

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Halkbilimi Bilim Dalı

**Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik
(381–540. Sayfalar) - İnceleme ve Metin**

Yüksek Lisans Tezi

Ayşegül KÜÇÜKKILIÇ

Sivas
Şubat 2016

CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Halkbilimi Bilim Dalı

Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik
(381–540. Sayfalar) - İnceleme ve Metin

Yüksek Lisans Tezi

Ayşegül KÜÇÜKKILIÇ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

Sivas
Şubat 2016

KABUL VE ONAY

Üniversite: : Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Halkbilimi
Tezin Başlığı : Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik (381- 540. sayfalar) -İnceleme ve Metin
Savunma Tarihi : 15 / 01/ 2016
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA

Unvanı -	Adı Soyadı
Jüri Başkanı	: Doç. Dr. Yunus AYATA
Üye	: Yrd. Doç. Dr. Burhan KAÇAR
Üye	: Yrd. Doç. Doğan KAYA

İmza

Oy Birliği : X

Oy Çokluğu

Ayşegül Küçükkılıç tarafından hazırlanan Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini Tetkik (381- 540. sayfalar) -İnceleme ve Metin başlıklı tez, kabul edilmiştir. 15 / 01/ 2016

Prof. Dr. Metin BOZKUŞ
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

İmza
Ayşegül Küçükklıç

ÖN SÖZ

Milletlerin bütünlüğünü ve varlığını devam ettirmelerini sağlayan önemli değerlerden biri de kültürdür. Genel anlamda maddi ve manevi dinamiklerin bütünü olarak tanımlanabilecek olan kültür, gerek şifahî olarak gerekse yazılı kaynaklar vasıtasıyla nesilden nesile tevarüs etmiştir. Sözlü veya yazılı bu ortak birikimi çeşitli yollarla kuşaktan kuşağa aktaran önemli kültür taşıyıcılarından biri de şiir mecmualarıdır.

Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği / müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara şiir mecmuası diyoruz. Bu eserler, kütüphanelerde “Şiir Mecmuası” adı altında kayıtlı olabileceği gibi genellikle Mecmû’a-i eş’âr veya Mecmû’atü’l-eş’âr olarak kayıtlıdır. XIX. yy. sonları veya XX. yy. başlarında, bir defterde toplanmış şiirlerin kütüphanelerde “şiir defteri” olarak kaydedildiği de görülür. Esas olarak bunlar da elbette şiir mecmuasıdır ve öyle kabul edilmelidir. Şiir mecmualarında pek çok şairin (bazılarında sadece birkaç şairin) türlü nazım şekillerindeki şiirleri -genellikle- bir sıra, esas gözetilmeden bir araya getirilmiştir. En büyük etken derleyicinin “zevk”idir. Şairler değişik yüzyıllardan, farklı mezhep ve meşreplerden; şiirler değişik nazım şekillerinden, muhtelif uzunluklarda hatta Türkçenin yanı sıra Farsça veya Arapça olabilir. Kimi şiir mecmualarını derleyicilerinin kendileri de şairdir ve mecmuaya kendi şiirlerinden örnekler de alırlar. Mecmuaların çoğu bizzat derleyicisinin kaleminden çıkmışken, yani mürettip (derleyici) aynı zamanda müstensihken kimi mecmuaların müstensah nüsha olduğu fark edilir.

Çalışmaya konu olan şiir mecmuası hatıralarında ve mektuplarından bir Bektaşî babası olduğunu öğrendiğimiz Ali Rıza ÖGE’ tarafından kayıt altına alınan ve Taksim Atatürk Kitaplığı’nda bulunan bir Bektaşî şairleri antolojisi üzerine yapılmıştır. Şiir mecmuası 926 sayfadan oluşmaktadır. Bu çalışma 381–540. sayfaları içermektedir. Çalışmamız dört ana bölümden oluşmuştur.

Birinci bölümde, Ali Rıza Öge’nin hayatı ve eserleri üzerinde durulmuştur.

İkinci bölümde, metin biçim açısından incelenmeye çalışılmıştır. Bu bölümde vezinler ve nazım biçimleri üzerinde durulmuş gerekli görülen yerlerde de bilgiler tablolarla desteklenmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde, çalışmamıza dahil olan sayfalar içerisinde yer alan şairler hakkında bilgiler verilmiştir.

Dördüncü bölümde, şiir mecmuasındaki şiirler Lâtin harflerine aktarıldı. Dönemin dil ve imla hususiyetleri gereğince Arap harfli metinde yer alan “-ub, -üb” gibi zarf-fiil ekleri, modern Türkiye Türkçesinde kullanıldığı hâliyle yazılmıştır. Örnek: “olub/olup”, “eyleyüb/eyleyip”, “eyleyüb/edip”, “verüb/verip”, “uyub/uyup”.

Çalışmada ele alınan sayfa aralığında 162 şairin 902 adet şiiri bulunmaktadır. Bunların 802 âdeti aruz ölçüsüyle yazılırken 100 tanesi hece ölçüsüyle yazılmıştır. Aruz ölçüsüyle yazılmış şiirlerin başına şiirin vezni yazılmıştır.

Şairlerin adları çalışmada alfabetik olarak sıralanmıştır. Bir şairin farklı sayfalarda bulunan şiirleri kolay bulunması amacıyla bir araya toplanmıştır. Şiirler de şiirlerin ayağına göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

Şiir mecmuasında yer alan bir şiirin yerini kolaylıkla bulabilmek amacıyla şairin şiirinin ilk dizesinin başına şiirin başladığı sayfanın numarası verilmiştir. Son dize kısmına da bitiş sayfası yazılmıştır. Şiirin bitmeden diğer sayfaya geçtiği yerlerde diğer sayfada başlayan dizeye sayfanın numarası yazılmıştır. Şiirin son dizesinin sonuna şiirin başlangıç ve bitiş sayfalarının numarası yazılmıştır.

Fuzulî, Kadimî, Kaygusuz Abdal, Nesimî, Seyranî, Viranî, Vahdetî gibi meşhur şairlerin şiirlerinin yer aldığı şiir mecmuası, Alevi-Bektaşî kültürüne ait şiirlerden oluşmaktadır. Bu çalışmayla Osmanlı alfabesiyle oluşturulan metin Latin harflerine aktararak Türk halk şiiri hazinesine muhteva açısından yeni ve zengin bir kaynak daha kazandırılmak amaçlanmıştır.

Bu bağlamda tez çalışmamın hazırlanmasında benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen eşim Hayati KÜÇÜKKILIÇ’a, gerek uzun süren okuma çalışmalarım gerekse metinlerin nazım biçimleri ve ölçülerinin tespit edilmesi noktasında gösterdiği anlayış ve katkısıyla ufkumu genişleten Saygıdeğer Hocam Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA’ya teşekkürü borç bilirim.

AYŞEGÜL KÜÇÜKKILIÇ

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	iii
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ	xiii
ÖZET.....	xv
ABSTRACT.....	xvii
GİRİŞ	1
1. ALİ RIZA ÖGE’NİN HAYATI VE ESERLERİ.....	7
1.1. Tarikatı, Dervişliği ve Babalığı.....	16
1.2. Eserleri	17
1.2.1. Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Polis Şefinin Gerçek Anıları	17
1.2.2. Mektuplar	18
1.2.3. Bektaşî Şairler Güldestesi	18
1.2.4. Divan-ı Kadîmî Baba	21
2. MECMUANIN BİÇİM AÇISINDAN İNCELENMESİ	23
2.1. Vezin	23
2.2. Nazım Biçimleri	24
2.2.1. Gazel	24
2.2.2. Murabba	24
2.2.3. Muhammes.....	24
2.2.4. Tahmîs	25
2.2.5. Müseddes	25
2.2.6. Tesdîs	25
2.2.7. Müsebba.....	26
2.2.8. Müsemmen.....	26
2.2.9. Mu’aşşer.....	26
2.2.10. Terkîb-bend.....	27
2.2.11. Tercî-bend	27
2.2.12. Divan.....	27
2.2.13. Semâî	28

2.2.14. Kalenderî.....	28
2.2.15. Koşma	28
2.2.16. Semâî.....	29
3. ŞİİR MECMUADAKİ ŞAİRLER HAKKINDA BİLGİLER.....	31
METİNLER.....	49
1- ‘ACZÎ.....	51
2- AGÂHÎ.....	56
3- ‘ÂKİF.....	59
4- ‘ARŞÎ.....	64
5- ‘AŞKÎ.....	66
6- ‘ATÂYÎ.....	67
7- ‘AVNÎ.....	70
8- ‘AZBÎ.....	71
9- BASRÎ BABA.....	112
10- BEDRÎ.....	134
11- BUHÂRÎ.....	135
12- BÛRHÂNÎ.....	136
13- CÂDÎ.....	137
14- CÂVÎ.....	138
15- CEMÂLÎ BABA.....	140
16- CESÂRÎ.....	151
17- CEVÂBÎ.....	152
18- CEYHÛNÎ.....	153
19- CEZBÎ.....	158
20- DEHRÎ.....	159
21- DERTLÎ.....	161
22- ECRÎ.....	162
23- EMRÂHÎ.....	163
24- EMRÎ.....	173
25- ES‘AD.....	175
26- ESRÂRÎ.....	177
27- FAHRÎ.....	178
28- FÂTİMA.....	180
29- FAZLÎ.....	181
30- FEHÎM.....	182

31- FENNÎ BABA	183
32- FERDÎ.....	189
33- FERYÂDÎ	190
34- FETHÎ.....	192
35- FUZÛLÎ	193
36- GÂLİB	351
37- GARÎBÎ.....	357
38- GAYBÎ.....	359
39- GEDÂ MUSLÎ.....	361
40- GEDÂ YÎ.....	362
41- GENCÎ.....	371
42- GÛL BABA	382
43- GÛLSÛM BACI.....	383
44- HADDÎ	384
45- HÂFÎ.....	385
46- HÂKÎ	386
47- HAMDÎ.....	388
48- HARÂBÎ.....	390
49- HASBÎ	401
50- HÂŞİMÎ	402
51- HENGÂMÎ	418
52- HİKMET	419
53- HİMMET	421
54- HİTÂBÎ.....	422
55- HULKÎ.....	423
56- HUZNÎ.....	424
57- HÛSNÎ.....	425
58- İLHÂMÎ ABDÂL	426
59- İRŞÂDÎ.....	429
60- ‘İŞRETÎ.....	431
61- KADÎMÎ	432
62- KADRÎ.....	516
63- KALBÎ.....	518
64- KALENDERÎ.....	520
65- KÂMÎ.....	521
66- KÂMİL	522

67- KANBERÎ.....	524
68- KASEMÎ BABA	526
69- KAYGUSUZ SULTÂN.....	534
70- KAZAK ABDÂL.....	537
71- KEMTERÎ.....	540
72- KEŞFÎ	548
73- KÖÇEK ABDÂL	549
74- KUL MUSTAFÂ	551
75- KUL ŞÜKRÎ	552
76- LÂÎ MEKÂNÎ.....	554
77- LEYLÂ	555
78- LEZÎZÎ	564
79- LİSÂNÎ	566
80- LUTFÎ.....	568
81- MAĞFÛRÎ.....	570
82- MAHFÎ.....	571
83- MAHZÛNÎ.....	573
84- MA'RÛFÎ SALTİK	574
85- MATLÛBÎ	577
86- MAZHARÎ.....	581
87- MEBNÎ.....	582
88- MECNÛNÎ.....	583
89- MEHDÎ BABA	585
90- MEHMED ALÎ HİLMÎ DEDE BABA.....	586
91- MEKNÛNÎ.....	639
92- MEYLÎ BABA.....	640
93- MISRÎ NİYÂZÎ.....	645
94- MİHRÂBÎ	698
95- MİR'ÂTÎ BABA.....	703
96- MİSÂLÎ.....	712
97- MUHİBBÎ	771
98- MUHÎTÎ.....	772
99- MÜRÛR ABDÂL.....	773
100- NÂBÎ.....	774
101- NÂDÎ.....	777
102- NÂİLÎ.....	778

103- NAKŞÎ	781
104- NA‘LÎ.....	786
105- NÂMIK KEMÂL.....	787
106- NAZÎF.....	789
107- NAZMÎ	791
108- NECMEDDÎN	792
109- NECMÎ	794
110- NEF‘Î.....	798
111- NEHRÎ.....	799
112- NESÎMÎ.....	800
113- NEV‘Î.....	852
114- NEYZEN TEVFÎK	853
115- NIGÂHÎ	858
116- NIYÂZÎ.....	860
117- NÛRÎ ABDÛ‘L- EHAD	861
118- NURSÎ	866
119- NUSRET.....	868
120- PÎR SULTÂN	869
121- PÛRYÂNÎ.....	882
122- RAHMÎ.....	883
123- RÂMÎ.....	884
124- REÎSÎ	885
125- RIFKÎ.....	886
126- RÛHÎ BAĞDÂDÎ.....	887
127- SABRÎ.....	891
128- SABÛRÎ.....	892
129- SÂCID	894
130- SADÂYÎ	897
131- SÂFÎ.....	898
132- SALÂHÎ.....	900
133- SEBÂTÎ	901
134- SELÂMÎ	902
135- SELÎM	906
136- SERSEM ‘ALÎ BABA.....	907
137- SERVER ‘ALÎ BABA.....	909
138- SEYFÎ	910

139- SEYRÂNÎ.....	911
140- SEYRÎ BABA.....	923
141- SEYYİD SEYFÎ NİZÂMOĞLU.....	924
142- SEZÂÎ.....	949
143- ŞEM'Î.....	950
144-ŞEMÎMÎ.....	959
145- ŞEMSÎ.....	960
146- ŞERÎFÎ.....	961
147- ŞİFÂÎ.....	963
148- TESLÎM ABDÂL.....	964
149- TÜRÂBÎ DEDE BABA.....	965
150-VAHDETÎ.....	991
151- VÂSİF.....	1008
152- VELÎ BABA.....	1012
153- VÎRÂNÎ.....	1013
154- YEMÎNÎ.....	1034
155- YESÂRÎ BABA.....	1035
156- YETÎMÎ.....	1040
157- YÛNUS EMRE.....	1042
158- ZAHMÎ.....	1044
159- ZARÎFÎ.....	1045
160- ZÂTÎ.....	1046
161- ZEKÂÎ.....	1074
162- ZİKRÎ BABA.....	1075
SONUÇ.....	1079
KAYNAKÇA.....	1081
EK.....	1085
Öz Geçmiş.....	1089

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Şiirlerin aruz kalıplarının dahil olduğu bahirlere göre dağılımı	23
Tablo 2: Vezinlerin Nazım Biçimlerine Göre Dağılımı.....	30

ÖZET

**KÜÇÜKKILIÇ, Ayşegül, Ali Rıza Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisini
Tetkik (381–540. Sayfalar) – İnceleme ve Metin Konulu Yüksek Lisans Tezi,
SİVAS, 2016**

Halk edebiyatı Türk kültür tarihi, içerisinde çok zengin bir muhtevaya sahiptir. Halk edebiyatı ürünleri; sözlü kültür ortamında ortaya çıkar ve sözlü iletişim vasıtasıyla nesilden nesile aktarılır, toplumda yazılı kültürün hâkim olmaya başlamasıyla birlikte, hem müstakil bir şekilde yazıya geçirilir hem de parçalar ya da bölümler halinde çeşitli yazılı eserlere girer. Bugüne kadar gelemeyen bazı o döneme ait sözlü halk edebiyatı ürünlerinin varlığını ancak yazılı eserler vasıtasıyla bilmekteyiz.

Şiir mecmuaları, edebiyat araştırmalarına kaynaklık eden önemli malzemelerdendir. Bu mecmualar, derlendikleri dönemin edebî beğenisini, beğenilen şairlerini ve şiirlerini ortaya koyarlar. Ayrıca mecmualar, divanı bulunmayan ya da başka kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerini ihtiva ettiklerinden edebiyat tarihimiz için önemlidirler.

XX. yüzyıla ait olan bu şiir mecmuası şiirlerini “Kadîmî” mahlasıyla kaleme alan “Ali Rıza Öge” tarafından kayıt altına alınan ve Taksim Atatürk Kitaplığı’nda bulunan bir Bektaşî şiirleri antolojisi üzerine yapılmıştır. 1881 yılında Tekirdağ’da doğan Ali Rıza Öge son dönemin önemli Bektaşî babalarındandır. Bu çalışmada da pek çok şairin daha çok aruz ölçüsüyle yazılmış Alevi-Bektaşî kültürünün ve inanç şekillerinin işlendiği şiirler yer almaktadır. Şiir mecmuasında şiirlerine yer verilen başlıca şairler şunlardır: Fuzulî, Kadimî, Kaygusuz Abdal, Nesimî, Seyranî, Viranî, Vahdetî... Çalışmada 162 şairin 902 şiiri bulunmaktadır. Bunların 801’si aruz ölçüsüyle yazılırken 101 tanesi hece ölçüsüyle yazılmıştır. Aruz ölçüsüyle yazılan şiirlerin 701 tanesi beyit, 37 tanesi tesdis, 21 tanesi muhammes, 20 tanesi murabba, 9 tanesi tahmis, 5 tanesi müseddes, 3 tanesi terci-i bend, 2 tanesi müsemmen, 1 tanesi müsebba, 1 tanesi mu’aşşer, 1 tanesi de terkiib-benddir.

Anahtar Sözcükler: Şiir Mecmuası, Kültür, Şiir, Ehl-i Beyt

ABSTRACT

KÜÇÜKKILIÇ, Ayşegül, The Bektashi Poets Anthology Of Ali Rıza Öge Examination (381-540. pages) – Review And Text Theme Master Thesis, SİVAS, 2016

Folk Literature Turkish culture history has a rich content in it. The works of folk literature appeared in oral culture environment and were transferred from generation to generation. As written culture started to dominate in public, it both was put in writing independently and included various written works partly. We know the existence of some oral folk literature works which belong to that term and couldn't come today only via written works.

Poem magazines are important supplies which are source of literature studies. These magazines expose literary liking, poems and poets that are loved of the term on which they were collected. Also, magazines are important for our literature history due to the fact that they contain poems of poets which weren't mentioned in other works or hadn't collected poems "divan".

This poem magazine which belongs to XX. century was done on an anthology of Bektashi poems which were recorded by Ali Rıza Öge who wrote his poems at the name of Kadimi and which have been in Taksim Atatürk Library. Ali Rıza Öge who was born in 1881, Tekirdağ is one of the most important Bektaşî people of the recent period. Poems which were written using aruz wezni and Alevi-Bektashi culture and beliefs took part in this work. These are the poets whose poems took part in the poem magazine: Fuzulî, Kadimî, Kaygusuz Abdal, Nesimî, Seyranî, Viranî, Vahdeti. there have been 902 poems of 162 poets in the work. 801 of these were written using aruz wezni, 101 of these were written using syllabic meter. 701 of the poems which were written using aruz wezni are beyt, 37 of these are tesdis, 21 of these are muhammes, 20 of these are murabba, 9 of these are tahmis, 5 of these are müseddes, 3 of these are terci-bend, 2 of these are müsemmen, 1 of these is müsebba, 1 of these is mu'şşar, 1 of these is terkib-bend.

Keywords: Poetry magazine, Culture, Poetry, Ahl al-Bayt

GİRİŞ

Tasavvufa dair yazılan ilk eserlerde sūfî kelimesinin bir unvan biçiminde ortaya çıkışı ve kökeni üzerinde durulduğu halde tasavvuf kelimesinin nasıl türetildiği konusunda bir iki müellif dışında değinen olmamıştır. Bu konuyu ele alan sūfî müelliflerden Ebû Nuaym el-İsfahânî (ö. 430/1038) tasavvufun safâ ve vefâ kelimelerinin birleşiminden geldiğini, bunun yanında zâhidlerin yedikleri çöl bitkisi olan sufâneden, kendisini Kâbe hizmetine adayan kabilenin adı Sûfe'den, Hakk'a boyun eğenlerin uzattıkları sūfetü'l-kafâ (ense saçı) terkipteki sūfeden yahut ucuz bir giyecek sayıldığı için gurura yol açmayan sūftan (yün elbise) türetilmiş olabileceğini belirtir. Abdülkerîm el-Kuşeyrî ise tasavvufun Arapça bir kökten geldiğini gösteren bir delile rastlanmadığını, câmid bir lakap olmasının daha uygun görülebileceğini söyler. Ona göre Hz. Peygamber'in sohbetinde bulunanlara sahâbe, sahâbenin sohbetinde bulunanlara tâbiîn, onların sohbetinde bulunanlara tebeu't-tâbiîn gibi unvanlar verilmiş, daha sonra dinin hükümlerine büyük bir dikkatle riayet edenlere "âbid" ve "zâhid", zamanla ortaya çıkan bid'atlara karşı Ehl-i sünnet seçkinlerinin her an Allah'la birlikte olma ve gafletten sakınma gayretlerine VIII. yüzyıldan itibaren tasavvuf denilmiştir. Öte yandan bir tevazu sembolü olan yün elbise giymeleri sebebiyle âbid ve zâhidlerin sūfî diye anılmaya başlandığı ve onların bu hayat tarzını ifade için sūf kelimesinden "tasavvefe" (yün giydi) fiilinin türetildiği, tasavvuf tabirinin bu fiilin masdarı olarak kullanıldığı ileri sürülmüş, bu görüş hem anlam hem dil bilgisi açısından uygun bulunduğu için genel kabul görmüştür. Tasavvuf yolunu benimseyenlere sūfî, ehl-i tasavvuf veya mutasavvıf adı verilmiştir.

Batı'da tasavvuf "kâinatın sırlarını, kanunlarını ve bunların üzerinde tasarruf etme yollarını öğreten akım" anlamında "theosophy" veya herhangi bir dinin derunî, ruhanî yönünü belirten "mistisizm" (mystisisme) şeklinde algılanarak İslâm mistisizmi diye ifade edilmiş, ancak tasavvufla mistisizm arasında belirgin farklar bulunduğu anlaşılmaya başlanmıştır. René Guénon tasavvufun aktif biçimde icra edilen bir usulünün oluşu, bir rehber (şeyh, mürşid) önderliğinde yaşanması, rehberlerin Hz. Peygamber'e kadar varan silsileleri, kişinin zevk, anlayış ve kavrayış seviyesine uygun bularak girdiği bir

tasavvufî yolun (tarikât) kendine mahsus âdâb, erkân ve ezkârının olması gibi özelliklerinden dolayı mistisizmden tamamen ayrı bir hayat tarzı sayıldığını ortaya koymuştur. Batı literatüründe artık tasavvuf kavramının da kullanıldığı görülmektedir.

Tasavvufun ilk dönemlerinden itibaren tasavvufla ilgili çok çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Tasavvufun mânevî bir hayat tarzı olarak özelliklerini, Kitap ve Sünnet'le irtibatını, kulun Allah'la ve mâsivâ ile ilişkilerini, kalp temizliği, nefis terbiyesi, güzel ahlâk gibi işlevlerini, sûfnin niteliklerini ve görevlerini belirten bu tariflerin 1000'e kadar çıktığı söylenmektedir. Tanımların çeşitliliği önemli ölçüde tanımı yapan sûfnin o anki mânevî hali ve mertebesiyle ilgilidir. Bu sebeple tariflerin sayısının sûfîlerin sayısı kadar çok olduğu belirtilir. Tasavvufu ilk tarif edenlerden olan Muhammed b. Vâsi'a (ö. 123/741) göre tasavvuf huşû, nefsi hor görme, kanaatkârlık ve alçak gönüllülüktür.

Tasavvuf düşüncesi Allah sevgisi ve Allah korkusu temeline dayanmakta, Allah korkusu aynı zamanda Allah'ı sevmekten kaynaklanan bir çekinme olduğu için bu iki kavram birbirini tamamlamaktadır. İslâm'a göre kullarla Allah arasında karşılıklı sevgi vardır; kullar Allah'ı sevdiği gibi Allah da kulları sever. Allah'ın kullarını sevmesini sağlayan tövbe, temizlik, sabır, takvâ, ihsan, adalet, tevekkül gibi özellikler tasavvuf ehli tarafından seyr-i sülûk diye ifade edilen ve bir mürşid-i kâmil rehberliğinde uygulanan eğitim sürecinde özenle gerçekleştirilmeye çalışılır; bunun sonucunda kul ile Allah arasında mânevî bir ilişki meydana gelir. Kalbi mânevî hastalıklardan kurtarma ve nefsi kötü huylardan arındırmanın amaçlandığı bu eğitim sırasında müridlerden farzlarla birlikte nâfile ibadetleri de yapması, evrâd ve ezkârını kesinlikle ihmal etmemesi istenir. Tasavvufî eğitimin sonucunda kişinin iman açısından yakîn elde etmesi, amel açısından ubûdiyyet makamına yükselerek kulluk görevlerini ihsan mertebesinde ifa etmesi hedeflenir.

Tasavvufun ilk dönemlerinden itibaren nefsin ve şeytanın hilelerine aldanmayıp dini samimi bir şekilde yaşamaya çalışan sûfîler bu hayatın dışında gördükleri ve "dünya ehli, rusûm ehli, avam" diye niteledikleri kimselerle kendi aralarında mesafe bırakmayı tercih etmişlerdir. Zira avam nefsanî tutkulara, dünyevî menfaat ve hazlara bağlıdır. Sûfîler ise baştan beri Allah için dost ve kardeş olmayı

tavsiye etmiş, bu maksatla kurulan dostluklara büyük önem vermiştir. Mânevî kardeşlik bağıyla birbirine bağlanan sûfilerin bir araya gelerek sohbet etmeleri ve zikir yapmaları, zaman zaman inzivaya çekilmeleri için (VIII.) yüzyıldan itibaren hankahlar kurulmaya başlanmıştır. Sonraki dönemlerde dergâh, tekke, zâviye gibi isimlerle de anılan bu tasavvuf merkezlerinin düzenli biçimde çalışması ve amacına uygun faaliyetlerde bulunması için uyulacak kurallar (âdâb ve erkân) belirlenmiş, buna dair kitaplar kaleme alınmıştır. Tekkelerin bazı dönemlerde medreselerin işlevlerini de üstlendiği, buralarda tasavvufî eğitimin yanı sıra tefsir, hadis, fıkıh, akaid gibi ilimlerde dersler verildiği, ayrıca zamanla yanlarına kütüphane, misafirhane, tabhâne, şifâhâne gibi birimler eklenerek değişik fonksiyonlar icra ettiği bilinmektedir. Öte yandan büyük sûfilerin tasavvufu anlayışı ve yaşayışlarında görülen farklılıklar mizaç ve meşrep farklılıkları kabul edilmiş, tasavvufî hayata eğilimli olanlar için bunlardan kendi meşreplerine en uygun birini tercih etme imkânı sağlanmıştır. Bu çerçevede (IX.) yüzyıldan itibaren zikir silsilelerindeki ve uygulamalardaki farklılıklar, zamanla tasavvufî grupların değişik isimlerle farklı tarikatlar oluşturmasına sebep olmuştur. Oluşan bu tarikatlerden ayrılan kollar vasıtasıyla tasavvuf kültürü, İslam dünyasının her tarafına yayılmıştır. Arapça ve Farsça kaynaklara Türkçe eserler de dâhil olmuş ve bu gelenek Anadolu'ya da geçmiştir (Öngören, y.k. : s.119- 126).

Orta Asya'da Ahmet Yesevî'nin başlattığı tasavvufî ekol, onun vefatından sonra Anadolu'ya gelen dervişler sayesinde Anadolu ve Rumeli topraklarına da yayılmıştır. Yesevî'nin müridleri, savaş zamanlarında fetihlere katılmışlar, savaş dışındaki zamanlarda da tarımla ve ziraatle uğraşarak buldukları yerin gelişmesini sağlayıp bu sayede de yerli halkla iletişimi kurmuşlar, halkı sade Türkçe ile şiirler, ilahiler söyleyerek eğitmişlerdir. Böylece edebi bir gelenek oluşmuştur. Bu edebiyatın Anadolu'daki mutasavvıfları halkı fikrî bakımdan eğitmiştir. Osmanlı Devleti bu mutasavvıfları desteklemiş ve tarikatlerin yayılmasına yardımcı olmuştur. Bu tarikatlardan biri de şüphesiz Bektaşîliktir.

Bektaşîlik 13. yüzyılda Kalenderîlik içinde teşekküle başlayıp 15. yüzyılın sonlarında Hacı Bektâş-ı Velî'nin gelenekleri etrafında Anadolu'da ortaya çıkan bir tarikattir. Bektaşîliğin ibadet anlayışı, en eski ve temel âyin olan âyin-i Cem'de kendini gösterir. Bunun esası, İslâmiyet'e girmeden önceki devirlerde Türkler

arasında çok yaygın olan, evli çiftlerin katıldığı, çok sıkı disiplin kaideleri içerisinde cereyan eden içkili (kımız) dinî toplantıya dayanmaktadır. Eski Türkler'in bu âyinleri Mâverâünnehir'de göçebe Türkmenler vasıtasıyla Yesevîliğe sokulmuş ve bu yolla Anadolu'ya gelerek Babaî muhitlerinde icra edilmeye başlanmıştır. En az bunun kadar önemli bir temel âyin de "ikrar âyini" denilen tarikata giriş merasimidir. Maniheizm'deki dine kabul (initiation) âyini ile çok kuvvetli benzerlikleri olan bu âyin, tarikata kabul edilmeye ehil olan kadın ve erkekleri eski mensuplara tanıtan önemli bir merasimdir. Maniheizm'in eski Türk dinleri vasıtasıyla Bektaşîliğe tesiri bundan ibaret kalmamış, meşhur "eline, diline, beline sahip olma" düsturu da söz konusu Maniheist tesirlerle Bektaşîliğin ayırıcı niteliği haline gelmiştir.

Bu iki büyük âyinin dışında muharrem matemi, baş okutma ve düşkünlük gibi muhtelif vesilelerle icra edilen daha başka âyin ve erkânlar da vardır. Bektaşîlik'le ilgili hemen her kitapta bu âyinlerin nasıl yapıldığına dair bilgi mevcuttur. Bütün bu âyinler sırasında saz refakatinde nefes denilen ilâhiler söylenir. Ayrıca kurban kesme, dolu içme, lokma yeme vb. birtakım erkânlarla mahsus "terceman" ve "gülbank" adı verilen secili dualar okunur. Bunlarla eski şaman duaları arasındaki çok yakın benzerlikler, Bektaşîlik'teki Şamanizm tesirlerini belgeleyen noktalarlardır.

Kısaca zikredilen bu âyin ve erkânlar ve daha başkaları daima mevcut olmakla birlikte Bektaşîliğin kasaba ve şehirlere de yayılmaya başladığı XVI. yüzyıldan itibaren Bektaşî âyinlerinin esas icra edildiği meydanın yanında tekkeler ve mescidler de görülmeye başlamıştır.

Az da olsa Sünnî İslâm'ın ibadet esaslarına zaman zaman riayet eden Bektaşîler'e her zaman rastlanmıştır. Bu durumu Sünnî çevrelerle kaçınılmaz temasların bir tesiri olarak kabul etmek yanlış olmaz.

Bektaşîlik teşkilât bakımından genel görünüş itibarıyla diğer tarikatlarla benzer. Kuruluş devresinde hiç şüphesiz büyük bir Vefâî-Haydarî, dolayısıyla Kalenderî zâviyesi olan Hacı Bektaş Zâviyesi tarikatın teşkilâtlanmasında baş rolü oynamıştır. "Pîr evi" denilen bu zâviye tarikat yayıldııkça bütün öteki zâviyelere örnek olmuştur.

Balım Sultan bu zâviyenin başına geçince âyin ve erkânlarda yaptığı yeniliklerin yanı sıra tarikatın teşkilâtını da merkeziyetçi bir anlayışla düzenledi.

Bütün tarikatı kendisine tâbi hale getirip nizamı ve kontrolü sağladığı gibi önemli bir iş olarak da Kalenderîlik'teki mücerredlik (bekârlık) geleneğini yeniden uyguladı ve böylece mücerred Bektaşî dervişleri zümresi ortaya çıktı. Ancak bu durum bir müddet sonra Hacı Bektâş-ı Velî'nin soyundan geldiklerini ileri süren çelebiler ile bunu reddederek hakiki Bektaşî'nin kendileri olduğunu iddia eden babalar şeklinde ikili bir bölünmeye ve tabiatıyla sürtüşmeye yol açtı ve bu bölünme günümüze kadar devam etti.

Balım Sultan'la birlikte tarikatın hiyerarşisi tesis edildi. Hacı Bektaş Zâviyesi'nde oturan ve bütün Bektaşîler'in şeyhi mevkiini işgal eden zat "dede-baba" diye anılır oldu. Ondan sonra her tekkenin başkanlığı demek olan "babalık" makamı geliyordu. Bunlar arasındaki liyakatlılardan dede-babayı temsil etmek üzere halifeler seçilmekteydi. Her zâviyede diğer tarikatlarda olduğu gibi "canlar" denilen dervişler vardı. Bunlar zâviyelerdeki çeşitli hizmetleri ifa ederlerdi. Canlar "muhib" tabir edilen müridler arasından seçilirdi. Tarikata henüz resmen kabul edilmemiş olanlara da "âşık" adı veriliyordu.

Pîr evinde, on iki imamı temsilen her biri, başta Hz. Muhammed olmak üzere büyük peygamberler ve büyük Bektaşî evliyasına izâfe edilen on iki post (makam) bulunur. Bu post geleneği Hz. İbrâhim'in kestiği kurbanın postuna dayandırılır.

Bektaşîlik'te tarikatın maddî teşkilâtını aksettiren bu silsile-i merâtibden başka tasavvufî silsile-i merâtibe de temas etmek lâzımdır. İrşad müessesesinin başında bulunan ve mânen en yüksek dereceyi kazanan şahıs "mürşid"dir. On iki posttan birincisi Hacı Bektâş-ı Velî'nin temsil ettiği pîr postudur, ikincisi mürşid postu olup Hz. Muhammed'i temsil eder. Mürşidlik en zor ve sorumluluğu ağır olan bir makamdır. Ondan sonra "rehber" gelir. Rehber Hz. Ali'nin temsil ettiği üçüncü postun sahibidir. "Tâlîp" denilen ve irşad edilerek tarikata alınacak olan adayları aydınlatmak, her bakımdan hazır hale getirmek rehberin görevidir. Tarikata katılma işlemi ikrar âyininin sonra tamamlanır. Gerek bu âyinde gerekse ötekilerinde her erkânı icraya hizmet edecek görevliler bulunur. Bunların her birinin ayrı ayrı adları vardır (Ocak, y.k.: s. 373- 376).

Üzerinde çalıştığımız şiir mecmuası da Bektâşîlik tarikatına mensup bir derviş olan Ali Rıza ÖGE'ye aittir.

1. ALİ RIZA ÖGE’NİN HAYATI VE ESERLERİ

Hatıralarında ve mektuplarından bir Bektaşî babası olduğunu öğrendiğimiz Ali Rıza ÖGE, 1881 yılında Tekirdağ’ın Malkara kasabasında dünyaya geldi. Zengin ve varlıklı, çiftçi bir ailenin ikinci çocuğuydu. Anıları, mektupları, şiirleri ve kitaplarında, anne ve babasının adıyla ilgili bir bilgiye rastlanmaz. Öge, ağabeyi hakkında da bahsi geçen eserlerde herhangi bir bilgi vermez. Fakat ailesinin kasabaya iki saat uzaklıktaki geniş toprakları onun çocukluğunda rahat bir yaşam sürmesine vesile oldu. Öge’nin doğumundan iki yıl sonra aileye bir erkek çocuk daha katıldı. Sonradan öğrendiğimize göre Öge’nin bu kardeşi Çanakkale harbinde şehit düşmüştür. Ali Rıza Öge eğitim için ilk olarak kasabadaki mahalle mektebine başladı. Bu okulda bir yıl okuduktan sonra, ilk önce bir ilkokula, ardından da kasabanın Rüştüyesine devam etti. Zeki ve çalışkan bir öğrenci olan Ali Rıza kısa sürede öğretmenlerinin takdirini kazandı. Rüştüyeyi bitiren Öge, başarılı bulunduğundan öğretmenleri tarafından Edirne İdadisine gönderilmek istendi. Bu noktada bir zamanlar kolay bir yaşamı vadeden ailesinin maddi durumu, onun eğitimi karşısına bir engel olarak çıktı. Ailesi geniş topraklara sahip olması nedeniyle Öge’nin Edirne İdadisi’ne gönderilmesine izin vermedi; çünkü ailede, Öge’nin bahsi geçen topraklarda rahat bir hayat geçirebileceği inancı hâkimdi.

Ailenin, bu öngörüsü ve mutlu yaşamı ancak Balkan Harbi’ne kadar devam etti. Harbin sonucunda ailenin birçok yakını hayatını kaybetti. Öge’nin ailesi de Bulgarların oradaki yerli halka kötü muamelesi yüzünden topraklarını terk ederek İstanbul’a göç etti. Balkan harbinin akabinde ailenin bazı fertleri Malkara’ya tekrar dönse de Ali Rıza Öge, İstanbul’da kalarak yarıda bıraktığı tahsilini tamamlamaya çalıştı. Bu nedenle de gündüzleri Bahriyeye ait Haddehane’ye gitti, burada öğrendikleriyle tesviye hanelerde çalışarak hayatını kazanmaya gayret etti. Gecelerini ise Kasımpaşa önünde demirli duran emekliliğe ayrılmış Mahmudiye zırhlısında geçirdi, bu zırhlıda yatıp kalktı. Böylesine zor şartlarda bir yaşamın ve eğitimin kendine herhangi bir getirisinin olmadığını düşünen Öge, daha sonra Haddehaneyi bıraktı. Bir süre geçici işlerle uğraşırken İstanbul hayatını da yakından tanıma fırsatı buldu (Demirci 2010: 2-3)

Ali Rıza Öge'nin daha sonra İstanbul Polis Teşkilatı'na katılmış olduğunu görürüz. Öge, bu teşkilatta çalışan alt ve üst görevlilerin işine ve etiğe bağlılıkları hakkında yıllar sonra kaleme aldığı 2.8.1952 tarihli mektubunda şunları yazacaktır; “Geçende İstanbul'a gittiğimde muhterem üstâdım Reşad Beyefendi ile görüşmüştüm. Polis kısım-ı siyâsîsinde benim müdürüm idi. Dünyâda doğru, dürüst, asil ve sâhib-i vicdan birisi kimdir derlerse bilâ tereddüt Reşad Bey'i gösterebilirim. Çünkü maiyetinde bulunduğum müddet zarfında ne kadar nâmuskâr ve asil olduğunu bizzat gördüm” (Çakır 2011: 388) Öge, göreve başladığının ilk günlerinde bir ihmal sonucu bir Yunan dolandırıcının serbest bırakılmasıyla ilgili bir olayı çözümlenerek, Osmanlı Devleti'ni ağır bir tazminattan kurtardı. Böylelikle kısa zamanda mesleğinde saygı duyulan ve tanınan biri haline geldi. Ardından da Talat Paşa'nın en yakınında yer aldı. Öge'nin Polis Teşkilatı'ndaki hızlı ve başarılı yükselişi devam etti. Siyasi şubede Ermenilerden sorumlu olan birimin başına getirildi. Ermeni tehcir olayında önemli görevler üstlendi. Bu görevlerden dolayı mevcut dönemde Ermeni Hınçakyan ve Tasnakyan örgütlerinin husumetini üzerine çekmekle kalmadı, yaşamı boyunca da pek çok kez Ermeniler tarafından hayatına kast edildi. Öge'nin yaşamı boyunca Ermeniler tarafından izlenmesi ve birçok kez hayatına kastedilmesi İstanbul Polis Teşkilatı'ndaki görevine bağladığını, yıllar sonra “Cumhurbaşkanı Sayın Atatürk'e” hitabıyla kaleme aldığı mektubunda görmekteyiz. Bahsi geçen teşkilatta kendine verilen görevleri layıkıyla ve eksiksiz yapan Öge'nin yaşamı boyunca Ermeniler tarafından bu görevlerden mesul tutulduğu görülür: “İstanbul Polis Kısım-ı Siyasisi Ermeni Masası Şefi bulunduğum senelerde yalnız ödev uğrunda, memleket için Ermeni komitecilerinin hakkımda besledikleri kin ve öç alma yüzünden aldığım ağır yarayı hiçbir yerden yardım görmeyerek çoluk çocuğumun altındaki yatakları satarak mütarekede bir sene hastanelerde yatmakla tedaviye çalıştığım halde yaram yine kapanmadı” (Çakır 2011: 395).

Mütareke yıllarında İstanbul Polis Teşkilatı İngilizler tarafından dağıtıldı. Böylelikle bu teşkilat İngilizlerin kontrolüne geçti. Bu dönemden itibaren Ermeni çeteleri ve gizli örgütleri, İstanbul Polis Teşkilatı'nın siyasî şubesinde görev yapan birçok polisin yaşamına kastetti. Bu polislerin içinde yer alan Öge de önce Ermeniler tarafından zehirlendi. Zehrin etkisiyle iki ay bilincini kaybettir. Yıllar sonra Atatürk'e yazdığı mektubunda zehirlenişinin gerçek olduğunu ve bu hadisenin

arkasında Ermenilerin bulunduğunu tanık, yer ve zaman göstererek anlatır; “332 yılında eski Osmanlı hükümeti memlekete sözünü geçirirken, komite büyüklerinden birini yakalamak için Pangaltı’da bir gazinoya gittiğimde, aynı komiteden olduğu anlaşılan gazinocu Zakar Çilingiryan tarafından, öteden beri bana karşı beslediği öç alma duygusu ile, içmek üzere getirilen şuruba, katılan bir madde ile zehirlenerek dört ay kan tükürmek suretiyle yatakta kaldım, bu vak’a, o zaman kısm-ı siyasi müdürü olup şimdi Danıştay Başkanı Bay Reşat Tamcı o zaman Polis Müdürü Umumi Muavini, şimdi Manisa ilbayı Bay Murat Germence de bilinmektedir. Bu zehirlenmede o zaman polis başhekimisi olup şimdi tıbb-ı adli, morg kurulunda bulunan Bay Halid Naci tarafından tedavi edilmişim” (Çakır 2011: 395). Öge, iyileşmesinin ardından da Ermeniler tarafından tekrar hayatına kastedileceği kaygısıyla sürekli yer değiştirerek yaşamaya başlar, geçimini sağlamak amacıyla tavuk besiciliği yapar.

Ali Rıza Öge, daha sonra Beykoz yakınlarında bir köye yerleşerek toprakla geçimini sağlamaya başladı. Akbaba köyünde Öge, “tavukçu komiser” adıyla tanındı ve sevilen biri haline geldi. Mevcut dönem ülkenin işgale uğradığı ve işgal karşısında Anadolu’da milli kuvvetlerin oluşturulmaya başladığı zamandır. Bahsi geçen köy, konumu itibarıyla İstanbul’dan Anadolu’ya geçen Kuvâ-yı Milliyeçilerin yol güzergâhındadır. Burada Kuvâ-yı Milliye harekâtını yakından tanımak fırsatı bulan Öge, de Anadolu’ya geçerek bu harekâta katılmaya karar verirse de bu arzusunu gerçekleştirme imkânı bulamaz; çünkü bir gün Beykoz’a gittiğinin dönüşünde Ermeni komitacılar tarafından yolları kesildi. Burada da Ermeniler tarafından Öge ortadan kaldırılmaya çalışılırken, o, hatıralarında bu olayı şu ifadeleriyle nakleder: “Adamlar iki kara suratlı heriflerdi. Yüzleri pek belli olmuyordu ama başlarına Rizelilerin sardıkları siyah başlıkları koymuşlardı. Bu Kara Mehmet çetesinin kıyafetlerinin aynıydı. Bu çete bir yandan milli kuvvetlere silah, cephane taşımakla beraber, işgal kuvvetlerinin Türk halkına reva gördükleri ağır muamelelere yardımcı olan Rum ve Ermenilerin zenginlerini de dağa kaldırarak onlardan para alıyorlardı. Ben ise bu iki adamı da onlardan zannettim. Sonra sert bir sesle “Davranmayın ve paraları çıkartın” diye bağırıldılar. Onların Kara Mehmet’in tayfası zannıyla kendilerine hitaben “Beni tanımadınız galiba arkadaşlar. Ben tavukçu komiserim!” deyince onlar keyifli bir eda ile “tamam. Biz de seni arıyorduk” dedi. Ardından da

diğerine dönerek “Ateşle tabancanı” dedi. Tetiğe asılmasına rağmen sıkışan tabanca bir türlü patlamıyordu. Diğer ise tetiğe bastıkça fişekler patlıyor ama bana isabet etmiyordu. Bu arada eşimin “kocama kıymayın, çocuklarıma acıyın” gibi sözler söylediğini hatırlıyorum. Aslında bu hengâmede yol kenarındaki taş duvarlı bostanlara atlayarak karanlıkta kaybolmam işten değildi. Fakat eşimi o durumda bırakamazdım. Arkadaki adam beni vuramayınca, tabancası sıkışana “Ulan, Müslümanlığın mı tuttu, Arnavut uşağı, doğru dürüst kullan tabancanı, yoksa seni de haklarım” diye çıktı. Bu şive tam bir ermeni şivesiydi. Nihayet bu korkunç dakikalar on birinci merminin bana karnımdan isabet etmesi ile tam bir faciaya dönüşmüştü. Yaralanır yaralanmaz hemen yere yıkıldım. Onlar da ormana doğru kaçtılar. Eğer o gün silahım yanımda olsaydı, ben onları daha çabuk haklayabilirdim, ama neylersin ki İstanbul’da İngilizlere yakalanmamak için silahımı yanıma almamıştım.” (Demirci 2010: 3-4).

Kendini vuranlar yakalanmasına rağmen Ali Rıza Öge onlardan şikâyetçi olmaz; çünkü şikâyetçi olursa ailesine zarar verileceğine dair bir çekincesi vardır. 1 Mayıs 1920 (1336) tarihinde vurulan Öge, sekiz ay boyunca çok sayıda ameliyat geçirdi. Aralık ayının sonlarında da hastaneden taburcu edildi. Ancak Cerrahpaşa hastanesinde yapılan bir ameliyatta Öge’nin bağırsakları delindi. Öge bu yarayı ömrünün sonuna kadar üzerinde taşıdığını 1.11.1952 tarihli mektubunda “Yaşım henüz yetmiş dört. O kadar ihtiyar sayılmam, ihtiyarlık sekseninden sonra başlar derler, ammâ ben hayâtımda çektiğim dert ve ameliyatlara galiba vaktinden evvel nisyân hastalığına tutulmuş olacağım” (Çakır 2011: 393). ifadeleriyle dile getirecektir.

Öge, hastaneden taburcu edilir edilmez Kuvâ-yı Milliye’ye katılmak için Anadolu’ya geçmeye karar verdi. Ailesini İstanbul’da bırakarak Zonguldak Ereğli’ye gitti. Bu geçiş hem Ermeni komitacılarından izini kaybettirmek hem de Kuvâ-yı Milliye hareketine destek vermek amacıydır. Fakat Öge’nin Ermeniler tarafından açılan yarası henüz kapanmamıştır; “336’da Anadolu’ya geçerek üç sene İstiklâl mücadelesinde yaralı olarak çalıştım, Anadolu’ya geçmekle üçüncü bir yağınçtan canımı kurtarabildim. Dört sene taşıdığım bu yara, bir sürü göynü ve acı devresinden sonra yaşımla beraber, vücudumu saran maluliyetimi sonuçlamış ve bu maluliyet de hayatımı her gün hırpalamaktadır” (Çakır 2011: 395). Öge daha sonra Ankara

Emniyet Genel Müdürlüğü'nce İnebolu'ya ser komiser olarak tayin edilir. İnebolu, Anadolu'da Kuvâ-yı Milliye hareketine katılmak isteyenlerin geçmek zorunda oldukları yol güzergâhı üzerindedir. Bu nedenle Öge, kurtuluş mücadelesine katılan ve katılmak isteyen birçok kişiyi tanıma ve birçoğuna da yardım etme fırsatı buldu.

Ali Rıza Öge, İnebolu'daki görevinin ardından Samsun merkez memurluğuna atandı. Eşini ve iki oğlunu alarak Samsun'a gitti. Burada Samsun'un en zenginlerinden olan bir Rumun evine yerleştirildi. Mevcut dönemde Samsun'da birçok Rum ve ermeni evini, barkını terk ederek şehirden ayrıldı. Çünkü sahil şehirlerinin İngiliz ve Fransız donanmaları tarafından bombalanma tehlikesi söz konusudur. Öge, Samsun'daki görevinde de başarılı olur. Bu görevi sırasında Ermeni bir tüccarın altın kaçakçılığı yaptığını tespit ederek onu suçüstü yakalattır. Ermeni tüccar, Öge'ye her ay iki bin altın kaçırdığını itiraf ederek bu kaçakçılığa göz yumması halinde her ay kendisine beş yüz altın vermeyi teklif etti. Öge, bu teklifi hemen geri çevirir. Samsun'da başarılı işlerinden dolayı takdir beklerken, merkez memurluğundan baş komiserliğe düşürülür. Hatta burada yeni atanan emniyet müdürü ile anlaşmazlığa düştü. Bu durumdan rahatsız olan Öge, Erzurum'a reji memurluğuna tayinini istedi. Erzurum ve Kars'ta çalıştı. 13 Şubat 1921 tarihinden itibaren de Kars emniyet müfettişliğine atandı. Bu şehirdeki görevinde de Ermeni komitacılarla mücadele etti.

Öge'nin çok sevdiği polislik mesleğine vedası da yine Ermeni komitacılarının komplosu sonucundan olur. İstanbul'da siyasi şubedeki görevi ve tehcir olayından itibaren sürekli Ermenilerden eza, cefa ve zarar gören Öge, mesleğinin son zamanlarında da bir Ermeni tarafından rüşvet suçu ile itham edilir. Öge'den rahatsız olan bu kişi ve Ermeniler, bu şekilde Öge'den kurtulmayı amaç edinmişlerdir. Olayın hakikati çok kısa sürede anlaşılrsa da Öge ailesinin onuru kırılmıştır artık. Öge'nin eşi bu durumun onu çok etkilediğini şu ifadelerle ortaya koyar: “Biz dört buçuk sene, iki çocukla birlikte İstanbul'dan Kars'a kadar sürüp giden ve içinde bin bir acı ve ızdırıp dolu günlerimizi hep bu vatan için dedik ve verdik. Çok şükür vatan kurtuldu artık. Eşim bunca yıl hizmetini kendi kanı ve canı ile ödedi. Ama şimdi iki paralık bir ermeni firarisinin rüşvet hikâyesinde bizi töhmet altında, süresi ne kadar kısa da olsa, bu davranış zannederim atılan düşman ermeni kurşunundan daha ağır geldi bizlere.” (Demirci 2010: 5).

Bu olaydan sonra Öge'ye İzmir Polis Müdürlüğü görevi teklif edilir. Ancak Öge ve ailesi değil İzmir Polis Müdürlüğüne, en üstün rütbeye dahi gerek olmadığını ifade ederek görevi kabul etmez (Öge 1957: 389). Öge, Ermenilerden aldığı yaralar nedeniyle yirmi bir kez ameliyat geçirir. Gerek Kurtuluş Savaşı yıllarında gerekse yaşamı boyunca Ermenilerle mücadelesinde birçok acı çekmiş, birçok çileye katlanmıştır. Fakat onun canın en çok yakan ise bir İstiklal Madalyası alamayıştır. Bu nedenle o gerçek madalyasının aldığı yaralar olduğunu “ben asıl madalyamı karnımda onca bıçak yarasıyla tanınmaz hale gelen yaramın izlerini en büyük ve aziz bir madalya olarak taşımaktayım.” ifadeleriyle dile getirir (Demirci 2010: 6) Bununla birlikte mevcut dönemde Ermeniler tarafından öldürülen hizmet erbabının yakınlarına Ermeni emvalinden ev verilmesine rağmen Ermenilerden birçok kez zarar gören harp gazisi Öge'nin böyle bir imkândan mahrum bırakılması da onun canını sıkı bir diğer durumdur. Öge, Ermenilerle yapılan mücadelesinden çok zarar görür, hatta hayatını devam ettirmez duruma gelir, bu nedenle Ermeni emvalinden kalan evlerden alabilmek için başvurursa da bu başvurunun sonucu da hüsrarla biter (Öge 1957: 390). Buna rağmen Öge'nin Atatürk'e yazdığı mektubun ardından emekli maaşına bağlandığı görülür. Öge bu mektubunda 1336'da Anadolu'ya geçerek üç sene İstiklâl mücadelesinde yaralı olarak çalıştığını, Anadolu'ya geçmekle üçüncü bir saldırıdan canını kurtarabildiğini ve taşıdığı yaranın kendini yıpratmış, görevinden istifa etmek zorunda bırakıldığını ve tüm bu nedenlerle de emekliliğini hak ettiğini düşünür. Bu noktada Öge, mektubuyla Atatürk'e, başından geçenleri ve yaşamı boyunca Ermenilerin kendine olan husumetlerini bütün ayrıntılarıyla anlatır: “İstifamın sebebine gelince, o zaman hükümet yok, memleket itilaf devletleriyle yine içimizde yaşayan bir takım Rum ve Ermeni teröristleri tarafından idare ediliyor ve İngilizlerin şımarttığı Ermeni komitecilerinin bir tek sözü, memur da olsa, derhal Arapyan hanına götürülmesine ve orada öldürülmesine kafi geliyordu. O zamanlar ödevimde kalmış olsa idim şu iki halin olması benim için belli idi: 1. Ermeni komitecilerinin yön vermesiyle İngilizler tarafından Arapyan hanı, zindanına götürülüp orada öldürülmek. 2. İstanbul zabıtasının hiç sözü geçmediği, yalnız bir gölgeden ibaret bulunduğu o sırada Ermeni komiteleri tarafından sokak ortasında öldürülmek. (Netekim birçok tehdit haberlerinden ve mektuplarından sonra uzun müddet, saklandığım halde yine aynı komitenin kurşunu ile vurulmaktan yakamı

kurtaramamaklıgım da, ikinci şıkkın açık bir örneğidir)Buna diğeri bir örnek olmak üzere şunu da bildirmek isterim ki, Ermeni komitecileri, öç almak için evvelâ kısm-ı siyaside yanımda çalışan dört haber alıcı memurdan (Hımayak Aramyans)'ı, Gedikpaşa'da kapısı önünde, (Artin Mıgırdıçyan)'ı, Beşiktaş'ta evinin içinde, (Vilademir)'i, Dolapdere'de kapısının eşiğinde, (Vahe İhsan)'ı Taksim'de kalabalık caddede öldürdüler. Bunlara komiteciler tarafından gönderilen tehdit mektupları da zabıtaya verildiği ve öldürenler de belli olduğu halde hiç birisi tutulmadı. Bunlardan bir kısmı bu gün İstanbul'da iş görüyor ve para kazanıyor. Bu dört memurdan sonra sıra bana geldi ve beni de vurdular. Yine mütareke yıllarında, Dolapdere merkez memuru bulunan, Ekrem, şimdi İstanbul Polis Mektebi Dâhiliye Müdürü Nureddin, Komiser Muavini Fehmi, sekiz polis ile beraber Ermeni komitecilerinin yön vermesiyle yakalanarak, Fransızların Kumkapı'daki hapishanelerinde sebepsiz kırk beş gün yatırılmışlardır. Vurulduktan bir sene sonra Anadolu'ya kaçtığım sıralarda, büyük savaşta, yolcu, baş komiseri olup bir müddet Ankara Palas otelini idare etmiş olan Ali Rıza, isim benzerliğinden, ben zannı ile Ermeni komitecilerin yön vermeleriyle iki defa Arapyan hanına götürülüp, ben olmadığım anlaşıldıktan sonra bırakılmışlardı. Bu da bir nevi hak gözetmek olduğuna göre yukarıda bildirdiğim sebeplerden dolayı memuriyete bulunamadığımdan ve fakat ödev uğrunda kazandığım öç almadan ötürü vurularak malul kaldığımdan gösterdiğim özürlerim kabul edilerek Sıhhat ve İçtimai Muavenet Bakanlığınca karar altına alınan şekilde tekaütlüğümün yapılması için dilekçemin Divan-ı Muhasebat Başkanlığı'na gönderilmesini derin saygılarımla dilerim” (Çakır 2011: 395).

Öge'nin bu çabaları sonucunda ona bir emekli maaşının bağlandığını 26/11/953 tarihli mektubunda “her ay aldığım tekâ'üt maaşı ilaç parasına yetmeyecek kadar ilaçlar yüksek fiyatlıdır” (Çakır 2011: 395) ifadelerinde öğreniriz. Kendisine bir ev verilmese de Öge emeklilik yıllarını kendine bağlanan emekli maaşıyla Bursa'da çocukları sayesinde rahatlık içinde geçirir. Öge'nin emeklilik yıllarındaki meşguliyetini ise biz onun Cafer Ergin'e 1950- 1953 yılları arasında yazdığı bir kısmı eksik olan otuz mektubuyla öğreniriz. Öge, Bursa'dan yazdığı 5 Mayıs 1951 tarihli mektubunda emeklilik yıllarında şiir yazmanın en önemli meşguliyetlerinden bir olduğunu dile getirir: “Sevgili Evladım Cafer, Sana bu mektupla son defa bizim çarklı değirmenden çıkan şiirlerimden birkaç âdetini daha

gönderiyorum. Senin böyle nefeslere merakın olduğu için ve kıymetini takdir ettiğin için gönderiyorum. Bizim nefesler Ankara’da o kadar büyük bir rağbet gördü ki yazmaya, çıkarmaya yetişemiyorum. Ankara’dan yüksek zevat tarafından teşvik görmekteyim. İşte benim de yetmişinden sonra yapacak başka bir işim olmadığından evde oturuyor, böyle nefesler, divanlar yapmakla vakit geçiriyorum” (Çakır 2011: 386). Bu ifadelerde Ali Rıza Öge’nin hayatının önemli bir bölümünde şiirle uğraştığını açıkça gösterir. Öge’nin bu şiirleri, yazımızın ileriki sayfalarında ortaya koyacağımız gibi bir Divan oluşturacak boyuta gelecektir.

Ali Rıza Öge’nin bahsi geçen mektuplarında, sadece uğraştığı şiirlerle ilgili malumatlar yok, o ayrıca bir Bektaşî Babası olması hasebiyle bahsi geçen mektuplarda metafizik soru(n)lara ait problemleri çözme uğraşı içine de girer işte bunlardan biri ölümdür. Öge 12 Mayıs 1951 tarihinde özeldede kendi ölümü ve genelde ölüm üzerine görüşlerini açıklar: “Vefâtımda mezar taşı yazılacak kitâbe hakkındaki mütâla’anız hoşuma gitti. Merak etmeyin, henüz beşeriyet âleminde hizmetlerim bitmediği için bekâ âlemine gidecek değilim. Şu da var ki bu dünyada hiç kimse bâkî değildir, encâm kâr gidiş mukadderdir. Biz de herkes gibi o yolun yolcusu değil miyiz? Hazret-i Peygamber bile dünyâdan giderken koma hâline gelmişti. O dakıkada kitâbe yazmak değil okumak bile mümkün olmayacağından ben de bunu hayâtımda yaptım ve birkaç seneden beri hazırladığım vasiyetnâmeme ekledim. İşte vaziyet bundan ibâretir. Annenin duâsı, dayının duâsı, senin hüsn-i niyet ve himmetin mevcut oldukça bizler daha çok yaşarız. Yalnız şurasını da ilâve edeyim ki insanlar ihtiyarladıkça hastalıklara, sıkıntıya gençler kadar tahammül edemiyor. Gençlere olan kıymet, i’tibâr ihtiyarlardan esirgeniyor. Bektaşî fukarâsının birisi bir gün gâyet güzel, hüsnâ, ra’nâ bir genci görmüş bir müddet hayrân ve sergerdân yüzüne bakmış, ondan sonra başını kaldırıp şöyle bir hitapta bulunmuş “Ey Allahım bu kadar güzel yaratığın bu mahlûkun nasıl canını alacaksın? Buna kıyılır mı?” demiş, aradan seneler geçmiş. Bir gün yine o genç ile yüzüne bakmaya kıyamadığı hüsnâ insanı görmüş, ne görsün yüz buruşmuş, kanburu çıkmış, gözler çukura kaçmış. Bir müddet şöyle hayretle baktıktan sonra “Ey Allahım sen işini çok iyi bilirmişsin fakat sen de benim sözüme geldin ya o genç güzele kıyamadın, âkıbet onu ihtiyâr etikten sonra canını alabileceksin” demiştir. Bizde de daha gençlik alâmeti mevcut ki bize henüz sıra gelmemiştir. Ve daha çok seneler gelmeyecektir.

Müsterîh olunuz evlâdım. Muhterem teyzemize ve dayımıza sonsuz sevgi ve muhabbetlerle ellerinden öper hayır du'âlarını bekler senin de hürmetle gözlerinden öperim” (Çakır 2011: 387).

Öge'nin hayatının son dönemine ait mektuplarında Babalığın gereği olarak öğreticilik vazifesini de ifa etmeye çalışır. Öge, 22.10.1952 tarihli mektubunda dervişlerin sosyal hayat içinde ne şekilde davranması gerektiğini bir örnekle somut hale getirir: “Bu mektupla sana iki semâî daha gönderiyorum. İkinci semâîyi takriben yirmi beş gün evvel yapmış ve İstanbul'da bazı tarikat erbâbına da göndermişim. Aradan dört beş gün geçtikten sonra İstanbul'da Merdiven Köyü'ndeki vak'a meydana çıktı. Yazdığım zâtın birisinden aldığım bir mektupta manzûmenizi okuduktan üç gün sonra bu vak'a zuhûr edince kendi kendime şöyle düşündüm. Yazdığınız bu manzûme ile âdetâ bir kerâmet gibi bir iş yaptınız diyordu. Hâşâ biz kerâmet sâhibi değiliz fakat bu kafasız, beyinsiz serserinin yaptığı hareketleri işittikçe neticenin bu yolda tecellî edeceğine hükmetmişim. Bu adam o kadar câhil o kadar kafasız biri ki yaptığı hareketlerle hem yolumuzu berbâd eti hem de birçok sâf-dil insanları berâber sürükledi. Bir kere şurasını düşünmesi lâzımdı ki Türkiye'de tarikatlar mülgâdır. Hiçbir sûretle tarikat âyini yapılamaz, değil Mısır teb'ası hatâ Amerika teb'asından bile olsa bu memlekete oturduğu müddetçe bu memleketin kanunlarına ri'âyete mecburdur. Bu sersem adam Mısır'dan gelirken derviş kisvesini bırakıp da sivil olarak gelse idi, yerinde bir iş yapmış olurdu. Fakat bu adam derviş değil çerviş bile olamamış, öyle ya sivil gelse idi sönük kalacaktı. Şimdiki gibi kimseden i'tibâr göremeyecekti. Bu sûretle hareketle kendisini pek yüksek görmektedir ki bu da dervişlik mefûmu ile taban tabana zıt bir keyfiyettir. Dervişin ma'nâsını pek iyi bilirsin ki “der kapu viş eşik” Derviş olan olacaktır. Fuzûlî ki sultân-ı şuarâdır vefâtında beni İmama Hüseyin'in türbesi kapısı önüne defnedin ki ziyârete gelen herkes benim üzerime basarak geçsin demiştir. Dervişlik böyle olur” (Çakır 2011: 392).

Ali Rıza Öge ömrünün son yıllarını Bursa'da geçirir. Mektuplarında sıhhati elverdikçe İstanbul'a gidip geldiği görülür. Pek tabii ki onun 30 adet olan ve ilki 03.12.1950 sonuncusu ise 26. 11. 1953 tarihli mektuplarından üç yıllık bir hayat dilimini öğrenmekteyiz. Bu mektup ve hatırlarında Öge'nin son yıllarında öğreticilik vazifesini ifa ettiği ve şiirle uğraştığı görülür. Ali Rıza Öge 14 Nisan 1957 yılında

vefat eder. Mevcut dönemde Bursa Valisi olan Sabri Çağlayangil'in kadirşinaslığı ile Türk bayrağına sarılı olan tabutu Ulu Cami'den Emir Sultan'daki defin yerine kadar merasimle eller üzerinde taşınır.

1.1. Tarikatı, Dervişliği ve Babalığı

Alevi-Bektaşî geleneğine sahip bir aileden dünyaya gelen Öge, Karaağaç Dergâhı post-nişini Hüseyin Zeki Baba'dan nasib alır. İstanbul'da Kâğıthane dolaylarında yer alan Karaağaç Hasip Baba Dergâhı'nın son dönemlerde Hüseyin Zeki Baba Post-nişin'dir. Dergâhın post-nişinliğini sırasıyla Hüseyin Zeki Baba, Hakkı Baba, Hasip Baba devam etmiştir. Öge, hatıralarında nasib alışı şu şekilde anlatır: “Fakiriniz 51 sene evvel İstanbul'da Karaağaç'ta Hasip Baba dergâh-ı şerifinde post-nişin olan Hasip Baba merhumun hafidi (evladı) aynı zamanda da akrabam olan Hüseyin Zeki Baba'dan nasib almıştım. Bir müddet sonra Derviş olmak üzere dergâhta soyundum. Teberrüken, baba, fakire bir tac giydirdi. İki seneden fazla dervişlik hizmeti gördüm. Dergâh çarşidan uzak olduğundan, dergâhın en genç dervîşi olduğum için, dergâhın erzakını almak için Halıcıoğlu Çarşısı'na giderdim. Burada Münir Baba dergâhına uğrar, Dervîş Mihrabi ile sohbet ederdim” (Demirci 2010: 7) Öge, Dervîş Mihrabi'nin tavsiyesi ile Kerbelâ'ya gitmeye karar verirse de Kalkandelen Dergâhı post-nişini Hamid Baba, Öge'ye “Dervîşlik kisve ile Tac ve hırka giymekle, sakal bırakmakla olmaz, Dervîşlik gönülle olur” diyerek askere gitmesini söyler (Demirci 2010: 8) Öge 31 Mart hadisesinden sonra askerliğini tamamlar ve polis olur. Bundan altı ay sonra da Karaağaç Dergâhında kırk canla birlikte 1324 senesinin muharrem ayının 23. Gecesinde erenler postuna oturarak nasib alır. Ali Rıza Öge, Kadimi Baba, mahlasıyla yazdığı şiirlerinde de pirinin Hüseyin Zeki Baba olduğunu dile getirir. Kadimi Baba, Karaağaç'ta Hüseyin Zeki Baba'dan himmet alırken Sersem Ali Baba'ya hizmet eder.

Ali Rıza Öge, Babalık-öğreticilik payesine-makamına nasıl ulaştığını ise 10.9.1952 tarihli mektubunda daha ayrıntılı şekilde ortaya koyarken, aynı zamanda bir halifenin nasıl öğreticilik-babalık konumuna yükseleceğinin-posta oturacağına de yöntemini sunar: “Şimdiye kadar Baba olmak için pek çok teklif karşısında kalmıştım. Taşradakilerden başka Bursa'dakiler koca bir vilâyetin Babasız kalması

muvâfık değildir. Sizden başka da Baba olacak kimse yoktur diye vâki' tekliferi reddetmekte idim. Böyle ağır bir yükün altına girmek istememiştim. Fakat bana icâzet veren zât Ankara'da Dede Baba vekîlidir. Bu zât bir gece âlem-i ma'nâda Şâzelî Sultan Hazretlerini görüyor, kendisine Bursa'daki Ali Rıza'yı Baba yaptık kendisine tebliğ ediniz bu tebliğe sizi me'mûr etmekle beraber kendisine de icâzet veriniz diyor. Birkaç gece sonra da pîrimiz Hünkâr Hacı Bektaş Velî efendimiz Ali Rıza Baba'ya benden de selâm söyle diye bu zâta ma'nâda söylüyor. Aynı zamanda bu günlerde de ben buna dâir bir iki rüya görüyorum ve bu rüyaları da aynen bu zâta bildiriyorum, ondan sonra da bu zât fakîre tebliği aynen yapıyor. İşte o zaman bu tebliğe dâir yapmış ve yazmış olduğum bir nefesi de hem sizdeki deftere kaydetmek ve hem de okumak üzere buraya yazıyorum. Fakîrin gördüğüm rüyâda kırkların meclisine kabûl edildiğimi görmüştüm" (Çakır 2011: 390). Bu mektupta halifenin öğreticiliğe yükselmesi için mutlaka mânâda deliller, kanıtlar olması gerektiği ısrarla vurgulanır. Çünkü Ali Rıza Öge istişare sonucu varılan kararlar kendinin Baba-öğretici yapılmasına sıcak bakmaz. Bu kararın manada desteklenmesi sonucu Baba olmaya karar verir.

1.2. Eserleri

Ali Rıza ÖGE'nin tespit edilen dört eseri bulunmaktadır. Bunlardan ilki 1957 yılında Bursa'da yayımlanan "Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Polis Şefinin Gerçek Anıları" isimli eseridir. İkincisi "Bektaşî Şairler Güldestesi" isimli eseridir. Üçüncüsü şiirlerinin olduğu "Divan", dördüncüsü ise Mektuplar'dır.

1.2.1. Meşrutiyetten Cumhuriyete Bir Polis Şefinin Gerçek Anıları

İlk olarak 1957 yılında Bursa'da yayımlanan bu eser, Öge'nin gerek özel gerekse resmi hayatını ayrıntılı olarak ortaya koyan bir anı kitabıdır. Bu eser 1982 yılında "Günlük Ticaret Gazetesi" tarafından tekrar yayınlanır. Eserde yazarın polislik mesleğinde üstlendiği görevler, Ermeni komitacılarına karşı verdiği mücadeleler, Ermeniler tarafından yaralanması, geçirdiği ameliyatlar ve çektiği sıkıntılar, Millî Mücadele'ye katılmak için Anadolu'ya geçişi, görev yaptığı şehirler, İstanbul'a geri döndüğünde uğradığı iftira ve görevi bırakması, detaylarıyla anlatılır.

Öge'nin anıları polislik görevinden ayrılışıyla nihayete erer. İki önemli dönemi, Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinin çalkantılı yıllarını anlatan bu anılar, dikkatli yaklaşıldığında tarihi birer belge niteliğindedir. Öge emeklilik dönemlerini ise bu eserinde anlatmaz, mektuplarına sıkıştırır.

1.2.2. Mektuplar

Yukarıda da alıntılıdığımız mektuplarını Ali Rıza Öge yakın akrabası Cafer Ergin'e yazmıştır. Cafer Ergin, "Ali Rıza Öge'nin çocuklarının teyzesinin oğlu ve ailenin Cafer dayısı-babasıdır. Mektuplar, onun vefatı üzerine Sacit Öge'ye verilmiş, o da bu mektupları bir defter haline getirmiştir. Oradan da Öge'nin torunlarına geçmiştir. Defterin başında Sacit Öge'nin kısa bir açıklaması ve Cafer Ergin'in; Öge'nin Bektaşî Şairleri Antolojisi'ne yazmış olduğu kendi el yazısıyla bir ön sözü vardır. Bu ön sözde Öge'nin hayatı ile ilgili bilgiler bulunmaktadır" (Çakır 2011: 376) Henüz basılmamış ve ailesi tarafından korunmuş olan Öge'nin "30 adet olan mektupların(ın) ilki 03. 12. 1950 tarihlidir. Son mektup ise 26. 11. 1953 tarihlidir. Mektuplar büyük boy bir deftere yapıştırılmış, bu işlem sırasında tarih sırası gözetilmemiş ve bazı karışıklıklar meydana gelmiştir. Başı veya sonu olmayan mektuplar vardır. Yeni yazıya aktarırken tarih sırasına göre sıraladığımızda bu eksiklikler ortaya çıkmaktadır. Öge, mektuplarına kendi şiirlerini eklemiştir. Bu şiirlerin tamamı da Bektaşî Şairleri Antolojisi'nde mevcuttur" (Çakır 2011: 376) Bu mektuplarda Öge'nin şiirle uğraşları, Babalık payesinden gelen öğreticiliği, emeklilik döneminde çektiği sıkıntıları, bir Bektaşî Babası'nın hayatı yorumlayışı, günlük meselelere bakışı ve metafizik soru(n)larını ele alışı vardır.

1.2.3. Bektaşî Şairler Güldestesi

Bu eser, elli yıllık bir çalışmanın mahsulüdür. Ali Rıza Öge bu eserinde birçok Bektaşî şairin şiirlerini toplamakla kalmaz aynı zamanda ve hayatları hakkında kısa bilgiler verir. Bir antolojide görünümündeki bu esere Ali Rıza Öge kendi divanı olan Kadimi Divanı'nı da bu esere eklemiştir. Tamamı "1849 sayfadan oluşan hacimli bir mecmuadır. Henüz basılmayan bu antoloji, ilk sayfalarda verilen bilgiye göre, 15 Temmuz 1946'da tamamlamıştır." (Çakır 2011: 377) Ali Rıza Öge

15. 9. 1952 tarihli mektubunda öğrendiğimiz kadarıyla bu eserini Bursa'da Edebiyat Fakültesi Profesörü Ali Nihat Tarlan'a göstermiş o da Üniversite Kütüphanesine bağışlamasını istemiştir: "Ben zâten Ali Nihat Tarlan'ı tanırım, İstanbul'da Şehzâdebaşı ile Lâleli arasındaki evinde bir defa görüşmüştüm. Kendisi de hem tarîk-i nâzeninden hem de Babadır. Hemen Çelik Palas'a gittim. Bir saat kadar görüştük, akşamüzeri de bizim eve geldiler. Bizim koca kitabı gördü. Bir hayli gözden geçirdikten sonra bu eser ne ile vücûda getirilir, bu eser bulunmaz bir eserdir, dedi. Ben de dedim ki bunu tab' etirmek için vâki' teşebbüsüm neticelenmedi. Binâenaleyh bunu vefâtımda Ankara'da Ali Nâci Baba'ya göndermek istiyorum, dedim. Cevâben dediler ki Ali Nâci Baba veyahud herhangi bir zât da olsa nihâyet bunlar fânîdir. Onların vefâtında bu eser kıymet bilmez ellere düşebilir. Binaenaleyh bence en doğru bir hareket bunu Üniversite Kütüphânesi'ne hediye etmektir. Orada bu eser binlerce yüz binlerce insan tarafından okunur ve size de hayır duâ ederler dedi. Bu fikri ma'kûl gördüm" (Çakır 2011: 391) Ali Rıza Öge 1.11.1952 tarihli mektubunda eserini vefat edene kadar kütüphaneye vermediğini; çünkü sürekli ilaveler yaptığını ve eserin tertibinde değişiklikler yapacağını dile getirir: "Ben şimdilik Ali Nihat Tarlan'ın tavsiyesi üzerine büyük mecmuamın - ki üniversiteye hediye edeceğiz - noksanlarını ikmâl ile uğraşıyorum, yeniden üzerinde bir hayli uğraştım ve tamamladım. Fakat hayata oldukça onu veremeyeceğim. Sebebi ise hemen her gün yeni bir şiir daha yazmaktayım ki onları da yazınca derhal mecmuaya kaydediyorum. Mecmuada şiirleri bulunan şâirlerin tercüme-i halleri ayrı ayrı iki yerde idi. Yeniden bir defa alarak onları bir yere topladım. O deferi de mecmuaya rabt u ilave etim. Şimdi gâyet güzel ve mazbut oldu (Çakır 2011: 393). Fakat o vefat ettiğinde ise eserinin kütüphaneye verilmesini vasiyet eder. "Vasiyetnâmemde yazdığım gibi vefâtımda mecmua sana getirilecek. Vâsitanla üniversite kütüphânesine hediye edilecektir, bu kat'îdir. Sana bu mektupla üç şiirimi daha gönderiyorum. Bunlardan biri sizin için hazırlanmıştır, biri de bende kalacaktır. Eğer ileride fırsat düşerse sana ait olanını bir kitap halinde bastırmaya çalışırım. Mecmuayı kalıbı dinlendirdiğim zaman size göndermelerini vasiyetnâmemde yazdım. Siz de o zaman Üniversite Kütüphânesi'ne verirsin(iz). Fakat daha hayâtımda iken ön sözü yazıp gönderiniz diye ben de onu göreyim ve kendi yazım ile ilk sahifesine yazıp hazırlamış olayım" (Çakır 2011: 395).

Ali Rıza Öge'nin bu antolojisi hakkında ilk çalışma Yrd. Doç. Dr. Mustafa Tatcı ve Yrd. Doç. Dr. Cafer Şen tarafından yapılarak Hacı Bektaş Sempozyumu'nda sunulmuştur. "El yazmalarına Artık Vuruyor Güneş: Ali Rıza Öge (Kadîmî) ve Bektaşî Şiirleri ve Şairleri Antolojisi" başlıklı bu sunumda eserin İstanbul Belediye kütüphanesinde bulunduğu, bu kütüphaneye derleyen kişi tarafından bağışlandığı notu düşülen bu dev güldestenin, A3 ebadında kâğıtlara yazılmış olarak yaklaşık olarak bin sekiz yüz sayfa olduğu ve bu esere daha sonra dokuz sayfanın daha eklendiği dile getirilmiştir. Büyük bir emek ve sabırla meydana getirilen Ali Rıza Öge'nin bu eserdeki gerek manzumeler, gerekse bu manzumeleri kaleme alan şairlerin hal tercümeleri dönemin mevcut kaynaklarında doğru bir şekilde derlenmiş ve yine doğru bir şekilde tespit edilmiştir. Lakin bu noktada Ali Rıza Öge eserinde istifade ettiği kaynakları vermemiştir. Bununla birlikte Öge yukarıda söz konusu edilen eserine mükemmel bir şair ve şiir fihristi yapmıştır. Bahsi geçen mecmuanın (antolojinin) önündeki şu açıklama mecmuanın kime ait olduğu ve hangi tarihlerde kaleme alındığı hakkında bizleri kesin bilgilere ulaştırır: "Elli sene evvel yazmağa başladığım bundan evvelki iki mecmua dolmuş daha yazacak yer kalmadığından iş bu mecmua 1946 senesi Kanun-i sani on beşde kâğıtları alınarak ciltlendirilmiş ve altı ay içerisinde tahririne muvaffakiyet elvermiştir." (Tahrir-i Hitamı 15 Kanun 1946, Derviş Kadimi" Eserin önüne el yazısı olarak konulan bu malumattan anlaşılmaktadır ki Ali Rıza Öge'nin bu çalışması yarım yüzyıllık bir emeğin mahsulüdür ve bu mahsulün nihayeti 1946 yılıdır. Ali Rıza Öge, eserinin başında bu mecmuanın kime ve hangi tarihe ait olduğunu vurguladıktan sonra, el yazmasının başına mecmuada bulunan şairlerin listesini koyar. İki sayfalık bu listenin ardından çok detaylı olarak hazırlanan doksan sekiz sayfalık bir bölüm görülür. Bu bölüm adeta mecmuanın içindekiler kısmıdır. Bu bölümün en başına ise mecmuada bulunan manzumenin, el yazmasındaki sayfası verilmiştir. Daha sonra bu numaranın karşısında "eşarın ilk mısraı" şeklinde bir ifadeyle ortaya konan üst başlığın atında mecmuanın içerisindeki manzumelerin ilk mısraı verilir. Mecmuada "eşarın ilk mısraı" üst başlığının yanında yer alan bir diğer üst başlık ise "eş'arın nev'i" ifadesidir. Bu üst başlık ifadesinin altında ise mecmuadaki ilk mısraları verilen manzumelerin nazım şekli, nazım türü ve bestelerine göre adlandırılan isimleri verilir (Tatcı-Şen 2007: 1310)

1.2.4. Divan-ı Kadîmî Baba

Ali Rıza Öge'nin Kadimî mahlasıyla yazdığı divanı “Bektaşî Şairler Güldestesi” adlı eserinin içindedir. Kadimi yukarıda bahsettiğimiz hacimli elyazmasının içerisine divanını da yerleştirmiştir. Kadimi'nin divanı; “18 mersiye, 18 nefes, 69 divan, 36 semai, 2 nevrüziye, 1 koşmadan müteşekkildir” (Demirci 2010: 16) Öge bu şiirlerin kendine ait olduğunu ise 22.10.1953 tarihli mektubunda “yalnız benim kendime ait olan şiirler 280 kadardır. Acaba bunları bir kitap şeklinde bastırmak kâbil midir? Bu ciheti de âşikâr etmenizi dilerim, bunları iki küçük defere yazdım birisi senindir. Sâcid'in bir daha gidişinde göndereceğim” (Çakır 2011: 394) ifadeleriyle ortaya koyar. Ali Rıza Öge bir Bektaşî babasıdır. Bektaşî inancını ortaya koyması bakımından nefesler oldukça önemlidir. Bektaşî şairlerin yazdığı tasavvufî şiirlere nefes adı verilir. Kadimi'nin 18 nefes şiiri bulunmaktadır. Kadimi gönül verdiği Alevi-Bektaşî geleneğine bağlı baba ve dedeleri bahsi geçen şiirleriyle yâd etmiştir. Bunlar içinde Hüsni Zeki Baba, Basri Baba, Sersem Ali Baba, Şair İhsan Mahvi, Tefik Oytan, Hüseyin Hüsni Baba, Cevdet Balım ve Cemil Balım Baba gibi isimler vardır. Bununla birlikte Kadîmî Baba; Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Hüseyin, Hacı Bektaş-ı Veli, Sersem Ali Baba, Kaygusuz Sultan, Basri Baba, Hüsni Baba, Feyzi Baba, İhsan Mahvi, Hüseyin Hüsni Baba, Cemil Balım Baba, Cevdet Balım ve Hüseyin Zeki Baba gibi din büyüklerini divanında hürmetle anmıştır.

2. MECMUANIN BİÇİM AÇISINDAN İNCELENMESİ

2.1. Vezin

Mecmuanın 381-540. sayfaları arasında yer alan şiirlerde 17 çeşit vezin kullanılmıştır.

Aşağıdaki tabloda da görüleceği gibi kalıpların dahil olduğu bahirlere bakılınca, remel (378 şiir) ve hezec (377 şiir) bahirlerinin yoğunluğu göze çarpmaktadır. Bu bahirleri recez (24 şiir), münserih (10 şiir), muzarî' (7 şiir), müctes (4 şiir) ve kâmil (1 şiir) bahirleri takip eder.

Tablo 1: Şiirlerin aruz kalıplarının dahil olduğu bahirlere göre dağılımı

Bahr	Vezin	Şiir Sayısı
Remel	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	317
Remel	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	38
Remel	Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	18
Remel	Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün	5
Hezec	Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün	102
Hezec	Mef'ûlü Mefâ'ilün Mef'ûlü Mefâ'ilün	1
Hezec	Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	272
Hezec	Mefâ'ilün Fe'ilün Mefâ'ilün Fe'ilün	2
Recez	Müfte'ilün Müfte'ilün Müfte'ilün Müfte'ilün	10
Recez	Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	13
Recez	Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün	1
Münserih	Müfte'ilün Fâ'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün	10
Muzârî'	Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün	2
Muzârî'	Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	5
Müctes	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilâtün	3
Müctes	Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	1
Kâmil	Mütefâ'ilün Fe'ûlün Mütefâ'ilün Fe'ûlün	1
Toplam		801

2.2. Nazım Biçimleri

2.2.1. Gazel

Divan edebiyatının en yaygın nazım şekillerinden biridir. Kelime anlamı “kadınlar için söylenen güzel ve aşk dolu söz” dür.

Nazım terimi olarak gazel, kafiye örgüsü aa, ba, ca ... olan bir nazım şeklinin adıdır.

Gazel biçimiyle şiir yazan şairler ve şiir sayıları şu şekildedir: ‘Aşkî (1), ‘Azbî (3), Fazlı (1), Fennî Baba (1), Fethî (1), Fuzûlî (94), Gâlib (2), Gencî (2), Gül Baba (1), ‘İşretî (1), Kadîmî (15), Kadrî (1), Kaygusuz Abdâl (1), Kemterî (2), Matlûbî (1), Mebnî (1), Mehmet Ali Hilmi Dede Baba (9), Mısrî Niyâzî (12), Mihrâbî (2), Mir’âtî Baba (3), Misâlî (8), Muhibbî (1), Nâbî (1), Nâ’ilî (1), Na’lî (1), Namık Kemal (1), Nazmî (1), Nesîmî (6), Nûri Abdü’l-Ehad (1), Sebatî (1), Vahdetî (1), Yesârî Baba (1), Yunus Emre (1).

2.2.2. Murabba

Dört mısralık bentlerden oluşan nazım şekillerine verilen addır. Murabbalarda en çok aaaA/ bbbB kafiye örgüsü kullanılmıştır. Mecmuanın çalışmamıza dahil olan sayfalarında 20 murabba bulunmaktadır.

Murabba nazım şekliyle karşımıza çıkan şairler şunlardır: ‘Azbî (2), Basrî Baba (1), Cemâlî Baba (2), Fuzûlî (5), Gencî (1), İlhamî Abdal (1), Kadîmî (1), Mehmed Ali Hilmi Dede Baba (2), Mekkûnî (1), Nesîmî (2), Nursî (1), Tûrabî Dede Baba (1) .

2.2.3. Muhammes

Kelime manası beşli, beş katlı demektir. Edebiyat terimi olarak aynı vezinde beşer mısradan oluşan bendlerle yazılan nazım biçimidir. Çalışmamızda 21 muhammes bulunmaktadır.

Muhammes nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve muhammeslerin sayısı şunlardır: ‘Aczî (1), ‘Azbî (1), Basrî Baba (1), Cemâlî Baba (1), Fahrî (1), Fuzûlî (2),

Gedayî (1), Hikmet (1), Kalbî (1), Kemterî (1), Mehmed Ali Hilmi Dede Baba (4), Nehrî (1), Neyzen Tevfik (1), Tûrabî Dede Baba (1), Vahdetî (2), Vâsîf (1), Yetîmî (1).

2.2.4. Tahmîs

Arapça beş sayısı anlamına gelen hams kökünden türemiş beşleme anlamında bir kelimedir. Edebiyat terimi olarak tahmîs, bir gazelin ya da bir kasidenin her beytinin önüne aynı vezin ve kafiyede üç mısra eklenmesi suretiyle oluşan bentlerden oluşmuş nazım şeklinin adıdır. Kafiyeleşmesi şu şekildedir:

aaa(aa)/ bbb(ba)/ccc(ca)

Tahmîs nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve tahmîs sayıları şunlardır: ‘Âtâyî (1), Emrî (1), Fuzûlî (2), Hâşimî (2), Lutfî (1), Mehmed Ali Hilmi Dede Baba (1), Ma’rûfî Saltık (1).

2.2.5. Müseddes

Her bendi altı mısradan oluşan musammatlara verilen addır. Bent sayısında kesin bir sınır olmamakla beraber genellikle 5- 7 bent arasında yazılır. Ender olarak 12 bende kadar yazılanları vardır. Müseddeslerin kafiye düzeni aşağıdaki şekildedir:

Aaaaa/ bbbba/ cccca

aaaaaA/ bbbbaA/ ccccaA

aaaaAA/ bbbbaAA/ ccccaAA

Müseddes nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve müseddes sayıları şunlardır: Emrâhî (1), Fuzûlî (1), Harâbî (1), Vâsîf (1), Vîrânî (1).

2.2.6. Tesdîs

Bir gazelin her beytine dörder mısra eklenerek yapılan müseddeslere denir. Kafiyesi aaa(aa)/ bbb(ba)/ ccc(ca) şeklindedir. Ancak bu şekilden ziyade bir gazelin matla beytine dörder mısra eklenerek yapılan tesdîs şekli kullanılmıştır.

Tesdîs nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve tesdîs sayıları şöyledir: ‘Âczî (1), ‘Âkif (1), ‘Âtâyî (1), ‘Âzbî (3), Basrî Baba (3), Dehrî (1), Es’ad (1), Fuzûlî (1), Galîb (1), Gencî (1), Hâkî (1), Hâşimî (1), Kadîmî (5), Kanberî (1), Kasemî Baba (1), Kemterî (1), Matlûbî (1), Mehmed Ali Hilmi Dede Baba (3), Meylî (1), Mir’âtî Baba (2), Nâilî (1), Nazîf (1), Sabûrî (1), Şerifî (1), Virânî (1).

2.2.7. Müsebba

Her bendi yedi mısradan oluşan nazım biçimine verilen addır. Müsebbanın kafiye şeması şu şekildedir:

aaaaaaa /bbbbbaa/ cccccaa

aaaaaaA/ bbbbbbA/ ccccccA

aaaaAA/ bbbbAA/ ccccAA

Müsebba nazım biçimiyle Zikrî Baba’nın bir şiiri bulunmaktadır.

2.2.8. Müsemmen

Her bendi sekiz mısradan oluşan nazım şeklinin adıdır. Bentteki mısra sayısının fazla olması sebebiyle bent sonunda ikişer kafiye mısra bulunur. Bu durumda müsemmenin kafiye şeması şu şekildedir:

Aaaaaaa/ bbbbbbaa/ cccccaa

AaaaaAA/ bbbbAA/ ccccAA

Çalışmamızda Lisânî’nin (1) ve Rûhî Bağdadî’nin (1) olmak üzere toplam 2 müsemmen bulunmaktadır.

2.2.9. Mu’aşşer

Aynı vezinde onar mısralık bentlerden oluşan musammatlara mu’aşşer adı verilir. Çalışmamızda Mehmet Ali Hilmi DedeBaba’ya ait mu’aşşer nazım biçimiyle yazılmış bir şiir bulunmaktadır.

2.2.10. Terkîb-bend

Terim olarak terkîb-bendler konu sınırlaması olmayan, her bir bendi başka kafiyede, fakat aynı vezinde olan, bentleri birbirine bağlama görevi yapan ve onlardan farklı kafiyeye sahip ara beyitlerin meydana getirdiği nazım şeklidir.

Terkîb-bendler 8-20 mısralı 3-7 bend arasında yazılmıştır. Terkîb-bendlerin en büyük özelliği kafiyenin bentten bende değişiklik arz etmesidir. Çalışmamızda Leylâ'ya ait bir tane terkîb-bend bulunmaktadır.

2.2.11. Tercî-bend

Terim olarak tercî-bendlerde konu sınırlaması olmayan, her bir bendi başka kafiyede, fakat aynı vezinde olan, bentleri birbirine bağlama görevi yapan ve onlardan farklı kafiyeye sahip ara beyitlerin meydana getirdiği nazım şeklidir.

Tercî-bend nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve şiir sayıları şu şekildedir: ‘Azbi (1), Fuzûlî (1), Vahdetî (1).

2.2.12. Divan

Halk şairleri arasında “Divânî” adı ile bilinen divan, Âşık Edebiyatı nazım şekillerinden olup aruzun “Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilâtün/ Fâ’ilün” kalıbı ile söylenmiş şiirlerdir.

Divan nazım biçimiyle örnekler veren şairlerimiz ve şiir sayıları şöyledir: ‘Aczî (2), ‘Âkif (3), Avnî (1), ‘Azbi (12), Fâtîma (1), Fehîm (1), Fennî Baba (4), Gâlib (2), Gaybî (2), Gedâyî (1), Gencî (4), Hâşimî (4), Himmet (1), Kadîmî (43), Kadîrî (1), Kalenderî (1), Kâmî (1), Kâmil (2), Kasemî Baba (2), Kaygusuz Abdâl (2), Kemterî (2), Lutfî (1), Mahfî (1), Mahzûnî (1), Matlûbî (2), Mazharî (1), Mehdî Baba (1), Mehmet Ali Hilmi Dede Baba (14), Meylî Baba (3), Mısrî Niyâzî (25), Mihrâbî (1), Mir’âtî Baba (2), Misâlî (23), Muhîfî (1), Nâbî (1), Nakşî (2), Necmî (1), Nesîmî (23), Nûri Abdü’l-Ehad (2), Vahdetî (7), Virânî (10), Yesârî Baba (1).

2.2.13. Semâî

Âşık Edebiyatı nazım şekillerinden olup aruzun “Mefâ’ilün/ Mefâ’ilün/ Mefâ’ilün/ Mefâ’ilün” kalıbıyla yazılır.

Semâî nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler şiir sayıları şöyledir: Agâhî (1), ‘Arşî (1), ‘Azbi (4), Basrî Baba (2), Buhârî (1), Câdî (1), Câvî (1), Cemalî Baba (6), Cevâbî (1), Dertli (1), Emrâhî (5), Fennî Baba (1), Fuzûlî (34), Gâlib (1), Gencî (2), Gülsüm Bacı (1), Hâşimî (2), İlhâmî Abdâl (1), Kadîmî (26), Kaygusuz Abdal (1), Keşfi (1), Ma’rûfî Saltık (1), Mecnûnî (2), Mehmet Ali Hilmi Dede Baba (3), Mısrî Niyazi (8), Misâlî (9), Nâbî (1), Nâ’ilî (1), Nakşî (3), Necmeddin (1), Nesimî (7), Nigâhî (1), Nûri Abdü’l-Ehad (2), Rahmî (1), Rıfkî (1), Rûhî Bağdadî (1), Sâcid (3), Selâmî (2), Seyfî (1), Seyrî Baba (1), Seyyid Seyfî Nizâmoğlu (17), Sezâî (1), Şem’î (7), Şemimî (1), Şifâî (1), Tûrâbî Dede Baba (17), Vahdetî (1), Virânî (4), Yesârî Baba (1), Zâtî (24).

2.2.14. Kalenderî

Âşıklarca “kalenderî” (kalendârî) adı verilen ve “Mef’ûlü/ Mefâ’lü/ Mefâ’lü/ Fe’ûlün” veznine uygun düşen şiirlere verilen addır.

Çalışmamızda kalenderî nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve şiirlerinin sayısı şöyledir: Agâhî (1), ‘Azbi (2), Bedrî (1), Câvî (1), Cesârî (1), Cezbî (1), Ecrî (1), Emrâhî (3), Esrârî (1), Fuzûlî (4), Garîbî (2), Gencî (1), Haddî (1), Harâbî (11), İrşâdî (1), Lâî Mekânî (1), Leylâ (6), Lezizi (2), Mehmet Ali Hilmi Dede Baba (4), Meylî Baba (2), Mısrî Niyâzî (5), Mihrâbî (1), Misâlî (6), Namık Kemal (1), Necmî (2), Nesimî (1), Nusret (1), Reisî (1), Sabrî (1), Salâhî (1), Selâmî (2), Selim (1), Seyyid Seyfî Nizâmoğlu (2), Şemsî (1), Tûrâbî Dede Baba (4), Virânî (1), Yeminî (1), Yesârî Baba (2), Yunus Emre (1), Zâtî (3), Zekâî (1), Zikrî Baba (1).

2.2.15. Koşma

Koşma, Türk Halk edebiyatında doğa, aşk, ölüm, ayrılık, yigütlük, toplumsal olaylar gibi konuların işlendiği en sık kullanılan şiir türüdür. Dörtlüklerden oluşur.

Dörtlük sayısı genellikle 3, 5 arasındadır. Hece ölçüsünün 6+5 veya 4+4+3 duraklı 11’li kalıbıyla yazılır. Kafiye şeması şu şekildedir:

aaab/ cccb/ dddb

abab/ cccb/ dddb

Koşma nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler şiirlerinin sayısını şu şekilde sıralamak mümkündür: Agâhî (1), Basrî Baba (8), Burhânî (1), Ceyhûnî (5), Ferdî (1), Feryâdî (1), Gedâyî (5), Hâfî (1), Hamdî (2), Hasbî (1), Hengâmî (1), Hitâbî (1), Hulkî (1), Huznî (1), Hüsnî (1), İrşâdî (1), Kazak Abdâl (1), Köçek Abdâl (1), Kul Mustafa (1), Kul Şükrî (2), Mağfûrî (1), Mahfî (1), Mihrâbî (1), Mürür Abdâl (1), Nâdî (1), Nesîmî (1), Nev’î (1), Neyzen Tevfik (3), Niyâzî (1), Pir Sultan Abdâl (9), Pürâyânî (1), Râmî (1), Sadâyî (1), Sâfî (2), Sersem ‘Ali Baba (1), Server ‘Ali Baba (1), Seyrânî (10), Şem’î (3), Türâbî Dede Baba(2), Veli Baba (1), Zahmî (1), Zarîfî (1), Zâtî (6), Zikrî Baba (1).

2.2.16. Semâî

Halk şiirinde hecenin sekizli ölçüsü ile koşma biçiminde düzenlenen ve özel bir ezgi ile söylenen şiirlerdir. Genellikle en az üç, en fazla beş dörtlükten oluşurlar. Coğunlukla doğa, güzellik, ayrılık, kavuşma gibi duygusal ve lirik temaları işlerler. Semainin hece ölçüsünün yanında aruz ölçüsü kullanılarak yazılanları da vardır. Kafiye şeması şu şekildedir:

aaab/ cccb/ dddb

abab/ cccb/ dddb

Çalışmamızda semâî nazım biçimiyle karşımıza çıkan şairler ve şiir sayıları şu şekildedir: Basrî Baba (5), Gedâ Muslî (1), Kazak Abdâl (1), Pir Sultan Abdâl (1), Seyrânî (3), Teslim Abdâl (1).

Tablo 2: Vezinlerin Nazım Biçimlerine Göre Dağılımı

Vezinler	Gazel	Murabba	Muhammes	Tahmis	Müseddes	Tesdfs	Müsebba	Müsemmen	Mu'aşşer	Terkâb-bend	Tercî-bend	Divan	Semâi	Kalenderî
1. Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	70	5	9	4		12					1	216		
2. Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	26	2	3		1	3			1		2			
3. Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün	11	2	1	2		2								
4. Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün	5													
5. Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün	13													
6. Müfte'ilün Müfte'ilün Müfte'ilün Müfte'ilün	9					1								
7. Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün	1													
8. Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	3													
9. Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün	1													
10. Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün	6	2	2	1		3				1				87
11. Mef'ülü Mefâ'ilün Mef'ülü Mefâ'ilün	1													
12. Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün	16	9	5	2	4	16	1	2				217		
13. Mefâ'ilün Fe'ilün Mefâ'ilün Fe'ilün	1		1											
14. Müfte'ilün Fâilün Mefâ'ilün Fâ'ilün	9		1											
15. Mef'ülü Fâ'ilâtün Mef'ülü Fâ'ilâtün	2													
16. Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün	5													
17. Mütefâ'ilün Fe'ülün Mütefâ'ilün Fe'ülün	1													

3. ŞİİR MECMUADAKİ ŞAİRLER HAKKINDA BİLGİLER

‘**Aczî:** XIX. yüzyıl Bektâşî şâirlerinden olan ‘Aczî’nin hayâtı hakkında bir ma’lûmât elde edilememiştir Mecmuada dört şiiri bulunmaktadır. İki beyit, biri müseddes biri muhammes tarzında yazılmıştır.

‘**Agâhî:** Aslen Belgrad’lıdır. İsmi “Yaşar” mahlası “Âgâhî”dir. Kırşehir’de Hâcî Bektâş-ı Velî dergâhında kilâr evinde hizmet itmiş. Bu şair hakkında fazla ma’lûmât elde edilememiştir. Mecmuada üç şiiri bulunmaktadır. İki beyit, biri koşma nazım biçimiyle yazılmıştır

‘**Akîf:** Mecmuada dört şiiri bulunmaktadır. Üçü beyit, bir tesdîs biçimindedir.

‘**Arşî:** XV. yüzyılın meşhur Hurufilerindendir. Aslen Yeni Pazarlı olan ‘Arşî Baba’nın ismi “Mahmûd”dur. Evvelce “Çâkî” mahlasını kullanmıştır. Sonradan “Arşî”yi kullanmaya başlamıştır. ‘Arşî’nin Fâtih Kütüphânesi’nde bir dîvânı vardır. Mecmuada bir tane şiiri yer almaktadır.

‘**Aşkî:** XIX. yüzyılda yetişmiş Bektaşî şairlerinden olan ‘Aşkî’nin hayâtı hakkında bilgi bulunmamakla beraber kendisinin mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

‘**Atâyî:** Asıl ismi Atâullah olan Nev’îzâde Atâyî, Nev’î Yahyâ Efendi’nin oğlu olduğu ve şiirlerinde Atâyî mahlâsını kullandığı için böyle anılmıştır.

Öncelikle babasından daha sonra dönemin bazı önemli isimlerinden ders aldı. Eğitimi sonunda müderris oldu. Daha sonraları çeşitli beldelerde kadılık yaptı ve sonunda 1635’te İstanbul’da vefat etti. Mecmuada biri tahmis biri tesdis olmak üzere iki şiiri bulunmaktadır.

‘**Avnî:** XIX. yüzyıl Bektâşî şâirlerinden olan ‘Avnî’nin hayâtı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada bir şiiri yer almaktadır.

‘**Azbî:** 18.yüzyıl şairlerindendir. Kütahya’da doğmuştur. Asıl adı Mustafa’dır. “Dergâh-ı Âlî” çavuşlarından. 1736 da vefat etmiştir. Mezarı Üsküdar’da Merdivenköyü Bektaşî tekkesindedir. ‘Azbî Baba, evvela Halvetîliğe, daha sonra Bektâşîliğe intisâb etmiştir. ‘Azbî’nin şiirlerinde tasavvuf, hurûflük, ‘alevîlik akideleri terennüm edilmiştir. Mecmuada 29 şiiri bulunmaktadır. 21 tanesi beyit

nazım birimiyle yazılmıştır. İki murabba, bir muhammes, dört müseddes, bir tane de terci-i bendi bulunmaktadır

Basrî Baba: 1874 yılında Üsküdar'da doğmuştur. İsim ve mahlası Basrî'dir. 1949'da vefat etmiştir. Mecmuada 20 şiiri vardır. Bunların 6 tanesi beyit nazım birimiyle yazılmıştır, 14 tanesi koşma nazım biçimiyle yazılmıştır

Bedrî: XVII. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir Aslen Tekirdağlı'dır. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri vardır.

Buharî: XIX. yüzyıl şairlerinden olan Buharî hakkında fazla bilgi bulunmamakla birlikte mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri yer almaktadır.

Bürhâni: Sinob'da yetişmiş XIX. yüzyıl sâz şairlerinden ve Bektâşî tarikatından olup bu zâtın hayatı hakkında fazla bilgi sahibi değiliz Mecmuada bir tane koşması bulunmaktadır.

Câdî: XIX. yüzyıl şairlerinden olan Câdî hakkında fazla bilgi bulunmamakla birlikte mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir tane şiiri bulunmaktadır.

Câvî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Cemalî Baba: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî şairlerindedir.1836 yılında Tekirdağ'da doğmuştur. Tahminen 1914 yılında vefat etmiştir. Cemalî, hece ve aruz vezniyle epeyce şiir kaleme almıştır. Mecmuada dokuz şiiri bulunmadır, altısı beyit nazım birimiyle yazılmış, ikisi murabba biri muhammes tarzında yazılmıştır

Cesârî: XIX. yüzyılın ilk yarısında yetişen saz şairlerindedir. Asıl adı "Hasan"dır. Tahminen 1829 yılında vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir tane şiiri bulunmaktadır

Cevâbî: XIX. yüzyıl Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir tane şiiri bulunmaktadır

Ceyhûnî: XIX. yüzyıl şairlerindendir. Erzurumludur. Mecmualarda aruz ve heceyle epey şiirine rastlanır. Tahminen 1888 yılında vefat etmiştir. Mecmuada beş şiiri bulunmaktadır. Beş tanesi de koşma nazım biçimiyle yazılmıştır

Cezbî: XIX yüzyılın son yarısında yetişen Bektâşî saz şairlerindendir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir tane şiiri bulunmaktadır.

Dehrî: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindendir. Hayatı hakkında bir bilgi bulunmamakla birlikte mecmuada müseddes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Dertli: Asıl adı “İbrahim” olan ve gençlik yıllarında “Lutfî” mahlasını da kullanmış bulunan Dertli, bugünkü Bolu ilinin sınırları içindeki Şahnalar Köyü’nde 1772’de dünyaya gelmiştir. Öğrenim görmemiştir. Şiirlerinde hem hece hem de aruz ölçüsünü kullanmıştır. 1845 yılında Ankara’da vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir tane şiiri bulunmaktadır

Ecrî: XIX. yüzyıl Bektâşî saz şairlerindendir. Nereli olduğu kesin olarak bilinmemektedir, ancak hayatının büyük bir kısmını Mısır’da geçirdiği bilinmektedir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir tane şiiri bulunmaktadır

Emrâhî: Yaşamı üstüne yeterli bilgi yoktur. Erzurum yakınlarında Tanbura köyünde 1777 (1815-1820?)’de doğduğu sanılıyor. Halk ağzında dolaşan söylentilere göre, ilkin Erzurum’da medresede öğrenimî gördü. Ardında, Nakşibendi tarikatına girdi, Halidiye kolunun şeyhi Mevlâna Halife bağlandı. Sevdiği, küçük Paşa’nın kızı bir ağanın oğluyla evlendirilince, çok üzüldü. Tarikatta görgü ve bilgisini artırdıktan sonra Sivas, Konya, Niğde, Tokat, Kastamonu illerinde geziye çıktı. Kastamonu’da Alişan Beyin sevgi ve yardımını kazandı. Uzun süre onun konağında kaldı. Evlendi. Beyin ölümüyle Kastamonu’dan ayrıldı. Sinop’u, Trabzon’u dolaştı. Karısının ölümüyle 1840’ta Sivas’tan Niksar’a geçti. Yaşamının geri kalan yıllarını orada geçirdi. Çıraklarından Tokatlı Nuri’nin bir şiirinde belirttiği gibi, 1860 yılında öldü. Mecmuada dokuz şiiri bulunmaktadır. Sekiz tanesi beyit nazım birimiyle yazılmış, bir tanesi müseddes tarzında yazılmıştır.

Emrî: XVI. yüzyıl şairlerindedir. Asıl adı Emrullâh olan ve kaynaklarda çoğunlukla Emrî Çelebi, Emrullâh Çelebi olarak geçen Emrî’nin Edirneli olduğu bütün kaynaklarda ittifakla belirtilmektedir. Emrî’nin bugüne ulaşan eserleri Divanı

ve muammalarıdır. Kaynaklarda esrâr içmekten ve hayallere aşırı derecede dalmasından dolayı ömrünün sonlarına doğru şuurunu kaybettiği belirtilen Emrî, 983 (1575) tarihinde Edirne’de vefat etmiştir. Hasan Çelebi ve Âlî ölüm tarihini 982 olarak verseler de ölümüne yazılan tarihlerden onun Hicri 982’de vefat ettiği ortaya çıkmaktadır(Saraç, 2004). Mecmuada bir tane tahmisi bulunmaktadır

Es’ad: XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. İstanbulludur. 1825’te vefat etmiştir(Ergun, 1945: 26). Mecmuada bir tane müseddesi bulunmaktadır

Esrârî: XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Fahrî: Tûrâbî Dede Baba'nın dervîşlerinden olup kuvvetli bir Bektâşî şairidir. Şiirlerinin ifâdelerinden Rûmilili olduğu anlaşılan bu şairin hayatı hakkında fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada muhammes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Fâtıma: Tekirdağ’da doğduğu bilinen Fâtıma hakkında fazla malumat yoktur. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Fazlı: XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Fehîm: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Fennî Baba: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî şairlerindedir. Tesalya Yenişehir’inde doğmuştur. Tahminen 1888 yılında vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış altı şiiri bulunmaktadır

Ferdî: Tekirdağlıdır. Asıl adı “Rasim”dir. Tahminen 1909 yılında vefat etmiştir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Feryâdî: Halk arasında “Deli Derviş” olarak tanınan Feryâdî 19. yüzyılın Kızılbaş şairlerindedir. Tahminen 1904 yılında 80 yaşlarındayken Kangal kazasına bağlı Mamas’ta vefat etmiştir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Fethî: XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Fuzûlî: XVI. yüzyılda yalnız Âzerî Edebiyatı'nın en büyük şairi değil, bütün Türk Edebiyatı'nın en tanınmış birkaç şairinden biri sayılan Fuzûlî'nin asıl adı "Mehmet"tir. Doğduğu yer ve tarih kesin olarak bilinmemektedir. Fuzûlî şii mezhebindendir. Fuzûlî âlim bir şairdir. Arap, Fars ve Türk dillerini ve bu üç dilin edebiyatlarını çok iyi öğrenmiştir. Zamanının geçerli bütün ilimlerini okumuş, bilgi sahibi olmuştur. Fuzûlî, hemen hemen, doğrudan hiçbir şairin etkisi altında kalmamış, üstün yetenekli bir şairdir. 1556 yılında vefat etmiştir. Mecmuada 144 şiiri bulunmaktadır. 132 tanesi beyitle yazılmıştır. Bunların dışında biri terci-i bend, beşi murabba, ikisi tahmiş, ikisi muhammes, ikisi müseddes tarzında yazılmıştır

Galib: XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada altı şiiri bulunmaktadır. Beş tanesi beyit nazım birimiyle, bir tanesi müseddes tarzında yazılmıştır.

Garîbî: XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada iki şiiri var, ikisi de beyit nazım birimiyle yazılmıştır.

Gaybî: XIX. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada iki şiiri var, ikisi de beyit nazım birimiyle yazılmıştır.

Geda Muslî: Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden edinilen bilgilere göre çöğür şairlerindedir. Murad Reis(?-1609)'in katıldığı savaşlarda yer alan Muslî bir ordu şairidir. Mecmuada bir tane koşma nazım biçimiyle yazılmış şiiri bulunmaktadır

Gedâyî: Mecmuada yedi şiiri bulunmaktadır. Biri beyit nazım birimiyle, biri muhammes, beş tane de koşma nazım biçimiyle yazılmıştır.

Gencî: Sultân Mecid zamânında sarayda dîvân kâtibi iken vazîfesini terk ederek genç yaşında dervişlik memuriyeti tercih ederek Anadolu'ya geçmiştir. Gencî, Gencî Abdal ve Genç Abdal mahlaslarıyla şiir yazan şair, hece ve aruz vezinlerinin her ikisini de kullanmıştır. Mecmuada on bir şiiri bulunmaktadır. Dokuzu beyit nazım birimiyle yazılmış, biri murabba, biri müseddes tarzında yazılmıştır

Gül Baba: Hayatı hakkında bilgi edinemedik. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Gülsüm Bacı: 1853'te doğmuştur. Tırhala'nın ileri gelen ailelerinden birine mensuptur. Önceleri Çamlıca Dergahı Şeyhi Nuri Baba'nın dervişlerindedir. Sonra

Fatih Türbedarı Melami Amiş Efendi'ye intisap etmiştir.1928 yılında vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Haddî: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hâfi: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hâkî: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada müseddes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hamdî: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerinden olan Hamdî, Seyyid 'Ali Sultân dergâhına mensup bir Bektâşî şairi olduğu nefeslerinden anlaşılmaktadır. Bu zât hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Harâbî: Mecmuada 12 şiiri bulunmaktadır. 11'i beyit nazım birimiyle yazılmış, biri müseddes tarzında yazılmıştır.

Hasbî: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hâşimî: Mecmuada dokuz şiiri bulunmaktadır. Altısı beyit nazım birimiyle, ikisi tahmis, biri müseddes tarzında yazılmıştır.

Hengâmî: XIX. yüzyılda yetişmiş Bektâşî saz şairlerindedir. Aslen Rusçuklu'dur. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hikmet: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada muhammes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Himmet: Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Şiirlerine, Şah Tahmasb döneminde yazılan Menakübü'l-Esrar Behçetü'l-Ahvâr adlı

kitapta rastlanmasından dolayı XVI. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Pir Sultan Abdal'ın müridi olduğu tahmin edilmektedir. Şiirlerini hece ölçüsüyle yazmıştır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hitâbî: Aslen Midillili olan Hitâbî Kanûnî Sultân Süleyman devrinde yaşamış bir sipâhî olup hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hulkî: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Huznî: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Hüsnî: Çanakkalelidir. Kilitbahir İrşâdî tekkesinde Baba idi. Bektaşî ve Uşşaki idi. 1923 yılında vefat etmiştir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

İlhâmî Abdal: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Biri beyit nazım birimiyle, biri murabba tarzında yazılıştır.

İrşâdî: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Biri beyit nazım birimiyle, biri koşma tarzında yazılıştır.

İşretî: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Kadîmî: Asıl adı “Ali Rıza Öge” dir. 1881 yılında Tekirdağ'da doğdu. Yaşadığı dönemin önemli Bektaşî babasıdır. 1957 yılında Bursa'da vefat etmiştir. Mecmuada 30 şiiri bulunmaktadır. 84 şiiri beyit nazım birimiyle, dört tanesi müseddes, bir tanesi tesdis, biri murabba tarzında yazılmıştır

Kadrî: Çankırlıdır. Medrese tahsili görmüştür. 1894'te vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır

Kalbî: XVIII. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat Abdal Musa dergâhına mensup olduğu, bir aralık da Mısır'a

giderek Kaygusuz dergâhında bulunduğu manzumelerinden anlaşılmaktadır. Mecmuada muhammes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Kalenderî: XVI. yüzyıl Bektaşilerindendir. Tezkirelerde hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Fakat bu zatın, Kanunî devrinde bir isyan sırasında öldürülen Hacı Bektaş dergâhının şeyhi Kalender olması ihtimal dâhilindedir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Kâmî: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Kâmîl: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Kanberî: XVI. yüzyıl Bektaşilerindendir. Kanber veya Kanberî mahlasıyla bir takım şiirler kaleme almıştır. Kanberî Bâtıniliği benimsemiştir. Hz. Muhammed'in Miraç'ta Ali'yi gördüğünü, Allah'ın yeryüzüne gelerek Ali şeklinde tecelli ettiğini anlatmıştır. Hz. İsa'nın İncil'de "İlyâ" ismiyle Ali'ye işaret olduğunu da bildirmektedir. Bütün bu kanaatleri terennüm eden Kanberî'nin Bektaşî mecmualarında epeyce şiirine rastlanır. Mecmuada müseddes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Kasemî Baba: Mecmuada üç şiiri bulunmaktadır. İki beyit nazım birimiyle, biri müseddes tarzında yazılmıştır.

Kaygusuz Abdal: Asıl adı Gaybî'dir. Kaygusuz Abdal'ın hayatı hakkında ki bilgilerin çoğu Bektaşî menkıbelerine dayanır. Kaygusuz, bir eserinde 1397-1398 yıllarında doğduğunu söylüyor. Eserlerinden de anlaşıldığına göre XV. yüzyılda yaşamış olan şair, Anadolu ve Rumeli'nin birçok yerlerini gezmiş ve iyi bir öğrenim görmüştür. Özellikle hece ile yazdığı şiirlerde ve nesirlerinde güzel bir Türkçe kullanır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış dört şiiri bulunmaktadır.

Kazak Abdal: XVII. yüzyıl Bektaşî şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat XVII. yüzyılın sonlarında yazılan bazı mecmualarda bu şairin Balım Sultan hakkında methiyesine rastlanır. Romanya

Türklerinden olduğu rivayet edilen meşhur Bektaşî'nin özellikle satirik mahiyette yazdığı iki manzumesi epey şöhret kazanmıştır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış dört şiiri bulunmaktadır

Kemterî: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî şairlerindedir. Asıl adı “Raşit Ali”dir. Hayatı hakkında fazla bir bilgi bulunmamaktadır. 1896 yılında Üsküdar’da vefat ettiği ve Çamlıca’da Selâmi Ali Efendi civarına defnedildiği bilinmektedir. Mecmuada altı şiiri bulunmaktadır. Dördü beyit nazım birimiyle, biri muhammes, biri de müseddes tarzında yazılmıştır

Keşfi: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir semaisi bulunmaktadır.

Köçek Abdal: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Kul Mustafa: XVII. yüzyıl Bektaşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Bu şairin, meşhur saz şairi Kayıkçı Kul Mustafa’dan başka bir şahsiyet olduğu ve ondan biraz sonra yaşadığı tahmin edilmektedir. Kul Mustafa yalnız nefesler vücuda getirmekle kalmamış, âşıkane mahiyette bir takım koşma, divan ve semailer yazmıştır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Kul Şükrî: XVIII. yüzyıl Bektaşîlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Lâî Mekânî: Asıl adı “Hüseyin”dir. Rivayete göre Peşteli’dir. Ömrü İstanbul’da geçmiştir. Burada Şutlan Şah mescidinde irşatla meşgul olmuştur. Melâmiye Tarikati’na mensuptur. Yazma bir divanı bulunmaktadır. 1626 yılında vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Leylâ: Mecmuada yedi şiiri bulunmaktadır. Altısı beyit nazım birimiyle, biri de terkibi-i bent tarzında yazılmıştır.

Lezizî: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Lisanî: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada müsemmen tarzında yazılmış bir şiir bulunmaktadır.

Lûtfî: XVIII. yüzyıl Bektaşî şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Biri beyit nazım birimiyle, biri de tahmis tarzında yazılmıştır.

Mağfurî: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Mahfî: Mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Biri beyit nazım birimiyle, biri de koşma nazım biçimiyle yazılmıştır.

Mahzûnî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Ma'rûfî Saltuk: Asıl adı "Ma'rûfî" mahlası "Saltık" olan Ma'rûfî 1295 yılında Tekirdağ'ında doğmuştur. Mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Biri beyit nazım birimiyle, biri de tahmis tarzında yazılmıştır.

Matlûbî: Rumelilidir. Sütlüce Bektaşî tekkesi Şeyhi Münir Baba'nın müriyetlerindendir. Tahminen 1902 yılında vefat etmiştir. Şiirde bazen Matlûbî, bazen de Tâlibî mahlasını kullandığı bilinmektedir. Mecmuada dört şiiri bulunmaktadır. üçü beyit nazım birimiyle, biri de müseddes tarzında yazılmıştır

Mazharî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Mebnî: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindendir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Mecnûnî: Ermenî iken Müslüman olup Bektâşî tarikatına intisâb eden Mecnûnî XVIII. yüzyılda şöhret kazanmış şairlerdendir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Mehdî Baba: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mehmet Ali Dede Baba divanını toplayıp neşreden bu şairdir. Bu divanda, Filipeli olduğu ve Merdivenköyü Bektaşî tekkesinin aşçısı olduğu kayıtlıdır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Mehmed Ali Hilmi Dede Baba: XIX. yüzyıl Bektaşilerindendir. 1842 yılında doğmuştur. 1907 yılında vefat etmiştir. Mecmuada 41 şiiri bulunmaktadır. 30'u beyit nazım birimiyle, ikisi murabba, dördü muhammes, üç müseddes, bir muaşşer, biri de tahmis tarzında yazılmıştır

Meknûnî: Niğde'nin Bor kazasında doğmuştur. Tahminen Hicri 1297 ile 1300 yılları arasında vefat etmiştir. Mecmuada murabba tarzında yazılmış bir şiir bulunmaktadır

Meylî Baba: Mecmuada altı şiiri bulunmaktadır. Beşi beyit nazım birimiyle, biri de müseddes tarzında yazılmıştır.

Mısrî Niyâzî: 1618 yılında Malatya'da doğmuştur. Ezher'de öğrenim görmüştür. Müderrislik yapmıştır. Halvetiliğin Mısıriye kolunu kurmuştur. Başta Bursa olmak üzere pek çok yerde irşad görevinde bulunmuştur. Fikirlerinden dolayı Limni'ye sürülmüş ve 1694 yılında orada vefat etmiştir. Aruz ve heceyle yazdığı şiirler Divan'ında toplanmıştır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış 50 şiiri bulunmaktadır

Mihrabî: Kırım Hanzadelerindendir. Oldukça tahsili vardır. 1920 yılında vefat etmiştir. Mecmuada beş şiiri bulunmaktadır. Dördü beyit nazım birimiyle, biri de koşma tarzında yazılmıştır

Mir'âtî Baba: Kalacıklı'dır. İcazetli hocalardandır. Aruz ve hece vezniyle yazdığı şiirleri bulunmaktadır. Mecmuada yedi şiiri bulunmaktadır. Altısı beyit nazım birimiyle, biri de müseddes tarzında yazılmıştır.

Misâlî: XVI yüzyılın meşhur Hurufilerindendir. Hayatı hakkında fazla bilgi edinemedik. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış 46 şiiri bulunmaktadır.

Muhibbî: Asıl adı Süleyman olup Osmanlı Devleti'nin onuncu hükümdarıdır. Muhibbi II. Murad'la başlayan şair Osmanlı padişahlarının beşincisidir. Büyük dedesi Fâtih, dedesi II. Bayezid ve babası Yavuz gibi o da şiir sanatıyla yakından ilgilenmiş ve Osmanlı edebiyatının çoğu gazel olmak üzere 3000 civarında şiiriyle en hacimli dîvanlarından birini vermiştir. İlk devirlerinde yazmış olması muhtemel bazı gazellerinde görülen aksaklıklara karşılık, eserlerinin önemli bir kısmı son derece ustaca söylenmiş şiirlerden oluşur. Gazelleri inceden inceye

işlenmiş hayâller ve söz oyunları ile doludur. Sade yazmaktan ve zaman zaman ustaca kaleme alınmış kahramanlık şiirleri nazmetmekten hoşlanan bir şairdir (Dal, 2008). Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Muhîfî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Mürûr Baba: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Nâbî: XVII. yüzyılın ikinci yarısında yetişmiş ünlü şairlerindendir. Urfa'da dünyaya gelen şairin asıl adı "Yusuf"tur. Çocukluğunda güçlü bir öğrenim görmüş, Arapça ve Farsça'yı bu dillerde şiir söyleyebilecek düzeyde öğrenmiştir. Nâbî'nin, Kâdirî Tarîkatı'na mensup olduğu ve Mevlevî Tarîkatı'na sempati beslediği söylenebilir. Şiirlerinde Mahallileşme Akımı'nın izlerine rastlamak mümkündür. 12 Nisan 1712'de İstanbul'da ölmüştür. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış üç şiiri bulunmaktadır.

Nâdî: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Na'îlî: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindendir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada üç şiiri bulunmaktadır. İki beyit nazım birimiyle, biri de müseddes tarzında yazılmıştır.

Nakşî: Halvetî şeyhlerindendir. Akkirman'da irşat görevinde bulunmuştur. Hem hece hem aruz ölçüsüyle şiirler yazmıştır. Divan'ı ve halk arasında dolaşan ilahileri vardır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış beş şiiri bulunmaktadır.

Na'îlî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Namık Kemal: 1840'ta Tekirdağ'da doğmuştur, 2 Aralık 1888'de Sakız Adası'nda vefat etmiştir. Asıl adı Mehmed Kemal olup Namık adını ona şair Eşref Paşa vermiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Nazîf: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindendir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada müseddes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Nazmî: Rükünzade İsmail Nazmî Efendi, Kandiye'de 1829 yılında doğmuştur. Arapça, Farsça, İtalyanca, Fransızca ve Rumca okuyup yazan ve konuşan

Nazmî Efendi zamanının kıymetli şairlerindendir. 1901 yılında vefat etmiştir(Ergun, 1945: 224). Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Necmeddin: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindendir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Necmî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış üç şiiri bulunmaktadır.

Nef'î: Asıl adı “Ömer”dir. Erzurum’un Hasankale ilçesinde dünyaya gelmiş, iyi bir öğrenim görmüş, Arapça ve Farsça öğrenmiş, genç yaşta şiir yazmaya başlamıştır. Kaside tarzında üstad olan şair, zengin kelime hazinesi, hayalleri ve kendine özgü üslûbuyla ün kazanmıştır. Devrin birçok şairini etkilemiştir. Şöhretinin zirvesine IV. Murat zamanında ulaşmıştır, hicivlerinden dolayı, yine onun zamanında gözden düşmüş, 27 Ocak 1635’te sarayın odunluğunda boğdurularak öldürülmüştür. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Nehrî: Asıl adı Ahmed’dir. “Nehrî” mahlasıyla şiir yazan bir Bektâşî idi. Nehrî Baba da vahdet-i vücûd felsefesi de vardır. Nehrî Baba, Tekirdağı’nda doğmuştur. Vahdet-i vücûddan bahs eden bir eseri ile birçok şiirleri vardır. Mecmuada muhammes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Nesîmî: Asıl adı “Îmâdeddîn”, mahlası “Nesîmî”dir. Doğumu kesin olarak bilinmemektedir. Hurufî Tarikatı’na mensuptur ve Huruf bilgisine vakıftır. Şiirde büyük bir güç gösteren Nesîmî, Farsça ve özellikle Türkçe şiirler yazmıştır. 1408’den önce Halep’te derisi yüzülerek öldürülmüştür. Mecmuada 41 şiiri bulunmaktadır. 38’i beyit nazım birimiyle, ikisi murabba, biri de koşma tarzında yazılmıştır.

Nev’î: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Neyzen Tevfik: 24 Mart 1879 tarihinde Bodrum’da doğdu. Kendi kendine Farsça öğrendi. İzmir Mevlevihanesi’ne girdi. Daha sonra İstanbul’a yerleşerek Galata ve Kasımpaşa Mevlevihanelerine devam etti. Bir yandan da şiirle ilgilendi. Şair Eşref ve Mehmet Akif’le tanıştı. Şiir konusunda ikisinden de etkilendi.1908’den sonra bir süre Mısır’da bulundu.1913’te İstanbul’a döndü. Genellikle toplum kurallarına uymadan yaşamını sürdürdü. Neyi bir geçim kapısı haline getirmede. Yalnızca içinden geldiği zaman ney üfledi. Kendi açıklamasına göre yüze yakın plak doldurdu. Neyzenliğinin yanı sıra adını taşlamalarıyla da duyurdu. Eleştirilenlere

göre bu türün Nefî ve Eşref'ten sonra üçüncü önemli temsilcisi sayılır. 28 Ocak 1953 tarihinde İstanbul'da öldü. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış dört şiiri bulunmaktadır.

Nigâhî: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Niyâzî: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Nûri Abdü'l- Ehad: Sivas'ta doğdu. Öğrenimini İstanbul'da tamamladı. İrşad için Midilli'ye gönderildi. Ardından İstanbul'a geldi. Dergâhtaki irşat görevinin yanında camilerde vaazlar verdi. İstanbul'da vefat etti. Halveti Tarikatı'ndan olan şairin, otuza yakın eseri vardır. Şiirleri bir divanda toplanmıştır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış beş şiiri bulunmaktadır.

Nursî: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada murabba tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Nusret: XIX. yüzyıl Bektâşî şairlerindedir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Pir Sultan Abdal: XVI. yüzyılın meşhur Kızılbâşlarındandır. Sivas'a bağlı Banaz köyünde doğmuştur. Asıl adı Haydar'dır. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış on şiiri bulunmaktadır.

Püryânî: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Rahmi: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Râmî: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî şairlerindedir. Üsküdar'da doğmuştur. Asıl adı "Rıza"dır.1921 yılında vefat etmiştir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Reisî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Rıfkı: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî şairlerindedir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Rûhi Bağdadî: XVI. yüzyıl Divan Edebiyatı'nın büyük şairlerindedir. Asıl adı "Osman" olan Rûhi, pek küçük yaşta iken şiire heves etmiş, Fuzûlî'den etkilenmiş, tasavvufa yönelmiş, seyahate meraklı, hoş sohbet, rind-meşrep ve bilgili bir kişidir. Hurufî Tarikatı'na mensuptur. 1605 yılında Şam'da vefat etmiştir. Mecmuada iki şiiri bulunmaktadır. Biri beyit nazım biri ile biri de müsemmen tarzındadır.

Sabrî: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır

Sabûrî: XIX. yüzyılın yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Mecmuada müseddes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Sâcid: XIX yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşî saz şairlerindedir. İstanbul'da doğmuştur. Rumelihisarı'ndaki Bektaşî şeyhi Mahmut Baba'nın müritlerindedir. Tahminen 1844 yılında vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış üç şiiri bulunmaktadır.

Sadâyî: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Sâfi: XVI. yüzyıl divan şairlerindedir. İmam Hüseyin hakkında yazdığı mersiye ile meşhur olmuştur. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Salâhî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Sebâtî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Selâmî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış dört şiiri bulunmaktadır.

Selim: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Sersem Ali Baba: XVI. yüzyıl Bektaşîlerindedir. Hayatı hakkında fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Yalnız Balım Sultan müridlerinden olduğu ve 958 (M.1551) de Hacı Bektaş dergâhı şeyhliğine tayin edilerek 977 (M.1569) da vefat ettiği bilinmektedir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Server Ali Baba: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Seyfi: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Seyrânî: XIX. yüzyılda yetişen Bektaşi saz şairlerindedir. 1800 yılında Kayseri'nin Develi ilçesinin Camiikebir Mahallesi'nde doğmuştur. Medresede öğrenim görmüştür. Asıl adı "Mehmet"tir. Seyrânî, 1866 yılında vefat etmiş olup mezarı Develi Lisesi bahçesindedir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış on üç şiiri bulunmaktadır.

Seyrî Baba: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Seyyid Seyfi Nizamoğlu: Mutasavvıf şairlerden olup Yavuz Sultan Selim devrinde Bağdat'tan İstanbul'a gelen Seyyid Nizameddin'in oğludur. Halvetiye tarikatının Sinaniye kolunu kuran, 1551'de İstanbul'dan Silivrikapısı'na doğru giden yol üzerindeki tekkesinde irşad ile meşgul olmuş, vefatında bu tekkenin avlusuna gömülmüştür. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış on dokuz şiiri bulunmaktadır.

Sezâi: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

şem'î: XIX. yüzyıl meşhur saz şairlerindedir. Asıl adı "Ahmet"tir. Konya'da doğmuştur. şem'î mevlevidir. 1841'de vefat etmiştir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış on şiiri bulunmaktadır.

şemîmî: XVIII. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşilerindedir. Hayatı hakkında fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Basrî Baba'ya ait bir mecmuada asıl adının "Kemaleddin" olduğu zikredilmiştir. Mezarı İşkodra'da Akçahisar kasabasındaki Bektaşi tekkesindedir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

şemsî: 16. yüzyıl Işıklarındandır. Lâtifî onun Seferihisar'da doğduğunu söyler. Âşık Çelebi ise Acem'den geldiğini söyler. Birçok memleket gezmiş, büyüklerin meclisinde kıssahanlık yapmıştır. Sultan Selim namına "De Mürg" adlı bir mesnevi kaleme alan ve bu yüzden ihsana mazhar olan şair, Kanunî'nin

hükümdarlık ettiği ilk yıllarda vefat etmiştir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Şerifi: Mecmuada müseddes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Şifâî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Teslim Abdal: XVII. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilen Bektaşî şairlerindendir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Türabî Dede Baba: Türabî'nin hayatı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Yalnız asıl ismi "Ali" olan Türabî Baba'nın Hicri 1285'te vefat ettiği bilinmektedir. Mecmuada 25 şiiri bulunmaktadır. 21 tanesi beyit nazım birimiyle, ikisi koşma nazım biçimiyle, biri murabba, biri de muhammes tarzında yazılmıştır.

Vahdetî: Mecmuada 12 şiiri bulunmaktadır. Dokuzu tanesi beyit nazım birimiyle, ikisi muhammes tarzında, bir de terci-i bent tarzında olmak üzere.

Vasîf: Mecmuada bir muhammes, bir de müseddes olmak üzere iki şiiri bulunmaktadır.

Veli Baba: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Vîrânî: XVI. yüzyılda yetişen ve sonraki zamanlarda geniş bir şöhret kazanan Hurufî-Bektaşî şairlerindendir. Nusayrîlerden olan bu zatın divanında Ali-Allahîlik telakkilerinin pek açık olarak terennüm edildiği görülür. Mecmuada 17 şiiri bulunmaktadır. 15 tanesi beyit nazım birimiyle, iki tanesi müseddes tarzındadır.

Yemînî: XV. yüzyılın ilk yarısında yetişen Bektaşî şairlerindendir. Hayatı hakkında kesin bir bilgi yoktur. Muhtelif Bektaşî mecmualarında epeyce şiirine rastlanan Yemînî, özellikle Hurufîlik ve Aleviliği terennüm eden bir şairdir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Yesârî Baba: 19. yüzyılda yetişen Bektaşî saz şairlerindendir. Asıl adı "Mehmet"tir. 1804'te Batum'da doğmuştur. 1880 yılında Sinop'ta vefat etmiştir. Yesârî'nin aruz ve heceyle yazılmış epey şiiri bulunmaktadır. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış beş şiiri bulunmaktadır.

Yetimi: 16. yüzyıl Bektaşilerindendir. Âşık Çelebi onun Seyyid Gâzî dergâhı abdallarından olduğunu dile getirir. Mecmuada muhammes tarzında yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Yunus Emre: Hayatı hakkında elde çok az bilgi mevcuttur. Nerede doğduğu kesin olmamakla, Eskişehir'in Sivrihisar ilçesine bağlı Sarıköy'de doğduğu ve orada öldüğü kuvvetle muhtemeldir. Şiirlerinden güçlü bir öğrenim gördüğü, Arapça, Farsça ile devrin bütün ilimlerini iyice bildiği, tahsilini Konya'da yaptığı, Mevlânâ ile görüştüğü, semâ meclislerinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Yunus Emre, Tapduk Emre adlı bir şeyhin müridi olmuş. İslâm tasavvufunun inceliklerini sadelikle, derinlikle ve hiçbir dar kalıp içine düşmeden dile getirmiştir. Nerede öldüğü ve mezarının nerede olduğu kesinlikle bilinmemektedir. Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış iki şiiri bulunmaktadır.

Zahmî: XIX. yüzyılda yetişen meşhur Bektaşi şairlerindendir. Çankırı'da doğmuştur. Medrese tahsili görmüştür. 1863'te vefat etmiştir. Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Zarîfî: Mecmuada koşma nazım biçimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Zatî: Mecmuada 33 şiiri bulunmaktadır. 27 tanesi beyit nazım birimiyle, altı tanesi koşma tarzındadır.

Zekâî: Mecmuada beyit nazım birimiyle yazılmış bir şiiri bulunmaktadır.

Zikrî Baba: XIX. yüzyılın son yarısında yetişen Bektaşi şairlerindendir. Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. 1826 yılında Tekirdağ'da doğmuştur. 1896 yılında vefat etmiştir. Mecmuada üç şiiri bulunmaktadır. Bir tanesi beyit nazım birimiyle, biri koşma nazım biçimiyle, biri de müsebbâ tarzında şiiri bulunmaktadır.

METİNLER

1-‘ACZÎ

-1-

Dîvân-ı ‘Aczî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(380 b)

Gir semâ‘a ‘aşk ile gel sümme vechullâhı bul

Bu vücûdun merkezinde ser-i Bismillâhı bul

Kayd-ı nefsenden rehâyâb olmaya bir çare gör

Seni sende terk edip var ‘ârif-i billâhı bul

Var ise hubb-ı resûl sende sa‘âdet mâyesi

Fahr-i âlemden eser hem dilde Beytullâhı bul

Nefs zahmından halâs ol hakikat semtine

Safha-i vechinde şu esmâ-i nurullâhı bul

Şeş cihetden eyle pervâz fenâ gülzârını

Âşiyân-ı asla er cân bülbülü Allah’ı bul

‘Aczî ya sırr-ı ilâ’llâh menzilin kat‘ edip

Sırr-ı ilallaha sülûk et şâr-ı ahullâhı bul

(380 b)

-2-

Dîvân-ı ‘Aczî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(381 a)

Nâr-ı ‘aşkın bağırmı yakıp kebâb eyler benim
Câm-ı çeşmimden döker hûnum şarâb eyler benim

Derdimin izhar edersem sevdiğim bir noktasın
Kilk-i hikmet etse tahrir ders-i kitâb eyler benim

Hizmetinden bendeni rûh-ı revânım etme dûr
Senden ayrı hasretin cismim türâb eyler benim

Bahr-i ‘aşkın şöyle iz‘ân eyledim ki haddi yok
Bahri, berri ‘aynıma kemter-i habâb eyler benim

Âh edersem nâr-ı aşkımdan çıkan şerâreler
Kevkeb-i heft ü semâya intisâb eyler benim

Mâh-ı ömrüm bedr olup durmaz rûz-ı gerdün ‘aceb
Rûzu şeb i‘dâmıma [**‘Aczî**] şitâb eyler benim

(381 a)

-3-

Dîvân-ı ‘Aczî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(380 b)

Küntü kenzün gevheri nûr-ı Hudâ-yı Kird-gâr
Rehnümâ-yı Hâlık bî-çün leylü ve’n-nehâr
Zât-ı pâkin ser-vahdet remzidür ey şehriyâr
Hatt-ı hâlin ‘ilm-i bismillâhı câmi‘ her ne vâr
Zübde-i nûr-ı velâyet tâc-ı ashâb-ı kibâr
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

Şems-i rûyun gibi bir hurşîd-i enver var mıdır
Rif‘at-ı burc u şerefde sana hem-ser var mıdır
‘Arzgâh-ı ‘âlem içre sen gibi er var mıdır
Rûy-ı şimşîrin gibi la‘l ü mücevher var mıdır
Zübde-i nûr-ı velâyet tâc-ı ashâb-ı kibâr
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

Çün nevâhîdir Hudâ’dan şâh-ı merdânlık sana
Şîr-i lâhût, taht-ı nâsût üzre sultânlık sana
Bun deminde Dâver-i mülk emr ü emânlık sana
Kıl şefâ‘at [‘Aczî] eyler zâr ü giryânlık sana
Zübde-i nûr-ı velâyet tâc-ı ashâb-ı kibâr
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

(380 b)

-4-

Dîvân-ı ‘Aczî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(380 b)

Dehr-i dûnda mürşid-i rânâyı bulmaktır hüner

Bî‘atinde dest-i bî-hemtâyı bulmaktır hüner

Meşrebinde bâde-i me’vâyı bulmaktır hüner

Her sözünde güfte-i gamrâyı bulmaktır hüner

Festekım emrindeki ma‘nâyı bulmaktır hüner

(381 a) Bu fezâ-yı ‘âleme gelmek değildir ma‘rifet

Sâlik-i sipâh olup bilmek değildir ma‘rifet

Bu ‘avâmlık resmini silmek değildir ma‘rifet

“Men ‘arefe” sırrın duyup bilmek değildir ma‘rifet

Vecd ile ol Rabbi illâ ‘alâ-yı bulmaktır hüner

Şâh-ı pür-hârdan elin çek bülbülâ gavgâyı ko

Gel hakîkat-i gülşeni iste kuru sevdâyı ko

Geç mecâzdan ey gönül bu sûret-i ziyâyı ko

Düşme Leylâ derdine Mecnûn gibi sahrâyı ko

Ol sana senden yakın Mevlâ’yı bulmaktır hüner

Ahsen-i takvîmde halk etmiş seni kudret eli
Türlü etvâr ile müzeyyen eylemiş âb denli
Gör ne vechin mazharı kılmış bu mirât-i dili
Fakr-ı tâmın menziline halledip her müşkili
Ol Ganiyyü Bi'z-Zât-ı Kibriyâ'yı bulmaktır hüner

Derd-i dilden bî-haber şol kimse kim dil-rîş değil
Dâr-ı hasretde kalıp âkıbet-endîş değil
Mübtelâ-yı akla yâr olmak muvâfık îş değil
Bulmayan mahv-ı vücudı [**Aczî**]yâ dervîş değil
Varlığın lâ eyleyip illâyı bulmaktır hüner

(381 a)

2- AGÂHÎ

-1-

Koşma-i Âgâhî

(531 a)

Senin de ben gibi meftûnun mu var
Nedir her dem bu figânın a bülbül
Yoksa bugün ‘aşka cünûnun mu var
Gül donanmış çevre yânın a bülbül

Güle doğru bakıp boynun bükersin
Gözlerinden kanlı yaşlar dökersin
On bir aylar yâs-ı mâtem çekersin
Gül açınca artar şânın a bülbül

[Âgâhî] der geçti gülün harmanı
Vîrân oldu bağlar şitâ zamânı
Ara şimden gerü derde dermânı
Gazelinden gül fidânın a bülbül

(531 a)

-2-

Semâ'î-i Âgâhî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(472 a)

Tevellâsın teberrâsın bilen abdâla 'aşk olsun

Temennâsın tesellâsın bulan abdâla 'aşk olsun

Hevâ-yı seyr-i fi'llâh eyleyen dervîşe şîrullâh

Fenâ fillâh sevdâsın eden abdâla 'aşk olsun

Tecerrüd cür'asın nûş eyleyen abdâla eyvallâh

Harâbât ehli sevdâsın çeken abdâla 'aşk olsun

'Abâsından kabâsından geçip bu dehr-i fânînin

Fenâ vü fakr dîbâsın giyen abdâla 'aşk olsun

Dilâ bu çile-i merdân çıkarmış câna teslîmiz

Bu âsumânın müsemâmın duyan abdâla 'aşk olsun

Niyâz ile vücûdun eyleyip mir'ât-i Yezdânî

Gönül âyinesi pasın silen abdâla 'aşk olsun

Muhibb-i hanedâna sad-hezârân âferîn olsun

şol ehîbbâsın seven abdâla 'aşk olsun

Erenler tâlib-i esrâra bizden çok niyâz eylen
Şarâb-ı ‘aşkın a‘lâsın içen abdâla ‘aşk olsun

[Ey Âgâhî] yine bir tarz-ı dervişâne nazm ettin
Hezârân hüsn-i hem-tâsın bilen abdâla ‘aşk olsun

(472 a)

-3-

Kalenderî Âgâhî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(518 b)

Ey sūfî bana mescid ü meyhâne de birdir

Savt-ı zuhûd na‘ra-i mestâne de birdir

Hak’tan sana ermez ise esrâr-ı hidâyet

Bu zikr ü ‘ibâdet ile peymâne de birdir

Gel geç bu riyâdan hele hür taht-ı cihânla

Bu fânîde bir kûşe-i vîrâne de birdir

İllâ başı dünyâya gönül verme dirîğâ

‘Ârif olana ‘âkil ü dîvâne de birdir

[Âgâhî] gibi nûr olagör ey gözü a‘mâ

Bu ‘aşka yanan şem‘ ile pervâne de birdir

(518 b)

3- ‘ÂKİF

-1-

Dîvân-ı ‘Âkif

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(381 b)

Sâkiyâ mey sunma lutf et yok kuzum hâcet meye

Biz şarâb-ı aşka mest olmuşuz bu mey neye

Hüsn gülzârında şâhım âşık-ı şeydâlarız

Âh u zârı ta‘n eder her bülbüle nâlen deye

Dök şarâb-ı engûrı ey nâzenîn lu‘b elverir

Gülfem-i la‘l şarâbı leblerin koy şîşeye

Biz ‘atâ-yı yâr ile kesb-i safâ ettik bugün

Söyle gitsin şimdilik akşam gelsin hâneye

Hoştur ammâ [‘Âkif]a bilmem bu mısra‘-ı râbi‘ hele

Ehl-i diller fehm ederler düşmeden endîşeye

(381 b)

-2-

Dîvân-ı ‘Âkif

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(381 b)

Ey gönül bir zülf-i ‘anber-bû-yı dilber isterim

Çeşm-i âhû üzre şöyle ebrû-haçer isterim

Müjgânı tîr ola hem dü-kemân olsun kaşı

Öyle hûrî çehre ruhı reng-i ahmer isterim

Gülse hüsni gül ola kim söyledikçe damlasın

Gül-fem-i la‘l-i lebinden âb-ı kevser isterim

Berg-i gülden gül vücûdı pîreherler çekmesin

Kendi gülden nâzik olsun öyle gülder isterim

[‘Âkif] ammâ bin tekellüf eyledin bu bâbda sen

Ben de bulsam öyle ta‘rîfince dilber isterim

(381 b)

-3-

Semâ'î Âkif

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(491 a)

Ne ol yâr ile vahdette ne vahdetten cüdâyım ben
Ne bezm-i vuslata mahrem ne hicre âşinâyım ben
Ne sermest ne hüşyârım ne şâh ne gedâyım ben
Muhassal râh-ı sultân-ı Necef'te hâk-i pâyım ben
Fedâ-yı âteş-i 'aşk 'Aliyyü'l-Murtazâ'yım ben
Gubâr-ı âsitân-ı Hazreti Âl-i 'Abâ'yım ben

O sultân-ı celâdet kim tenezzül eylemiş hâkine
O ma'nâ-yı hakîkattir ki sığmaz lafz-ı idrâke
Verir mihr-i hayâl reng-i hayret zehl-i idrâke
Baş eğmezsem nola ben bu mu'allâ tâk-ı eflâke
Fedâ-yı âteş-i 'aşk 'Aliyyü'l-Murtazâ'yım ben
Gubâr-ı âsitân-ı Hazreti Âl-i 'Abâ'yım ben

Gülistân ber-numûne şîve-i hüsn-i cemâlinden
Hazân ettin nişâne heybet-i kahr u celâlinden
Cihân âşüfte vü şeydâ ânın şevk ü visâlinden
Hüveydâdır bu ma'nâ cümleinin hâl ü makâlinden
Fedâ-yı âteş-i 'aşk 'Aliyyü'l-Murtazâ'yım ben
Gubâr-ı âsitân-ı Hazreti Âl-i 'Abâ'yım ben

(491 b) Ayâ şâh-ı velâyet-râzdir seyyid-i ‘âlem
Yed-i yümnâ-yı kadrin şehriyâr-ı a‘dil ü ekrem
Senindir ‘ilm ile irfân ma‘nâ-i mülhem
Bu matla‘dan bulur cünbüş-i felekde neyyir-i a‘zam
Fedâ-yı âteş-i ‘aşk ‘Aliyyü’l-Murtazâ’yım ben
Gubâr-ı âsitân-ı Hazreti Âl-i ‘Abâ’yım ben

İlli-allû zâtın eyler vasf rûhu’l-kudse istifnâ
Sabâh-ı tal‘atından nûr alır ne tarın belâ
Furûğ-ı pertev mihr ü cemâlindir yed-i beyzâ
Yanan nâr-ı muhabbette bu nazmı eylemiş inşâ
Fedâ-yı âteş-i ‘aşk ‘Aliyyü’l-Murtazâ’yım ben
Gubâr-ı âsitân-ı Hazreti Âl-i ‘Abâ’yım ben

Bedr-i ta‘lîm-i nermi zülfikârın senin hârâya
Verir nutkun hayât-ı câvidânın Hızır u Îsâ’ya
Bulur ‘arş u berrîn üzre na‘tınla pîrâye
Dü ‘âlemde budur dest-i dil-i ‘ârifde sermâye
Fedâ-yı âteş-i ‘aşk ‘Aliyyü’l-Murtazâ’yım ben
Gubâr-ı âsitân-ı Hazreti Âl-i ‘Abâ’yım ben

Değişmezse mey-i ‘aşkla zâhidin dîn ü îmânı
Görür mü [Âkif] bu geç nazarla vech-i cânânı
Hayâlâtına aldanmaz cihânın kalb-i nûrânı
Yed-i Haydar’dan içtim çünkü ben sahpâ-yı ‘irfânı
Fedâ-yı âteş-i ‘aşk ‘Aliyyü’l-Murtazâ’yım ben
Gubâr-ı âsitân-ı Hazreti Âl-i ‘Abâ’yım ben

(490 a-491 b)

-4-

Dîvân-ı ‘Âkif

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(381 b)

Zâhidâ Leylâ değil Mecnûn-ı sahrâdan garaz
Vuslat-ı Mevlâ imiş matlûb-ı Leylâ’dan garaz
Çâk-i dâmen ettirip hem mesken-i zindân olduğu
Mısır’a şâh olmak idi Yûsuf-ı Züleyhâ’ndan garaz
Tâc-ı tahtı terk edip ile İbrâhîm’in
Sultân olmak idi maksûd-ı hırkâdan garaz
Gel sûfî âşıkları men’ etme meyden fâriğ ol
Aklın ermez ki nedir mahbûb-ı sahpâdan garaz
Kafa-id yed-i [‘Âkif] tûl-i emelden şöyle bil
Azm-i ukbâdır velî teşrîf-i dünyâdan garaz

(381 b)

4- ‘ARŞÎ

Semâ’î ‘Arşî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(492 b)

Murâdım kimseden yok tâ ebed fazl-ı Hudâ’ dandır

Şefâ’at umduğum rûz-ı cezâda Mustafâ’ dandır

Halâyıku’l-‘ataş zikr elinde havl-i mahşerde

‘Înâyet-i sâkî kevser-i ‘Aliyyü’l-Murtazâ’ dandır

İçip zehrini dehrin kâse-gâh olduğum sâbir

Habîbim kurretü’l-‘aynım Hasan Hulkî Er-Rızâ’ dandır

Dil-i matlum kurtulması deşt-i felâketden

Huseyn-i teşne-leb şâh-ı şehîd-i Kerbelâ’ dandır

‘Abâ-pûş olduğum dâim tarîk-i âl-i Haydar’ da

Emîr-i seyid ber-Hak ‘Alî Zeyne’l-‘Abâ’ dandır

Safâ-yı hâtırım dilde serverim dîde-i nûrum

Muhammed Bâkır ol çeşm-i çerâğ o ziyâdandır

Ta’yûnim mezheb-i ‘ilmim dilimde zikrim hem fikrim

Îmâm Ca’fer ol ‘allâme-i ‘ilm-i kibriyâdandır

Yetişmek feyz-i Rabbânî demâdem tâbi‘ ele

İmâm Mûsâ-i Kâzım burc-ı evliyâdandır

Behişt-i heşt dürri feth olmuş hasân-ı dergâha

İmâm-ı heştümîn ya‘nî ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’ dandır

Velâyet çeşmesi bâğ-ı nübüvvetden revân olmuş

Vahy-i Ahmed müressel Takî vü Müctebâ’ dandır

Sülûk etmek rehi tahkîke erbâb-ı sühandâna

Nakî vü Muktedâ’ dandır Nakî vü Muktedâ’ dandır

Zuhûr-ı huccet-i kâim ki peygamberden

İmâm ibnü’l-imâm ol ‘Askerî vü likâdandır

(493 a)Selâmet menziline fâriğü’l-bâl olmak ey [‘Arşî]

Cemî‘-i mü‘minâna Mehdî-i sâhib-livâdandır

Edinmezler recâ aslâ olardan gayrı zîrâ kim

Muhibb-i handânın hacı ‘Âl-i ‘Abâ’ dandır

(492 b-493 a)

5- ‘AŞKÎ

Dîvân-ı ‘Aşkî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . - -)

(382 a)

Boyardı sîmemi al kana meded dîdelerim
Gün-be-gün koymadı rahat âbımı bu çeşm ü terim

Gam-ı hicrân ile âlûd ola mı baht-ı siyâh
Aman Allâh dil-i sûzân etdim âh u şererim

Bu felekde dili şâd etmeye sa‘y eyler iken
Niçün olsun şu cihânda bana hem-pâ kederim

Gün-be-gün hulk-ı cihân işve-i zevkinde olup
Yine ben kendime gam-hâneyi mekân ederim

Kimi kimden sorayım kimde ne var kimde ne yok
Dahî ben kendi özümden bile yoktur haberim

[‘Aşkî] ya tâlîği yazmış erin böyle Hüdâ
Diyegör dil kaderimdir kaderimdir çekerim

(382 a)

6- ‘ATÂYÎ

-1-

[Dîvân-ı ‘Atâyî] “Babası Nev‘î’ nin Dîvânını Tahmîs”

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(382 b)

Hâk-i cemin zer kılanlar kimyâyı neylesin

Gözü açıklar cilâ-yı tûtiyâyı neylesin

Şâh-ı mülk-i aşk olan sırça sarayı neylesin

Kalbini sâf eyleyen cem‘i safâyı neylesin

‘Aşk ile dem-sâz olan sâz-ı nevâyı neylesin

Dehre istifnâ satan olup emîr-i tâc-dâr

Başına almağa zerrîn efseri etmez mi ‘âr

Cem‘-i zer-beft ile lâzım mı tâc-ı zer-nigâr

Bî-pâ-yı fakr ile besdir safâ-yı kûy-ı yâr

Mahrem-i bezm-i fenâ tâc-ı kabâyı neylesin

Kûyına gitdikçe dil cânı haberdâr eylemez

Kişi agyâr-ı nedîm’i meclis-i yâr eylemez

Râh-ı ‘aşkı bilmeyen ümîd-i dildâr eylemez

Sâlik-i ‘ârif vücûdun kendüye yâr eylemez

Fırka-i emvâc-ı hayret âşinâyı neylesin

Âh kim erişmez ol sîb-i zenehdâna elim
Dost düşmen gayreti büktü kemân etdi belim
Dahl ederken yok iken arada hergiz medhalim
Sabr edermiş yâdlar ta'nına 'âşık
Âşinâlardan gelen seng-i cefâyı neylesin

Ey ['Atâyî] sûzımı arz etmek için dilbere
Nâr-ı 'aşkımdan dönüverir her sözüm bir âhere
Genc-i gamda bir nazar etmez dil-i gam-pervere
Âteş-i nazmın yakıp [Nev'î] çıkardı göklere
Ol şeh-i 'âlî-nazar görmez gedâyı neylesin

(382 b)

-2-

[Dîvân-ı 'Atâyî] Tesdîs-i Fuzûlî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(382 a)

Âh kim bağrım yine peymâne gibi doldu hûn
Bezm-i hicr-i yârda düşdüm yıkıldım ser-nigûn
Gâlip oldu bu dil-i şeydâya sevdâ-yı cünûn
Vâdî-i hayrette kaldım bulmadım bir reh-nümûn
Yâr bî-pervâ felek bî-rahm devrân bî-sükûn
Derdi çok hem derdi yok düşmüş koy tâli' zebûn

Âlem mihnetde oldu şâmu mihnet bir bana
Üstüme doğmaz o mâh burc-ı devlet bir bana
Oldu tâli‘ sâkin burc-ı nuhûset bir bana
Gitti devlet bir bana başdan sa‘âdet bir bana
Yâr bî-pervâ felek bî-rahm devrân bî-sükûn
Derdi çok hem derdi yok düşmüş koy tâli‘ zebûn

Bülbül-i dil tân mıdır eylerse feryâd-ı hezâr
Bir yüzü gül-i gonca dilberden ayırdı rûzigâr
Ben belâ gârında düşmenlerle ‘ays etmekde yâr
Bir değildir dostlar derdim nasıl edem şümâr
Yâr bî-pervâ felek bî-rahm devrân bî-sükûn
Derdi çok hem derdi yok düşmüş koy tâli‘ zebûn

Dem-i mey vardır kim belâ bezminde talân olmayam
Bâdih-i eşkim döküp âlûde dâmân olmayam
Bir nefis mümkün müdür ney gibi nâlân olmayam
Ben nice sohbet sonu gibi perîşân olmayam
Yâr bî-pervâ felek bî-rahm devrân bî-sükûn
Derdi çok hem derdi yok düşman kavi tâli‘ zebûn

(382 b)Hizmetinde iken etti red beni ol pâdişâh
Sürdi şehrinden giderdi dergehinden bî-penâh
Kâkül-i hicriyle oldu çeşmime ‘âlem siyâh
Bî-meded kaldım [**‘Atâyî**]den karanlıklarda âh
Yâr bî-pervâ felek bî-rahm devrân bî-sükûn
Derdi çok hem derdi yok düşmüş koy tâli‘ zebûn

(382 a-382 b)

7- ‘AVNÎ

Dîvân-ı ‘Avnî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(381 a)

Biz harâbât ehliyiz kim cümlemiz ‘üryân gerek

Râzımız keşf etmek için sâhib-i iz‘ân gerek

Zâhidâ aklın yetişmez bizlerin esrârına

Sırrımız bilmekliğe kutb-ı asr-ı ‘irfân gerek

Zahidâ sen sözüne kanmayız terk et bizi

Biz gürûh-ı sâlikânız sohbet-i pîrân gerek

Zahidâ sen tanu teşnide bulunma bizleri

Kıl-u kâlu olmazız mâni-i kuran gerek

Sûfiyâ cennete yolun tut bakma bizlerden yana

Biz o evden geçmişiz vuslat-ı cânân gerek

(381 b)Mustafâ’yı Murtazâ’yı nûr-ı vâhid bilimşiz

Ehl-i Beyt’in ‘âşıkıyız sînemiz üryân gerek

‘Avniyâ dünyâ vü mâ-fihâ bize lâzım değil

Biz muhibb-i sâdikânız ehl-i hâl yârân gerek

(381 a-381 b)

8- ‘AZBÎ

Dîvân-ı ‘Azbi

-1-

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(389 a)

Ey şu‘â‘-ı lem‘a-i ruhsâr-ı nûr-ı kibriyâ
Şu‘le-i hurşîd alır şem‘-i cemâlinden ziyâ

Sensin ey sadr-ı serîri ma‘allâh serveri
Nâsîh-ı edyân-ı sâbık kâşif-i râh-ı Hudâ

‘Âlem-i lâhût-ı cevelânınla semend-i nâzına
Şâhin-bâz-ı emrine bir lânedir ‘arş-ı ‘alâ

Düşmüş oldu cihâna bedr-i hüsnün pertevi
Olmaz idi Mısr-ı yârânda Yusuf-ı zî-bahâ

Feyz-i nutkun ‘âleme sermâye-i yuhyi’l-‘izâm
Sana ta‘zîmen mu‘ciz oldu Îsâ’ya ‘atâ

Seyyid-i evlâd-ı Âdem mûcib-i her mümkünât
Hâtem-i hakem risâlet mu‘ciz-i âl-i ‘abâ

Ma‘den-i esrâr-ı hikmet meyve-i bâğ-ı vücûd
Sâhib-i mühr-i nübüvvet mazhar-ı sıdk u safâ

Bûse-gâh-1 evliyâda hâk-râh-1 mukaddemin
Yâ resûlullâh ki sensin nûr-1 ‘ayn-1 enbiyâ

Eylemiş dergâhını Mevlâ mekân-1 kudsiyân
Âsitânın kible-i hâcât erbâb-1 rehâ

[Bu ‘**Azbî**] fakîrin bende-i hâk-i dürrin
Ümmîd eyler şefâ‘at-i bî-nevâdır bînevâ

(389 a)

-2-

Dîvân-1 ‘Azbî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(384 a)

Hubb-1 efkâr-1 sivâdır dîn-i îmân Yezîd
Bir kazıklıktır kim samana saplı peymân Yezîd
Kimdir ol kelb-i akûr yağı Yezîd bağ Yezîd
Zâhidin cânı çıkıcak cân olur cân Yezîd
Kıldı isbât-1 vücûd gösterdi şeytân Yezîd
La‘netullâhi ‘aleyh bir Mervân Yezîd

Kendisi a‘lâ eder nûr-1 tarîkatten sefer
Mâl-i karun isteyen etmez mi yoklukdan hazer
Lafz-1 ammâ görünür illâ ki yüzün mu‘teber
İkilikten mazhar-1 âdem olan almış haber
Kıldı isbât-1 vücûd gösterdi şeytân-1 Yezîd
La‘netullâhi ‘aleyh Mervân-1 Yezîd

Hubb-i fillâh ve fillâh söyle nûr devr-i kadîm
İbn-i vakt olmaz hakikat-i enbiyân ecr-i ‘azîm
Varlığından geçmeyen olmaz hakikatten kelîm
Âkıbet insana secde kılmadı deyü racîm
Kıldı isbât-ı vücûd gösterdi şeytân-ı Yezîd
La‘netullâhi ‘aleyh Mervân-ı Yezîd

Eyledi per-gâr-ı cevrin nokta-i ehl-i aceb
Hayr ü şer ırtabı oldu Âdeme sa‘y-ı sebeb
Sana senden çok yakındır yâr-ı maksûd-ı edeb
Ey bile harf-i nidâyî ile insândan tıbeb
Kıldı isbât-ı vücûd gösterdi şeytân-ı Yezîd
La‘netullâhi ‘aleyh Mervân-ı Yezîd

Ben de âdem sen de âdem kande âdem çok dedim
Yerde gökte fi‘l-i bâtıl var deme ki yok dedim
Kande men sayhânı [‘Azbi] kande gördüm bak dedim
Hele men şeytân-ı [‘Azbi] sende gördüm Hak dedim
Kıldı isbât-ı vücûd gösterdi şeytân-ı Yezîd
La‘netullâhi ‘aleyh Mervân-ı Yezîd

(384 a)

-3-

Semâ'î-i 'Azbî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(492 b)

Ararsan vecd-i Mevlâ'yı gönül meyhâneden iste

Bulunca hâlet-i 'aşkı yürü peymâneden iste

Haber al mihr-i gazânın celâlinden cemâlin bul

Yanarsan âteş-i 'aşka hüner-i pervâneden iste

Gönül 'âlî nazar ile her ednâ gördüğün câna

Dilersen genc-i pinhâmı dil-i vîrâneden iste

Yolunda dilberin cânı verip rüsvây olan odur

Bu cânı nûş edip 'âşık olan mestâneden iste

Senin zâtındır ey dilber değildir taşrada [**'Azbî**]

Eğer cânı ararsan sen yine cânâneden iste

(492 b)

-4-

Semâ'î 'Azbî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(491 b)

Yüzün kıble kaşın mihrâb dilin Ku'ân okur her gâh

Safâ zâtın lebin zezem cemâlin 'aynı Beytullâh

Matâfin küntü kenz olmuş yüzün feth oldu 'uşşâka

Ki âna pâs-bân olmuş kaşındır satr-ı Bismillâh

Biz ol abdâlîz eyvallâh ayılmaz mest-i hayrânîz

Habîb-i Ekrem'e Selmân ne yüzden kıldı şey'ullâh

Gel ey dilber vefâ eyle yeter cevri eyledin lutf et

İki 'âlem yanar lâ-şek çekersem sûz-ı dilden âh

Duhûl et bezm-i 'irfâna cehâlet perdesin kaldır

Hele ben [**'Azbî**]'ye kıble olupdur sümme vechullâh

(491 b)

-5-

Dîvân-ı ‘Azbî Baba

(-.- /-.-- /-.-. / -.-)

(387 a)

Ey kerem-kân-ı mürüvvet ma‘den-i nûr-ı celî
Dergehinde boynu bağılı bendeyiz dedik belî
Gülşen-i cennet mi eyâ eşyân Firdevs güli
Dem-be-dem vasfını söyler tende bu cân bülbüli
Es-selâm ey mâlik-i sırr-ı ezel nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey nûr-ı Ahmed Hacı Bektâş-ı Velî

Mazhar-ı zât-ı kadîmdir çünkü sıfâtın senin
‘Âleme oldu hidâyet râh-ı necâtın senin
Seng-i pencü heftin debdebe etti isbâtın senin
Ser-be-ser ‘âlemlerin matlûbudur zâtın senin
Es-selâm ey mâlik-i sırr-ı ezel nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey nûr-ı Ahmed Hacı Bektâş-ı Velî

Nice sâhib-i velâyet sana oldu bendegân
Himmetinle Hırka Dağı oldu aynı gülistân
Emrin ile esb-i çâpük teg hacir oldu revân
Bende-i fermânın oldu ser-be-ser hayli civân
Es-selâm ey mâlik-i sırr-ı ezel nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey nûr-ı Ahmed Hacı Bektâş-ı Velî

Evliyâlar benden oldu eylediler izzetin
Zahir oldu on sekiz bin ‘âlem içre kudretin
Şâh-ı ‘âlem oldu her kim aldı şâhın himmetin
Nokta-i nûrdan vücûdun hem eliftir kisvetin
Es-selâm ey mâlik-i sırr-ı ezel nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey nûr-ı Ahmed Hacı Bektâş-ı Velî

Sana kul olsun Hudâ’dan lutf u ihsân isteyen
Cân-nisâr etsin yolunda özge sultân isteyen
Emrine fermân-ber olsun Hakk’a bürhân isteyen
Tâlib-i hicrânın olsun derde dermân isteyen
Es-selâm ey mâlik-i sırr-ı ezel nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey nûr-ı Ahmed Hacı Bektâş-ı Velî

Asl-ı pâkin Mustafâ’dır cedd-i pâkin Murtazâ
Hem Hasan-ı Hulku’r-Rıza hem Huseyn-i Kerbelâ
‘Âbid ü Bâkır dahî hem Ca’ferü’s-Sâdık Şehâ
Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’dır cedd sana
Es-selâm ey mâlik-i sırr-ı ezel nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey nûr-ı Ahmed Hacı Bektâş-ı Velî

(387 b)Şâh-1 Takî vebâ Nakîden Haydarîyem Haydarî

Tâlib-i râh-1 habîbim maksadımdır ‘Askeri

Mehdî-i sâhib-i velâyet mü’ minânın yâveri

[‘Azbî] bir ednâ kulundur kemterinin kemteri

Es-selâm ey mâlik-i sırr-1 ezel nesl-i ‘Alî

Es-selâm ey nûr-1 Ahmed Hacı Bektâş-1 Velî

(387 a–387 b)

-6-

Dîvân-ı ‘Azbî Baba

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(386 b)

Kisvetimdir başıma cennette Hakk’ın sünbülü

Bende oldum cân ü dilden emrine dedim belî

Lâ‘indir vâsıf-1 şerîfîn etmese can bülbülü

‘Andelîb-i ‘âşıkların ey handânın has güli

Fahr-i Âlem nûr-1 çeşm-i enbiyâ nesl-i ‘Alî

Şâh-1 Ekrem Kutb-1 A‘zam Hacı Bektâş-1 Velî

N’ola bî-pervâ gezersem her cezâdan ‘âsıyem

Bir senin gibi penâhım var iken ben gamm-1 muhibbem

Mazhar-1 zât- kadîmsin lâ fetâ illâ derem

Sensin ol kân-1 hidâyet mâlik-i sırr-1 kerem

Fahr-i Âlem nûr-1 çeşm-i enbiyâ nesl-i ‘Alî

Şâh-1 Ekrem Kutb-1 A‘zam Hacı Bektâş-1 Velî

Hoş benim haddim değil vasfın edip söz söylemek
Rûzu şeb küstâhlığımdır fehm-i kadrin eylemek
Mebde'-i lutf-ı Hudâsın bâ'is-i her dü felek
Hâdî-i râh-ı İlâhî mürşidânsın vü melek
Fahr-i Âlem nûr-ı çeşm-i enbiyâ nesl-i 'Alî
Şâh-ı Ekrem Kutb-ı A'zam Hacı Bektâş-ı Velî

Şâh Hasan ile Hüseyin-i Kerbelâ'nın aslısın
'Âşıkâ sertâc olan Zeynel'abîdîn'in aslısın
Hem Muhammed Bâkır Ca'fer İmâm'ın aslısın
Mûsâ-i Kâzım Alî Mûsâ Er-Rızâ'nın aslısın
Fahr-i Âlem nûr-ı çeşm-i enbiyâ nesl-i 'Alî
Şâh-ı Ekrem Kutb-ı A'zam Hacı Bektâş-ı Velî

Şâh-ı Takî veyâ Nakî Hak'tan penâhındır senin
Askeri erkân-ı fahri her kelâmındır senin
Mehdî-i Âl-i Muhammed de imâmındır senin
Pâdişâhım [**'Azî**] bir kemter gulâmındır senin
Fahr-i Âlem nûr-ı çeşm-i enbiyâ nesl-i 'Alî
Şâh-ı Ekrem Kutb-ı A'zam Hacı Bektâş-ı Velî

(386 b)

-7-

Dîvân-ı ‘Azîbî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(386 a)

Cân ü dilden kim severse Hazreti Peygamberi

Şeş cihanın terk eder ânın yolunda din eri

Tâb-dâr oldu cemâlinden ânın şems ile mâh

Şâh Hasan-ı hilkatü’r-rızâdır dü cihânın hâveri

Yeridir her kim ederse cân fedâ dildârına

Şâh Hüseyin-i Kerbelâ’dır ehl-i ‘aşkın rehberi

Nâr-ı hicrândan rehâ olmak yanında isen değil

Anlayınca ‘Âbidînsin söyle Allâhu Ekberi

Dil âna kemter-i gedâ olsa olur mahşer velî

Şehriyâr-ı ‘âşıkândır Şâh Muhammed Bâkırî

Tuttuğum dâmen budur ki ben sözümde dönmezem

Dersimi Mevlâ’dan aldım Ca‘ferî’yim Ca‘ferî

Bâ’is-i bünyâd-ı ‘âlem nutk-ı pâkinden gelir

Mûsâ-i Kâzım değil mi fazl-ı Hakk’ın mazharı

Medfen-i hâk-i Horasân'dır 'Alî Mûsâ Er-Rızâ
Ravza-i pâkin tavâf et eyle hacc-ı ekberi

Sıdk-ı pâkile erenler dâmenine pek yapış
Şâh-ı Takî veyâ Nakîdir destgîr-i serserî

Vech-i dâr-ı 'arz tecâvüz eylesem münkirlere
Çün bana 'Asker olupdur lutf-ı fazl-ı 'Askerî

Vech-i pâkinden münevverdir cihân kalmaz keder
Mehdî-i Âl-i Muhammed-i Mü'minânın serveri

(386 b)Küllî dârından geçen anlar bu remzin sırrını
Olmuşum ben Murtazâ'nın Kanber'inin Kanber'i

Bî-riyâ mahv ü fenânın bahrinin gavvâsıyım
Bende-i Âl-i Muhammed Haydarîyim Haydarî

Okurum la'net Yezîd'e Mustafâ'nın yâriyim
Hem muhibb-i handânın çâkeriyim çâkeri

Ehl-i Beyt-i Mustafâ vü Murtazâ'nın [**'Azbi'**] yâ
Kemterinin kemteriyim kemterinin kemteri

(386 a–386 b)

-8-

[Senâî'ye Nazîre]

Dîvân-ı 'Azbî Baba

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(388 a)

Hamdülillâh ki derûnum yine sildi kederi

Meyve-dâr oldu bu dem çünkü zebânım şeceri

Destime hâme alıp yazmaya bu şi'r-i teri

Pîr rıza verdi bana dinle haberden haberi

Bî-ma' Allâh gönül Hak biliriz hayr ü şerri

Kande baktıysa gözüm gördü Hudâ'dan eseri

Çünkü Hallâk-ı Ezel Âdem'e verdi zaferi

Kıldı Âdem'de emânet bu suverden güheri

Oldu âyine Muhammed âna kıldı nazarı

Küntü kenzden bu fenâ 'âlemine saldı çeri

Sûre-i "ikra"'ile eyledi 'arza hüneri

"Feseyekfiyekühümullâh" olup tâc ü seri

Perdedir Hakk'a sivâ anla sözü anla dürri

Yazdı hem Kâzî-i Keşşâf Harîr Taberî

Pîrden aldım ezel-i lem-yezelîden haberi

Okudum kavli 'Alî'den haber-i mu'teberi

‘Aşka bir duralım her sihri yâd olalım
Mâsivâdan elimiz kat‘ edelim bâd olalım
Yeter insâf edelim târik-i ifsâd olalım
Nefs-i bed-hâhın elinden yeter âzâd olalım
Münker-i la‘în katline cellâd olalım
Gâh bir ağlayalım gâhıce bir şâd olalım
Gâhıce bir gülelim gâhıce nâ-şâd olalım
Dilberin hecesini yazmada Behzâd olalım
Sevmeye şol güzeli fennile üstâd olalım
Soralım zevkini hem cevrine mu‘tâd olalım
Dağ-ı ‘aşkında gam-ı ‘aşk ile Ferhâd olalım
Kâmilân zümresine dâhil ü münkâd olalım
Bir bilip Hakk’ı yine Hak ile bir zâd olalım
Yazdı hem Kâzî-i Keşşâf Harîr Taberî
Pîrden aldım ezel-i lem-yezelîden haberi
Okudum kavli ‘Alî’den haber-i mu‘teberi

Hâlet-i cezbeye düşüp cennet-i me'vâda ara
Yüzün üzre sürünüp rûzu şeb îmâda ara
Pâk-i âyine gibi kalb-i musaffa ara
Verme her hûba gönül Yûsuf-ı dünyâda ara
Yürü Mecnûn olagör maksadı Leylâ'da ara
Terk edip da'vâ-yı Hakk'ı yine ahfâda ara
Özünü kimseye fâş etme gönül sâda ara
Muhzin-sezâlığı 'âkil ü dânâda ara
Haber-i Kâf'ı gedâ-meşreb 'ankâda ara
Gir kilise dahî Mescid-i Aksâ'da ara
Beyt-i Makdes'te dahî Ka'be-i 'Ulyâ'da ara
Yeme içme uyuma kalb-i mücellâda ara
(388 b)Hâ ile kâfda hem kâf ile hem hâda ara
Menzil-i bir güle gel lâyı ko illâda ara
Görme gez her yerde ara hattâ mâverâda ara
Yazdı hem Kâzî-i Keşşâf Harîr Taberî
Pîrden aldım ezel-i lem-yezelîden haberi
Okudum kavli 'Alî'den haber-i mu'teberi

Hazreti Fahr-i Cihân ‘Âlem-i Sultân’da ara
Şîr-i yezdân olan ol server-i Merdân’da ara
Âdem’e kıldırıp kıldığı ihsânda dahî
Dahî Havva Ana’nın ettiği efgânda dahî
Hakdan özge kim gizli bu meydânda dahî
Hem sırât üzre yürür hem keff-i mîzânda dahî
Şeb-i târında ‘ayân-ı mihr-i cihâniyânda dahî
Tâ‘at-i ‘âbid ile okunan ezânda dahi
Berk-i hâtıfda bile âb ile bârânda dahî
Eden ol eyleyen ol zâhir ü pinhânda dahî
Gözlerim kande bakar matlab-ı cânânda dahî
Zahm-ı Eyyûb’dan akan çeşme gibi kânda dahî
Çâr kitâb içre ayân et Kur’ân’da dahî
Yazdı hem Kâzî-i Keşşâf Harîr Taberî
Pîrden aldım ezel-i lem-yezelîden haberi
Okudum kavli ‘Alî’den haber-i mu‘teberi

Leyse fi' d-dâr olan gayr ile diyârda da var
'Âbid ü fâcir ile mü'min ü küffârda da var
Pîr ü bernâda dahî âhla hem-zârda da var
Sitem ü cevr ü gam cünbüş-i aġyârda da var
Herkesin hâli beyân mûrda da var mârda da var
Pertev-i zill-i Hudâ fitne-i mekkârda da var
Eser-i sun'-ı Hudâ yokta da var varda da var
Cümle eşyâ-yı 'ayân eyleyen envârda da var
'Arz-i rûy-ı zemîn günbed-i devvârda da var
Dervişin ekl êdüben çekdiġi esrârda da var
Rûh-ı Kudsîde 'ayân Ahmedî muhtârda da var
Ser-te-ser hacla muhacirde de ensârda da var
Kemendin 'âşık-ı zâr ['**Azbî-i**]bî-kârda da var
Yazdı hem Kâzî-i Keşşâf Harîr Taberî
Pîrden aldım ezel-i lem-yezelîden haberi
Okudum kavli 'Alî'den haber-i mu'teberi

(388 a-388 b)

-9-

Semâ'î 'Azbî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(492 a)

Ne bilsin sırr-ı Mevlâ'yı özünden bî-haber gâfil
Âna fetvâ verir nefis deġildir muktebis 'âkil

Gören kendi özün vâhid olur merdudla sâcid
Bekâdan fânîye Âdem gelir kâmil gider câhil

(492 b) Bulan bir gülde öz zâtın bilir ol sâirin zâtın
Velî Âdem değil câhil gelir kâmil gider kâhil

Nesîmî'yle ezel geldim Ene'l-Hak söyleyen bendim
Okuyan Mantıku't-Tayr'ı olur esrârına vâsıl

Çıkardım düşmeni sürdüm yedi iklîme şâh oldum
Basîretsiz olan câna nedir bu ma'nîden hâsıl

Yüzünde dilberin nûru gözünde dilberin nûru
Ânınçün sûretâ [**Azbî**] olursun dilbere mâil

Oluptur mazhar-ı Yezdân kaşındır satr-ı Bismillâh
Bu hatt-ı vech-i dilberden okur kâmil olan fâzıl

(491 a–492 b)

-10-

Dîvân-ı 'Azbî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(385 b)

Dâr-ı Hak'ta kim ki ber-dâr olmadı 'âşık değil
Ol ki ber-dâr olmadan can vermedi sâdık değil

Uyma ânın sözüne aldanma ahsen-i fi‘line
Her kimin kim başına dermânı yok hâzık değil

Varlığıdır mâni‘-i vuslat olan zâhid sana
Kim ger yok olmadı ol var olmaya lâayık değil

Şeş cihândan hem münezzehdir Hudâ söyler özürün
Nutm-ı Hak’dan pençü heft bilmeyen nâtık değil

Çün ulu illâ yesâr-ı kudret mâverâ göstermedi
Sâlik-i kurb-ı İlâhî bir nefes ayık değil

Mefharet bulmaz cehennemden halas olmaz ebed
Kim ki sırr-ı lem-yezelden ‘aşk ile yanık değil

Sahn-ı ‘aşkta gelmesin [‘Azbi’] yi laf etmesün
Dâr-ı ‘aşkta kim ki ber-dâr olmadı ‘âşık değil

(385 b)

-11-

Kalenderî ‘Azbi

(- . / . - . / . - . / . - .)

(524 b)

Bir nîm nigâhın nergis-i şehlâya değişmem
Ol kâmeti serv-i dilârâya değişmem

Çîn-i Hatâ mülkünü bir pul almam
Miskîn saçını ‘anber-i sârâya değişmem

Zevki neydeyim bana yeter firkatî yârin
Kûy sanma cennet-i a‘lâya değişmem

(525 a)Yûsuf gibi zindân-ı belâ olsa mekânım
Bir huyı şîrîn ya‘nî Züleyhâ’ya değişmem

Dünyâda ne var yâr-ı vefâdâr ile [**‘Azbî**]
Vuslat demini sohbet-i ‘ukbâya değişmem

(524 b–525 a)

-12-

Dîvân-ı ‘Azbî

(- . . -/-.- /- . . -/-.-)

(383 a)

Satr-ı bismillâhtır kaşın yüzünde ey sanem

Okunur âyet-i âfet gözünde ey sanem

Ben senin tâ eskiden bir pâ-y-mâl-i râhınım

Merdüm-i çeşmim bulundu her yerinde ey sanem

Nağme-i Rûhu’l-Kuds ya hûr-i Mesîhâ künd-i pek

Mürdeler ihyâ olur her bir sözünde ey sanem

Oldu maksûdum visâlin hem cemâlin kiblegâh
Hak meğer pinhân imiş bildim özünde ey sanem

[‘Azbi’] ye sensin Habîb Rahmetellil-Âlemîn

[cennâtü ‘adn] vâdîsinde ey sanem

(383 a)

-13-

Dîvân-ı ‘Azbi

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(383 a)

Çün tarîk-i Hakk’ı bildim secde kıldım ağlarım

Hem hakikat bahrinin ka‘rına daldım ağlarım

Kıldığım isyanı andım serseri Mecnûn iken

Cürmümü bildim bileliden sanma güldüm ağlarım

Bir vefâya bin cefâ eylerse dilber kâilem

Baş açık yalın ayak bî-çâre kaldım ağlarım

‘Âlem-i kesrette kaldım yok âna hadd ü kenâr

Zevrak-ı cismim ulu ‘ummâna saldım ağlarım

Ey habîbim [‘Azbi’] yem geldim sa‘âdet dârına,

Kıldığım ‘isyâna nadim tevbe kıldım ağlarım (383 a)

-14-

Dîvân-ı ‘Azî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(386 a)

Sana meftûn olalı dîvâne oldum ağlarım

Halk-ı ‘âlem içre ben efsâne oldum ağlarım

Ruhlerin şevkiyle giryân olduğum ‘ayb eyleme

Bâde-i ‘aşkın için mestâne oldum ağlarım

Kûşe-i mihnetinde bezm-i vuslatın fikrindeyim

Sanma kim ben sâkin-i vîrâne oldum ağlarım

Sana hâlîmden n’ola yansam yakılsam ‘âşıkım

Şem‘-i hüsnün şevkine pervâne oldum ağlarım

Bir zamân [**‘Azî**] fakîrin ülfte lâyık iken

Şimdi yanında senin bîgâne oldum ağlarım

(386 a)

-15-

Dîvân-ı ‘Azî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(383 b)

Âşinâ bîgâne yoktur suçlu kimdir ya ne kim

Cümlemiz bir atanın evlâdıyız bîgâne kim

Binde bir ‘ârif şarâbı ser-te-ser ‘âlim içer
Ol şarâbı nûş eden bîgânededen mestâne kim

Bir celâlınden habîbin bin cemâli seyr olur
Cümle ‘âlem nûr ister gör güle pervâne kim

Bâ‘is-i mülk-i vücûda emr olan bir secdedir
Hakkı bilmektir hüner mescit nedir meyhâne kim

Hak deyü feryâd eder kâfir Müselmân suç kimin
Ya sırât-ı müstakîmi kim bilür efsâne kim

Yine ber-dâim olur bâ‘is-i duhûl-i cennete
Çünkü cennetten çıkardı [‘Azbi’yi] bir dâne kim

(383 b)

-16-

Dîvân-ı ‘Azî Baba

(-...-/-...-/-...-/-...-)

(387 b)

Yerde gökte iste kim hurşîd-i mâhımdır benim
İkisininin nutk-ı pâki Hakk’a râhımdır benim
İkisi birlik yüzünden dil-penâhımdır benim
Zâhir ü bâtın-ı hakikat kiblegâhımdır benim
Mustafâ’nın hâk-i pâyi secdegâhımdır benim
Şâh-ı ‘Aliyyü’l-Murtazâ hak pâdişâhımdır benim

Anların bir kec-nigâhı cümle rahmettir bana
Sahn-ı hâk-i zillete düşsem ‘inâyettir bana
Bir nigâh etse tecâhül-i hoş-sa‘âdettir bana
Kapısında kullarıyız kulluk da devlettir bana
Mustafâ’nın hâk-i pâyi secdegâhımdır benim
Şâh-ı ‘Aliyyü’l-Murtazâ hak pâdişâhımdır benim

Hadîce ümmü’n-nisâdır es-salâtü ve’s-selâm
Fâtımâ hayrû’n-nisâdır hem odur zevc-i imâm
Cân ü dilden âline evlâdına yüz bin selâm
Birine Selmân-ı pâkim birine Kanber-i gulâm
Mustafâ’nın hâk-i pâyi secdegâhımdır benim
Şâh-ı ‘Aliyyü’l-Murtazâ hak pâdişâhımdır benim

Şâh Hasan hilkatü'r-rızâdır tâc-ı erbâb-ı yakîn
Şâh Huseyn Kerbelâ'dır rehnümâ-yı sâlikîn
Dest-gîr-i her hatâdır Şâh-ı Zeynel'âbidîn
Hem Muhammed Bâkirî'dir mebde'-i huld u berîn
Mustafâ'nın hâk-i pâyi secdegâhımdır benim
Şâh-ı 'Aliyyü'l-Murtazâ hak pâdişâhımdır benim

Ca'ferü's-Sâdık ma'ârif-i Mûsâ-i Kâzım dürür
Hem 'Alî Mûsâ Er-Rızâdır Hak cânımın cânânıdır
Şâh-ı Takî veyâ Nakî âşıkların sultânıdır
'Askerî hem İmam Mehdî ['Azbi'nin] cânıdır
Mustafâ'nın hâk-i pâyi secdegâhımdır benim
Şâh-ı 'Aliyyü'l-Murtazâ hak pâdişâhımdır benim

(387 b)

-17-

Dîvân-ı 'Azbi Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(385 b)

Sensin ol yâr kadîmim dürr-i cihânı neylerim
Taht-ı tâcı mülk-i mâlı hânümânı neylerim
Nice yüz bin var ise bir bir sana olsun feda
Vuslatın çünkü bahâsı cândır ânı neylerim

Lâ-mekânın ‘aşkıdır gönlümde cevelân eyleyen
Çünkü dostum lâ-mekândır ben mekânı neyerim

(386 a)Kandesin bir kimse senden dermedi asla nişân
Bu sebebden ben dahî nâm ü nişânı neyerim

[‘**Azbî**’]ye pervâne ta‘lîm eyledi ‘aşk remzini
Dinlemem bülbül sesi kuru figânı neyerim

(385 b- 386 a)

-18-

Dîvân-ı ‘Azbî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(383 b)

Cân-ı dilden ‘âşıkım ol mehlîkâyı sevmişim
Mâl ü emlâkden geçip sen dil-rübâyı sevmişim

Ehl-i ‘aşkın bende-i ferhânıyım kurbânıyım
Çünkü ashâb-ı Resûl-i Kibriyâ’yı sevmişim

Mübtelâyım mübtelâ bî-bâk-i pervâ ‘âşıkım
Hazret-i şâh-ı şehîd-i Kerbelâ’yı sevmişim

Bende oldum handâne ‘âlemin sultânıyım
Haydar-ı Kerrâr ‘Aliyyü’l-Murtazâ’yı sevmişim

Olsa yüz bin pâre cismim her birinde söz budur
[‘Azbi] canımdan ‘azîzim Mustafâ’yı sevmişim

(383 b)

-19-

Dîvân-ı ‘Azbi Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(385 b)

Kadîmim sonra geldim kadîm-i lem-yezel nûrum
Seb‘-i dü harfle seb‘ü’l-mesânî içre mezkûrum

Bu dem hâtem bana Hak’tan ‘atâ oldu Süleymân’ım
Gönül Kâf’ında ‘ankâyım velî hoş sûretâ mûrum

Bu dem zillette hâk oldum sa‘âdet bana yâr oldu
O denlü Hakk’a makbûlüm ne denlü halka manzûrum

Şarâbım sâkîyim bezmim habîbim düşmenim zehrim
Sûz-ı demden feyz alana canlar bilir men âb-ı engûrum

On artuktur celâlınden saçalı men suçum bildim
Ne denlü çoksa ‘isyânım o denlü [‘Azbi] mağzurum

(385 b)

-20-

Kalenderî ‘Azbî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(525 a)

Çün bunda gönül ‘aşkla Mecnûn olamazsın

Ey dîdeler ağla ki hemân sen gülemezsın

Nefsine uyup zerre kadar fânîye baksan

Esrâr-ı Hûdâ n’olduğımı hiç bilemezsın

Bin cânla gûş eyle bugün cânadır bak

Çünkü haberi nokta-i tenden âlamazsın

İkrâr-ı celâl eylemeden zühdü ko zâhid

Kalb hânesi çün paslı ola sen silemezsın

[‘Azbî] sana söylendi ezel ‘ârif-i billâh

Bin yıl yaşarsın câhil ü nâdân olamazsın

(525 a)

-21-

Dîvân-ı ‘Azbî Baba

(.- - /-.- - /-.- - /-.- -)

(385 b)

Her kişinin sanma kim zâyî‘ oluptur zahmetin

Rûz u şeb Mevlâ için olsun olursa hizmetin

Mûnis-i yâr kaddin midir senin ikrâr-ı Hak
Subh-dem tevhîd olursa zikr ü fikr ‘âdetin

Bu tekebbürlük yüzün hilm ü haya ile değiş
Bir aylı günlündür ancak bu kanara şöhretin

Dadı olmaz cihanda sükker olsa kesretin
Zevkini her kim fenâda eyler ise vahdetin

Hâlık-ı Mahlûk-ı ‘Âlem Kâdir-i Hayy-i Ezel
Her birin bir güne ihsân eylemiştir kısmetin

Çağırırım Allah Muhammed Yâ ‘Alî virdim budur
Ne kadar layık değilsem tâlibiyim şefkatin

Vay kim ol gün kılasın hayrâne sersem-i bînevâ
Rûz-ı mahşer olmaya akrân içinde rağbetin

(385 b)

-22-

Dîvân-ı ‘Azbi Baba

(- . . - / - . . - / - . . - / - . . -)

(384 b)

Rub‘-ı meskûn-ı ‘âlemin seyrin edenler vüs‘atin
Dîde-i ‘ibretle idrâk ettiler Hak kudretin

Kaldılar ‘ilm-i ledün sırrında hayrân ‘âşıkân
Seb‘a-i seyyârenin seyrin edenler sür‘atin

Gel bu gün insân iken gulüvv-i beyâbân olmagıl
Sen halîm ol birlik içre anla ‘irfân sohbetin

Cümle mahlûka Hudâ arslanı kılmış pâdişâh
Mâverâsına kimesne ermedi bu hikmetin

Ger küheylân at gibi olursun merhaba
Cümleden lâkayd olursun sabâhısın devletin

Yetmiş iki milletin hilm ü hayâdır perdesi
Deve gibi kin tutarsın kande denîdir milletin

Kimseyi rencide etme ettiğin hergiz bilir
Kurt ile hergiz koyunu sür adâlet fırsatın

Sen şikârın alma da aynı peleng ol bî emek
Körpe-veş nankör oluben basma Hakk’ın ni‘metin

Kimsenin çalma pabucun sen çakallık eyleme
Gönlünü pars misilli eyle görme dünya zahmetin

(385 a)Çok yiyip tombay gibi öküzlük eyleme

At gibi meydân-ı ‘aşkta çâpük eyle himmetin

Gel keçi gibi zağar olma köpeklik eyleme

Kibr ü kînden pâk olanlar buldu Hakk’ın ‘izzetin

Bî ücret köstebek delik gözetir cânla

Bağla bostanın eyler kirpi porsuk gâretin

Mâsivânın bârını yüklenme eşekler gibi

Tek öküz misilli efendi çekme dünyâ mihnetin

Gel şebeklik eyleyip iblise san‘at verme gel

Var ise maymun gibi ‘arz eyle nâsa lanetin

Sendeki bu sayha-i bed dersi tenbelden okur

Ayı gibi ger kaval çalsan da yoktur ni‘metin

Gece kuyruk gibi ağzın zehirler pür eyleme

Gergedan boynuzunu sokdun mu değilse lezzetin

Ger habersiz işe bâri hizmeti bâr eyleme

Örfünü kat‘ eyle sen mazhar olma la‘netin

Fili gör âhen-i kazık misilli vücûdun gösterir
Tâ ki bir midir za‘îfin görmeye ol zahmetin

Turna gibi sen uzatma boynunu her
Türlü seyrânlar görüp şaşkın edersin hayretin

Hûk-veş doğru yürürsün kısmetin erir biter
Olma sırtlan gibi sırtlan var ise ger gayretin

Tazı-veş tavşan koğarsın zahmet ü mihnet olur

Tâlib-i dünyâ olursun kendü silahım

Gel uşak olup sakın yanaşıklık etme kimseye
Kendi mikdârın bilen bilir cihânın râhatın

Hem halîm ol hem kerîm ol hem rahîm ol hem selîm
Kerem eyle olmasın bu yer beyâbân-ı hilkatın

Bir dilim nânı elimden kapmağa dikilmiş gözün

Adamı gör aldı elinden hasletin

Gel zağar gibi olup firfir dolaşma kısmete
Tâ senin nahnü ve kaseknâ olur dâim hucdetin

Gel arlan bir dahi yanmaz çekme cismin kaydını
Yek nigâhî her kime kim dersen olur ser-âfetin

Et bu zâhir-i 'işreti rûhânî 'işret hoşcadır
Sana bir gün gelmesi emr-i mukarrer şerbetin

Olur mu lâkayd-ı fenâ 'ukbâyı almaz 'aynına
Kesret içre kim duyarsa pâdişâhım vahdetin

Bir nağamdır nice yıl 'âlem edersen fânîde
'Âkıbet bir gün fânîden olıserdir hicretin

Ehl-i vahdet ol çekil dünyayı alma bir pula
Kıl 'ibâdet mazharı olmak dilersen vahdetin

Gel bu gün fakr u fenâyı cân ile eyle kabûl
İnşallah bâ'is-i rahmet olur bu zilletin

Fi'l-i ahsen dem-be-dem eğlenen olsun ['**Azbî**']yâ
Rûz-ı hicrân sâkili olmak dilersen şefkatın

(384 b- 385a)

-23-

Dîvân-ı ‘Azbi Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(386 a)

Eyleyen bir noktadır ehl-i cünûnı zî-fünûn
Söyleyen noktadır âyât-ı Kur’ân-ı reh-nümûn

Ders kitâbı vech-i dilberde göründü kanma
Keşf eder bir noktanın esrârını kâf ile nûn

Kurdular bir perde tahayyül gösterip bir noktadan
Şeş cihânla çâr ‘unsurdan göründü pür derûn

Eyleyen bir noktadan ‘arz-ı cemâlinden celâl
Yetmiş iki türlü söylendi zebân-ı kâfü nûn

Mebde’-i ser-ma‘âdin-i aslını bir nokta bil
Oku [‘Azbi] külli şey’in ve ileyhi râci‘ûn

(386 a)

-24-

Dîvân-ı ‘Azîbî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(384 b)

Gel bu gaflet perdesin kaldır dil cânın uyâr
Tâ ger her dem olmayasın cinsin içre şerm-sâr
Bu nasîhattir işit eyle bu pendî gûş-vâr
Ey gönül dünyâ ile ehline kılma i‘tibâr
Bir nefy-i ömre inanma yeter yeter leyl ü nehâr

Bu hesâbın fikrin ile eresin binde bire
Hırs-ı dünyâdır vasiyet câhile körden köre
Bu emânettir nebîden bizlere birden bire
Bir ‘acûze karıdır dünya gezer erden ere
Günde bin kez tûl kalır yoktur vefâsı âşikâr

Bir geliş geldi ve gitti kendi dahî bilmedi
Kim maksûda murâdı üzre kâmın almadı
Sen bilirsin benden özge bunda kimse kalmadı
Nice yüz bin tâc ü taht-ı enbiyân bu aldı
Pâdişâhlar kalmadı dünyâda fikr eylemez dâr

Bin nasîhat eyledim gönlüm birinden almadı
Hubb-ı nefsinden geçip bir ‘abd-i hal‘i olmadı
Nice sultanlar cihâna geldi sanki gelmedi
Bu fenâ mülkü Süleymân’a işittin kalmadı
Ey muhibb sen ben kim oldu meyl edip ede karar

Kanı ya köşk ü sarayın kanı bunca kulların
Kanı âmirin kanı hâkimin sâhib iken anların
Kanı bağın kanı bağçen kanı [**‘Azbi**] güllerin
Ey kanı senin kızların oğulların
Sığmaz idin bu cihâna sığdı kabre türbedâr

(384 b)

-25-

Dîvân-ı ‘Azbi Baba

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)

(383 a)

Hariciden intikâm almaya budur ber-güzâr
Her muhibb-i hendâna oldu tîğ-ı şu‘le-dâr
Bu târi çünkü güruhu gird-i gâra yâr-ı gâr
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

Ben muhibb-i handânım virdim ezber söylerim
Çünkü bu âlet benimdir gayri âlet neylerim
Hâr-ı çînin üstüne dârım musallat eylerim
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

Kim bu virdi söyledi nâr-ı cahîme yağdı
Her demini hoş görüp kendin tesellî kıldı
Her Yezîd’in üstüne urdı havâle doğdı
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

Hâr-ı çînin katline bu söz yeter fetvâ bize
Çün bu gün dârü'l-amândır Mescid-i Aksâ bize
Yâverim oldu penâhım lâ fetâ illâ bize
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

Her kişi aklınca Hak'tan yana gütmüştü yolu
Her Veliyyullah-ı ekber-i kemtere eyler belî
Er sözü keskin gerektir [**'Azbi**] virt Yâ 'Alî
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

(383 a)

-26-

Semâ'î 'Azbi Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(491 b)

Uyan gafletten ey gâfil o dilber ben gedâdandır
İşit bu nükte-âmiz sözleri vahy-i Hudâ'dandır

Okuyan men 'arefe dersin bilir mevlâ nedir nefsi
Duyan bu remz-i kübrâyı 'ıyâl-i kibriyâdandır

(492 a)Sözünden dönme Hak birdir hezerân-ı türlü millet var
Erenler nutkunu Hak'la kamu zebh-i şifâdandır

Hudâ 'aşkına cân veren ebed bâkîdir ol haydır
Tevellâsın teberrâsın bilen ehl-i gazâdandır

Visâlim hûnuna gel kan döken bu cism-i hunhârı
Bu nutk-ı pâkime teslîm olan sâhib-likâdandır

Ne dersin dese her hâlin bilirken bir sözün var mı
Değil tevhîd hatâdır Hak diyen ehl-i cefâdandır

Tahammül eylemez lutfâ tenezzül eylemez cevre
Bi-hakk-ı Ka‘be-i Merve vücûd eski binâdandır

Aradan şirketi sürdü çıkardı vahdetim nûru
Tecellî eyledi zâtım bu gülmek oynamadandır

Vücûd-ı Ka‘be’den akdem sananlar sandılar gerçek
‘Alî’nin cismi efdaldır Muhammed Mustafâ’dandır

Elif tek birdir Allâh’ım ben ândan almışım nûru
‘Alî Ahmet’den almıştır Muhammed Murtazâ’dandır

Hasan Hulkî Rızâ gözle ‘ayân ânı nihân görmez
Huseyn-i Kerbelâ deşt-i belâda râh-nümâdandır

‘Alî Zeyne’l-‘Abâ’dandır ibâdet ehli terke berk
Bâkır u Ca‘fer ü Kâzım ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’dandır

Takî vü-bâ Nakî tâcı Hasanü’l-‘Askerî Sultân
Muhammed Mehdî sâhib-zamân [‘Azî] bekâdandır

(491 b-492 a)

-27-

Semâ'î-i 'Azbî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(492 a)

Bihamdillâhi ve'l-minh bezm-i îmânımız vardır

Muhammed Mustafâ gibi ulu sultânımız vardır

Bizi rûhânî mecliste edip irşâd habîbullâh

Hidâyet karşı durur divânımız vardır

Erenler bezmine vâsıl olan varı yoğu neyler

Bu ilhâm-ı Îlâhî'dir kıyâs etme ki dil söyler

Resûlullâh ile her dem bu hâli meşveret eyler

Bize kuşdilini ta'lîm eder cânânımız vardır

Takarrüblük ola bî-şek ki nefret ile vahşetten

Ki lâ mevcûdu illâ hû sadâsın anla vahdetten

Medîne şehrine gitme haber istersen Ahmet'ten

Bezm-i Ahmed dilinden feyz alır cânânımız vardır

Bu ma'nîden haberdâr ol gel ânınçün cevâhir ol

Vücûdun kasr-ı 'âlidir edeb-i gözle misâfir ol

Medîne söylemez Ahmed dilin bin yıl mücâvir ol

Beni bul Ahmed'i buldun görünmez kânımız vardır

Değil kıymette bir hardâl nice a‘dâd ile kerrât
Muhît-i külli şey’ içre bu [**‘Azbi**] vâsıl heyhât
Muhammed ‘aynı zâtımdır sıfâtımdır âna mir’ât
Huseyn’i mü’mine mir’ât tecellî bânımız vardır

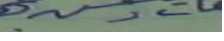
(492 a)

-28-

Dîvân-ı ‘Azbi Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(382 b)

Feyz-i akdesi bendedir zât ü sıfât-ı cihât

Bende görsün isteyen ‘aynı sıfâta beyyinât

Zâhide beş vakti kılmak hayli hicrân gösterir

Her nefesde ‘arif-i billâh eder yüz bin salât

Onda bir malından veren hoca ki gözünden kan saçır

Dost yolunda akl u fikri verdi ‘arifler zekât

Hacı olsa hoca yüz bin Ka‘be’yi berbâd eder

Ehl-i ‘aşkın Ka‘be’si Âdem yoğiken kâ’inât

Gel bir zulmet perdesin kaldır gönülden taşra çık

Gir vücûdun şehrine feth ola cümle müşkilât

(383 a) Ben değilem görünen Hak’tır dilimde söyleyen

Yoksa [**‘Azbi**] bu fenâ mülkünde çokdur seyyiât

(382 b- 383 a)

-29-

Dîvân-ı ‘Azbi Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(383 b)

Dest-gîr-i ‘âsiyânsın Yâ ‘Alî senden medet

Pâdişâh-ı dü-cihânsın Yâ ‘Alî senden medet

Fahr-i Âlem Muhammed’ din mahmî buyurdu şânına

Âşıkın cisminde cânsın Yâ ‘Alî senden medet

Nûr-ı ‘ayn-ı ‘âşıkânın tâbiyle erbâb-ı yakîn

Çeşm-i düşmenden nihânsın Yâ ‘Alî senden medet

Lâ fetâ illâ ‘Alî virdim olaldan sevdiğim

Kande bakdık ayânsın Yâ ‘Alî senden medet

Şah Hasan ile Hüseyin ‘aşkına Mervan katline

Serverân-ı gâziyânsın Yâ ‘Alî senden medet

Asl-ı Zeynel‘âbidîn’ sin hem Muhammed Bâkırî

Ca‘fer-i Sâdik nişânsın Yâ ‘Alî senden medet

Hem ‘Alî Mûsâ Er-Rızâdır nûr-ı çeşm-i handân

Şâh Takî’den hoş beyânsın Yâ ‘Alî senden medet

Ya Nakî vü ‘Askerî hakkın Yezîd’den almaya
Mehdî-i sâhib-i zamânsın Yâ ‘Alî senden medet

Zâhir ü bâtin menem hem hâlimin âna agahısın
Merhamet bahrine kânsın Yâ ‘Alî senden medet

Enbiyânın hırkasın geydim senin bî-çarenim
Sana düşmen oda yansın Yâ ‘Alî senden medet

Etme kevserden beni mahrum zâtın aşkına
Sâkî-i kevser-i cinânsın Yâ ‘Alî senden medet

‘Âlem-i hayrette kaldım el-amân feryâd-resi
Çâre-sâz-ı bendegânsın Yâ ‘Alî senden medet

(384 a) Kim senin gördü cemalin kalmadı hiç şüphesi
Çün nidâ-i len-terânsın Yâ ‘Alî senden medet

Bâb-ı rahmet senden açıldı gedâlar lutfuna
Hâcegân-ı fâzılânsın Yâ ‘Alî senden medet

Enbiyânın mahremisin Mustafâ’nın yâveri
[‘**Azbî**’]ye dînsin îmânsın Yâ ‘Alî senden medet

(383 b-384 a)

9- BASRÎ BABA

-1-

Koşma Basrî Baba

(532 a)

Yezîd nefsimi katl eyledim
Ben bu vücûdum Kerbelâsında
Dîv-i levvâmemi bend eyledim
Ben teberrâ eyledim tevellâsında

Mülhimedden ilhâm oldu gönlüme
(Mutmainne)yakîn verdi kalbime
Râziyede vuslat oldu Rabb'ime
(Marziyye)den vücûd bil illâsında

Sülûk görmeyenler nâkıs kıldılar
Câmı elmas diye satın aldılar
Tâlib olanları hep aldattılar
Dalâletin anlar tâ gayyâsında

Da'vâ-yı irşada gel olma talib
Ehli değilsen olursun hâlik
Mâlik ile mâlik olup mâlik-i
Dünya vü mafîha hem a'lâsında

On iki tarîkat bir yola çıkar
Nehir, ırmak, çaylar deryaya akar
Nokta-i vahdetten [Basri]yâ bakar
Kesret vahdetten ânın el ayâsında

(532 a–532 a)

-2-

Semâ'î Basrî Baba

(472 a)

Sözüm dinle behey 'âşık
Yolunda hem olup sâdık
Rızâ-yı Hakk'a ol lâyık
'Atâdır hâ 'atâdır hâ

'Avâmın sen sözün duyma
Yanılıp ânlara uyma
Yılanın kuyruğun basma
Belâdır hâ belâdır hâ

Erenler pendini yeğ tut
Kara taşın olur yâkut
Verirlerse zehir hem yut
Şifâdır hâ şifâdır hâ

İyi kötü ne derlerse
Menüm gibi eğerlerse
Seni dâra çekerlerse
Rehâdır hâ rehâdır hâ

Güle bak görme hiç hârı
Hemân yâr ile ağyârı
Gülistân eyle sen nârı
Cennâtdır hâ cennâtdır hâ

Tarîk-i ‘aşkda ol kâim
Şühûdun olsun Hak dâim
Budur salât budur sâim
Salâdır hâ salâdır hâ

Tutup bir yârin dâmânı
Bulursun derde dermânı
Nidersin gayrı Lokmân’ı
Devâdır hâ devâdır hâ

Sâbır ol sen ‘aşkında
Dükelidir derd-i mihnetde
[Basrî] her demde vahdette
Safâdır hâ safâdır hâ

(472 a)

-3-

Koşma Basrî Baba

(531 b)

Çıkar kalbinden inkârı
Nedir bildinse ikrârı
Takın tevhîd-i etvârı
Sakin emmâreye uyma

Bulûğa vâsıl olmadın
Henüz nefsinı bilmedin
Nedir mürşidi görmedin
Sakın emmâreye uyma

Emmâre ashâbı hayvân
Râziye ashâbı insân
Sâkiyi bula ey cân
Sakın emmâreye uyma

Terk et dildeki da‘vâyı
Bulasın tâ ki safâyı
Çek esmâ vü müsemâyı
Sakın emmâreye uyma

[Basrî] pîrândan uyandı
Esmâullâha boyandı
Bâb-ı mürşide dayandı
Sakın emmâreye uyma

(531 b)

-4-

Koşma Basrî Baba

(531 b)

Zâhid taklîd-i ‘ibâdetin
Tahkîke er gir meydâna
Savm u salâtı bilmedin
Hacc edip zekât vermedin

Tahâreti hiç etmedin
Niçün uymazsın Kur’ân’a
Cennât-ı hûr-ı gilmânı,
Sırâtı, mîzânı mîzânı

Bunda etmezsen seyrânı
Girersin sonra zındâna
Kalbin yıka et tahâreti
Budur ancak bil ‘ibâdet

Nakd-i cânı kıl kefâret
Varmak dilersen cânâne
Kibr, ‘ucb, haset, riyâ
Bunlara derler bil dünyâ

Terk et bunları [**Basri**]yâ
Ermek dilersen cânâne

(531 b)

-5-

Semâ'î Basrî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(473 a)

Döner bâzınca dünyâ bir 'ibret al hemân gör de
Çekilmiş nâs için yâhû sadâkat rûyuna perde
Vefâdan kalmamış zerre ne ahbâb u birâderde
Var ise ger fedâ cânım hakikat ehli bir merde
Cihânda kim kime ağlar mürüvvet merhamet nerde
Haberdâr ol gözet kendin zamânın sırrına er de

Fakîrde hiç kanâ'at yok ganîde bil sehâ yoktur
Ne bilsin açın hâlinden ganînin karnı çok toktur
Sıkıntı derd ü mihnetten ölenler ağlayan çoktur
Zamân insânlarının hem bininde bir vefâ yoktur
Cihânda kim kime ağlar mürüvvet merhamet nerde
Haberdâr ol gözet kendin zamânın sırrına er de

Kanâ'at tâcı altından sakın ayrılma ey [**Basrî**]
Dürüst tut sen terâzîni farz ile hayr ile şerri
Güvenme varlığına gel bırak âlâyîş-i dehri
Hakikat bahrine 'azm et geçip 'ummân ile nehri
Cihânda kim kime ağlar mürüvvet merhamet nerde
Haberdâr ol gözet kendin zamânın sırrına er de

(473 a)

-6-

Semâ'î Basrî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(473 a)

Ğubâr-1 şekki at kalbden temâşâ-yı cemâl eyle
Celâli perdesinden geç hemân kâli hâl eyle
'Anâsırdan soyundurma seni sende visâl eyle
[Re'ânî] sırrını Âdem ma'nâsından suâl eyle
Edip her lahzada mi'râc-1 zevâlin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden gel özün zât-1 ricâl eyle

(473 b)Hakîkat-i tâlib-i Hak'san yürü mâsivâdan geç

Sakin aldanma nefsine şeyâtîn-i hevâdan geç
Binâ-yı kalbe mâlik ol hazer zâhir-i fenâdan geç
Fenâ-yı Hak ile fânî olup hayy-i likâdan geç
Edip her lahzada mi'râc-1 zevâlin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden gel özün zât-1 ricâl eyle

Bulup bir mürşid-i dânâ zuhûrundan haberdâr ol
Olup her emrine münkâd dü 'âlemde ber-hudâr ol
Çerâğ-1 'aşkın uyansın vücûduna ziyâdâr ol
[Ene'l-Hak] câmını nûş et bu dâr-1 'aşkda ber-dâr ol
Edip her lahzada mi'râc-1 zevâlin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden gel özün zât-1 ricâl eyle

Bu mersûdâna ‘ibretle nazar ettinse ey [Basrî]
Hakikat râhına ‘azm ü sefer ettinse ey [Basrî]
Kara taşı mücerred-i pâk-i cevher ettinse ey [Basrî]
Ma‘rifet ‘âleminde bir hüner ettinse ey [Basrî]
Edip her lahzada mi‘râc-ı zevâlin var kemâl eyle
Soyun zen kisvesinden gel özün zât-ı ricâl eyle
(473 a–473 b)

-7-

Koşma-i Basrî Baba

(531 a)

İmâmım ‘Alî’dir şâhım Hasan’dır
Huseyn’im yoluna koydum bu cânı
Zeyne’l-‘Abâ Âdem Âli ‘Abâ’dır
Bâkır’dan almışım nûr-ı ‘İrfânı

Ca‘ferü’s-Sâdık’ın haktır mezhebi
Mûsâ-i Kâzım’dan aldım edebi
İmâm Rızâ’dır vâris-i Nebî
Gördüm bu nokta bu nebî

Takî’nin râhında oldum muttakî
Dîdârım oldu İmâm Nakî
İmâm-ı ‘Askerî gösterdi Hakk’ı
Hidâyet Mehdî’den bulan insânı

Ehl-i Beyt râhında [**Basrî**] fedâdır
Bu yoldan ayrılan Hak'tan cüdâdır
Bunlardan zûhûr eden Hudâ'dır
Hânedânı sevmek Hakk'ın fermânı

(531 a)

-8-

Semâ'î Basrî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(472 b)

Gel ikrâra behey zâhid 'anûd olma ey insânı
Nübüvvet şâhını tasdikle bil ma'nâ-yı Kur'ân'ı
Okuyup hel etâyı hem rumûz-ı Şâh-ı Merdân'ı
Olan isnâ 'aşerden dûr ki odur 'ayn-ı şeytânî
Tevellâsın bilen 'aşık anar la'netle Mervân'ı
Hezârân la'nete lâyıktır ol kavm-i Yezîdânı

Yûf olsun ey Yezîd-i bed-nâm sana ervâhına hem yûf
Yûf olsun kalpazân-ı kallâş sana ecdâdına hem yûf
Yûf olsun Şum-ı Şimr mel'ûnu sana ensâbına hem yuf
Yûf olsun İbni Mülcem-i Har sana bed-cânına hem yûf
Tevellâsın bilen 'aşık anar la'netle Mervân'ı
Hezârân la'nete lâyıktır ol kavm-i Yezîdânı

Muhibb-i Ehl-i Beyt olan olup sûzân hemân ağlar
Nasıl ya ağlamaz yâhû kamer-i şems-i âsumân ağlar
Gürûh-ı Nâcîyân ağar gürûh-ı ‘âşıkân ağlar
İşit efgânı ey [Basrî] seherde ‘ârifân ağlar
Tevellâsın bilen ‘aşık anar la‘netle Mervân’ı
Hezârân la‘nete lâyıktır ol kavm-i Yezîdânı (472 b)

-9-

Semâ‘î Basrî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(472 b)

Kulağın tut behey tâlib işit nefha-i şeydâyı
Tutup bir dâmen-i pîri gör ânda vech-i Mevlâ’yı
Murâdın sendedir billâh dolanma kûhu sahrâyı
Semî‘ ismine mazhar ol dinle tesbîh-i eşyâyı
Basîr ismine mazhar ol görürsün sen Mesîhâ’yı

Bed ahlâk vâir ise sende güzel ahlâka tebdîl et
Fenâ bulur vücûd bir gün hemân sa‘y ile ta‘cîl et
Yıkayıp hâne-i kalbi gönül levhine tescîl et
Semî‘ ismine mazhar ol dinle tesbîh-i eşyâyı
Basîr ismine mazhar ol görürsün sen Mesîhâ’yı

Kîl ü kâlden gıll ü ğışşdan geçip nefsinî sâf eyle
Bulursun Ka‘be-i tende seni sende tavâf eyle
‘Akl-i naksa nigâh et hâne-i kalbde zifâf eyle
Semî‘ ismine mazhar ol dinle tesbîh-i eşyâyı
Basîr ismine mazhar ol görürsün sen Mesîhâ’yı

Sana pendim budur [Basrî] dünyâ vü ‘ukbâya aldanma
Şarâb-ı lâ-yezâlîden içip sahpâya aldanma
Eğer ma‘nâya ‘âşıkısan rû-yı Leyla’ya aldanma
Semî‘ ismine mazhar ol dinle tesbîh-i eşyâyı
Basîr ismine mazhar ol görürsün sen Mesîhâ’yı
(472 b)

-10-

Koşma Basrî Baba

(531 b)

Melâmet hırkasın giydim arkama
El-fakr-ı fâhri ben koydum başıma
Mihneti hem râhat bildim cânıma
Cefâda bulmuşum şimdi safâyı

Yolumuz Nâcî’dir maksûdumuz Hak
Eğer tâlib isen gör Hakk’ı bir bak
‘Âteş-i ‘aşkile gel vücûdun yak çıkar
Gönlünden artık nefis-i hevâyı

Erenler pendin tut cân u dilden
Doğruluğu sakın bırakma elden
Yüzünü dâima kaldırma yerden
Bulayım dersen eğer rızâyı

İstikâmet lâzım bu yolda ezel
Sonra mürşid sözün tut olma tenbel
Akıt gözden yaşı şöyle olsun sel
Cûşa getir ‘âşık ‘aşkla deryâyı

İkrâra erdinse bozma ahdini
Kâmil ol bulup mürşid demini
[Basrî] kurtar kaptan ol gemini
Dikkat et çarpmasın taş u kayayı

(531 b)

-11-

Semâ’î Basrî Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(473 a)

Hâce-i dânadân aldım bugün destime fetvâyı
Çerâğ-ı ‘aşk ile yaktım bütün dünyâyı ‘ukbâyı

Benim âh u figânımdan semend bile sûzân
Kamu eşcâr-ı ahcârı kül etti kûhu sahrâyı

Hüve’l-bâtn tecellîsi ile ben öyle mestim ki
Hüve’z-zâhir tecellîsi nasıl mest etti Mûsâ’yı

Hüve’l-evvel hüve’l-âhir hüve’z-zâhir hüve’l-bâtn
Göründü bil Muhammed’de ‘urûc etti yol dilârâyı

Yanardağlar gibi sînem cemâl-i yârî gördükçe
Şu‘le-i ‘aşk zerresi gör n’etti Mecnûn-ı Leylâ’yı

Fenâ fillâh bekâ billâh hakîkat ehline perde
Makâmât ile kayd olma eğer bildinse Mevlâ’yı

Melâmet bahrine daldım ne gevherler çıkardım ben
Göremez [Basrî]’yâ gözler bu deryâda o deryâyı

(473 a)

-12-

Semâ‘î Basrî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(474 a)

Tecellîden olan âgâh görür Hak cüle eşyâyı
Sıfât-ı yâr ile mevsûf olan anlar bu ma‘nâyı

Tecellî bil cemâlidir ikinci hem celâlidir
Üçüncü zât-ı kemâlidir, sülûk et bul mu‘allâyı

Sakin esmâya kayd olma müsemâdan haberdâr ol
Şühûdun dâ‘imî olsun bırak gayrı bu rü’yâyı

Bilen keyfiyet-i zikri hayâlâta kapılma hiç
“Ene’l-Hak” na‘rasın urur gören zâtında Mevlâ’yı

Melâmet hırkasın giydi, müsemâmâdan dahî geçdi

Bu [Basrî] bende-i Haydar bilince nokta-i bâyı

(474 a)

-13-

Koşma Basrî Baba

(531 a)

Bâğ-ı vahdeti biz ettik güşâde

Tâlib olanlara ihsâna geldik

Bezm-i Elest'te çün içmişiz bâde

Zevk-i dâim ile mestâne geldik

Ma'den, nebât, hayvân devrine geçtik

Har ü haşâki hem 'aşk ile biçtik

Ağyârı yâr edip görüp de bildik

Devr edip devrânı insâna geldik

'İlm-i ledünni okuttu bizi

Ne satır biliriz ne de yazı

Kâle almaz bî-hûde sözü

Bâtın yüzü gören ihvâna geldik

Anlayamaz 'akl-ı mukayyed Hakk'ı

Zevk edenler bilir cem' ile farkı

Görürler dâimâ bu halkta Hakk'ı

Bu sırrı fehm eden 'îrfâna geldik

Ma‘rifet-i nefise et bezl-i kudret
Per açıp ‘âlem-i asla et ric‘at
[Basrî] dûn olmasın ol âl-i himmet
Muhtelif elvân-ı bir şâna geldik
(531 a)

-14-

Koşma Basrî Baba

(532 a)

Tarîkat sırrından olmuşum âgâh
Okudum başımı başa baş oldum
Serâser görmüşüm sümme vechullâh
Yetmiş iki ile ben kardaş oldum

Elvâna aldanmam birdir görünen
Gayrı yoktur odur seven sevilen
Hak’tır el-Hak her cilveye bürünen
Sırru’s-sırrı bildim de sırdaş oldum

Kâdirî, Rufâî, Nakşî, Hâlidî
‘Uşşâkı müsemmâ, esmâ söyledi
Yedi asıl, beşi fer‘idir dedi
Hacı Bektâş ile hem Bektâş oldum

Melâmette buldum neş'e-i tâmmı
Tecerrüd eyledim attım hem nâmı
Aradığın buldun [**Basrî**] encâmı
Anın ile her dem ben hâldeş oldum
(532 a)

-15-

Koşma Basrî Baba

(532 a)

Hangi dindensin ey 'âşık
Söyle bana nedir edyân
Râh-ı Hak'ta ol sen sâdık
Şeksiz olandır Nâciyân

Nedir Âdem nedir Havvâ
Bunlardaki olan esmâ
Mevcûdiyyet hep müsemmâ
Yok tecelliyâta pâyân

Âdâb erkânı bildinse
Hubb-ı sivâyı sildinse
Meydân-ı şâha geldinse
Nîçün dîdeler olmaz giryân

İnceden incedir bu yol
Ara bir mürşid-i kâmil bul
Her emrine olasın kul
Bulur Mevlâ'sın arayan

[Basrî] bende-i pîrândır
Tecelliyâta hayrândır
Bu sırrı bilen insândır
Kenz-i Hak bize âşiyân
(532 a)

-16-

Koşma Basrî Baba

(531 b)

Mürîd-i sâdıkım hikmet
Seni aldatmasın kesret
Gönülde bulasın vahdet
Şühûdun hep cemâl olsun

Müeddîb ol şerî'atle
Mutahhar ol tarîkatle
Hakk'ı hak et hakîkatle
Ma'rifet sana kemâl olsun

(532 a) Bırak cümle kuyûdâtı

Sana zîrâ yeter zâtı

Oku Âdem'den âyâtı

Takarrubla visâl olsun

(531 b -532 a)

-17-

Koşma Basrî Baba

(532 a)

Şâhid-i 'aynı meşhûda çalış

'Ayne'l-yakînin temkîn bulsun

Tehzîb-i ahlâk etmeye alış

İnsân-ı kâmil karînin olsun

Evhâm-ı hayâlden pâk et özünü

Mazi müstakbelin anma sözünü

Kible-i ma'nâya çevir yüzünü

Feyz-i İlâhî gönlüne dolsun

Zât-ı Tecellâ'ya gönül bağladı

Zevk-i dâimle her ân çağladı

[**Basrî**] ta'ayyünde özün anladı

Bâtında mutlaksın zâhirde kulsun

(532 a)

-18-

Semâ'î Basrî Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(473 b)

Salâ ey 'ârifân gûş eyleyin bir hoş hitâbım var
Bu şi'rim cüst ü cû etmek gerektir öz cevâbım var
Soyundum hırka-pûşum şâh-ı 'aşka intisâbım var
Riyâziyyûn kalır 'âciz bilinmez bir hesâbım var

Bu sırr-ı 'aşka her 'âşık haberdâr olmaz 'âlemde
Harâbât ehli elbette gezer her demde mâtemde
Ne hikmet vâkıf-ı esrâr bulunmaz bin bir Âdem'de
Riyâziyyûn kalır 'âciz bilinmez bir hesâbım var

Melâmet üzeredir dâim olanlar noktadan âgâh
Tecerrüd eyleyenler mâsivâdan hep görür Allâh
"Arefe" sırrından ol âgâh bekâ mülkünde sen ol şâh
Riyâziyyûn kalır 'âciz bilinmez bir hesâbım var

Bilen esrâr-ı tevhîdi halâs oldu esâretten
Karîn-i Hak olan sûru olup geçti kırâatden
Esîr-i nefis olan kurtulmadı aslâ dalâletden
Riyâziyyûn kalır 'âciz bilinmez bir hesâbım var

Basîret üzre ol dâim görüp elvâna aldanma
Mukayyed olma mutlak ol bakıp devrâna aldanma
Bulup Mehdî-i insânî sakın hayvâna aldanma
Riyâziyyûn kalır ‘âciz bilinmez bir hesâbım var

Yürü kâlû belâ esrârını sırr eyle hâkde
Nikâb-ı kesreti çâk et tevellâ ile et secde
Tegâfülden hazer et **[Basrî]**yâ esrâr-ı Hak sende
Riyâziyyûn kalır ‘âciz bilinmez bir hesâbım var

(473 b)

-19-

Koşma Basrî Baba

(531 b)

Erenler yoluna dalıpsen ‘âşık
Bir ere bende ol her er er olmaz
Şerh-i tarîkate olagör sâdık
Bâğ-ı hakîkate açan gül solmaz

Nefsinde icrâ et “men ‘arefe” dersin
‘Aldatmasın seni fir‘avn nefsin
Ehl-i kâmil oldum deyip gezersin
Taklîd ile yürüyen ma‘rifet bulmaz

‘Ucb, kibir, riyâ, hased her yanın
Bunlara müsâ‘id midir edyânın
Böyle midir senin ikrâr u îmânın
Bulanıktır kalbin neden durulmaz

‘Ârifler kelâmın anlayan [**Basrî**]
Tecerrüd eyleyip terk eder dehri
Bir anda geçer her ‘ummânı nehri
Dehl-i Hak deryâyâ dalar boğulmaz

(531 b)

-20-

Koşma Basrî Baba

(531 a)

Almayan nasîbin nokta-i bâdan
Kaldı dalâlette hidâyet bulmaz
Bâğ-ı velâyette sırr-ı Mevlâ’dan
Mahrûm olur elbet reşâdet bulmaz

Vücûd-ı Âdem’den gider Hakk’a yol
Ehl-i Hak için yoktur sağ ü sol
Miftâh-ı Âdem’i durma ara bul
Dâim marîz olan nekâhet bulmaz

‘Ulûm-ı evvelîn sırr-ı bâdedir
‘Ulûm-ı âhirîn Murtazâ’ dadır
Câmi‘u’l-esmâ müsemmâdadır
Bahr-i bî-pâyândır nihâyet bulmaz

Merd-i kâmil yoktur deme cihânda
Gafletten berî ol gezme yabanda
Bülbül-i gülistânda baykuş-ı
Vîrânda şekâvet ehli bil sa‘âdet bulmaz

Her zerrede zâhir ser-i sırrullâh
Basîret ehlidir olanlar âgâh
Tanımadı bu zevki gâfil-i güm-râh
Hüsrândadır çünkü irâdet bulmaz

[**Basrî**]yâ birlikten zevk almayanlar
Deryâ-yı vahdete bir dalmayanlar
Kesrette vahdeti hem bulmayanlar
‘Âlim olsa ‘ilm-i kerâmet bulmaz (531 a)

10- BEDRÎ

Kalenderî Bedrî

(- . / .- . / .- . / .- .)

(519 b)

Nûş eyleyelim bâdeyi mestâne desinler

Na‘ra uralım ‘aşkla dîvâne desinler

Mescidde de bizi sanmayalar biz değiliz o

Mey nûş edelim meskeni meyhâne desinler

Sûfî bizi men‘ eyleme zinhar edelim nûş

Bak bak şu giden câhil sekrâna desinler

Zinhâr sakın çekme cefâ bir pula değmez

‘İşret edelim bizlere rindâne desinler

‘Aşk ehli olan bâdeye meşgûl olagelsin

[Bedrî] bu sözü söyledi beyâne desinler

(519 b)

11- BUHÂRÎ

Semâ'î Buhârî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(472 a)

Gönül sen kendini fehm et du'â al bed-du'â alma

Demâdem hayr ise sa'y et du'â al bed-du'â alma

Yedi a'zâ ile hıfz et lisânın düşme teşvîşe

Budur Hakk'a yarar hizmet du'â al bed-du'â alma

İki 'âlemde maksûdun verir ol Hazreti Mevlâ

İşin saydına et dikkat du'â al bed-du'â alma

Elin çek şer ki şer işden hemân hayr etmeye cehd et

Bulursun rûhuna rahmet du'â al bed-du'â alma

Ayır ki kendini nârı cehennemden ma'âzallâh

Sevâb et eyleye nisbet du'â al bed-du'â alma

Sakın yıkmağa meyl etme görüp külb-i harâbâtı

Vîrâne kalbi ta'mîr et du'â al bed-du'â alma

Du'âyâ müstecâb olmak dilersen mu'nîs ol Hakk'a

[Buhârî] bundadır gayret du'â al bed-du'â alma

(472 a)

12- BÜRĦÂNÎ

Koşma Bürhânî

(532 a)

Erişince kula Hak'tan hidâyet
Taksîminde ne bây olur ne gedâ
İdrâk ettik sana oldu 'inâyet
Sen de eyleme Hakk'ı dilden cüdâ

İrci'î savtın gûş ettiğın zaman
Nazar eylersin zamân içre zamân
Nasîb etsin o demde sana îmân
Merhamet mürüvvet sâhib-i Hudâ

Olmuşum ben gulâm Sâh-ı Merdân'a
Lânet okuruz her dâim Mervân'a
Çün yardım etti ânlar [**Bürhân'a**]
Erişti mağfiret bâbından sadâ

(532 a)

13- CÂDÎ

Semâ'î Câdî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(477 b)

Tecellî nûr-ı zâtından olupdur 'âleme peydâ

Muaşşerdir ânın şerhinde cümle 'ârif-i dâna

Hayât-ı câvidân üzre bulup sırr-ı mu'ammâyı

O demde küntü kenzullâh ile ma'nâ olur icrâ

Hemân bu hayme-i ten içre feyz-i bahs-i cân eyler

Velî bîdâr olan kendinde gördü neydüğün nokta

Okurlar ders- ma'nîde ledünni 'âlemin 'ârifler

Velâkin on iki remzile buldu cân ü ten ihyâ

Erüb menzile kâm aldı varıp râh-ı hidâyette

Ülî ille'l-ebşâr olanlardır ezelden mest-i bî- pervâ

Sakahım câminın yek cür'asın nûş eyleyen 'âşık

Oluz mest ü müdâm bilmez nedir dünyâ vü mâ-fihâ

Seni senden haberdâr eyledikse derd-mend-i [Câdî]

Geçirme nâzenîn 'ömrün tegâfüller gibi hayfâ

(477 b)

14- CÂVÎ

-1-

Kalenderî Cāvî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(520 a)

Ey sâkî-i nevreste cemâlin göreliden

Mest etti beni câm u visâlin ezeliden

Düşdüm o mehin dâmına oldum nice pâ-mâl

Bin nâz ile şâhâne nigâhın süzeliden

Zülf-i siyâhın ‘anber sahrâ mıdır ey yâr

Hoş bû-yı zebercede bulunmaz meseliden

Oldukta gönül sîm ü zenahdânına müştâk

Leylâ o Mecnûn müsâvî temeliden

[Cāvî] dil-i mecrûhunu şâd eyledi ol zât

Sundu mey-i ‘aşkın bana dildâr ezeliden

(520 a)

-2-

Semâ'î Câvî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(477 b)

Visâl-i ol dilârâyâ fedâ-cân olmayan bilmez

Giriftâr-ı belâ-yı derd-i hicrân olmayan bilmez

Bu esrâr-ı hakîkattir ne bilsin zâhid-i hodbîn

Gönül kâşânesin şevkin nigeş-bân olmayan bilmez

Cihânda mest-i lâ-ya'kul olan üftâdenin hâlin

Hümâ-yı dâm-ı 'aşkın âh u nâlân olmayan bilmez

O bir nûr-ı hakîkattir o bahş-ı cân eder dâim

Dilâ lutf-ı fâzılı ehl-i îmân olmayan bilmez

Mu'azzam şâh-ı kevneyne ser-i cânım fedâ [**Câvî**]

Temennâ kıldığım râhında kurbân olmayan bilmez

(477 b)

15- CEMÂLÎ BABA

-1-

Semâ'î Cemâlî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(477 b)

Bu 'ilm-i tıfl-ı ebcedden okuyan 'ârif-i billâh
Hakikat sırr-ı Yezdân'a olur 'ayen'l-yakîn âgâh

Muhakkak küntü kenzin mahzeni Âdem'dir ey cânım
Ânınçün ker lâ yefnâ buyurdu ol Habîbullâh

Tecellî eyleyen Hak'tır hakikat-i cümle eşyâdan
Nazar-ı şeyş cihetden kim görünür kim vechullâh

(478 a)Gönül mir'âtini pâk et gubâr-ı nefis şûmundan
Bu bir âyine-i 'âlem-nümâdır görünür Allâh

Hüve'l-evvel hüve'l-âhir hüve'l-bâtın hüve'z-zâhir
[Cemâlî] dilde mihmânım 'Alî'dir lâl-i veliyyullâh

(477 b-478 a)

-2-

Semâ'î Cemâlî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(478 b)

Eşîğîn ravza-i dârü's-selâmdır Yâ Resûlullâh

Hakîkat-i secde-gâh hâss ü 'âmmdır Yâ Resûlullâh

Sen ol sultân-ı kevneyn Ahmed-i Mahmûd-ı Muhammed'sin

Risâlet-i hâtemin sende tâmdır Yâ Resûlullâh

Gubâr-ı pâyına yüz sürmeye 'arzu çeker 'âlem

Der-i lutfun 'Âlî makâmdır Yâ Resûlullâh

Sana 'âşık olanlar erdiler maksûda 'âlemde

Visâlin 'âşikâne nîk ü tâmdır Yâ Resûlullâh

[Cemâlî] rû-siyâh 'afv et günâhın kıl kabûl şâhım

Der-i devlet meabından gulâmdır Yâ Resûlullâh

(478 b)

-3-

Semâ'î Cemâlî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(478 b)

Muhammed Mustafâ devrânıdır devrânımız El-Hak

'Aliyyü'l-Murtazâ seyrânıdır seyrânımız El-Hak

Hîn-i Kerbelâ meydânıdır meydânımız El-Hak

Hacı Bektâş Velî erkânıdır erkânımız El-Hak

Muhammed Mustafâ'dır pîşvâmız çün şerî'atde

'Aliyyü'l-Murtazâ'dır reh-nümâmız bil tarîkatde

İmâmeynü'l-Hümâmeyn iktidâmızdır hakîkatinde

Hacı Bektâş Velî erkânıdır erkânımız El-Hak

İmâm-ı Zeyne'l-'Abâ'dır dil-penâhım fehm-i idrâkim

Muhammed Bâkır'ın fermânına bil bende-i hâkim

İmâm Ca'fer Sâdık yolunda mezheb-i pâkim

Hacı Bektâş Velî erkânıdır erkânımız El-Hak

İmâm Mûsâ-i Kâzım olupdur dilde mihmânım

İmâm Mûsâ Rızâ'dır cân içinde dîn ü îmânım

Muhammed Takî'dir nûr-ı Hakîkat cân ü cânânım

Hacı Bektâş Velî erkânıdır erkânımız El-Hak

‘Ali Nakî mürüvvet ma‘deni sâhib-i kerâmettir
Hasanü’l-‘Askerî sâhib-i şecâ‘at feth-i nusrettir
Muhammed Mehdî-i sâhib-zamân sırr-ı velâyettir
Hacı Bektâş Velî erkânıdır erkânımız El-Hak

Düvâz-dehdir imâmlar çün çârdeh-i ma‘sum olmuşdur
Bu ‘âlem-i nüh-felek gerdûn-ı çarh ânlarla dolmuştur
Bularda iktidâ idi hakikat-i râhı bulmuştur
Hacı Bektâş Velî erkânıdır erkânımız El-Hak

Hüve’l-evvel, hüve’l-âhir, hüve’l-bâtın, hüve’z-zâhir
‘Alî ferzend zât-ı pâk sülâle-i tayyib-i Tâhir
[Cemâlî] bunlara bende olup evvel ü âhir
Hacı Bektâş Velî erkânıdır erkânımız El-Hak

(478 b)

-4-

Semâ‘î Cemâlî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(478 a)

Tarîk-i nâzenînin her yolu erkânı Hak’tır Hak
Muhibb-i sâdıkının mezheb-i ‘irfânı Hak’tır Hak

Namâz ânda niyâz ânda hakikat cümle râz ânda
Gir ol râh-ı hakikat içre kim dîvânı Hak’tır Hak

Eğer esrâr-ı Hakk'ı anlamak istersen ey tâlib
Riyâsız bende ol Hazreti Pîr dâmânı Hak'tır Hak

O şâhın sâlik-i râhı olan 'âşıklar ey cânım
Bu gün kevn ü mekân içre hemân seyrânı Hak'tır Hak

Tevellâsın teberrâsın eder 'ayne'l-yakîn idrâk
Gürûh-ı Nâcî'nin meslek-i devrânı Hak'tır Hak

Gir oku mekteb-i Hak içre zâhid men 'ârefe dersin
Özün bil 'ârif ol Mevlâ'ya gel merdânı Hak'tır Hak

[**Cemâlî**] Hak celâli Hak suâli cümle hâli Hâk
Tecellî eyleyen nûr-ı hüviyyet kânı Hak'tır Hak

(478 a)

-5-

Kalenderî Cemâlî Baba

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(520 b)

Meclisde bu şeb bâde-i gül-fâma boyandım
Bir bûse-i la'l-i leb-i cânâneye kandım
Şem'-i gül-ruhsârına pervâne dolandım
Kandil gibi Mi'râc Gecesi ben dahî yandım

Mi‘râc-ı Nebî’dir diyerek cümle dilârâ
Tebrîk kanâdıyla bu şeb eyledin icrâ
La‘l-i leb-i şevkinle senin ey gül-i ra‘nâ
Kandil gibi Mi‘râc Gecesi ben dahî yandım

Rakkâs gibi destine takıp zilleri mehveş
Mest etti bütün meclisi raksile o dil-keş
Ol âfetin ‘aşkıyla düşüp sîneme âteş
Kandil gibi Mi‘râc Gecesi ben dahî yandım

Bin nâz ü edâ gönlümü aldı benim o âfet
Ol kaş u kemân, âfet-i cân, yosma kıyâfet
Derdinle düşüp cismime bir sûz-ı harâret
Kandil gibi Mi‘râc Gecesi ben dahî yandım

Mestâne sakın yâr ile tenhâca görüştün
Sâf sîne olup tâze civânımla öpüştün
Gördün mü [**Cemâlî**] yeniden âteşe düştün
Kandil gibi Mi‘râc Gecesi ben dahî yandım

(520 b)

-6-

Semâ'î Cemâlî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(478 a)

Görünen Mushaf-ı hüsnünde Bismillâh imiş bildim

Muhakkak safha-i rûyun kitâbullâh imiş bildim

O taht-ı yâre nokta sırr-ı Hakk-ı Kur'ân mutlakdır

Bu 'ilmi fehm edenler 'ârif-i billâh imiş bildim

Kırâ'et eyledim hüsnün ber'âtin harf-be-harf cânâ

Kaşın kirpiklerin zülfünde hattullâh imiş bildim

Hakîkatte vücûdun on sekiz bin 'âlemi câmi'

Ânınçün cümle 'âlem sümme vechullâh imiş bildim

[**Cemâlî**] cümle eşyâ vech-i Hakk'a perde olmuştur

Velî ol perde içre rû-nümâ Allâh imiş bildim

(478 a)

-7-

Semâ'î Cemâlî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(478 b)

Vefâ umma gözüm nûru bu dehrin mâverâsından

Kanâ'at gûşesi yekdir ânın taht ü kabâsından

Cihânın mâsivâsından temellük riştesin kesdim
Gınâ geldi bu halkın nîk ü bed çün ü çirâsından

Mey ikbâliyle mestlikten el çektim olup âgâh
Bihamdillâh rehâ buldum humâr-ı câh-ârâsından

Temennâ etmezem bu dehr-i dûna minnetim yoktur
Ki zîrâ bu fenânın geçmişim havf u recâsından

(479 a) Kanâ'at mülkünün 'uzlet-nişîfni olagör ey dil
Emîn olmak dilersen bu cihânın her belâsından

Nukûş-ı dehre dil-beste olup meyl etme ey cânım
Bütün zıll-i hayâldir çek elin hubb-i sivâsından

Çıkar elbîse-i zühdü 'âbâ-pûş ol bu 'âlemde
'Avâmü'l-heram olma soyun dark riyâdan

Hayr u şer her ne eylerse mukadderden zuhûr eyler
Rızâ olmak gerek dostun safâ ile cefâsından

Yapış bir dâmen-i mürşîde sıdkile gel ol bende
Tevekkül bâbına teslîm olup çıkma rızâsından

Tevâzu'-pîşe ol hâk et özün gir tekye-i 'aşka
Rızâsın gözle Mevlâ'nın geçip nefsin hevâsından

[Cemâlî] cân ü dilden hizmet et Hazreti Pîr'e

Benim şâhım kerem-i kânîdir hem geçmez gedâsından

(478 b -479 a)

-8-

Semâ'î Cemâlî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(478 a)

Bu 'âlemde bizim sultân-ı kevneyn-i şâhımız vardır

Cihâna nûr-ı feyz bahş eyleyen bir mâhımız vardır

Figân-ı nâlemiz zâhid sakın bîhûdedir sanma

Değil boş âhımız 'âlemde bir dil-hâhımız vardır

Cenâb-ı dergah-i Hakk'a hakikat doğrudan doğru

Tarîk-i nâzenîn içre bir özge râhımız vardır

Bizim hakkımızda vâiz kuru lâf u güzâf urma

Erenler nutkuna her demde eyvallâhımız vardır

Girip mekteb-i 'aşk içre okuruz men 'arefe dersin

Oluruz vâkıf-ı esrâr dil-i âgâhımız vardır

Kılıp cezbe-i Rahmân rumûz-ı mahrem-i 'irfân

Hakikat kible-i Yezdân cemâlullâhımız vardır

[**Cemâlî**] çok şükür elhamdülillâh Haydârî olduk
Bezm-i râh-1 erenler içre cilvegâhımız vardır

(478 a)

-9-

Kalenderî Cemâlî Baba

(- . . / .- .- / .- .- / . - -)

(520 b)

Ol fazl-1 Hudâ mazhar-1 envâr-1 celîdir
Hem feyz-i füyûzât-1 İlâhî ezelîdir
Esmâ-i müsemmâ ile ekmel kümelidir
Gâh Allâh olur gâhî nebî gâhî velîdir
Gönlümde güzel sevgili billâhi ‘Alî’ dir

(521 a) Mi‘râca çıkıp fahr-i risâletle berâber
Haydar çağırır ismini ‘arş üzre melekler
Ma‘nîde olup Hazreti Cebrâil’e rehber
Gâh Allâh olur gâhî nebî gâhî velîdir
Gönlümde güzel sevgili billâhi ‘Alî’ dir

Peygamber-i Zîşân ile hem halvete girdi
Çün ‘âlemi vahdette Muhammed’le ‘Alî birdi
‘Âşık ile ma‘şûk oluben vuslata erdi
Gâh Allâh olur gâhî nebî gâhî velîdir
Gönlümde güzel sevgili billâhi ‘Alî’ dir

Bin bir dona girdi saluben halkı gümâna
Bir donda görünseydi gelirlerdi belki îmâna
Kaşif mi olur ‘akl-ı ma‘âşa kenz ü nihâna
Gâh Allâh olur gâhî nebî gâhî velîdir
Gönlümde güzel sevgili billâhi ‘Alî’dir

Mi‘râcı kutluladı ol Hızır tek âhir
Gördüklerini gizli, ‘ayân döyledi bir bir
Cibrîl-i Emîn kıldı o demde mütehayyir
Gâh Allâh olur gâhî nebî gâhî velîdir
Gönlümde güzel sevgili billâhi ‘Alî’dir

Esrârına ‘akıl erdiremez binde bir insân
İdrâk-i beşer kaldı bu hayret ile hayrân
Her yüzden edip ‘arza [**Cemâlî**] Şeh-i Merdân
Gâh Allâh olur gâhî nebî gâhî velîdir
Gönlümde güzel sevgili billâhi ‘Alî’dir

(520 b-521 a)

16- CESÂRÎ

Kalenderî Cesârî

(- - . / .- - . / .- - . / . - -)

(520 b)

Eyyâm-ı bahâr oldu bu dem güller açıldı

Gülşende figân etmeye bülbüller açıldı

Eğnine yeşil giydi kamu serv ü semenler

Zeyn oldu cihân bağı karanfiller açıldı

Seyrâna gelirsin deyü ey kâkül-i şebbû

Yollarda menekşeyle sünbüller açıldı

Bir hâl ile aldık haberi bâd-ı sabâdan

Esrâr-ı dehânındaki müşküller açıldı

Keşf oldu [Cesârî] senin dildeki râzın

Bak imdi kitâba ne tegâfüller açıldı

(520 b)

17- CEVÂBÎ

Semâ'î Cevâbî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(477 b)

Bu dil-i fâsık fesâd oldu sadâkat kalktı insândan

Hemân nefsi itâ'atden kanâ'at kalktı insândan

Hakîkat râhını rûz-ı elestde terkü terk etmiş

Lisânı küfre bend olmuş şehâdet kalktı insândan

Gerek a'lâ gerek ednâ o şâhın emrini tutmaz

Ne Hakk'ı zikr eder kaldı 'ibâdet kalktı insândan

Cihânda gösterir bunca işâret Hazreti Hallâk

Ne 'ibret alan vardır münâcât kalktı insândan

Olur bir gün gelir Mehdî seçer İslâm'ı küffârı

Bu dem birbirine uşdı itâ'at kalktı insândan

Bu devrin iktizâsından [**Cevâbî**] gizli vasf eyler

Sorulmaz fakrın hâli 'inâyet kalktı insândan

(477 b)

18- CEYHÛNÎ

-1-

Koşma Ceyhûnî

(534 a)

Destân-ı ‘aşka girmezden evvel
Çok Mecnûn okuttum imlâlar ile
Kâm alıp bu bâba girdim bî-bedel
Fark ettim her ‘ilmi ma‘nâlar ile

Sonra deme uğradım
Behişt içre ben Âdem’e uğradım
‘Aşk-ı tecellî-i mukaddeme uğradım
Hayli savâş ettim a‘mâlar ile

Çârmîhına çıktım Îsâ ile ben
Çok seyr ettim ‘asâ ile ben
Hemdem olup gezdim Mûsâ ile ben
Tûr’a çıktım yüz bin senâlar ile

[Ceyhûnî] beni çün sulb-i pederde
Bir katre kan olup rahm-i mâderde
Gehvâr-ı çâr-pâ dalmış kaderde
Yaslanıp yaslandım edâlar ile

(534 a)

-2-

Koşma Ceyhûnî

(533 b)

Ol âteş püskürürüm ağzımdan
Şimdilik pamuğu yakamaz oldum
Tâb ü fer kalmadı iki gözümden
İpliği iğneye takamaz oldum

İçip içip asla bakmaz idim
Ben kimsenin hâtırın yıkmaz idim
Ben evvel meyhânedен çıkamaz idim
Ben nedendir bugünler çakamaz oldum
Diyâr-ı gurbette eğlenip kaldım
'Ömrüm telef edip çürüyüp kaldım
Kupkuru kaskatı kuruyup kaldım
[Ceyhûnî]'yim lâkin akamaz oldum

(533 b)

-3-

Koşma Ceyhûnî

(534 a)

Ey şûh-ı müstesnâ çeşm-i sehhârın
Nice salıp bu çeşmimden mû çeker
Ey kâmet-i dil-cû zülf-i Tâtâr'ın
Kan ağlatıp dü çeşmimden cû çeker

Rûz u şeb raks eder girdâb-1 çeşmim
Arttırır mevcini hîzâb-1 çeşmim
Devr eder dâimâ dolâb-1 çeşmim
Dil mülkünde âsumâne su çeker

Gönül bend olmuştur ‘aşkın bağında
Müekiller güller bekler sol ü sağında
Hâb görmez gözlerim gönül bağında
Bir bülbül var gül dalında hû çeker

[**Ceyhûnî**] dil verdim Haydar vaktinde
Okudum ismini ezber vaktinde
Bir kere âh etsem seher vaktinde
Bâd-1 sabâ hûb zülfünden mû çeker

(534 a)

-4-

Koşma Ceyhûnî

(534 a)

Ene’l-Hak sırrına âgâhım diyen
Çıkıp Mansûr gibi dâra seslenmez
Dâr olur başına safâ-yı gülistân
Murg-1 gönül düşer zâra seslenmez

Derd-i firâk ile bağrı yanıktır
Sırr-ı hakîkatten zât-ı kânıktır
Haddinden pîşvâ Hakk'a 'âşıktır
Per yakar pervâne nâra seslenmez

Mest-i hüşyâr olur gezer mestâne
Cân u baştan geçer merd-i merdâne
El bağlayıp dîvân durmuş dîvâne
Hâb-ı nâzda yatır yâra seslenmez

Tâ ezel dil vermiş dildâre [**Ceyhûnî**]
İşinde gücünde âvâye Ceyhûn
Düşüp sevdâsına bîçâre Ceyhûn
Cevr edici sitemkâra seslenmez

(534 a)

-5-

Koşma Ceyhûnî

(533 b)

Râh-ı hakîkate dil oldu bende biz
Sırrı illânın tevellâsıyız
Merd olan nâmerde olmaz
Şermende biz ânların evvel teberrâsıyız

Sirişk-i ekşimden döner âsiyâb
Yaş yerine gözden dökerim hûn-âb
Teşne diller bizden hep oldu sîr-âb
Biz kuru çeşmenin yaş sakasıyız

[Ceyhûnî] çok vakit gurbette kaldım
‘Ömür telef edip kavrulup kaldım
Tâ temelden çürüyüp şöyle kaldım
Ceyhûnî biz künfekün deryâsıyız

(533 b)

19- CEZBÎ

Kalenderî Cezbî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(520 b)

Eyyâm-ı bahâr oldu bu dünyâ yenilendi

Hep rû-yı zemîn geldi serâpâ yenilendi

Dem-i nûş edelim vakt-i seher bâğ-ı çemende

Gûş eyleyelim bülbül-i şeydâ yenilendi

‘İşrette kamu ehl-i safâ sâye-i gülde

Şakk oldu şeker-feşânile sahrâ yenilendi

Müştâk idim ol gonca gülün bûyuna ammâ

İzhâr-ı vücûd etti hüveydâ yenilendi

Ta‘n etmeyeler ney gibi nâlânımı ‘âlem

Ey [Cezbî] yine serde bu sevdâ yenilendi

(520 b)

20- DEHRÎ

Semâ'î Dehrî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(480 a)

Tekebbürlük odur ey dil derûnunda tutmayan kin
Kanı n'oldu bu 'âlemde koyup giden cihan mülkin
Ecel dermânına Lokman aradı bulmadı mümkün
Gafil isen idrâk edip bu nutkumu eyle temkin
Cihân bağında ey mü'min budur makbûl ins ile cin
Ne senden kimse incinsinne sen bir kimseden incin

Alırsan gûşuna bir bir nasîhat pendini dinle
Bu nurdan halk olur zâhir şerî'at pendini dinle
Gerek zâhir gerek bâtın tarîkat pendini dinle
Girip dergâh-ı 'aşka hakîkat pendini dinle
Cihân bağında ey mü'min budur makbûl ins ile cin
Ne senden kimse incinsinne sen bir kimseden incin

Tarîk-i müstakîm üzre yürü dâr-ı fenâdan geç
Ara kendinde noksan kamu türlü geç
Hakâretle nazar kılma bu tarzla cefâdan geç
Eğer kâmil olam dersin cem'iyet-i mâsivâdan geç
Cihân bağında ey mü'min budur makbûl ins ile cin
Ne senden kimse incinsinne sen bir kimseden incin
Kamu hayrette der 'âlem gönül şehrin temâşâda

Hakikat sırrına vâkîf olan oldu gamdan âzâde
Verir kısmetin [**Dehrî**] senin nahnü ve kaseknâda
Eğer Hakka'l-yakîn olmak dilersen dâr-ı dünyâda
Cihân bağında ey mü'min budur makbûl ins ile cin
Ne senden kimse incinsinne sen bir kimseden incin

(480 a)

21- DERTLİ

Semâ'î Dertli

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(479 b)

Sür ey sâkî ayâğın gel eriştir câm-ı gül-fâmı
Beden mülkünde her bir varlığın yokluktur encâmı

Felek bir pehlivândır kim ayağın kimseler çelmez
Sakın meydâna at sürme bilirsin Gûr-ı Behrâm'ı

Ne denli pâdişâh olsan felekten kâm alır sanma
Biraz gün gösterir ammâ nihâyet eyler ahşâmı

(480 a) Ne peygamber ne Resul ne velî kalmıştır 'âlemde
Gelip geçti fenâdan dillerde kaldı serencâmı

Tedârik kaydına düşme sakın 'âlemde den [Dertli]
Seni mürûr eder bir gün hudânın lutf u in'âmı

(479 b-480 a)

22- ECRÎ

Kalenderî Ecrî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(519 a)

Bu devr-i felek başıma zindân gecelerde

Yar gitti dilim kılmada nâlân gecelerde

Üftâde-i sergeştelerin derde bıraktı

Gözler süzerek gelmedi hûbân gecelerde

Âhlar çekerek kanlar dökerek râhını bekler

Âşıklarının dîdesi giryân gecelerde

Ağyârın alıp hemdem olup ‘âşıkına bakmaz

Yâd eller ile sürmede devrân gecelerde

Var bâd-ı sabâ zülf-i semen-sâye haber ver

[Ecrî] bulunur hâl-i perîşân gecelerde

(519 a)

23- EMRÂHÎ

-1-

Semâ'î-i Emrâhî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(471 a)

Kaddin bir servî-i kâmet ne kâmet kâmet-i Tûbâ

Ruhun bir lâle-i ahmer ne ahmer gonçe-i zîbâ

Müselsel kâkülün hoş bû ne hoş bû bir şûr-ı nâfe

Ne nâfe ne nâfe-i müşgîn ne müşgîn 'anber-serâ

Kaşın pür hâme-i kudret ne kudret vesme-i esved

Ne esved esved-i enver ne enver enver-i ğarrâ

Gözün bir ebher-i âhû ne âhû 'aynı bir fettân

Ne fettân fitne-i câdû ne câdû nergis-i şehlä

Lebin bir câm-ı zemzem ne zemzem kâse-i şerbet

Ne şerbet şerbet-i şühedâ ne şühedâ bâde-i sahpâ

Cemâlin rengi bir gülder ne gülder behcet-i gülşen

Ne gülşen gülşen-i cennet ne cennet cennetü'l-me'vâ

Sözün bir sırdır [Emrâhî] ne sırdır ma'den-i hikmet

Ne hikmet dâne-i gevher ne gevher gevher-i yektâ

(471 a)

-2-

Kalenderî Emrâhî

(- . / . - . / . - . / . - .)

(519 a)

Hak'tan açılır bin der-i ihsân gecelerde
'Aşkta görünür 'âşıkâ bürhân gecelerde

Bîdâr olagör ey dil-i dîvâne-i dîdâr
'Uşşâka olur vuslat-ı cânân gecelerde

Gâfil ne görür uykuda mâhın leme'ânın
Şevk ehli eder ol mehi seyrân gecelerde

Bilmez misin ey dil 'aceb en-nevmü ehu'l-mevt
Hüşyâr olup ol derdine dermân gecelerde

Titrer feleğin taht ile tane

'Âşık edicek âh ile efgân gecelerde

'Aşk ehli isen hâzır ol Hazret'e yalvar
Lebbeyk eder 'âşıklara Rahmân gecelerde

'Aşkla yanan âteş-i dûzâhdan emîndir

[Emrâh] yürü var sen dahî giryân gecelerde

(519 a)

-3-

Semâ'î-i Emrâhî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(471 b)

Bana encâm-ı vahdetten sunan bir câm-ı sahpâyı

Unutturdu beni sermest edip dünyâ vü 'ukbâyı

Nidem eğer sâkî-i gerdûn senin bu âb-ı engûrun

İçen nâkıs kalır bulmaz dilârâyı dilârâyı

Şarâb-ı lâ-yezâlîden ezel nûş eyleyen 'âşık

Olur Mecnûn-ı Mevlâ terk edip sevdâ-yı Leylâ'yı

Geçen dünyâ vü mâ-fihâdan olurmuş 'ârif-i billâh

Ne tuttun deren elinle ey gönül bilmem bu dünyâyı

Bu yüzden 'âşık-ı sâdık olanlar Hakk'ı bulmuşlar

Ne ma'nâdır bu ma'nâ zâhidâ hall et bu ma'nâyı

Tekebbür perdesin çâk eyleyen çeşm-i cihân içre

'Azîzâ kande baksa bir görür a'lâ vü ednâyı

Bu meslekten dilersen ahz ü 'irfân etmek **[Emrâhî]**

Sülûk et bir tarîka ara bul bir pîr-i dânyâyı

(471 b)

-4-

Kalenderî Emrâhî

(- . / . - . / . - . / . - -)

(519 b)

Sûfî hele gel meclise dinle bu sâzı

Fark eyle nedir bu sazın Allâh niyâzı

Hak Hak çağırır telleri burdukça kulağı

‘Ârif olan anlar bu rumûzâtı bu râzı

At cürmünü boynuna ânın tapşır imâme

Sor bilmez ise kâide-i şart-ı namâzı

Müftî ânı fetvâ ile nehy etmiş ammâ...

Kadıya danıştım bugün ol verdi cevâzı

[Emrâh] bu sülûk ile eren erdi kemâle

Tahkîke erer gün bugün elbette mecâzı

(519 b)

-5-

Semâ'î-i Emrâhî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(471 b)

Bu 'aşkın mebde'in 'aşk ehliyle ahfâda bulmuşlar

Çünân kim gevher-i na-süfte-i deryâda bulmuşlar

Şerî'at sırrına vâkıf olan ehl-i ma'ârifler

Tarîk-ı 'aşkı mürşid-i dil-dânâda bulmuşlar

Hakîkat-i 'aşkının Mecnûnları âyîne-i dilde

Hudâ'nın pertev-i hüsnün bakıp Leylâ'da bulmuşlar

Sıfâtı dilde zâhir zâtı pinhân iken ey gâfil

Velî 'ârif olanlar sûret-i eşyâda bulmuşlar

'Azîzâ cân u dilden isteyen Hak ile ol yâri

Özün mahv eyleyip lâda ânı illâda bulmuşlar

Beri gel ciddî sa'y et elde fırsat vâri iken cânâ

O yâre yâr olanlar cehd edip dünyâda bulmuşlar

Vücûdundan tefekkür eyle **[Emrâh]** sırr-ı Sübhân'ı

Bu ma'nâyı bulanlar nüsha-i kübrâda bulmuşlar

(471 b)

-6-

Semâ'î Emrâhî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(470 b)

Senin bâğ-ı cemâlin rengini gülşende görmüşler
Dehânın tenin resmin gonce-i nev-hande görmüşler
Benim sûz-ı derûnum şavkını külhanda görmüşler
Senin envâr-ı hüsnün seyr edenler bende görmüşler
Benim esrâr-ı 'aşkım isteyenler sende görmüşler
Seni bende beni sende bakıp bir tende görmüşler

Senin hüsnün ziyâ mıdır benim çeşmimdeki bînâ
Benim 'aşkım cilâ mıdır senin hüsnündeki zîbâ
Senin cân-ı hayâtındır benim cismimdeki ihyâ
Benim rûh-ı revânımdır senin dilindeki gûyâ
Bu ma'nâyâ olanlar âşinâ ey serv-i müstesnâ
Seni bende beni sende bakıp bir tende görmüşler

(471 a) Beni 'irfân eden lezzât-ı hüsnündür tarîkatde

Seni sultân eden 'aşkımda erkân-ı hakîkatde
İki tenlik bir rûh-ı revânız bu cism ü sûretde
Habîbim ikilik olmaz sarây-ı bezm-i vahdetde
Bu esrâra olup mahrem görüp çeşm-i basîretde
Seni bende beni sende bakıp bir tende görmüşler

Serâpâ mest ü hayrân gezdiren sensin beni her sû
Niçün insâf edip bir gün demeysin tende cândır bu
Dü tâ¹ kıldın büküp ‘aşkınla kadim ey kemân-ebrû
Senin vaslın hayâlidir gözüm gönlüm kılan memlû
Sana ben demedim mi ya değil sen ayru ben ayru
Seni bende beni sende bakıp bir tende görmüşler

Hevâ-yı vaslın aldı hamdülillâh benliğim beden
Velî çıkmak ne mümkün tâb-ı ‘aşkın haşre dek tenden
Koma hasret-keşîde hüsnüne **[Emrâh]** efgenden
Nedir bu kaçmalar bu göçmeler ey dil-rübâ benden
Görenler hiç de fark etmez seni benden beni senden
Seni bende beni sende bakıp bir tende görmüşler (470 b -471 a)

-7-

Semâ‘î-i Emrâhî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(471 a)

Şarâb-ı ‘aşkı ey sâkî içen mestânelerden sor
Hârâbât ehlinin hâlin yine rindânelerden sor

Zülâl-i neş’e-i la‘li gibi mey-gûn cânânı
Demâdem bî-tekellûf nûş eden peymânelerden sor

¹ İki pâre

Bu hâletle sorulmaz mescid içre mu‘tekiflerden
Hây hây-ı hâyı gûşe-i meyhanelerden sor

Harîk-i sûz-ı ‘aşkı sorma bülbülden seherlerde
Şeb-i zulmette ‘aşkla yanan pervânelerden sor

Hakîkat sırrını ma‘mûr olandan sorma ey zâhid
Sorarsan genc-i Hakk’ı kâmil-i dil-i vîrânelerden sor

(471 b)Dilâ esrâr-ı Mecnûn’ı ne bilsin merdüm-i gâfil
O zencîri cünûn-bend olan dîvânelerden sor

Muhabbet lezzetin bilmek dilersen [**Emrâhî**]
Râh-ı cânân için cânın veren merdânelerden sor

(471 a-471 b)

-8-

Kalenderî Emrâhî

(- . / . - . / . - . / . -)

(519 a)

Cânâ bizim esrârımız imlâlâra sığmaz

Binde biri yazılsa da inşâlara sığmaz

‘Âşıkta olan derd-i meşakkat gam ü mihnet

Nesr olsa eğer kûh ile sahrâlâra sığmaz

Çeşmimden akan tâ geceler dâne-i eşkim
Bir katredir ammâ yedi deryâlara sığmaz

Bu hikmeti bilmez misin ey sûfî-i sâlûs
Bir kalbe sığar var olan eşyâlara sığmaz

Mevlâ'yı seversen beni dûr etme gönülden
[Emrâh]seni sevdi deyü dünyâlara sığmaz

(519 a)

-9-

Semâ'î-i Emrâhî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(471 b)

Açınca ağzını odlar saçar nîrân-² 'azâbından
Sanırsın kim getirmiştir cehennemden haber vâ'iz

Yitirmiş mi 'aceb cennet yolun ol yana hiç gitmez
Hemân bâb-ı cehennemden yana sürmüş gider vâ'iz

Çıkub kürsîde kâlallâh deyü halka nidâ eyler
Velî kendi hârâmı su gibi tas tas içer vâ'iz

² Nârlar, ateşler, kızgın demirle urulan nişânlar

‘Azâb âyetlerin tefsîr edip verir bana korku

‘Azâba benden evvel korkarım kendi düşer vâ‘iz

Bana va‘z eyler ammâ kendi aslâ olmaz

Ânınçün düşiser nâra neler kâdî neler vâ‘iz

Senden lâ taknutû min rahmetullâh elde **[Emrâhî]**

Bizim ümîdimiz bunda değil mi ey peder-i vâ‘iz

(471 b)

24- EMRÎ

Semâ'î Emrî ..Tahmîs-i Rûhî Bağdâdî.

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(470 b)

Nedir sevdâ-yı 'aşkı bilmeye Ferhâd'a gitmişler
Ânı öğrenmek isterler ânınçün dâda gitmişler
Düşüp gam bahrine ânlar sanıp kim şâda gitmişler
Harîm-i kûy-i yâre dilberâ bir yâda gitmişler
Dirîğâ hâb-ı yâri dilberâ bir bâda gitmişler

Gönül terk eylemez eski huyun 'âlemde pîr olmuş
Güzeller kande varsa ânlara hem dest-gîr olmuş
Gelir hûbân gözü yollarda kaldı muntazır olmuş
Dil-i nâşâd işitdim zülf-i cânâne esîr olmuş
Figânlar, nâleler, feryâdlar âzâda gitmişler

Gelür dinle seher vakti gülistândan güzel sesler
Olup hâil külli göstermiyor bülbüllerde sisler
Bu hâl oldukça böyle gitmiyor ânlardaki hisler
Edince goncalar 'arz-ı cemâl gülşende nergisler
Zavallı bülbül-i 'âşık mübârek bâda gitmişler

Görenler zanneder dîvânelenmiş hep bu sevdâdan
Bilen yok başladım bu 'aşk dersin hem elif-bâdan
Cihânı görmezem bilmem ne a'lâdan ne ednâdan
Tutuşmuş tâb-ı hasret âteş-i hüsn ü dilârâdan
Sirişk-i dîdeler teskîn için imdâda gitmişler

Kalıp bir hayli dem-i cânân gelür ben intizârımla
Mülâkât eylerim çoktan bu hasret bende yârımla
Ânı terk eylemem [**Emrî**] muhakkak ihtiyârımla
Sühan-sencân-ı ‘âlem gâlibâ nâkıs-ı nazîrimle
Cenâb-ı [Rûhî]’ye takdîm için Bağdâd’a gitmişler

(470 b)

25- ES‘AD

Kalenderî Es‘ad

(- - . / .- - . / .- - . / . - -)

(518 b)

Sanman bizi kim beste-dil-i nefse kavîyiz
Hâk-i kadem-i Âl-i ‘Abâ Mustafâvîyiz
Ne havf-i emîrân biliriz, ne bedevîyiz
Râz-ı şode-i hükm-i kazâ Murtazavîyiz
İkrârımıza ser veririz, ahde kavîyiz
Biz şâh-ı velâyet kuluyuz hem ‘Alevîyiz

Nakşî hevesi safha-i dilden silegeldik
Tâ da‘vî-i mihr ü neseb-i pâk ile geldik
Kurbân-ı ilâhî olup İsmâ‘îl’e geldik
Çün Bezm-i Elest’den bile geldik dile geldik
İkrârımıza ser veririz, ahde kavîyiz
Biz şâh-ı velâyet kuluyuz hem ‘Alevîyiz

A‘vân-ı Yezîd’in hele hasmânıyız el-Hak
La‘net-keşî îmân ü dîni cânıyız el-Hak
Bu ma‘rekenin Sâm u Nerîmânıyız el-Hak
Evlâd-ı Hüseyin’in kulu kurbânıyız el-Hak
İkrârımıza ser veririz, ahde kavîyiz
Biz şâh-ı velâyet kuluyuz hem ‘Alevîyiz

Yoktur bizi takdîre havâricde liyâkat
Ednâmız eder ‘âlemi pür lerze-i dehşet
Ammâ nidelim böyle imiş hükm-i meşîyyet²
Cân ü baş fedâ eylemek [**Es‘ad**] ne sa‘âdet
İkrârımıza ser veririz, ahde kavîyiz
Biz şâh-ı velâyet kuluyuz hem ‘Alevîyiz (**518 b**)

² İstemek, arzu

26- ESRÂRÎ

Kalenderî Esrârî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(518 b)

Bilmem nideyim dilber-i ra'nâ ele girmez

Ol gonca dehen lebleri sahrâ ele girmez

Sayd etmiş iken neyleyim elden uçurdum

Bir murg-ı güzel hemdemim hâlâ ele girmez

Ol dilber-i nûr-bestenin üftâdesi çoktur

Hasmın dayanıp bilerek tenhâ ele girmez

(519 a) Pâlûzeni ruhlerinin titreyişinden

Gördükçe bu cânım çeker ammâ ele girmez

Ey hûrî sıfat sen gibi dildâr ele girse

[Esrârî] gibi bülbül-i şeydâ ele girmez

(518 b-519 a)

27- FAHRÎ

Dîvân-ı Fahrî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(391 b)

Ey gönül ‘âkil odur ki çeker vârandan eli

‘Âşık-ı dil-şüdele yâr gamı çekmemeli

Zen dünya gibi bir verme dili

Kişinin nûr-ı cemâli ahd-i lem-yezeli

Güzelidir güzelidir güzelidir güzeli

(392 a) Soyunup tekye-i ‘aşka gidip ol abdâl

Ne cihân fikri ne cân fikri ne kayd-ı emvâl

Nakd-i ‘irfân ile keşkûl-i dil mâl-â-mâl

Edegör kalma beyâbân-ı fenâda pâ-mâl

Helellidir helelidir helelidir heleli

Kılma dil-beste olup devlet-i dünyâyâ nazâr

Ne ganî ol ne denî ol ne zulûm-i gaddâr

Câm-ı mey-i ‘aşk güzel sevmeden ölme zinhâr

Çekme gam yaksa dili zâhid nâr-ı rûzigâr

‘Amelîdir ‘amelîdir ‘amelîdir ‘amelî

Nice bir mezheb-i cem‘-i zehebe uydu denî

Sırf süverâ-yı sivâ eyledi îmân ile dîni

Kimse görmüş mü yiyip mâl ü melâlin gideni

Varyemezsin malını bir desti açık kalbi ganî

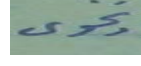
Yemelidir yemelidir yemelidir yemeli

Zulmet-i hicre düşüp kalma yürü bul Samedi

Şükr-i ‘aşk ile müsâvî mi ola zühdün hamurı

Okuyup ‘ilm-i ledün dersini öğren mahfî

Men ‘arefe rumzunu bildinse ko harf-i

Ciddelidir Ciddelidir Ciddelidir Ciddeli

Haydarî tab‘ olur ‘âlemde bu ‘uşşâka Hudâ

Cebr-i nefse kim emmâresin etmekte hebâ

Kimi Mansûr u Nesîmî kimisi bî-kayd ammâ

Kimi İskender olup kıldığı hükmün icrâ

Ezelidir ezelidir ezelidir ezeli

Câhilin kisb-i sitem kıldığı âzârına yuf

Bilmeyip hâl-i dili ‘ârif-i bîzârına yuf

[Fahri]yâ nutk-ı Güher-bârını inkârına yuf

Dehrin idbâr-ı cefâkâr-ı sitemkârına yuf

Demelidir demelidir demelidir demeli

(391 b- 392 a)

28- FÂTİMA

Dîvân-ı Fâtıma

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(391 b)

Pûte-i zillette kal' etti beni üstâd-ı 'aşk
N'oldı bilmem şimdi bende zerre benlik kalmadı

Cânımı cânâne teslîm eyledim kurbân gibi
Kaydımı sildim cihândan tîğ-ı bendlik kalmadı

Sen emin ile bir ettin sözü 'aynü'l-'ayân
Gizli sözler meydan aldı 'ayn-ı cemlik kalmadı

Mâye-i esrâr dil peymânesin nûş eyleyip
Hâne-i kalemde aslâ başka renklik kalmadı

Tîğ-ı müjgânımla kazdım kaf dağın mahv eyledim
Zahir oldu gizli kuşlar perde-zenglik kalmadı

Hızır veş âb u hayâtı nûş edip kandım bu gün
Gark olup ummân-ı bahre senli benlik kalmadı

Söyle [Fatma] bacı bilmez seni bî-derd olan
Deme kim Hak sevgisinden gayrı şenlik kalmadı (391 b)

29- FAZLI

Dîvân-ı Fazlı

(. . - - / . . - - / . . - - / . . - -)

(391 b)

Şem‘-i ‘aşk-ı Hüseyin’inim ‘Alevîyim ‘Alevî

Rûy-ı a‘dâyı yakar âteş-i âhım ‘Alevî

Ebr olur âhım o leb-i teşne şehîdi ancak

Yağdırır bâriş-i la‘net burdan imdi

Kerbelâ’ya erişir sâika-i âh ü belâ

Hamdülillâh ki dilim kuvvet-i Haydar’la kavî

Ne revâ Râfızî ta‘bîri muhibb-i âle

Hem Yezîdî olana nisbet sinnî- senevî

Eyledi [Fazlı] bî-çâreyi bülbül gibi giryân

Ol iki gonçe-i şen-güfte-i bâğ-ı nebevî

(391 b)

30- FEHÎM

Dîvân-ı Fehîm

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(392 a)

Şîr-i yezdân tîğ-i meslûl-i mücellâdır ‘Alî

Pîşvâ-yı evliyâ mahbûb-ı Mevlâ’dır ‘Alî

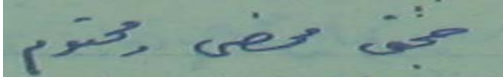
‘İlme peygamber medîne bâbı ânın Murtazâ

Cümle ashâb-ı nücûm-ı hurşîd-i vâlâdır ‘Alî

‘Abd-i Memlukî olur elbette şâhân-ı cihân

Cân ü dilden fahr-i mevcûd âna Mevlâ’dır ‘Alî

Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfekâr

lâ da illâdır ‘Alî

Çâr yâr-ı bâ-safânın şem‘-i bezm-i enveri

Tâk-ı isti‘nâda mihr-i ‘âlem-ârâdır ‘Alî

Kurretü’l-‘ayneyn-i ‘âlemdir Hasan ile Huseyn

Vâlid-i basîtin olup a‘lâdan a‘lâdır ‘Alî

Hâk-i pâ-yı mühr-i sultân-ı risâler ol [Fehîm]

Zîb-i örnek hilâfet-i şâh-ı ma‘nâdır ‘Alî

(392 a)

31- FENNÎ BABA

-1-

Dîvân-ı Fennî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(391 a)

Ben elif kaddin görüp ey zülf-i reyhân ibtidâ

Etti ol zülfün gibi ‘aklım perîşân ibtidâ

Zât-ı mutlak nûrunu zâtında nihân eyledi

Oldu sâcid sırrına ol sırr-ı sübhân ibtidâ

Kaşların mihrâbına geldi hitâb-ı “üscüde”

Ol melâike zümresin oldu fermân ibtidâ

Sensin ey nûr-ı basar kevn ü mekânın mebde’i

Olmasan olmazdı bu ‘âlemde insân ibtidâ

Çünkü zâtından temevvüc eyledi deryâ-yı ‘aşk

Oldu sırrın [**Fennî**] ol demde nümâyân ibtidâ

(391 a)

-2-

Dîvân-ı Fennî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(391 a)

Kâbil-i bârân-ı feyz oldunsa sahrâlar gibi

Bahr-i hikmet mevc urup gönlünde deryâlar gibi

Meşkin olmaz nokta-i vahdet özündür söz senin

Hatt-ı hüsnün sana bürhân oldu inşâlar gibi

Sensin ol kenz-i ma‘ânî zübde-i arz u semâ

Sana beste kâinât eczâ vü a‘zâlar gibi

Sâde kıl levh-i derûnun doğa nûr-ı ma‘rifet

Durma gönlün iç meyi yut dolmuş kilîsâlar gibi

Nâzır ol her kande baksan Hak cemâlin seyr kıl

Sen seni bir sen ile hasr etme tersâlar gibi

Fazl-ı feyyâzın nesîminden nasîbin yok eyle

Bil ki kaldın [**Fennî**] Mecnûn yolda şeydâlar gibi

(391 a)

-3-

Dîvân-ı Fennî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(390 b)

Ey gönül bu ‘aşka dûçâr olmayan bilmez bizi
‘Aşk elinden derd ile yâr olmayan bilmez bizi

Hızr elinden câm-ı ‘aşkı nûş eden gelsin beri
Meclisinde mest-i huş-yâr olmayan bilmez bizi

“Men ‘arefle mâ rameyte” remzi çün oldu ‘ayân
Şübhesiz ‘irfân ile yâr olmayan bilmez bizi

Bu celâlî yerden sen de Hak cemâlin seyir kıl
Bu şeb-i yeldâda bî-dâr olmayan bilmez bizi

[Fennî] çok zulmet çerâğın ref kıldın sînedin
Bu hây-ı hûy da tayyâr olmayan bilmez bizi

(390 b)

-4-

Dîvân-ı Fennî Baba

(-...-/...-/...-/...)

(390 b)

Şehr-i ‘ulûm-ı Mustafâ’dan Baba Haydar din eri
Öp eşîğın dâra dur meydânına merdâne gel

Gel Hasan ile Hüseyin âl-i ‘âbaya bende ol
Koyma Zeynel‘âbidîn’i menba‘-ı ‘irfâna gel

Ger imam Bâkır’ın oldun ise gerçek kulu
Kavli fiilin Ca‘fer’e uysun yurd-ı arslâna gel

Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’dan çekme el
Gel Takî ve hem Nakî’den dersi al cânâne gel

(391 a) ‘Askerî’nin ‘askerî ol kalma can kaydında sen
Mehdî-i sâhib-zamâna uy yürü meydâna gel

Ol imâmın cümleyi ma‘sum pâki bir bilip
Gel beri hünkâra arz et hâlin ey dîvâne gel

Erişir çün el ele , âl-i Hakk’a düşür kendini
Koyma elden yüz sürüp gel gel tutul dâmâne gel

Gördüğün Hünkâr hacı bektâş Velî meydânıdır
Görme ol dârü’ş-şifâdan iste dâr ü mekâna gel

Ehl-i hâl olmak dilersen [**Fennî**] derk et sözlerin
Hoş nazar kıl gadr ile kalma sakın noxsâna gel

(390 b- 391 a)

-5-

Dîvân-ı Fennî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(391 a)

Dest-i dilberden olar kim bir kadeh nûş ettiler

Geçtiler kevnini bir demde ferâmûş ettiler

‘Akl-ı kâsır derk eder mi mahfidir gözden olar

Terk-i tecrîd hırkasına ânları pûş ettiler

Kâfu nûn emri rumuzun bildiler ma’nası ne

Anlar eşyâdan innallâhe narasın gûş ettiler

Bu ma‘ârif gülşeninde tûtîler dem-bestedir

Nice ‘irfân ricâli anda hâmûş ettiler

Fahr eder beyler eşiğin eylemez âzâd kabul

O gulâmın deldiler gûşunda mengûş ettiler

Tâ harîm-i kudsde olmuştu sermest-i belâ

[Fennî] kendinde değildir ânı ser-hûş ettiler

(391 a)

-6-

Semâ'î Fennî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(493 a)

Firâkınla gözüm kâna boyansın ağlasın yâhû

Gönül pervânesi şem'a ko yansın ağlasın yâhû

Olursam gam diyârında ne gam-gîzdir bu dil murgı

Erişince seher vakti uyansın ağlasın yâhû

Savurdu 'âkıbet girdâb-ı hicrâna bu dil farkın

Hemân deryâ-yı mihnette dolansın ağlasın yâhû

Gönül Ya'kûb'una beytü'l-hüznden özge yok çâre

Hemân gurbet 'âsâsına dayansın ağlasın yâhû

Serâser güft ü gûlar bezm çün mâcerâmızdandır

Okunsun [**Fennî**] eş'ârım inansın ağlasın yâhû

(493 a)

32- FERDÎ

Koşma Ferdî

(537 b)

Gel gülüm çıkarma gönülden bizi

Sevdiği Bektâş-ı Velî ‘aşkına

Gönülden çıkarıp yabana atma

İstinâd-gâhımız ‘Alî ‘aşkına

Bizler hizmet eder himmet bekleriz

Cânımız yoluna kurbân eyleriz

Bizler sizden cüdâ düşsek neyleriz

Olma bizden cüdâ Celî ‘aşkına

Sâhibine verdik cümle vârimiz

Hep yoklukta kaldı bizim kârımız

Meydân-ı erenler oldu dârımız

‘Alî’nin sevgili güli ‘aşkına

Biz gidelim erenlerin yoluna

Bakmayalım hem de sâğ u soluna

Meded-i mürüvvet kıl [**Ferdî**] kuluna

İmâm Huseyn’in yolu ‘aşkına

(537 b)

33- FERYÂDÎ

Koşma Feryâdî

(Bu yanlıştır 1197 sahifeye bakınız doğrusu oradadır)

(537 b)

Çıktım gökyüzüne sökün eyledim
Bunda Kul Yûsuf'u görmeye geldim
Eğildim türâba yüzümü sürdüm
Hakk'ın dîvânına durmaya geldim

Gerçek âşık gafletinden uyanır
Koç Muhammed'in nûrun boyanır
Ancak bu yâreye Eyyûb dayanır
Çekemem bu derdi bölek seninle

Kasâvet-i gönlümün kârvânı oldum
Ermedim Lokmân'a çâresiz kaldım
Meded senden deyip kapına geldim
Çekemem bu derdi bölek seninle

Seherde okunur Allâhu Ekber
Görünce titredi o bâb-ı Hayber
Selmân'ın cârına yetişti Haydar
Çekemem bu derdi bölek seninle

Gazel güştü bahçemize güz oldu
Geçti birçok zaman ‘ömür tez oldu
[Feryâdî]’nin yâreleri köz oldu
Çekemem bu derdi bölek seninle
(537 b)

34- FETHÎ

Dîvân-ı Fethî

Tekirdağlı

(. .- - / .- - / .- - / .- -)

(391 b)

Terk-i dünyâ ederek sıdkla devrâna yürü

Canını eyle fedâ ‘aşkla meydâna yürü

Lezzet aldın mı muhacceb-i laklaka-i dünyâdan

Zevk ararsan mey-i Cemşîd-i rıdvâna yürü

Aç gözün kalma selaletde nedâmet çekme

Geçmeden çağ-ı ecel-i mürşid dâmâne yürü

Zulmet-i bezm-i cehlden çek elin ey sûfî

Şu‘le-endâz-ı cihân meclis-i ‘irfâna yürü

Bî-vefâ ‘âleme meyl eylemeden ey [Fethî]

Terk-i cân eyle de cân içre nihân câna yürü

(391 b)

35- FUZÛLÎ

-1-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- - ./- . - -/ - - . - / . - -)

(407 b)

Olsaydı bendeki gam Ferhad-ı mübtelâda

Bir âh ile verirdi bin bî-sütûnu bâda

Verseydi âh Mecnûn feryâdımın sadâsın

Kuş mu karâr ederdi başındaki yuvada

Ferhâd'a zevk-i sûret Mecnûn'a seyr-i sahrâ

Bir rahat içre herkes ancak benim belâda

Eşk-i revânıma el cem' oldu var ümîdim

Kim ola vara vara cem'iyetim ziyâde

Geh gamzen içmek ister kanımı gâh çeşmin

Korkum budur ki nâgeh kanlar ola arada

Servlik ister isen üftâdelik şî'âr et

Kim düşmeden ayağa çıkmadı başa bâde

Ger görmemek dilersen resm-i cefâ [**Fuzûlî**]

Olma vefâya tâlib dünyâ-yı bî-vefâda

(407 b)

-2-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(495 a)

Zehî zâtın nihânı ol nihândır mâsivâ peydâ

Bahâr-ı sun'una emvâc peyda ka'r nâ-peydâ

Bülend ü pest-i 'âlem şahid-i feyz-i vücûdudur

Değil bihûde olmak yok iken arz u semâ peydâ

(495 b) Meâl-i hikmetin ızhâr-ı kudret kılmağa etmiş

Gubâr-ı tîreden âyîne-i gîtî nümâ peydâ

Demâdem âks alır mir'ât-i 'âlem kahr u lütfundan

Ânınçün geh kûdûret zâhir eyler geh safâ peydâ

Gehî toprağa eyler hikmetin bin mehlikâ pinhân

Gehî sun'un kılar topraktan bin mehlikâ peydâ

Cihan ehline tâ esrâr-ı 'ilmin kalmaya mahfî

Kılıpdur hikmetin küffâr içinde enbiyâ peydâ

Nişân-ı şefkatindir kim izhâr hamdinçün

[Fuzûlî] tîre tab'ından kelâm-ı cân-fezâ peydâ

(495 a-495 b)

-3-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- . . / - . . / . - . . / - . .)

(403 b)

Câm içre mey-i girdâra salmış habâb âna

Âyine derler ‘aksi Salur âfitâb âna

Zâhid suâl ederse ki nedir meyden murâd

Bizde safâdır anda kûdûret cevab âna

Kan yaş döküp yanında döner ateşîn kebab

Ma‘şûka benzer ateş ü ‘âşık kebâb âna

Eyler gönülde eşk-i hattın şevkini füzûn

Oddan çıkar buhar saçıldıkça âb âna

Çeşmin marîzi oldu gönül la‘line yetür

Renc-i humâra düştü devâdır şarâb âna

Teklîf-i cennet eyleme kûyunda gönlüme

Çün cennet ehlidir ne verürsen azâb âna

Sudûrdur [**Fuzûlî**]’ye meyhaneler yolu

Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i savâb âna

(403 b)

-4-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- . / - . / . - . / - .)

(401 b)

Yâ Rab hemîşe lutfunu et reh-nümâ bana
Gösterme ol tarîk ki yetmez sana bana

Kat' eyle âşinâlığım andan ki gayrdır
Ancak öz âşinâların et âşinâ bana

Bir yerde sâbit et kadem-i i'tibârımı
Kim rehber-i şerî'at ola muktedâ bana

Yok bende bir amel sana şâyeste âh eger
A'mâlîme göre vere adlin cezâ bana

Havf-i hatarda muztaribim var ümîd kim
Lutfun vere beşâret-i afv-i hatâ bana

Ben bilmezem bana gereğın sen hakîmsin
Men' eyle verme her ne gerekmez sana bana

Oldur bana murâd ki oldur sana murâd
Hâşâ ki senden özge ola müdde'â bana

Habs-i hevâda koyma [**Fuzûlî**]-sıfat esîr
Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i fenâ bana

(401 b)

-5-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(403 b)

Dostum ‘âlem seninçün ger olur düşmen bana

Gam degül zîrâ yetersin dôt ancak sen bana

‘Aşka saldim ben beni pend almayıp bir dôtstan

Hîç düşmen eylemez ânı kim ettim ben bana

Cân ü ten oldukça benden derd ü dâğ eksik değil

Çıksa cân hâk olsa ten ne cân gerek ne ten bana

Vasl kadrin bilmedin firkat belâsın çekmedin

Zulmet-i hicr etti çok târîk işi rûşen bana

Dûd-ı ahkerdir bana servile gül ey bâğ-bân

N’eylerem ben gülşeni gülşen sana külhan bana

(404 a)Gamze tığn çekdi ol meh gâfil olma ey gönül

Kim mukarrerdür bugün ölmek sana şîven³ bana

[Ey **Fuzûlî**] çıksa cân çıkmam tarîk-i ‘aşkdan

Reh-güzâr-ı ehl-i ‘aşk üzre kılın medfen bana

(403 b- 404 a)

³ Nâle, efgân, âh, mâtem

-6-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(395 b)

Gam diyârında ecel peyki güzâr etmez bana
Yok sanır varım meğer kim i‘tibâr etmez bana

Yâr cevri etmez bana ağyâr ta‘lîm etmeden
Billah ağyâr eyleyen ihsânı yâr etmez bana

Dağıtır her lâhza raht-ı ayşımı âhım yeli
Kangı nâ-hak zulmdür kim rûzgâr etmez bana

‘Aşk zevkiyle hoşem terk-i nasîhat kıl refîk
Ben ki tiryâkî-mizâcım zehr kâr etmez bana

Çarhdan aşırmanın yâdınla âh-ı âteşîn
Kadr edip gerdûn şererden zer-nisâr etmez bana

Nakd-i cânı târâc-ı gamdan saklamak düşvârdır
‘Aşk tâ seng-i melâmetten hisâr etmez bana

Yâd-i lâ‘linle [**Fuzûlî**] gözleyip râh-i ‘adem
Var bir tedbîri ammâ âşikâr etmez bana

(395 b)

-7-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(402 a)

Ey melek sîmâ ki senden özge hayrândır sana
Hak bilür insan demez her kim ki insândır sana

Vermeyen cânın sana bulmaz hayât-ı câvidân
Zinde-i câvîd âna derler ki kurbândır sana

Âlemi pervâne-i şem‘-i cemâlin kıldı ‘aşk
Cân-ı âlemsin fedâ her lahza bin cânır sana

‘Âşıkâ şevkinle cân vermek sana müşkil değil
Çün mesîh-i vaktin cân vermek âsandır sana

Çıkma yârim geceler âğyâr ta‘nından sakın
Sen meh-i evc-i⁴ melâhatsin bu noksândır sana

Pâdişahım zulm edip ‘âşık sana zâlim demiş
Hûb olanlardan yaman gelmez bu bühtândır sana

[Ey **Fuzûlî**] hûb olanlardan tegâfüldür yaman
Ger cefâ hem gelse ânlardan bir ihsândır sana

(402 a)

⁴ En yüksek

-8-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(395 b)

Gerçi dil yâr için yüz verdi yüz mihnet sana
Zerrece kat'-ı mahabbet etmedin rahmet sana

Saklama nakd-i gam-ı 'aşkını ey cân zâhir et
Kim vere habs-i bedenden çıkmağa ruhsat sana

Çâre-i bîhbûdumu sordum mu'âlicden dedi
Derd, derd-i 'aşk ise mümkün degil sıhhat sana

Tutarım yarın kıyâmetde habîbüm dâmenin
Mest isen gaflet şarâbından bu gün mühlet sana

Ehl-i 'aşkı âteş-i hicrâna eylersen kebâb
Döne döne imtihân etdin budur âdet sana

İncidür nâlem seni veh n'ola ger bir tîğ ile
Çeşm-i cellâdın ede ihsân bana minnet sana

Sende dün gördüm [**Fuzûlî**] meyl-i mihrâb-ı namâz
Terk-i 'aşk etmek mi istersin nedir niyyet sana

(395 b)

-9-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(392 b)

‘Âşık oldur kim kılur canın fedâ cânânına
Meyl-i cânân etmesün her kim ki kıymaz cânına

Cânını cânâne vermektir kemâli ‘âşıkın
Vermeyen cân i'tirâf etmek gerek noksânına

Vasl-ı eyyâmı verip cânâna cân râhat bulan
Yeğdür andan kim salar cânın gam-ı hicrânına

Aşk resmin âşık öğrenmek gerek pervânededen
Kim yanar gördükte şem'in âteş-i sûzânına

Fâni ol aşk içre kim benzer fenâsı âşıkun
Feyz-i câvîd ile Hızır'ın çeşme-i hayvânına

Aşk derdinin devâsı kâbil-i dermân değil
Terk-i cân derler bu derdin mu'teber dermânına

Hiç kim cânân için cân vermeğe lâf etmesün
Kim gelipdür bu sıfat ancak [**Fuzûlî**] şânına

(392 b)

-10-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(393 b)

Yâr rahm etti meğer nale vü efgânımıza
Ki kadem bastı bugün külbe-i ahzânımıza

Eşk-i bârânı meğer kıldı eser kim nâgâh
Dikti bir şâh-ı gül-i tâze gülistânımıza

(394 a) Bize âh ateşinin yandığı andan bilinir

Ki çerâğ eyledi revş-i şeb hicrânımıza

Bu visâle uyku ahvâli demek mümkün idi

Eğer girseydi uyku dîde-i giryânımıza

Bir hayâl ola meğer gördüğümüz yoksa nigâr

Mutlaka hâtıra gelmez ki gele yanımıza

Yâr mihmânımız oldu gelin ey cân u gönül

Kılalım sarf nemiz var ise mihmânımıza

Dilberin cânâ imiş kasdı [Fuzûlî] gel kim

Cân verip dilbere mihnet koyalım cânımıza

(393 b-394 a)

-11-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(393 b)

Küfr-i zülfün salalı rahneler îmânımıza

Kâfir ağlar bizim ahvâl-ı perişânımıza

Seni görmek müta‘azzir görünür böyle ki eşk

Sana bakdıkça dolar dîde-i giryânımıza

Cevri çok eyleme kim olmaya nâgâh tükene

Az edip cevri-ü cefâlar kıluben cânânımıza

Eksik olmaz gamımız bunca kim bizden gam alıp

Her gelen gamlı gider şad gelip yanımıza

Gam-ı eyyâm-ı [**Fuzûlî**] bize bidâd etti

Gelmişiz aczle dâd etmeye sultânımıza

(393 b)

-12-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- - / -.- - / -.- - / -.-)

(396 a)

Rûzigârım buldu devrân-ı felekden inkılâb

Kan içer oldum ayağın çekdi bezmimden şarâb

Şu‘le-i âhımla yandırdım dil-i ser-geşteyi
Bir od oldum çizginür çevremde olmaz mı kebâb

La‘lin ile bâde bahs etmiş zihî güm-râhlık
Oldu vâcib eylemek ol bî edebden ictinâb

Vermez oldu yol visâle pîç-i zülfün âh kim
Rişte-i tedbîrden devrân-ı kec-rev açtı tâb

Olmadı ol mâha rûşen yandığım hicrân günü
Yandığın şeb tâ seher şem‘in ne bilsin âf-tâb

Göz ki peykânın hayâliyle saçar her yan sirişk
Bir sadefdir katre-i bârânı eyler dürr-i nâb

Oldu ebr-i dūd-ı âhım perde-i ruhsâr-ı mâh
Âh kim almaz cemâlinden henüz ol meh nikâb

Kesmedi benden ser-i kûyında âzârın rakîb
[Ey **Fuzûlî**] nice cennet içre yok derler ‘azâb

(396 a)

-13-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(410 a)

Ey harîr içre tenin mutlak billûr içre gül-âb
Gögsün âb-ı rûsen ol âb üzre dügmendir habâb
Öyle zîbâsın ki yok nazzâre ki ‘âlemde tâb
Vây eğer tezçek çıkıp serpip leçek salsın nikâb
Hiç şek yok kim seni görgeç olur ‘âlem zarâb

(410 b)Dil çekip zerrîn otağın verdi la‘linden sürâğ

Tuttu ol güftâr için la‘l-i bînâgûşun kulağ
Zülfüne hem-dem-i tarağ âşüfteye ândan ırağ
Diş salıp her pîç ü tâb açtıkça zülfünden tarağ
Rište-i cânımda reşkimden⁵ düşer yüz pîç ü tâb

Ey yüzü gül gömleği gül-gûn donudur kırmızı
Âteşin kisvet giyip odlara yandırdın bizi
Âdemoğlundan senin tek doğmaz ey kâfir kızı
Ay u gündür devr-i hüsnünden cemâlin ‘âcizi
Gûyiyâ atan meh-i tâbândır anan âfitâb

⁵ Kıskanma

Al saçak âlinden müşgîn saç perîşân hâlim
Sîm sâk üzre kızıl halhâllar pâ-mâlim
Sanma halhâlin gibi mihrinden ey meh hâlfiyim
‘Ârızın devrinde zerrîn silsilen timsâliyim
Gamzen okundan hazîn cânımda yüz bin ıztırâb

Sürmeden gözler kara eller hınâdan lâle-reng
Hiç şâhid yok bu rengile ki sensin şûh ü şeng
Vesmeli kaşın yeşil tozlu kemân gamzen hadeng
Gamze vü kaşına meyl eyler [**Fuzûlî**] bî-direng
Kuş acebdir etmemek tîr ü kemândan ictinâb

(410 a-410 b)

-14-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(396 a)

Gâlibâ bir ehl-i dil toprağıdır derd-i şarâb
Kim kılıp hürmet binâlar tutmuş üstünde habâb

Berk ü bârân sanma kim gördükçe âh ü eşkimi
Bilmezem nemdir benim ağlar bana yanar sehâb

Ey soran hâlim bu istiğnâ suâlinden ne sûd
Hâlim eylersin suâl ammâ işitmezsın cevâb

Deşt-i gamda hâk-i kabrim üzre serv-i gird-bâd
Çekse baş ol serviden su kesme ey sebîl-i serâb

Etmeyip valsına sen Leylâ-veşin bir ‘ömürdür
Ben gibi Mecnûn olup sahraya düşmüş âf-tâb

Ol büt ebrûsun koyup mihrâba döndürmem yüzüm
Koy beni zâhid bana çok verme Tenrîçün ‘azâb

Nakd-i ‘ömrüm br sanem ‘aşkında sarf ettin tamam
Ey [Fuzûlî] âh eğer senden sorulsa bu hesâb

(396 a)

-15-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - /.- - - /.- - - /.- - -)

(495 b)

Menüm tek hîç kim zâr ü perîşân olmasın Yâ Rab
Esîr-i derd-i ‘aşk u dâğ-ı hicrân olmasın Yâ Rab

Dem-â-dem cevrlerdür çekdiğim bî-rahm bütlerden
Bu kâfirler esîri bir Müselmân olmasın Yâ Rab

Görüp endîşe-i katlimde ol mâhı budur derdim
Ki bu endîşeden ol meh peşimân olmasın Yâ Rab

Çıkarmak etseler tenden çekip peykânın ol servin
Çıkan olsun dil-i mecrûh peykân olmasın Yâ Rab

Cefâ vü cevri ile mu'tâdım anlarsız n'olur hâlim
Cefâsına hadd ü cevrine pâyân olmasın Yâ Rab

Demem ki adli yok ya zulmü çok her hâl ile olsa
Gönül tahtına ândan özge sultân olmasın Yâ Rab

[Fuzûlî] buldu genc-i âfiyet meyhâne küncinde
Mübârek mülktür ol mülk vîrân olmasun Yâ Rab

(495 b)

-16-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(396 a)

Subh çekmiş çarha tîğın taşa çalmış âf-tâb
Zâhir etmiş ol meh-i dellâke 'ayn-ı intisâb

Dembedem tahrîk-i tîğinden bulur başlar safa
Öyle kim su mevc urup zâhir kılar her dem habâb

Her ser-i mûyumda bir baş olsa mûy-i ser gibi
Kesse yârim tîğ-i hun-rîzinden etmem ictinâb

Keşf-i esrâr-ı melâhat cevher-i tîğindedir
Kim alır başlardaki sevdâ cemâlinden nikâb

Gussasından başımın kıl gibi incelmiş tenim
Kim tenimle tîğî ortasında başımdır hicâb

Tîğ-i çâpük seyrrine âhû-yi Çîn⁶ dersem n'ola
Seyr kıldıkça döker sahrâ-yi Çîn'le müşg-i nâb

Mûy-i jülîdenle tîğinden ümîdim kesmezem
Ey [Fuzûlî] hâli olmaz berk-i lâmi'den sehâb

(396 a)

-17-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(400 b)

Gayra eyler bî-sebep bin iltifât ol nûş leb
İltifât etmez bana mutlak nedir bilmem sebeb

Cevr olur âdet gazâb vakti ne âdettir bu kim
Cevrin az eyler ban ol mâh çün eyler gazâb

⁶ Buruşuk, büküm, kıvrık

N'ola gamzen fikri düştüyse dil-i sũzânıma
Zâlimin ger olsa ateş menzili olmaz 'aceb

Dem-be-dem ger dürr-i eřkũm düşse gözden vechi var
Yaş uşaklardır yetim anlarda yok resm-i edeb

Cevr-i gönlümdür çeken gözdür gören ruhsârını
Allah Allah kâm alan kimdir çeken kimdir ta'ab

Yâr bîdâd eylemez 'uşşâka feryâd etmeden
Her nice rûz-ı mukadder olsa vâcibdir taleb

Mutrib ağlatma sũrũdunla [**Fuzũlî**] hasteni
Seyl-i eşkinden sakın kopmaya bünyâd-ı tarab

(400 b)

-18-

Dîvân-ı Fuzũlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(404 a)

Derd-i 'aşkım def'ine zahmet çeker dâim tabîb
Şükr kim olmuş âna zahmet bana râhmet nasîb

Bir zebândır şerh-i gam takrîrine her berg-i gül
Eylemez bî-hûde gül gördükçe efgân andelîb

Bilse zevkım vasıldan fırvatde efzûn olduğun
Dem-be-dem men‘im revâ görmezdi reřkinden⁷ rakı̄b

Ta‘n-ı gafletdir perı-tal‘atlere izhâr-ı hâl
Sanma kim ahbâb hâlinden olur gâfil habı̄b

Âh bilmen neyleyim kurtulmak olmaz kaydan
Ben harıf-i sâde-dil hûbân-ı cemâli dil-firı̄b

Şem‘ kurbiyle tefâhur kılma ey pervâne kim
Hirmen-i ömrün yanar berk-i fenâdan an-karı̄b

N‘ola ağlarsa [**Fuzûlî**] ravza-i kûyun anıp
Lâ-cerem giryân olur kılgaç vatan yâdın garı̄b

(404 a)

-19-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(411 a)

Kûh-ken-i şîrîne öz nakşın çekip vermiş firı̄b⁸
Gör ne câhildir yonar taşdan özüne bir rakı̄b

⁷ Hased etme, kıskanma

⁸ Aldatan, hile eden

Kaşların yayı bir ok lutf eylemiş her ‘âşık
Ben hem andan eylerim bir ok temennâ yâ nasîb

Tûtüyâ-yi hâk-i pâyn feyzine yol bulmasam
Nûr-i çeşmim ‘ayb kılma kör olur derler garîb

Muztarîbdir çâre-i derdimde veh kim bilmeyip
Bir devâsız derde uğratmış özün miskîn tabîb

Berk-i âhından evi her gûşe bulmuş rahneler
Gel gör ey gül kim giriftâr-ı kafesdir andelîb

Ey bana sabret diyen hâl-i dilimden bî- haber
‘Aşk olan yerde n’ider ârâm ya n’eyler şikîb

[Ey Fuzûlî] incinme senden tegâfûl kılsa yâr
Resmdir kim göstere ahbâba istiğnâ Habîb

(411 a)

-20-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(404 a)

Münharirdir sâkiyâ endûh-ı dünyâdan mizâc
Bâde tut kim ‘illlet-i endûha gafletten ilâc

Fakr mülkün tut ki isti'nâda istersen kemâl
Saltanattan geç kim ol vâdîde çoktur ihtiyâc

Çekme tâc ü taht kaydın bî-ser ü pâlık gözet
Kim ayağa benddir taht u belâdır başa tâc

Bir perî zülfün tutup hâlinden alsan kâm-ı dil
Tut ki Çin mülkünü tuttun Hind'den aldın harâc

Terk ü tecrîd ihtiyâr et kim diyâr-ı 'aşkta
Fakr pazarına esbâb-ı fenâdandır revâc

Nakş-ı zâildir umûr-ı dehre kılma i'tibâr
Olsa hâsıl fakrdan hüzn ü gınâdandır ibtihâc

[Ey Fuzûlî] ben melâmet mülkünün sultânıyım
Berk-i âhım tâc-ı sîmîn ü sirişkim taht ü 'âc

(404 a)

-21-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(407 b)

Yine ol mâh benim aldı karârım bu gece
Çıkacaktır feleğe nâle vü zârım bu gece

Şem‘-veş mahrem-i bezm eyledi ol mâh beni
Yanacak âteş-i hicre yine varım bu gece

Pâre pâre ciğerim itlerine nezr olsun
Ol ser-i kûya eğer düşse güzârım bu gece

Subha saldı bu gece şem‘ kibi katlimi hier
Ola kim subh gelince gele yârim bu gece

Vâr idi subh-ı visâline [**Fuzûlî**] ümîd
Çıkmasa hasretle cân-ı figârım bu gece

(407 b)

-22-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(402 a)

Ey hoş günler ki ben hem-râz idim cânân ile
Ni‘met-i vaslın görüp nâzın çekerdim cân ile

Görmemişdi gülşen-i ‘ayşım hazân-ı tefrika
Olmamışdı tîre eyyâmım şeb-i hicrân ile

Meh-veşimden dostlar devrân cüdâ ister beni
Düşmenimdir hiç bilmen n’etmişim devrân ile

Yetse ger ‘âşıkların eflâke efgânı ne sûd
Yetmek olmaz mâh-veşler vaslına efgân ile

Yaşırıp saklardım elden dâğ-ı hicrânın eğer
Etmek olsaydı müdârâ dîde-i giryân ile

Zevkden dîbâce bağlandı kitâb-ı ‘ömrüme
Koymadı devran gece evkâtım ol ünân ile

[**Ey Fuzûlî**] ahter-i bahtım müsaid olmadı
Kim olam bir dem mukârin ol meh-i tâbânile

(402 a)

-23-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(395 a)

Dâğ-ı hicrinle yanmaktan ciğer kân olsa yeğ
Mülk-i dil gam menzili olunca vîrân olsa yeğ

Yâr ile ağyârı görmek ‘âşıkâ düşvâr olur
Böyle görmekten esîr-i dâğ-ı hicrân olsa yeğ

Sîneme peykânını gönder gönül def’ine kim
Sînede sûzân gönül olunca peykân olsa yeğ

Sırrımı rüsvâlığım fâş etmeden âlemlere
Zâr cismim eşk girdâbında pinhân olsa yeğ

Dağıtırsa n'ola akd-i zülfünü her dem sabâ
Fitne ehli olanın cem'î perişân olsa yeğ

Dün [**Fuzûlî**] sehv edip geçmiş mey ü ma'sûkdan
Tevbe edip bu yaman işden peşimân olsa yeğ

(395 a)

-24-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(408 b)

Gördüm ol hurşîd-i hüsnün ihtiyârım kalmadı
Sâye tek bir yerde durmaya karârım kalmadı

Bir gün olmaz tal'atin görmek müyesser âh kim
Zerrece ol gün yanında i'tibârım kalmadı

Pâk kıldı ciğerimden dehr-i dûn âyinesin
Öyle mahv oldum ki bir zerre gubârım kalmadı

Gam günü hem-demlerim gark oldular gözyaşına
Silmeye gözyaşını bir gam-güsârım kalmadı

Rûzigârım hoş geçirdi âh kim devrân dönüp
Oldu ahvâlim harâb ol rûzigârım kalmadı

Râh-ı ‘aşk içre bana ancak fenâ maksûd idi
Şükür kim maksûda yettim intizârım kalmadı

[Ey Fuzûlî] el kamu ağyârım oldu yâr için
Sûz-ı dilden gayrı bir dil-sûz-ı yârım kalmadı

(408 b)

-25-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(400 a)

Her gören ‘ayb etdi âb-ı dîde-i giryânımı
Eyledim tahkîk görmüş kimse yok cânânımı

Lâhza lâhza hûblar gördüm ki dil kasındadır
Pâre pâre eyledim ben hem dil-i sûzânımı

Çok yetirme göklere efgânım ey kâfir sakın
İncinir nâ-geh Mesîhâ işidip efgânımı

Kılma her sâ’at beni rüsvâ-yı halk ey berk-i âh
Eyleme rûşen şeb-i gam külbe-i ahzânımı

Çıkma ey dîvâne bâzâr-ı melâmetten deyu
Muttasıl çâk-i girîbanım tutar dâmânımı

Kangı bütdür bilmezem îmânımı gâret kılan
Sende îmân yok ki sen aldın diyem îmânımı

[Ey Fuzûlî] câna yetmişim gönülden şükr kim
Bağladım bir dilbere kurtardım andan cânımı

(400 a)

-26-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(408 a)

Gitti elden sanemin kâkül-i müşg-efşânı
Yine devr etti perîşân ben-i ser-gerdânı

Öyle mu‘tâd olubem âteş-i hicrân ile kim
Görmesem yandırır elbette beni hicrânı

Gökte âhım yeli söndürdü çerâğın güneşin
Yerde ekşim ayağa saldı dürr-i galtânı

Göz beyazına çeker la‘llerin sûretini
Dem-be-dem hâme-i müjgânla bağrım kanı

Çıktı cân kimseye izhâr edebilmem derdim
Ne diyem âh bu derdin ne ola dermânı

Ey sitem taşın bî-derdlere zâyi‘ eden
Yapagör bir nice taşla dil-i vîrânı

Verse cân yetme cânâna [**Fuzûlî**] ne ‘aceb
Her kişi kim sever öz cânı içün cânânı

(408 a)

-27-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(494 a)

Revâcın nakd-i peykânınla bulmuş hüsn pâzârı
Geçer nakdin eger bin Yûsuf’un olsan harîdârı

Meger devr-i rûhun çeker gül safhası üzre
Kim olmuş gevher-efşan bülbülün pergâr-ı minkârı

Çeker bin dâire çevremde hırz için sirişkimden
Hamîde kademin bi-hûde çizginmez bu pergârı

Geçer nâlem felekten ham kadîmi çenge benzetmen
Ki çıkmaz perdeden çengin sadâ-yı nâle-i zârı

Yeni aydan yüzün sathında bin kâleb düzüp bozmuş
Verince kaşların tâkına sûret sun‘-ı mi‘mârı

Sanemler hidmetin tâ‘at bilen rind ecrsiz kalmaz
Kılar bin rişte-i tesbih tek her târ-ı zünnârı

[Fuzûlî’ni] dehânın hasreti bir derde salmış kim
Ne pinhân etmeği mümkündür ol derdin ne izhârı
(494 a)

-28-

Semâ‘î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(499 a)

Tereşşuh kabrimin taşından etmiş çeşmimin yaşı
Hayâl eyler gören kim lâ‘ldendir kabrimin taşı

Ne zîbâsın ki sûret bağlamaz tasvîr-i ruhsârın
Tahayyür sûret eyler sûretin çekdikçe nakkâşı

N’ola girdâb-ı gam dersem dil-i ser-geşte dünyâya
Sanır kim çizginir ‘âlem kimin kim çizginir başı

Sipîhr-i pür-kevâkibden değil derde devâ mümkün
Hayâl etme vere tiryâk-ı zehr-i gam bu haşhâşı

Bekâsı mümkün olmaz övse ger dîvâr-i ‘ömründe
Meh ü hurşîdden heşt ü binâ eflâkten kâşî

Verir emvâta ihyâ bâde gûyâ kim çıkıp her dûn
Salar feyz-i Mesihâ bâdeye meyhâne huffâşî

[**Fuzuli’ni**] reh-i ‘aşkında eşk ü âl eder rüsvâ
Belâdır her kimin bir yolda gammâz olsa yoldaşî

(499 a)

-29-

Semâ’î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(499 a)

Bıraktı hâke hüsnün âfitâb-ı ‘âlem-ârâyı
Götürdü yeryüzünden mu‘ciz-i lâ‘lin Mesihâ’yı

İki gözden revân etmiş sirişkim kâmetin şevki
‘Asâ-yı mu‘cizi gör kim iki bölmüş bu deryâyı

Bükülmüş kaddimi kurtaragör kullâb-ı zülfünden
Hatâdır çekmesin çok bağı çökmüş bir sınık yayı

Ruhun üzre ham-ı ebrûnu görmek isterim ammâ
İğen düşvâr olur gün var iken görmek yeni ayı
Şarâb-ı nâba lûtf et muhtesib çok kahr ile bakma

Mükedder kılma ‘aks-i tîreden câm-ı musaffâyı

Yedi gündür ol ayı görmezem âhım şerâriyle

N’ola kılsam benâtü’n-na‘ş ile yeksân süreyyâyı

[Fuzûlî] eşk seyliyle perişân olma sabr eyle

Âna hem var ola âhir tutup durur mu dünyâyı

(499 a)

-30-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- . . . / - . . . / - . . . / - . . . -)

(403 b)

Açmadı gönlüm felek tâ bağrımı kan etmedi

Kılmadı hurrem beni tâ zâr ü giryân etmedi

Eyledi bîdâd ile yüz pâre pürhûn gönlümü

Bu çemende gönlümü bir lahza handân etmedi

Şükr kim verdi felek kâmum beni nevmîd edip

Şîve-i mihr ü mahabbetden peşîmân etmedi

Sabr yoktur merdûm-i âlemde var ne rûzigâr

Kangı müşkîldir ki tedrîc ile âsân etmedi

‘Aşk sevdâsında sûd ettim metâ‘-ı vasıldan
[Ey Fuzûlî] cân veren cânâna noksân etmedi

(403 b)

-31-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(403 a)

Âh kim bir dem felek re’yimce devrân etmedi
Vasl dermâniyle def‘-i derd-i hicrân etmedi

Yârdan bin derd-i dil çekdim bu hem bir derd kim
Bildi bin derd-i elem bir derde dermân etmedi

Vâdî-i gurbette cân verdim beni ol şâh-ı hüsn
Bir gece hân-ı visâli üzre mihmân etmedi

Dostlar çâk-i girîbânım görüp ‘ayb eylemen
Ki ol gülü kim gördü kim çâk-i girîbân etmedi

Fakr mülkün tut eğer istersen kemâl-i saltanat
Kim bu mülkün fethini fağfûr u hâkân etmedi

Tiğ-i bîdâd ile her dem kanımı dökmek nedir
Ey felek her kim dem urdı ‘aşkdan kan etmedi

Ahd ü peymân etdi yârim kim sana yârim velî
Yârlık vakti vefâ-yı ahd ü peymân etmedi

‘Akl meydânını zındân-ı belâ bilmez henüz
Kim ki bir müddet cünûn mülkünü seyrân etmedi

Sırr-ı aşkın etmedi ancak [**Fuzûlî**] âşikâr
Bu mübârek işi her kim etdi pinhân etmedi

(403 a)

-32-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(407 b)

Ey hoş günler ki ruhsârın bana manzûr idi
Çeşm-i ümîdim çerâğ-ı vasldan pür-nûr idi

Kurb şevki ‘âfiyet-bahş-ı ten-i bîmâr idi
Vasl zevkirâhat-efzâ-yı dil-i mehcûr idi

‘İzzetim şem‘i münevver tâlî‘im ‘azmi kavî
Devletim hükmü revân ‘ayşım evi ma‘mûr idi

Dâmen-i ikbâlîme gerd-i ta‘arruz yetmeyip
Çeşm-i hâsid çehre-i cem‘iyyetimden dûr idi

Âdem idim kurb-1 dergâhında bulmuşdum kabûl
Menzilim cennet meyim Kevser enîsim hûr idi

Baht matlûbum müyesser kılmaya mahkûm olup
Dehr esbâbım müheyyâ kılmaya me'mûr idi

Her duâ' kılsam tevakkufsuz olurdu müstecâb
Her temennâ eylesem ihmâlsiz makdûr idi

Hicr vehminden yetürmezdim küdûret gönlüme
Gerçi devrânun muhâlif cümbüşü meşhûr idi

N'ola ger salsa [**Fuzûlî**]'ni gam-1 hicrâna çarh
Vasl eyyâmında ol gâfil idi mağrûr idi

(407 b)

-33-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(400 a)

Tâb-1 sûz-1 sîneden eksilmeseydi göz nemi
Göz yumup açınca sey-lâba verirdim 'âlemi

Her gözüm bir mevsiz deryâdır ol deryâ için
Her kaşımdır mevcden bir ser-nigûn olmuş gemi

Mûy-ı jülidemdedir cem‘iyyet-i esnâf-ı gam
Mülk-i sevdânın budur gûyâ sevâd-ı a‘zamı

Hicr var ey dîde vasl eyyâmı dökme hûn-ı dil
Sakla kim elbet ânın hem gelir bir gün demi

Âdemîden çok olur zahir perî-veşler velî
Az olur vâki‘ perî-veşlerde sen tek âdemi

Vasl yâdıyla gönül söndürme âhım atesin
Külbe-i târımdan ikrâh etmesin hicrân gamı

[Ey Fuzûlî] kıldı canım riştesin pür-Pîç ü tâb
Bir perî-veş dilberin sevdâ-yı zülf-i pür-hamı

(400 a)

-34-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(408 a)

Çehre-i zerdimde gör hem-dem-i sirişk âlimi
Ol gül-i ra‘nâya bu reng ile bildir hâlimi

Tâ ki servim basa başım üzre gâhî bir kadem
Ey musavvir reh-güzârı üzre çek timsâlimi

Ey felek yoktur libâs-ı fakrdan ‘ârım benim
Atlastan ben bilmişim üstün muhakkar şâlımı

Ey hoş ol kim ‘aşk harfin bir dahî tekrâr edem
Haşr dîvânında görgeç nâme-i a ‘mâlimi

Hiç kim yoktur ki nâlemden şikâyet eylemez
Şükür kim ‘arz eyleyen çoktur sana ahvâlîmi

Niyetim oldur ki ruhsârın görüp cânım verem
Mushaf-ı ruhsâr ile kılığl mübârek fâlîmi

Subh u şâm ol kible-i ebrû berâberdir bana
[Ey Fuzûlî] Tanrı gözden saklasın ikbâlîmi

(408 a)

-35-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- . ./-.- / .- - ./-.-)

(401 a)

Yâ Rab belâ-yı ‘aşka kıl âşinâ beni
Bir dem bela-yı aşktan kılma cüdâ beni

Az eyleme inayetini ehl-i derdden
Yani ki çok belâlara kıl mübtelâ beni

Oldukça ben götürme belâdan iradetim

Ben isterim belâyı çü ister belâ beni

Temkînimi belâ-yı muhabbette kılma süst

Tâ dost ta'n edip demeye bî-vefâ beni

Gittikçe hüsnün eyle ziyâde nigârımın

Geldikçe derdine beter et müptelâ beni

Ben handan u mülâzemet-i i'tibâr ü câh

Kıl kâbil-i saâdet-i fakr u fenâ beni

Öyle zaîf kıl tenimi firkatinde kim

Vaslına mümkün ola yetürmek sabâ beni

Nahvet⁹ kılıp nasîb [**Fuzûlî**] gibi bana

Yâ Rab mukayyed eyleme mutlak bana beni

(401 a)

⁹ Kibir, gurur

-36-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(408 a)

Fârîğ etti mihrin¹⁰ özge meh-likâlardan beni

Hırz¹¹ imiş ‘aşkn senin saklar belâlardan beni

Gönlüm aldın gösterip yüz lutf-ı mihnet cânıma

Eyledin müstağnî özge dil-rübâlardan beni

Vâmık u Ferhâd tek rüsvâyâ kılman nisbetim

Bir fakîrim sanmanız ol hod-nümâlardan beni

İşve vü nâz ile ref‘ ettin gam ü endûhumu

Sihr ile bîgâne kıldın âşinâlardan beni

Kıl tekellüm zülfün endûhunu gönlümden çıkar

Bir füsûn ile halâs et ejderhâlardan beni

Gâyet-i zühd ü verâ‘¹² zâhid visâl-i hûr ise

Vechi yok men‘ eylemek hûr-likâlardan beni

¹⁰ Sevgi, muhabbet, güneş, âfitâb

¹¹ müemmen

¹² Allah korkusu

Her cefâ kılsan **[Fuzûlî]** tek şikâyet kılmazam

‘Aşk etvârında sanman bî-vefâlardan beni

(408 a)

-37-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(399 b)

Ey vücûd-ı kâmilin esrâr-ı hikmet masdarı

Masdarı zâtın olan eşyâ sıfatın mazharı

Mazharı her hikmetin sensin ki kilik-i kudretin

Safha-i eflâke nakş etmiş hutût-ı ahteri

(400 a)Ahteri mes‘ud olan oldur ki tab‘-ı pâkinin

Kâbil-i feyz ola lütfundan safâ-yı cevheri

Cevheri ma‘yûb olan nâkıs benim kim muttasıl

Sâdedür hattun hayâlinden zamîrim defteri

Defteri a‘mâlimin hattı-ı hatâdandur siyâh

Kan töker çeşmüm hayâl etdikçe hevl-i mahşeri

Mahşeri eşküm verir seylâba ger rûzu ceza

Olmasa makbûl dergâhın sirişkim gevheri

Gevheridür ‘aşk bahrinin [**Fuzûlî**] ab-ı çeşm

Lîk bir gevher ki lûtf-ı Hak ânadur müşterî

(399 b- 400 a)

-38-

Semâ‘î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(499 a)

Lebin ‘aksi gözüm yaşını mey tek lâle-gûn etti

Zenahdânın murâdım dest-i kâmin ser-nigûn etti

Özün nisbet kılarıdı zülfüne zencîr her sâ‘at

Bu sevdâlar anı ser-halka-i ehl-i cünûn etti

Ânun tek kim perîşanlık ziyâsın artırır şem‘in

Bana cevrin ziyâd olmak sana meylim füzûn etti

Müjen hançerlerin gönlüm basar bağrına vehm etmez

Âna câdû gözün gûyâ ki tâ‘lîm-i füsûn etti

(499 b)Bekâ-yı sûret-i Şîrîn için tevfiik mi‘mârı

Binâ-yı ‘aşk-ı Ferhâd’ın esâsın bî-sütûn etti

Sana ‘aksin mukâbil durduğuçün lâf-ı hüsn eyler

Ânı câm içre gayret garka-i girdâb-ı hûn etti

[Fuzûlî]'den sebât ü sabr ü cevr ü kahrı az iste
Kim ol bîçâreyi derd ü gamın bî-hâd zebûn etti

(499 a-499 b)

-39-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(404 b)

Reng-i rûyundan dem urmuş sâgar-ı sahbâya bak
Âfitâb ile kılur da'vî tutulmuş aya bak

Ey selâmet ehli ol ruhsâra bakma zinhâr
İhtirâz eyle melâmetten ben rüsvâyâ bak

Şem' başından çıkarmış dûd-ı şevkin kâkülün
Böyle kûteh 'ömr ile başındaki sevdâyâ bak

Bildi 'aşkında nemed-pûş¹³ olduğum âyîne-veş
Rahm edip bir kez bana bakmaz bu istiğnâyâ bak

Sînemi çâk eyle gör dil ıztırâbın 'aşktan
Revzen¹⁴ aç her dem hevâdan mevc uran deryâyâ bak

Ey gözüm bu şâm-ı ikbâlin ne yüzden tîredir
Sâye salmış aya ol gîsû-yı anber-sâyâ bak

¹³ Kebe, keçe

¹⁴ Pencere

[Ey Fuzûlî] her nice men‘ eylese nâsîh seni

Bakma ânın kavline bir çehre-i zîbâya bak

(404 b)

-40-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(398 a)

Var ümîdim kim görüp cevelânını olsam helâk

Gerd-i na‘l-i bâd-pâyın örte cismim üzre hâk

Öldüğüm menzilde defnim kılmağa sanman lahd

Yer görüp gurbette ahvâlîm girîbân etti çâk

Mest-i cân verdim mezârım üzre ta‘zîm eyleyip

Kubbe yapıp dâne-i engûrı eyvân yaptın tâk

Çün cefâ-mu‘tâdım bilmem nedir mihr ü vefâ

Bilmese mihr ü vefâ resmin cfâkârım ne bak

Her küdüretten beni pâk etti seyl-i hûn-ı dil

Şükrü lillâh âteş-i ‘aşkın beni yandırdı pâk

Âh bilmem neyleyim cânımda rahat kalmadı

Gözlerim nem-nâk ü sînem çâk ü gönlüm derd-nâk

Gayrı nakşın mahv kılmışdır **[Fuzûlî]** sîneden
Mâ lehû fi'd-dehri matlûbun vü maksûdun sivâk
(398 a)

-41-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(498 a)

Gel ey râhat sanan esbâb-ı cem'ın kılma nâdânlık
Tarîk-i fakrî tut kim fakr imiş 'âlemde sultânlık

Murâd o saltanattan kâm-ı dildir nefse tâbi'sen
Ne hâsıl saltanat adıyla kılmak bende-fermânlık

Perîşânlıktan ey ehl-i cihân siz cem' edin hâtır
Ki ben cem' eyledim her kande vardır bir perîşânlık

Ne tâli'dir bu kim 'âlemde âğâz etmedim bir iş
Kim ol işten serencâm etmedim hâsıl peşîmânlık

Bana zulm-i sarîh ol kâfir eyler kimse men' etmez
[Fuzûlî] küfr ola mı ger desem yoktur Müselmânlık

(498 a)

42-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(498 b)

Olur ruhsârına gün lâ'line gül-berg-i ter 'âşık
Sana eksik değil gökten iner yerden biter 'âşık

Bana maksûd terk-i 'aşk idi veh kim yine hüsnün
Olup gün günden efzûn kıldı gün günden beter 'âşık

Temâşâ-yi cemâlinde nazar ehlini men' etme
Ne sûd ol hûb yüzden kim âna kılmaz nazar 'âşık

Çemende pâ-y-bûsundan olupdur sebzeler hurrem
Heman bir sebzece olmağa 'âlemde yeter 'âşık

Kııarsın bin ciğer kan her yana baktıkça ey zâlim
Ne bakmaktır bu her dem kandan alsın bir ciğer 'âşık

Kırarsın ehl-i 'âşkı turalım kimse elin tutmaz
Ne iştir bu gerekmez mi sana ey sîm bir 'âşık

Ne pervâne doyar bir şu'leye ne şem' bir âha

[Fuzûlî] sanma kim benzer sana âlemde her 'âşık

(498 b)

-43-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- . . - / - . - / - . . - / - . -)

(404 b)

Kimsede ruhsârına tâkat-i nezzâre yok
‘Âşıkı öldürdün şevk bir nazara çâre yok

Bağrı bütünler bana ta‘n ederler müdâm
Hâlimi şerh etmeye bir ciğer-pâre yok

Yağdı benim başıma dehr gamın n’eylesin
Bâdiye-i ‘aşkda ben kimi âvâre yok

Dehrde hem-tâ sana var perî yok ki desem
Var güzel çoh velî sen gibi hun-hâre yok

Gözde gezip çizginür katre-i eşkim midâm
Katre-i eşkim gibi çerhde seyyâre yok

Çâk görüp göğsümü kılma ilâcım tabîb
Zâyi’ olur merhemini bende biter yâre yok

Zârlığım ‘aşkdan var [**Fuzûlî**] velî
Ol meh-i bed-mihrden rahm beni zâre yok

(404 b)

-44-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(406 a)

Çarh her ay başına salmış kaşından bir misâl

Bu cihettendir her ay başında olmak bir hilâl

Mâh-ı nev olmuş kaşın sevdâsının ser-geştesi

Şehrden şehre gezer âvâreler tek mâh ü sâl

Ettiğiçün hüsnüne karşı kemâl-i izhâr-ı gûn

Bir gün olmaz kim âna gerdûn yetirmez bir zevâl

Subh kıldım cilve gûn çekti özün bir gûseye

Şâm ‘arz ettin ruhun şem‘i eritti infi‘âl

Kılma gözden çehre-i hâlin nihân kim kılmaya

Dûd-ı âhım âfitâbı çehre-i gerdûna hâl

Olmayıp makbûl-i hâk-i dergehün mâh-ı tamâm

Za‘f u tâli‘ verdi gün günden âna tağyîr-i hâl

[Ey Fuzûlî] mâh-nisbet mahv kıl vârin tamâm

Ger dilersen bulmak ol hurşîd birle ittisâl

(406 a)

-45-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(398 b)

Öyle müstesnâ güzelsin kim sana yoktur bedel
Senden ey cân munkatı‘ kılmaz beni illâ ecel

Nice sûret bağlasın gönlüm halâs-ı ‘aşktan
‘Aşktır bir hâl kim o hâle gönlümdür mahal

‘Aşkima noksân yetirmez görmemek ol ‘ârız
Cevhere tağyîr-i âsâr-ı ‘arzı vermez hâlel

Eyledi rüsvâ gönül çâk-i girîbân-ı edeb
Gör ne ehl-i ‘ilimdir âdâb ile eyler cedel

Hâlîmi gördükçe men‘-i ehl-i ‘aşk eyler fakîh
Hüccet-i maktû‘ı yok eyler kıyâs ile ‘amel

Medrese içre müderris verdiği bin dersten
Yeğdürür meyhânede bir câm vermek bir güzel

[Ey Fuzûlî] ben dem urmuşdum safâ-yı ‘aşkdan
Matla‘-ı hurşîd îcâd olmadan subh-ı ezel

(398 b)

-46-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(406 a)

Mülk-i hüsnün böyle zâlim pâdişâhı olmagıl

Kim sana zâlim dese ‘âdil güvâhı olmagıl

Gamze tîğın çekme her sâ‘at gönül yağmasına

Hükme tâbi‘ mülke gâret-ger sipâhî olmagıl

Âhını ey mâh ‘uşşâkın yetürme göklere

Derd ehlinin nişân-ı tîr-i âhı olmagıl

Ger dilersen şem‘ tek gayret odına yanmayam

Şâmlar ‘ağyâr şem‘-i bezm-gâhı olmagıl

‘Âdet etmek hoş değil bîdâd-ı rahmet et Tanr’içün

Gâhî olsan mâil-i bîdâd gâhî olmagıl

‘Âşık u rüsvâ rüsvâ görüp men‘ etme ey nâsıh beni

Münkir-i âsâr-ı takdîr-i İlâhî olmagıl

[Ey Fuzûlî] eyleme tâ‘at-i riyâyı terkin et

Tevbe kıl min ba‘d meşgûl-i minâhî olmagıl

(406 a)

-47-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(402 b)

‘Aşk derdi ey mu‘âlic kâbil-i dermân değil
Cevherinden eylemen cismi cüdâ-yı âsân değil

Devr-i cevrenden şikâyet edene ‘uşşâk deme
‘Aşk mesti vâkîf-ı keyfiyeti devrân değil

Şehrden sahrâya bir fark olduğun her kim bilür
Bilmeyen ol kim ‘aşk sahrâsında ser-gerdân değil

Cânı cânân ittihâdı fâriğ eyler cismden
Cismden âgâh olan cân vâsıl-ı cânân değil

Der imiş düşmen ki hem-demdir [**Fuzûlî**] yâr ile
Her sözü bühtân ise hakkâ bu söz bühtân değil

(402 b)

-48-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(406 b)

Câna bastım gonca-veş peykânını ey tâze gül
Tutmak için hicrine yaptım demirden bir gönül

Vâh ne sâhirsîn ki oddan su çıkardın sudan od
Terlemiş ruhsârını gül gül kılanda tâb-ı mül

Yandırıp eczâ-yı terkîbim külüm vermen ye
Yoklukdan dönmeğim varım senindir cüz' ü kül

Merdüm-i çeşmüm yıkar nâveklerin mümkün değil
Ol ağaçlar bile tutmak eşk deryâsına pül

Ey gönül levh-i emel nakş-ı bekâdan sâdedir
Fânî etme ömrün ol sevdâda kim bâkî değil

Sûret-ârâ olma sûret-i kemâl-i ma'nî et
Kim bahâyim nev'in etmez âdemî zer-beft¹⁵ çul

N'ola dersem kadrile efzûn Mesîhâ'dan seni
Yer ü gök mîzân olup fark olmuş ağırdan yünül

Âteş-i dil öyle sûzândır ki basmaz hiç kim
Rahm edip nâveklerinden özge zahmım üzre kül

Hâsılın evvel gam-ı cânândır âhir terk-i cân
Bu imiş kısmet [**Fuzûlî**] hâh ağla hâh gül (406 b)

¹⁵ Sırma ile dokunmuş

-49-

Dîvân-ı Fuzûlî **Muhammes**

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(410 a)

Vay yüz bin vâý kim dildârdan ayrılmışam
Fitne-çeşm ü sâhir-i hunhârdan ayrılmışam
Bülbül-i şûrîdeem gülzârdan ayrılmışam
Kimse bilmez kim ne nisbet yârdan ayrılmışam
Bir kaddi şimşâd gül-i ruhsârdan ayrılmışam

Kaddi tûbâ la‘li firdevsin şarâb-ı kevseri
Hulkı vü hûyı melek sûrette emsâl-i perî
Burc-i eflâkin sa‘âdetlü şereflü ahteri
Hüsn- arâ mecmû‘-i hubânın ser-â-ser serveri
Bir kaddi şimşâd gül-i ruhsârdan ayrılmışam

Dostlar ben nâle vü feryâd kılsam ‘ayb imiş
Çarh-ı bed-mihrin elinden dâd kılsam ‘ayb imiş
Gem diyârın dil-arâ âbâd kılsam ‘ayb imiş
Bu bina birle cihânda ad kılsam ‘ayb imiş
Bir kaddi şimşâd gül-i ruhsârdan ayrılmışam

Düşmüşem gamhâne-i hicrâne zâr ü derdnâk
Pençe-i hesret edip her dem girîbânımı çâk
Günde yüz kez hicr-i tîğile olurdum ben helâk
Gerdiş-i devvâr cevrenden ben dil-haste nâk
Bir kaddi şimşâd gül-i ruhsârdan ayrılmışam

Vasl umup cevr ü cefâsını çekerken cân henüz
Mihr umup şevkinde yanarken dil-i sûzân henüz
Cism-i gam-nâkimde var iken gam-ı hicrân henüz
Yetmedin pâyâne âh ü nâle vü efgân henüz
Bir kaddi şimşâd gül-i ruhsârdan ayrılmışam

Mülk-i vaslı dilberin gönlümde ma‘mûr olmadan
‘Aşk câmindan dil [**Fuzûlî**] mest ü mahmûr olmadan
Derd-i bî-dermân-ı hicrândan tenim dûr olmadan
‘Aşk-ârâ ‘âşıklığım ‘âlemde meşhûr olmadan
Bir kaddi şimşâd gül-i ruhsârdan ayrılmışam

(410 a)

-50-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(402 b)

Aşk dâmına giriftâr olalı zâr olubem
Ne belâdur ki âna böyle giriftâr olubem

Dil demekden kesilip ten hareketden vâh kim
Künc-i gamhâneye bir sûret-i dîvâr olubem

Kudretüm yok ki kılam kimseye şerh-i gam-ı dil
Eyle kim ârıza-i hicrle bîmâr olubem

Hazerüm ta‘neden ol gâyete yetmişdür kim
Yâra ağyâr olup ağyârım ile yâr olubem

Demezem dahi sana âşıkem ey gül zîrâ
Sana âşıklıgum izhâr edeli hâr olubem

Akl u sabr u dil ü din getdi bihamdi'llâh kim
Sefer-i sâhil-i deryâya sebük-bâr¹⁶ olubem

Yok [**Fuzûlî**] haberim mutlak özümden bes kim
Vâlih-i nakş-ı hayâl-i ruh-i dildâr olubem

(402 b)

¹⁶ Yüğü hafif olan

-51-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(497 a)

Girîbân oldu rüsvâlık eliyle çâk dâmen hem
Bana rüsvâlîğimde dostlar ta'n etdi düşmen hem
Reh-i 'aşk içre cân kıldım giriftâr-ı belâ ten hem
Bu yetmez mi ki bir derd artırırısın derdime sen hem

(497 b)Eger tutsam gamım elden nihân sabr u karârım yok

Ve ger şerh-i gam-ı pinhânım etsem gam-güsârım yok
Esîr-i bend-i zindânım elimde ihtiyârım yok
Bu yetmez mi ki bir derd artırırısın derdime sen hem

Oluptur eşk-i hûn-âb ile gül-gûn çehre-i zerdim
Yanıptur âteş-i hicrâna cân-ı derd-perverdim
Cefâ-yı çerh-i kec-reftâr elinden var bin derdim
Bu yetmez mi ki bir derd artırırısın derdime sen hem

Gehî şevk-i visâl ü geh belâ-yı hecr ile zârem
Özüm hem bilmezem derdim nedir ben nice bîmârem
Gam-ı 'aşk içre bir dermânı yok derde giriftârem
Bu yetmez mi ki bir derd artırırısın derdime sen hem

Cüdâ senden belâ vü derd-i hicrân ile tuttum hû
Kılur her dem bana bîdâd derd ayru belâ ayru
Belâ vü derde düştüm rûzgârım böyle hâlüm bu
Bu yetmez mi ki bir derd artırırısın derdime sen hem

Tabîb-i ‘aşka çok izhâr kıldım derd-i pinhânı
Men bîmâra mutlak olmadı bir sıhhat imkânı
Ezelden var bir derdim ki yoktur hiç dermânı
Bu yetmez mi ki bir derd artırırısın derdime sen hem

[Fuzûlî] her zaman bir ta‘n ile bağrım kılursen kan
‘Aceb bilmez misin ki ‘aşkdan geçmek değil âsân
Bilirsin düşmüşem bir derde kim yoktur âna dermân
Bu yetmez mi ki bir derd artırırısın derdime sen hem

(497 a-497 b)

-52-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(402 a)

Kazâ-yı ‘aşkı çok gördüm salâh-ı ‘akldan dûrem
Beni rüsvâ görüp ‘ayb etme ey nâsih ma‘zûrem

Eğer çâk-i girîbân eylesem men‘eylemen çün beni
Metâ‘-ı nengden² ârî libâsı ‘ârdan ‘ûrem

² Namus, ar

Ben ü sahrâ-yı vahşet menzil etmem ‘âfiyet-i küncün
Esîr-i dâm-ı zulmet olmazam çün tâlib-i nûrem

(402 b) Temerrüd-i ‘akl-ı fermânından etsem dostlar billâh
Beni re’yimle sanman ‘aşk sultânına me’ mûrem

Belâ-yı ‘aşk ü derd-i dost terkin kılmazam zâhid
Ne müştâk-ı behiştüm sen gibi ne tâlib-i hûrem

Hayâl-i çîn-i zülf tâk-ı ebûsıyla zevkim gör
Sanasın haşmetiyle kerîm kadriyle fağfûrem

Garaz bir âd etmiş ‘âlemde ben hem eylerim bir âd
Bihamdü lillah [**Fuzûlî**] rin-i rüsvâlıkda meşhûrem

(402 a- 402 b)

-53-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(498 b)

Gamından başa dün hasret eliyle ol kadar vurdum
Ki subh oldukda mürde cismimi toprağa tapşırdım

Büküldü kaddim âhım yetti hûrşîde sakın eğme
Ki mihnet okunu peykânladım gam yayını kurdum

Dimen Mecnûn'a 'âşık kim başında kuş yuva tutmuş
Benim 'âşık ki seyl-i eşkimi başımdan aşırdım

Gümânındır müretteb eyledi bürhânı isbâtın
Ne sâhib-keşfe kim dürc-i dehânın sırrını sordum

Tecerrüd seyrine sâyemden özge bulmadım hem-reh
Savurdum göklere toprağımı her yerde kim durdum

[Fuzûlî] 'aşkı mühlik derdim ol meh-veş inanmazdı
Bihamdillâh ki can vermek târîkiyle inandırdım

(498 b)

-54-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . - - / . . - / . . - / . . -)

(410 b)

Nice bir vesvese-i 'akl ile gamnâk olalım
Gelin âlâyiş-i gamdan çıkalım pâk olalım
Neş'e-i mey bulalım kâbil-i idrâk olalım
Mest ü medhûş u harâbâtî vü bî-bâk olalım

Rindler bezmine ser-mest sebû tek girüben
Zevk bağına girip câm-ı gülünü derüben
Meye derlerse bahâ ‘akl metâ‘ın verüben
Mest ü medhûş u harâbâtî vü bî-bâk olalım

Pây-best ü mey-i sâfî olalım vü dürd misâl
Verelim sâkîye cân eyleyelim kisb ü kemâl
Neş’eden bilmeyüben ‘âlem keyfiyet-i hâl
Mest ü medhûş u harâbâtî vü bî-bâk olalım

Mey habâbı gibi meyhânedede bir oturuben
İkd-ı engûr gibi bir araya baş çatuben
Alsalar dîn ile dünyâyı şarâba satuben
Mest ü medhûş u harâbâtî vü bî-bâk olalım

Bâdeden gayrı ki gam def’ine bir câm yeter
Nakdini neş’eye her kim verecek olsa yeter
[Ey Fuzûlî] revîş-i ehl-i riyâdan ne beter
Mest ü medhûş u harâbâtî vü bî-bâk olalım

(410 b)

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(499 b)

Perîşân hâlin oldum sormadın hâl-i perîşânım
Gamından derde düştüm kılmadın tedbîr-i dermânım
Ne dersin rüzgârım böyle mi geçsin güzel hânım
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

Esîr-i dâm-ı 'aşkın olalı senden vefâ görmem
Seni her kande görsem ehl-i derde âşinâ görmem
Vefâ vü âşinâlık resmini senden revâ görmem
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

Değer her dem vefâsız çarh yayından bana bin ok
Kime şerh eyleyem kim mihnet ü endûhu derdim çok
Sana kaldı mürüvvet senden özge hiç kimsem yok
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

Gözümden dembedem bağrım ezip yaşım gibi gitme
Seni terk etmezem çün ben beni sen dahi terk etme
Amândır zâlim olma ben gibi mazlûmu incitme
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

Katı gönlün nedir bu zulümle bidâda râgıbdır
Güzeller sen gibi olmaz cefâ senden ne vâcibdir
Senin tek nâzenîne nâzenîn işler münasibdir
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

Nazar kılmazsan ehl-i derde gözden akıtan seyle
Yamânlıktır işin ‘uşşâkla yahşi midir söyle
Gel Allâh’ı seversen ‘âşika cevri etme lutf eyle
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

[Fuzûlî] şîve-i ihsânın ister bir gedayıdır
Dirildikçe senin kûyun ölede hâk-i pâyındır
Gerek öldür gerek ko hükm hükmün re’y re’yindir
Gözüm cânım efendim sevdiğim devletli sultânım

(499 b)

-56-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(395 a)

Ey kemân ebrû şehîd-i hançer-i müjgânınım
Bulmuşum feyz-i nazar senden senin kurbânınım

Kâkülün târına peyvend etmişim can riştesin
Başın için bir terahhum kıl ki ser-gerdânınım

N'ola kılsam terk-i mey minnet kılıp zâhidlere
Neylerim mey neş'esin men kim senin hayrânınım

Şâne-veş yüz nâvek-i gam sancılupdur cânıma
Tâ esîr-i halka-i gîsû-yı müşg-efşânınım

El çekip kat'-ı nazar kılmış ilâcımdan tabîb
Bildi gûyâ kim harâb-ı nergis-i fettânınım

Câna meylin var ise hükm eyle teslîm eyleyem
Şâh sensin ben senin bir bende-i fermânınım

Gonce kılmaz şâd gül açmaz tutulmuş gönlümü
Arzû-mend-i ruh-ı âl ü leb-i handânınım

Kan edipdür bağırımı âh etme her dem ey felek

Hürmetim tut bir iki gün kim senin mihmânınım

[Ey Fuzûlî] âteş-i âh ile yandırdın beni
Gâlibâ sandın ki şem'-i külbe-i ahzânınım

(395 a)

-57-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- - ./ - . - - / - - ./ - . - -)

(406 b)

Zülfü gibi ayağın koymaz öpem nigârım

Yoktur ânın yanında bir kılca i'tibârım

İnsâf hoştur ey 'aşk ancak beni zebûn et

Ha böyle mihnet ile geçsin mi rûzigârım

Bildi tamâm-ı 'âlem kim derd-mend-i 'aşkım

Yâ Râb henûz hâlim bilmez mi ola yârım

Vaslından ayrı n'ola kanım dökülse gül gül

Ben gülbün-i hazânım bu fasldur bahârım

Tasvîr eden vücûdum yazmış elimde sâğar

Ref' olmaya bu sûret yok elde ihtiyârım

Dûr etmesin zamânı mey neş'esin başımdan

Toprak olanda Yâ Râb dürd-i mey et gubârım

Rusvâlarından ol meh saymaz beni **[Fuzûlî]**

Dîvâne olmayam mı dünyâda yok mu ârim

(406 b)

-58-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(497 a)

Değilsin çoktan ey gerdûn cihân seyrinde yoldaşım

N'ola ham olsa kaddim senden artıktır benim yaşım

Terâzû-yı 'ayâr-ı mihnetim pazâr-ı 'aşk içre

Gözüm her dem dolup bin taşa her sâ'at değer başım

Sirişküm âl bağrım yâre bir kûh-ı belâyım kim

Hemîşe lâle vü lâ'l ile renggindir içim taşım

Bana mânend bir divâne sûret bağlamaz gûyâ

Kalem sındırdı tasvîrim çekenden sonra nakkâşım

[Fuzûlî] hâzine-i genc-i vefâyım ol sebebdendir

Güherler döktü isrâf ile bu çeşm-i güher-pâşım

(497 a)

-59-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

(407 a)

Hoş ol zamân kim harîm-i visâle mahrem idim

Ne mübtelâ-yı belâ ne mukayyed-i gam idim

Gezerdim itlerin içre fezâ-yı kûyunda

Yerim behişt-i berîn idi ben bir âdem idim

Hemîşe secde-gâhım hâk-i âsitânın idi

Bu i'tibâr ile bir ser-bülend-i 'âlem idim

Gedâ-yı kûyun idim böyle zilletim yok idi

Serîr-i saltanat-ı kurbda mu'azzam idim

Zamân zamân eser-i pertev-i cemâlinden

Mu'âlic-i dil-i pür-derd ü çeşm-i pür-nem idim

Ziyâde gam-zedeem hicrle hoş ol günler

Ki ben bu gam-zedelikten ziyâde hurreem idim

[Fuzûlî] olmaz imiş mihnet-i firâka müfid

Bu zevk zikri ki bir vakt yâre hem-dem idim

(407 a)

-60-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. .- - / .- - / .- - / .- -)

(393 a)

Dehenin şevkini can-sûz-ı gümân etmez idim

Yoksa bir dem anı ben mûnis-i cân etmez idim

Vasl-ı hâl-i lebini bilse idim nâ-makdûr

Arzusunda kara bağrımı kân etmez idim

Hûblar ‘âşık meyl etmediğin bilse idim

Özümi ‘aşk ile rüsvâ-yı cihân etmez idim

Düşmeseydi gözümün yaşına feyz-i nazarın

Ânı her servin ayağına revân etmez idim

Salmasaydım dil-i vîrâne ‘imâret-i tarhın

Anda genc-i güher-i ‘aşkı nihân etmez idim

Sinem-i ta’na-i ağıyâra değildim vâkıf

Yoksa yarin ser-i kûyında mekân etmez idim

Etmeseydi sitem-i yâr **[Fuzûlî]** beni zâr

Bunca feryâd çekip âh ü figân etmez idim

(393 a)

-61-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(398 b)

‘Aşkdan cânımda bir pinhân marazı var ey hakîm
Halka pinhan derdim izhâr itme zinhâr ey hakîm

Var bir derdim ki çok dermândan artuktur velî
Koy beni derdimle dermân eyleme var ey hakîm

Ger basıp el nabzıma teşhîs kılsan derdimi
Al emânet kılma her bî-derde izhâr ey hakîm

Gel benim tedbîr-i bî-hûdumda sen bir sa‘y kıl
Kim olam bu derde artukrak¹⁷ giriftâr ey hakîm

Gör ten-i uryânıyla ahvâlimi hicrân günü
Var imiş rûz-ı kıyâmet kılma inkâr ey hakîm

Çekmeyince çâre-i derdimde zahmet bilmedin
Kim olur dermân-ı derd-i aşk düşvâr ey hakîm

Renc çekme sıhhat ümmîdin [**Fuzûlî**]’den getir
Kim kabûl-i sıhhat etmez böyle bîmâr ey hakîm

(398 b)

¹⁷ Kulluk, kölelik

-62-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(399 a)

Secdedir her kande bir büt görsem âyininim benim

Hâh kâfir hâhmü'min tut budur dînîm benim

Bağbân-ı şimşâd¹⁸ ü nesrînî¹⁹ bana 'arz etme kim

Ol kadd-i ruhsârdır şimşâd ü nesrînîm benim

Hâk-i dergehin nazardan sürme ye seylâb-ı eşk

Kılma zâyî' sürme-i çeşm-i cihân-bînim benim

Eşk mevci gezdirir her yan-ı tenim hâşâkini

Mümkün olmaz eşk tahrîkiyle teskînîm benim

Çâre umdum la'l-i şîrîninden eşk-i telhume

Telh güftâr ile aldın cân-ı şîrînîm benim

Bende sâkin oldu derd-i 'aşk Mecnûn'dan geçip

Andan artukdur meğer 'aşk içre temkînîm benim

Ey [**Fuzûlî**] her yeten ta'n eyler oldu hâlîme

Bu yeter ehl-i melâmet içre tahsînîm benim (399 a)

¹⁸ Şimşir ağacı

¹⁹ Yabânî gül

-63-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(393 a)

Penbe-i dâğ-ı cünûn içre nihândır bedenim

Diri oldukça libâsım budur ölsem kefenim

Câni cânân dilemiş vermemek olmaz ey dil

Ne nizâ‘ eyleyelim ol ne senindir ne benim

Taş deler âhım oku şehd-i lebin şevkinden

N’ola zembûr evine benzese beyt’ül-hazenim

Tavk-ı zencîr-i cünûn dâire-i devlettir

Ne revâ kim beni andan çıkara za‘f-ı benim

(393 b)‘Aşk sergeştesiyem, seyl-i sirişk içre yerim

Bir habâbem ki, hevâdan doludur pîrehenim

Bülbül-i gam-zedeyim, bağ u baharım sensin

Dehen ü kadd ü ruhun, gonca vü serv-i semenim

Edemen terk **Fuzûlî** ser-i kûyun yarın

Vatanımdır vatanımdır vatanımdır vatanım

(393 a- 393 b)

-64-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(398 b)

Her habâb-ı eşkime bir aks salmış peykerim²⁰
Şâh-ı mülk-i mihnetim tutmuş cihânı leşkerim

Ehl-i kadrim yanalı ‘aşk oduna pervâne tek
Sürme-i çeşm eylemişler şem‘ler hâkisterim

Cismimi yaktınsa pâ-mâl etme gönlümden sakın
Külhanım eksik değil hâkisterimden ahkerim

‘Aşk-ı ser-gerdânyım göğsümde bin bin dağlar
Bir sipîhr-i sâirem sâbit cem‘-i ahterim

Çeşm-i târ-ı cismime düzmüştü ekşim gevherin
Âh kim çarh üzmüş ol târı dağılmış gevherim

N’ola her sâ‘at od üstünde durursam dûd tek
‘Ûd-ı bezm-i ‘aşkım ateştir bisât ü bisterim

Ey [**Fuzûlî**] çok melâmetden beni men‘ etme kim
Ben nihâl-i gülşen-i derdim Melâmîdir pirim

(398 b)

²⁰ Yüz, sîmâ

-65-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(399 a)

Ney gibi her dem ki bezm-i valsını yâd eylerim

Tâ nefes vardır kuru cismimde feryâd eylerim

Rûz-ı hicrândır servin ey murg-ı rûhum kim bugün

Bu kafesden ben seni elbette âzâd eylerim

Vehm edip tâ salmasın ol mâha mihrin hiç kim

Kime yetsem cevr ü zulmünden âna dâd eylerim

Kan yaşım kılmaz vefâ giryân gözüm isrâfına

Bunca kim her dem ciğer kanından imdâd eylerim

İncinmem her nice kim ağyâr bî-dâd²¹ eylese

Yâr cevr için gönül bî-dâda münkâd eylerim

Bilmişim bulmam visâlin lîk bu ümmîdle

Gâh gâh öz hâtır-ı nâ-şâdımı şâd eylerim

Levh-i âlemden yudum eşk ile Mecnûn adını

Ey [**Fuzûlî**] ben dahî âlemde bir âd eylerim

(399 a)

²¹ Zulm, cevr

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(395 a)

Yandı cânım hicr ile vasl-ı ruh-ı yâr isterim

Derd - mend-i firkatim dermân-ı dîdâr isterim

Bülbül-i zârım değil beyhûde efgân ettiğim

Kalmışım nâlân kafes-i kaydında gülzâr isterim

Dehr pazarında kâsedir metâ‘-ı himmetüm

Bu metâ‘ı satmağa bir özge pazâr isterim

Fânî olmak isterim ya‘nî belâ-yı dehrden

Râhat-ı cismim za‘îf ü cân-ı efkâr isterim

N’ola ger kılsam şeb-i hicrân temennâ-yı ecel

N’eyleyim çoktur gam def‘ine gam-hâr isterim

Çün bekâ bezmindedir dildâr ben hem durmazam

Bu fenâ deyrinde bezm-i vasl-ı dildâr isterim

Ey [**Fuzûlî**] istemez kimse rızâsıyla fenâ

Ben ki bundan özge bilmem çâr ü nâ-çâr isterim

(395 a)

-67-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(406 b)

Bir kul oğlunu gönül mülküne sultân ettim

Mısır idi pâdişâhın Yûsuf-ı ken'ân ettim

Dil ki bir dilbere menzil idi âhım ile

Yele verdim adını taht-ı Süleymân ettim

'Aşk terki dil ü cândan görünürdü müşkil

Terk-i 'aşk eyle dedin terk-i dil ü cân ettim

Cân gamın çekmiş idi var idi boynunda hakı

Bu ânın ecri idi kim san kurbân ettim

Reh-i 'aşkın tutup ettim gam-ı derdim def'in

Gör ne cem'î bu tarîk ile perîşân ettim

Sana tapşırđım oklarını yaktın ey dil

Zâyi' ettin ne kadar kim san ihsân ettim

Sebze tek kıldı [**Fuzûlî**] çıkarıp eşk-i 'ayân

Ten gubârında okun her nice pinhân ettim

(406 b)

-68-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(498 b)

Tenimde zahm-i tîğın çeşm-i hûn-efşâna benzettim

Okun kim saf saf etrâfındadır müjgâna benzettim

Bekâ-yı rûhumu bildim hayâl-i la'li nâbından

Hayâtımdır dedim bağrıma bastım kana benzettim

Sökülmüş göğsümü kim doludur gamzen hayâliyle

Haramîler yatağı menzil-i virâna benzettim

Tenimden incinip çıkmış revân cân kimi peykânın

Niçün incinmesin yetdikde zevkin câna benzettim

Gözümde beslenip kıymet bulan peykânını gördüm

Sadefde gevher olan katre-i bârâna benzettim

[Fuzûlî] öldürür her dem beni ehl-i nazar ta'nı

Ki niçün yâr lâ'lin çeşme-i hayvâna benzettim

(498 b)

-69-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(497 a)

Vefâ her kimseden kim istedim ândan cefâ gördüm

Kimi kim bî-vefâ dünyâda gördüm bî-vefâ gördüm

Kime kim derdimi izhâr kıldım isteyip dermân

Özümden hem beter bir derde ânı mübtelâ gördüm

Mükedder hâtırımdan kılmadı bir kimse gam def'in

Safâdan dem uran hem-demleri ehl-i riyâ gördüm

Eğer su dâmenin tuttum revân döndürdi yüz benden

Ve ger gözgüden umdum sıdk 'aks-i müdde'â gördüm

Ayak bastım reh-i ümîde ser-gerdânlık elverdi

Hüner-i ser-riştesin tuttum elimde ejdehâ gördüm

Bana gösterdi gerdûn tîre bahtım göğün yüz kez

Men bedbaht âna her gâh kim baktım kara gördüm

[Fuzûlî] 'ayb kılma yüz çevirsem ehl-i 'âlemden

Neden kim her kime yüz tuttum ândan yüz belâ gördüm

(497 a)

-70-

Kalenderî Fuzûlî

(- . / . - . / . - . / . -)

(525 b)

Felek ayırdı beni cevr ile cânânımdan
Hazer etmez mi ‘aceb nâle vü efgânımdan

Oda yandırsam eğer şu‘le ile nüh feleği
Ne biter âteş-i âh ol dil-i sûzanımdan

Gam-ı pinhan beni öldürdü bu hem bir gam kim
Gül-ruhum olmadı âgeh gam-ı pinhânımdan

Âh idi hem-nefesim âh ki ol hem âhir
Çıkdı ikrâh kılıp külbe-i ahzânımdan

Ben ne hâcet ki kılâm dâğ-ı nihânım şerhin
‘Âkıbet zâhir olur çâk-i girîbânımdan

Hak bilir yâr değil cân ü dilimden gâib
N’ola ger gâib ise dâde-i giryânımdan

Cân eğer çıksa tenimden eser-i mihri ile

Eser-i mihrini ki çıkar cânımdan

(526 a)Lutf edipsin meğer ey bâd bu günden böyle
Veresin bir haber ol serv-i hırâmânımdan

Ey [Fuzûlî] gam-ı hicr ile perîşândır hâl
Kimse âgâh değil hâl-i perîşânımdan

(525 b-526 a)

-71-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(407 a)

Yere düşmez her ne ok kim atsa ol ebrû kemân
Gün şua'ıyla ânın çok farkı var ey âsumân

'Aşk nâmûsu ben ü Mecnûn'a düşmez lâ-cerem
Gam yükün çekmekteyiz ben ben bir zamân ol bir zamân

Yok reh-i 'aşkında bir menzil yaşım girdâbına
Yol ettirmiştir işi ser-geşte gezmektir hemân

Kâm mümkündür uzun 'ömrile zülfünden velî
Bulmak olmaz devr-i ruhsârında hattından emân

Hiç kim sırr-ı dehânın dehânın bilmez ol 'îsî lebin
'Âlemi kavgaya salmıştır mücerred bî-gümân

Şem‘-i ruhsârın nihân tut çeşme-i hurşîdden
Nûr-ı çeşmim ihtirâz olmaz yamân gözden yamân

Ey [Fuzûlî] çekme sen râh-ı tevekkülден kadem
Menzil-i maksûda ermektir mukarrer ben zamân

(407 a)

-72-

Dîvân-ı Fuzûlî **Tercî‘-i Bend**

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(408 b)

Ben kimim bir bî-kes ü bî-çâre vü bî-hânümân
Tâli‘im âşufte ikbâlim nigûn bahtım yamân
Nemli eşkimden zemîn memlû ünümden âsumân
Âh u nâlem nâveki²² peyveste²³ ham kaddim kemân
Tîr-i âhım bî-hatâ te’sîr-i nâlem bî-gümân
Muttasıl gam-hâne-i sînemde yüz gam mihmân
Kanda bir gam etse benden istesinler ben zamân
Yok bana dâm-ı belâ vü kayd-ı mihnetten amân
Çıkmadı gönlümden endûh u gam ü mihnet hemân
Ey benim cânım sen ü gönlüm seninle şâdumân
Sensiz olmam ayru mihnetten belâdan bir zamân
El-amân hicran belâ vü mihnetinden el-amân

²² Ok

²³ Ulaşmış, ittisâl peydâ etmiş

Fâriğ ede cümle âlemden bilür ‘âlem beni
‘Ayb ederdi bî-haber sanıp benî-Âdem beni
Koymadı devrân-ı çarh öz hâlime hurrem beni
Şâd iken ‘âlemde çarh itdi esîr-i gâm beni
‘Aşk nâ-geh oldu peydâ tuttu müstahkem beni
Saldı yüz sevdâya ol gîsû-yı ham-der-ham beni
Şimdi Mecnûn’dan gam-ı ‘aşk içre sanman kem beni
Yâr çok kılmaz harîm-i vaslına mahrem beni
Sen ki mahremsin sabâ billâh anıp her dem beni
Söyle ey gül kim sana baht eylemez hem-dem beni
Sensiz olmam ayru mihnetten belâdan bir zamân
El-amân hicran belâ vü mihnetinden el-amân

Bülbül-i zârım gül-i ruhsâr âlinden cüdâ
Tûtî-i lâlim şeker-nisbet makâlinden cüdâ
Der idim sabr eyleyem ölsem cemâlinden cüdâ
Bilmedim düşvâr imiş olmak visâlinden cüdâ
(409 a)Tîre oldu rûzigârım zülf ü hâlinden cüdâ
Oldu sahrâ menzirim vahşî gazâlinden cüdâ
Çıkaydı cân-ı nâ-tüvân-ı şîrîn zülâlinden cüdâ
Oldum el-kıssa ruh-ı ferhunde-fâlinden cüdâ
Mû tek inceldi benim nâzik nihâlinden cüdâ
Ham getirdi kâmetim müşkin hilâlinden cüdâ
Sensiz olmam ayru mihnetten belâdan bir zamân
El-amân hicran belâ vü mihnetinden el-amân

Sîne-çâk ü dîde nem-nâk ü beden-efgârdır
Can hazin hâtır-ı gamın şeydâ gönül bîmârdır
Ben bu gam içre ki def'in eylemek düşvârdır
Maslahat gördüm dediler maslahat ızhârdır
Söyledim derd-i dilimi bildi ol kim yârdır
Kılmadı bir rahm bes kim zâlim ü hun-hârdır
Dâhi ızhâr eylemem ne hâcet-i tekrârdır
Eylerim sabr u tahammül tâ hayatım vardır
Câna yetgeç bende tâ kim kuvvet güftârdır
Söylerem ey cân ki senden ayrılık düşvârdır
Sensiz olmam ayru mihnetten belâdan bir zamân
El-amân hicran belâ vü mihnetinden el-amân

Âkıbet âhım benim ol mâha te'sîr etmese
Bunca efsûnum perî-veş yâri teshîr etmese
Yâr hâl-i zârıma bir fikr ü tedbîr etmese
Bî-vefâlık resmini geldikçe tağyîr etmese
Ol civân-ı nâzenîn meyl-i ben-i pîr etmese
Tûtarım bir yâr ben hem 'ömr taksîr etmese
Yâr yâr olmaz gönül 'uşşakla bîr etmese
Zülfünü 'âşıkların boynuna zencîr etmese
'Âşıkın kaydına yüz nîreng²⁴ ü tezvîr etmese
Görmeyen sâ'atde yüz 'ömr ile takrîr etmese
Sensiz olmam ayru mihnetten belâdan bir zamân
El-amân hicran belâ vü mihnetinden el-amân

²⁴ Hile, mekr

Fakr u zillet Ey [**Fuzûlî**] ‘izz ü câhımdır benim
Şîve-i mihr ü muhabbet resm ü râhımdır benim
Derdimi sâbit kılan ‘uşşâka âhımdır benim
Âh bu da‘vîde bir âdil guvâhımdır benim
Gerçi gam maksûdı katl-i bî-günâhımdır benim
Gam değil çün genc-i meyhâne penâhımdır benim
Dergeh-i pîr-i mugân ümmîd-gâhımdır benim
Ben ânın bir çâkeri ol pâdişâhımdır benim
Ey ki her cürm olsa lutfun öZR-hâhımdır benim
Ayıran senden beni baht-ı siyâhımdır benim
Sensiz olmam ayru mihnetten belâdan bir zamân
El-amân hicran belâ vü mihnetinden el-amân

(408 b- 409 a)

-73-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(498 b)

Şifâ lutf et dil-i bîmâra lâ‘l-i nûş handinden
Uyan hem olma ey bî-derd gâfil derd-mendinden

Semendin²⁵ katlime seğritti amma korkarım ândan
Ki sebkate nâ-geh tevsen-i²⁶ ‘ömrüm semendinden

²⁵ At

²⁶ Sıçrayan at

(499 a) Murâd-i hâtırın ger müşkil olmaktadır işim olsun

Ne çâre geçmek olmaz hâtır-ı müşkil-pesendinden

Bilirdim sende hem var ol hevâ kim bendedir ey ney

Dem urdukça eger çıksaydı âteş bend bendinden

Harîs eyler beni pendin mezâk-i ‘aşka ey nâsih

Dirîğ etme ki mahzûzum senin peyveste pendinden

Kemend-i dûd-ı âhındır [**Fuzûlî**] çarh boynunda

‘Aceb sayyâdsın kim kimse kurtulmaz kemendinden

(498 b-499 a)

-74-

Dîvân-ı Fuzûlî **Tahmîs**

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(394 a)

Tâ cünûn rahtın geyip tuttum fenâ mülkün vatan

Ehl-i tecrîdim kabûl etmem kabâ vü pîrehen

Her kabâ vü pîrehen giysem misâl-i gonca ben

Ger seninçün kılmışım çâk ey büt-i nâzik beden

Gûrum olsun ol kabâ egnimde pîrâhen kefen

Gerçi sevdâ-yı ser-i zülfüneyim zâr ü zelîl
Geçmem ol sevdâdan oldukça bana ‘ömr-i tavîl
Sanma terk edem bu sevdâyı ger olsam ben katîl
Çıkmaya sevdâ-yı zülfün başdan ey meh ger yüz zelîl
Üstühân-ı kellem içre tutsa ‘akrepler vatan

Gâlib olmuş subh-dem şevk-i gül rûyun bana
Seyr-i bâğ ettim ki bûy-ı gül vere teskîn bana
Gel görüp yâdunla güle dürr-i eşk saçtım her yana
Düştü şebnem bağa gel tâ gül nisâr etsün sana
Sebzenin her bergine bir dür ki dapşurmuş çemen

Der idim ey dil getirme hiç derd ehline şek
Tâ seni hem salmaya bir derde devrân felek
Almadın pend imdi ‘âşkınsın işin âh eylemek
Ey gönül ‘aşk ehline her dem gülerdin şem‘ tek
Ben demez miydin ki bir gün ağlayasıdır gülen

Hâh-ı sincâb eylesin ferşin [**Fuzûlî**] hâh-ı gül
Hicrden mutlak uyku görmez göz eğlenmez gönül
Yarsız ‘aşk ehlinin dinlenmesi mümkün değil
Nice dinlensin habîbin sensiz ey endâmı gül
Çün batar cismime tende her tüy olmuş bir diken

(394 a)

-75-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(406 a)

Lebin reşki mîzâcın telh kıldı bâde-i nâbın

Kaşın meyli yüzünü kıbleden döndürdü mihrâbın

Girihdâr oldu cânım riştesi²⁷ tesbîh târı tek

Bana gör netti âhir arzû-yı zülf-i pür-tâbın

Ayağın tozuna yüz sürmeye vermez sabâ ruhsat

Yüzün yüz kere şebnem yumadan gül-berg-i sırâbın

Sabâ ol zülfü deprettikçe teşvîşim ziyâd eyler

Sakın depretme kim bağrımdadır başı bu kallâbın

Der ü dîvârına küstâh yüz sürmüş deyü gerdûn

Yüzünü geceler tâ subh sürter yere mehtâbın

Muhabbet zâhir etmek câmina kan dökmek istersen

Habîbim bunca hem rağbet nedir cürmüne ahbâbın

[Fuzûlî] gamze-i merdüm-küşünden iltifât ister

Sanur kim iltifâtı rahm olur kurbâna kasâbın

(406 a)

²⁷ Tel, iplik, râbita, ‘alâka

-76-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(399 a)

Yakma cânım nâle-i bî-ihyârımdan sakın
Dökme kânım âb-i çeşm-i eşk-bârımdan sakın

Su verir her subh-dem göz yaşı tîğ-i âhıma
Çok beni incitme tîğ-i âb-dârımdan sakın

Cevr odu yaktı beni yanımda durma ey gönül
Bir tutuşmuş âteşim kurb u civârımdan sakın

Ten evinden rahtını cehd eyle ey cân taşra çek
Âfet-i seyl-i sirişk-i bî-karârımdan sakın

Gerçi bir hâk-i rehim kimse beni almaz göze
Çok hakâretle nazar kılma gubârımdan sakın

Durma kabrim üzre ey ‘aşk içre ben tek ölmeyen
Ta‘ne taşıdur sana seng-i mezârımdan sakın

Şâh-i mülk-i mihnetim hayl-i sipâhım derd ü gam
Hayl-i bî-hadd ü sipâh-ı bî-şumârımdan sakın

Ey [Fuzûlî] kangı mahbûbu ki sevsen rahmî var
Kıl hazer ancak benim bî-rahm yârımdan sakın

(399 a)

-77-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. .- - / .- - / .- - / . .-)

(398 a)

Dehenin derdime dermân dediler cânânın

Bildiler derdimi yoktur dediler dermânın

Olsa mahbûbların ‘aşkı cehennem sebebi

Hûr u gilmânı kalır kendisine Rıdvân’ın

Geçti meyhâneden el mest-i mey-i ‘aşkın olup

Ne meleksin ki harâb ettin evin şeytânın

Urmazam sıhhat için merhem okun yarasına

İsterem çıkmaya zevk-i elem-i peykânın

Ne bilir okumayan Mushaf-ı hüsnün şerhin

Yere gökten ne için indiğini Kur’ân’ın

Yerden ey dil göğe koğmuştu sirişküm meleği

Anda hem koymayacaktır oları efgânın

Ey [**Fûzûli**] oluben garka-i girdâb-ı cünûn

Gör ne kahrın çekerim döne döne devrânın

(398 a)

-78-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(496 b)

Ne hoştur 'ârızın devrinde zülf-i anber-efşânın
Bu devrânda ne hoş cem'iyyeti var ol perîşânın

Ruhun devrinde bir dîvânedir sevdâ-yı zülfün kim
Ki her dem çizginür başına ister ola kurbânın

Hevâdan kâkülündür deprenen ya rişte-i cândır
Perîşânlıktan olmuş ben gibi meşhûru devrânın

Müselsel zülf-i müşgîninden artırmış ruhun revnak
Zehî sünbül kim olmuş zîveri gül-berg-i handânın

Kararıpdur tütün tek rûzgârım ol zamândan kim
Tenim hâşâkine otlar urupdur berk-i hicrânın

İşimdir sâye tek yerden yere yüz urmak ol günden
Ki başımdan gidipdür sâye-i serv-i hırâmânın

[Fuzûlî]'ni ayaktan saldı bâr-ı mihnet-i 'aşkın
Niçün tutmazsın ey kâfir elini bir Müselmân'ın

(496 b)

-79-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(407 a)

Cem‘-i gönlün devr-i cevrenden perîşân olmasın

Çarh-ı fermânınla gezmekten peşîmân olmasın

Yer işi gök cünbişi re‘yinle bir dem olmasa

Yedi iklîm ü dokuz gerdûn-i gerdân olmasın

Bir binâdır devletin olmuş penâh-ı hâs u âm

Ol binâ Yâ Rab cihân oldukça vîrân olmasın

Kılmasa ‘âlem murâdınca medâr olsun harâb

Olmasa dervân senin re‘yince devrân olmasın

Çizginirken dostlar kâmınca fermânında çarh

Hâkim-i takdîrden tağyîr-i fermân olmasın

Tâbi‘ olsun cümle-i ‘âlem senin fermânına

Cümle-i âlemde senden gayri sultân olmasın

Lahza lahza gülşen-i mehdinde gûyâ olmasa

Bülbül-i nutku [**Fuzûlî**]’nin hoş elhân olmasın

(407 a)

-80-

“Murabba“

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(403 a)

Gayr ile her dem nedir seyr-i gülistân ettiğin
Bezm edüp halvet kılıp yüz lütf u ihsân ettiğin
Ahd bünyâdın mürüvvetdir mey-i virân ettiğin
Kanı ey zâlim bizimle ahd u peymân ettiğin

Lahza lahza müddeîler pendini gûş eyledin
Kana kana gayr câm-ı şevkini nûş eyledin
Vara vara ahd ü peymânı ferâmuş eyledin
Kanı ey zâlim bizimle ahd u peymân ettiğin

Gayra salıp mihrini bizden sûretten âkıbet
Terk-i mihr ettin tarîk-i zulmü tuttun âkıbet
Ahdler peymânlar etmiştin unuttun âkıbet
Kanı ey zâlim bizimle ahd u peymân ettiğin

Cürmümüz n'oldı ki bizden eyledin bîzârlık
Biz gamın çektik sen ettin özgeye gam-hârlıĝ
Sizde âdet bu mudur böyle olur mu yârlık
Kanı ey zâlim bizimle ahd u peymân ettiğin

Çerh tek bed-mihrlik resmini bünyâd eyledin
Yahşi adın var iken döndün yaman âd eyledin
Döne döne bizi gam-nâk özgeyi şâd eyledin
Kanı ey zâlim bizimle ahd u peymân ettiğin

Gönlümüz min ba‘d zülfünçün perîşân olmasın
Bağrımız la‘lin hevâsiyle dahi kan olmasın
Bî-vefâsın çeşmimiz yâdınla giryân olmasın
Kanı ey zâlim bizimle ahd u peymân ettiğin

Vâ‘de-i vasl ile aldın sabrımız ârâmımız
Olmadı bir gün visâlinden müyesser kâmımız
Geçti hicr ile [Fuzûlî]’den beter eyyâmımız
Kanı ey zâlim bizimle ahd u peymân ettiğin

(403 a)

-81-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(397 b)

Şöyle ra‘nâdır gözüm serv-i hırâmânın senin
Kim gören bir kez olur elbette hayrânın senin

Kâkülün tek başına çizginmek ister hâtırım
Ey ben ü yüz ben gibi ser-geşte kurbânın senin

‘Ârızın devrinde cem‘iyyetden olsun nâ-ümîd
Olmayan âşüfte-i zülf-i perîşânın senin

Çün ‘acebdür la‘le gûyâlık ne mu‘cizdir bu kim
Eyler izhâr-ı sühan la‘l-i dür-efşânın senin

Çarh yayından atıldı cânıma tîr-i ecel
Lîk andan tîzrek davrandı müjgânın senin

Dâğ-ı hicrânın odun benzetmek olmaz duzâha
Olmasın kâfir esîr-i dâğ-ı hicrânın senin

Ey [**Fuzûlî**] öyle kim bîmâr-ı derd-i ‘aşksın
Yokdurur ölmekden özge hiç dermânın senin

(397 b)

-82-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(405 b)

Kıldı zülfün tek perîşan hâlimi hâlin senin
Bir gün ey bî-derd sormazsın nedir hâlin senin

Gitti başından gönül ol serv-kaddin sâyesi
Ağla kim idbâra tedbîl oldu ikbâlin senün

Zînet için cism dîvârında etmezdim yerin
Çekmeseydi ‘aşk-ı cân levhinde timsâlin senin

Tîz çekmezsen cefâ tîğın beni öldürmeye
Öldürür her gün beni âhirde ihmâlin senin

Gark-ı hûn-âb-ı ciğer kılmış gözüm merdümlerin
Ârzû-yi hâl-i müşgîn ü ruh-i âlin senin

Dâm-gâh-ı ‘aşkdan tut bir kenâr ey murg-ı dil
Sınmadan seng-i melâmetden perr ü bâlin senin

Sâye-veş çokdan [Fuzûlî] hâk-i pâyin yaslanur
Ol ümîd ile ki bir gün ola pâ-malin senin

(405 b)

-83-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(405 b)

Şem‘-i rûyun âfitâb-ı ‘âlem-ârâdır senin
Nûr-ı Hakk hurşîd-i ruhsârında peydâdır senin

Sensin ol gevher ki dürc-i mümkünât içre bu gün
Mümkün olan ‘aybdan zâtın müberrâdır senin

Can verir la‘lin temennâsında bin âb-1 hayât
Feyzine leb-teşne bin Hızr u Mesîhâdır senin

Serv ü gül nezzâresin neyler sana hayrân olan
Kim kaddin serv ü ruhun gül-berg-i ra‘nâdır senin

Râz-1 ‘aşkın halkdan kılmak nihân mümkün değil
‘Âşıkın ol vechden ‘âlemde rüsvâdır senin

Kıldı şevkin eşk gavvâsı gözüm merdümünün
Ey dürr-i ter menzil,in gûyâ bu deryâdır senin

Cümle âfâkdan çekmiş ta‘alluk dâmenin
Tâ [**Fuzûlî**] hastaya valsın temennâdır senin

(405 b)

-84-

Dîvân-ı Fuzûlî

Müseddes

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

(409 b)

Dün sâye saldı başıma bir serv-i ser-bülend
Kim kaddi dil-rübâ idi reftârı dilpesend
Güftâra geldi nâgeh açub la‘l-i nûş-hand
Bir püste gördüm anda döker rîze rîze kand²⁸
Sordum meğer bu derc-i dehendir dedim dedi
Yok yok devâ-yı derd-i nihânındurursenin

Eğmiş hilâl üstüne taraf-ı külâhını
Çok dil-şikestenin göğe yetirmiş âhını
Zülfün dağıtdı gizledi ebr içre mâhını
Gördüm yüzünde halka-i zülf-i siyâhını
Ol pîç ü tâb çok ne resendir dedim dedi
Devr-i ruhumda rişte-i cânın durur senin

Vermiş fûrug şem‘ ruhı gün ırâğına
Salmış şikest serv-kaddi gül budâğına
Dün serv tek basanda kadem göz bulâğına
Bir nice hârdan elem ermiş ayâğına
Gül bergine batan ne dikendir dedim dedi
Müjgân-ı çeşm-i eşk-feşânındurur senin

²⁸ Nebât şekeri

Seyr ile bâga saldı güzâr ol semen-‘izâr
Envâ‘-ı zîb ü zînet ile fasl-ı nev-bahâr
Dökmüş gül üzre sünbül-i gîsû-yı müşk-bâr
Yakmış latîf ayâğına yine gülberg tek nigâr
Nesrîne reng-i lâle nedendir dedim dedi
Gamzem hadengi²⁹ tökdüğü kandurur senin

Düşmüş ‘izârı üzre mu‘anber selâsili³⁰
Âşüfte-hâl edip nice bî-sabr u bî-dili
‘Aklımı vâleh eyledi şekl ü şemâili
Göz gördü kâmetin dil ü cân oldu mâili
Vah bu ne turfa serv-i çemendir dedim dedi
Manzûr-ı dîde-i nigerânındurur senin

(410 a)Dün subh-dem ki lâle vü nesrîn salıp nikâb
Gül çehresinden aldı sabâ perde vü hicâb
Gülzâra çıkdı seyr ile ol reşk-i âfitâb
Şebnem nisâr etti güneş lü’lü’-i hoş-âb
Lü’lü’-i mey yoksa dürr-i ‘Adendir dedim dedi
Epsem [Fuzûlî] eşk-i revânındurur senin

(409 b-410 a)

²⁹ Ok, tîr

³⁰ Zincirler, silsileler, şimşekler

-85-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(405 a)

Ey firâk-i leb-i cânân ciğerim hûn ettin

Çehre-i zerdimi hûn-âb ile gül-gûn ettin

Ciğerim kanını gözyaşına döktün ey dil

Vara vara ânı Kulzüm bunu Ceyhun ettin

Nice hüsn ile seni Leylî'ye nisbet kılayım

Bilmeyip kadrime terk ü beni Mecnûn ettin

Söyledin kim tutarım şâd gönüllerde makâm

Şâd iken bu söz ile gönlümü mahzûn ettin

‘Ahd kıldın ki cefâ kesmeysin âşıkdan

‘Âşıkı va’de-i ihsân ile memnûn ettin

Cür‘a cür‘a mey içip zîb-i cemâl artırdın

Zerre zerre gözümün nûrunu efzûn ettin

Ey [**Fuzûlî**] akıtıp seyl-i sirişk ağlayalı

‘Aşk ehline figân etmeyi kânûn ettin

(405 a)

-86-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(402 b)

Hilâf-ı re'yim ile ey felek medâr ettin
Beni gül ister iken mübtelâ-yı hâr ettin

Mürûr-ı 'ömrde bir dönmedün murâdımla
Döne döne bana zulm etmeyi ş'âr ettin

İhânetimde nedür bilmezem murâdın kim
Azîz-i âlem iken hâr u hâksâr ettin

Ümit-vâr idim evvel ki bir neşât görem
Binâ-yı mihnetümi şimdi üstüvâr ettin

Cefâ eliyle kılıp çâk perde-i sabrım
Nihân olan gamımı halka âşikâr ettin

Vefâda vermekle cân vermek bana mühlet
Beni bu va'd ü vefâsında şerm-sâr ettin

Meger bilindi [**Fuzûlî**] sana felek hâli
Ki varını bu cihânın yok i'tibâr ettin

(402 b)

-87-

Dîvân-ı Fuzûlî

(- . ./-.- / .- - ./-.-)

(405 b)

Ey meh benimle dâslarım düşmen eyledin
Düşmen hem eylemez bu işi kim sen eyledin

Peykanlarla doldu benim âferîn sana
Bîdâd çekmede benim âhen eyledin

Tahsin sana ki gönlüm evin tîre koymadın
Her zahm-ı nâvekin âna bir revzen eyledin

Olsun ziyâde rif'atin ey âh-ı âteşîn
Mihnet-serâmuzı bu gece rûşen eyledin

Eksilmesin terâvetin ey eşk-i lâle-gûn
Gül gül damup makâmımızı gülşen eyledin

Cân çıksa menzil etmeye ev tut habâbdan
Ey göz yaşı ki kasd-ı binâ-yı ten eyledin

Mümkün değil cihânda [**Fuzûlî**] ikametinin
Bîhûde sen bu merhalede mesken eyledin

(405 b)

-88-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(398 a)

Ey musavvir yâr timsâline sûret vermedin
Zülf-i ruh çekdin velî tâb u tarâvet vermedin

‘Aşk sevdâsından ey nâsîh beni men‘ eyledin
Yok imiş aklın bana yahşî nasîhat vermedin

Dün ki fırsat düştü hâk-i dergehinden kâm alam
N’oldu ey göz yaşı göz açmağa fırsat vermedin

Göz yumup ‘âlemden isterdim açam ruhsârına
Cânım aldın göz yumup açınca mühlet vermedin

Bu mudur rahmun ki hâlin eyler iken kasd-ı cân
Çıkdı hattın kim ânı men‘ ede ruhsat vermedin

Verme hüsn ehline Yâ Rab kudret-i resm-i cefâ
Çün cefâ çekmekte ‘aşk ehline tâkat vermedin

Ey [**Fuzûlî**] öldün efgân etmedin rahmet sana
Rahm kıldın halka efgânınla zahmet vermedin

(398 a)

-89-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(496 b)

Sabâ lûtf ettin ehl-i derde dermândan haber verdin

Ten-i mecrûha cândan câna cânândan haber verdin

Hazân-ı gamda gördün ıztırâbın bülbül-i zârın

Bahâr eyyâmı tek cigerin handândan haber verdin

Sözünü vahy-i nâzil ger desem ben hiç küfr olmaz

Cihânı tutmuş iken küfr îmândan haber verdin

Dediler yâr 'uşşâkın gelir cem' etmeye gönlün

Meger kim yâre 'uşşâk-ı perîşandan haber verdin

Süleymân mesnedinden dîv-i gümrâh raġbetin kestir

Denizde hâtem-i hükm-i Süleymân'dan haber verdin

[Fuzûlî] rûzgârın tîre oldu şâm-i hicrândan

Nesim-i subh tek hûrşîd-i rahşândan haber verdin

(496 b)

-90-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(399 b)

N'ola zâhid bilse küfr-i zülfün îmân olduğun
Şimdi görmüşler midir kâfir Müselmân olduğun

Ben eğer 'âşık olup dîn vermeyedim gârete
Kim bilirdi 'aşk mülkün kâfiristân olduğun

Kıl sevâb ey göz döküp kan vâkıf et 'âlemleri
Meyl edenler 'aşka bilsinler ciğer kân oladuğun

'Aşkî âsân bilip oldum esîri tıfl iken
Bilmedim gitdikçe bir âşûb-ı devrân olduğun

Ey [Fuzûlî] hûblar valsına eylersen heves
Gûyiyâ bilmez misin vasl içre hicrân olduğun

(399 b)

-91-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(399 b)

Görmüşüm her göz açanda ol gül-i ra'nâ yüzün
Göz yumunca eşk-i gülgûnum tutar dünyâ yüzün

Gerçi kâfirsen sana ey büt yeter bu ecr kim
Rağbetin büt-hânededen döndürdü yüz tersâ yüzün

Perde-i çeşmimde nakş-ı cevher-i tîğın senin
Mevce benzer kim tutar tahrikle deryâ yüzün

Olma ey sahrâ-nişîn gâfil değil her su serâb
Mevc-i eşk-i germ-i Mecnûn'dur tutan sahrâ yüzün

Yâd-ı ruhsârıyla ol mâhın gözüm kan yaş döker
Her gören sâ'atde hurşîd-i cihân-ârâ yüzün

Nâz edip döndürme ey bî-derd yüz 'uşşâkdan
Bunca hem gösterme fakr ehline istiğnâ yüzün

Ey [Fuzûlî] dûd-ı âhım tîre eyler 'âlemi
Görmesem bir lahza ol mâh-ı melek-sîmâ yüzün

(399 b)

-92-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(394 b)

Ol ki her sâ'at gülerdi çeşm-i giryânım görüp
Ağlar oldu hâlîme bî-rahm cânânım görüp

Eyleyin ta'yin-i cezâ-yi müdâvâ derdime
Terk edip cem' etmedi hâl-i perîşânım görüp

Lâle-ruhlar göğsümün çâkine kılmazlar nazar
Hiç bir rahm eylemezler dâğ-i hicrânım görüp

Tut gözün ey derd-i dil çerhin ki devrin terk edip
Kalmasın hayrette çeşm-i gevher-efşânım görüp

Pertev-i hurşîd sanman yerde kim devr-i felek
Yere urmuş âf-tâbın mâh-ı tâbânım görüp

Suda aks-i servi sanman kim koparıp bağbân
Suya salmış servini serv-i hırâmânım görüp

Ey [**Fuzûlî**] belki ol gül 'ârızı görmüş değil
Ol ki 'ayb eyler benim çâk-i girîbânım görüp

(394 b)

-93-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- -/.- -/.- -/.-)

(400 a)

Pây-bend oldum ser-i zülf-i perîşânın görüp
Nutktan düştüm leb-i la'l-i dür-efşânın görüp

Oda yaktım şem‘-veş canım, bakıp ruhsârına
Çarha çektim dūd-ı dil serv-i hırâmânın görüp

Gezdirir her yan gözüm eşk üzre bağrım pâresin
Hil‘at-i gül-gûn ile rahş³¹ üzre cevelânın görüp

Bir zaman geçmez ki dil tığından olmaz çâk çâk
Açılır her dem tutulmuş gönlüm ihsânın görüp

(400 b)Gönlümü tenhalık eylerdi perişân sîne
Olmasaydı cem‘ her yanında peykânın³² görüp

Bend-i zindân-ı gam ü mihnetten olmuşum halâs
Âh kim düştüm yine câh-ı zenehdânın görüp

Ey [**Fuzûlî**] bunca kim tuttun nihân hâl-i dilin
‘Âkıbet fehm etti el çâk-i girîbânın görüp

(400 a- 400 b)

³¹ At

³² Ok ve mızrak demir

-94-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(497 b)

Ezel kâtipleri ‘uşşâk bahtın kara yazmışlar
Bu mazmûn ile hat ol sahfa-i ruhsâra yazmışlar

Havâs-ı hâk-i pâyin şerhini tahkîk eden merdüm
Gubâr ile beyâz-ı dîde-i hûn-bâra yazmışlar

Gülistân-ı ser-i kûyun sıfâtın bâb bâb ey gül
Hatt-ı reyhân ile cedvel çekip gülzâra yazmışlar

(498 a)Girip meyhâneye kılsan tekellüm cân bulur şeksiz
Musavvirler ne sûret kim der ü dîvâra yazmışlar

İki satr eyleyip ol iki mey-gûn lâ‘ller vasfın
Görenler her birin bir çeşm-i gevher-bâra yazmışlar

Muharrirler yazanda her kime âlemde bir rûzı
Bana her gün dil-i sad-pâreden bir pâre yazmışlar

Yazanda Vâmık u Ferhâd ü Mecnûn vasfin ehl-i derd
[Fuzûlî] adını gördüm ser-i tûmâra yazmışlar

(497 b-498 a)

-95-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(496 a)

Ham açıldıkça zülfün belâ vü mihnetim artar
Bihamdillâh ki 'ömrüm uzanır cem'iyetim artar

Beni tedrîc ile kim tutmanız yâkût olan taştan
Boyandıkça ciğer kanıyla kadr ü kıymetim artar

Tutar görse göz yolun ey eşk kim temkînim eksiltir
Bu sûret-hâneyi gördükçe nakş-i hayretim artar

Marîz-i derd-i 'aşkım terk-i 'âlemdir murâdım kim
Bu nâhoş mülkde hoş durduğumca mihnetim artar

Büküldü kâmetim hasret yükünden veh ki 'âlemde
Ümîdim eksilip her lâhza yüz bin hasretim artar

(496 b) Ne şerbettir gamın kim içtiğimce eksilir sabrım

Ne sihr eyler ruhun kim baktığımca rağbetim artar

Çok oldukça gam ü derdim reh-i ‘aşk içre hoş-hâlim
[Fuzûlî] şâd olup şükr etmeyem mi ni‘metim artar
(496 a-496 b)

-96-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- -/.- -/.- -/.-)

(400 b)

Kangı gülşen gülbünü serv-i hırâmânınca var
Kangı gülbün üzre gonca la‘l-i handânınca var

Kangı gülzâr içre bir gül açılır hüsnün gibi
Kangı gül-bergi leb-i la‘l-i dür-efşânınca var

Kangı bağın nahli³³ vardır ol kaddin tek bâr-âver
Kangı nahlin hâsılı sîb-i zenehdânınca var

Kangı hûnî sen gibi cellâda olmuştur esîr
Kangı cellâdın kılıcı nevk-i müjgânınca var

Kangı bezm olmuş münevver bir kaddin tek şem‘den
Kangı şem‘in şu‘lesi ruhsâr-ı tâbânınca var

Kangı yerde sana benzer bulunur bir genc-i hüsn
Kangı gencin ejderi zülf-i perîşânınca var

³³ Hurma ağacı

Kangı gülbün bülbülün derler [**Fuzûlî**] sen gibi
Kangı bülbül nâlesi feryâd ü efgânınca var

(400 b)

-97-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(393 b)

Bende Mecnûn'dan füzûn âşıklık isti'dâdı var
Âşık-ı sâdık benim Mecnûn'un ancak adı var

N'ola kan dökmekte mâhir olsa çeşmin merdümü
Nutfe-i kâbildürür gamzen gibi üstâdı var

Kıl tefâhur kim senin hem var benim tek âşıkın
Leylâ'nin Mecnûn'u Şîrin'in eğer Ferhâd'ı var

Ehl-i temkinem beni benzetme ey gül bülbüle
Derde yok sabrı onun her lahza bin feryadı var

Öyle bed-hâlim ki ahvâlim görende şâd olur
Her kimin kim devr cevrenden dil-i nâşâdı var

Gezme ey gönlüm kuşu gâfil fezâ-yı aşkda
Kim bu sahranın güzer-gâhında çok sayyâdı var

Ey **Fuzûlî** aşk men‘in kılma nâsıhdan kabûl

Akl tedbîridir ol sanma ki bir bünyâdı var

(393 b)

-98-

Kalenderî Fuzûlî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(525 b)

Ey gül ne ‘aceb silsile-i müşg-i terin var

Vey serv ne hoş cân alıcı işvelerin var

Acıttı beni acı sözlerin tünd nigâhın

Vey nahl-i melâhat ne belâ telh berin var

Peykânları ile doludur çeşm-i pür-âbım

Ey bahr sanırsın senin ancak güherin var

Ol seng-i dile nâle-i zârın eser etmiş

Ey dil sana bu zevk yeter tâ eserin var

‘Aşk içre gönül deme ki ben bî-hôdem ancak

Ey gâfil özünden senin ancak haberin var

Çok bakdığına gamze ile bağrın üzersin

Her kime ki bakmazsan ânınla nazarın var

‘Aşk ehline ol mâh [**Fuzûlî**] nazar etmiş
Sen hem özünü göster eger bir hünerin var
(525 b)

-99-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(392 b)

Her kitaba kim leb-i la‘lin hadîsin yazalar
Rište-i cân birle ‘aşk ehli ânı şîrâzeler

Bu ne sırdır sırr-ı ‘aşkın demeden bir geçse ya
Şehre düşmüş ben seni sevdim diyen âvâzeler

Şeyhler meyhâneden yüz döndürürler mescide
Bî tarîkatler gerek kim doğru yoldan azalar

Çâkler göğsümde sanma kim açubdur tîğ-i ‘aşk
Gönlümün şehrine mihrin girmeye dervâzeler

Ey **Fuzûlî** yâr eğer cevri etse andan incinme
Yar cevri ‘âşığa her dem muhabbet tâzeler

(392 b)

-100-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(494 b)

Demiş her gonceye ‘âşıklığım râzın sabâ derler
El ağzın tutmak olmaz korkarım ey gül sana derler

Esîr-i derd ü ‘aşk u mest-i câm-ı şevk çok ammâ
Biziz meşhûr olan Leylâ sana Mecnûn bana derler

Senin mihr ü vefâ gösterdiğin ağıyâre çok gördüm
Galattır kim seni bî-mihr okurlar bî-vefâ derler

Sana derler büt-i çîn zülfüne zünnâr söylerler
Zehî imânı yoklar küfr söylerler hatâ derler

Bana derlerdi evvel bir melektir sevdiğin ammâ
Görenler ben fakire gökten inmiş bir belâ derler

Marîz-i ‘âşk ‘akd-i zülfün eyler arzû zîrâ
Mu‘âlicler bu mühlik derde müşkildir devâ derler

[Fuzûlî] ‘âşika derler olar kim terk-i ‘aşk eyle
Demezler mi hatâ tağyîr kıl hükm-i kazâ derler

(494 b)

-101-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(396 b)

‘Âşiyân-ı mürğ-i dil zülf-i perîşânındadır

Kande olsan ey peri gönlüm senin yanındadır

Aşk derdiyle hoşem el çek ‘ilâcımdan tabîb

Kılma dermân kim helâkim zerhr-i dermânındadır

Çekme dâmen nâz edip üftadelerden vehm kıl

Göklere açılmasın eller ki damânındadır

Gözlerim yaşın görüp şûr etme nefret kim bu hem

Ol nemekdendir ki la‘l-i şeker-efşânındadır

Mest-i hâb-ı nâz olup cem‘ et dil-i sad-pâremi

Kim ânın her paresi bir nevk-i müjgânındadır

Bes ki hicrânındadır hâsiyyet-i kat‘-ı hayât

Ol hayât ehline hayrânım ki hicrânındadır

Ey **Fuzûlî** şem‘-tek mutlak açılmaz yanmadın

Tâblar kim sünbülünden rişte-i cânındadır

(396 b)

-102-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . - / . - / . - / . . -)

(410 b)

Hâsılım berk-i havâdisden melâmet dağdır
Mesnedim kûy-ı melâmetde fenâ toprağdır
Zâr gönlüm tende zındân u belâ tutsağdır
Rahm kıl devletlü sultânım mürüvvet çağdır

(411 a)Devr ü cevrenden ten ü cânımda râhat kalmadı

Sûret-i hâlimde âsâr-ı ferâgat kalmadı
Mihnet ü gam çekmeye min ba'd tâkat kalmadı
Rahm kıl devletlü sultânım mürüvvet çağdır

Gönlümün mülkün cefâ seylâbı virân eyledi
Bahtımın hâlin hücûm-i gam perişân eyledi
Bağrımı endişe-i devr-i felek kân eyledi
Rahm kıl devletlü sultânım mürüvvet çağdır

İntihâsız cevrlere odlara yandırdı beni
Acı sözler tatlı canımdan usandırdı beni
Halktan bî-hûde efgânım utandırdı beni
Rahm kıl devletlü sultânım mürüvvet çağdır

İstedim bir çare çok yeldim yügürdüm her yana
Rahm edüb bir kimse imdâd etmedi mutlak bana
Çâresiz kaldım mürüvvet isteyip geldim sana
Rahm kıl devletlü sultânım mürüvvet çağıdır

Dâda geldim ‘adl dîvânına feryâdım işit
Sen ki ‘âdilsin gör efgânım nedendir gavre³⁴ yit
Şerh-i hâlim sor murâdımdır elim tut fikrim it
Rahm kıl devletlü sultânım mürüvvet çağıdır

Gör [**Fuzûlî**]’nin ruh-ı zerdinde eşk-ı âlini
Perde-i idbâr tutmuş sûret-i ikbâlini
Derd-mendindir inâyetler edip sor hâlini
Rahm kıl devletlü sultânım mürüvvet çağıdır

(410 b-411 a)

-103-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(394 b)

Ol perî-veş kim melâhat mülkünün sultanıdır
Hükm ânın hükmüdür fermân ânın fermânıdır

³⁴ Dip, ka‘r, künh, hakikat

Sürdü Mecnun nevbetin şimdi benim rüsvâ-yı ‘aşk
Doğru derler her zaman bir ‘âşıkın devrânıdır

Lahza lahza gönlüm odundan şererlerdir çıkan
Katre katre göz dökten sanman sirişkim kânıdır

Çâkler göğsümde tîğ-i ‘aşkdan ‘ayb etmeniz
Kim cünûn gülzârının bunlar gül-i handânıdır

Ey **Fuzûlî** ola kim yâr ede rahm efgânına
Ağlagıl zârınca kim zâr ağlamak imkânıdır

(394 b)

-104-

Kalenderî Fuzûlî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(525 b)

Cân verme gam-ı ‘aşka ki ‘aşk âfet-i cândır
‘Aşk âfet-i can olduğu meşhûr-ı cihândır

Sûd isteme sevdâ-yı gam-ı ‘aşktan hergiz
Kim hâsıl-ı sevdâ-yı gam-ı ‘aşk ziyândır

Her ebrû-yı ham katline bir hançer-i hûn-rîz
Her zülf-i siyâh kasdına bir ef’i yılândır

Yahşi görünür sûreti meh-veşlerin ammâ
Yahşi nazar ettikte serencâmı yamândır

‘Aşk içre ‘azâb olduğın ândan bilirim kim
Her kimse ki ‘âşıktır işi âh ü figândır

Yâd etme kara gözlülerin merdüm-i çeşmin
Merdüm deyip aldanma kim içtikleri kândır

Ger derse [**Fuzûlî**] ki güzellerde vefâ var
Aldanma ki şâir sözü elbette yalândır

(525 b)

-105-

Semâ‘î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(495 b)

Hoş kim dem-be-dem giryân gözüm ol hâk-i pâdandır
Ziyânı olmaz ol gözyaşının kim tûtüyâdandır

Dem-a-dem merdüm-i çeşmim içer kan hatt ü hâlinden
Belî ekser ma‘âşî ehl-i deryânın karadandır

Deme Ferhâd kanın dökmüş ancak ‘aşk şemşîri
Benim gör kanlı yaşım hem ki hep ol mâcerâdandır

Mu‘anber sünbülünden almadan bû olmadım rüsvâ
Bu rüsvâlık bana senden değil bâd-ı sabâdandır

Habâb-ı eşk içinde müy-i jûlîdemle hoş-hâlim
Başımda bu hümâyun sâye ol âlî binâdandır

Vefâ resmin unutmuşsun diye incinmezem zîrâ
Bu kim benden cefâ kim eylemezsen hem vefâdandır

Kemâl-i hüsn-i meşreb ‘ârî olmaktır ta‘arruzdan
Riyâ ehline hem çok i‘tirâz etmek riyâdandır

[Fuzûlî] dökme çok yaş ihtiyât et gitmesin nâ-gâh
Gözünden sürme kim gerd-i reh-i ehl-i safâdandır

(495 b)

-106-

Semâ‘î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(496 b)

N’ola ger reşk-i ruhsârınla bağı hûbların kandır
Taşı te’sîr ile lâ‘l eyleyen hûrşîd-i rahşândır

Müjen ger senin diller gönlünü alır ‘aceb olmaz
Ânun tek âbnûs ok lâyıkı fûlâd peykândır

Perîveşler dil-i sahtına düşmüş mihr-i ruhsârın
Senin ‘aksin alan fûlâd gözgüler firâvândır

Dehânın dürci kim kaydın çekerler hûr-peykerler
Perîler tâ‘atiçün hâtem-i mülk-i Süleymân’dır

Ânın yolunda hûblar sürseler yüz n’ola emrinle
Melek hayli sücûd-i Âdem etmek nass-ı Kur’ân’dır

Katı gönlüne bağı taşların düşmüş gam-ı ‘aşkın
Bir ôddur ‘aşk-ı dil-sûzun ki taşlar içre pinhândır

Gezer kûyunda her yan çok giriban-çâk gül-ruhlar
Bu reng ile [**Fuzûlî**] ol ser-i kû bir gülistândır

(496 b)

-107-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(495 a)

Bana hicrân belâsı hep bu çarh-ı bî-vefândır
Şefâ‘at merhamet şefkat Resûl-i Kibriyâ’ndır
‘Atâ-yı lutf-ı ihsân Hâlik-ı kevn ü mekândır
Velî bîhûde sanma bu sözü bir nüktedândır
Erenlerden ümîdin kesme himmet evliyânındır
Tevekkül kıl visâl-i yâr için vermek Hudâ’nındır

Firâkından safâ kesb eyle yârin olma bîgâne
Derûnun dâğınî cânında sakla açma nâdâne
Çerâğ-ı sırrını yandır getir şevk ile meydâne
Gönül râh-ı muhabbettir eğer düşünse hicrâne
Erenlerden ümîdin kesme himmet evliyânındır
Tevekkül kıl visâl-i yâr için vermek Hudâ'nındır

Belâ vâdîsinin Mecnûn'u olma bî-ser ü bî-pâ
Recânı kat' edip hicrândan etme kimseye şekvâ
Olursan cân ile tâlib seni mahrûm ede hâşâ
Eğer başında 'aklın var ise ey 'âşık-ı şeydâ
Erenlerden ümîdin kesme himmet evliyânındır
Tevekkül kıl visâl-i yâr için vermek Hudâ'nındır

Gam-ı hicrin beni öldürdü gördüm gayrı yok tedbîr
Varub ağlayıp ettim bir 'azîze hâlimi takrîr
Firâk eyyâmının her sergüzeştin söyledim bir bir
Bu derde çâre olmaz mı dedim dedi bana bir pîr
Erenlerden ümîdin kesme himmet evliyânındır
Tevekkül kıl visâl-i yâr için vermek Hudâ'nındır

Yürü âlûde dâmen ol muhabbet hâk-i râhında
Bilirsin 'âkıbet yoktur bekâ devlet külâhında
[Fuzûlî] aldanıp kalma cihânın 'izz ü câhında
Murâda ermek istersen bu 'âlem-i tekke-gâhında
Erenlerden ümîdin kesme himmet evliyânındır
Tevekkül kıl visâl-i yâr için vermek Hudâ'nındır

(495 a)

-108-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(496 a)

Benim kim bir leb-i handân için giryanlığım vardır

Perîşân turralar devrinde ser-gerdânlığım vardır

Yaşım taht-i revândır tâc-i zerrîn şu'le-i âhım

Görün kim devlet-i 'aşk ile ne sultânlığım vardır

Yumulmaz eşk tuğyânından ânsız çeşm-i hûn-bârim

Hâyâl-i sûret-i cânâna hoş hayrânlığım vardır

Sirişkim gör beni ey ebr özünden kim hâyâl etme

Hevâ-yı 'aşk ile bin sence eşk-efşanlığım vardır

[Fuzûlî] câm-ı mey terkin kılub zühd ü takvâdan

Kamu dânyaya rûşendir bu kim nâdânlığım vardır

(496 a)

-109-

Dîvân-ı Fuzûlî Tahmîs

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(394 a)

Öyle hayrânım ki duyam ben de bu sevdâ nedir
Öyle bî-hevesim ki bilmem gussa-i ferdâ nedir
Öyle Mecnûn'um ki fikr etmem dil-i rüsvâ nedir
Öyle sermestem ki idrâk etmezem dünyâ nedir
Ben kimim sâkî olan kimdir mey-i sahpâ nedir

(394 b)Sâkî-i gül-rûh elinden câm-ı gül-fâm isterim

Kande bulsam bir tehî kûşe dolu câm isterim
Kande bulsam dilrubâyı kendime râm isterim
Gerçi cânândan dil-i şeydâ için kâm isterim
Sor sırr-ı cânân bilmezem kâm-ı dil-i şeydâ nedir

Kaşları fikri o şûhun kaddimi eyledi dâl
Gözleri verdi bu ben bîçâreyi kıldı haste hâl
'Aşk-ı dildârın harâb etti sînemi pây-mâl
Vasldan çün 'âşık müstağnî eyler bir visâl
'Âşık ma'sûktan her dem bu istiğnâ nedir

Gör belâ-yı zâhid hâtır-şiken-i ‘ârif değil
Dahl eder ‘uşşâka mihnet çekmeyen ‘ârif değil
Hatırın dünya için pür-gam kılan ‘ârif değil
Hikmet-i dünyâ vü mâ-fihâ bilen ‘ârif değil
‘Ârif oldur bilmeye dünyâ vü mâ-fihâ nedir

Tâkatim tâk etse nola mihnet-i ‘uşşâkın gamı
Derd ü hicrân ü âteş-i dil-haste eyler âdemi
‘Âciz-i nâ-çare kaldı gûş edenler nâlemi
Âh u feryâdın [**Fuzûlî**] incidipdür ‘âlemi
Ger belâ-yı ‘aşk ile hoşnûd isen gavgâ nedir

(394a-394b)

-110-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(403 b)

Ey kılan şeydâ beni benden bu istiğnâ nedir
Nîşe sormazsın ki ahvâl-i dil-i şeydâ nedir

Ger bana halk içre pervâ kılmadın ma‘zûrsun

Bu ki tenhâlıkta kılmazsın bana pervâ nedir

Sehldir ger bilmeyip hâlim terahhum kılmamak

Hâlimi bilmek terahhum kılmamak ‘amedâ nedir

Gül temennâsında derler bülbülün gavgâların
Çün gülü gördükde gülmez bilmezem gavgâ nedir

Ol perî mutlak men-i rüsvâyâ kılmaz iltifât
Ey **Fuzûlî** bilmezem cürm-i men-i rüsvâ nedir

(403 b)

-111-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(393 b)

Öyle sermestem ki idrak etmezem dünya nedir
Ben kimem sâki olan kimdir mey ü sahbâ nedir

Gerçi cânândan dil-i şeydâ için kâm isterem
Sorsa cânan bilmezem kâm-ı dil-i şeydâ nedir

Vasldan çün âşıkı müstağni eyler bir visâl
Âşıkâ ma'sûkdan her dem bu istiğnâ nedir

Hikmet-i dünyâ vü mâfihâ bilen ârif değil
Ârif oldur bilmeye dünyâ vü mâfihâ nedir

Âh u feryâdın **Fuzûlî** incidiptir âlemi
Ger belâ-yı aşk ile hoşnûd isen gavgâ nedir

(393 b)

-112-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(495 b)

Beni zikr etmez el efsâne-i Mecnûn'a mâ'ildir

Ne benzer ol bana derdi ânın dermâna kâbildir

Beyâbanlarda Mecnûn'dan gam u derdim suâl etmen

Ne bilsin bahr hâlin ol ki menzilgâhı sâhildir

(496 a) Benim tek olabilmez şöhre-i şehri belâ Mecnûn

Kabûl eyler mi ol rüsvâlîği her kim ki âkildir

Ne müşkil hâli olsa 'âşıkın ma'sûk eder çâre

Ger ol bî-derd bilmezse bu hâli hâli müşkildir

Firâk eyyâmı seyl-âb-ı sirişkimden haber duymaz

Kıyâmet mâcerâsından gör ol zâlim ne gâfildir

Fakih-i medrese ma'zûr tut inkâr-ı 'aşk etse

Yok özge 'ilmine inkârımız bu 'ilme câhildir

[Fuzûlî] el seni Mecnûn'dan efvân der melâmette

Buna münkir değil Mecnûn dahî m'küle kâildir

(495 b-496 a)

-113-

Semâ'î Fuzûlî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(494 a)

Bu âlem kim gönül kaydın çekersin mihnet ü gamdır

Fenâ ser-menzilin seyr eyle kim bir hoşça 'âlemdir

Anıp tenhâlığı kabır içre nefret eyleme zinhâr

Tarîk-i insî tut kim her üç toprak bir Âdem'dir

Değil muhkem cihân mülkünde her bünyâd kim kılsan

Bekâ mülkünde tut menzil kim ol bünyâd-ı muhkemdir

Ecel âlâyış-i havf ü hatâdan kurtarır nefsi

Bu cevher kîmyâ-yı nefse iksîr-i a'zamdır

Kemâl-i 'aşk-ı insân mevt ilendir râh-ı hikmetde

Belî mücrâ kılan hükmün misâlin nakş-ı hâtemdir

Bahâr eyyâmı girsen lâle-zâra hâk-i eczâsın

Muhakkar görme kim her zerre bir câm ile bir Cem'dir

Esîr-i nefsdür ehl-i cihân bilmez fenâ kadrin

[Fuzûlî] terk-i tecrîdi sana ancak müsellemdir

(494 a)

-114-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(496 a)

Sülûk-i 'aşk-ı etvârım mezâk-i 'aşk hâlimdir

Tecerrüd 'âlemi seyrinde 'âlem pâ-y-mâlimdir

Hayâlimde budur kim bulmuşum 'âlemde bir hilkat

Ne 'âlem kangı hilkat sandığım bâtlı hayâlimdir

Cünun feyziyle âzâd olmuşum kayd-ı 'alâyıktan

Kemâl ü fazl terki rütbe-i fazl ü kemâlimdir

Benim şem'-i visâle yandıran pervânenin vârim

Fenâ-yı mutlakım cânânla bezm-i visâlimdir

Tabîbâ kılmışım teşhîs derd-i 'aşktır derdim

Alâmet âh-ı serd ü rûy-i zerd ü eşk-i âlimdir

Hevâdan mevce gelmiş bahr-i derdim şâhid-i hâlim

Dil-i pür-ızdırâb ü nâle-i bî-i'tidâlimdir

[Fuzûlî] 'âlem-i fakr ü fenâda mün'im-i vaktim

Diyâr-ı meskenet nakd-i kanâ'at mülk ü mâlimdir

(496 a)

-115-

Semâ'î Fuzûlî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(494 b)

Gubâr-ı secde-i râhın hat-ı levh-i cebînimdir

Sücûd-i dergehin sermâye-i dünyâ vü dînîmdir

Eger azm-i reh etsem şevk-i vaslın hâdî-i râhını

Ve ger ârâm hem tutsam hayâlin hem-nişînimdir

Hevâ-yı ravza-i kûyun bahâr-ı gülşen-i cânım

Nihâl-i kâmetin servim 'izarın³⁵ yâsemînimdir

Yakînimdir ki maksûdum olur hâsıl sana yetsem

Bihamdillâh bana senden yana rehber yakînimdir

Taleb-kâr-ı visâlim müjde-i vaslın dirîğ etme

Kim ol müjde ferah-bahş-i dil-i endûh-gînimdir

Çıkardı zevk-i vaslın hâtırımdan ravza pervâsın

Lebin kevser münevver meclisin huld-i berînimdir

Bana yüz gösterir her lâhza yüz bin şâhid-i devlet

Çü mir'ât-i ruhun manzûr-ı çeşm-i pâk-bînimdir

³⁵ Yanak, ruh, yanağı üstünde ayva tüyü

Serir-i saltanat zevkinden efzûndur bana ol söz
Ki lûtf ile demişsin bir gulâm-ı kemterînimdir

Berî oldum [**Fuzûlî**] gayrdan ol dil-rübâ ancak
Enîsim mûnisim yârim nigâr-ı nâzenînimdir

(494 b)

-116-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(494 a)

Perîşân halk-ı âlem âh ü efgân ettiğimdendir
Perîşân olduğum halkı perîşân ettiğimdendir

Dil-i zârımda derd-i 'aşk gün günden füzûn olmak
Yeten bî-derde tedbîr ile dermân ettiğimdendir

Gözüm kim bağrımın kanın döker bu kândan ol kâne
Dem-â-dem ârzû-yı lâ'l-i cânân ettiğimdendir

Değil bî-hûde ger yağsa felekten başıma taşlar
Binâsın tîşe-i âhımla virân ettiğimdendir

Kaçan rüsvâ olurdu kan yutup sabr edebilseydim
Melâmet çektiğim bî-hûde efgân ettiğimdendir

Hatâ senden değil cismim okundan bî-nasîb olmak
Habâb-ı eşk-i gül-gûn içre pinhân ettiğimdendir

[**Fuzûlî**] ihtilât-i merdüm-i ‘âlemden ikrâhım
Perî-veşler hayâlin mûnîs-i cân ettiğimdendir

(494 a)

-117-

Kalenderî Fuzûlî

(- . . / . - . . / . - . . / . - .)

(525 a)

Ah eylediğim serv-i hırâmânın içindir
Kan ağladığım gonce-i handânın içindir

Ser-geşteliğim kâkül-i müşgînin ucundan
Âşüfteliğim zülf-i perîşânın içindir

Bîmâr benim nergis-i mestin eleminden
Hûnîn ciğerim lâ‘l-i dür-efşânın içindir

Yaktım tenimi vasl günü şem‘ tek ammâ
Bil kim bu tedârik şeb-i hicrânın içindir

Kurtarmağa yağma-yı gamından dil ü cânı

Sa'yim nazar-i nergis-i fettânın içindir

(525 b)Can ver gönül ol gamzeve kim bunca zamândır

Cân içre seni sakladığım ânın içindir

Vâ'iz bize dün dûzahı vasf etti [**Fuzûlî**]

Ol vasf senin külbe-i ahzânın içindir

(525 a-525 b)

-118-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(493 b)

Şifâ-yı vasl kadrin hicr ile bîmâr olandan sor

Zülâl-i zevk u şevkin teşne-i dîdâr olandan sor

Lebin sırrın gelip güftâre benden özgeden sorma

Bu pinhan nükteyi bir vâkıf-ı esrâr olandan sor

Gözü yaşlıların hâlin ne bilsin merdüm- i gâfil

Kevâkib-i şîrîni şeb tâ seher bîdâr olandan sor

Habersiz olma fettân gözlerin kaydın çekenlerden

Habersiz mestler bîdâdını hüşyâr olandan sor

Gamından şem‘ tek yandım sabadan sor ahvâlim
Bu ahvâli şeb-i hicrân benimle yâr olandan sor

Harâb- ı câm-ı ‘aşkım nergis-i mestin bilir hâlim
Harabât ehlinin ahvâlini humâr olandan sor

Muhabbet lezzetinden bî-haberdir zâhid-i gâfil
[Fuzûlî] ‘aşk zevkin zevk-i ‘aşkı var olandan sor
(493 b)

-119-

Dîvân-ı Fuzûlî “Medh-i şâh-ı velâyet”

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(401 a)

Gonca bağı dehr-i bî-dâdıyle evvel kân olur
Sonra yüz lutf ile gönlü açılır handân olur

Katre-i bâran ki bir müddet sadef habsin çeker
Yok iken kadri tapıp kıymet dür-i galtân olur

Dâne toprak içre şiddet çektiğiçün nice gün
Baş çekip hırmenlenir ârâyiş-i bustân olur

Kahrdan ikrâh edenler lutf olmaz müstahak
Müsta‘idd-i derd olanlar kâbil-i dermân olur

Mihnete sabr eyleyen rahat tapar çün Yûsuf'a
Saltanat tahtınıñ evvel pâyesi zindân olur

Ger rızâ olsa kazâya müşkil olmaz hîç hâl
Ârife sabr ile her müşkil ki var âsân olur

Fi'ldir asl-ı rızâ-yı Hak ne kim asl ü neseb
Hâk-i fermân-ber beşer âsî melek şeytân olur

Sâyir-i mahlûktan bir kimse olsa pâk-dil
Ehl-i Beyt'in firkasından sayılır Selmân olur

Hâh seyid hâh âmî kâm bulmaz bî-edeb
Fi'li müstahsen olan müstevcib-i ihsân olur

Yüz meşakkat çekse kâm-i dil tapar encâm-ı kâr
Her kimiñ âlemde mevlâsı Şeh-i Merdân olur

Tâbi'-i fermân eder hükmüne cümle âlemi
Murtazâ hükmüne her kim tâbi'-i fermân olur

Tîre olmaz râst-rev ger çekse bend-i âhenin
Râst-rev tîr-i handeninin zîveri peykân olur

Ol şehenşeh kim eğer bir mûra kılsa iltifât
Mûr hükm eyler Süleymân üstüne sultân olur

Ol imâm-ı dîn ü dünyâ kim ânun düşmenliği
Müşrikin dînine ve dünyâsına noxsân olur

Taş olur arslan eger kahr ile kılsa bir nazar
Hükm kılsa düşmeni kaddına taş arslân olur

Zerre-i mihr-i ruhundan tapsa pertev âsmân
Âsmân üzre tamâm encüm meh-i tâbân olur

(401 b)Feyz-i lutfıyla eger insâna kılsa terbiyet
Kadr ile insan melek-nisbet azîmü'ş-şan olur

Ver melek hem tapsa ayn-i iltifâtından nazar
Akl-ı kâmil kesb edip elbette bir insân olur

Lutf u kahrından tapar mukbil atâ müdbir cezâ
Kat'ü fasl-ı haşr için ol lâhza kim dîvân olur

Kevser ü cennet ânun hükmündedir bu vech ile
Cümle neslinden hemîn Âdem âna mihmân olur

Nûh sanduğına keştî tek aparmıştır penâh
İhtiyât eyler ki nâgeh bir dahi Tûfân olur

Gerçi İsmâil'e kurbân gökten inmiş kadr için
Hak bilir kadr için İsmâil âna kurbân olur

Mu'cizi bir gülşen-i pâkizedir kim istese
Andelib ol glşene Dâvd-ı hoş-elhân olur

Her kim ihlâs ile hâk-i merkadinden zerreyi
Alsa ânunla tabâbet eylese Lokmân olur

Dostu ger ma'siyet kılsa olur gufrân-pezîr
Düşmeni bin tâ'at etse mcib-i 'isyân olur

Sâye-i ltf ü kerem ger salsa hâk-i töreye
Cirm-i hâk-i tre reşk-i ravza-i Ridvân olur

'Akl kim gavnâs-i deryâ-yi kemâl-i 'ilmdir
Cevher-i zâtın tasavvur eylese hayrân olur

Fehm kim seyyâh-i iklm-i diyâr-i derkdir
Vâdi-i idrâkini seyr etse ser-gerdân olur

Devri ânun âl ü ashâbından almaz rûzigâr
Devr ânundur devr ilen her nice kim devrân olur

Mısr-ı vasfının binâsın kılsa mi'mâr-i hıred
İzz ü câh ü devlet ü ikbâl deren erkân olur

Ol sipihr-i devlet ü ikbâlden yüz döndürür
Devlet ü ikbâl her kimden ki rû-gerdân olur

Var ümîdim feyz-i lûtfundan **[Fuzûlî]** kim müdâm
Tâ dilimde kuvvet-i nutk ü tenimde cân olur

Dem uram evsâf-ı evlâd-i 'Alî'den kim müdâm
Mâdih-i Âl-i 'Alî müstevcib-i gufrân olur

(401 a- 401 b)

-120-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(397 a)

Mesken ey bülbül sana gâh şâh-ı güldür gâh kafes
Nice 'âşüksın ki âhından tutuşmaz hâr u has³⁶

Yâr kûyında Müselmânlar ger olsaydı yerim
Kâfirim ger ravza-i rıdvâna eylerdim heves

³⁶ Çalı, çırpı

Kûh feryâdı sadasın verdi Ferhâd'ın demen

Nakş-ı Şîrîn'dir verir âvâz olup feryâd-res

Nâka Leylâ mahmilin çekmiş beyâbân seyrine

Eyle Mecnûn'u bu hâletden haberdâr ey ceres

Bir nefes kalmış hayatımdan habîbim subh tek

N'ola ger bir mihr göstersen bana âhir nefes

Hâlî ettim dil hevâ-yı ihtilât-ı gayrdan

Bezm-i gamda ney gibi hem-dem bana feryâd res

Ey **Fuzûlî** ger sana cem'iyet-i dildir murâd

Bağla bir dildâra gönlün gayrıdan peyvendi kes

(397 a)

-121-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(400 b)

Ey gönül ol hançer-i müjgâna eylersin heves

Kasd-ı cân ettin bekâ-yı ömürden peyvendi kes

Çekme gurbet 'azmine ey sârbân mahmil sakın

Kim bu yolda bîm-i gurbettendir efgân-ı ceres

Hâl-i zârımdan seni feryâdım âgâh eyledi
Şükrü lillah oldu feryâdım bana feryâd-res

Birbirine sancılıp her yan tenimde okların
Murg-ı rûhum kaydına olmuş müretteb bir kafes

Ta'ne-i ehl-i melâmetten ne noksan 'âşıkâ
Berk-i lâmi'def'in eyler mi hücûm-ı hâr ü has

Sûz-ı 'aşkın tende tâ kim bulmasun noksan deyü
Can çıkınca isterim çıkmaya tenden bir nefes

Ey **Fuzûlî** ben kanâ'at mülkünün sultânıyım
Saltanat esbâbı egnimde palâs-ı fakr bes

(400 b)

-122-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(397 a)

Cismimi yandırma rahm et yaşıma ey bağı taş
İhtiyât et yanmasın nâgeh kuru yanında yaş

Hoş geçer nazzâre-i hüsnünle 'ömrüm var ümîd
Kim kıla makbûl-i dergâhın beni hüsn-i ma'âş

Tavaf-ı kûyında ayaktan başa ermiş bir meded
N'ola ger kadim büküp her dem ayağım ola baş

Fitne yayın kurmağa ateş mi olmuş ihtiyâc
Kim urursan 'âleme ateş çatıp her lahza kaş

Ey habâb-ı eşk ne yap et ten-i 'üryânımı
Kim bu rüsvâ perdemi çâk etti sırrım kıldı fâş

Pâre pâre gönlümün sûz-ı derûna tâbı yok
Göz yolundan katre katre kan olup akaydı yaş

Ey **Fuzûlî** gark-ı hûn-âb etti göz merdümünün
Göreyim kallâb-ı müjgâna dizilsin kanlı yaş

(397 a)

-123-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(405 a)

Bilmez idüm bilmek ağzın sırrını düşvâr imiş
Ağzını derlerdi yok dediklerince vâr imiş

'Âciz olmuş yakmaya âhıyla kûhu Kûh-ken
Neylesün miskîn anun ışkı hem ol mikdâr imiş

Taşa çekmiş halk için Ferhâd Şîrîn sûretin
'Arz kılmış halka mahbûbun aceb bî-ar imiş

Kâ'be ihrâmına zâhid dediler bel bağladı
Eyledim tahkîk ânın bağlandığı zünnâr imiş

'Ömrlerdir eylerem ahvâl-i dünya imtihan
Nakd-i 'ömr ü hâsıl-ı dünyâ hemân bir yâr imiş

Zevk-i dîdâriyle dil-dârun yok ettim varımı
Devlet-i bâkî ki derler devlet-i dîdâr imiş

Dün [**Fuzûlî**] ârızın görgeç revân tapşurdu cân
Lâf edip derlerdi ki cânım var emânet-dâr imiş

(405 a)

-124-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(405 a)

Habâb-ı eşk-i hûnîn cismimi elden nihân etmiş
Gam-ı 'aşkın beni rüsvâ-yı bî-nâm ü nişân etmiş

Götürmüş hâkden tuğyân-ı ekşim hâr ü hâşâki
Başım üzre melâmet kûşlariçün âşiyân etmiş

Büküp mihnet yükünden kaddimi çıkmış tenimden cân
Tavâf-ı kûyun etmek kasdına tayy-i mekân etmiş

Seninle da'vâ-i hüsn ettiğičün mülk-i hüsn içre
Felek ta'zîr edip Leylâ'yı rüsvâ-yı cihân etmiş

Meğer terkîb-i 'ayş gerd-i hâk dergehindedir
Ki durmuş hâdken kadrile 'azm-i âsumân etmiş

Gezen peykânlarındır tende ya cân bağına 'aşkın
Belâ ser-çeşmesinden her taraf sular revân etmiş

[Fuzûlî]'den mîzâcın münharif gördüm bugün yârın
Meğer fırsat bulup bir şeme hâlinden beyân etmiş

(405 a)

-125-

Semâ'î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(493 b)

Bugün tîğın çekip çıkmıştı ol serv-i revân serhûş
Sakin ey rahm eden cânına kim bilmez amân bir hûş

Âna hüşyâr iken derd-i dil isterdim diyem sâkî
Pey-â-pey sunma câmı kılma ol serv-i revân serhûş

Değil takvâdan etsem bâde terkin vehmim andandır
Ki izhâr eylemem halk içre ‘aşkın nâgehân serhòş

Meğer kan içmek ‘âdet eylemişler nergis-i mestin
Pes mey nûş edenler gördüm olmaz böyle kan serhòş

Mey-i ‘aşkınla sermest olduğum edelden nihân kalmaz
Muhâl-i ‘akldır kim saklaya râz-ı nihân serhòş

Gönül tâ öldü niçün aldı gamzen cânımı tenden
Verir yağmaya nakd-i gencin o lefc-i pâs-bân serhòş

[Fuzûlî] bezm kılmış gayrilerle bugün ol gül-i ruh
Rakîb-i şermle içmiş de mey olmuş yaman serhòş

(493 b)

-126-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(396 b)

Mürde cismim iltifâtından bulur her dem hayât
Ölürüm ger kılmasan her dem bana bir iltifât

Yazabilmez leblerin vasfın tamâm-ı ‘ömürde
Âb-ı hayvân verse Hızır’a kilik ü zulmetten devât

Ben fakrim sen ganî ver-gil zekât-ı hüsnünü
Şer‘ içinde hem sanadır hem bana vâcib zekât

Görmeyince hüsnünü î mânâ gelmez ‘âşıkın
Yüz peygamber cem‘ olup gösterecekler bin mu‘cizât

Mazhar-ı âsâr-ı kudrettir vücûd-ı kâmilin
Feyz-i fitratdan garaz sensin tufeylün kâinât

Cevher-i zâtındır mecmû‘-ı evsâf-ı kemâl
Bu sıfât ile ki sensin kanda var bir pâk zât

‘Aşka tâ düştün [**Fuzûlî**] çekmedin dünyâ gamın
Bil ki kayd-ı ‘aşkmış dâm-ı ta‘allukdan necât

(396 b)

-127-

Dîvân-ı Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(404 a)

Sabâ ağyârdan pinhân gam-ı dildâre izhâr et
Habersiz yârimi hâl-i harâbımdan haber-dâr et

Getir yâdim ânın yanında ger görsen ki kahr eyler
Hamûş olma yine düşnâm takrîbiyle tekrâr et

Gönül gam günlerin tenhâ geçirme iste bir hem-dem
Ecel hâbından efgânlar çekip Mecnûn'u bîdâr et

Çü yok 'aşk âteşi bir şu'le çekse tâkatin ey ney
Baş ağrıtmâ dem-i 'aşk urma ancak nâle-i zâr et

Beni pervâne tek reşk odına ey şem' yandırma
Yeter hur-şîd-i ruhsârın çerâğ-ı bezm-i ağyâr et

Giriftâr-i gam-ı 'aşk olalı âvâre-i dehrim
Gam-ı 'aşka beni bundan beter yâ Rab giriftâr et

[Fuzûlî] bakmak olur ol güneş yâdıyla hurşîde
Ne vechle kim olsa gün geçer fikr-i şeb-i târ et

(404 a)

-128-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(396 b)

Bahr-i 'aşka düştün ey dil la'l-i cânânı unut
Bâliğ oldun gel rahimden içtiğin kânı unut

Verdi rihletden haber mûy-ı sefid ü rûy-ı zerd
Çehre-i handânı vü zülf-i perîşânı unut

Çek nedâmetten göge dūd-ı dili dök kanlı yaş
Serv-i nâzı terk kıl gül-berg-i handâni unut

Gör ganimet fakr mülkünde gedâlık şîvesin
İ'tibâr-ı mansıb u dergâh-ı sultânı unut

Çekme âlem kaydını ey ser-bülend-i kayd olan
Saltanat tahtına erdin bend ü zindânı unut

Levh-i hâtır sûret-i cânâna kıl âyîne-veş
Ânı yâd et her ne kim yâdında var ânı unut

Ey **Fuzûlî** çek melâmet reh-güzârından etin
Lahza lahza çekdiğin bî-hûde efgânı unut

(396 b)

-129-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(393 a)

Bir esîr-i dâm-ı gam bir kûşe-i meyhâne tut
Tutma zühhâdın muhâlif pendini peymâne tut

Dişledimse la'lin ey kanım dökken kahr eyleme
Tut ki kan ettim 'adâlet eyle kanı kana tut

Çizginürken başına şem‘-i ruhundan gönülü
Men‘ kılma ânı hem ol şem‘a bir pervâne tut

Ger sana efgânımı bîhûde derse müdde‘î
Ol söze tutma kulak ben çekdiğim efgâna tut

Tutmazam zinciri zülf-i terkin ey nâsih beni
Hâh bir-âkıl hayâl et hâh bir-dîvâne tut

Ey ulu sultân diye dünyâda benden gayrı yok
Sen beni bir cuğd bil dünyâyı bir virâne tut

Ey **Fuzûlî** dehr-i zâlin sen firibinden sakın
Olma gâfil er gibi depren özün merdâne tut

(393 a)

-130-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(493 b)

Eğer çıksaydı derdin cismden derdim ki cândır bu
Ne hacet derdini yeğdir demek cândan ayândır bu

Demâdem hûblar cevriyle artar lezzeti ‘aşkın
Yamândır bugün tahkîk etmeden derler yamândır bu

Hadengi³⁷ sâyesinde hoş geçir evkâtını ey dil
Ki gül-zâr-ı hayâtın zîneti serv-i revândır bu

Tutuştum âteş-i dilden ciğer kanıyla gark oldum
Egerçi bir şerâre ôddur ol bir katre kandır bu

Cihana kaddin üzre kâhkülünden fitneler düşmüş
Kıyâmet ibtidâsı fitne-i âhir zamândır bu

Dediler bî-haberler bâğ-ı cennet kûyuna benzer
Haber verdi bana andan gelen Âdem yamandır bu

[Fuzûlî] kıldı feryâd ü figanım tîre gerdûnu
Henûz ol mâh sormaz kim ne feryâd ü figândır bu
(493 b)

-131-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. .- - / .- -/ .- -/ .-)

(395 b)

Gör sirişkim şeb-i hicrân deme kim kândır bu
Zerre zerre şerer-i âteş-i nihândır bu

³⁷ Tîr, ok

Sanma kim kanlı diken sîne delip baş çekmiş
Şu'le-i âteş-i âh-ı dil-i sûzândır bu

Kesme ümmîd gönül başına çizginmekden
Ola nâ-geh düşe fırsat ele devrândır bu

Dem de dem cânımı ey derd ü belâ incitmen
Lutf edin bir iki dem kim size mihmândır bu

Ne yakarsın okun ey âteş-i dil vasl günü
Bize hicrân gecesi şem'-i şebistândır bu

Gönül ister ala bir bû ser-i zülfünden lîk
Vermeden cân diler almak sanır âsândır bu

Dün demişsin ki [**Fuzûlî**] bana kurbân olsun
Sana kurbân olayım yine ne ihsândır bu

(395 b)

-132-

Dîvân-ı Fuzûlî

(. . - - / . . - / . . - / . . -)

(399 b)

Ramazân oldu çekip şâhid-i mey perdeye rû
Mey için çeng tutup ta'ziye açdı gîsû

Bildi mutrib ki nedir hâl götürdü kopuzun
Bezmden çekti ayağını surâhî vü sebû

Bezm kânunu bozuldu ne için çengile def
Yıgılıp etmeyeler hâkim eşiğinde gulû

Ramazan ayı gerek açıla cennet kapısı
Ne revâ kim ola mey-hâne kapusı baglu

Feth-i mey-hâne için okuyalım Fâtihalar
Ola kim yüzümüze açıla bu baglı kapû

Âfitâb-ı kadeh etmez Ramazân ayı tulû‘
Ne belâdır bize Yâ Rab ne kara gündür bu

İntizârem mey-i gül-gûn ile bayram ayına
Baka baka inecekdir gözümüze kara su

Ramazan oldu budur vehmi [**Fuzûlî**]’nin kim
Nice gün içmeye mey zâhid ile nâ-gâh tuta hû

(399 b)

-133-

Semâ‘î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(498 a)

Gönülde bin gâmım vardır ki pinhân eylemek olmaz

Bu hem bir gam ki el ta‘nından efgân eylemek olmaz

Ne müşkil derd olursa bulunur ‘âlemde dermânı
Ne müşkil derd imiş ‘aşkın ki dermân eylemek olmaz

Fena mülküne çok ‘azm etme ey dil çekme zahmet kim
Bu tedbîr ile def‘-i derd-i hicrân eylemek olmaz

Sakın gönlüm yıkarsın pendden dem urma ey nâsih
Hevâ-yı nefis ile bir mülkü vîran eylemek olmaz

Dehânın üzre lâ‘lin istemiş dil def‘i müşkildir
Görünmez hiç cürmü yok yere kan eylemek olmaz

Du‘âlar eylerim benden yana bir dem güzâr etmez
Ne çâre sihr ile servi hırâman eylemek olmaz

[Fuzûlî] ‘âlem-i kayd içre sen dem urma ‘aşkından
Kemâl-i cehl ile da‘vâ-yı ‘irfân eylemek olmaz

(498 a)

-134-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(397 a)

Râz-ı ‘aşkın saklarım elden nihân ey serv-i nâz
Gitse başım şem‘-tek mümkün değil ifşâ-yı râz

Hûbların mihrâb-ı ebrûsuna meyl etmez fakîh
Ölse kâfirdir Müselmânlar âna kılman namâz

Kimse ol bed-hûya izhâr edebilmez derdimi
Ey sürûd-ı nâle Tanrîçün sen olgıl çâre-sâz

Kâlibım görmüş tehî dökmek diler bir tâne rûh
Berk-i âhım kim gelen peykânına vermiş güdâz

Ben hod öldüm ey türâbımdan olan sâğar-ı müdâm
Rindler bezmin gezip bir bir yetür benden niyâz

Hûb sûretlerden ey nâsîh beni men‘ etme kim
Pertev-i envâr-ı hurşîd-i hakîkattir mecâz

Ey **Fuzûlî** kalmışım hayrette bilmem neyleyim
Dehr zâlim baht nâ-fercâm gam çok ‘ömrü az
(397 a)

-135-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(397 b)

Halka hûblardan visâl-i rahat-efzâdır garaz
‘Âşîka ancak tasarrufsuz temâşâdır garaz

Zâhidâ terk etme şâhidler visâli râhatın
Ger ‘ibâdetden hemîn gılmân ü hûrâdır garaz

Hûr-ı kevserden ki derler Ravza-i Rıdvân’da var
Sâkî-i gül çehre vü câm-ı musaffâdır garaz

Zevksiz lâzım çıkar dünyâdan ol dünyâ-perest
Kim âna dünyâdan ancak zevk-i dünyâdır garaz

Râhat olsaydı garaz dünyâda fakr isterdi halk
Gâlibâ kim halka bir bîhûde gavgâdır garaz

‘Ârif olsevdâ-yı ‘aşk inkârın etme ey hakîm
Kim vücûd-ı halkdan ancak bu sevdâdır garaz

Kıl [Fuzûlî] terk-i ibrâm-ı tekellüm kim yeter
Sûret-i hâlin ki izhâr-ı temennâdır garaz

(397 b)

-136-

Semâ‘î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(498 a)

Bana bâd-ı sabâ ol serv-i gül ruhtan haber vermez
Açılmaz gonca-i bahtım ümîdim nahli ber vermez

Döküp gözyaşını sensiz helâkim isterim ammâ
Ecel peykine seyl-i eşk girdâbı güzer vermez

Gözümde mesken et hâr-ı müjemden ihtirâz etme
Gül-i handâna sordum hâra yâr olmak zarar vermez

Eger cân almak istersen benimden tîğini kesme
Ki pejmürde nihâle vermeyince su semer vermez

Kıyâs et şem‘den vehm eyle çerhin inkilâbından
Kim ol baş almağa kasd etmeyince tâc ü zer vermez

Belâ zımnında râhat olduğun izhâr eder halka
Felek bîhûde hâr-ı huşkden gül-berg-i ter vermez

[Fuzûlî] dehrden kâm almak olmaz olmadan giryân
Sadef su almayınca ebr-i nîsandan güher vermez

(498 a)

-137-

Semâ‘î Fuzûlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(497 a)

Ne dilber kim demâdem ‘âşıkâ ‘arz-ı cemâl etmez
Kalır nâkıs bulup feyz-i nazar kesb-i kemâl etmez

Değil cezb etmeyen ‘uşşâkı ma‘şûk olmağa kâbil
Ne hâsıl hüsn-i sûretten ki cezb-i ehl-i hâl etmez

Gerek ruhsâre-i ma‘şûk mahfî gayr-ı ‘ârifden
Ki ‘ârif olmayan idrâk-i sun‘-ı Zü’l-Celâl etmez

Hevâ-yı vasldır kim hûblar vaslına tâlibdir
Ve ger ne ‘aşk-ı kâmil fark-ı hicrân ü visâl etmez

Olan nakd-i hayâtın ‘âşıkın ma‘şûk sarf eyler
Bu zulmü âh eğer ma‘şûkuna ‘âşık helâl etmez

Mecâz ehline hûblar cilve-i nâz eylesinler kim
Özün ehl-i hakîkat mübtelâ-yı zülf ü hâl etmez

[**Fuzûlî**] ‘âlem-i sûrette ser-gerdân gezer zâhid
Zehî gâfil bu sevdânın serencâmın hayâl etmez

(497 a)

-138-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(497 b)

Hayâl ile tesellîdir gönül meyl-i visâl etmez
Gönülден taşra bir yâr olduğun ‘âşık hayâl etmez

Hakîkî ‘aşk çün müstevcib-i noksân değil mutlak
Özün ehl-i hakîkat vâlih-i hüsn ü cemâl etmez

Kemâl-i ‘aşka tâlib muhterizdir hüsn-i sûretten
Ki kayd-i hüsn-i sûret ‘âşıkı sâhib-i kemâl etmez

Delîl-i cehldir ‘aşk ehline sûret-perest olmak
Ki ‘âkil iftirâkı mümkün ile ittisâl etmez

Gönülde dost temkîn bulsa olmaz gözde cevelânı
Mahabbet sâbit olsa öz yerinden intikâl etmez

Sevâd-ı mâsivâdan levh-i dil hâlî gerek dâim
Muvahhid safha-i idrâke nakş-ı hatt u hâl etmez

İrâdet zâyi‘ etmez ehl-i ma‘nâ sûretâ hergiz
Hakîkat cevherin vecd-i mecâza pây-mâl etmez

Mukayyed olmaz ehl-i sûretin rengine hâl ehli
[Fuzûlî] kim mukayyedir meger idrâk-i hâl etmez

(497 b)

-139-

Semâ‘î Fuzûlî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(494 b)

Niçün ol şem‘-i kâfûr üzre gülgûn-ı müşk-bâr ermez

Yazıp bir rik‘a bin lutfâ bizi ümîd-vâr etmez

Benimle dost lutfun az edip çok ta'n eder düşmen
Niçün lutf eyleyip düşmenleri bir şerm-sâr etmez

Gel ey göz yâr hattın nâmede görmek heves kılma
Ki hatt-ı nâme def-i derd-i hicr hatt-ı yâr etmez

Kebûterden umardım nâmesin gör za'f-ı tâli' kim
Görüp âhim ôdun benden bana ol hem güzâr etmez

[Fuzûlî] nâme-i dildâr bir ta'vîzdir gûyâ
Kim ânsız haste diller hâtırı bir dem karâr etmez

(494 b)

-140-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(404 b)

Buldu kûyunda devâ derd-i dil-i bîmârımız
Sen ağasın biz kuluz kûyundadır tîmârımız

Zâhidâ gör sîne çâki şu'lesin bizden sakın
Bir ocağuz biz ki sûzandır der ü dîvârımız

N'ola ger olduysa fânî Kûhken ben bâkîyem
'Aşka bizdendir bekâ yokdur yok olmak varımız

Gülşen-i gam nahliyiz perverde âb-ı dîdeden

Dağlar berg-i âh-ı âteş-bârımızdır bârımız

Ehl-i terkin kuluyuz oldur bize candan azîz

Yûsuf ise hûd-fürûş ânınla yok bâzarımız

Eşkimiz girdâbı âlî ömrümüz bünyâdı pest

Gör ne alçak dirlik ile çizginür pergârımız

Ey **Fuzûlî** cevri-yâr ü ta'ne-i ağıyârdan

Var yüz bin gam bu hem bir gam ki yok gam-hârımız

(404 b)

-141-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(392 b)

Nice yıllardan ser-i kûy-ı melâmet bekleriz

Leşker-i sultân-ı 'irfânız velâyet bekleriz

Sâkin-i hâkdir meyhane yine şâm ü seher

İrtifâ' kadriçün bâb-ı sa'âdet bekleriz

Cîfe-i dünyâ değil gereği gibi matlûbumuz

Bir bölük ankâlarız kâf-ı kanâ'at bekleriz

Hâb görmez çeşmimiz endîşe-i ağıyârdan
Pâs-bân-ı genc esrâr-ı muhabbet bekleriz

Suret-i dîdâr edipdür hayret-i ‘aşkın bizi
Gayrı seyr-i bâğ edip bir genc-i mihnet bekleriz

Kârvân-ı râh-ı tecrîdiz hatr-ı havfin çekip
Gah Mecnûn gâh ben devr içre nöbet bekleriz

Sanmanız kim geceler beyhûdedir feryâdımız
Mülk-i ‘aşk içre hisâr-ı istikâmet bekleriz

Yandılar Ferhâd ü Mecnûn mest-i câm-ı ‘aşk olup
Ey **Fuzûlî** biz olar yandıkça sohbet bekleriz

(392 b)

-142-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(402 a)

Biz cihân sarâyını gerçekte vîrân bilmişiz
‘Âkıbet gencin vîrân içre nihân bilmişiz

Ger özün dânâ bilir taklîd ile suretperest
‘Âlemi tahkîkde biz ânı nâdân bilmişiz

Bî-haberler şerbet-i râahat bilirler bâdeyi
Biz hâkim-i vaktiz; ânı dökmüşüz kan bilmişiz

Bilmişiz kim mülk-i ‘âlem kimseye kılmaz vefâ
Ol zamândan kim ânı mülk-i Süleymân bilmişiz

Ayrı bilmişsin [**Fuzûlî**] mescidi meyhaneden
Sehv imiş ol kim seni biz ehl-i irfân bilmişiz

(402 a)

-143-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(397 b)

Kıl sabâ gönlüm perîşân olduğun cânâne ‘arz
Sûret-i hâlin bu vîrân mülkün et sultâna ‘arz

Derhem olmuş sünbülün gûyâ ki kılmışdır ana
Mû-be-mû hâl-i dilim diller uzatıp şâne ‘arz

Tende cânım bir perînindir emânet saklarım
Ol zmandan kim emânet kıldılar cânâne ‘arz

Halk küfr ehline îmân ‘arz eder ben dem-be-dem
Küfr-i zülfün eylerim göğsümdeki îmâna ‘arz

Sûret-i bî-cânla cennet dolar büt-hâne tek
Kılsalar cennette tasvîrin çekip gılmâna ‘arz

Mün‘imün ‘arz-ı tecemmüldür işi fakr ehline
N’ola ger dil kılsa her dem derd-i ‘aşkın cânâ ‘arz

Ey **Fuzûlî** böyle pinhân tutma eşk-i âlini
Eyle her rengile kim var ol gül-i handâna ‘arz

(397 b)

-144-

Dîvân-ı Fuzûlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(392 b)

Oldu ‘âlem şâd senle ben esîr-i gam henüz
‘Âlem etti terk-i gam bende gam-ı ‘âlem henüz

Can bağıslardı lebin ezhâr-ı güftâr eyleyip
Urmadan Îsâ leb-i cân-bahşlıktan dem henüz

(393 a)Secde-gâh etti ‘aşk ehli kaşın mihrâbını
Kılmadan hayli melâik secde-i Âdem henüz

Cana derdin cisme peykânın revân etmişti hakem
Cismile cân irtibâtı olmadan mahâkim henüz

Şekk-i harf eyler felekden kâm-ı hâsıl kılmaya
Bu güher kadrini bilmez dîde-i pür-nem henüz

Perde-i çeşmim makâm etmişti bir tersâ-beçe
Olmadan Mehd-i Mesîhâ dâmen-i Meryem henüz

Ey [**Fuzûlî**] eyledi her derde dermân ol tabîb
Bir benim zahmımdır ancak bulmayan merhem henüz

(392 b- 393 a)

36- GÂLİB

-1-

Dîvân-ı Gâlib

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(389 b)

Sanma zâhid hûr-i gılmân-ı ‘âlemin yâd eylerim
Havf-ı dûzahdan sâkîye zannetme feryâd eylerim

Âh ü zârdan gayrı yok bu hâl-i firkatde refîk
Ol sebebdendir ki âh ü zârı mu‘tâd eylerim

İçdiğim dem eylemez bîhûde seyelân dîdeden
Eşk-i çeşmimle dil nâlân imdâd eylerim

[Gâlibâ] etme şikâyet kim seni ben ‘an-karîb
Rü’yet-i dildâr ile elbette dil-şâd eylerim

(389 b)

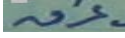
-2-

Dîvân-ı Gâlib

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(389 b)

Cemâl-i yâri gördüm sâkiyâ âbâddır gönlüm
Gam-endûh-ı dünyâdan bu dem âzâdedir gönlüm

Beni med-hûş görüp taş atma ki mest-i oldum

O san ve ân ile pür neş'e vü hem şâddır gönlüm

Pür-siyâh hâlimi hor görme ey zâhid bu 'âlemde

Tehî sanma binâsın bir harâb-âbâddır gönlüm

Sükût et [Gâlibâ] hâlin kim ta'rîf edersin sen

Kuyûd-ı dehr-i ukbâdan hem âzâddır gönlüm

(389 b)

-3-

Dîvân-ı Gâlib

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(389 b)

Sırr-ı emr-i üscüd velî bilmeli âdem olan

'Âlemde ervâhda bilmiş belî âdem olan

Düşse de ger perde-i ahfâya vâsıl olmadan

Benlik içre durmayıp tez geçmeli âdem olan

Râh-ı Hakk'ı bilirim zâhid danışmam kimseye

Eser-i âdemden çıkar mı hiç benî âdem olan

Cevher-i kalb hamîr-i sırr-ı mahfîyi bulub

Nokta-i nûr-ı Hudâ'ya ermeli Âdem olan

Nerde olsa da şübhesiz nasîbin alır hem olur
Mazhar-ı himmet-i Bektâş-ı Velî âdem olan

Sen de bildin anladım [**Gâlib**] nedir sâhibin
‘Âlem-i ervâhda bilmiş belî âdem olan

(389 b)

-4-

Dîvân-ı Gâlib

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(390 a)

Küfr-i zülfün yâd eden mü'min müselmân olmasın
Nûr-ı vechin seyr eden kâfir-i hünem-hân olmasın
Ebruvânın fikr eden zâhidde îmân olmasın
‘Aşkına dil bağlayan ‘âlemde şâdân olmasın
İsterim hüsnün gibi cevrine pâyân olmasın
Tek seni sevmek cihan halkına âsân olmasın

Katli‘âma mâil olsun gamze-i cellâdlar
Dem-be-dem eflâke çıksın âhlar feryâdlar
Tâkatın tâk eylesin ‘âşıkların bîdâdlar
Hep geri kalsın bütün Mecnûnlar Ferhâdlar
İsterim hüsnün gibi cevrine pâyân olmasın
Tek seni sevmek cihan halkına âsân olmasın

Kec-külâh ol bezmi teşrîf et mey-i nahvetle mest
Hamle-i saff-ı şehîdân et olup hançer-i be-dest
Eyle mirât-i dil-i ‘uşşâkı bin kere şikest
Zâhir olsun hod-perest ile begüm dilber-perest
İsterim hüsnün gibi cevrine pââyân olmasın
Tek seni sevmek cihan halkına âsân olmasın

Kâzib-i sâdık bilsün imtihân et imtihân
Etme her hâhiş-kere ihsân-ı lutfun râygân
Böyle mebzûl olmasun bahşîşlerin şâhım aman
Nam çalsun nev-heveslerden gürûh-ı ‘âşıkân
İsterim hüsnün gibi cevrine pââyân olmasın
Tek seni sevmek cihan halkına âsân olmasın

Yüz verip ehl-i niyâza terk-i nâz etmek neden
Böyle hüsnün var iken bî-dâd-ı âz etmek neden
Zülfün âsâ meddâhânı dırâz etmek neden
Her gedâyâ dergeh-i ümîd-bâz etmek neden
İsterim hüsnün gibi cevrine pââyân olmasın
Tek seni sevmek cihan halkına âsân olmasın

Hüsnün olsun bahârı râygânı cân ü bâş
Tâlibân-ı vasl olan bî-derdler kılsun telâş
Hep çekilsünler bu pazarı görüp ehl-i ma‘âş
[Gâlib] mihnet-keşin destinde kalsun ol kumâş
İsterim hüsnün gibi cevrine pâyân olmasın
Tek seni sevmek cihan halkına âsân olmasın

(390 a)

-5-

Semâ‘î Gâlib

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(493 a)

Gönül cevr-i felekten ‘aciz ile feryâda gelmiştir
Meğer kim rûz-ı vuslat hâtır-ı nâşâde gelmiştir

Çeker elbet zamânın kahrını endûhunu nâçâr
O kim ümîdile dehr-i sitem-i mu‘tâda gelmiştir

Niçün fikrim gibi gîsûların cânâ perîşândır
Meğer gül-rû yüzünden ben gibi feryâda gelmiştir

Sevin ey murg-ı cân âh u figânından bıkip cânân
Çekip şimşîr-i bî-dâdın seni âzâde gelmiştir

Nedir mu‘tâd edindin âh ü zârı ‘andelîb-âsâ
Gel artık sâkî-i gül-rû eliyle bâde gelmiştir

Sana [**Gâlib**] bu firkat sanma kim ma‘şûk-ı hûrîdir
Olup ma‘lûm-ı hâlin şimdi istimdâda gelmiştir

(493 a)

-6-

Dîvân-ı Gâlib

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(389 b)

Her an beni dil-hûn edecek mi dem-i firkat
Eyâ bu nedir sendeki esrâr-ı muhabbet

Tenvîr-i ‘uyûn-ı ‘âlem ede şem‘-i visâlin
Lâyık mı ki dîdârına ‘âşık çeke hasret

Va‘din ne idi şimdi ne hâl eyledin izhâr
Mahbûb-ı vefâkârda cânâ böyle mi ‘âdet

Dûr eyledin amma ki hayâlin bizle bir idi
Yetmez mi bu şeb eylediğin ağyâr ile ülfet

Rahm eyleyecek yine nigârım bana sensin
Bî-şübhe senden olur [**Gâlib**] bî-çâreye ‘inâyet

(389 b)

37- GARÎBÎ

-1-

Kalenderî Garîbî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(525 a)

Meyhânede ey dil katı ibrâma mı düştün
Sevdâ-yı neşât mey-i gül-fâma mı düştün

Sâkî-i mülk-i manzarın oldun mu esîri
Bilmem heves-i bûs-ı leb câma mı düştün

Oldun mu siyâh hâli gibi zülfüne meftûn
Ey dil heves-i dâne ile dâma mı düştün

Bir sihr-i kamer-i tal'ata oldun mu giriftâr
Sevdâ-yı kadd-i şûh-ı gül-endâma mı düştün

Oldun mu [**Garîbî**] gibi gîsûsuna pâ-beste
Zencîr-i gam mihnet-i âlâma mı düştün

(525 a)

-2-

Kalenderî Garîbî

(- . / . - . / . - . / . - -)

(525 a)

Bezminde o şûh ile 'itâbın yeri yoktur

Ol Ka'be'de âheng ü rebâbın yeri yoktur

Dil verme sakın dilber yeksâle yine zinhâr

Câhiller arasında kitâbın yeri yoktur

Rindâne sakın vasf-ı ruhun eyleme takrîr

Mey nûş olacak yerde gül-âbın yeri yoktur

Zühhâd eğer sorsa nedir 'aşk, sükût et

Kim bezm-i hamâkatta cevâbın yeri toktur

Mahv etmek için kendini seyl eyle sirişkin

Çün bahr-i serâb içre habâbın yeri yoktur

Ebrû ile ruhsârına dil verme [**Garîbî**]

Mihrâbda hem mînâ-yı şarâbın yeri yoktur

(525 a)

38- GAYBÎ

-1-

Dîvân-ı Gaybî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(390 b)

Cân ü dil derdine dermân isteyen gelsin beri

Küh-i zât-ı hakka ‘irfân isteyen gelsin beri

Ma‘rifetden hissesi yok kimseye insan demen

Sûret-i ma‘nâda insân isteyen gelsin beri

Sırr-ı cism ü cânı idrâk etmeyen küfr içredir

Zatın idrâk ile îmân isteyen gelsin beri

Mushaf-ı Hak’dır cemâlin her kelâmın ma‘nîsi

Zâhir ü bâtında Kur’ân isteyen gelsin beri

Zulmet-i tâ‘atde ser-gerdân olan tâliblere

Hızr-ı vaktten âb ü hayvân isteyen gelsin beri

Sûret-i devr ile hakka ermedi eflâki gör

Cân ü dil mülkünü deverân isteyen gelsin beri

Kutb-ı mülk-i ma‘rifetdir taht-ı kalbin [**Gaybi**]yâ

‘Âlem-i ma‘nâda sultân isteyen gelsin beri

(390 b)

-2-

Dîvân-ı Gaybî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(390 b)

Ben demekden geç bu sende ben diyen Hak'dır begüm

Cism ü cân aynı bedende cümle ten Hakk'dır begüm

Hüsn-i tâhir olmak için nev-be-neb hil'at giyip

Ahsen-i sûretde dâim devr eden Hakk'dır begüm

'Arş-ı dilde ma'rifet-i mi'râcın eden 'ârife

Vech-i Âdem'den cemâlin gösteren Hakk'dır begüm

Dediler âgâh-ı vahdet gâh nebî vü gâh velî

'Âlim-i âdem donunu bürünen Hakk'dır begüm

Dîde-i [**Gaybî**] ile baksan hakikat-i 'âlemdir

Zerre zerre kâinâtda görünen Hakk'dır begüm

(390 b)

39- GEDÂ MUSLÎ

Koşma Gedâ Muslî

(538 b)

Bahâr eyyâmı erdi de
Şâd oluben güldü dağlar
Şîrîn'e gönül verdi de
Ferhâd seni deldi dağlar

Üstümüzde Yüce Ganî
Dâimâ zikr eyle ânı
Ziyaret etmeye seni
Koç yiğitler geldi dağlar

Hiç yoktur 'aklım başımda
Dilber hayâli düşümde
Sevgili yârim peşimde
Bana mekân oldu dağlar

Fark etmem çok ile azı
Bozulmaz yazılan yazı
Arayıp sende Ayvâz'ı
Şol Koroğlu'n buldu dağlar

[Kul Muslî] der yârim küstü

Bâd-ı sabâ gibi esti
Güz eyyâmı kadem bastı
Gör nic'ıssız kaldı dağlar

(538 b)

40- GEDÂYÎ

-1-

Koşma Gedâyî

(538 b)

El çekildi 'âlemden gitti 'ârifler

Bu dünyânın ne olduğu bilindi

Sözünde özünde her kim ise er

Defter-i felekten kaydı silindi

'Înâyet mürüvvet bitti yaş oldu

Fukarânın gözü kanlı yaş oldu

Ağniyânın kalbi katı taş oldu

Merhamet cebinin dibi delindi

[Gedâyî] vaktidir gafletten uyan

Gör nice fitneler etmede devrân

Teşrîf et ey Mehdî-i sâhib-zamân

Kande kaldın gelse gelsen gelindi

(538 b)

-2-

Dîvân-ı Gedâyî

(. . - - / . . - / . . - / . . -)

(422 b)

Nûr-ı fazl-ı kibriyâsın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî
Şem‘-i bezm-i enbiyâsın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî
Şeb-çerâğ-ı evliyâsın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî
Nûr-ı çeşm-i Mustafâsın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî
Sırr-ı zât-ı Murtazâsın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî

Şems-i eyvân-ı hakîkatdır çerâğ-ı pür-ziyâ
Mazhar-ı nûr-ı cemâl evliyâ’ü enbiyâ
Dürd-i gülzâr-ı nübüvvet gülşen-i âl-i ‘abâ
Şâh-ı merdân-ı velâyetden bu mîrâsdır sana
Sen imâm-ı pîşvâsın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî

Nûr-ı zârın sırrıdır bî-şübhe emr-i nûnü kâf
Pertev-i mihr-i ruhunla oldu memlû her tarâf
‘Arşu kürsi levhu kalem ‘arz u semâ kûh-i kâf
Bunca eşyâ yüz tutup her dem seni eyler tavâf
Ka‘be-i beyt-i Hudâ’sın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî

Cevher-i ‘aşkınla dil bey-i derûnda münzevî
Nûr-ı ruhsârınla rûşen oldu bu kalbim evi
Çeşm-i cân ile görür kim baksa suver-i ma‘nevî
On sekiz bin ‘âlemin cânı cemâlin pertevi
Menba‘-ı nûr-ı Hudâ’sın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî

‘Anber-i senân oldu hep Mekke Medîne çölleri
‘Âlemi kıldı mu‘attar târ-dâr-ı zülfün telleri
Açdı güzâr-ı velâyetde vefâ sünbülleri
Ruhlerin âl kızıl bâğ-ı risâlet gülleri
Bülbül-i â’sın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî

Câna kâr etti [**Gedâyî**] Ehl-i Beyt’in firkatı
Eyleme cânân için bir câna artık minneti
Şâhı sensin bu muhibb-i handânın devleti
Kim seni sevmez ise eyleriz dâim la‘neti
Sen şehîd-i Kerbelâ’sın Ya Huseyn ibn-i ‘Alî

(422 b)

-3-

Koşma Gedâyî

(538 b)

Hayâl-i ‘aşkla dil top-ı âhım
Kal‘a-i Hayber’i deldi de geçti
Çıktı derûnumdan gülle-i âhım
Sedd-i Sikender’i deldi de geçti

Bu ‘aşk benim ile kevnde savaştı
Sînemde yaralar hezârân açtı
Âsumândan aştı ‘arşa yanaştı
Ol yedi kat burcu deldi de geçti

[Gedâyî]yem der söylesem bir bir
Kitâblara sığmaz etseler tefsîr
Bin âhım bir yâre etmedi te’sîr
Yedi kat mermeri deldi de geçti

(538 b)

-4-

Koşma Gedâyî

(538 b)

Gösterme ağyâra gül-i ruhsârın

Açılmadık gonca fidânsın güzel

Alma ‘âşıkların inkisârını yazık

Bir neveste civânsın güzel

Mecbûr-ı hüsnüne oku bir mavâl

Ne sevdâyâ düşür ne ‘aklını al

Çaliver ağzına bir parmacık bâl

Varsın ‘ömrü oldukça yalansın güzel

Bakma âyineye ey çeşm-i mahmûr

Görüp cemâlini olursun mecbûr

Hûrî gibi bâğ-ı nezâkette dur

Kaddi bâlâ ince miyânsın güzel

[Gedâyî] vechine etmez mi nazar

Zâhid ü zühedâ takvâsın bozar

Baksa ruhsârına evliyâ azar

Sen fitne-i âhir-zâmânsın güzel

(538 b)

-5-

Koşma Gedâyî

(538 b)

Tıfl-ı dilim bir vecihle uslanmam

Ben ol lezzeti oyundan aldım

Ne kadar nasîhat etseler kanmam

Şîr-i cânı ‘aceb sevdâya saldım

Bir zamân oynadım satrânç damayı

Yine istemedim de aldanmayı

Buldum bir gevher-i kân-ı vefâyı

Bahr-i muhabbetin ka‘rına daldım

Neler etti bana hicrân ile ol yâr

Gâh dost göründü gâhîce ağyâr

Nûş ederken âb-ı hayât zinhâr

Hızır’ın başından külâhı çaldım

[Gedâyî] hakîkat sırrına erdim

Etmez bana ol yâr dübârâ verdim

Olanca meylimi hep yeke verdim

Düşüş kapısında mars olup kaldım

(538 b)

-6-

Dîvân-ı Gedâyî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(422 a)

‘Âşık oldur derd-i hicrân ile her dem yâneler

Sanma bir dem âb-ı hicri firkat ile kâneler

Şem‘-i bezm-i dilde bilmem yâ neler var yâ neler

İntizârım âna senden tutuşur pervâneler

Her ne dem la‘lin hayâliyle olur ekşim serâb

Nâr-ı gam bağrım yakıp eyler ciğergâhım kebâb

Sînemi oklar gibi dövdükçe âh eyler rebâb

Na‘re-i Yâ Hû çeker hâlim gören mestâneler

Şerbet-i la‘lin eder sîr-âb haste dilleri

Bâde-i vaslın bulan neyler o bâl ü kevseri

Rind-i ‘aşkın mâyesi câm-ı visâlin cevheri

Dest-i sâkîlerde her dem devrân eder peymâneler

Yok tabîb-i çâre-sâz bu derd-i ‘aşka em bilir

Olmaz iflâh dâğ-ı hicr-i yâre kim merhem bilir

Bilse bu derd-i muhabbet zihini o hem bilir
Başına teng tâc-ı taht-ı devlet-hâneler

Bu **Gedâyî** baş açık abdâlm olmuşdur hemân
Hâk-i pâ-y-ı valsına rahm eyle ey rûh-ı revân

Bize pesdir hankâh-ı devlet pîr-i muğân
Hep müsâvî ‘indimizde mescidü meyhâneler

(422 a)

-7-

Koşma Gedâyî

(538 b)

Leylâ’ya ‘âşıkım düştüm sahrâya
Dîvâne Mecnûn’un hâli bendedir
Tenezzül eylemem a’lâya ednâya
Bu kadar kârûnun mâli bendedir

Tuttum dâmânını Hakk’ın pîrinin
‘Âşıkım bu yolda ben de birinin
Zâhirü bâtın gâib erenlerinin
Melâmet hırkası şâli bendedir

[Gedâyi'm] kul oldum bir şîrîn yâre

Tevekkül eylemişim sırr-ı sitâre

Kâf-ı istiğnâdır erdim şikâre

Sîmurg-ı 'Ankâ'nın tâlî³⁸ bendedir

(538 b)

³⁸ Takîb eden, arkadan gelen

41- GENCÎ

-1-

Semâ'î Gencî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(505 b)

Muhabbettir ayadadır rumûz-ı sırr-ı vechullâh
Muhabbetle güşâd oldu kitâb-ı küntü kenzullâh

Murâd-ı ehl-i 'uşşâkın muhabbetten murâd almak
Muhabbetle tavâf eyler hakikat beytini Allâh

Muhabbetle silindi perde-i zulmet eyâ sâdık
Muhabbetle bulur tahkîk gönül râh-ı visâlullâh

Muhabbetle derûnun vârinı 'aşık mutahhar kıl
Muhabbetle erer menziline 'abd-i etî'ullâh

Muhabbetle müzeyyen kıl vücûd-ı kişverin ancak
Muhabbetle olur lâ-büdd sana esrâr-ı keşfullâh

Muhabbetle kamu maksûduna nâildürür [**Gencî**]
Muhabbettir demâdem dildeki virdim bihamdillâh

(505 b)

-2-

Dîvân-ı Gencî

(- - . / . - - / . - - / . - -)

(425 a)

Ey cümle bu ‘âlemler ulusu Koca Tanrı

Ey Bâkî-i Kayyûm-ı Kâdir ey Yüce Tanrı

Yâ Ezel, Yâ Âhir, Yâ Şâhid ü Âlim

Hükmünde senin küllîsi uçdan uca Tanrı

(425 b) ‘İsyânlara gark oldum efendim tut elimden

‘Afv et günâhım, bakma sakın sen suça Tanrı

Dîdâr-ı cemâlinle beni eyle müşerref

Mahfice bu dil istedi bir kez Koca Tanrı

Lutfunla okur [**Gencî**] hakîkatden efendim

Hakkâ kamu ‘âlemlere sensin hoca Tanrı

(425 a- 425 b)

-3-

Dîvân-ı Genc Abdâl

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(425 a)

Neydüğün zâtım sıfâtım sırra âgâh olmuşem
Nev tulû‘ etmiş hakîkat şehrine mâh olmuşem

Ben ziyâretgâh-ı ‘aşkım gel beni eyle tavâf
Şöyle bir nûr-ı mu‘azzam hâss-ı dergâh olmuşem

Lezzetin ‘aşıklar, aşkın men‘ eden aldı ezel
Bâd-ı ‘aşk benden eser, ben ‘aşka hem-râh olmuşem

‘Âlem-i devrân içinde kendimi kıldım nihân
Terk-i tecrîdim muhakkak fahr-i fillâh olmuşem

Hep benim hükmümdedir bu [**Gencî**] dilde ne ki vâr
O sebepten bu vücûdum mülküne şâh olmuşem

(425 a)

-4-

Dîvân-ı Genc Abdâl

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(424 b)

Yâr ile yâr olmayan yâri bilmez neydüğün

Yârini fark etmeyen ağıyârı bilmez neydüğün

Girmeyen râh-ı tarîka çekmeyen sevdâ-yı ‘aşk

‘Âşika ma‘şûk olan dildârı bilmez neydüğün

İçmeyen pîr-i muğândan câm ü ‘aşkı ey dilber

Mest-i lâ-ya‘kulî olup hüşyârı bilmez neydüğün

‘İlm-i ‘aşkı mekteb-i ‘irfânda ta‘lîm etmeyen

Yek-nigehde ‘ârif-i ebsârı bilmez neydüğün

Sırr-ı ‘aşkı [**Gencîyâ**] nâdâne açma kıl hazer

‘Aşk-ı ma‘nâyı, dil-i esrârı bilmez neydüğün

(424 b)

-5-

Kalenderî Gencî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(526 a)

Gönlümde benim şâh- ma'niyân görünürsün

Özümde meğer cânıma cânân görünürsün

Gördü seni cân dîdelerim şüphesi yoktur

Dil hânesinin tahtına sultân görünürsün

Çâr 'unsuru mi'mâr oluben eyledin âbâd

Giydin bu donun şeklini insân görünürsün

Ermez bana hiç 'akl u fikr yüce uyundur

Hakkâ ki müdâm Merdân görünürsün

Heybetle görüp hatemine ağzına verdi

Mi'râc Gecesi Ahmed'e arslân görünürsün

Lutf u keremin eyle meded [**Gencî**] 'ye şâhım

'Âlemde şehâ rahmet-i Rahmân görünürsün

(526 a)

-6-

Dîvân-ı Genc Abdâl

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(424 a)

Okudum cân u gönülden ism ü a‘zam âşikâr
Sırr-ı tevhîdi ‘ayân eyler bana perverd-gâr
‘Âşik isen sâdıkâne okugıl leyl ü nehâr
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Hem-dem-i rûh-ı Muhammed’dir ‘Aliyyü şâh-ı kerem
Server-i kevn ü mekânın olduğıçün lâ-cerem
Kalbinin nâz u niyâzı virdin olsun dem-be-dem
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Vâkıf ol ‘ilm-i hakîkat sırrına ma‘nâyı bul
Dergeh-i bâb-ı ‘Alî’de hâcetin olsun kabûl
Ereyim maksûde dersen oku durma pür-usûl
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

Açılır ‘ayn-ı basîret şâd olursun bî-gümân
Erişir Hak’dan hidâyet kalbine feyz-i nihân
Oku bu esmâ-i zâtı ‘âkil isen her zamân
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

‘Aşk ile hem-dem olaldan dilde âsârım budur
Dilde ikrâr u pazârım [**Gencî**] her-kârım budur
Okudum Rûz-ı Elest’den vird-i ikrârım budur
Lâ fetâ illâ Ali lâ seyfe illâ Zülfikâr

(424 a)

-7-

Dîvân-ı Gencî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(425 a)

Sırrın ifşâ eylemez pinhân olur Bektâşîler
Terk eder gördüklerin insân olur Bektâşîler

Cân ü bâşla terk ederler cümle vârandan geçip
Soyunup abdâl-veş ‘üryân olur Bektâşîler

Fehm eder gili derdinde olan hicrânını
Ehl-i derdin derdine dermân olur Bektâşîler

Zâhir ü bâtn-ı hakikat hâlini ahz eyleyip
Dil-i rumûz sâhib-i dîvân olur Bektâşîler

Sûre-i sırr-ı ledünün mektebi kalbindedir
Râh-ı Hakk’ı keşf eden ‘irfân olur Bektâşîler

Burc-ı zâtın menzilinden dem ururlar [**Gencî**]yâ

Var kıyâs eyle nice sultân olur Bektâşîler

(425 a)

-8-

Dîvân-ı Genc Abdâl

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(425 a)

Tekkegâh-ı ‘aşk içinde cân olan Bektâşî’dir

Cümle-i ‘ilm-i rumûza kân olan Bektâşî’dir

Sırr-ı Hakk-ı evvelâ onlar olupdur âşinâ

Nâzenîn-i Hazreti Hannân olan Bektâşî’dir

Girmeden ‘aşk-ı tarîka kimse âgâh olmadı

Bezm-i sırrın vâkıfı merdân olan Bektâşî’dir

Dü cihânda geçdiler fânî vücûda gelmeden

Zümre-i ‘âriflere fermân olan Bektâşî’dir

Mustafâ’nın, Murtazâ’nın, ‘Alî’nin evlâdının

Hâk-i pâyı tozuna kurbân olan Bektâşî’dir

Nutkunu kılma [mutavvel]-i muhtasar kıl [**Gencîyâ**]

Hâsılı ol cânlara cânân olan Bektâşî’dir

(425 a)

-9-

Dîvân-ı Genc Abdâl

(. . . - / . - - / . . . - / . - -)

(424 b)

Yol içinde yol soran yol Muhammed ‘Alî’ nindir
Her dillerde söylenen dil Muhammed ‘Alî’ nindir

Varlığın yoğa satan benliği yabana atan
Mürşidinden el tutan el Muhammed ‘Alî’ nindir

(425 a) Sıdkın Hakk’a bağlayan öz gönülden ağlayan

Deryâ gibi çağlayan sel Muhammed ‘Alî’ nindir

Süleymân’ın hâtemi evliyânın Hak cem‘i

Kerbelâ’nın mâtemi ol Muhammed ‘Alî’ nindir

[Genc Abdâl]’im kul gerek kulluğu makbûl gerek

Hâl içinde hâl gerek hâl Muhammed ‘Alî’ nindir

(424 b-425 a)

-10-

Dîvân-ı Genc Abdâl

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(424 b)

Remz-i Hakk'ı fehm edenler dîde-i bînâ imiş
Ehli diller ma'nevâtı mazhar-ı Mevlâ imiş
Mü'minin kalbinde mir'ât-ı Ka'be-i 'ulyâ imiş
Rehber-i 'irfân-ı 'aşkı mürşid-i Mevlâ imiş
Pâdişâh-ı 'âlem olmak bir kuru kavga imiş
Bir velîye bende olmak cümleden evlâ imiş

Sûretin mâhî-i 'aynü'l-hayâtı gösterir
Zât-ı Hakk'ın mâyesinden Hak sıfatı gösterir
Sırr-ı "Sübhânellezî" hüsnün berâtı gösterir
Hak cemâlindir mu'ayyen kâinâtı gösterir
Pâdişâh-ı 'âlem olmak bir kuru kavga imiş
Bir velîye bende olmak cümleden evlâ imiş

Görmedim 'âlemde billâh tal'atin yektâsını
Okuyan gelsin açıldı ve vechinin esmâsını
Vech-i meşrûh üzre yazdı 'ilminin ma'nâsını
Peykerin [] mübeşşer ü saf eden imlâsını
Pâdişâh-ı 'âlem olmak bir kuru kavga imiş
Bir velîye bende olmak cümleden evlâ imiş

Kenz-i Hakk'ın mahzenidir nûr-ı vechin ey hümâm
Vasfî-i kâmil Muhammed feyz-i âsâr-ı benâm
[Gencî] esrâr-ı hakikat bu 'ulûm-ı zü'l-kirâm
Bâd-ı Hakk-ı ilhâm-ı Rabbânî süzölmüş ve's-selâm
Pâdişâh-ı 'âlem olmak bir kuru kavga imiş
Bir velîye bende olmak cümleden evlâ imiş

(424 b)

-11-

Semâ'î Gencî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(505 a)

Cemâlin nakşını dilber yazarken hâme-i kudret
Yâr etmiş lutf ile perver rumûzu gösterir hikmet

Cemâlin reng ü elvânı okunur sırr-ı Rahmân'ı
Güzeller mühr-i sultânı zehî şevket zehî devlet

(505 b) Cemâlin sûre-i Tâhâ olupdur 'âşıkâ inşâ
"Te'âlallâh kerem-bahşâ" ki vermiş hüsnüne zîynet

Cemâlin heft âyettir şehâ 'ayn-ı 'inâyettir
Berât-ı Hakk-ı hidâyettir ki vasfin eyledi Hazret

Cemâlin nisbet envâra yakar 'âşıkları nâra
Varınca râh-ı didâra murâdı [Gencî]'nin vuslat

(505 a-505 b)

42- GÜL BABA

Dîvân-ı Gül Baba

(-...-/...-/...-/...-)

(424 a)

Cümle eşyâdan mu‘allâ-i şâh-ı ekberdir vücûd

Her neye teşbîh edersen cümleye server vücûd

Ânın için nüsha-i kübrâ dedim etmem hilâf

Büsbütün dünyâ ile tahkîk birdir bir vücûd

Bir velâyetdir mu‘azzam anda mevcûd şâh-ı vezîr

Hükm ederse ya ‘aceb mi şâh-ı kişverdir vücûd

Bir avuç hâk gerçi ammâ türlü nesne anda var

Ma‘den-i sırr-ı Hudâ eczâ-yı ‘anberdir vücûd

Mâsivâdan pâk edersen ânı âyine gibi

Bir mücellâ-i [**Gül Baba**] mâh-ı münevverdir vücûd

(424 a)

43- GÜLSÜM BACI

Semâ'î Gülsüm Bacı

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(505 b)

Cemâlinden senin ey mâh garîk-i bahr-i envârım
Senin hicrinle âh u eyvâh nedîm-i bezm-i ağyârım

Tecellî eylemiş Rahmân senin vechinde ey cânân
Hutûtundur bana Kur'ân bihamdillâh haberdârım

Dedim cismimdeki cânsın, dedin gönlümde mihmânsın
Dedim âşûb-ı devrânsın, dedin kim fitnedir kârım

Ferâgat eylemem senden, ki akarsın bana benden
Bu cân çıksa bile tenden, seninle tahtı illâ süffârım

Demim ihyâ eder her dem, seni ey zâde-i Meryem
Benim ol cevher-i akdem, ânınçün kenz-i esrârım

Dem urdu bezm-i vahdetten zebânım dürr-i hikmetten
Şarâb-ı nâb-ı vuslattan ne mestim ben ne hüşyârım

Gönül çün oldu müştâkı bana bir mey sun ey sâkî
Kıl ihsân devlet-i bâkî ki ben gâyetle bîmârım

Cihânın germ ü hem serdi değildir [**Gülsüm**]'ün derdi
Gürûh-ı Nâcî'nin virdi 'Alî'dir şâh-ı ebrârım

(505 b)

44- HADDÎ

Kalenderî Haddî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(521 a)

Envâr-ı Hudâ cezbe-i zâtında celîdir

Sevmek seni ey şûh bize peymân-ı ezeldir

Ey şâh-ı şehîdân-ı vefâ çeşm-i velâyet

Bir mûyına bin cân ile cânım bedelidir

Bir mahbûba kul oldu gönül ismi Huseyn

Terk eyleyemem billâh gönlüm güzelidir

Bir nokta-i muhabbet eserin tab‘ıma yazdım

Zâhid ânı bilmez elin ol kudret elidir

İnkâr edemem zâhir ü bâtında muhakkak

Maksûd-ı dilim [**Haddiyâ**] ferzend-i ‘Alî’dir

(521 a)

45- HÂFÎ

Koşma Hâfi

(534 a)

Niçün ağlamayam efân etmeyem
Ben bir nâzik şivekârdan ayrıldım
Bir dahî ben meyl-i cânân etmeyem
Cânım gibi bir nigârdan ayrıldım

Hazân erdi cüdâ düştüm gülümden
Bülbül gibi zikri gitmez dilimden
Felek sevdiğimi aldı elimden
Sanki dünyâ dolu vardan ayrıldım

[Hâfi] gözyaşımı nasıl sileyim
Felek beni güldürmedi güleyim
Bu derdin çâresin kimden dileyim
Çâresizim olan yardan ayrıldım

(534 a)

46- HÂKÎ

Kalenderî Hâkî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(521 a)

Bir şûh-ı sitemkâr beni saldı kimi derde
Koydu şu benim bâşımı bin türlü kederde
Çün görmüş idi dîdelerim vakt-i seherde
Misl-i melek zâtı perî ‘anber beşerde
Âh kandedir ol nâzenînim gelmedi nerde
Sevdim n’ideyim terk edemem hayr u şerde

(521 b)Bülbül güle ‘âşık olup gül-zârını bekler

Pervâne dahî yanmağa ‘aşk nârını bekler
Bir hayli zamân oldu gönül yârını bekler
Kul kendisinin vâkı‘â hünkârını bekler
Âh kandedir ol nâzenînim gelmedi nerde
Sevdim n’ideyim terk edemem hayr u şerde

Gâh Mecnûn olup dağa düşüp dem ekline kalsam

Gâh hasretile kendimi âteşlere salsam

Gâh kangı gönül içre bu deryâlara salsam

Yâr kande ‘aceb ben dahî kimden haber alsam

Âh kandedir ol nâzenînim gelmedi nerde

Sevdim n’ideyim terk edemem hayr u şerde

‘Âşık ma‘şûku sevmez idi çün ‘ayb olsa
Bu derde devâ eylemez bin tabîb olsa
Ağlar şu benim hâlime dünyâ karîb olsa
Bir gördü gözüm bir dahî görmek nasîb olsa
Âh kandedir ol nâzenînim gelmedi nerde
Sevdim n’ideyim terk edemem hayr u şerde

Ey [**Hâkî**] sana hazreti sevdâ neler etti
Sevdim güzeli cevri senin cânına yetti
Sen bunca figân eylediğin kimler işitti
Kimden sorayım kande ‘aceb yâr seyre gitti
Âh kandedir ol nâzenînim gelmedi nerde
Sevdim n’ideyim terk edemem hayr u şerde

(521 a-521 b)

47- HAMDÎ

-1-

Koşma Hamdî

(534 a)

Cemâl-i ‘âşıkâ olur mu perde
Kaldır nikâbını yüz yerde güzel
İnsâf-ı merhamet sâkıt mı sende
İhsân edem sana yüz yerde güzel

‘Alâka yüzünden behey bî vefâ
Gönül sarayında koydu vâveylâ
Hançer bıçağıyla sînemi zîrâ
Delik delik deldin yüz yerde güzel

Füzûn oldu [**Hamdî**] derdile hicrân
Rahm etmedi gitti fitne-i zamân
Nedir bu âteşler mânend-i hükemân

 yanar yüz yerde güzel

(534 a)

-2-

Koşma Hamdî

(534 b)

Gönül sefînesi girdâb-ı bahrde
Yelkenin açmağa hevâsın gözler
Hasret diyârında gözlerim nemde
Halâsı olmaklığa devâsın gözler

Ezel böyle yazmış takdîr-i Hudâ
Gösterir tecellî gûnâ be gûnâ
‘Aşkın âteşine yanmağa hâlâ
Pervânede şem‘in hubbâsın gözler

Nasîhat yüzünden [**Hamdî**] cismânım
‘Ârif isen eğer dinle ‘irfânım
Sanma ki gurbette cân benim
Canım herkes vatan deyip sılasın gözler

(534 b)

48- HARÂBÎ

-1-

Kalenderî Harâbî

(- . / . - . / . - . / . - .)

(522 a)

Ya Rab beni ol dilber-i ra'nâdan ayırma

Bir lahza ser-i kûy-ı dilârâdan ayırma

Ben bülbül-i âteş-dem-i nâlendesi oldum

Lutf u kerem et ol gül-i zîbâdan ayırma

Zencîr-i cünûn oldu bana halka-i zülfi

Bu Kays-ı velî gayrı ol Leylâ'dan ayırma

Gîsû-yı semen-bûsuna koyma beni hasret

Rahm eyle bana zülf-i semen-sâdan ayırma

Me'yûs-u mükedder beni zulmette bırakma

Bir şeb beni ol şem'-i şeb-ârâdan ayırma

Yâ Rab bu [**Harâbî**] kuluna merhamet eyle

Bir lahza dil-zârı bu sevdâdan ayırma

(522 a)

-2-

Kalenderî Harâbî

(- . . / . - . . / . - . . / . - .)

(521 b)

Ben deyre girip vermişim ikrâr ‘alîmallâh
Derin mezhebîde eyledim inkâr ‘alîmallâh

Îmânımı ey sûfî bugün küfre değiştim
Bu sırrı sana eylemem izhâr ‘alîmallâh

Gelseydi Nesîmî derimi mutlak yüzerdi
Mansûr da ederdi beni ber-dâr ‘alîmallâh

Mihmân olalıdan hele cânımda o cânân
Bu âna değin duymadı ağyâr ‘alîmallâh

Sen beyt-i [**Harâbî’ye**] Hudâ yok mu sanırsın
Sen görmez isen ben görürüm vâr ‘alîmallâh

(521 b)

-3-

Kalenderî Harâbî

(- . . / . - . . / . - . . / . - .)

(522 b)

Ey bâd-ı seher ol gül-i ra’nâ nerelerde
Çıkmaz sesi hiç bülbül-i şeydâ nerelerde

Bir hayli zamândır bizi terk eyledi gitti
Ol yâr-i vefâ-dârımız ayâ nerelerse

Pevâne gibi cismimi sûzâne giderdim
Bilseydim eğer şem‘-i şeb-ârâ nerelerde

Cûlar gibi yüz sürmeye eşkim ki revândır
Elbet bulur ol kâmet-i zîbâ nerelerde

Lutf eyle [**Harâbî**]’ye gel ey bâd-ı seher-hîz
Bir bû getir ol zülf-i semen-sâ nerelerde

(522 b)

-4-

Kalenderî Harâbî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(521 b)

Meyhânede kandil gecesi bir iki çaktım
Gönlümdeki minârede kandilleri yaktım

Herkes koşarak tâ‘at için câmiye gitti
Ben bir fiçıya yaslanarak zevkime baktım

İçme dediler böyle mukaddes gecelerde
Zanneylediler mezheb-i rindânı bıraktım

Her nutkuna ben pîr-i mûgânın edip îmân
Hem ribkayı emriyle öperek boynuma taktım

Ol muğ-beçenin pâyine yüz sürmek için her ân
Cûlar gibi billâhi [Edib] durmayıp aktım

(521 b)

-5-

Mecmu‘a sâhibi Kadîmî‘ye hitâben sunulmuştur. Nazîresi sayfa bin bir

Semâ‘î Harâbî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(479 b)

Behey sûfî uzak durma Ene‘l-Hak diyârından
Takarrub oldu hâsıl çünkü bak Mansûr‘a dârından
Niçün böyle kaçarsın Hazreti Perverd-gârından
Bırak tesbîh ile seccâdeyi düş i‘tibârından
Sana bir fâide yoktur nebînin çâr-yârından
Halâs et kendini cehd et ‘Alî‘nin Zülfikâr‘ından

Sakın cennetteki hûrîlere sen olma üftâde
Hamâkattir hâcem kevser şarâbın alma hiç yâde
Bugünkü cennet-i ‘irfâna gir iç bir iki bâde
Seni pîr-i muğânın himmeti kâfidir irşâde
Harâbât ehli ol geç gayrı hep kibr ü vakârından
Ziyân gelmez bu ‘aşk meyhânesinin bâde-hârından

Cünûn ‘ilmin oku ger kâbil-i idrâk olasam dersen
Kadem-i enbiyâda cân ü dilden hâk olam dersen
Resûlullâh’a bend ol vâkîf-ı levlâk olam dersen
Hatâdan küfürden şirkten eğer kim pâk olam dersen
Hemân görme gel âbdest al bu deryânın kenârından
Teyemmüm eyle bu meyhânenin hâk-i gubârından

Müdâm kalb-i selîm ol hem halîm ol hiç şedîd olma
Hazer et bahr-i süfyana dalıp da nâ-bedîd olma
Hayâ eyle Hudâ’dan bende-i âli Yezîd olma
Hemîşe çâker ol bâb-ı erenlerden ba‘îd olma
Mümâşât eyle dervîşânın ayrılma katarından
Firâr etme resûlün bir vakit dârü’l-‘iyârından

[Harâbî] Bezm-i Hâss-ı Hazreti Allâh’a dâhildir,
Bu remzi fehm-i idrâk etmeyen elbette câhildir
Hakîkîsiz şer‘at ehlinin akvâli bâtıldır
Seni Hak’tan alıp Hakk’a veren mürşid-i kâmildir
[Kadîm] ol dâimâ dûr olma dergâhın civârından
Ki dervîşlik daha yeğdir cihânın şehriyârından

(479 b)

-6-

Kalenderî Harâbî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(522 b)

Zâhid bizi sen mâil-i efsâne mi sandın

Kendin gibi hep ‘âlemi dîvâne mi sandın

Biz mâ-il-i envâr çerâğ-ı ebedîyiz

Fânûs-ı hayâlâtına pervâne mi sandın

hele biz mahrem-i esrâr-ı Hûdâ’yız

Şaşkınlığa bak sen bizi bîgâne mi sandın

Çâr-yâr seni git aldığın âbdestle girilmez

Bu Ka‘be’yi sen mescid-i pinhâne mi sandın

Câm-ı ezeli bezm-i [**Harâbî**] bulundu

O genc-i Hudâ’dır vîrâne mi sandın

(522 b)

-7-

Kalenderî Harâbî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(522 b)

Sûfî bu gidişle bize yoldâş olamazsın

Bende-i sâdık-ı Hacı Bektâş olamazsın

Biz ‘ilm-i ledün dersini gördük hele var git
Bu hâl ile bu kâl ile kallâş olamazsın

Sen zümre-i ak baş u yeşil başa kul oldun
Şimden gerü kurbân-ı Kızılbâş olamazsın

Tâ hamra ile çün gusl-i vuzû‘ eyleyince
Bu Ka‘be-i cânânda firâş olamazsın

Itnâb-ı sühan eyleme kim sen de **[Harâbî]**
Ol dergâh-ı rindânede bir tâş olamazsın

(522 b)

-8-

Kalenderî Harâbî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(522 b)

Ey sûfî meyin neşve-fezâsın ne bilirsin
Mey-hôr olanın zevk u safâsın ne bilirsin

Bîçâre şifâ-mürdeye cân bahş ediyor hep
Sen mey-gedenin âb ü hevâsın ne bilirsin

Bir bâde-hezâr-ı derde devâdır dedi Lokmân
Ey haste-i şühedâya şifâsın ne bilirsin

Meyhâne eder kible-i ma'nâyı irâe
Sen mest ü Hudâ kible-nümâsın ne bilirsın

Olmakta hemân vâsıl-ı dîdâr-ı İlâhî
Zâhid mey-i nâbın şühed âsın ne bilirsın

Bu sâkî-i sîm-i sâfdan içtikçe [**Harâbî**]
Sen seyrine bak dur bûdalâsın ne bilirsın

(522 b)

-9-

Kalenderî Harâbî

(- . / . - . / . - . / . -)

(522 a)

Cevr etmesın 'uşşâka deyin yâre 'ayıbdır
Var sen de sabâ söyle o dildâre 'ayıbdır

Mâdâm ki firkatle eyledi bizi bîmâr
Bulmazsa eğer derdimize çâre 'ayıbdır

Ahvâl-i perîşânımız olmakta dîger-gûn
Gezdirmesın artık bize âvâre 'ayıbdır

Siz söyleyiniz valsına etsın bizi şâyân
Biz söyler isek yâr-i vefâ-dâre 'ayıbdır

‘Aşk ile fenâ hâlde harâb oldu [**Harâbî**]
Zulm eylesin gayrı o gam-hâre ‘ayıbdır
(522 a)

-10-

Kalenderî Harâbî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(522 a)

Ey hâce Felâtûn dediğin câhilimizdir
Mecnûn beyâbân-ı bezm-i ‘âkilimizdir

‘Âlem bize muhtâc ki biz genc-i Hudâ’yız
Kârûn-ı cihân olsa bile sâilimizdir

Meftun bize hüsn içre Züleyhâ bile olsa
Yûsuf ki bizim tâ ezeli mâilimizdir

Rind olmayan Âdem ne bilir âl-i Hûseyn’i
Her kim ki mey içmezse bizim kâtilimizdir

Yârdan bize gelmekte haber çünkü [**Harâbî**]

Bu bâd-ı seher dâimâ Cebrâil’imizdir

(522 a)

-11-

Kalenderî Harâbî

(- . . / . - . . / . - . . / . - .)

(522 a)

Yâ Rab beni hasrette koma yâre kavuştur

Firkatle harâb eyleme dildâre kavuştur

Halim yine olmakta dîger-gûn-ı perîşân

Lutf et beni ol yâr-i vefâ-dâre kavuştur

Baykuş gibi vîrânede koyma dil-i yâri

Bir cay-ı ferah-nâk ü çemen-zâre kavuştur

Arz etmeye ahvâl-i perişanımı bir bir

Bir kân-ı kerem vâkıf-ı esrâre kavuştur

Yâ Rab yalnız koyma [**Harabî**]'yi bu yerde

Bir yâr-ı vefâ-dâr-ı kafadâre kavuştur

(522 a)

-12-

Kalenderî Harâbî

(- . . / . - . . / . - . . / . - .)

(523 a)

Zâhid ne içün etmedin îmân-ı harâbât

Zor geldi sana var ise erkân harâbât

Gel cübbe-i destârına zinhar güvenme
Sonra seni berbâd eder ‘irfân harâbât

Îmân getirmektedir ol sûfî-i bî-dîn
Kendin gibi çün kâfir Mervân harâbât

Dünyâda ve ‘ukbâda olacaktır
Sönmez idi şem‘-i şebistân harâbât

Tevrât, Zebûr, İncîl ü Kur’ân ile gör kim
Mevlâ bile olmakta senâ-hân harâbât

Bâl açtı gülistân-ı harâbâta [**Harâbî**]
Bak oldu yine murg-ı hoş-elhân harâbât

(523 a)

49- HASBÎ

Koşma Hasbî

(534 b)

Yaz gelince türlü nevâ edersin
Gece gündüz artar zârın a bülbül
Güz gelince karaları bağlarsın
Zâyi‘ olur emeklerin a bülbül

Gülistânın senin hâristân olmuş
İşin gücün senin pür-efgân olmuş
Niçün o gözlerin kızıl kân olmuş
Hañcer midir gülde hârın a bülbül

Kış gelince karaları bağlarsın
‘Aşk ôduyla ciğerini dağlarsın
[Hasbî] gibi durmâz hemân ağlarsın
Yok mudur yanında yârin a bülbül

(534 b)

50- HÂŞİMÎ

-1-

Dîvân-ı Hâşimî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(467 b)

Cümle ervâh-ı nûr-ı vâhid kesret-i âbidâna bak
Her biri bir nev'-i vâhid vahdet-i âşiyâna bak
Her birinin tuhm-ı zâtı küntü kenzdir dâna bak
Sûret-i 'ilmiyye oldu tuhm-ı hakk-ı insâna bak
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir 'âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

Nüh felekler üç mevâlîd birbirine perdedir
Bârid-i ratb, yâbis her biri bir yerdedir
Nâr, båd, âb, hâkin her biriyle zindedir
Çeşm-i vahdetle nazar kıl cümlesin bir yerdedir
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir 'âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

Çâr tebâyı', çâr 'anâsır, cümlesi bir ân olur
Sûret-i nev'iyyesiyle medeniye kân olur
Levn-i çârın vahdetiyle her biri bir şân olur
Levn-i çârdan nice elvân gösterir kim nân olur
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir 'âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

Levn-i evvel bil sefîddir sonra sandile gelir
Levn-i asferden geçince sahdı sahrile gelir
Küll-i mevlûd-ı sefid sevdâsı küfrile gelir
Levn-i ahmerden velâyet sırr-ı Hızr ile gelir
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

(468 a)Çün nûma ile tabâ-ı‘ madeniden devr ede
Surh-ı levnile temâmet şâh-ı sâkî seyr ede
Olıcak tekmîl-nümâsı ol ufuktan tayr ede
Erişip tab‘-ı nebâta menziline hayr ede
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

Her bir ‘unsur hem tabâyı‘ bîl-i gâlin görmeye
Bâtının zâhir eder zâhir cemâlin görmeye
Havf-ı berzahda diler dâim zevâlin görmeye
İsm-i âhirle nümâ bulup visâlin görmeye
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

İricek tertîb ile çünki nebâtın devrine
Sun‘-ı ebyaz tab‘-ı bâridle erişir sırrına
Nev-be-nev halkla etvâr hâsıl eder seyrine
İrişir âhir ufuktan tab‘-ı haremâ
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

Hâsıl edicek tezevvüc tavr-ı haremâdan geçer

Eyleyip tahsîl-i hüsn gelir mâdan geçer

Evveli bî-destü pâdır tezce a‘mâdan geçer

Sürh-ı hayvân edince dest-i a‘dâdan geçer

Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ

Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

İbtidâ levni beyâzdır şehvetten gelir

Hiss-i kâmil olmakîçün kürre sûretten gelir

Bir yed ile on yed ile nice kerretten gelir

‘Ayş-ı ‘aklı derk içün hem levni humretten gelir

Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ

Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

İki pâdır ibtidâsı intihâsı iki pâ

Çâr erkân hâsıl eder hîle erişince tâ

Hem hayâli zâhir olur bulur ânda intihâ

Bu ufuktan hayr ederse Âdem’e eder aslâ

Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ

Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

(468 b) İctimâ‘ıdır hayâli tab‘-ı hissîn Âdem’i

Nefha-i Hak nutk-ı kâmiden olur Âdem demi

Penc havâs-ı Bâtînî’dir Zahirî’den bu demi

Tuhm-ı ‘âlem-i Âdem oldu ‘âlem ânın bir demi

Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ

Cümlesi de bir vücûddur rûh-ı Âdem Hak-nümâ

Penc havâssı bulmayan o dürür hayvân sıfât
Fi'li nefsîdir şeffî'i bir tersâ cehl ü Menât
‘İlm ü savt ‘akl-1 tâmdır nakz-1 cehl hem memât
‘Akl-1 küll ahlâk-1 Hak’tır ‘ilm-i Hak oldu hayât
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-1 Âdem Hak-nümâ

Hulk-1 Hakk’a tâlib olur isteyen insân ola
Hüsn-i hulk ‘ilm-i Hudâ’dır bilmeyen meydân ola
İster isen hulk-1 ihsan hâsıl-1 insân ola
Mazhar-1 tâm Âdem’i bul hulk-1 Hakk âsân ola
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-1 Âdem Hak-nümâ

Oldu çâr-deh-i mazhar-1 tâm Âl-i Beyt-i **Haşimî**
Devr ile bir bir gelir âhiri bil Kâsımî
Hâce-i a‘lem ledünni oldu ânlar dâimî
Nefh edip ecsâda sora hayy ederler Âdem’i
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-1 Âdem Hak-nümâ

Müfredât-1 terkîb olup tâmdan gelir bu [**Hâşimî**]
Her devirde haşr-i kübrâdan gelir bu **Hâşimî**
Sâkî-i kevser ‘Alîşân’dan gelir bu **Hâşimî**
Hüve fi şe’nden geçip ândan gelir bu **Hâşimî**
Hep hüviyyet bir bir eşyâ her bir ‘âlem Hak-nümâ
Cümlesi de bir vücûddur rûh-1 Âdem Hak-nümâ

(467 b-468 b)

-2-

Semâ'î Hâşimî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(516 b)

Gel imdi nefisini anla nedir zâtın nedir eşyâ
Bilirsen sen bu ma'nâyı olursun Âdem-i ma'nâ

Çü heft âyet yazılmıştır cemâl-i mushafın üzre
Dîdem seb'u'l-mesânîdir hakîkat resmidir tuğrâ

Dehânın havz-ı kevserdir kelâmın dürr-i gevherdir
Hurûfun câm-ı kevserdir 'ulûmun sırr-ı mâ-evhâ

Dediler zevkine cennet 'azâb-ı 'azbîne nîrân
Kıyâmet kâmetin oldu bu tavrın tâkâtu'l-kübra

Olunsa şekline dikkat hakîkat üzre ey Âdem
Okunur cümle-i esmâ budur lafzındaki ma'nâ

Kıyâmette olur zâhir kamu esrâr-ı 'ulviyyât
Kusûrun 'âlem-i süflî eder tavrıyla hep îmâ

(517 a)Hakîkatten haber aldık senin eşkâl-i hüsnünden

Bu tavrın bâğ-ı cennettir cemâlin va'de-i ferdâ

Bu sırra vâkif olsaydın bugün ey zâhid-i hod-bîn
Geçerdin havf-ı berzahdan olurdun cennetü'l-me'vâ

Kelâmın [**Hâşimâ**] tevhîd ânınçün cennete miftâh
Zuhûrun mazhar-ı tâmda demin gılmânla havâ

(516 b-517 a)

-3-

Dîvân-ı Hâşimî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(467 a)

Gel makâm-ı kâfu nûnudan devr eden devvara bak
Zâtını izhâr ile hem setr eden settâra bak

Bunca nakş-ı sûretle vechini i'lân için
Çâr 'anâsır çeşmesinde seyr eden seyyâra bak

İ'tibâr eder celâl hem cemâlin nisbeti
Ki cemâlin perdesinde kahr eden kakhâra bak

Bilmek istersen bu sırrı var eriş bir kâmile
Kim bu sırra tâc-ı tahtın terk eden ebrâra bak

Gayrı yoktur gayrı bilme cümle birdir [**Hâşimâ**]
Farkı terk et 'aynı 'în et yâr deyü ağyâra bak

(467 a)

-4-

Dîvân-ı Hâşimî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(467 b)

Bilmeyiz Yâ Rab ne sırdır kevnde bin şân eyledin

Münkire seyr-i cemâlin ehl-i tuğyân eyledin

Zât-ı pâkin çün münezzehdir Hudâyâ cümleden

Bu ne hikmet Âdem için secde fermân eyledin

Bunca elvân sûretile eyledin zâtın nihân

Yine kendin seyr için her günde bin şân eyledin

Hem cemâlin seyr için çektin hicâb len terân

[Men re'yinden] 'aceb derdine dermân eyledin

Gösterip her bir saffetten türlü türlü fitneler

Vahdetin sırrın bu yüzden sanki pinhân eyledin

Bâğ-ı hüsnün zeyn edip ezhâr-ı Âdem'le hemîn

Her birinde zevkin için nice seyrân eyledin

Ettirip bu [**Hâşimi**] cümle saffetlerden güzer

Kendisin bildirmek için bunda mihmân eyledin

(467 b)

-5-

Semâ'î Hâşimî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(517 a)

Bihamdillâh kemâl üzre imâmet tûruna erdim
Melâmet zevkini buldum derûnum fikridir ezkâr

Nübüvvet gencini açtım velâyet dürlerin saçtım
Semâ'-ı 'ayn-ı cem zikrim düvâz-deh rütbedir her bâr

Gelenler işbu erkâna geçerler gayrı varlıktan
Gelir Hakkânî istiğnâ gerekmez gayr-ı Hak diyâr

Derûnu âşinâ olmak gerektir eyleye sohbet
Musâhibsiz sülûk olmaz seni rüsvây eder ağyâr

Gerektir rehberin Nâcî olsa meşrebde Hakkânî
Sülûkun Tûr'udur nutkum dilin çek gayrıdan zinhâr

Resûlün hânedânıdır nu neslin pîşvâsı hep
İmâmet evveli sonra çehâr-deh rütbe-i ikrâr

İmamet bâtın oldukta hilâfetle hilâf oldu
Kelir sâhib-zamân mürşid, münâfıklar ede inkâr

Çehâr-deh-i pâk-i ma'sûmdur; Resûle vâris-i esrâr
Gerektir mü' mine cümle muhabbet eylemek izhâr

Şehîd-i tîğ-1 a'dâdır bu ervâh-1 mukaddes hep
Beyân edem sana bir bir nedir esmâları ey yâr

Muhammed Ekber(1) olmuştur bir nîk nâm-1 pâki bil
Îmâmeynin karındaş-1 perderidir Haydar-1 Kerrâr

Birine derler 'Abdullâh(2) Hasan mazlûmun oğludur
Şehîd-i Kerbelâ'dandır helâk etti nice eşrâr

İki şehzâdesi şâh-1 şehîdânın biri Kâsım(3)
Birisi ekber 'Abdullâh(4) bular gencîne-i envâr

Îmâm olmak huzûrunda bûları⁴⁰ tir-i bârânla
Şehîd etti münâfiklar olardır kâtil-i ahyâr

Biri Zeyne'l-'Abâd'ın nûr-1 'aynıdır Sa'id Kâsım(5)
Şehîd etti babasıyla münâfik Haricî murdâr

'Aliyyü'l-Eftarı(6) anla Îmâmü'l-Bâkır'ın oğlu
Zehirler eyledi ikrâm münâfik pâdişâh-1 gaddâr

⁴⁰ Bunları değildir

Biri Yahyâ-yı Hâdî(7)'dir öbürü Asgar 'Abdullâh(8)
İmâmü'l Ca'ferü's-Sâdık deminden bu iki ebrâr

Cenâbı Mûsâ-i Kâzım'dan olmuştur iki gevher
Biri Sâlih(9) biri Tayyib(10) bulardır kible-i şetâr

Takî'den zâhir olmuştur iki cevher kemâl üzre
Biri Ca'fer(11) biri Tâhir(12) velâyet cündüne serdâr

'Alî nâm Nakî'den Ca'fer(13) ü Kâsım(14) zuhûr etti
'Acebdir cümle ma'sûmân gelir sâhib-i zamân tekrâr

Tahâret bezmine zevk-i semâ'îyle gelenler hep
İçerler câm-ı kevserdir ederler Hakk'a güftâr

Senin bu nutkun ey [**Hâşim**] edenler hakkıyla iz'ân
Girerler kalb-i insâna olurlar Hakk'la seyyâr

(517 a)

-6-

Semâ'î Hâşimî Tahmîs-i Nakşî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(517 b)

Hakikat-i zât-ı Mevlâ'dan kamu eşyâ 'ayân söyler

İşit sem'-i basîretle sakın sanma nihân söyler

Kıyâmet anlayıp Hakk'la Ene'l-Hak hemân söyler

Ayâ sen sanma kim senden bu güftârı dehân söyler

Veyâ terkîb olan 'unsur yâhûd lahm-i zebân söyler

Sana ermek için durmaz dün gün devr eder eşyâ

Seni mir'ât edinmiştir mezâhir esfel ü a'lâ

Vücûdun mazhar-ı tâmdır cemâlin âyet ü kübrâ

Seni ol sana bildirmek murâdın kasd edip Mevlâ

'Anâsırdan giyip bir don yüzünden tercümân söyler

Mürekkebe cümle müfreden numûne sırr-ı ekbersin

Bugün nefh eyleyen rûhu kamu ecsâda bil sensin

Eğer bilmez isen kadrin gezer meydânda bir harsın

Olar kim bilmedi nefsin 'arefden almadı dersin

Değildir Hakk'a 'ârifler özün bilmez yalan söyler

Butûnun şâh-ı ‘âlemdir zuhûrun sûretâ kemter
Ziyâ-bahş-ı cihân sensin seyyid-i dü defter
Deminden vâr olur eşyâ edegör bu sözü ezber
Kimindir bunca cünbüşler kimindir nutk eden gevher
Özünden olmadın ‘ârif ki senden özge kân söyler

Zuhûrundan zuhûr etti ‘aceb seyrân bu eyvânda
Zamân mahfî sûr zâhir vücûd emkân bu bir ânda
Muhabbet kenzini izhare edn insân bu ekvânda
Yarattı cümle eşyâyı özün pinhân edip ânda
Görünür nice bin yüzden velî kendi nihân söyler

Selâmet bulmak istersen olsa gör mürşide bende
Îrâdet ver murâdına göresin tâ seni sende
Ki âhir özge sûretle görünür olmasa şerminde
Habâl-i zıll yeter ‘ibret görünen hayme-i tende
Değildir nutk eden sûret derûnunda duran söyler

Kelâmından alır feyzi bugün ‘âşıklar ey Nakşî
Senin nutkunla ihyâdır bugün ‘âşıklar ey Nakşî
Zuhûrun sırrıyla **[Hâşim]** bilir ‘âşıklar ey Nakşî
Sekâhüm Rabbehüm hamrın içen ‘âşıklar ey [Nakşî]
Erer ma‘şûkuna ânlar mekândan lâ-mekân söyler

(517 b)

-7-

Semâ'î Hâşimî Tahmîs-i Nakşî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(517 b)

Hakikat cümle eşyâdan Hudâ her dem 'ayân söyler

Kulağın tut kamu savta işit sanma nihân söyler

Âna âlet olan diller Ene'l-Hakk'ı hemân söyler

Ayâ sen sanma kim senden bu güftârı dehân söyler

Veyâ terkîb olan 'unsur yâhud lahm-i zebân söyler

(518 a)Seni ol zâtına mir'ât edip zarfın dürür eşyâ

Senin nûrunla mücellâdır mürâyâ esfel ü a'lâ

Zuhûrun mazhar-ı tâmdır vücûdun nüsha-i kübrâ

Seni ol sana bildirmek murâdın kasd edip Mevlâ

'Anâsırdan giyüp bir don yüzünden tercümân söyler

Muhabbet kenzini 'aşkı edip i'lân dil-i cânda

Bitirdi bir şecer gûya izle seyrân bu meydânda

Mezâhir câmi' u esmâ düzüp insân bu eyvânda

Yarattı cümle eşyâyı özün pinhân edip ânda

Görünür nice bin yüzden velî kendi nihân söyler

Vesminden pâk eder cümle ma‘âdını dilin zerger
Nebâtın feyz-i hayvânın hayâtıdır revmin ey yâr
Seni emrinle sârîdir hüviyyet her işi işler
Kimindir bunca cünbüşler kimindir nutk eden gevher
Özünden olmadın ‘ârif ki senden özge kân söyler

Kelâm-ı [Hâşimî] zevkin duyan ‘âşıklar ey Nakşî
Cemâl-i hüsnünün seyrin eden ‘âşıklar ey Nakşî
Hakikat bezminin ke’sin tutan ‘âşıklar ey Nakşî
Sekâhüm Rabbehüm hamrın içen ‘âşıklar ey Nakşî
Erer ma‘şûkuna ânlar mekândan lâ-mekân söyler

(517 b-518 a)

-8-

Dîvân-ı Hâşimî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(469 a)

Ey gönül hâlin nedir ol yüce kânın kededir
Kande idin nice geldin ân-ı şânın kededir

Bel ezkâ hâkî kanden erişdin böyle
Neyledin ne’ttin bu yolda zâd-ı nânın kededir

Per açıp tayerân ederken düştün ‘unsur bendine
Murg-ı kudretsin ezel-geh-i âşiyânın kededir

Tab‘-ı unsur bâbın oldu üç mevâlîd sırrına
Berr ü bahri eyledin keşt şimdi hânın kandedir

Fikrine gelmez mi ayâ dost ile ‘ahdin senin
Mihneti râhat sanırsın fehm-i ‘ânın kandedir

Hem-deminin yâmile zevk u safâyı bilmedin
Bülbül-i cânân idin ol gülistânın kandedir

Rûh-ı Kudsîlerle dâim ‘âyş u nûş idi demin
Yok idi ağyâra meylin bu nişânın kandedir

Anladım bildim unuttun ol demi hayretdesin
Gel haber al [**Hâşimî**]’den ol meskânın kandedir

(469 a)

-9-

Dîvân-ı Hâşimî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(468 b)

Eylemek haddin mi zâhid ehl-i ‘irfân ile bahs
Zâhid-pîşe eylemekdir ehl-i vicdânile bahs

Men ehabbe şey’en oldu nâr cehline delîl
Dâimâ zevkin ânınçün ehl-i nîrânile bahs

Zerrece olsaydı bûy-ı cennet-i vicdân nasîb
Hakk'ı bilip inlemezdin nefs-i şeytânile bahs

Hacle-i eşyâ nur-ı vâhid nûr-ı Ahmed nûr-ı Hak
Böyle iken nice ettin küfr ü îmân ile bahs

(469 a) Vedduhâ ve'l-leyl sırrın bilmedin adın fakîh
Cehlini bil eyleme hiç 'ilm-i Kur'ân' ile bahs

Cümle enfâs meslek-i Hak oldu zâhir iken
Eylemek ancak cehldir kavî-i Lokmân' ile bahs

[Hâşimâ] etfâle taklîd kâmile şirk-i Hızır
Hakk'ı inkâr eylemektir kâmil-i insânile bahs

(468 b-469 a)

51- HENGÂMÎ

Koşma Hengâmî

(540 a)

Güzel sana kim öğretti usûlü

Meşreb-i gönlümce hünerlenirsin

Böyle m' olur güzellerin makbûlü

Bahâda sevdiğim cevherlenirsin

Hep güzeller olur hüsnüne hayrân

Melek misin söyle ey çeşm-i fettân

Bende-i fermânın zümre-i hûbân

Güzeller şahısın serverlenirsin

Hengâmî bir katre yârsiz içemem

Candan geçer cânânımdan geçemem

Ben sana bir kadrü kıymet biçemem

Günden güne gayet dilberlenirsin

(540a)

52- HİKMET

Semâ'î Hikmet

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(479 a)

Gözüm devr-i hayâlinle hemîşe zâr-ı giryândır
Senin 'aşkınla sultânım işim tâ subh efgândır
Harâb olmuş beden çoktan yolunda hâk-i yeksândır
Yeter tîr-i firâkınla derûnum dopdolu kândır
Vücûd haste gönül hayrân ciger mecrûh-ı şürekândır

Nice demdir ki devrim rahm kıl kurb-ı visâlınden
Yanar âteşdir bu dil ya değil ruhsâr-ı âlınden
Helâke vardım âzâd et beni kurtar vebâlınden
Ayırma 'âşık-ı dîdâr-ı pâkim bir dem cemâlinden
Bana sensiz cihân cennette olsa çünkü zindândır

Büküldüm yâr-i âlâmın elinden kadd-i lâm oldum
Gezer dîvânelikle şöhretim rüsvâ-yı 'âlem oldum
Tutuldum zülfe âzâde iken dûcâr-ı gam oldum
Civânım merhamet kılmaz isen işte tamâm oldum
Yetiş imdâda Allâh 'aşkına hâlim perişândır

Olur müstağrak-ı hûnâb-ı cihân eşkim revân etsem
Gece bilmem gidip şerh-i dil-zârı beyân etsem
'Aceb nitsem derûnumda bu ekdârı nihân etsem
Halâs olmam elinden hâsılı ben terk-i cân etsem
Çekilir derd mi bir kerre düşün sende bu hicrândır

Harâbdır beyt-i dil mi ‘mâr-ı eltâfinla bünyâd et
N’ola bir kerrecik olsun beni de sevdiğim şâd et
Senin destindedir hükm-i hükûmât ‘adlle yâd et
Diler ur seyf-i hicrinle diler cevrenden âzâd et
Eli bağlı kapında [**Hikmet**]-i zâr işte kurbândır (479 a)

53- HİMMET

Dîvân-ı Himmet

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(467 a)

Çıkmaz oldum bir büt-i tersâ için büthânedен
Şem‘a-i kandîlden aldım yanmağı pervânedен

Yâd ederdim dem-be-dem Asvas Kristotos lafzını
Versem idi bir haber âyîn-i Meryem Âne‘den

Eyledim rehbân-ı saffet zünnâr-ı ‘aşkı der-miyân
Çîn-i zülfün küfrünü fehm eyledim ol şânedен

İncîl-i hüsnün gören eyler nidâ ‘Îsâ deyü
Erganûn inler sanır gûş eyleyen kâşânedен

Nesne elinden sundu âl-i **[Himmet]** Mesîhâ câmına
Bâde-i güldenin için çıkmam der-i meyhânedен

(467 a)

54- HİTÂBÎ

Koşma Hitâbî

(534 b)

Yavru dilber beni mecnûn eyledi
Bu muhabbet bu söyleyiş bu diller
Çeşm-i âhûları meftûn eyledi
Bu kârûlar, bu kâküller, bu hâller

Ruhlerin efkârı bağrım pişirir
Sevdâların derdim hadden aşırır
Derdimend-i ‘âşıkı derde düşürür
Bu zülûfler, bu sümbüller, bu güller

Mağrûr olma bu güzellik çağına
Âkibet uğrasın ‘âşık âhına
Turnam aldırırlar seni şâhine
Bu vâdîler, bu cebeller, bu beller

Cefâya tutmuşsun yüzü ‘âkibet
Kemâle erdirdin nâzı ‘âkibet
Cândan usandırdı bizi ‘akibet
Bu ‘âdetler, bu erkânlar, bu yollar

Der [**Hitabî**] niçin alırsın âhım
Yok mudur insâfın nedir günâhım
Sana niyâz eyler ey pâdişâhım
Bu bendeler, bu köleler, bu kullar

(534 b)

55- HULKÎ

Koşma Hulkî

(534 b)

Nâzenînim sana yazık ederler
Sakın mecbûr olma cünbüşe bağa
Kuzum senin için hep diş bilerler
Sürüden ayrılıp gitme uzağa

Geldi cihâna çok kahramânlar
Zafer-yâb olmadı hep gitti ânlar
Tığından cereyân ederse kânlar
Güvenme sevdiğim sakın bıçağa

[Hulkî]'nin sözleri gâyet güzeldir

Yâdigâr-ı pîrâna pend-i ezeldir
En 'ayyâr tilkinin derler meseldir
Dört ayağı birden düşer tuzağa (534 b)

56- HUZNÎ

Koşma Huznî

(534 a)

‘Ahvâl-i ‘âleme ermedi ‘aklım

Kimi atlı kimi yayan geçinir

Bu hesâb doğru mu böyle bakalım

Kimi yağlı kimi yavân geçinir

Tecellî etmiş ol Hazreti Mevlâ

Nahnü kasemnâdan yazılmış imlâ

Âdem’e Âdemlik gerektir ammâ

Kimi insân kimi hayvân geçinir

[Huznî]’yâ züğürt ol zengin ol gâyet

‘Ömrün bekâsına yoktur nihâyet

Pençe-i ecele düşer ‘âkıbet

Kimi câhil kimi ‘irfân geçinir

(534 a)

57- HÜSNÎ

Koşma Hüsni

(534 b)

Mâh cemâlin şevki ‘âlemi tutmuş

Ey perî bir şem‘-ârâ mısın sen

Zülfün gören ‘aklın fikrin unutmuş

Bu hüsni saçı Leylâ mısın sen

Sevdiğim gül yüzün rengi solmamış

Visâlin her kula nasîb olmamış

Lebin şarâbından içen kanmamış

Cân-ı hayâtımı Hızrâ mısın sen

Çektirir [**Hüsni**]’ye çok âh hüsni

Şevk eder cihâna ol mâh hüsni

Hükm eder ‘âleme ol şâh hüsni

Bilmem İskender-i Dârâ mısın sen

(534 b)

58- İLHÂMÎ ABDÂL

-1-

Semâ'î İlhâmî Abdâl

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(470 a)

Bugün râh-ı Hudâ içre giderdim bilmiş ol ey cân
Yolum bir şehre uğradı göründü bir 'acîb 'ummân
Kanadım yok uçam ândan yok idi bize bu imkân
Halefde gördüğüm yoktur selefde gördüğüm bürhân

Eğer kendi vücûdundan haberdâr olmak istersen
'Arefnâ sırrına mazhar düşüp vâr olmak istersen
Bilip nefsin tanı Rabb'in eğer bâr olmak istersen
O dem şeksiz sen Âdem'sin bulursun derdine dermân

Oku 'ilm-i şerî'atden, yorulma dâr-ı dünyâda
Olub sâim kılıp secde dolaşma başka sevdâda
Hevâyâ verme 'ömrünü sonra düşme feryâda
Cehâlet remzin 'arz etme seni anlamasın şeytân

Varıp bâb-ı şerî'atde giyip elbîseyi tekmîl
'Ulûmun şehri sultânı kim olduğunu anla bil
Bu bir bâb-ı velâyettir 'Alî destindedir ey dil
Dü 'âlem fahr-i Ahmed'dir edip mi'râca hem seyrân

Bu gün [İlhâmî] Abdâl'ın dü çeşmi başına insâf
Eder pîr-i tarîkat hem olan vârim edersem sarf
Gönül tahtında îmân 'askerin cem' eyledim sâf sâf
Biri fakrım, biri şükrüm, delîlim rehberim Kur'ân

(470 a)

-2-

Semâ'iyân

Semâ'î İlhâmî Bey Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(470 a)

Melâmet câmesin giysem bu merd-i serserî derler
Veyâhûd serserîler bezminin bir hem-seri derler

Libâs-1 nev-be-nevle 'arz-1 endâm eylesem hergiz
Bu birkaç günlük ikbâlin yegâne fâhiri derler

'Abâ-berdûş-1 tecrîd olsam âsâr- 'alâikden
Esîr-i meskenet ya meskenet-i hâkisteri derler

Gidip mescidde terânû bezmin ihtizâr olsam
Riyâ perver veyâ ehl-i riyânın bir hem-seri derler

Çekilsen hânkâh-1 pîre bir dervîş-i nihâd olsam
Ya zındîk-i mu'azzam ya Hâric rehberi derler

Hele meyhânede sâğar-ı be-dest ‘ayş u nûş olsam
Sıklmaz ‘ayş u ‘işretten kadeh-i dil-güsteri derler

Otursam meclis-i ‘ilm ü edebde nefh ü pend etsem
Hudâ ref` eylesün artık bu siklet-perverî derler

Veyâ rindâne sözler söyleyip ‘arz-ı neşât etsem
Usandık bâde-gûluktan nedir bu kahkarî derler

Rehâ yok ta‘n-ı a‘dâdan dil-i ‘aşıka **[İlhâmî]**
Muhıbb-i Haydar’a ya Râfızî ya Zâhirî derler

Fakat tedkîk olunsa tıynet-i kudsiyyemiz cânâ
Bize her yerde her sûretle kavm-i Haydârî derler

‘Alî’dir mebde’-i mî‘âdımız râh-ı tûlâda
Bize dil-beste-i rûy-ı zemîn beşîr-i şîrî derler

‘Alî’nin dostuna dost düşmân-ı Haydâr’a seyfîz
Ânınçün bed-menişler bizlerle hep serserî derler

Kulun **[İlhâmî]**’yi şâhım ayırma âl-i Haydar’dan
Ki İlhâmî’ye her meclisde Haydar-ı zâkirî derler

(470 a)

59- İRŞÂDÎ

-1-

Koşma-i İrşâdî

(531 a)

Her kim ‘âşıkına cefâ ederse
İşini gücünü zâr et Yâ Rabbî
Gidip nâdân ile ülfet ederse
Cihânı başına dâr et Yâ Rabbî

Dinlemedi nasihatın merdini
Hak arttırsın yusa güneş derdini
Dilerim ki vatanını yurdunu
Kudretinle târumâr et Yâ Rabbî

[İrşâdî]’ye neler etti bilirse
Bu hasretlik kıyâmete kalırsa
Doğrulup da yanımıza gelirse
O civânı ber-hudâr et Yâ Rabbî

(531 a)

-2-

Kalenderî İrşâdî

(- . / . - . / . - . / . - -)

(519 a)

Ey şûh-ı cihân meclis-i ‘irfâna mı geldin

Seyr etmeye bu ‘aşıkı nâlâna mı geldin

Şâd kılmak için bendeni ey kâmet-i Tûbâ

Reftâr ederek lutfla ihsâna mı geldin

Teşrîfe kadem eyleyip hem hâne-i dilde

Sâkin olup eğlenmeğe mihmâne mi geldin

Âl-i pençe olup cümlesi hem kalktı kıyâma

Bilmem ki ‘aceb güzelim sultâna mı geldin

Def‘ etmek için derdimi ol rû-yı münevver

Merhem olup [**İrşâdî**]’ye dermâna mı geldin

(519 a)

60- ‘İŞRETÎ

Dîvân-ı ‘İşretî

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(381 b)

Sanma ‘aşk ehlini mevt ile güzâr eylediler
Hicre sabr eylemeyip terk-i diyâr eylediler

Soyunup tâc-ı kabâyı sarınıp bir kefene
Hil‘at-i ârını giymeye âr eylediler

Sûretâ görmeyelim diye rakîbin yüzünü
Bindiler mahmil-i tâbûta firâr eylediler

Çekip el ü ayaklarını mükellef-i fânîden
Vardılar ‘âlem-i bâkîde karâr eylediler

Arkası üzre yatıp ehl-i kubûr etti zuhûr
Gam-ı mihnetle seni [‘İşretî] zâr eylediler

(381 b)

61- KADÎMÎ

-1-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(417 a)

Hamdülillâh kim ben oldum bende-i ‘Âl-i ‘Abâ
Cân ü dilden şâkirim ben Mustafâ’ya bî-riyâ

Bu hây hüy-ı gavgâ-yı dînle hiç ‘alâkam yok
Benim dînim îmânım hem penâhımdır Murtazâ

Hâdim-i Ehl-i Beytim çâker-i Âl-i Resûl
Başımın tâcı serverimdir Hasan Hulku’r-Rızâ

Sarsıldı ‘arz u semâ enîn-i Zehrâdan o dem
Kıldıkları âh sana âh ey şehîd-i Kerbelâ

Gösterdi hidâyet yolunu ‘âşıklara ol
Vâris-i Şâh-ı Kerbelâ Sultân Zeynü’l-‘Abâ

Muhammed Bâkır’a bin cânım da olsa fedâdır
Saçdı nûrun cihâna hem Ca‘fer-i Sâdık rehâ

Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Rızâdır penâhım
Bunlara ben cânla başla eyledim çün iktidâ

Takî ve bâ-Nakî Şâhım [**Kadîmî**] nûrumdur
Oldu dermân derdime kim ‘Askerî Mehdî livâ

(417 a)

-2-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(419 a)

Elvedâ‘ ey tende cânım mihrîbânım elvedâ‘

Elvedâ‘ ey hem-demim ebrû kemânım elvedâ‘

Etmedi re‘yimce devrân şol felek âh neyleyim

Elvedâ‘ ey nûr-ı şem‘-i şebistânım elvedâ‘

Kaddimi büktü bu firkat dilim sûzân eyledi

Elvedâ‘ ey feyz-i ‘aşkım cism-i cânım elvedâ‘

Gurbete râhım göründü ihtiyârım elde yok

Elvedâ‘ ey dilde mihmân-ı sultânım elvedâ‘

Bu [**Kadîmî**] ahkârın yoktur durağı bunda hiç

Elvedâ‘ ey perî ruhsâh-ı ihsânım elvedâ‘

(419 a)

-3-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(416 b)

Zât-ı Hakk’ı bilmek istersen muhakkak zâhidâ

Sen seni terk eyle âşikâr ola her şey sana

Giy melâmet hırkasını ‘âr-ı nâmus kalmasın
Mâsivâdan kalbini pâk eyle durma ‘âcilâ

Gir hemen meyhâne-i ‘aşka çerâğ ol şevkle
Anda dâim doludur çün sad hezâr-ı bâyü gedâ

Durmayıp pîr-i mugânın destini pûş edegör
Bâde-i kûjdürtür bil cism ü câna tûtiyâ

Her dü ‘âlem bulmak istersen hayât-ı câvidân
Gel [**Kadîmî**]’nin sözüne tut kulak sen tâlibâ

(416 b)

-4-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(418 a)

Gel beri ey tâlib-i ‘aşk geç bu cândan ibtidâ
Yürü bir mürşid-i kâmile eriş et iktidâ

Nârdan libâs giydirirler hem demirden leblebi
Ekl edegör anda vardır türlü türlü iştiâ

Kurtarır bunda seni çün vehm-i dûzahdan hemân
Sırrı fâş etme sakın bir ferde eyle i‘tinâ

“Mûtû kalbe ente mûtû” sırrına vâkıf olub
Sorma gayrı kimseye et gördüğünle iktifâ

Ey [**Kadîmî**] sorsalar bu ‘aşkın intihâsını
Bahr-i ‘ummândır bu ‘aşk çün yoktur âna intihâ

(418 a)

-5-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(415 a)

Ahsen-i takvîm yaratmış seni ol bâr-ı Hudâ
Vech-i tâbânında yazılmıştır hatt-ı istivâ

Kirpiklerin birer tîğ olmuş saplandı sîneme
Kaşların mihrâbım oldu gözlerin câna safâ

Günâhım hem kusûrum afv edip izhâr-ı Hakk eyle
Fakat lutf eyle sen kılma beni bezminden cüdâ

(415 b)Râzıyım saçlarınla boğ ey nâdire-i hilkat
‘Aceb bundan büyük olur mu ‘âşka bir cezâ

Gönül meclûb-ı ‘aşkın olmuştur yoktur ârâmı
Hasta [**Kadîm**’e] iltifâtınla gel eyle devâ

(415 a- 415 b)

-6-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(420 b)

Dertliyim dermâna geldim yâ Muhammed Mustafâ
Koyma hasrette bu ‘âşık-ı bendeni şah Murtazâ

Nâle-i efgânım erişdi arşa kürse ey hümâm
Kıl kerem lutf eyleyip de yâ Hasan Hulku’r-Rızâ

Firkatinden eylerim ben âh u zâr subh u mesâ
Ey ciğer-pâre-i Zehrâ vey şehîd-i Kerbelâ

Gönlümün sultânı ol Zeynü’l-‘Abâ Bâkır ile
Pâdişâh-ı her dü ‘âlem Ca‘fer-i Sâdık rehâ

Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Rızâ’dır serverim
Takî ile Nakî Sultân’a olsun cânlar fedâ

‘Askerî’ye ‘asker oldu bu [Kadîmî] kemterin
Sen kabûl eyle niyâzın Mehdî-i Sâhib-livâ

(420 b)

-7-

Dîvân-ı Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . - -)

(420 a)

Tâc-dâr-ı efserimdir ol Muhammed Mustafâ
Sâhib-i seyf-i Zülfikâr şâh ‘Aliyyü’l-Murtazâ

Gözlerime tûtiyâdır kible-i ehl-i vefâ

Gönlümün sultânıdır ol Hasan Hulku’r-Rızâ

Hem ciğer-pâre-i Zehrâ kurretü’l-‘ayn-ı Resûl

Pertev-i nûr-ı İlâhî’dir Huseyn-i Kerbelâ

Vâris-i ‘ilm-i ledün hem hâle-i nûr-ı Nebî

Bâis ü emn ü âmândır ol ‘Alî Zeynü’l-‘Abâ

Ol Muhammed Bâkır’a olsun bu cân ü ten fedâ

Kâşif-i sırr-ı hakikat Ca‘fer-i Sâdık Rehâ

(420 b)Hâzin-i sırr-ı velâyet pâdişâh-ı her dü-serâ
Serverimdir Mûsâ-i Kâzım'dır 'Alî Mûsâ Rızâ

Mushaf-ı hüsnünde gördüm âyet âyet okudum
Eyledim çün Takî'le 'Alî Nakî'ye iktidâ

'Askerî'nin 'askeriyim Yezîdânı katl için
Gelir bir gün zuhûr eder Mehdî-i Sâhib-livâ

Hânedân-ı Ehl-i Beyt'e bağıyım bin cân ile
Dest-gîrim penâhım ol ma'den-i kân-ı vefâ

Dergehinden feyz-yâb olmak diler bu ahkarım
Tâ ezel oldu [Kadîmî] bende-i 'âl-i 'abâ

(420 a- 420 b)

-8-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(420 a)

Tâcdâr-ı rif'atimdir ol Muhammed Mustafâ
Bâis-i feyz-i necâtımdır 'Aliyyü'l-Murtazâ

Ol Hasan Hulku'r-Rızâ'ya cân ü dilden 'âşıkım
Serverimdir pâdişâhımdır Şâh Huseyn Kerbelâ

Cân fedâ Zeynü'l-'Abâ'ya hem Muhammed Bâkır'a
Bize yol gösterdi ol Ca'fer-i Sâdık reh-nümâ

Kâşif-i esrâr-ı Hakk'dır vâris-i 'ilm-i ledün
Pâdişâh-ı her dü-'âlem Kâzım-ı Mûsâ Rızâ

Takî vü bâ-Nakî nûrum hem Hasanü'l-'Askerî
Bir dahî gelse gerektir Mehdî-i sâhib-livâ

Çâr-deh-i ma'sûm-ı pâk on iki imâm 'aşkına
Ehl-i Beyt'in mâdihidir bu [**Kadîmî-i**] gedâ

(420 a)

-9-

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . /-.-. / .- .- . /-.-)

(417 a)

Ey necl-i 'Âlî, ey nûr-ı dîde-i Mustafâ
Ey pâdişâh-ı 'âlem, ey gonce-i Murtazâ

Peygamberi inkâr eden o kavm-i bî-hayâ
Nasıl kıydılar sana ey nev-nihâl-i Zehrâ

La'net ol Yezîd'e a'vânına, hem-pâsına
Gördüler lâyıık sana korkmadan bunlar ezâ

(417 b)Mahrem-i vücûdun başsız kalınca sahrâda
Dolmuştu âh ü enîn ile ol demde fezâ

Görmemiş bir mislini bu fâci‘ânın cihân
Kurulduğu gündün beri hem ‘arş ile semâ

Ehl-i Beyt’e salât ü selâm Yezîd’e la‘net
Vird-i zebânın olsun dâim [**Kadîmî**] gedâ

(417 a- 417 b)

-10-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(417 b)

N’eyleyim şaşdım da kaldım ‘âlem içre yok vefâ
Yâre-i ‘uşşakâ yoktur arama çünkü şifâ

Görmedi Mecnûn’la Ferhâd ‘aşk yolunda hiç rehâ
Onlara mesken olurdu her zamân dağ u sahrâ

Âh u zârdır ‘âşıkın sermâyesi çün dâimâ
Râhatı yok bu cihânın adı hem dâr-ı fenâ

Fark eden yok ehl-i ‘irfân kadrini ‘âlemde hiç
Sen özün bil kim olasın makbûl-i şâhu gedâ

Ey [**Kadîmî**] zevrakın sal bahr-i ‘aşka etme havf
Kıldı tahlîs keştî-i Nûh ehlini çünkü Hudâ

(417 b)

-11-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(415 b)

Hâk-i pâym bûs edip hasta gönül buldu şifâ
Dest-i ta‘mîrinle koydun zahmıma muhkem-i devâ

Bir yıkılmaz kal‘a oldum lutf ü dil-şâdınla kim

Hâtır-ı mahzûnumu ihya edip kıldın safâ

Şâd u handânım bu gün çün kim gelirse bezme

Nûş ederler câm-ı ‘aşkı mürdeler olur ihyâ

Âsumândan ‘arza inmiş bir perî-peyker misin

Şems-i hüsnün sâye saldı ‘âleme verdi ziyâ

Bu melek sıfatı görse kâfir eyler ihtidâ

Bu [**Kadîmî**] kemterin uğruna kıldı cân fedâ

(415 b)

-12-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(421 b)

Bende-i Âl-i ‘Abâyım kapına geldim şehâ
Hâk-i pâye yüz sürüp envâra geldim ey vefâ

Pertev-i nûr-ı Hudâ’sın maden-i fazl-u kerem
‘Âşık olur nûr-ı envârın görenler bî-riyâ

Zât-ı Hakk’dır lâ-cerem âbâ’ ü ecdâdın senin
Eyleme red bu fakîri dergehinden ey sehâ

Vâlih ü hayr etmem Feyzî Baba çün hüsnünün
Etme mahzûn mükedder sâilini ey rehâ

İstemekten bıkmıyor [**Dervîş-i Kadîmî-i**] gedâ
Kâm-yâb et resmini bekler hemân subh u mesâ

(421 b)

-13-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(416 a)

Bahr-i vahdet cûşa geldi titredi ‘arz u semâ
Mevc urub sâhilde ahcâr etdi na‘ra-zen Hudâ

Cümle mahlûk kendi hâlince terahhum eyledi
Çünkü kıldılar bugün ‘âşıkı ma‘şûkdan cüdâ

Hoş tüyur feryâd edip imdâda geldiler bütün
Fırka-i mûr cem‘ olup da eylediler ilticâ

Cümle hûbân eşk-i çeşmin döktüler rahm eyleyip
Hâsılı cümle cihân etti felekden iştikâ

Dest-i gavrile felek çün kaddimi dâl eyledi
Ol sebebden nâmıma söylendi [**Kadîmî**] gedâ

Olmayın mâni‘ yoluma çün gönül ister sefer
Yüz sürüp de şâh-ı Hüseyin’e etmek ister can fedâ

(416 a)

-14-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(415 a)

Mir’ât-i Hudâ’dır cânâ rûy-ı ruhsârın bana
Kıblegâh-ı Mustafâ’dır cism-i envârın bana

Ka‘be-i hüsnün ziyâret eyleyip kıldım tavâf
Secdegâh-ı evliyâdır vech-i dîdârın bana

Bende-i fermân-beriyim dü cihân içre tâ kim
Farz-ı ‘ayn oldu muhakkak nâm-ı ezkârın bana

Nesl-i Haydar’dan gelipsin bu sıfâtın zât-ı Hakk
O sebebden vâcib oldu yazmak eş‘ârın bana

Görmek ister bu [**Kadîmî**] her zamân ruhsârını
Cevri çokdur neyleyim rûzu şeb ağyârın bana

(415 a)

-15-

Semâ‘î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(503 a)

Cihânda bir tutarım yok ‘ıyâlim Allâh yeter bana
Sivâdan pâk edip kalbim tamâmen oldu musaffâ

Erenler bâbına girdim kul oldum ben o sultâna
Soyundum varlığımdan hem görünmez gözüme dünyâ

Girip deyre tevekkülle belime bağladım zünnâr
İçir tutma ‘aşk şarâbını bana ol sâhib-i esrâr

Erenler bezmine dâhil olup verdim hemân ikrâr
Gönül mir’âtini sildim mücellâ eyledim cânâ

[**Kadîmî**] kemterin bâbında sâildir diler ihsân
Mürüvvet-i merhamet eyle bu bendene ulu sultân

Tahammül kalmadı zîrâ yetiştir bâde-i ‘irfân
Şarâb-ı kevsere kandır be-hakk-ı Murtazâ Şâha

(503 a)

-16-

Semâ‘î Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(501 b)

Tesâdüf eyledim bir gün cihân bağında bir câna
Esîr oldum o demde ben dil-ü cândan o sultâna

Sebîl ettim gözüm yaşın o rütbe kim cihân içre
Zemîni kapladı bir sel ser-â-pâ döndü ‘ummâna

(502 a) Tarîkat bâbına girdim ne hâcet fazla îzâha

Sikâhüm şerbetin verdi beni gark etti ihsâna

Ne lâzım gayrıya minnet bana kâfi bu in‘âmı
Nisâr-ı cân eden şâha, gelip girsin bu meydâna

Hakîkat sırrına vâkîf olanlar verdi ikrârın
Erişti menzil-i maksûduna girdi bu devrâna

[**Kadîmî**] kemteri şâhım sakın dûr etme bâbından

Kerem et de kabûl eyle huzûr-ı bezm-i ‘irfâna

(501 b-502 a)

-17-

Semâ‘î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(502 a)

Gezerken dâğ u sahrâda ulaştım bir ulu câna

Bana bir hoş nazar etti kul oldum ben o sultâna

Sarıldım sıdkla dâmânına pervâz edip uçdum

Dolaştırdı semâvâtı yetişdirdi bir ‘ummâna

Girip bâğ-ı cinân içre içip Kevser şarâbını

Açıldı perde-i esrâr nümâyân oldu her yâna

(502 b)Ölüp ölmezden evvel vâr olup kaldım bu ‘âlemde

Ledün ‘ilmin okuttu çün bana bir hâce-i dâna

‘Alî’ nin bendesi oldum [**Kadîmî**] dendi nâmıma

Ezelden dâhil olmuşum harîm-i bezm-i ‘irfâna

(502 a-502 b)

-18-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(504 a)

Kadîmim tâ ezelden dâhilem bu bezm-i 'irfâne
Hakîkat şem'ine her dem bu cismim oldu pervâne

Tevellâ hem teberrâdan haberdârım ben ey zâhid
Küçük bir katreden geldim döküldüm bahr-i 'ummâna

Murâdın kendini bilmek tanımaksa eğer tâlib
Sarıl bir mürşîde pekçe erersin şâh-ı sultâna

Elest bezminde yoğurulmuş hamurum mâye-i 'aşkla
Sıfâta mazhar zâtım eriştim sırr-ı Sübhân'a

Bu 'aşkın âteşi yaktı vücûdum külli vârim hep
[Kadîmî] mest olup dâim gezer meyhâne meyhâne

(504 a)

-19-

Dîvân-ı Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(421 b)

Mâhiyet-i 'aşkı ta'rif edeyim tâlib sana
Serserî gezme cihânda başvurup da her bekâ

Sakîl et sîneni sen de ‘aşk ile durma hemân
Âteş-i sûzân olan ‘aşk nûrun saçar câ-be-câ

Ârû nâmûs şîşesini kırdırır rüsvây eder
Benliğin terk et bu ‘aşka eylegil sen iktidâ

Dâğ u sahrâ gezdirir Mecnûn misâl insânı ‘aşk
Nice erler kıldılar ‘aşk uğruna canlar fedâ

Çün ezelden mâye-i ‘aşk ile mahmûr oldu kim
Ol sebepten mübtelâdır ‘aşka [**Kadîmî**]-i gedâ

(421 b)

-20-

(Bu dahî Kerbelâ’ya gitmek için söylenmiştir.)

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(416 b)

Coştu deryâ-yı gönül mevc urmada her yanına
İstiyor bî-şübhe derdinin devâ dermânına

Subh u şâm kalb-i perîşân âh u efgân eyliyor
Kalmadı zerre tahammül müntezar fermânına

Olduğu günden beri dâhil-i mahbûs-ı kafes
Bülbül-i nâlânım uçmak diliyor gülşânına

Hâk-i pây olmak murâdım kıl kabûl ey pâdişâh
Lutfuna yoktur nihâyet sâilim ihsânına

Ey [**Kadîmî**] yetişir eyledigin âh u figân
Şâh terahhum eder elbette dil-i ahzânıma

(416 b)

-21-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(502 b)

Elest bezminde ikrârım verip erdim bu esrâra
Sikâhüm şerbetin içtim gönül girdi bu ebrâra⁴¹

Tefâhur eylerim çünkü 'Alî'nin bendesi oldum
Benim kasdım kul olmaktır ezel ebed bu sâlâra⁴²

Gönül keşşisini kurtar ki cehd ile bu tûfândan
Nedâmet fâide vermez düşersen âh ile zâra

⁴¹ Sâhib-i hayr u hasenât edenler

⁴² Serdâr

Seni ancak halâs eyler erenler himmeti bunda
Terddüdsüz yürü, durma uyagör bu hüşyâra⁴³
Muhibb-i Ehl-i Beyt olan bu ‘âlemde safâ neyler
Yetiş ‘aşk-ı kârbânına erişegör ulu şâra

Yedullâh âyetin sen de edegör gûşuna mengûş
[Kadîmî] sıdkla bağlan tamâmıyla bu güftâra
(502 b)

-22-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(421 a)

Ey bu gönlüm mülkünün sultânı şâhım Murtaza
Bâb-ı ihsânına geldim eyledim çün ilticâ

Pür-kusûrum sen ‘adîlsin geç suçumdan ey şehâ
Etmişim çün Ehl-i Beyt’in yoluna cânım fedâ

Kevser’in sâkîsi sensin bin bir ismin Bû Türâb
Bâb-ı rahmın melce’imdir merhamet kıl ey resâ

Tûr-ı cismimde tecellî eyledi Mevlâ-yı ‘aşk
Kâşif-i sırr-ı hakikat kânısın yâ müctebâ

⁴³ Akıl sâhibbi olan

Bu [**Kadîmî**] kemterin hem ahkarın ağlar müdâm

‘Afv et suçun be-Hakk-ı Şâh-ı şehîd-i Kerbelâ

(421 a)

-23-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(415 a)

Yüzüne kâküllerini dökerek etme nikâb

Göster yüzünü ‘âşık-ı zâra gel etme hicâb

Ey gonce-i gülzâr-ı emel ey nûr-ı hakîkat

Rahm et firâkınla ciğerim etme kebâb

Bu hüsn ü ânınla seni görseydi Zelihâ

Mısır sultanlığın verir sana olurdu türâb

‘Aklımı eyledi yağma senin âhû gözlerin

Deldi bağrım tîr-i müjgânın oku etti harab

Cânıma kâr eyledi çünkü firâkın ey perî

Gül yüzün göster [**Kadîmî**] kemtere kıl bir sevâb

(415 a)

-24-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(417 a)

Okudum ‘ilm-i ledün bildim kimdir Eba’t-Türâb

Dört kapıdan girip semâya oldum sehâb

Yağdıran bendim rahmet-i bârânı ra‘d vermiş ele

İnerdim seyr için gökden arza olurdum serâb

Gezmiş idim ben sefîne-i Nûh’la bir zamân

Duymadın mı tûfân-ı Nûh’u yazmış idi dört kitâb

Hızr ile yoldaş idim Tûr’a çıktım Mûsâ ile

“Len terânî” diyerek biz idik eyleyen hitâb

Kırklar ile özden birleştirip [**Kadîmî**] kemter

Çekildi aradan hemân yüzüne çekti nikâb

(417 a)

-25-

Dîvân-ı Kadîmî

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(421 a)

Ey gönül gel terin terk et bulasın tâze hayât

Bahr-i ‘ummâna karış ki olasın zerre habâb

Vâdî-i ‘âlemde gör kim niceler etti savâş
Ermediler maksûda hem çektiler çok ıztırâb

Kim erişdi mürşide ol benliğin terk edip
Cân u dilden Ehl-i Beyt’e bağlanıp etti beyât

Bindi Nûh’un zevrakına sâhile erdi hemân
Bu söze sen de inan ki bunu yazdı derin kitâb

Sâdikâne bende olmuşdur Muhammed ‘Alî’ye
Ehl-i Beyt’e bu [**Kadîmî**] ciğerin kıldı kebâb

(421 a)

-26-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(418 a)

Kalmamış gayrı i ‘tibâr-ı hâtır-ı nâşâda hiç
Göz yaşınla bakmıyorlar ettiğin feryâda hiç

Bâğ-ı gülşen içre âhû saydına çıksan eğer
Sed eder râhını a ‘dâ yol vermez sayyâda hiç

Ufk-ı ‘aşktan görünen şemsin ziyâ-yı ‘aksi
Kalb gözü a ‘mâ olanlar görür mü deryâda hiç

Bunda Hakk'ın beytini vîrân edersen zâhidâ
Tevbe-kâr olmak eder mi fâide dünyâda hiç

Ey [**Kadîmî**] sabr eyle sen nefsini kıl imtihân
Zerrece insâf olur mu bir sürü a'dâda hiç

(418 a)

-27-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(414 b)

Kalmadı gayrı meyâlim zînet-i dünyâya hiç
Etmezem minnet görüp de devlet-i Dârâ'ya hiç

'Ayne'l-yakîn gördüm Hakk'ı kalbim içre yeri var
Kalmadı hem i'tibârım cennet-i me'vâya hiç

Hırka-pûşum egnime giydim 'abâ-yı şalı ben
Fakr-ı fahrim rağbetim yok atlas-ı zîbâya hiç

(415 a)Şimdi kadrin fark eden yok çün kemâlât ehlinin

Kalmamış kimsede takdîr ednâyla a'lâya hiç

Kamaşır nûr-ı İlâhî'den [**Kadîmî**] gözleri

Haka sen birsin zâhid bakamaz hikmet-i Mevlâ'ya hiç

(414 b- 415 a)

-28-

Dîvân-ı Kadîmî

(.- -/-. -/-. -/-.)

(417 a)

Dermân-deler dermânısın yâ 'Alî senden meded

Mü'minlerin îmânısın yâ 'Alî senden meded

Kamu vârim fedâ etim yolunda cânımı ben

'Aşk ehlinin cânânısın yâ 'Alî senden meded

Bâb-ı ihsânına geldim gözlerim eltâfını

Üftâdeler penâhısın yâ 'Alî senden meded

Gönül pek çok bunaldı kaldı ey şâh bu yerlerde

Gönüllerin mihmânısın yâ 'Alî senden meded

Kalmışım gurbette bîkes koyma yârimdem cüdâ

Gariplerin dilhâhısın yâ 'Alî senden meded

Yolunda can fedâ ettim kıl kabûl ey pâdişâh
[Kadîmî]'nin sultânısın yâ 'Alî senden meded
(416 b- 417 a)

-29-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(418 b)

İhtiyârım aldın elden bâri lutf et hâlîme
'Aşkla yanmış vücûdum kıl nazar ahvâlîme

Gece gündüz derd-i 'aşkın ile sûzânım senin
Oldu hayranı 'âşıkân şu'le-i işti'alîme

Şu harâb olmuş yıkılmış kalbimi gel bünyâd et
Kim medâr-ı fahr olur hatr-ı istikbâlîme

Tıfl-i dil uslanmaz oldu ister ihsânın müdâm
Eyle teşrîf bezmime ma'zûr bak isti'câlîme

Çün [Kadîmî]'nin her yanı bir köz olmuşdur ey vefâ
Dikkatle nazar kıl enîsim 'âbâ-yı şâlîme

(418 b)

-30-

(Kerbelâ'ya gitmek istediğim anda yazdığım dır)

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(416 b)

‘Azm-i râh ettim bugün sultânıma yüz sürmeye

Cân ü baş terk edip ‘aşkla yoluna ölmeye

Cânını vermekse cânâne murâdı ‘âşıkın

İşte muhtâc-perim âh cânımı ben vermeye

Çok nasîhat ettim ‘aşka neyleyim isrâr eder

Gâlibâ da‘vet edilmiş anda yârin görmeye

Çünkü Mecnûn’a devvâ mümkün değildir terk edin

Etti [Mihrâbı] vesâtat Kerbelâ’ya ermeye

Bu [**Kadîmî**] ahkarın ancak murâdı öldürür

Kerbelâ sultânına post mücâvir sermeye

(416 b)

-31-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(416 a)

‘Aşkla bağrım yanıktır isterim cânânımı

Nâle-kârım gûş edin bülbül gibi efgânımı

Cânımı cânâne kurbân eylemekdir maksadım

Hem o rütbe ‘âşıkım ki seyr edin sûzânımı

Dağı taşı delmek için hazırım Ferhâd gibi

Derd-i ‘aşkımdan haberdâr eylemem sultânımı

Gece gündüz hasretinden uyku girmez gözüme

Zannederler derd için yok fark eden ahzânımı

Bir günahkârdır [**Kadîmî**] kesmez ânlardan ümîd

Her ne denli cürmüm olsa afv eder günâhımı

(416 a)

-32-

Semâ'î Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(503 b)

Temâşâ-gâh-1 'âlemdir bu gülzârın hıyâbânı

Bütün halk-1 cihân fevc fevc gelir seyre bu gülşânı

Bütün bu çarh-1 gerdûnun⁴⁴ şihâbında⁴⁵ nice erler

Marîz-i derd-i 'aşk olmuş görenler hep o seyrânı

Kimi terk-i terk etmiş kamu varın fedâ edip

Arayıp buldular billâh 'abâ-pûş-1 şâh sultânı

Binip ol zevrak-1 'aşka hemân yelken-güşâ ey cân

Girip emvâcına sen seyr eylegör bahr-i 'ummânı

[Kadîmî] kemterin çoktur günâhı, Hazreti Pîrden

Eşiğine niyâz edip diler derdine dermânı

(503 b)

⁴⁴ Felek, âssumân

⁴⁵ Parlayıcı alev

-33-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(518 a)

Harîm-i cânıma yetti bu 'aşkın dâğ-ı hicrânı
Düşüp sahrâlara pek çok aradım ben tabîbânı

Görüp derd ehlini kestim ümîdim ben devâsından
Devâ için gönül artık arayıp buldu Lokmân'ı

Gönül Mecnûn gibi Leylâ diye dâim eder feryâd
Değil Leylâ, değil vuslat, gönül bekler o cânânı

Yakar âteşlere 'aşkı o cânânın beni her ân
Yoluna cân fedâ ettim kabûl etsin bu kurbânı

Okudum sümme vechullâh cemâl-i pâkin üzre kim
Şehâ Ka'be-i hüsnünde temâşâ et bu seyrânı

Bu 'aşk zincirini taktı doladı boynuma cânân
Bu derdim hem enîsimdir aramam gayrı dermânı

Şarâb-ı 'aşkla mestim bu dünyâdan elim çektim
Harâb-ender-harâb oldum bulunca mâh-ı tâbânı

Hayâtım Ehl-i Beyt için fedâ ettim ben ey zâhid
Bu cismim âteş-i ‘aşka yakıp buldum bu gülşânı

Gönül ikliminin her bir diyârını edip tathîr
Musaffâ eyledim kalbim edip de ‘ahd ü peymânı

Gönül Ka‘besini durma tavâf eyle behey gâfil
Sakın farzı fevt etme ararsan sen bu devrânı

Hızır postunda oturdum nasîbim aldığım ânda
Benim pîrim Hacı Bektâş küşâd etti bu meydânı

Günâhım çok yüzüm yerde beni ‘afv et kerem-kârım
[Kadîmî] kemterin dâim diler şâhdan bu ihsânı

(518 a)

-34-

Semâ‘î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(503 b)Şebâbetde bana bir pîr içirdi ‘aşk şarâbını
Gözüme tûtiyâ etti ‘Alî’ nin pâ-yı tûrâbını

Uyandım hâb-ı gafletten eriştim bir ulu şâha
Unutturdu bana dünyâ ‘azâb u ıztırâbını

Hayât-ı câvidâna çün eriştirdi beni mürşid
Temâşâ eyledim ‘aşkın sabâhında serâbını

Nasıl âh u figân etmem hayâtım imtidâdınca
O şâhımdan dirîğ etti felek bir katre âbını

‘Alî’ nin Kanber’ inin Kanber’ i oldum dilâ cândan
Sakın incitmeyin sizler **[Kadîmî]** dil harâbını

(503 b)

-35-

Semâ’î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(503 b)

Gönül pazâr-ı ‘aşkında gezer mestâneler şimdi
Harâbât ehlinin gönlün açar meyhâneler şimdi

Sekâhüm Rabbühüm hamrın içen budu devâ derde
Bu bezm-i bâğ-ı ‘irfânda döner peymâneler şimdi

Uyandı kırkbudak cem’de bezendi nûr ile her yer
Bu cem’in nûr-ı şem’ine yanar pervâneler şimdi

Benim şâhım [Zekî] sultân penâhım mürşidimdir hem
Eder meydân-ı ‘aşk içre semâ’ devrâneler şimdi

[Kadîmî] şem’a-i ‘aşka düşelden bu harâbîde
Edildi cümlesi ma’mûr bütün vîrâneler şimdi

(503 b)

-36-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(502 a)

Gönül 'aşkınla mest olmuş gezer dîvânedir şimdi

Seninle 'âşinâ olmuş bana bîgânedir şimdi

Temâşâ-yı cemâlinle gönül hayrân ü ser-gerdân

İçip 'aşkın şarâbını gezer mestânedir şimdi

Sehâb-ı zulmeti kaldır aradan kalmasın perde

Cemâlin sırrına lâyük bu bir gülşânedir şimdi

Sakın terk eyleme pîr-i mugânın dâmenin ey cân

Harâbât ehlinin en son yeri bir meyhânedir şimdi

Sarây-ı sînede seyr ettiğin kâşâneler artık

Harâb-ender-harâb olmuş bütün vîrânedir şimdi

Kemend-i zülfüne bend-i esîr oldum senin ey mâh

Bu cismim âteş-i 'aşka yanar bir pervânedir şimdi

Sikâhüm şerbetin içtim ezel-i mest-i müdâmım ben

Erenler bezm-i cem'inde dönen peymânedir şimdi

Kapındır melce'im dârü'l-emânım hem ey ulu şâhım

[**Kadîmî**] ahkarın 'aşkın ile sûzânedir şimdi

(502 a)

-37-

Dîvân-ı Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

(421 a)

Gönlümün sultânı hem şâhı Muhammed'le 'Alî
Penahım dest-gîrimdir Hacı Bektâş-ı Velî

Ben gulâm-ı Haydar'ım dönmem yolumdan zâhidâ
Ehl-i Beyt'in uğruna kıldım fedâ cân u dili

Şâh Hüseyin-i Kerbelâ'nın 'aşkına durmaz akar
Mevc urur bir bahr-i 'ummân oldu göz yaşım seli

Dağı deldi çok mudur Ferhâd'ın ol Şîrîn için
Ben o şâhın 'aşkına Kâf'ı deldim ezeli

Kible-i ehl-i Hudâ'yım harîm-i ehl-i 'aşk
Bu [**Kadîmî**] kemtere Hakk lutfunu kıldı celî

(421 a)

-38-

Dîvân-ı Kadîmî

(- . - - / - . - - / - . - - / - . -)

(420 a)

Ben muhibb-i Ehl-i Beytim pâdişâhımdır 'Alî
Bende-i Âl-i 'Âbâyım tâcdârımdır 'Alî

Kulu kurbâniyim Hasan'la Huseyn-i Kerbelâ'nın

Hâsiriyim Zeyne'l-'Abâ'nın penâhımdır 'Alî

Can fedâ olsun yoluna ol erenler şâhının

Ben gürûh-ı nacidenim çün güvâhımdır 'Alî

Bâkır ve hem Ca'fer-i Sâdık'tır bize reh-nümâ

Dînim îmânımdır hem perver-i derkârımdır 'Alî

Kâzım-ı Mûsâ Rızâ'dır gözlerime tûtiyâ

Vech-i müfide hurşîd-i dırahşânımdır 'Alî

Takî ve bâ-Nakî şâh 'Askerî dest-gîrimdir

Cânımın cânı hem rûh-ı revânımdır 'Alî

Gözüm nûru Mehdî-i sâhib-livâ'nın gevheri

Görmek istersen [**Kadîmî**] rû-sıfâtımdır 'Alî

(420 a)

-39-

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . - / - . . - / - . . - / - . . -)

(419 b)

Mekteb-i ‘aşkda okuduk yâr ile biz ezeli

Tıfl-i dile ta‘lîm ettik ezel-i lem-yezeli

Pîr-i mugânın elinden bâde-i ‘aşk içeli

Subh u şâm budur artık gönlümün vird-i emeli

Kıble-i ehl-i hakîkat hâzin-i sırr-ı ‘Alî

Yetiş ey pîr-i tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

Gönlümün sultânı olmuştur Hasan Hulku’r-Rızâ

Gözlerime tûtiyâdır Şâh Hüseyin-i Kerbelâ

Murtazâ goncasıdır ol dil-rübâ Zeynü’l-Abâ

Muhammed Bakır olmuştur ehl-i ‘aşka reh-nümâ

Kıble-i ehl-i hakîkat hâzin-i sırr-ı ‘Alî

Yetiş ey pîr-i tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

Ca‘fer-i Sâdık durur hem cümlemize pîşvâ

Derdimin dermânı Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Rızâ

Şâh-ı Takî vü bâ-Nakî’nin bendesiyim ey şehâ

Cânımın cânı ‘Askerî Mehdî-i sahib-livâ

Kıble-i ehl-i hakîkat hâzin-i sırr-ı ‘Alî

Yetiş ey pîr-i tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

(420 a)Bende-i Âl-i Âbâyım meşrebimdir Haydarî
Haydar-ı Kerrâr'ın oldum Kanberi'nin Kanber'i
Dâhil-i bezm eylediler bu [Kadîmî] kemteri
Sundular ol demde kırklar içdim âb-ı kevseri
Kıble-i ehl-i hakikat hâzin-i sırr-ı 'Alî
Yetiş ey pîr-i tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

(419 b-420 a)

-40-

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . - / - . . - / - . . - / - . . -)

(419 a)Dilden feverân eden âhım soldurdu gonca gülü

Mahrûm etti bahâr güllerinden garîb bülbülü

Da'vet ettin meclis-i rindâna o şûhu bu şeb

Yok imiş kalbinde meğer icâbete emeli

Tehî sanma 'âşık-ı zârın âhını sen ey mâh

'Uşşâkın âh u zârı titretir burc-ı hameli

Zannetme kalır yanına nev-nihâl ettiklerin

Diretme sakın cehd edegör sen azürde dili

Niye vechin ‘âşık-ı kemterden edersin nihân
Sen ihsân eylemişken [**Kadîmî**]’ye o veli

(419 a)

-41-

Semâ‘î Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

[Pir ü sitan için yazdığım] 8 Şubat 942’de yazıldı

(503 a)

Bu mülk-i fânîden artık gönül ister sefer etmek
Libâs-ı tenden ayrılmak bu dünyâdan güzer etmek

Uyandım hâb-ı gafletten tamâm oldu işim bunda
Bekâ mülkünde ey kardaş dilerim hoş pazâr etmek

Beni emmâre nefsim bu pâzârda yok yer sattı
Açıldı kalb gözüm zîrâ ne lâzımdır hazer etmek

Sefer keştîsi sitimde⁴⁶ hazırlıklar tamâm oldu
Yola çıkmak için kaldı o kaptâna haber etmek

Vedâ‘ etmek için canlar vakit kayıp etmeyin zîrâ
[**Kadîmî**] ayrılık çattı değil lâzım keder etmek

(503 a)

⁴⁶ Eynim ma‘nâsınadır

-42-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(414 b)

Bir haber geldi vatandan göründü zâr ayrılık

Gam perîşân etti hâlim ‘âkıbet kâr ayrılık

Çün dîdemle ‘aceb mi [Şâh-ı Zeki] sultanıma

Söyle gönlüm terk olur mu böyle dîdâr ayrılık

Bir dakîka firkatine yok tahammül bende kim

Başıma etti felek dünyâyı hem dâr ayrılık

Bahr-i gam emvâcına düştüm de kaldım ‘üryân ten

Tir-i sitemle giydirdi câme-i nâr ayrılık

[Kadîmî]’yim koyma hasrette erişidir şâhıma

Çok zamân ettirme cevrinle intizâr ayrılık

(414 b)

-43-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(502 b)

Karanlıktır yolun cehd et ne durursun behey gâfil

Gözün perdesini kaldır bulup bir mürşid-i kâmil

Yürü pîr-i mugânın himmetin al serserî gezme

Seni gamdan halâs eyler o şâhın himmeti 'âcil

Tevekkül kıl kanâ'at bahrine gavvâs⁴⁷ olup bir dem

Hakikat sırrına ergör ref' olsun gitsin o bâtıl

Sakın aldanma elvâna bu 'âlem bir güzer-gâhtır

Kimi batıl, kimi nâdân, kimi zâlim, kimi câhil

[Kadîmî] sen erenler bâbının der-bânı ol, elbet

Gelir bir gün çalar bunda nihâyet sûr-ı İsrâfil

(502 b)

⁴⁷ Dalgıç, derine dalan

-44-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(421 b)

Tâ ezel bir derde düştüm kâbil-i dermân değil

Derdimin dermânı zîrâ o kadar âsân değil

Tâlibâ gel varlığın terk eyle gir bu ‘âleme

Gâfil olma kim bu devrân bildiğin devrân değil

Kim katıldı bu katara şübhesiz buldu necât

Girmeyenler bu katara dâhil-i rıdvân değil

Ermeyenler “Mûtû kable ente mûtû” sırrına

Fülk-i Nûh’a girmemiştir vâsıl-ı cânân değil

Hacı Bektâş-ı Velî’dir pîrimiz hünkârımız

Çünkü esrâr-ı İlâhî bizlere nihân değil

Ey [**Kadîmî**] kim ki girmedi hakîkat deyrine

Sırr-ı esrâr-ı İlâhî onlara âyân değil

(421 b)

-45-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(414 b)

Tuttu mâhı bir bulut âh tire kaldım neyleyim

Çâr civârım ateş aldı câha daldım neyleyim

Gül olup elden ele gezdim rakîbin şerrinden

Sayd-ı yâr için bağa şâhinim saldım neyleyim

Kalb-i nâlân ney gibi inler durmaz şâm ü seher

‘Aşkî dilde gizli tutmaktan kocaldım neyleyim

‘Âşıkım bin cân ile ben nûr-ı envârım sana

İftirâkın bahrine düştüm bunaldım neyleyim

Ey [Kadîmî] ‘âşıkâ cevri ü cefâ mu‘tâd imiş

Bahr-i ‘ummân oldum da doldum boşaldım neyleyim

(414 b)

-46-

Semâ‘î Kadîmî

(.- -/.- -/.- -/.- -)

(504 a)

Gönül keşfisini cânâ bu gün enginlere saldım

Tefekkür yaylasında ben derin ‘ummânlara daldım

Gönül kandîlinin yaktım fitilin ‘aşk çerâğından
Söyünmez oldu âteşim ser-â-pâ nâr olup kaldım

Erenler serveri pîrim [Zekî`den]dersimi aldım
Urur dalgası her yana derin ‘ummâna boşaldım

Temâşâ eyledi bana cümle cihân zîrâ hakîkatte
Dilâ pazâr-ı ‘aşk içre satılmış dil-şikâr şâldım

Rızâ-yı Hakk’a bağlandım [**Kadîmî**]’yim benim ancak
Yiyenler bildiler tadım arının yaptığı baldım

(504 a)

-47-

Semâ‘î Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(Gönlüme Hitâb)

(504 b)

Temâşâ-yı cemâl için elinden tutmamış mıydım
Ser-â-pa mâye-i ‘aşkı kanına katmamış mıydım

Metâ‘-ı ‘aşk-ı dilârı habersizce harîdâra⁴⁸

Gönül pazâr-ı ‘aşkında bahânı satmamış mıydım

⁴⁸ Satın alıcı, müşteri

Erenler meclisinde şem‘a-i nûr-ı hakîkatten
Gönül beytindeki ‘aşkın çerâğın yakmamış mıydım

Elest bezminde kısmetler dağılırken mevcûd olup(hâzır olup)
Durup dâra erenlerden nasîbim almamış mıydım

Âzâd edip gönül kuşun bu tendeki kafesinden
Erenler bağına cânâ uçurup salmamış mıydım

Akınca kişver-i kalbe gönül deryâsının seli
Girip de bahr-i ‘ummâna ezelden dalmamış mıydım

Hücûmun Ehl-i Beyt üzre görünce ol Yezîdânın
Sarılip la‘net okuna Yezîd’e atmamış mıydım

[Kadîmî] derd-i ‘aşk ile ‘aceb mi âh ü zâr etsem
Huseyn’in dâğ-ı hicrânı ile ben yanmamış mıydım

(504 b)

-48-

Dîvân-ı Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(419 a)

Bir nev-civân-ı Mevlevî aldı âh sabr u karârım
‘Âciz olur gûş eden rûzu şeb feryâd u zârım

Ol perînin gitmez hayâli hemîşe dîdeden
Ümmîd-i vuslat ile geçmede leyl ü nehârım

Âteş-i hasret cânıma kâr etti benim artık
‘Aşk bana terk ettiriyor hem nâmus u ârım

Çeşm-i mestânın süzerek gönlümü yağmaladı
Âşiyânım yıktı bil soldurdu bâğ-ı bahârım

[**Kadîmî**] buldu ihsânı pazâr-ı ‘aşk içre
Menzil-i ‘aşkda ‘âkıbet dâmla tuttum şikârım

(419 a)

-49-

Semâ‘î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(502 b)

Gözüm yaşın sebîl ettim şehâ ihsânına geldim
Günâhım çoktur ey şâhım zehî gufrânına geldim

Kapıda bir gedânım sen kerîmsin hâlîme rahm et
Suçum ‘afv eyle sultânım ‘ulüvv ü şânına geldim

Beni emmâre nefsim pek perîşân eyledi şahâ
Penâhımsın kerîmimsin mihr⁴⁹ ü tâbânına⁵⁰ geldim

Bu hâlimle nice varam senin dîdârına şâhım
‘Adâlet kıl terahhum et ulu dîvânına geldim

Gönül kâşânesi bunda harâb-ender-harâb oldu
Bağışla cürmümü ey şâh-ı dil mîzânına geldim

Cihân yoktur gözümde pîrimin lutfu bana kâfî
[Kadîmî] hâk-i pâyındır ‘afv-ı fermânına geldim

(502 b)

-50-

Semâ‘î Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(500 b)

Temâşâ eyledim hüsnün ki hüsnün dil-rübâ gördüm
Sıfât-ı zât-ı Hakk’sın sen ki neslin Murtazâ gördüm

Derûnum ‘aşk ile doldu yanıp cismim bu âteşten
Firâkın bahrine daldım o dem nûr-ı Hudâ gördüm

⁴⁹ Güneş

⁵⁰ Parlak

Kaşın mihrâb u minberdir siper olmuş ki müjgânın
Gözün feth eyledi kalbim yüzünde pür-ziyâ gördüm

Dehânın genc-i cevherdir ki Yûsuf'tan nişânın var
Kelâmın dürr-i gevherdir saçın da istivâ gördüm

Nice vasf eylesem azdır Züleyhâ görse ağıları
[Kadîmî] zâtına meftûn kapında hoş gedâ gördüm

(500 b)

-51-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(504 b)

Münevver oldu gülşânım cemâlin âfitâbından
Eriştim nokta-i bâya okudum 'aşk kitâbından

Boyandı nûra 'aşk ile gönül kâşânesi oldum
Açınca hüsnünü 'âşıkına cânân nikâbından

'Alî'dir bil lâ-cerem sen 'Alî'dir ol Baba Ekrem
Arama beyhûde zâhid göründü halk sıfâtından

Melâmet hırkasın giydim soyundum mâsivâdan ben
Dalıp 'ummân-ı 'aşk içre göründüm her habâbından

[**Kadîmî**] kemtere bir dem sununca sâkî-i kevser
O dem mest ü müdâm oldu içip ‘aşkın şarâbından
(504 b)

-52-

Semâ‘î Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(504 b)

Gönül nûra boyanmıştır cemâlin âfitâbından
İçip mest ü müdâm olmuş ezel ‘aşkın şarâbından

Temâşâsında hayrânım, senin Ka‘be-i hüsnünde
Musaffâ eyledim kalbim okuyup Hakk kitâbından

Benim ma‘bûdum oldun sen sana Allah derim lâ şekk
Penâhım melce’im sensin uzak tutma cinânından

Kaşın mihrâb ü minberdir ânınçün eylerim secde
Başım kaldırmazam aslâ senin pâ-yı türâbından

Gönül keşfisini çektin limâna bekler her an
Nesîm-i nev-bahâr essin diye cânân civârından

Gelir bir gün gidersen âsitân-ı [Basrî Baba'ya]
Ayırmasın [Kadîmî] kemteri hâk-i gubârından

(504 b)

-53-

Semâ'î Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

Muharrem 326'da yazılmıştır. Şâ'ir İhsân Mahvî için söylenmiştir.

(501 a)

Derûnum bir âteş aldı senin ol şu'le-bârından
Güle bülbül ezel 'âşık geçer mi zerre hârından
Gönül yandı bu dem 'aşkınla âh u şerârından
Tulû'at oldu kalbimde şeref-bahşâ şî'ârından
Gel ey cânım bana sorma bugün 'aşkın pazârından
Nice erler bunu söyler geç ey tâlib bu vârından

Cemâlin seyrine ey şûh izin var mı sefer etsem
'Aceb mi kûy-ı râhında fedâ-yı cân ü ser etsem
Cemâlinden ba'îd oldum diye bir dem keder etsem
Şikâyet eylemem billâh bu dünyâdan güzer etsem
Gel ey cânım bana sorma bugün 'aşkın pazârından
Nice erler bunu söyler geç ey tâlib bu vârından

Görünce rû-yı ruhsârın kûsûf etti gönül şemsi
Sehâb-ı zulmeti fırsat bilip etme bu hevesi
Kaçar bülbül eder tayrân bırakır boş bu kafesi
Sadâsından cihân titrer sakın çekme bu çeresi
Gel ey cânım bana sorma bugün ‘aşkın pazârından
Nice erler bunu söyler geç ey tâlib bu vârandan

Perişân eyledim hâlim dilerim lutfunla ihsân
Devâsız derdime merhem koyup destinle kıl dermân
Ne lâzım söyleyim gayrı dilersen eyle bir fermân
[Kadîmî] oldu meftûnun sana cânın eder kurbân
Gel ey cânım bana sorma bugün ‘aşkın pazârından
Nice erler bunu söyler geç ey tâlib bu vârandan

(501 a)

-54-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

Nazîre vü Cevâb-ı Harâbî sahife 958' dedir

(501 a)

Hakîkat ehline sûfî demek şâ'ir-i kibârından
Sudûr etmez 'abestir çün Harâbî'nin şi'ârından
Eden kaçsın muhibb-i handân perverdigârından
Cihânın sâhibi mutlak olan Düldül süvârından
Meğer Süfyân'a bend olan o zulm-i bî-şumârından
Ferâgat eylemez aslâ o denli kâr u zârından

(501 b)Bana cennetteki hûrîleri sayma durup hemân

Gönülde var hakîkatte nice hûrî nice gilmân
Kimi kevser verir dâim ederler kalbimi şâdân
Kimisi bâde-nûş olur kamu derde bulur dermân
Meğer Süfyân'a bend olan o zulm-i bî-şumârından
Ferâgat eylemez aslâ o denli kâr u zârından

Cünûn-ı ‘ilmi hakikat-i ente mûtû sırrını söyler
Bunu idrâk eden insân cihânın zevkini neyler
Veliyyu’llâh bend olmuş gece gündüz zikr eyler
Hatâ bilmez küfür bilmez dili dâim ‘Alî söyler
Meğer Süfyân’a bend olan o zulm-i bî-şumârından
Ferâgat eylemez aslâ o denli kâr u zârından

Selîmim, hem halîmim, çün harîmim, hiç şedîd olmam
Erenler bâbına girdim hulûsla hadîd olmam
Gece gündüz taş atsa da bana zâhid ‘anîd olmam
Hakikat mürşidim pîrim [Zekî’den] hiç ba’îd olmam
Meğer Süfyân’a bend olan o zulm-i bî-şumârından
Ferâgat eylemez aslâ o denli kâr u zârından

Bilindir söylenmez çün söyleyen bilmez bu hâl nedir
[Kadîmî] dâimâ söyler içimizde bu kâl nedir
[Harâbî] bilmek isterse muhabbette cemâl nedir
Gidip bir kâmile sorsun hakikatte visâl nedir
Meğer Süfyân’a bend olan o zulm-i bî-şumârından
Ferâgat eylemez aslâ o denli kâr u zârından

(501 a-501 b)

-55-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(415 a)

Gül nurun solmasın aslâ senin ey meh tâbân

Neş'e saç her yanına lutf eyle nûr-ı dirahşân

Sâni'-i hakîm ne güzel yaratmış seni ey şûh

Hakk buyurmuş zekât-ı hüsnünü eyle gel ihsân

Zülf ü kemendin boynuma tak eyle beni ber-dâr

Yoluna nezr etdiğim bu cân olsun sana kurbân

Hâtırına geldikçe sohbet-i dildâr oluyor

Bülbül gibi her şâm ü seher işim âh u figân

Göz yaşlarım taşı deldi san te'sîr etmedi

Eyledi derd-i firkatın bana dünyâyı zindân

Dil-i mecrûhumu eyle müdâvâta tesaddî

Etmededir bîçâre [**Kadîmî**] çâk-i girîbân

(415 a)

-56-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(504 a)

Ezel kandîldeki nûrdan beni halk eylemiş Yezdân

Katârına katıp ‘aşkın hemîşe eyledi mihmân

Alıp âbdestimi ol dem takıldı boynuma tığ-bend

Girince derin kapısından göründü bir ulu meydân

Soyundum varlığımdan çün erenler ‘aşkına ey cân

Sarıldım sıdkla mürşid eteğine edip îmân

İçip mest oldum ol demde elinden pîr-i mugânın

Sikâhüm şerbetin sundu içirdi ol ulu sultân

Kapında bir gedâdır bu [**Kadîmî**] kemterin ey şâh

Hacı Bektâş Velî pîrim ki oldur sâhib-i fermân

(504 a)

-57-

(Bu dahî Kerbelâ için yazılmıştır)

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(416 b)

Gözlerimden yaş yerine akmağa başladı kan
Bak bu cismimdeki yaralardan oldu kan revân

Yetişir gayrı bu ‘âşık-ı kemteri incitmeyin
Bir dahî âh eyler isem ser-te-ser yanar cihân

Âteş-i âhımla yandı nice sahrâ ile dağ
Şu‘le-i nâr-ı şerârım geçti Kâf’ı bir zaman

‘Âşıkı ma‘şûktan eylemek revâmıdır cüdâ
Etmeyin lâzım değildir bunda isti‘câl hemân

Nâleler kıldıkça âhû-yı nigârım sîneden
Şübhesiz ‘âciz kalır bast-ı kelâmdan bu zebân

Kerbelâ yâdını andıkça o anda bî-riyâ
Kalbimin her köşesinden geliyor yüz bin figân

Nâmımı bundan benim siz durmayıp yâd eyleyin
Kıldı çünkü Hakk [**Kadîmî**'ye] Kerbelâ'da âşiyân

(416 b)

-58-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(418 a)

Görmemiş bir yerde râhat 'aşkla sûzân olan
Bu fenâda bulmamış zevk-i fakrile şadân olan

Seyr-i gülşen içre hem atlas zîbâlar giyip
Hakk'a makbûl olmaz elbet rûzu şeb handân olan

Dürr-i güher içre gark etsen ânı sen neylesin
İstemez mansıb-ı devlet hâk ile yeksân olan

Mihnet-i dünyâyı zevk etmiş olanlar lâ-cerem
Gam nedir bilmez ol tekye-i 'aşkda mihmân olan

Ey [**Kadîmî**] sabr edegör âh u zâr etme sakın
Vakt erişir 'âleme sultân olur der-bân olan

(418 a)

-59-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

Bu dahî Kânuni Sani 912 yazıldı

(503 a)

Fenâ mülkünde bir zamân edildim çünkü ben mihmân

Huzûr u râhatım yoktu işim dâim idi nâlân

Safâsı yok bu 'âlemde durup da neyleyim artık

Harâb-ender-Harâb olmuş tamâmıyla olup vîrân

Şitâb etmek için gayrı bekâ sultânına cânâ

Kanatlandı bütün rûhum hemân bekler şehâ fermâ

(503 b)Bu yıl bastı yaşım altmış üçe zîrâ yeter gayrı

Ne gördün bunca yıllardır gelir geçer kuru devrân

Bekâ kervânı hazırdır sefer borusunu çaldı

[Kadîmî] sen yetiş cehd et göç etmeden sakın kervân

(503 a-503 b)

-60-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(502 b)

Dilâ güلزâr-ı 'aşk içre görüp kıl secde-i şükrân
Sana bahş-ı hayât etti o şâh-ı Kerbelâ sultân
Ânınçün sen yoluna kıl tereddüdsüz fedâ-yı cân
Ki şükrân borcunu durma edâ et kesb edegör şân

(503 a)Muhibb-i hanedânın çün olur dâim işi feryâd

Ederler kendisin kurbân olurlar kaygıdan âzâd
Giyerler şevk ile fahri olurlar fakr ile dilşâd
Sikâhüm şerbetin içip bulurlar derdine dermân

Bütün vârim fedâ olsun Hüseyin'in yolunda billâh
Bana bahş eyledi bunda hay-ı câvidân ol şâh
Teberrâyı tamâm ettim tevellâya olup âgâh
Yezîd ibni Yezîd'e ben ederdim la'neti her ân

Vücûdum şehri dolmuştur senin 'aşkınla ey dilber
Cemâlin nûru gönlümde uyandırdı çerâğ enver
Gönül mir'âtına baktım göründü gözüme Ekber
Temâşâ-yı cemâlinden gönül dâim olur şâdân

[Kadîmî] hâk-i pâyna yüzün sürer diler rahmın
Şikâyet olmasın şâhım gider bir dem ânın zahmın
Şu'ûru kalmadı zirâ ki söndürdü bütün fehmin
Muhakkaktır bu zahmından gece gündüz olur nâlân
(502 b-503 a)

-61-

Semâ'î Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(502 a)

Gönül mülküne bir şûhu bugün ben eyledim sultân
Cemâl-i pâkini pür-zevk ü neşe eyledim seyrân

Ne mümkün vafını etmek o mihr-i rû dırahşânın
Kamaşır göz o nûrundan bakılmaz bir meh-i tâbân

Nigâhı 'âşıkın kalbin deler bir tîğ-ı bürrândır⁵¹
Kaşı mihrâb u minberdir ki reftârı dürür arslân

Temâşâ-yı cemâline doyulmaz ol perînin kim
Dem-â-dem sîneme saplanmada müjgân ile peykân⁵²

Esîr-i bend-i zincirim kemend zülf ü gîsûnla
Ne hâcet katlime kasdın dilersen eyle bir fermân

⁵¹ Keskin

⁵² Ok

Beni mest eyledi zaten senin ol bû-yı dil-cûn⁵³ kim

[**Kadîmî**] uğruna cânın bedelsiz eyliyor kurbân

(502 a)

-62-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(414 a)

Mâsivâyı terk edip tuttum bu râh-ı Hakk'ı ben

Cân u dilden hem o sultânın olup müştâkı ben

Dîde-i girîbânımla 'âlemi tûfân eyledim

Geçüb zevrâk-ı Nûh'da oturdum olup sâkî ben

(414 b) Bahr-i 'ummân içre daldım dürr-i güher saydına

Öldüm ölmezden mukaddem gayrı kaldım bâkî ben

Mazhar oldum zât-ı Hakk'a çün hakîkat içre kim

Anda gördüm ezber ettim bir nice evrâkı ben

Dergehinde çün [**Kadîmî**]'m istemem mâl ü menâl

Cânımı kurbân edip Hakk'a oldum mülâkî ben

(414 a- 414 b)

⁵³ Gönül arayıcı, güzel ü nâzenîn olan

-63-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(415 b)

Ey perî taşmış dökülmüş saçların ol şâneden

Bûse-i gîsûlarınla bî-hûş ettin ra‘şeden

Nâr-ı firkatınle perîşân eyledin ahvâlimi

Günlerim derd-i elemle geçmededir nâleden

Hasret-i dîdâr-ı yâre yok tahammül ey gönül

Kalmadı zerre ümîdim bu dil-i âvâreden

Hacıym Ka‘be-i hüsnüne tavâfa gelmişim

Canımı nezr eyledim ben çıktım artık aradan

Bezmine eyle kabûl ey bâğ-ı gülzâr-ı emel

Eyle himmet uçmadan murg-ı [**Kadîmî**] lânedan

(415 b)

-64-

Dîvân-ı Kadîmî

(. . - - / . . - / . . - / . . -)

(414 a)

Okuyup ders-i ‘aşkı bezm-i eleste ‘Alî’den

Gönlüme doldu muhabbet çün rûz-ı ezeli den

Pervâne veş yanıp tutuştum o şâhın ‘aşkın
Kırklarla bir arada cenâzemi göreliden

Kim ki bildi “Mûtû kable ente mûtû” sırrını
Vâkıf-ı esrâr-ı Hak oldu nûr-ı müncelîden

[Şâh-ı zekâ] sultâna çün Hak deyip bel bağladım
Dönmezem Mansûr veş ber-dâr olsam o velîden

[Kadîmî] bâb-ı ‘Alî’de dur zâhid gitsin cennete
Görünmez çeşmime cennet o şâhı seveliden

(414 a)

-65-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(416 a)

Coşdum yine deryâ misâl bugün ben tehassürden
Görmedim bir demde râhat geleli tefekkürden

Rûzu şeb Mecnûn gibi âh u zâr oldu hep işim
Şaşırdım n’eyleyim bilmem bu anda tahayyürden

Beni sultânıma ‘aceb etmez mi Hudâ vâsıl
Dûr eder mi hâl-i zârımla yoksa tefahhürden

Ben bu dem girye-zârım gît söyle hâlim ey sabâ
Mahrûm kılmasın bu bendesin şâhim teşerrüfden

Müşerref olmak ister cemâlinle **[Kadîmî]** âh
Ne çâre böyle yazılmış bozulmaz tegayyürden

(416 a)

-66-

Semâ'î Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

Tevfik Otyan için yazılmıştır.

(504 a)

Habersizce tulû' etti güneş nûr-ı hakîkatden
Olup evvel hidâyetin ki ol bezm-i şerî' atden

Kitabıyla, hitabıyla kılıp mahbûb-ı muhibbânı
Kemâlâtla bu 'ulviyyet göründü tâ bidâyetden

(504 b) Alıp Seyyid Battâl'dan huzûr-ı ma'nevî dersin

Edip kesb ü kemâl ancak hakîkatde tarîkatden

Ânı Hakk mazhar etmiş zât-ı esmâ-i sıfâtına

Doğdu nevrüz günü bir dürr-i 'irfân ile ma'rifetden

[Kadîmî] hâk-i pâyidir derinde Hâki Baba'nın
Gece gündüz niyâz eyler ezel ebed reşâdetden

(504 a-504 b)

-67-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(500 a)

Kütâh et sen zebânını eğer kutb-ı cihân isen
Çekil bir köşeye gizlen kamu derde dermân isen

Bu 'âlem nefis nefis olmuş eden yok 'ârife rağbet
Sakin çıkma bu meydâna Süleymân-ı zamân isen

Bu dünyâ fânîdir aldanma, elvâna, bu nakkâşa
Bakıp da dalma ezvâka mekândan lâ-mekân isen

Vücûdun 'âteş-i 'aşkla ko yansın âh u zâr etme
Tahammül eyleyegör sen bu âteşe sûzân isen

[Kadîmî] kalbini doldur 'Alî evlâdı 'aşkıyla
Sükût et derd-i hicrânla eğer âteş-zebân isen

(500 a)

-68-

Dîvân-ı Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(417 b)

Gönül düşme sakın vefâsız dildâra yanarsın

Elde vârin sarf edip dûzah-ı nâra yanarsın

Gerçi sana nâz ü istiğnâ eder bin vadile

Encâm-ı pervâne gibi şu'le-i nâra yanarsın

Âh u zâr etme gönül çâk-i girîbân eyleyip

Düşürür dâmına fettân âh u zâra yanarsın

Olagör kendine hâkim kayd-ı dünyâdan geçip

Nâdim olursun beklediğin gülzâra yanarsın

Pek bağla zincir-i 'aşkı şöyle Rahmân'a eriş

Pendimi gûş eyle [**Kadîmî**] efkâra yanarsın

(417 b)

-69-

Dîvân-ı Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(418 b)

Ey şems-i münîr 'aşıkına imdâde mi geldin

Yoksa kalbindeki zahmını müzdâda mı geldin

Gayrı hâlim diyemem cânıma kâr eyledi ‘aşk
Söyle ki Şîrîn olup cândan Ferhâd’a mı geldin

Ey kâmeti şimşâd-ı letâfet vey perî ruhsâr
Söyle bu vîrâne gönlümü âbâda mı geldin

Gülistân-ı hüsnine saldım âhû-yı nigârım
Yoksa ey yâr âhû-yı dili sayyâda mı geldin

Var mı kânûn-ı muhabbette ‘aşkı nihân tutmak
[Kadîmî] i‘lân ettiğičün âzâda mı geldin

(418 b)

-70-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(415 b)

Merhametle muttasıfsın yoktur emsâlin senin
Çün göründü burc-ı bâlâda istikbâlin senin

‘Arş-ı a‘lâda melekler gıpta etti hüsnüne
Nakş olundu kalbime hem hatt-ı hayâlin senin

Can verirdi Şîrîn ger görseydi hurşîd-i hüsnün
Mürdeler ihyâ olurdu görse cemâlin senin

Hûb-ı yaratmış Hakk cemâlin dest-i kudretle şehâ
Bî-bedelsin tâ ebed kim yoktur zevâlin senin

Mübtelâ-yı derd-i ‘aşkım neylesün bana tabîb
Bekler ihsânın [**Kadîmî**] hasta abdâlin senin

(415 b)

-71-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(416 a)

Düş oldu gönül yine bir leb-i hamrâya bugün
Mecnûn edip ‘aşkile çün saldı sahrâya bugün

İltifâtı bî-nihâye gerçi ihsânı güzel
Söyledim bir hoş makâli ol dilârâya bugün

Görmedim bir lahza râhat bunda hûbân içre ben
Gönlümü verdim bilirken bir hûb-likâyaya bugün

Kaşlarına hedef tuttu sîne-i ‘üryânımı
Oklarıyla deldi bağrım döndü yağmaya bugün

Dîde-i envârını seyr eylesin diler **[Kadîm]**

Almış etrâfın rakîb neylesin a‘dâya bugün

(416 a)

-72-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(419 b)

Gördüm seni ey mihr ü mâh şâd u handânım bugün

Lutf u ihsân eyledin şevk ile sultânım bugün

Herc ü merc oldu şu‘ûrum seni görmekle bu dem

Ey perî sûz-ı firâkınla bî-mekânım bugün

Bilmem nice ta‘rîf edeyim hâl-i perîşânım

Yûsuf-ı sâni misin hüsnüne hayrânım bugün

Vermez idim istese cânım vallâhi melekü’l-mevt

Emr eyle ey şûh-ı şenim sana kurbânım bugün

[Kadîmî] ihsânın meddâhıdır ta‘yîb etmeyin

Zîrâ ki ol mihr-i dil-â-râyı seyrânım bugün

(419 b)

-73-

Semâ'î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(500 b)

Safası 'âlemin dâim dil-i şâdânın olsun hep
Harâb etmekte ma' mûru velî nâdânın olsun hep
Tarîk-i Hakk'a rehberlik şehâ rindânın olsun hep
Yârın mahşer 'azâbı da Yezîd-i Merdân'ın olsun hep
Cihânın 'izz ü câhı bir bölük nâdânın olsun hep
Cevâb-ı dehşet-i ferdâ o dem a' dânın olsun hep

Değildir kimseye bâkî sakın aldanma dünyâya
Meyl verme bu 'âlemde görünen sâde zîbâya
Suâl etme bu ma'nânın hikmeti sığmaz imlâyâ
Tefâhur eyle fakrınla teslîm ol bâb-ı rızâyâ
Cihânın 'izz ü câhı bir bölük nâdânın olsun hep
Cevâb-ı dehşet-i ferdâ o dem a' dânın olsun hep

Tefekkür eyle bir dem sen dalıp deryâ-yı 'aşk içre
Gider gûşuna ol dem sadâ-yı Hakk ra'd u berk içre
Nice sırlar 'ayân olur kalırsın bâğ-ı şevk içre
Sevâdın pâk edip gönlün girersin beyt-i Hak içre
Cihânın 'izz ü câhı bir bölük nâdânın olsun hep
Cevâb-ı dehşet-i ferdâ o dem a' dânın olsun hep

Dilâ rûşen edegör râhını kim yol karanlıktır
Dırahtın meyvesin topla sonu çün kim hazânlıktır
Tereddüd etme ta‘accül kıl encâm-ı giryânlıktır
Eriş bir kârbân-ı ‘aşka işin pâsbânlıktır
Cihânın ‘izz ü câhı bir bölük nâdânın olsun hep
Cevâb-ı dehşet-i ferdâ o dem a‘dânın olsun hep

(501 a)Çıkıp ‘arşa nazar eyle kurulur bir ulu dîvân
O dîvânın serîrinde seni sultân eder mihmân
[Kadîmî] nutkunu takdîr eder bir sâhib-i iz‘ân
Bilenler nefsinı kendin tutarlar hâk ile yeksân
Cihânın ‘izz ü câhı bir bölük nâdânın olsun hep
Cevâb-ı dehşet-i ferdâ o dem a‘dânın olsun hep
(500 b-501 a)

-74-

Dîvân-ı Kadîmî (İhsân Mahvî’ye ithâf)

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(418 b)

Râhat mı bulur gördükde seni ‘âşık-ı dildâr
Feryâd eyleyerek cismini berbâd eder her bâr
Bülbül gibi gülzâre fedâ etmez idi cânın
Görseydi seni kâşkî bu cemâl ile ey yâr

Nice tuttun elini mugbece pîr-i mugânın
Pederin bî-şübhe seni kıldı o pîre şikâr

Şem‘-i dil aldı fitili târ-ı zülfünden senin
Nâr-ı ‘aşkınla senin eyvâh ki oldu bî-karâr

‘Âşıklara İhsân-ı Hudâ’dır hüsn-i cemâlin
Bîçâre [**Kadîmî**] sevdi seni bil kâr u zarâr

(418 b)

-75-

Semâ‘î Kadîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(501 b)

Peri mi ya melek misin nesin söyle gel ey dilber
Cihân nûr-ı cemâlinden münevver oldu ser-tâ-ser

Melek ta‘bîri zâtına ‘abestir söylemek billâh
Cihânda hârîka halk eylemiş Hallâk seni meğer

Görünce rû-yı ruhsârın vücudum lerzeler aldı
Cihânın zulmeti gitti ser-â-pâ gülistân her yer

Senin medhinde ‘âşıklar tamâmen kaldılar ‘âciz
Ne müşkildir beyân etmek müsem mân vefâ-perver

‘Aceb mi meftûn olduysa [**Kadîmî**] hüsnüne ey mâh
Bütün hûrî bütün gılmân kamu emrine fermân-ber

(501 b)

-76-

Dîvân-ı Kadîmî

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(417 b)

Dîde-i nem-nâkim görünce bağbân imdâd eder

Sünbülle gül boynun büküp bülbülân ne feryâd eder

Kâse kâse zehr içirdi ‘aşk bana her subh u şâm

Dağlayarak zehr ile hem zahmımı müzdâd eder

Âh ü zârıma tahammül edemez dağ ile taş

Bir nefesde anda yüz bin âşiyân bünyâd eder

Neyleyim bunda cihânın varını şimden gerü

Keşf edelden Hak yolunu gönlümü âbâd eder

[Gece gündüz Şâh Zekî Sultân’ımın] hem nâmını

Anda hem cehr ile okuyup [**Kadîmî**] yâd eder

(417 b)

-77-

Semâ’î Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(503 b)

Gönül mülkündeki vârim Muhammed Mustafâ’ dandır

Penâhim dest-gîrim Şâh ‘Aliyyü’l-Murtazâ’ dandır

İmâmeyn ‘aşkına çünkü içip zehri ‘adûdan ben
Sarıp solduğum billâh Hasan Hulku’r-Rızâ’ dandır

Fedâ olsun bu cân ü ser yoluna Ehl-i Beyt’in hem hep
Kızıl kana boyandığım Huseyn-i Kerbelâ’ dandır

Tahammül edemez insân bu türlü cevr ü ezâya
Gözümün yaşının seyli ‘Alî Zeyne’l-‘Abâ’ dandır

(504 a) Muhammed Bâkır’ın ‘ilmi âna mürüvvetdir ecdâddan
Tarîkim, mezhebim, dînim İmâm Ca‘fer safâ’ dandır

Hakikat Mûsâ-yı Kâzım Rızâ’dır ‘aşkıma sâik
Takî bâ-Nakî hem ‘Askerî sâhib-livâdandır

Yezîd’in ettiği zulmü bırakmaz yanına aslâ
Zuhuru Mehdî’nin bir gün cenâbı Kibriyâ’ dandır

[Kadîmî]’m râh-ı Haydar’da cihâna rağbetim yoktur
Benim pîrim Hacı Bektâş Velî’dir evliyâdandır

(503 b-504 a)

-78-

Semâ’î Kadîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(500 a)

İki ‘âlemde matlûbum Muhammed Mustafâ’ dandır
Buyurdu lahmike lahmi ‘Aliyyü’l-Murtazâ’ dandır

Feleğin zehrini kâse-be-kâse nûş edip bunda
Sarıp solduğum billâh Hasan Hulku'r-Rızâ'dandır

Giyip mâtem libâsını gözüm yaşın sebil ettim
Siyâh-pûş olduğum hâlâ Huseyn-i Kerbelâ'dandır

'Alî Zeyne'l-'Abâ Bâkır yolunda cân nisâr ettim
'Abâ-pûş olduğum her dem Ca'fer-i reh-nümâdandır

Tulû' etti hakikat şems ile mâhı Horasân'dan
Münevver olduğu gönlüm Kâzım Mûsâ Rızâ'dandır

Takî vü bâ-Nakî nûrum Hasanü'l-'Askerî şâhım
Ânınçün fakr-i fahrim Mehdî-i sâhib-livâdandır

Buların meddâhıyam çün bulardır dertlere dermân
[Kadîmî] kemtere dermân o şâh-ı evliyâdandır

(500 a)

-79-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(417 b)

Dürr-i güher âdem içre gizlidir insândadır
Âyet-i seb'ü'l-mesânî gizlidir insândadır

Bîst ü heşt ü si‘u düdan buldular alem vücûd
Alleme’l-esmâ rumûzu gizlidir insândadır

Yürü bir mürşid-i kâmilin tutagör dâmânin
Nice yüz bin esrâr anda gizlidir insândadır

Fehm edegör mûtû kalbe ente mûtû remzini
İstivâ sırrın oku gel gizlidir insândadır

Kâfü nûndan halk olundu cümle eşyâ ser-te-ser
[Kadîmî] ol nokta-i bâ gizlidir insândadır

(417 b)

-80-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(420 b)

Yıkma dil kâşânesin çün ulu sultân andadır
Yıkma bir kalb-i fakîri ‘arş-ı Rahmân andadır

Her ‘abâ hırka giyen derviş değildir tâlibâ
Gel harâbât ehline kim nûr-ı ‘irfân andadır

Kalbini yok eyleyegör mâsivâyı terk edip
Gir bu ‘aşkın mektebine ulu dîvân andadır

Mülk-i fakrî tutagör hem cümle vârandan geçip
Bahr-i ‘ummân içre dal kim dürr-i efsân andadır

Ey [**Kadîmî**] kıl tefâhur bende oldun Haydar’a
Haste-i kalbin için bil derde dermân andadır

(420 b)

-81-

Dîvân-ı Kadîmî

(- ... - / - ... - / - ... - / - ... -)

(421 a)

‘Aşk ile bî-hûş olanın lânesi vîrânedir
Dâimâ sermest olanın meskeni meyhânedir

Küntü kenzin sırrına âgâh olanlar zâhidâ
Nûş eder ‘aşkın şarâbın tuttuğu peymânedir

Cânını cânâne vermekte tereddüd eylemez
Şem‘-i ‘aşka yanmada çün her biri pervânedir

“Mûtû kalbe ente mûtû” sırrına mazhar olan
Haşri neşri bunda gördü mâyesi merdânedir

Ehl-i Beyt’in ‘aşkına Mecnûn mîsâli seyrânımız
Tayib etmen bizleri meşrebimiz rindânedir

Biz gürûh-ı nâcîdeniz mezhebimiz Ca‘ferî
Hacı Bektâş kullarıyız aslımız şîrânedir

Bekliyor şâhın kapısın bu [**Kadîmî**] tâ ezel
Hak yoluna dâhil olmuş meclis-i ‘irfânedir

(421 a)

-82-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(419 a)

Mûy-ı zülfe bağı gönüm çekdiğim mihnet nedir
Hub cemâlin seyrine muhtâcım çün hikmet nedir

Yandığım derd-i elemden firkatinle subh u şâm
Âh u efgânımda günden güne bu rif‘at nedir

Gece gündüz seyr ederken rûy-ı ruhsârın senin
Dehr-i zâlim içre her dem çekdiğim hasret nedir

Bir nefes yok nev-nihâlîmle tenhâca râhatım
Bana o zâlim rakîbin verdiği sıklet nedir

Yüz otuz üç çıktı ismin gam çekme ey perî-rû
Ebced-i harfin tahrîme bâis-i minnet nedir

Ey [**Kadîmî**] öldürürse gamzesiyle çün seni
Bundan efvân hem sana sermâye-i devlet nedir

(419 a)

-83-

Dîvân-ı Kadîmî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(420 b)

Dün gece seyrimde rast geldim bir ulu şâra
O şârın sultânları Muhammed'le 'Alî'dir

Gönülden bağıyım 'aşk ile sevgili yâre
'Aşk ile yâre bağlandığım kâlû belîdir

Kudret kandilinden yaktım 'aşkın çerâğını
Mecnûn gibi başımda esen sevdâ yelidir

Cân-u dilden 'âşığım ol şâh-ı sultâna ben
Benim pîrim Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî'dir

Suçun 'afv eyle bu [**Kadîmî**] kemterin ey şâh
Huseyn 'aşkına döktüğü göz yaşı selidir

(420 b)

-84-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(415 b)

Ey gonçe-i gülzâr-ı emel ve ey mâh-ı münîr
Kemend-i zülfünle bağladın hem eyledin esîr

Bir bakışla yağmaya verdin akımlı n'eyleyim...
Fîrâkın bana dâim etmede her ânım zehîr

Meftûn, hayrân seyr ederken hüsnü cemâlini âh
Sîneme saplandı müjgânın olmuşdur birer teber

'Ahd ü peymân eylemişsin 'âşıkâ cevri etmeye
Fırsatın elde iken eyle cevri kesîr

Var ise kânûn-ı 'aşkda 'âşıkâ kasd eylemek
Dök [Kadîmî]'nin kanını zülfünü eyle zincir

(415 b)

-85-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(414 b)

Ey gönül gel dinle pendim hikmet-i yezdânı gör
Hakîkat bâbınadır ol kudret-i merdânı gör

Sıdkile teslîm-i Hakk ol terk-i dünyâ eyleyip
On sekiz bin ‘âlem içre hüccet-i bürhânı gör

Halk-ı ‘âlem ko desinler küfre dalmış Râfızı
Görmez ânlar aç gözün sen rahmet-i Rahmânı gör

Cümlenin menfûru ol kim Hakk’a makbûl olasın
Bezm-i rindâna girip de sohbet-i ‘irfânı gör

Ey [**Kadîmî**] kıl niyâzın Şâh Zekî Sultân’ına
Dest-i kudretle yazılan âyet-i Kur’ân’ı gör

(414 b)

-86-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(421 b)

‘Aşk yolunda cân verenler vâsıl-ı Rahmân olur
Bende-i ‘âl-i ‘abâ çün dâhil-i rıdvân olur

“Mûtû kable ente mûtû” sırrına mazhar olan
Pâk eder levh-i derûnun ‘âzim-i cinân olur

Cân gözünü açagör sen kalmayasın serserî
Men ‘arefe remzini bilenler lâ-cerem ‘irfân olur

Küntü kenz esrârı sende muhtefidir bilmiş ol
Bu rumûzu keşf edenler bende-i merdân olur

Çün mutâf-ı kutsiyândır ey [**Kadîmî**] ol gönül
Bir yıkılmış gönlü ta‘mîr eyleyen sultân olur

(421 b)

-87-

Dîvân-ı Kadîmî Baba (Sahib-i dîvân değildir)

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(413 b)

İster isen görmeyesin derd-i elem
Eyleme kimseye hiç buğz-ı hased cevr ü sitem
‘Ârif ol tut dilini etmeyesin kimseyi zem
Bunu fikr eyle hemân çekmeyesin fikr ile gam
Bir gül ‘ârızî cân server Ahmed salavât
Bir giysüyi ferah-bahş Muhammed salavât

(414 a) Yâ İlâhî bi-hakk-ı Ka‘be-i Zemzem ‘Arafât

N’ideyim devr-i felekde kıldım hasenât
Emr-i yâr ile nidâ kıldı bize her zerrât
Dedi ver ele bu beyti ede cângeh-i necât
Bir gül ‘ârızî cân server Ahmed salavât
Bir giysüyi ferah-bahş Muhammed salavât

İster isen bu fenâda sen ki şâda olasın
Mihnet-i derd ü elemden dahî âzâd olasın
Pâk kıl gönlün evin nûrıyla âbâd olasın
Sıdkla oku bu beyti ki ferah-şâd olasın
Bir gül ‘ârızî cân server Ahmed salavât
Bir giysüyi ferah-bahş Muhammed salavât

Ma‘rifet eli ile levh-i dilin pâk edegör
Mustafâ ‘aşkı ile sîneni sad çâk edegör
Âlini sevmeyenin kellesini hâk edegör
Bu zikr ile dilâ cânı ferah-nâk edegör
Bir gül ‘ârızî cân server Ahmed salavât
Bir giysüyi ferah-bahş Muhammed salavât

Mü’min ol mahv-ı vücûd eyleyüben etme cidâl
Hâlık’ın verdiğine şükr edip çekme melâl
Rızk için teşvîşe düşme hâsıl et ‘ilm-i kemâl
Ey [**Kadîmî**] sana rahm eyleye Hayyü’l-Müte‘âl
Bir gül ‘ârızî cân server Ahmed salavât
Bir giysüyi ferah-bahş Muhammed salavât

(413 b-414 a)

-88-

Dîvân-ı Kadîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(418 b)

Bezmimizde cânân görmeyecek gelse muhabbet
Bozuldu bezm-i muhabbet bilmem ki nedir hikmet

Kimisi dildeki esrârını edecektir keşf
Sanki bir nice gün Hızır ile eylemiş ülfet

Ne gelişden haberi var ne gidişden eseri
Haberi yok lâ ile illâdan çekmede zahmet

Râz-ı derunum diyemem kimselere ey dilber
Nihân etmekle derdini bulur âşıkân devlet

Ey [**Kadîmî**] ihsân-ı Hudâ'dır sana 'aşk-ı Hakk
Hem 'aşk-ı re'y vermededir nâ-ehline siklet

(418 b)

-89-

Dîvân-ı Kadîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(419 b)

Gelme ey bâd-ı sabâ lutf et gönülde gam dolu
Bu kûsuf etmiş kapanmış dilde pek çok ham dolu

Hâşi'âne 'âleme ettikçe rûy-ı iltifât
'Aks-i devrân etmede kim kalbi zehr-i şemm dolu

Her demim zucretile müstevi vücûdum muhtâc
Zevk ü neş'e görmedim çünkü ser-â-pâ hem dolu

Âh edersen doldurur seyl-âb-ı ekşim her yeri
Ey felek incitme zîrâ gözlerimde nem dolu

Nağme-i bülbül değildir isteğim gülzâr değil
Bu gönül bağı içinde bir nice hem-dem dolu

Ben tabîbim ey [**Kadîmî**] âşyanımda müdâm
Mübtelâ-yı derd-i 'aşka dâimâ merhem dolu

(419 b)

-90-

Dîvân-ı Kadîmî (İhsân Mahvî'ye nazîre)

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(418 a)

Sunma sâkî meyin bize ezel-i mest ü safâyız biz
Harâbât ehline her demde meclis-i güşâyız biz

Mest olupsun gerçi kim mey ile şol derde gayrı
Düşmüşsün terk eyle inâdı her derde devâyız biz

Tesemmüm eylese ol şûh seni bezm-i ülfetde
Ne gamdır verdiği dârûya üşme şifâyız biz

Yolunda canımız kıldık fedâ çün kim o sultânın
Fenâdan el çekip bende-i şâh-ı bekâyız biz

Rûzigâr-ı 'aşkla hem bahr-i 'ummân içre kim
Keşfî-i cismi titretir bir azîm dalgayız biz

Bu [**Kadîmî**] kemteri hem ahkarıdır 'aşk ile
Cân baş terkin edip fedâ-yı Âl-i 'Âbâyız biz

(418 a)

62- KADRÎ

-1-

Dîvân-ı Kadrî

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(413 b)

Varalım meykede-i⁵⁴ ‘aşka nidâ eyleyelim

Bulalım sâkîyi tenhâca safâ eyleyelim

Secde-i şükr edelim rıfk ile meyhâneciye

Varalım küp dibine farzı edâ eyleyelim

İçelim bâde ma‘al-besmele bed’ eyleyerek

Her kadeh başına bin hamd ü senâ eyleyelim

Şîşe-i reng-i bâlâyı alalım destimize

Sâkînin kaşlarını kible-nümâ eyleyelim

Gam-ı dünyâ dem-i ‘ukbâyı ferâmûş edelim

Na‘ra-i Haydar ile def‘-i sadâ eyleyelim

Bir iki gün ki misâfir bize bu murg-ı gönül

Neş’e-i işreti ol rûha gıdâ eyleyelim

⁵⁴ Meyhane

Bâğ-ı cennet gibi tezyîn edecek soframızı
[Kadrî] erbâb-ı harâbâta du‘â eyleyelim

(413 b)

-2-

Dîvân-ı Kadrî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(413 b)

‘Âlemi mamur abâdan eden Bektâşî’dir
Meclis-i ‘irfânı hep handân eden Bektâşî’dir

Şûh-ı mümtâz-ı cihân dâimâ irşâd edip
Ehl-i cehli kâbil-i iz‘ân eden Bektâşî’dir

Hazreti ‘Îsâ gibi mevtâları ihyâ edip
Yek nefesle herkese ihsân eden Bektâşî’dir

Hacı Bektâş Velî’dir ol gürûh-ı mürşidân
Kalb ile dünyâyı hep seyrân eden Bektâşî’dir

İşleri a‘dâlar ile dâimâ cenk ü cidâl
Sîne-i a‘dâyı hep püryân eden Bektâşî’dir

Ey [Kadrî] ilticâmız dâimâ ol harfdir
Dâr-ı dünyâ zâtını sultân eden Bektâşî’dir (413 b)

63- KALBÎ

Semâ'î Kalbî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(499 b)

Hevâ-yı sayd ile sahrâları ettikçe ben mesken
Görürdüm her gün istimdâd ederlerdi şîrler benden
Olurken nâvekim her girdiği yerden sadâ-efgen
Şikâr-ı tîr-i 'aşk oldum cihânı sayd ederken ben
Gel ey âhû bakışlım gel, benim sayyâdım oldun sen

Urma geh 'âlemi destimdeki şemşîr-i şâhâne
Şehenşâh-ı muhabbet başladı hükmetmeye cânê
Uruldum tâ gönülden bir nigâh ile garîbâne
Şikâr-ı tîr-i 'aşk oldum cihânı sayd ederken ben
Gel ey âhû bakışlım gel, benim sayyâdım oldun sen

(500 a)Nasıl 'âteş-feşândır bakmadın tîğimdaki renge

Nigâh ettin bir kirpîk-i sûzîşile başladın cenge
Nice hükmet eyledin gönlüm gibi bir şanlı evrenge
Şikâr-ı tîğ-i 'aşk oldum cihânı sayd ederken ben
Gel ey âhû bakışlım gel, benim sayyâdım oldun sen

Cihâna baş eğer mi böyle bir merd-i cihân söyle
Esîr-i âfitâb-ı hüsn olur mu kahramân söyle
Nice kurdun bu dâmı ey ğazâl ü hüsn ü ân söyle
Şikâr-ı tîğ-ı ‘aşk oldum cihânı sayd ederken ben
Gel ey âhû bakışlım gel, benim sayyâdım oldun sen

Yakub dil burcuna meş‘allerin sür hümâyûn et
Eğer istersen cân yurdunu müstağrak-ı hûn et
Biraz müjgânın mızraklarıyla [**Kalbî**] memnûn et
Şikâr-ı tîğ-ı ‘aşk oldum cihânı sayd ederken ben
Gel ey âhû bakışlım gel, benim sayyâdım oldun sen

(499 b-500 a)

64- KALENDERÎ

Dîvân-ı Kalenderî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(412 a)

Ey gönül şâd ol Muhammed Mustafâ devrânıdır

Meşreb-i şâh-ı velâyet-i Murtazâ devrânıdır

Her taraftan ‘ilm ü hikmet sırr-ı şâh oldu zuhûr

Hem Hasan ol Şâh Hüseyin-i Kerbelâ devrânıdır

Tâlib ol Zeynü’l-‘abâ’ya, Bâkır’a ihlâs ile

Ca‘fer Kâzım ‘Alî Mûsâ Rızâ devrânıdır

Şâh Takî sultân-ı ‘âlem Şâh Nakî-i ‘Askerî

Mehdî-i dîn serveri âl-i ‘abâ devrânıdır

Sohbet-i ‘irfâna ermez her kişidir bî-haber

Bunda sığmaz nâşîler bu âşinâ devrânıdır

Geçti hükm-i devr-i Mervân geldi Şâh ‘Askerî

Ey [Kalender] secde kıl şâh evliyâ devrânıdır

(412 a)

65- KÂMÎ

Dîvân-ı Kâmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(422 b)

Ka'be-i kûyun tavâf ettik ezelden Hacı biz

Sanma gayrı bizi kim biz girde nâcîyiz

Sîm ü zer Kârûn'un olsun 'indimizde yok bizim

Zâhidâ bir lokmanın hem toku hem açıyız

Men 'arefe dersin bilenden dest-i dâmen tutmuşuz

Ol sebebden sanma gayrı kimsenin muhtâcıyız

Mey içip mahbûb sevmek tâ ezelden kârımız

Ânın için yetmiş iki firkanın ihrâcıyız

Râfizî derse nola münkir harâbât ehline

Sen özün bil [**Kâmi**]yâ biz cümlenin ser-tâcıyız

(422 b)

66- KÂMİL

-1-

Dîvân-ı Kâmil

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(422 a)

Ey gönül sen lâ deme illâya bak da ‘ibret al

Eyle isbât-ı vücûd da‘v âya bak da ‘ibret al

‘Aşkla mahv et vücûdun kalma varlıkda hemân

Bülbül-i şeydâdaki sevdâya bak da ‘ibret al

“Küllî şey’in hâlik” âyâtını bilmez isen

Pîşgâhında giden mevtâya bak da ‘ibret al

Bu vücûd iklimi şâhın emr ü fermânın tutup

Nefs-i bed-girdâr ile kavgâya bak da ‘ibret al

Ahsen-i takvîmin tahtında bulmak isteyen

Âdem’e ta‘lîm olan esmâya bak da ‘ibret al

Ma‘rifet râhını bilmekse murâdın [**Kâmilâ**]

Eyle teslîm mürşid-i dânyâya bak da ‘ibret al

(422 a)

-2-

Dîvân-ı Kâmil

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(422 a)

Sâye-i mürşidde bulduk vüs‘ati Bektâşîyiz

Hân-gâh-ı pîrde ettik hizmeti Bektâşîyiz

Hazreti Hünkâr efendim bendesiyiz bendesi

Haydar-ı Kerrâr’dan aldık nisbeti Bektâşîyiz

Eşrebimiz lâübâlî hem mürâî değiliz

Mest-i ‘aşkıız etmeyiz terk sünneti Bektâşîyiz

Vermeyiz meyl ü muhabbet câh-ı dünyâya eyle

İhtiyâr ettik cihânda ‘uzleti Bektâşîyiz

Heft iklîm çâr köşeye çün dest uzatdım [**Kâmilâ**]

Hamdülillah bunda bulduk ‘izzeti Bektâşîyiz

(422 a)

67- KANBERÎ

Dîvân-ı Kanberî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(411 a)

Ey şeh-i mülk-i velâyet vey Hakk'ın kudret eli
Âsitânın Ka'besine yüz tutup derik belî
Ravzasıdır eşiğin bâğ-ı rıdvânın güli
Her nefesde mehdin eyler tende bu cân bülbüli
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kutb-ı 'âlem Hacı Bektâş-ı Velî

(411 b) İktidâ etsin sana 'âlemde rehber isteyen

Eşiğinde hizmet etsin âb-ı Kevser isteyen
Hikmetin bahrına dalsın dürr-i gevher isteyen
Bin tavaf etsün seni hem haccü'l-ekber isteyen
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kutb-ı 'âlem Hacı Bektâş-ı Velî

Nûr-ı Hak'tır mutlakâ abâ vü ecdâdın senin
Ol sebebden râh-ı Hak'tır dâim irşâdın senin
On sekiz bin âlemin zikridürür yâdın senin
Hem nidâ geldi Hudâ'dan yâd edip âdın senin
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i 'Alî
Es-selâm ey kutb-ı 'âlem Hacı Bektâş-ı Velî

Pâye-i na‘lînine bâlâ-yı arş oldı mukarrer
Himmetinle esb-i nâzın tek revân oldu hacer
Kudretinle çok şitâda meyve yetürdi şecer
Tâbi‘-i hükmün olupdur cümle ‘âlem ser-te-ser
Es-selâm ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i ‘Alî
Es-selâm ey kutb-ı ‘âlem Hacı Bektaş-ı Velî

Âsitân-ı ‘izzetinde evliyâlar mu‘tekif
Anların nutkudurur ma‘nî-i sırlu keşf
Mucizinle dine geldi nice muhtelif
Fert-i yektasın vilayet içre hem tacı elif
Es-selam ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i Alî
Es-selam ey kutb-ı âlem Hacı Bektaş-ı Velî

Mustafa’nın sırrısın hem şâh-ı merdân oğlusan
Şebbîr ü Şübber ibad-ı nur-i Yezdân oğlusan
Bakır u Cafer hakikat şâh-ı sultân oğlusan
Musa-yı Kazım dahi Şâh-ı Horasan oğlusan
Es-selam ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i Alî
Es-selam ey kutb-ı âlem Hacı Bektaş-ı Velî

Şah Takî vü bâ-Nakî bedr canın hakkiçün
‘Askerî ol Mehdî-i sahib-livânın hakkiçün
Sure-yi Tâhâ vü Yâsîn Hel Etânın hakkiçün
Rahmet eyle [**Kanberî**]’ye hanedânın hakkiçün
Es-selam ey hâdî-i râh-ı Hudâ nesl-i Alî
Es-selam ey kutb-ı âlem Hacı Bektaş-ı Velî

(411 a-411 b)

68- KASEMÎ BABA

-1-

Dîvân-ı Kasemî Baba “Vücûdnâme”

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(412 a)

Çâr anasırdan vücûdı halk edip bâr-ı Hudâ

Yazdı heft âyet cemâle dest-i kudret evvelâ

Çâr-deh hattın rumûzun bizde izhâr eyledi

Bisto heşt harf oldu bular heşt harfdır dü pâ

(412 b) Siv dü harfın nişânın kamere isâbet eyledi

Leb-i lisân otuz iki harfile eylerler sadâ

Fehm edip esrâr-ı nutka sen kelâm-ı nâtık ol

Nefsini idrâk edip ‘irfânile ol dâimâ

Nefsini bilmek yine nefsile olmaz şöyle bil

Ten gözüyle görme cismi ki sakın olur hatâ

Cümle eşyâ ile münkeşif olur hemân

Nefsini bilmek dilersen rûhla ol âşinâ

Kâr eder mi seyf-i mestûr elde ‘üryân olmaya
Ten ‘unsurdan halâ sol çık kafesden ey hü mâ

Gasl edip kendi cenâzen sen imâm ol hem yine
Saf-be-saf anda melekler sana eyler iktidâ

İki müjgân bir olur şol dem eğer yumsan gözü
Göz yumucak ten fenâdan çâr merre⁵⁵ iki kala

Can gözüyle gör vücûdı oku vechin âyeti
Kıl salâtü nebiyyü vechine karşı bî-riyâ

Çâr tekbîr ile dü çeşm iki ebrûdan bedel
İki zülfile işâret ver selâm iki pâ sana

El açıp ruhsârında yedincide de fâtihâ
Yedi hattile mukâbil yedi nokta ol binâ

Bîst ü yek harf yedi âyet oldu külli Fâtiha
Yedi harf hâriçtir andan ez rumûz-ı kibriyâ

Mufassal bed çârde mufassal yedi harf sûretin
El yüze sürdükte pes ü yek harftir mutlakâ

⁵⁵ Kere, defa

Feth edip esrâr-ı vechin Fâtiha oldu ‘ayân
Bildi bes ümmü’l-kitâbdan oldu ümmî Mustafâ

Ma‘nî-i ümmü’l-kitâbın şerhidir hatt-ı ruhun
Bes ü yek ve yedi âyet ‘addolur hatt-ı Havvâ

Sırr-ı Havvâ denür cesedir âna ümmü’l-beşer
Bu sebep halkın içinde Âmine mensûb ola

Nefs-i dünyâ vü cesed-i Havvâ’dır ins ü beşer
Cümle ismidir vücûdun yek işâret bes sana

Zülf ü kaş kirpiğindir sûre-i Seb‘u’l-Mesân
Kıl tilâvet harf-be-harf ânsız salât olmaz revâ

Rû-be-rû gördün vücûdı fehm-i esrârını
Bu cesed bir Fâtiha çün ruhunla oldu sezâ

Eyleyip ‘avdet yine gel gir vücûdun mülküne
Seyle lâ-havfün ‘aleyhim cân ü dil bulsun safâ

Mazharullâh olup evvelden kelâmın

Nefsini idrâk edip sen Hakk’a oldun reh-nümâ

Men ‘arefe sırrına mazhar oldu uş zâtın senin
Sırr-ı mûtûya erişdin pîşvâsın pîşvâ

Ey hevâ-yı nefsile a‘mâ olan bîçâreler
Nice bildin nefsinı versen nişânın nola

Olsa ger müşg-nisârî boynu ızhâr eder
Setr olur mu hiç semâda dış ile şems-i duhâ

‘Ârif-i billâh ben cânımı kurbân eylerim
Da‘vaya ma‘nî gerekdir ver nişânın ibtidâ

Taht-ı şâhîdir gönül iki mülk olmaz âna
Hak ola mı şol gönülde bes ola hubb-ı fenâ

(413 a)Geç ta‘alluk dûzahından ‘arife er ‘ârif ol
Câm u ‘aşkı nûş edip gide gönülden dü-serâ

Zulmet-i cehle düşüp salma seni ferdâya sen
Hâce-i Hızır’a eriş suna sana câm ü bekâ

Ey [**Kasemî**] sırr-ı mûtûnun olursun mazharı
Vechine karşı melekler secde eylerler Hakk’a

(412 a- 413 a)

-2-

Dîvân-ı Kasemî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(413 a)

Ma'den-i nûr-ı nübüvvet mazhar-ı nûr-ı celî
Şems-i maşrik-i 'âlem gayb oldu sizden münhali
İbn-i Sultân-ı Necef ser-çeşme-i cümle velî
Kutb-salâr-ı velâyet-i evliyânın efdali
Âl-i Tâhâ nesl-i Yâsîn Hazreti Seyyid 'Alî
Server-i kavm-i mevâlî sırr-ı Şâh Kızıl Velî

Kâşif-i 'ilm-i ledüni şâh-ı mülk-i şeş cihât
Heft-âd devrin gösterir nakş-ı sıfât
Seyyid-i dü içinde oldur nutkumuzda nûr-ı zât
'Ârifâna men 'arefe ile verir âb ü hayât
Âl-i Tâhâ nesl-i Yâsîn Hazreti Seyyid 'Alî
Server-i kavm-i mevâlî sırr-ı Şâh Kızıl Velî

Cedd-i pâki pîr-i erkân-ı Horasân'ın külli
Bâğ-ı mehdinde ânın fî'l-cümle 'uşşâk bülbülü
Kalbimizde oldu şüküfte-i muhabbet sünbülü
Zülfikâr destinde tahtında 'Alî'nin Döldül'i
Âl-i Tâhâ nesl-i Yâsîn Hazreti Seyyid 'Alî
Server-i kavm-i mevâlî sırr-ı Şâh Kızıl Velî

Nûr-ı çeşm-i Murtazâ ser-defter-i âl-i nebî
Câm-ı cânınımış leb-i halku'r-rızâ meşrebi
Şâh Huseyn-i Kerbelâ'dır atası cediti velî
Meslek-i Zeynü'l-'Abâ'dan râh-ı Ca'fer mezhebi
Âl-i Tâhâ nesl-i Yâsîn Hazreti Seyyid 'Alî
Server-i kavm-i mevâlî sırr-ı Şâh Kızıl Velî

Rehnümâ-yı râh-ı Haydar pîşvâ-yı evliyâ
Sehsüvâr-ı taht-ı irşâd mefhar-i âl-i 'abâ
'Âmil-i fakr u fahri terk ü tâc ü gabâ
Varisi sürür zâde-i ehl-i beyti Mustafâ
Âl-i Tâhâ nesl-i Yâsîn Hazreti Seyyid 'Alî
Server-i kavm-i mevâlî sırr-ı Şâh Kızıl Velî

Kuvve-i kudsiyye-i Kâzım Rızâdır bî kusûr
Şâh Takî ile Nakî'nin âb u rûyudur o nûr
'Askerî'dir handâne nazar ehl-i gayûr
Nakd-i sırr-ı Mehdî-i sâhib-zamân kıldı zuhûr
Âl-i Tâhâ nesl-i Yâsîn Hazreti Seyyid 'Alî
Server-i kavm-i mevâlî sırr-ı Şâh Kızıl Velî

(413 b)Tûtiyâ-yı dîde-i dildir bize hâk-i dürri
Hâk-i pâ-yı sâkin dergâhının tâc ü seri
Âciz-i 'avn rumûz hem 'acâib mazharı
Kemter-i Hudâ Haydar dürr-i dîn [**Kasemî**] kemteri
Âl-i Tâhâ nesl-i Yâsîn Hazreti Seyyid 'Alî
Server-i kavm-i mevâlî sırr-ı Şâh Kızıl Velî

(413 a-413 b)

-3-

Dîvân-ı Kasemî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(412 a)

Sırr-ı pinhânım velî sırr-ı Hudâ'dan gelmişem

Halka ikrâr için kâlû belâdan gelmişem

Çün "Elem a'hed ileyküm yâ benî Âdeme" dedi

Mâsivâyı terk için ahd-i vefâdan gelmişem

Nokta-i nûnum kalemden nâzil oldum nûna ben

Harf-i ebden tarh olundum bâdan gelmişem

Âdem'im cennetde hevâ cismine meyl eyledim

Hakk'a 'isyân eyleyip mülk-i bekâdan gelmişem

Hulle-i 'ulvî biçer İdrîs idim sad pâreden

Uş giyip bir hırka-i çâr-ı pür-safâdan gelmişem

Yûsuf'um çâh-ı fenâyâ saldı ihvânım beni

Sadr-ı Ya'kûb'dan düşüp sulb-ı atâdan gelmişem

Yûnus'um 'ummân-ı rahme düşmüşem bir katreyem

Batn-ı mâhîden çıkıp rahm-ı anâdan gelmişem

Tûr-ı dilde yâr ile Mûsâ Kelîmullâh idim
Dem çeküben ejderi çün ‘asâdan gelmişem

Meryem cisme gelip ‘Îsâ-yı rûh etdi nüzûl
Tutmuşam mâtem-i siyâh-pûşam semâdan gelmişem

Vech-i dildârımda ben Furkân okur Ahmed idim
Ahsen-i takvîm-i levlâke lemâdan gelmişem

Pâye-i ‘arşda yatur şîr-i Hudâ Haydar idim
Feth için hasmın vücûdı lâ-fetâdan gelmişem

Seyr edip mir’ât-i hüsnünde ene’l-Hak sırrını
Zülfüne ber-dâr oluben istivâdan gelmişem

Bahr-i dünyâya vücûdum küştesin saldım bu gün
Nevh-i vaktim nâcîyem fakr u fenâdan gelmişem

Gör ne mihmânım [**Kasemî**] geldim ez mülk-i ‘adem
Sergüzeştindir bu denlü mâcerâdan gelmişem

(412 a)

69- KAYGUSUZ SULTÂN

-1-

Semâ'î Kaygusuz Sultân

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(493 a)

Bihamdillâh vâsıl olduk bu gün devletlü sultâna

Ne hûrîdir ne perîdir ne benzer cism-i insâna

Diliyle bir kelâm söyler cihânı lutufla boylar

Hûrîler vasfını eyler varır cennette rıdvâna

Yüzün nûr-ı Hudâyîdendir kime erse sa'âdettir

Bu mushafda bir âyettir kamu cümle Müslümân'a

Özün cennet yüzün güldür yanağın zülfü sünbüldür

Niceler kapına kuldur ki benzer hem Süleymân'a

Ta'âlallâh ne kılmıştır cihân lutf ile dolmuştur

Delîl-i hüccet olmuştur yüzün sûre-i Rahmân'a

Yürü hey [Gaygusuz] Abdâl eriş vasfına dildârın

Cefâsın çekme ağyârın ciğerin dönmesin kâna

(493 a)

-2-

Dîvân-ı Kaygusuz Sultan

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(389 a)

Ey özün insan eyleyen var edeb öğren edeb

Edeb erkân bilmeyen var edeb öğren edeb

Edeb gerek her kula tâ yola doğru vara

Edebsiz varma yâra var edeb öğren edeb

Bu edeb âdâbıdır ‘âşika yüz suyudur

Evliyâlar huyudur var edeb öğren edeb

[**Kaygusuz**] Abdâl uyan ‘aşkı bil ‘aşka boyan

Böyle demiştir diyen var edeb öğren edeb

(389 a)

-3-

Dîvân-ı Kaygusuz Sultan

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(389 a)

Yücelerden yüce gördüm er babası koca Tanrı

‘Âlem okur kelânullâh sen okursun hece Tanrı

‘Âsî kulun yaratmışsın varıp şunda görsün deyü

Anı koymuşsun arada sen çıkmışsın yüce Tanrı

Erligi ile anılır falan oğlu falan deyü
Ne anan var ne baban benzersin bir piçe Tanrı

Kıldan köprü yaratmışsın kulların geçsin deyü
Hele biz şöyle duralım yiğit isen geç e Tanrı

[Kaygusuz'um] Yaradan günde yüz bin cür'adan
Kaldır perdeyi aradan gezelim bilece Tanrı

(389 a)

-4-

Dîvân-ı Kaygusuz Sultan

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(388 b)

Merd isen meydân-ı 'aşkda cân verip cânânı gör
Sadık isen 'aşk içinde işte bul sultânı gör

Ol sana senden yakın sen andan olma gel irak
Kesreti ko vahdeti bul ma'nâ-yı 'irfânı gör

(389 a) Ve'd-duhâ yüzünde ve'l-leyl saçın mutlaka
Oku hüsnün mushafın Sûre-i Furkân'ı gör

Pertev-i nûr-ı Hudâ'sın bilegör gel kadrini
Mazhar-ı zât ü sıfât rahmet-i Rahmân'ı gör

[Kaygusuz] el-fakru fahri çün buyurdu ol Resûl
Fakr ile fahr edüben gel küfrü ko îmânı gör

(388 b-389 a)

70- KAZAK ABDÂL

-1-

Koşma Kazak Abdâl

(538 a)

Eşegi soldım çayıra

Otlaya karnın doyura

Gördüğü düşü hayıra

Yoranın da anasını

Münkir münâfıkın huyu

Yıktı harap etti köyü

Ölüsüne meyyit suyu

Dökenin de anasını

Bir gammâzın matrabâzın

Birisi de varyemezın

Ölüsüne meyyit namazın

Kılanın da anasını

Derince kazın kuyusun

İnim inim inilesin

Kefenin diken iğnesin

Verenin de anasını

Dağdan tahta indirenin
İskatına oturanın
Mezârına götürenin
İmâmın da anasını

[Kazak Abdâl] nutk eyledi

Cümle halkı ta'n eyledi
Sorarlarsa kim söyledi
Soranında anasını (538 a)

-2-

Koşma Kazak Abdâl

(538 a)

Ormanda büyüyen adam azgını
Çarşıda pazârda insân beğenmez
Medrese kaçkını softa bozgunu
Selâm vermek için kesân beğenmez

‘Âlemi ta'n eder yanına varsan
Seni yanıltır bir mesele sorsan
Bir cim çıkmaz eğer karnını yarsan
Câmi'e gider de erkân beğenmez

Elin kapısında kul kardaş olan
Burnu sümüklü hem gözü yaş olan
Bayramdan bayrama bir trâş olan
Berber dükkânında oğlân beğenmez

Dağlarda bayırda gezen bir Yörük
Kimi tımarlı sipâhî kimi ser bölük
Bir elîfe dili dönmeyen hödük
Şehristana gelir ezân beğenmez

Bir çubuğu vardır gayet küçücek
Zuğm-ı fâsidince keyif sürecek
Kırık çanağı yok ayran içecek
Kahveye gelir de fîncan beğenmez

Yaz olunca yayla yayla göçenler
Topuz korkusundan şehre kaçanlar
Meşe yaprağını kıyıp içenler
Rumeli boğçası duhân beğenmez

Aslında neslinde giymemiş hâre
İş gelmez elinden gitmez bir kâre
Sandığı gömleksiz duran mekkâre
Bedestene gelir kaftân beğenmez

[Kazak Abdal]'in her dem budur sözü
Yoğurt ayran ile hallolmuş özü
Köyden şehre gelse bir Türk'ün kızı
İnci yâkût ister mercân beğenmez

(538 a)

71- KEMTERÎ

-1-

Dîvân-ı Kemterî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(423 a)

Kâfü nûn emriyle halk olmazdan evvel bu binâ

Ol zamân dedim belâ îmân edip cânâ sana

Yâr ile hem-dem olup ağyardan hâlî iken

‘Âlem-i ervâhda geldi gûşuma bir hûb sedâ

Seyr ederken Âdem’in cisminde sun‘-ı hazreti

Çün ‘nefahtü fihi min rûhî’ buyurdu Kibriyâ

Sâcid-i mihrâb-ı irad-u enînim ancak sensin

‘Fescüdü’ fermân-ı dilşanıma ettim iktidâ

Va‘d-i Hak ‘Lâ taknetû min rahmetillâh’ ‘âşıka

Hep senin sâyendedir ey zât-ı mahbûb-ı Hudâ

Hak kulundan cümleden ol sûretten sorar

Nazm-ı Furkân-ı Celîlinde buyurdu ‘zü’l-‘atâ’

‘Âlem-i ecsâma gelmekten murâd ey [Kemterî]

Hakk’ı bir bilmek hem olmak çâker-i ‘âl-i ‘abâ

(423 a)

-2-

Semâ'î Kemterî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(505 a)

Gönül şem‘-i şebistâna yanar mânend-i pervâne
Gezerken kendi hâlimde dûş oldum âfet-i câna
Îrâdem kalmadı elde ne yapsam neylesem âna
Alıp sabrım yine bir dîdesi mahmûr-ı mestâne
Harâbâtî olup gayrı gezem meyhâne meyhâne

Bu sûz-ı vahşet-engîzile bağrım dağılıp dâim
Dil-i mecrûhu zehrile sarub sarmalayıp dâim
Fîrâk-ı yâr ile iki gözüm kan ağlayıp dâim
Akarken sîneme hûn sirişkim çağlayıp dâim
Beni yakmakta der-i bahtım mıdır kim nâr-ı hicrâne

Meded ey peyk-i âhım kuy-ı yâre vardığın anda
Hemân derd-i derûnumdan haber ver nezd-i cânânda
Beni geç görmesinler hâsıl-ı düşmende ihvânda
Bu hâl-i hayret-i vecd ile sahrâ-yı beyâbânda
‘Aceb mi ger getirsem ‘âlemi feryâd ü efgâne

Başım kurtulmadı gitti perî-rûlarla sevdâdan
Usandım bî-vefâlardan fûrû-mâye⁵⁶ temennâdan
Ziyân kim görmemiş var mı ‘aceb a‘lâ vü ednâdan
O denli gönlümün vahşetliği var kim şu dünyâdan
Hakîkatte eder hıkd u hased Mecnûn-ı dîvâne

Edip ey [**Kemterî**] nakd-i hayâtı yâr için saçı
Yürü sa‘y ü tavâf eyle olam dersin eğer hacı
Cenâb-ı Hamse-i Âl-i ‘Abâ’dır başımın tâcı
Tesellî-i dile çâre bulunmaz gayriden Nâcî
Hemân yüz sürmeli dergâha Hünkâr-ı Horasân’a

(505 a)

-3-

Dîvân-ı Kemterî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(423 a)

Yâr elinden içmişim ‘aşk meyın çokdan beri
Ânın için püşt-i pây urmaktayım çün serserî
Hubb-ı Haydar’la doludur gönlümün her bir yeri
Bende-i âl-i ‘abâyım i‘timâdım Ca‘ferî
Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri
Dönmezem bâb-ı ‘Alî’den Haydarî’yem Haydarî

⁵⁶ Soysuz, sütsüz, alçak

“İhtedü bi’ş-şems” buyurdu Cenâb-ı Mustafa
Bu hadîs-i pâke îman edene rûz-i cezâ
Edecek ağyâra karşı Hak nice lutf u ‘atâ
Ehl-i Beyt’in halka mengûş bendesiyim zâhidâ
Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri
Dönmezem bâb-ı ‘Alî’den Haydarî’yem Haydarî

Ben belî dedim o şâhın yoluna dönmem ebed
Bendesi hakkında lutf u şefkati var lâ-yu‘ad
Âşık-ı sâdık olanlara erer andan meded
Ta‘n u teşnî‘le çekerse önüme zühhâd sed
Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri
Dönmezem bâb-ı ‘Alî’den Haydarî’yem Haydarî

Ben muhibb-i Haydar’ım Şâh-ı Hasan iki gözüm
Ol Şehîd-i Kerbelâ’nın aşkına yansın özüm
Dergeh-i Zeyne’l-‘Abâ’dan hîç çevirmezem yüzüm
Çâk çâk olsam da dönmem hâsılı budur sözüm
Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri
Dönmezem bâb-ı ‘Alî’den Haydarî’yem Haydarî

(423 b)Ol Muhammed Bâkırî'dir can katan bu cânıma

Ca'feru's-Sâdık'dürür kuvvet veren îmânıma

Cân fedâ etsem n'ola Kâzım gibi sultânıma

Gelseler hançer çekip münkir-i Yezîdân yânıma

Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı 'Alî'den Haydarî'yem Haydarî

Hazreti Mûsiyyü'r-Rızâdır ehl-i 'aşkın rehberi

Hem Takî vü bâ-Nakî'dir dü-cihan serverleri

Askerî'dir zümre-i nâciyyenin ser-'askeri

Mehdi-i Sâhib-livânın yoluna ey [Kemterî]

Yüzseler cümle vücûdum kalmasa tende deri

Dönmezem bâb-ı 'Alî'den Haydarî'yem Haydarî

(423 a-423 b)

-4-

Dîvân-ı Kemterî

(-...-/-...-/-...-/-...-)

(423 b)

Nakş-ı sun'un remzidir hüsnünde rü'yet perdesi

Hâce-i hükm-i ezeldendir hakikat perdesi

Sîreti sûrette mümkündür temâşa eylemek

Hâil olmaz ayn-i irfâna basîret perdesi

Her neye imân ile baksan olur iş âşikar
Kılmış istilâ cihânı hâb-ı gaflet perdesi

Bu hâyâl-i âlemi gözden geçirmektir hüner
Nice kara gözleri mahv etti sûret perdesi

Şem‘-i ‘aşka yandırıp tasvîr-i cismindir geçen
Âdem’i âmed-şüd etmekte azîmet perdesi

Kangı zılla iltica etsen fenâ bulmaz aceb
Oynatan üstâdı gör kurmuş muhabbet perdesi

Dergeh-i âl-i ‘abâda müstakîm ol [**Kemterî**]
Gösterir vahdet elin kalktıkça kesret perdesi

(423 b)

-5-

Dîvân-ı Kemterî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(423 b)

Pâdişâh-ı lem-yazel kıldıkta çün fermâ-yı ‘aşk
Mushaf-ı han-geh o dem çekildi kalem-tafrâ-yı ‘aşk

Bildiğinden geç gözüm nûru gel em-tıynet ol
Bak ne dersler gösterir ol hâce-i dânâ-yı ‘aşk

Bilme hâlık kimseyi kendi nasîbindir gelen
Hâsılı nahnü kasemnâda olan icrâ-yı ‘aşk

Geç hicâb-ı zulmeti durma Sekender tıynet ol
Kule-i kâf-ı hakîkat içredir ‘ankâ-yı ‘aşk

Çârşûyı terbiyetde pek olunur alış veriş
Gâfil olma aç gözün yağma olur kâlâ-yı⁵⁷ ‘aşk

Yâre mecbûriyet ettikçe dil-i mahzûnumuz
Bend edip zincir-i zülfe gezdirir Leylâ’yı ‘aşk

Bahr-i ‘aşkda rûzgâr-ı mihr ile ey [**Kemterî**]
Geştî-i cisme nümâyiş gösterir dalgâ-yı ‘aşk

(423 b)

-6-

Dîvân-ı Kemterî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(424 a)

Tâ ezel bezminde ikrâr eyleyen Şi‘îleriz
Bunda ol ikrârı tekrâr eyleyen Şi‘îleriz

Doğrudan doğru ri‘âyet eyleriz yok hilemiz
Şer‘-i enver ile refât eyleyen Şi‘îleriz

⁵⁷ Kumaş, sermâye

Dahl eden bir gün gelir tasdik eder erkânımız
Düşmeni kendüye hoş yâr eyleyen Şi‘îleriz

Derd-i ‘aşka dût olup Lokman'a minnet etmeyiz
Kendi derdimize tîmâr eyleten Şi‘îleriz

Hak Muhammed'le ‘Alî'nin sâyesinde [**Kemterî**]
Nefs-i bed evhâmı bîzâr eyleyen Şi‘îleriz

(424 a)

72- KEŞFÎ

Semâ'î Keşfi

(.---/---/---/---)

(505 a)

Verelden gönlümü dîvâneyim çeşm-i mücellâya

Esîr etti beni âhir felek serv ü semen-sâye

Feleklerle melekler 'âciz oldu âhu vâhımdan

O denli ağladım tâ kim sirişkim aktı deryâya

Senin 'aşkın ile âhir işim âh u enîn ettim

Bahûr-ı Meryem oldu dûd-ı âhım çıktı 'Îsâ'ya

Benim kendi murâdımca felek devr etmedi yoksa

Değişmezdim safâ-yı ülfeti fi'l-cümle eşyâya

Gurûr etme sakın [Keşfi] cihânın varlığından geç

Ne erler var sana üstün gelicek 'arş-ı a'lâya

(505 a)

73- KÖÇEK ABDÂL

Koşma Köçek Abdâl

(539 a)

Bihamdillâh bu meydâna
Muhammed Mustafâ geldi
İkrâr ettik birliğine
‘Alîyyü’l-Murtazâ geldi

‘Alî kırklara baş oldu
Hızır’a hem yoldaş oldu
Hasan Huseyn gardaş oldu
Şehîd-i Kerbelâ geldi

Kerbelâ’da kan saçıldı
N’eyleyim yardan geçildi
Ânda Kevserler içildi
‘Alî Zeyne’l-‘Abâ geldi

Şâh’ın mehdin okur diller
Açılmış bağçede güller
Ânda kevser içen kullar
İmâmım pîşvâ geldi

Muhammed'e inen Kur'ân

Okundu nüzülü'l-Furkân

Ütanıp pîrinden korkan

Öküz oldu gedâ geldi

[Köçek Abdâl] bu bîçâre

Nâil oldu bu güftâre

Niyâz eyledi ol yâre

Hemân Mâsûr-ı dâr geldi

(539 a)

74- KUL MUSTAFÂ

Koşma Kul Mustafâ

(538 a)

Gönül hakîkatli yârin avcundan
Katlanmaz billâhi nâz olmayınca
Sürerim dedi ‘âriflerin izini
Söyünmez âteşim köz olmayınca

Şükür hakîkate olmuşam gulâm,
Bahş olânlara yamân değılem
Sevdiğim bahş eylemiş bize selâm
Ya eksigi geçer az olmayınca

Fettâhoğlu cemâlini gördüğüm
Leyl ü nehâr hayâline erdiğim
Münkir menzil mi alır ey sevdiğim
Ya dîdâr mı görür göz olmayınca

Vücûdum yanıp dur âteşe nâra
Gönül ‘aşk elinden oldu sad pâre
Vazgeçmem pîrimden çekseler dâra
Arada engellik söz olmayınca

[**Mustafa**]’m vazgeçtim elde vârimden
‘Înâyet umarım ganî-gerimden
Gönül kuşu kalkmayınca serimden
Ya bahâr gelir mi yaz olmayınca

(538 a)

75- KUL ŞÜKRÎ

-1-

Koşma Kul Şükrî

(538 a)

Hey erenler gelin güzel sevelim
Güzel sevmek bize ‘Alî’den kaldı
Kokalım, kucalım meydân olalım
Güzel sevmek bize ‘Alî’den kaldı

Güzel sevmeyen dîdâra ermez
Dîdarı görmeyen Allâh’ı bilmez
Sevelim güzeli hatâsı olmaz
Güzel sevmek bize ‘Alî’den kaldı

Yiyelim içelim güzel hâl ile
Ezelim şerbeti seker bâl ile
Güzellik alınmaz dünyâ mâliyle
Güzel sevmek bize ‘Alî’den kaldı

Şu fânî dünyâda cânân güzeldir
Güzel gelen güzel giden güzeldir
Güzel Allâh güzel Merdân güzeldir
Güzel sevmek bize ‘Alî’den kaldı

Güzel yaratmış ezelden pîrim
Güzeller yoluna koymusum serim
[Kul Şükrî] bu dem ben güzel severim
Güzel sevmek bize ‘Alî’den kaldı

(538 a)

-2-

Koşma Kul Şükrî

(537 b)

Şâh Abdâl Mûsâ'ya bende olalı
Çilenin murâdın verir tez elden
Kara sancağında niyâz edeli
Muhammed'in yâdigârı ezelden

Mermer-i çerâğ bâtil olmaz bâtından
Hucceti var Şâh-ı Merdân zâtından
Halâs etti bizi nâr-ı katârından
Eşiğin bekleyip tüzün tüzelden

Âteşi kül oldu gösterdi nişân
Hudâ emr eyleyip oldu gülistân
Îmâna getirdi çok Yezîd Mervân
Kim 'Alî kahrını yıkıp bozaldan

Nefes etti yedi dağı yürüttü
Tuttu mesken tuzağını yer etti
Nûş eyledi yedi deryâ sırr etti
Hakîkat sırrını bize çözülden

Pîrim Hünkâr Hacı Bektâş-ı Velî'dir
Kokmak için imâmın gülüdür
[Kul Şükrî] der Abdâl Mûsâ 'Alî'dir
Ağlayıp da gözyaşını süzülden

(537 b)

76- LÂÎ MEKÂNÎ

Kalenderî Lâî Mekânî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(526 a)

Pâk eyle gönül çeşmesini tâ durulunca
Dîk tut gözünü gönlüne gönlün göz olunca

İnkârı ko dîl testisini ol çeşmeye tut dur
Ol âb-ı safâ-bahşla bu testi dolunca

Çün Hak seni derban der-hanesi kıldı
Dur kapıda gayrı koma tâ ânı bulunca

Evvel koma kim sonra çıkarması güç olur
Şeytân çerisi hâne-i kalbe koyulunca

Bir kere dokunsan teline sâz-ı derûnun
Bin türlü nevâzîşler düzülmez bozulunca

Sen çık aradan hânesini sâhibine ver
Bî şek gelir Allâh evine sen savulunca

Çektin bu cihân içre nice mihnet ü zahmet
Ol pîr-i Hudâ mürşid-i kâmilî bulunca

Ey [Lâ Mekân]'ım seni ben çok aradım çok
Gönlümde mukîm olducağın tâ duyulunca

(526 a)

77- LEYLÂ

-1-

Kalenderî Leylâ

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(526 a)

Hâlîmi ‘arz edeyim ölmez isem yâre sabâh
Bulsun Allâh için olsun buna bir çâre sabâh

Düşerim pâyına ol şâh-ı cihânın bu gece
Katlimi söyleseler Hazreti Hünkâr’a sabâh

Çektiğim derd-i felekten nice ta‘bîr edeyim
Ya nice söyleyeyim çeşm-i siyâh-kâre sabâh

Hasret-i derd-i elem cânıma kâr etti benim
Varayım yalvarayım vuslat-ı dildâre sabâh

Hazreti ‘İzzet’i tanzîre ne haddin [**Leylâ**]

Nazar eyler ise revnak verir eş‘âra sabâh

(526 a)

-2-

Dîvân-ı Leylâ [Terkîb-i Bend-i Nazîre-i Rûhî Bağdâdî]

(- - - / . - - - / . - - - / . - -)

(425 b)

Zâhid bizi ta'n etme ki biz Allahu pür-mestiz

Ol şevk-i muhabbet ile sübhâna şikestiz

Tâ Rûz-ı Elest'den beri mey nûş edegeldik

Sanman bizi zâhirde ki meyhânedede mestiz

Hâk-i rehiz cür'a san'at-i pîr-i muğânın

Düşdük der-i meyhânedede biz hâk ile pestsiz

Yetmez mi 'azîzim bize bu lutf u keremler

Hep ehl-i ma'ârif ile biz dürüst-be-dürüstüz

(426 a)Her kûşe-i meyhâne bizim meskenimizdir

Çokdan bu harâbâtda biz bâde-perestiz

Ez cân u gönül gûş ederiz nây ü rebâbı

Meyhânedede nûş eylemişiz köhne şarâbı

Ey dil sakınıp zevkine aldanma cihânın
Cân gözlerin aç aslına er sırr-ı nihânın
Meyhânedede mey nûş ederek mest ü harâb ol
Bin cân ile düş ayağına pîr-i muğânın
Samûrı giyip tantanayı başına alma
Zevk ister isen kadrini bil köhne ‘abânın
Dîvâne gibi râh-ı tevekkülde mukîm ol
‘Akla özenip dinleme pendin ‘ukalânın
Eğlence edin kendine zincir-i cünûnu
Gîsûsuna bağlan hele bir mâh-likânın
Âyine gibi ‘ârız-ı dildâre nazar kıl
Ey cân ü gönül ‘aşk-ı hakîkîye güzer kıl

Kan ağlamadan şimdi dü-çeşmim dolu nemdir
Çarhın bana bahş eylediği hicr ile gamdır
Erbâb-ı dil hâk-i mezelletde demâ-dem
Şimdi cühelâ zümresi şâyân-ı keremdir
Ahbâbıma ‘arz eylesem ahvâli bunu der
Ehl-i dile eğlence olan derd ü elemdir
Sen ölmektedir görüp ikbâl-i cihânı
Giydikleri billâhi kefen içdiği semdir
Ammâ beni bir hâle kodu neş’e-i gurbet
Nûş eylediğim mey yerine zehr ü sitemdir
Yâ Rab bana rahm eyle ki âteşlere yandım
Billâhi bu bâr-ı gamı çekmekden usandım

Göğsünde eğer var ise sâkî senin îmân
Sun bâdeyi ‘ayyâşını kıl hurrem ü handân
Dil-teşneliğim söyler isem ben sana sâkî
Kâfir dahî rahm eyler o dem kande Müselmân
Dilde yerin olmasa ve çeşmimde hayâlin
Sehpâ-yı firâkın beni eyler idi sûzân
Derd ü gam u hicrânla geçmededir ‘ömrüm
Hayfâ bana olmazsa eğer himmet-i pîrân
Bir kere nigâh et dil-i dîvâneye şâhım
Bülbül gibi gûyende eder nâle vü efgân
Dil-i bülbül-i nâlân ile bu ten kafesimdir
Sâkî getir ol bâdeyi âhir nefesimdir

Ol gamzesi fettân edeli ‘aklımı zâ’î
Her lahzada mecrûh u harâb olmada derd-i dil
‘Âşık dil-i dîvânedir eyler mi şikâyet
Her gördüğü meh-rûya eğer olmasa mâil
(426 b)Ol çeşm-i suhengularıda böyle kalırsa
Çok kan edegelpdür bilirim gamze-i kâtil
Zâhid n’ola münkir ise envâr-ı cemâle
Âsâr-ı Hudâ’yı begüm anlar mı o gâfil
Öğrenmeden evvel der-i medreseyi sofi
Ben mekteb-i ‘aşk içre değildim yine câhil
Ey dil yine sen râz-ı dili eyleme nihân
Bir gün ola ahvâlimize rahm ede yârân

Ben bir pûta dil bağlayalı hayli zamândır
‘Akıl almada kâfir ne yamandır rind-i cihândır
Ahvâl-i perîşânımı söylersem o şâha
Der ki şu‘arâ sözleri billâhi yalândır
Cân viricek zulmüne ol kâfir inanmaz
Al canımı Yâ Rab o cefâkârı inandır

kadîm ise eğer ‘aşkla yanmak

[Leylâ] kulunu âteş-i hicrânınla yandır
Ey båd-ı sabâ gözleri mahmûra gidersen
Bu matla‘ı yâd ile o dildârı uyandır
Vechinde göreliden beri biz nûr-ı Hudâ’yı
Ol şevkle terk eylemişiz râh-ı hevâyı

(425 b- 426 b)

-3-

Kalenderî Leylâ

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(526 a)

Dil âteş-i ‘aşkın ile yanıktır efendim
Çeşmim yine al kana boyanıktır efendim

Bülbül gibi şeb-i tâb-ı seher âh ederim âh
Cân gözlerim ‘aşkınla uyanıktır efendim

(526 b) Elbette bu ‘aşık sana cânın verecektir

Vallâhî inan kuluna sâdıktır efendim

‘İrfânına düşmez hele yüz verme rakîbe
Aldanma o gaddâra münâfiktir efendim

Etmem dil-i dîvâneden ölsem de şikâyet
Cevrin bana her vechle lâyıktır efendim

Tâ ruz-ı Elest’den bilmez misin âh
[Leylâ] sana bin cân ile ‘âşıktır efendim
(526 a-526 b)

-4-

Kalenderî Leylâ

(- . / . - . / . - . / . - .)

(526 b)

‘Âlemde müşâbih sana nâdirdir efendim
İnkâr edemem meh gibi zâhirdir efendim

Bakarım sana ayırmam iki gözlerimi ben
Her kande gidersem sana nâzırdır efendim

Kâküllerine bend edip ettin beni Mecnûn
Çeşmin hele ‘akıl almada sâhirdir efendim

Emrin var ise ‘aşık-ı bî-çârene söyle
Her hizmetini görmeye kâdirdir efendim

Redd eyleme bâbından o bî-çâreyi zîrâ
[Leylâ] seni vasf etmede şâ‘irdir efendim
(526 b)

-5-

Kalenderî Leylâ

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(526 b)

Benden sana bir ‘arz-ı muhabbettir efendim

Lâyık sana ihsân-ı mürüvvettir efendim

Teşrîf edip eyle bu gece bezmimi ihyâ

Üftâdelerin rûyuna hasrettir efendim

Ağyâre sunup leblerini ‘âşık-ı zâre

Gösterdiğin âlâm-ı kudûrettir efendim

‘Âşıklarının sâye-i ‘aşkında demâdem

Çektikleri yâr-ı gam ü mihnettir efendim

Esrârımızı duymasın ağyâr-ı siyâh-rû

[Leylâ]’da olan işte bu gayrettir efendim

(526 b)

-6-

Kalenderî Leylâ

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(526 b)

Bülbül gibi her şâm ü seher nâlelerim var

Bî-hûde değil sen gibi bir gonçe-terim var

Bîgâne niçün mahrem olsa bâğ-ı visâle

Havf etme elem benim âh u sihrim var

(527 a) Tâ cânıma yetti benim ta‘ne-i ağyâr

Söyletme beni dahî gönülde nelerim var

Zâlim benim ‘âşıklığıma şâhid ü ‘âdil

Al kan ile memlû mu değil dîdelerim var

Ağyâra yine ‘arz-ı cemâl ettin a kâfir

Ketm etme vallâhi o fenden haberim var

O şûh bizimle edeli ‘ahdi ferâmûş

[Leylâ] gibi eyvâh gönülde kederim var

(526 b-527 a)

-7-

Kalenderî Leylâ

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(526 b)

Kıl meclisi âmâde ne derlerse desinler

İç dilber ile bâde ne derlerse desinler

‘Anber gibi kâküllerini bir gece ‘âşık

Şemm eyledi rü’yâda ne derlerse desinler

Bend etti dili silsile-i zülfüne dildâr

Hâlâ ben o sevdâda ne derlerse desinler

Gam-ı mey bugün eylerse ihyâ beni ta‘yîb

Bir bir çıkar ‘ukbâda ne derlerse desinler

Bu kara yüzüm ak olsa da rûz-ı cezâda

Şimdi bana dünyâda ne derlerse desinler

Farkı nedir ‘âlemde bana medh ile zemmin

Sağ olsun ehibbâ da ne derlerse desinler

[Leylâ] o perî rûya biraz ‘arz-ı hulûs et

Düş pâyına tenhâda ne derlerse desinler

(526 b)

78- LEZİZÎ

-1-

Kalenderî Lezîzî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(527 a)

Yaslandığım kûşe-i meyhâne mi kaldı
Nûş etmediğim cür'a-i meyhâne mi kaldı

Ben şâm ü seher eylemede nâle vü efgân
Gûş etmediğim bülbül-i gülşâne mi kaldı

Hakk kadı olup na'bını bir kâmil olunca
Da'vamız 'aceb ol ulu dîvâna mı kaldı

Mecnûn gibi bir saçı Leyla'ya düşelden
Bend olmadığım zincir-i dîvâne mi kaldı

Cevr eyleme gel ben gibi nâçâra [**Lezîzî**]
Ol sîm ü yedden âfet-i devrâne mi kaldı

(527 a)

-2-

Kalenderî Lezîzî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(527 a)

Deprendi yine âteş-i hicrân içeriden

Yaktı bu benim cismimi sûzân içeriden

Çekmiş idin ey meh bu benim katlime bir hat

Olmaz mı ki aslâ kara fermân içeriden

Kuru hançerini sîneden al çek kerem eyle

Cûş eylemesin su gibi kânım içeriden

Gözyaşım ile nâme-i hâlim yazılıdır

Çıkamaz ne ‘aceb sen şehâ hûbân içeriden

Hayli oldu yatır firâş-ı firkatte [**Lezîzî**]

Az kaldı hemân çıkmağa bu cân içeriden

(527 a)

79- LISÂNÎ

Semâ'î Lisânî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(505 b)

Elest bezminde nakş etmiş binâ-i Âdem'i kudret
Ne sırdır cân verip kendi nûrundan eylemiş hikmet
Cihâna gelmeden maksad nedir fehm etmeli elbet
Bilen kurtuldu 'azâbdan kimi hâlâ çeker zahmet
Kimi dîdâr-ı Hak gözler kimi Hak'tan diler cennet
Uyan gâfil bu gafletten bu gün dünyâ yârın ahret
Tefekkür eyle 'ârifsen zîrâ hep bundadır gayret
Kelen gitmiş konan göçmüş yetişmez mi bize 'ibret

(506 a) Mekândan lâ-mekândır gaynunallâh kudret-i 'âmil

Vü ins ü cine hükm eyleyen bir kendidir 'âdil
Getirdi çâr kitâbı emr-i Hak'la verdi Cebrâîl
Budur bildiklerim zâhir ü bâtında şevk veren kandîl
Fenâ mülkünden 'ibret al ne durursun behey gâfil
Nûrundan nûr doğar gel olma cân gözü 'alîl
Tefekkür eyle 'ârifsen zîrâ hep bundadır gayret
Kelen gitmiş konan göçmüş yetişmez mi bize 'ibret

Cemâl-i Hak olam dersen cihânda bîhûde durma
Teninden hem cânından geç Hudâ'nın aslını sorma
Bulup bir mürşid-i kâmil delîl kıl boynunu burma
Gönül yap yıkma 'âlemde sakın bir câna taş urma
Düşürsen sen ol kendin o fi'ilden geç tuzak kurma
[Lisânî] haddeden geçti gel ey zâhid gönül yorma
Tefekkür eyle 'ârifsen zîrâ hep bundadır gayret
Kelen gitmiş konan göçmüş yetişmez mi bize 'ibret

(505 b-506 a)

80- LUTFÎ

-1-

Dîvân-ı Lutfî “Tahmîs-i Fuzulî”

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(425 b)

Dil-rubûde oldu ‘âlem şevket-i ‘unvânına
Cân dâdedirler cümlesi can atıp fermânına
Çok mu bülbül veş gelürlerse gülün kurbânına
‘Âşık oldur kim kılur cânın fedâ cânânına
Vermeyen cân etmek gerek noksânına

Âh-ı ateş-bârîdir mâl-ı melâli ‘âşıkın
Rûhı tenden cüdâdır kîl ü kâli ‘âşıkın
Bundan özge olmaya hiçbir ‘arzuhâli ‘âşıkın
Cânını cânâna vermedir kemâli ‘âşıkın
Meyl-i cânân etmesin her kim ki kıymaz cânına

Âb-ı la‘lin nice bin ihyâ-yı eslâf etmesin
Kadd-i mevzûnun Hudâ mânend-i kân etmesin
Dâğ-ı sînen [Lutfî]yâ görsün de insâf etmesin
Hiç kim cânân için cân vermeye lâf etmesin
Kim gelipdür bu sıfât ancak [Fuzulî]şânına

(425 b)

-2-

Dîvân-ı Lutfî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(425 b)

Ey gönül gel kıl tahammül gör ne kimyâdır sabûr

Aç gözün ızhâr-ı cândan feyz-i Mevlâ'dır sabûr

Okunur isbat ile âyât-ı Kur'ân derin kitâb

Bin bir ismin hâtemi ma'nâda kübrâdır sabûr

Ger vücûdun kasrının sultânı Hû'dur Hû

Sûre-i seb'u'l-mesânî yed-i beyzâdır sabûr

Buldular bunda kemâl evliyâlar sabr ile

'Azm-i râhın lîk evsâfında elâdır sabûr

Sabr ile cümle murâdın verdi Rabbü'l-Âlemîn

Vird-i ezkârın senin her demde esmâdır sabûr

Gayrıdan geç birliğin esrârını fark eylegil

Hem şerî'atde, tarîkatde gör ne ra'nâdır sabûr

Küntü kenzün mahfînin bünyârdıdır bu tâ ebed

Der ki [**Lutfî**] hâme-i kudretle imlâdır sabûr

(425 b)

81- MAĞFÛRÎ

Koşma Mağfûrî

(539 a)

Kimse pahâ biçmez gevher taşına

Bir kâmilce sarrâf karışmayınca

Kimse üstâd olmaz kendi başına

Bulup bir erbâbın danışmayınca

Sevdâ ne müşküldür zehîr dikenî

Cismi harâb eder çürütür teni

Her nereye varsam söyletir beni

Bu ‘aşkın eseri savuşmayınca

Afv eyle [Mağfûr]’un pür ‘isyânını

Akıtma dîdeden dökme kânını

Kimsenin gurbette alma cânını

Varıp sılasına kavuşmayınca

(539 a)

82- MAHFÎ

-1-

Dîvân-ı Mahfî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(427 b)

Şem‘-i ruhsârın gören gözler güzel gözler seni

Hüsn-i envârın gören gözler güzel gözler seni

Sen ne gevhersin efendim kimse bilmez sırrını

Sırr-ı esrârın gören gözler güzel gözler seni

(428 a) Dîde-i ağıâr senin kadrin ne bilsin serv-i nâz

Nâz-ı refâtârın gören gözler güzel gözler seni

Âteş-i ‘aşk-ı muhabbet lezzetinden buldu dil

Dilde dildârın gören gözler güzel gözler seni

Seyr eder erbâb-ı dilde mâh cemâlin [Mahfî]

Mahfî izhârın gören gözler güzel gözler seni

(427 b- 428 a)

-2-

Koşma Mahfî

(539 a)

Bir Âdem bağlansa yâr bendine

Dilde noksân eder ‘ibâdetini

Mağrûrluk getirir kendi kendine

Her kim beğenirse kıyâfetini

Nazar kıl cihânın dîdesi gamda

Mürüvvet kalmadı hiçbir insânda

Metânet olmasa mülk-i cihânda

Kişi terk eder mi velâyetini

[Mahfî]yem ben doğru yolumdan susmam

Fakîr oldum deyü kimseye küsmem

Mevlâ'nın beytinden ümîdim kesmem

Herkes arzu çeker ziyâretini

(539 a)

83- MAHZÛNÎ

Dîvân-ı Mahzûnî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(427 b)

Dâr-ı dünyâyı ferah menzil sandım kaldım

Merkez-i dâire-i gamda kapandım kaldım

Oldu hem-râhlarım Ka‘be-i maksûda visâl

Ah şeyhim nideyim ben bu yolda ya yandım kaldım

Dün kilisede gezer bir sanemi seyr ettim

Hayret-i ‘aşk ile duvara dayandım kaldım

Bir perîşâne gönlümü dağıttı zülfün

O perîşanlığa düştüm oyalandım kaldım

Şu‘arâ böyle gazel söylemeli [**Mahzûnî**]

Güzel ammâ rûy-ı ma‘nâda usandım kaldım

(427 b)

84- MA'RÛFÎ SALTİK

-1-

Semâ'î Ma'rûfî Saltık

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(507 b)

Uyan ey cân ki isrâ kıl vaktin hoş demi geldi
Cesed kabrinde kalma çık ki haşrin mevsimi geldi

Vücûdun dağları 'aşkın yelinden savrulup gitti
Şühûdun bağları ter kılmağa feyzin yemi geldi

Açıldı âsmân-âsâ gönül ayrı ta'alluktan
Dürüldü defter-i gaflet, tecellî 'âlemi geldi

Tenin perin gümüş, canın göğsün âltûndan eyle
Bugün sırr-ı Hudâ iksîrinin bir mahremi geldi

Yeter hicr-i yârin yâresiyle haste-dil ol var
Ki ol yârin visâlınden bu yâre merhemi geldi

Bu dem zât ü ef'âl ü sıfâtın sordum ahvâlin
Bugün rû-yı zemîne ehl-i dil Âdemî geldi

Gönül mülk-i Süleymân'a nazar kılmaz hakîkatde
Tecerrüd tahtının zîrâ ki ibn-i Edhem'i geldi

Gönül yerden değil ‘arş u kürsîden de vâsi’dir
Ki zîrâ ism ü vâsi’de müsemmâ hemdemi geldi

İnip ol şâm-ı kalb içre mülâkî oldu Mehdî’yle
‘Îsâ’yı atasız doğuran o rûh-ı Meryem’i geldi

Giyip ihrâm-ı tecrîdi visâl-i Ka‘be-i dilde
Arıtan gayrı Bârî’den o yârin zemzemi geldi

Cemâl-i Kibriyâ’nın berk urup envârı ey [Saltık]
Kemâl bezmine ‘uşşâk için câm u Cem’i geldi
(507 b)

-2-

Dîvân-ı Ma‘rûfî Saltık “Tahmîs-i Yûnus Emre”
(. - - / . - - / . - - / . - -)

(426 b)

Her zerrede ‘ayân özün Ka‘bede nedir

Bir noktadır senin sözün kudsi koca bu kitâb nedir

Senden gayrı yokken bârını soracağın hesâb nedir

Sensin bize bizden yakın görünmezsün hicâb nedir

Çün ‘aybın yok gökçek yüzün yüzündeki nikâb nedir

Kadri yüce ey bârığah sana şâhid şems ile mâh

Bu esrâra olup âgâh bu mülke gayrı senden şâh

Ki yokken her an her gâh, sensin sana hep secdegâh

Sen ettin ey pâdişâh yehdillâhü limen yeşâ’

Şerîkin yok senin hâşâ suçlu kimdir ‘azâb nedir

(427 a)Duyunca mahrem-i nâdân gönülden eyledin şâdân
Alınca zâtının tadın demâ-dem eyleriz yâdın
Sevince eyledin dâdın şükür Yârab görüp va‘din
Rahîm dürür senin adın rahmânlığın bize dedin
‘Âsilere müjdeledin lâ taknutû hitâb nedir

Her şey doğar kudretinden cemâlinin rü‘yetinden
‘Ayân oldu satvetinden görünce hüviyetinden
Şaşırdın hep hayretinden ezel hamrın şerbetinden
Biz umarız mürüvvetinden cümle eşyâ hazretinden
Senin Ey hak rahmetinden bu bir avuç türâbındır

Nerdedir canların cânı kandedir bu mülkün hânı
Sen evvel fehm et bu ‘irfânı ki yoktur kurb-ı ba‘dânı
Ararsan ger dü cihânı bulam deyü hep cânânı
Kanı bu mülkün sıltânı sen ten isen kanı cânı
Bu göz görmek diler ânı bu melce’-i meâb nedir

[Saltık] sözü ezip büzmez bu yüzden kimseyi üzmez
Yâr iledir gayrı bilmez ondan özge bir şey görmez
Gönlüne nakş eden silmez gören yârin budur demez
[Yunus] bu göz ânı görmez görenler hod haber vermez
Bu menzile ‘akıl ermez bu kurduğun serâb nedir

(426 b- 427 a)

85- MATLÛBÎ

-1-

Dîvân-ı Matlûbî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(428 b)

Biz girde ehl-i ‘aşkız hiç karâr olmaz bize
Giymişiz mâtem libâsın zerre ‘ar olmaz bize

Biz kanâ‘at ehliyiz bâb-ı rızâdan dönmezüz
‘Aşk ile ‘âlûdeyiz dilden zarar olmaz bize

Zülf-i yâre meyl verip dil vermişiz bin cânla
Tâ ezel sevdik seviştik gayrı yâr olmaz bize

Kim ki esrâr-ı ene’l-Hak remzini fehm eylemez
Hakk’a tâlib olmayanalar hissedâr olmaz bize

[**Matlûbî**] pîrin sana çok lutf u ihsân eyledi
Himmet-i ‘Alî gibi bir yâdigâr olmaz bize

(428 b)

-2-

Semâ'î Matlûbî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(507 a)

Gel ey tâlib tefekkür kıl dolanma kûhu sahayı
Yarış bir dâmen-i pîre gör ânde vech-i Mevlâ'yı
Tarîk-i müstakîme bir kadem bas bil tevellâyı
Dilinde zikr ü fikr eyle vürûd-ı ismiyle esmâyı
Oku 'ilm-i ledün dersin nedir bil nokta-i bâyı
Özünde bulmak istersen eğer sen bu mu'ammâyı

Bu pendim gûş-ı cân eyle kadem bas bezm-i 'irfâna
Dilersen vasl-ı yâr olmak fedâ kıl cânı cânâna
Hakîkat menzilin gözle takıl zencîr-i kârbâna
Soyunup varlı libâsından kadem bas ger bu meydâna
Oku 'ilm-i ledün dersin nedir bil nokta-i bâyı
Özünde bulmak istersen eğer sen bu mu'ammâyı

Delîl-i 'aşka uy ol kim hakîkat sırrına âgâh
Tulû' etmektedir her dem erenler bezmine ol mâh
Çerâğ-ı şem'î uyandır 'ayân olsun cemâlullâh
Geçirsin defter-i dîvânına sa'y eyleyip ol şâh
Oku 'ilm-i ledün dersin nedir bil nokta-i bâyı
Özünde bulmak istersen eğer sen bu mu'ammâyı

Cehâletten berî olmak dilersen kalp pasın sil
Gel ânda tıfl-ı mekteb ol bulup bir mürşid-i kâmil
Çalış seb‘u’l-mesânî dersin etmekliğe tahsîl
Haberdâr ol bu esrâra gözün aç kendi kendini bil
Oku ‘ilm-i ledün dersin nedir bil nokta-i bâyı
Özünde bulmak istersen eğer sen bu mu‘ammâyı

(507 b) Silip bildiklerin hep mecmu‘-i dilden ferâmûş et
O demde nushunu ol kâmilin gûşuna mengûş et
Sunuldukta sana dest ur sakî hem âbını nûş et
Yürü [Matlûbî]-veş sen de bu bağı meyvesin hoş et
Oku ‘ilm-i ledün dersin nedir bil nokta-i bâyı
Özünde bulmak istersen eğer sen bu mu‘ammâyı
(507 a-507 b)

-3-

Dîvân-ı Matlûbî

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(428 b)

Zâhidâ sen yok mu sandın ehl-i ‘aşkın rehberi
Tâlibân-ı ‘aşk olan bassın ayak gelsin beri

Bâ-i bismillâhdan aldık dersimiz bir noktadır
Aç basîret gözlerin gör Haydârîyiz Haydârî

Râhımız râh-ı ‘Alî erkânımız erkân-ı Hak
Dönmeviz ikrânımızdan Ca‘ferîyiz Ca‘ferî

Lahmuke lahmî buyurdu Hak habîbi hakkına
Sen de idrâk ettin ise gör vücûd-ı mefhari

Ger suâl eyler isen [**Matlûbî**]’den bu remzi sen
Himmat-i pîrân ile olduk o kenzin mazharı

(428 b)

-4-

Dîvân-ı Matlûbî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(428 a)

Cân u dilden Muhammed Mustafâ’dır sevdiğim
Haydar-ı Kerrâr ‘Aliyyü’l-Murtazâ’dır sevdiğim

Ağular içtik Hasan Hulki Er-Rızâ’nın ‘aşkına
Cân ü baş verdik Huseyn-i Kerbelâ’dır sevdiğim

Biz ‘Aliyyü Zeyne’l-‘Abâ’ya yüz tutup dedik belî
Ca‘fer-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’dır sevdiğim

(428 b)Şol Takî vü bâ-Nakî’in zikri fikri kaydımız
‘Askerî hem Mehdî-i sâhib-livâdır sevdiğim

[**Matlûbî**]’yem bunların râhında ikrâr vermişem
Dergehinde hâkim-i pîr-i Hudâ’dır sevdiğim

(428 a- 428 b)

86- MAZHARÎ

Dîvân-ı Mazharî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(427 b)

Hasta düştüm yatarım hicrân-firâş üstüne
Âh dedikçe gözlerimden kan akar bâş üstüne

Kim ede dünyâyı ma‘mur âhiri vîrânedir
Kimse koymuş var mı hiçbir tâş bir tâş üstüne

Sevdiğim bu bendesin arzu edip gelsin demiş
Her ne emr eylerse şâhım sözleri bâş üstüne

Cebhe-i pâkinde gördüm min ‘aliyyü’l-‘arşi istivâ
Kilk-i kudret böyle hat çekmiş iki kâş üstüne

[Mazharî]’nin sözlerin beyhûde sanma zâhidâ
Cümle pîrler kutb-ı ‘âlem Hâcî Bektâş üstüne

(427 b)

87- MEBNÎ

Dîvân-ı Mebni

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(427 a)

Tâ rûz-ı ezel zincir-i hûb ile be-bestiz

Evlâd-ı resûlü severiz Tanrı-perestiz

Mey sundu bize bezm-i elestde sâkî-i kevser

Biz mey-i muhabbet nûş edip ‘aşk ile mestiz

O meyden urup teşne-i feyz-i Hudâ El-Hakk

Tâ haşre değin ayamayız mest-i elestiz

Biz bendesiyiz sıdkla ol şâh-ı şehîdin

Düşmenine düşmen oluben dostuna dostuz

Erlikcesine er gezeriz [**Menbi**] cihânda

Gerçi bî-diliz hem dahî bî-câne bedestiz

(427 a)

88- MECNÛNÎ

-1-

Semâ'î Mecnûnî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(507 a)

Nedendir zâhidâ her dem sezersin ehl-i 'irfânı

Gel ey gâfil sakın hâli kısâs etme bu meydânı

Bu meydân-ı muhabbettir sîladır ser veren gelsin

Benimle kim koyar meydân-ı 'âşka bâş ile cânı

Gönül bir Ka'be'dir derler değılsin yapmağa kâdir

Ne lâzım sana her demde yıkarsın Beyt-i Rahmân'ı

Deme mazlûmların âhı kalır 'âlemde yanında

Bulursun 'âkıbet bir gün kazâen tîğ-ı Rabbânî

Felek bir çarh-ı gerdûndur sakın aldanma [**Mecnûnî**]

Geçerdi tâc ü tahtından nice yüz bin Süleymân'ı

(507 a)

-2-

Semâ'î Mecnûnî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(506 b)

Ferâgat kıl behey gönül umûr-ı vasl-ı dilberden

Bilirsin ki vefâ gelmez cihân içre güzellerden

Halâyıktan müberrâdır bu erkân-ı tarîkatden

Kalender olmayan 'âşık silerler ânı defterden

Bugün minberde bir vâ'iz güzel seveni ta'n etmiş

Yok imiş ânda bir 'âşık çekip indire minberden

(507 a)Bak şu câhil-i nâdâna beni nâr ile korkutur

Sanırsın şimdi gelmiş ol berât ile cehennemden

Felek sipâh-ı 'âlemdir sakın aldanma [**Mecnûnî**]

Ne denli kahramân olsan çekerler çarh-ı çenberden

(506 b-507 a)

89- MEHDÎ BABA

Dîvân-ı Mehdî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(426 b)

Pîr-i erbâb-ı muhabbet vâkıf-ı sırr-ı ‘Alî
Şem‘-i meydân-ı hakikat mürşid-i sâhib-makâm

Hân-kâh-ı nâz-ı nazeninim rûkn-i ‘ulvî sîreti
Hazreti Hilmî Baba kim muktedâ-yı hâs u ‘âm

Hâlet-i ‘ömründe takrîr etdiği dîvânını
‘Âcizâne hıfza gayret eylemişdim ben müdâm

İstedim herkes bu bağın güllerinden koklasın
Kisve-i tab‘a sokup neşrine ettim ihtimâm

Hayr ile yâd olmaya olsun vesîle hizmetim
Hoş sadâ koymak cihânda en mukaddes bir merâm

[Mehdî]yâ hamd eyle kim hamd eylemek hengâmıdır
Himmet-i ihvân ile dîvân-ı “ hikemî” oldu tâm

(426 b)

90- MEHMED ALÎ HİLMÎ DEDE BABA

-1-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(- . . - / - . - / - . . - / - . . -)

(436 b)

Mâlik-i mülk-i bekâ menba‘-ı cûd u sehâ
Gevher-i genc-i hayâ ma‘den-i kân-ı vefâ
Vâkıf-ı sırr-ı Hudâ dâhil-i bezm-i ‘alâ
Lem‘a-i nûr-nümâ enver-i kul innemâ
Mürşid-i müşkil-güşâ ya‘nî Tûrâbî Baba

Câmi‘-i feyze mahal fazlına yetmez hâlel
Kâşif-i remz-i hüve‘l-evvel ü âhirü ezel
Her ne ki vardır güzel zâtına olmaz bedel
Kutb-ı reh-i lem-yezel nâsiye-i ‘İzz ü Cell
Mürşid-i müşkil-güşâ ya‘nî Tûrâbî Baba

Fâ‘il-i muhtârdır a‘zam-ı ebrârdır
Sâhib-i esrârdır nâzım-ı güftârdır
Bir meh-i ruhsârdır Ka‘be-i dîdârdır
Enver-i envârdır Hazreti Hünkâr’dır
Mürşid-i müşkil-güşâ ya‘nî Tûrâbî Baba

Şöyle ki bir pâk zât ahsen-i nûr sıfât
Râşid-i râh-ı necât kâşif-i her müşkilât
Vâris-i hem mu‘cizât rehber-i silk-i salât
Nutk-ı feminden hayât nûş eden olmaz memât
Mürşid-i müşkil-güşâ ya‘nî Tûrâbî Baba

Evvel ü âhir-i kadîm ‘âlim ü ‘ilm ü ‘alîm
Mazhar-ı feyz-i Rahîm nokta-i bâ-i besîm
Hem elif ü lâm ü mîm hilkat-i hulk-ı halîm
[**Hilmî-i**] kemter nedîm zikr-i nebî eyler kadîm
Mürşid-i müşkil-güşâ ya‘nî Tûrâbî Baba

(436 b)

-2-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(.- -/.- -/.- -/.-)

(431 a)

Ey veliyyullâh-ı ekrem ey künûz-ı zü'l-metâ'
Âciz ü bî-keslere sensin muîn ü muktedâ
Ehl-i derdin derdinden olur dâim devâ
Hân-kâh-ı mukaddemin derd ehline dârü'ş-şifâ
Bî-devâ kaldım çü dermân isteyü geldim sana
El-meded Yâ Şah Kulu Sultân Yâ Mansûr Baba

Hâk-i pâyi merkadin tûtiyâ-yı çeşm-i âşıkân
Âsitân-ı dergehin derd ehline kehfü'l-emân
Mücrim ü bî-çâreye sensin zahîr ü müste'ân
Yüz sürenler sıdk ile âzâd olur gamdan hemân
Bî-devâ kaldım çü dermân isteyü geldim sana
El-meded Yâ Şah Kulu Sultân Yâ Mansûr Baba

Sensin ol sultân-ı zîşân-ı kerîm ü pür-himem
Bâb-ı ihsânın tutan çekmez cihân içre elem
Cevher-i in âmına mazhar olan çeksin mi gam
Zikr edip nâmın şehâ er dem dahîlin söylerim
Bî-devâ kaldım çü dermân isteyü geldim sana
El-meded Yâ Şah Kulu Sultân Yâ Mansûr Baba

Zâr u giryânım eşiğin hâkine düştüm meded
Nâle-i uşşâkına sensin meded-res kılma red
Dürr-i bâhr-i cûduna yoktur ebed hadd ü aded
Tâb u tâkatten biri etti beni endûh u derd
Bî-devâ kaldım çü dermân isteyü geldim sana
El-meded Yâ Şah Kulu Sultân Yâ Mansûr Baba

Türbe-i pâkin kılur ins ü melek dâim tavâf
Hall-i müşkildir kapın sensin rumûz-ı inkişâf
Lutfına mazhar olanlar neccînâ mimmâ nehâf
[Hilmî]-i bî-çâre 'abdin cürmünü eyle muaf
Bî-devâ kaldım çü dermân isteyü geldim sana
El-meded Yâ Şah Kulu Sultân Yâ Mansûr Baba

(431 a)

-3-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(430 b)

Şem-i mihrâb-ı imâmetdir Aliyyü Zeyne'l-Abâ

Rehber-i râh-ı hidâyetdir Aliyyü Zeyne'l-Abâ

Hamse-i âl-i abânın sırrı kendinde ayân

Sun-ı feyz-i reşâdetdir Aliyyü Zeyne'l-Abâ

Ceddidir şâh-ı velâyet ceddesi binti Resûl

Zâde-i Fahr-i siyâdetdir Aliyyü Zeyne'l-Abâ

Seyyidü's-süccâddır zât-ı şerîfi şübhesiz

Nûr-ı kandîl-i ibâdetdir Aliyyü Zeyne'l-Abâ

Şâfi-i bezm-i belâdan aşk-ı şevkullâh ile

Nûş-ı sahpâ-yı şehâdetdir Aliyyü Zeyne'l-Abâ

Gösterirdi nâs içinde nice bürhân-ı azîm

Vâris-i genc-i velâyetdir Aliyyü Zeyne'l-Abâ

Nâm-ı pâkin vird edin [**Hilmî Dede**] subh u mesâ

Pertev-endâz-ı şefâ'atdır 'Aliyyü Zeyne'l-'Abâ

(430 b)

-4-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(436 a)

Hamdülillâh olmuşuz biz bende-i âl-i ‘abâ

Nola virdim olsa subh ü şâm Huseyn-i Kerbelâ

‘Âşık-ı sâdıkların yas eyleyip kan ağlasın

Gelmemiştir bir nebî evlâdına böyle belâ

(436 b)Münkir-i ahiret mi oldun ey pelîd-i kâfir Yezîd

Ya yarın sormaz mı senden ol habîb-i kibriyâ

Rûz-ı mahşerde nice cânlar tahammül eylesin

Nâleler kıldıkça ol gün Fâtıma Hayrû’n-Nisâ

Anladınsa sen eğer ille’l-meveddete dersini

‘Akl ü fikrin dahî kalbin olmaz ânlardan cüdâ

[Hilmî] başın ko ayırma âsitân-ı Haydar’da

Şöyle bil bunlardır ancak ibtidâ vü intihâ

(436 a- 436 b)

-5-

Semâ'î Mehmed 'Alî Hilmî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(508 a)

'Kaşınla kirpiğin, zülfün senin ey kâmet-i zibâ

Biri misk ü biri 'anber birisi sünbül-i ra'nâ

Cemâlin hüsn ü ânın ruhleri âlin gül endâmın

Kamer tal'at, melek haslet perî peyker saçı Leylâ

Gözün âhû dişin inci dehânın hokka-i dârû

Nigâhın cân verir merde dile nutkun eder ihyâ

Müsel sel tura-i gîsûların hablü'l-metîn olmuş

Mühelhel sûretin 'uşşâka nûr-ı 'urvetü'l-vüskâ

Kulağın mahzen-i hikmet meşâmın bûy alır Hak'tan

Dudağın çeşme kudret lisânın kenz-i lâ-yefnâ

(508 b)Vücûdun Tûr-ı Sînâ-yı tecellî-gâh-ı Mevlâ'dır

Göründü dest-i pâkinden zehî sırr-ı Yed-i Beyzâ

Tavâf eyler melâik ins ü cinn [**Hilmi Dede**] ey yâr

Yüzün beyt-i mu'azzamdır cemâlin kible-i 'ulyâ

(508 a-508 b)

-6-

Kalenderî Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(- . / . - . / . - . / . - .)

(529 a)

‘Azm et bakalım her yola cânâ yorulunca

Kalbin bulanık havzı ya kim tâ durulunca

‘Aklın başa devşir sakın aldanma hayale

Sonra döğünürsün taşa başın urulunca

Sahrâ-yı hakîkatte gel ayrılma sürüden

Kasâb-ı felek tutma pâyın görölünce

Bî-fâide sad tevbe ile son pişmanlık

Kaddin ham olup defter-i ‘ömrün dürülünce

A ‘mâl-i netîcen düşünüp eyle tefekkür

Mahşer günübu hâlet-i mekrin sorulunca

Cehd et çıkarıp [**Hilmî**] gerü hâneye koma

Nefsin çerisi mülk-i gönülden sürülünce

(529 a)

-7-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(436 a)

Tarîk-i ‘aşka gir cânâ sevâd-ı mâsivâdan geç

Makâm-ı terk ü tecrîde erip nefis ü hevâdan geç

Rızâ vü emr-i Hakk’ı tut yapış bir dest-i mürşîde

Vücûd-ı alleme’l-esmâyı bil şirk ü riyâdan geç

Hakîkat bâbının miftâh-ı ‘aşk-ı sırr-ı âlâdır

Dühûl itmek dilersen bezm-i hâssa hâss u lâdan geç

Hayâl-i nefis imiş ‘âlemde hubb-ı saltanat zevki

Telebbüs et libâs-ı fakrı da havf ü recâdan geç

Bekâ billaha yetmeklik dilersen sen de ey [**Hilmî**]

Hased, bugz ü tama‘ kin tutma gel kibr-i fenâdan geç

(436 a)

-8-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(. . - - / . . - - / . . - - / . . - -)

(435 b)

Hasta-i hicrân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

Tâlib-i dermân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

Rûzu şeb durmaz gözlerim kan yaş döker her bir taraf

Dem-be-dem giryân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

Gam bucâğında enînü vâh olupdur kâr-ı men

Sûhte-i sûzân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

Hâlî olmaz bir nefes yârin hayâli dîdeden

Bende-i cânân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

Gülşen-i vahdet sarây-ı ‘uzlet ettim ihtiyâr

Hâdim-i sultân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

İsterim eltâf-ı ihsânın bana her dem ola

Tâbi ‘-i fermân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

(436 a) Rahm kıl bu [**Hilmî-i**] bîçâre mücrim bendene

Cân fedâ cân-ı ‘aşkım Yâ ‘Alî senden meded

(435 b - 436 a)

-9-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(431 a)

Âşık-ı dîdâr-ı aşkım Yâ Alî senden meded

Mâil-i dildâr-ı aşkım Yâ Alî senden meded

İsterim yârin cemâlli nûrunu her dem görem

Tâlib-i envâr-ı aşkım Yâ Alî senden meded

Âlem-i sûretde vü manîde sensin pâdişâh

Bende-i hünkâr-ı aşkım Yâ Alî senden meded

(431 b)Bâb-ı lutfundan diler senden gönül şefkat müdâm

Hâdim-i esrâr-ı aşkım Yâ Alî senden meded

Bâde-i aşkınla kandır kevserin sâkîsisin

Sâkin-i gülzâr-ı aşkım Yâ Alî senden meded

Derd-mendindir bu [**Hilmî**] kıl devâlar derdine

Tâ ezel bîmâr-ı aşkım Yâ Alî senden meded

(431 a -431 b)

-10-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(433 a)

Ey velâyet bağının perverde-i vahdet-i gülü
Vech-i pâkin cilvegâh-ı reng-i envâr-ı celî
Vasf-ı hüsnün bülbülüdür evliyâ-yı Rumeli
Feth eden sensin diyâr-ı Rum’u ey gerçek velî
Es-selâm ey nesl-i Haydar Hazreti Seyyid ‘Alî

Hâk-i pâk-i merkadindir kühl-i erbâb-ı basîr
Kalb-i ‘âşıkâmı rûhâniyyetin eyler münîr
Âsitân-ı dergehindir melce’-i ehl-i fakîr
‘Âşık-ı sâdıklara sensin zahîr ü dest-gîr
Es-selâm ey nesl-i Haydar Hazreti Seyyid ‘Alî

Sen sarây-ı ma‘rifet tahtında ‘âdil-i şâhsın
Âsumân-ı burc-ı himmetde münevver-i mâhsın
Nokta-i bâdır zuhûrun harf-i Bismillâhsın
Seyyidü’s-sâdât-ı evlâd-ı resûlullâhsın
Es-selâm ey nesl-i Haydar Hazreti Seyyid ‘Alî

(433 b) Zât-ı pâkindir veliyyullâh kutbü'l-‘ârifîn
Menzilin bezm-i velâyet içre gavsü'l-vâsılîn
Kâşif-i remz-i hakikat mazhar-ı nûr-ı mübîn
Mahrem-i sırr-ı hüviyet hem-dem-i rûhü'l-emîn
Es-selâm ey nesl-i Haydar Hazreti Seyyid ‘Alî

Türbe-i pâk-i şerîfindir meskân-ı mü'minân
Bîkes ü bîçâregâne dergehin dârü'l-emân
Gam-keşân-ı mücrim sensin mu'în-i müste'ân
Senden istimdâd eder bu [Hilmî-i] kemter hemân
Es-selâm ey nesl-i Haydar Hazreti Seyyid ‘Alî

(433 a -433 b)

-11-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(433 a)

Rûzu şeb vird-i zebânım dilde cânânım ‘Alî
Râhına olsun fedâ bu cismle cânım ‘Alî

Kişver-i iklim-i tende pâdişâh-ı ‘izz ü câh
Taht-ı dilde hükm eden ‘adl ile sultânım ‘Alî

Dudumân ehl-i tecrîdiz tarîk-i ‘aşkda
Sâdıkân-ı dîn-i Ahmed içre îmânım ‘Alî

Hazreti Mahbûb-ı Hallâk-ı Cihânın dîdârı

“Hel etâ” şânında menzil-i sırr-ı kurbânım ‘Alî

Ben muhibb-i Ehl-i Beyt’im dönmezem ikrârdan

Rükn-i ehlullâh içinde ‘ahd ü peymânım ‘Alî

Ref’ edip zulemât-ı nefsi Hızır-veş buldum hayât

Âsmân-ı dilde [**Hilmî**] nûr-ı sübhânım ‘Alî

(433 a)

-12-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(432 b)

Yaradılmazdan cihânın vâri ‘akdemdir ‘Alî

Hâdî-i ins ü melek ser-tâc-ı efhamdır ‘Alî

Nûr-ı vâhidden Muhammed’le ‘Alî etti zuhûr

Menzil-i sırr-ı velâyet içre tev’emdir ‘Alî

Kesret-i kevnân içinde Nûh-ı zevrâk misâl

Keştî-i ‘aşk-ı İlâhî zât-ı muhkemdir ‘Alî

Hızır ü Mûsâ’yı leb-i deryâda bir minkâr ile

Etti irşâd anları mürşid-i ikrâmdır ‘Alî

Hayme-i mînâ-yı tecrîd içre şâh-ı lâ-fetâ
Nefhâ-i enfâs-ı Meryem ‘Îsî-i demdir ‘Alî

Virdin olsun her nefes ihlâs ile müdâm
Zât-ı esmâ içre [**Hilmî**] ism-i a‘zâmdır ‘Alî

(432 b)

-13-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(434 a)

Hazreti pîr kim isnâ ‘aşerin nesli külli
Düşecek Rûm’a güvercin sıfat ânın zıllı
Suluca Karahöyük nâmında tuttu mahalli
Geldi Rum erleri arslana süvâren dükeli
Bize gösterdiler tuttuğumuz kudret-i eli
Yed-i feyzinde görüp bildiler ol mihr-i celî
Dedi Emre’ m sana Tapduk sana ey şâh belî
Evliyâ zümresinin eşref-i kutb-ı ezeli
Vâris-i ‘ilm-i nebî zâde-i evlâd-ı ‘Alî
Nâmın nâm-ı Muhammed Hacı Bektâş-ı Velî

Suluca Karahöyük oldu o sultâna makar
Ki var ol yerde kerâmetlerinden çok eser
Biri ez cümle ki ak kaya yürütmüş nice yer
Biri de hinta vü çavdarı kılıp anda hamîr
(434 b)Birisi ak deyü emr eyleyicek akdı pınar
Biriydi beş taş olup Hakk’a şehâdet eyler
Birisi milh ki dürr ü gevher
Bu kerâmetleri inkâr eden olur ekfer
Vâris-i ‘ilm-i nebî zâde-i evlâd-ı ‘Alî
Nâmın nâm-ı Muhammed Hacı Bektâş-ı Velî

Suluca Karahöyük’de var idi bir âdem
Yoğurur idi çamur yapmak için kerpiç hem
Etmeye yardım âna vardı o şâh-ı ekrem
Ehl-i şekler dediler Hazreti Hünkâr’a o dem
Gel yoğur bu kara taşı var ise sende himem
Yoğurup etti hamur gibi taşı kân-ı kerem
İz edip ol hicre bastığı yerlerde kadem
Şidi der âna Hamurkaya nâmın ‘âlem
Vâris-i ‘ilm-i nebî zâde-i evlâd-ı ‘Alî
Nâmın nâm-ı Muhammed Hacı Bektâş-ı Velî

O civârda var idi bir kara taşdan bir gâr
Özüne çilegeh etmişdi o gârı Hünkâr
Çıkarıp erba‘în ol gârda çün leyl ü nehâr
Geldi bir gün görüşüp Hızr âna dedi ey yâr
Nice bu penceresiz yerde durursun her bâr
İşidüb bu sözü pîr etti kerâmet izhâr
Urup o taşa velâyet elin İbn-i Kerrâr
Açılıp bir derice kaldı o gârda âsâr
Vâris-i ‘ilm-i nebî zâde-i evlâd-ı ‘Alî
Nâmın nâm-ı Muhammed Hacı Bektâş-ı Velî

Hulefâlar dediler bir gün ayâ pîr-i huzûr
Bu arazı ne ‘acebdir ki hitabdan maksûr
Nice yurd eyleyelim pür dikkat-i hezîm-i dûr
Bak kerâmet ü velâyetine hiç var mı fütûr
Çıkarıp hırkasını yakdı tamâmet pür-nûr
Hırka Dağı ki denür cümle-i nâsa meşhûr
Savurup ol dağa hâkisterini etti nüşûr
Bitip ol hâkde asl-ı mîşe-i nâ-mevfûr
Vâris-i ‘ilm-i nebî zâde-i evlâd-ı ‘Alî
Nâmın nâm-ı Muhammed Hacı Bektâş-ı Velî

Sarı derler var idi bir kişi kim ehl-i hevâ
Hazreti Pîr'e muhâlif idi evvel dem zîrâ
Mevsim-i zemherîde geldi dedi pîre ayâ
Şu duran kuru ağaçtan yetdirsen elma
O dem er olduğuna eylemezem şek aslâ
O zamân Hazreti Pîr etti münâcât ü duâ'
(435 a)Bitip ol huşk-i şecerde nice sîb ü ra'nâ
Görüp ol hâleti dil-mürdeler oldu ihyâ
Vâris-i 'ilm-i nebî zâde-i evlâd-ı 'Alî
Nâmın nâm-ı Muhammed Hacı Bektâş-ı Velî

Sen o şâh-ı fukarâsın ki ezel-i zât-ı fuhûl
Sen o nesl-i samedâsın nesebin âl-i Resûl
Seni vasf etmeye billâh ki 'âcizdir 'ukûl
Cem-i âyin tarîkatdır olan asl-ı usûl
Sana sıdk ile tevessül eden olur mu melûl
Der-i lutfunda bu [**Hilmî**] kulunu eyle kabûl
Reh-i 'aşkında murâdım sana olmak mevsûl
Olayım ben de erenlerde kabûl ü makbûl
Vâris-i 'ilm-i nebî zâde-i evlâd-ı 'Alî
Nâmın nâm-ı Muhammed Hacı Bektâş-ı Velî

(434a- 435 a)

-14-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(433 a)

Mâh-ı burc-ı evliyâdır Hacı Bektâş-ı Velî

Şem‘-i bezm-i evliyâdır Hacı Bektâş-ı Velî

Kenz-i mahfiken yedullâh sırrını etti ‘ayân

Gencdâr-ı kibryâdır Hacı Bektâş-ı Velî

Esb-i tâz eyler kızıl taşa süvâr olsa o şâh

Merd-i meydân-ı velâdır Hacı Bektâş-ı Velî

Bezm olurdu senin diller nutkuyla kılsa nazar

Kân-ı iksîr-i safâdır Hacı Bektâş-ı Velî

N’ola kendinden zuhûr eylerse sırr-ı Murtazâ

Zâde-i âl-i‘abâdır Hacı Bektâş-ı Velî

Eyleyen tahkîk-i ‘ubdiyyet bulur fevz-i ‘azîm

Mürşid-i râh-ı necâdır Hacı Bektâş-ı Velî

Cân ü başın kıl fedâ [**Hilmî**] tarîk-i ‘aşkına

Şâh-ı iklîm-i bekâdır Hacı Bektâş-ı Velî

(433 a)

-15-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(433 b)

Ey velîler ser-firâzı vey erenler ekmâli
Dâmen-i pâkin tutup verdik yedullâh eli
Fazl-ı Hakk-ı envâr-ı vechinde demâ-dem muhayyeli
Pertev-i misbâh-ı kudret hâzin-i nûr-ı celî
Mazhar-ı sırr-ı Muhammed vâris-i ‘ilm-i ‘Alî
Hacı Bektâş-ı Velî’dir Hacı Bektâş-ı Velî

Mâlik-i mülk-i velâyet tâc-ı fahr-i mü’minîn
Kâm-bahşâ-yı sa‘âdet dest-gîr-i sâlikîn
‘Ârif-i leb-i hakikat kümmelîn-i râsihîn
Kâşif-i esrâr-ı hikmet hâce-i ‘ilm-i yakîn
Pîr-i erkân-ı tarîkat Hâdî-i râh-ı mübîn
Hacı Bektâş-ı Velî’dir Hacı Bektâş-ı Velî

Hâmî-i ehl-i tarîkat hâmil-i feyz-i Hudâ
Nâşir-i hubb-i velâyet Ehl-i Beyt-i Mustafâ
Sâhib-i keşf ü kerâmet nesl-i pâk-i Murtazâ
Hilkat-i hulk-ı mukaddes nâib-i âl-i ‘abâ
Tâcdâr-ı kutb-ı ‘âlem mürşid-i müşkil-güşâ
Hacı Bektâş-ı Velî’dir Hacı Bektâş-ı Velî

Çâr ‘alâmetle diyâr-ı Rûm’ a teşrîf eyleyen
Evliyâ-i Rûm’ a râh-ı Hakk’ ı ta‘rîf eyleyen
Bey‘ati halka yedullâh ile teklîf eyleyen
El ele el Hakk’ a tefsîriyle tavsîf eyleyen
Sırr-ı istihlâkı erkânıyla tekşîf eyleyen
Hacı Bektâş-ı Velî’ dir Hacı Bektâş-ı Velî

Zâd-ı kân-ı âl-i Haydar server-i Rûm-ı ‘Acem
Zümre-i Nâcîlerin pîri velî muhterem
Bendegân-ı muhlisîne eyleyen hüsn-i himem
Bendesinin bendesi çekmez dü ‘âlemde elem
Hâzin-i genc-i ‘inâyet menba‘-ı lutf u kerem
Hacı Bektâş-ı Velî’ dir Hacı Bektâş-ı Velî

(434 a) Sâkî-i bezm-i ezeldir teşne kân-ı vahdete
Sâlikân-ı kandıran oldur şarâb-ı re’ fete
‘Âşıkânı irgüren erkân-ı râh-ı vuslata
Dest-i dâmânın tutan mahşerde düşmez zillete
Lutf-ı Hakk’ la kenz-i lâ-yefnâyâ mâlik-i himmete
Hacı Bektâş-ı Velî’ dir Hacı Bektâş-ı Velî

Nûr-1 îmândır seni sevmek ayâ pîr-i ezel
Zât-1 pâkindir velî lâ-yezâl ü lem-yezel
Senden izhâr oldu envâr-1 kerâmet bî-bedel
Kurb-1 Hakk'dır evvel ü âhir sana mutlak mahal
Ahsen-i takvîm-i remzin eyleyen tefsîr velî
Hacı Bektâş-1 Velî'dir Hacı Bektâş-1 Velî

Lutf edip geldin diyâr-1 Rûm'a tâ basdın ayak
Borc-1 Rûm'a âsumân-1 feyzden doğdu şafak
Hubb-1 Ehl-i Beyt ile sensin eden izhâr-1 Hakk
Her sözün rehber-i râh-1 hidâyetdir ehakk
Mazhar-1 fazl-1 İlâhî vâsıl-1 rabbü'l-felak
Hacı Bektâş-1 Velî'dir Hacı Bektâş-1 Velî

Biz tecerrüd râhına girdik budur dil-hâhımız
Meslek-i Bektâşî'dir [Hilmî] Dede şeh-râhımız
Hankâh-1 akdes dâim tecellîgâhımız
Âsumân-1 burc-1 eşrefde münevver mâhımız
Hamdülillâh bendeyiz biz taht-1 dilde şâhımız
Hacı Bektâş-1 Velî'dir Hacı Bektâş-1 Velî

(433 b -434 a)

-16-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(435 a)

Ey velâyet mülkünün envârı nûr-ı müncele
Vey hakikat tahtının şâh-ı serîr-i ekmeli
Cedd-i pâkindir çerâğ-ı enbiyâlar efzali
Katre-i rahm-i sadeften mâye-i aslın velî
Sensin ol der-i velâyet ahr-i zâtındır ‘Alî
Gevher-i sırr-ı kerâmet Hacı Bektâş-ı Velî

Şâh Hasan Hulkî Er-Rızâ’dandır şerâfet zâtına
Şâh Huseyn-i Kerbelâ’dandır siyâdet zâtına
Şâh ‘Alî Zeyne’l-Abâ’dandır velâyet zâtına
Şâh Bâkır-ı Hak-nümâdandır kerâmet zâtına
Sensin ol der-i siyâdet bahr-i zâtındır ‘Alî
Gevher-i kân-ı şerâfet Hacı Bektâş-ı Velî

Hak imam Ca‘ferü’s-Sâdık’dan etdin feth-i bâb
Fazl-ı Kâzım sırrıyla ‘uşşâkı kıldın kâm-yâb
Şâh ‘Alî Mûsâ Rızâ’dan gösterip vech-i cenâb
Nûra gark oldu cihân ol nûrdan aldı nisâb
Sensin ol der-i imâmet bahr-i zâtındır ‘Alî
Gevher-i genc-i sehâvet Hacı Bektâş-ı Velî

Şâh Takî vü bâ-Nakî'nin mahzen-i esrârisin
Hem Hasanü'l- 'Askerî'nin nakd-i pâk-i yârisin
Kim zuhûru Mehdî ile ma'nîde Kerrâr'ısın
Hâsılı mü'minlerin sertâcı hem hünkârısın
Sensin ol der-i şefâ'at bahr-i zâtındır 'Alî
Gevher-i fazl-ı hidâyet Hacı Bektâş-i Velî

(435 b)Ced-i pâk-i enbiyâsın nesl-i pâk-i evliyâ
Kıble-i ehl-i hakîkat oldu zâtın muktedâ
Kıldılar bir bir velîler sana gelip iktidâ
Cümlesin irşâd edip kıldın rumûza âşinâ
Sensin ol der-i himâyet bahr-i zâtındır 'Alî
Gevher-i nûr-ı beşâret Hacı Bektâş-i Velî

Ka'be-i dîdârına yüzler süren hacı olur
Dest ü dâmânın tutanlar zümre-i Nâcî olur
'Âşık u sâdıkların elbette sertâcı olur
Sem'-i nâdâna bu sözler cümlesi acı olur
Sensin ol der-i tahâret bahr-i zâtındır 'Alî
Gevher-i feyz-i ziyâret Hacı Bektâş-i Velî

Hâzihî cennâtü 'adnin sidre-i huld-i berrîn
Âsitân-ı dergehindir fedhulûhâ hâlidîn
Sende hatm oldu rumûz-ı sırr-ı Rabbü'l-'âlemîn
Bir gedâdır [**Hilmî**] gelmişdir sana râz ü hazîn
Sensin ol der-i hakîkat bahr-i zâtındır 'Alî
Gevher-i kân-ı 'inâyet Hacı Bektâş-i Velî

(435 a -435 b)

-17-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba “Tahmîs-i Sezâ”

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(432 a)

Zâhidâ terk eyle lâyı menzil-i illâyla gel

Bezm-i hâssü'l-hâssa er tâ mecma‘-ı ‘ulyâya gel

Kaldır ünsiyyet örtüsün dem-i yektâyâ gel

Sûret-i mevhûma bakma âdem-i ma‘nâyâ gel

Harf-i lbâs içre pinhân nokta-i zîbâyâ gel

Âb-ı sâf-ı vahdet ile doldun ise ey gönül

Cevher mâhiyyetin sen bildin ise ey gönül

Âdemiyyet menzilini buldun ise ey gönül

Tâlib-i sırr-ı Muhammed oldun ise ey gönül

Sidre-i tûbâda kalma ‘âlem-i ednâyâ gel

Ayrı gayrıdır deme cânân ile cânâ sakın

Aldanıp kesrette kalma zâhir-i elvâna sakın

Vahdet-i sırfa eriş gel bakma efsâne sakın

Sırr-ı Hakk’ı ger dilersen gitme yâbâna sakın

Âyet-i insânı oku mazhar-ı kübrâyâ gel

Sırr-ı imlâya nazar kıl harf be harf dersin oku
Bu vücudun mazharını bil şeref-i dersin oku
Emr-i Hakk'ı sıdk ile tut "la tehaf" dersin oku
Mekteb-i irfân içinde "men arefe" dersin oku
Serserî gezme özün bil 'ârif ol Mevlâ'ya gel

Her tecellînin zuhûru masdarı âdemdedir
Hakk ile hak olmanın hem mazharı âdemdedir
[Hilmî]yâ cennât-ı 'Adn'in Kevser-i âdemdedir
Ey [Sezâî] küntü kenzin cevheri âdemdedir
Derbeder olma gözün aç kenz-i lâ yefnâya bak

(432 a)

-18-

Dîvân-ı Mehmed 'Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(432 b)

Mahrem-i esrâr-ı 'ilm men 'arefnâdır gönül
Tılsım-ı genc-i müsemmâ sırr-ı esmâdır gönül

"Len terânî" dedi Hakk anda tecellî eyleyip
Tûr-ı Sînâ vü kelîm ü Hızr ü Mûsâ'dır gönül

Rûh-ı Kudsi'den hemîşe mürdeler ihyâ edip
Hem-dem-i enfâs-ı Mehdî-i Mesîhâ'dır gönül

Ka‘betullâh et ânı bütlerden ‘ârî eyleyip
Mülk-i ‘uzmâ-yı mücessem beyt-i Mevlâ’dır gönül

Âşiyân eyler çün anda rûh-ı tayerân-ı ‘ukûl
Böyle bir ‘âlî makâm-ı Kâf-ı ‘Ankâ’dır gönül

Andan erdi menzil-i mi‘râca hatemü’l-enbiyâ
Günbed-i mînâ vü nakş-ı ‘arş-ı a‘lâdır gönül

Anda gördü şâbb-ı emred sûretin çün bî-hicâb
Cilvegâh-ı Hak-nemâ-yı sırr-ı isrâdır gönül

Heft harfî anda yazdı kâf ü nûn ve’l-kalem
Kim zuhûr-ı nokta-i sırr-ı süveydâdır gönül

[Hilmî]yâ ol beyte cân ü bâş ü dilden hizmet et
Nutm-ı mâ “evhâ” vü nazm-ı yâr-i “tâ hâ”dır gönül

(432 b)

-19-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(432 a)

Hamdülillâh cân u dilden Mustafâ'dır sevdiğim

Haydar-ı Kerrâr Aliyyü'l-Murtazâ'dır sevdiğim

Hazreti sıbtîn Ekrem Nebî Zehrâ-i Betûl

Şâh-ı Hasan şâhım Hüseyin-i Kerbelâ'dır sevdiğim

Seyyidü's-süccâd 'Aliyyü Zeyne'l-'Abâ'ya bendeyim

Nûr-ı Bâkır-ı Hakk-nemâ bedrü'r-recâdır sevdiğim

Ca'ferü's-Sâdık imâmımdır dü 'âlemde benim

Mûsâ-i Kâzım 'Alî Mûsâ Er-Rızâ'dır sevdiğim

Şâh-ı Nakî vü bâ-Nakî'nin hüsnünün müştâkıyım

Hem Hasanü'l-'Askerî Mir-livâ'dır sevdiğim

Mehdî-i sâhib-i zamândır hâdî-i dîn-i mübîn

On iki sadr-ı velâyet-i reh-nümâ'dır sevdiğim

Hacı Bektâş-ı Velî'dir pîrimiz [Hilmî] Dede

Ol erenler severi müşkil-güşâdır sevdiğim

(432 a)

-20-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(432 b)

Hak Muhammed'le 'Alî'dir cânda cânânım benim

Nefhasıdır anların cismimdeki cânım benim

Hem Hasan şâhım Huseyn-i Kerbelâ'nın kuluyum

Biri dînimdir ezelden biri îmânım benim

Râhına cânım fedâ Zeyne'l-'Abâ ve Bâkır'ın

Ca'ferü's-Sâdık imâm ü emn ü emânım benim

Mûsâ-i Kâzım Rızâ'dır nûr-ı 'aynım şehâ

Hem Takî vü bâ-Nakî'dir şems ü tâbânım benim

'Askerî'nin 'askeri oldum bi-hamdillâh bugün

Mehdî-i sâhib-zamândır şâh-ı sultânım benim

Mâsivâdan el çekip kat'-ı ta'alluk kılmışım

Hacı Bektâş-ı Velî'dir pîr-i erkânım benim

Hamdülillâh çâker-i âl-i 'abâyım **[Hilmi]**yâ

Pâdişâhım Hazreti Şâh Kulu Sultânım benim

(432 b)

-21-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(435 b)

Dilberâ mir'ât-ı vechin 'ayn-ı zâtımdır benim

Kâmetin tûbâ-yı ma'nîde sıfâtımdır benim

'İlmü'l-esmâ vücûdun nüsha-i küberâ yüzün

Ebruvân-ı hatt-ı hüsnün şeş cihânımdır benim

Hâzihî cennâtü 'adnin vasf-ı rûyun şerhidir

Leblerin âb-ı zülâli uş hayâtımdır benim

Cismimi râhında bezl ettim fedâ olsun sana

Cânımı dîdârına vermek zekâtımdır benim

Rûzu şeb ruhsâr-ı yârından gönül gâfil değil

İki kaşın arası savm ü salâtımdır benim

Yüz sürüp hâk-i der-i dergâh-ı pîre [**Hilmiyâ**]

Girmişim meydân-ı 'aşk içre necâtımdır benim

(435 b)

-22-

Semâ'î Mehmed 'Alî Hilmî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(508 a)

'Bihamdillâh haber aldım yine cânân otağından

Gelir subh u mesâ bûy-ı hakikat hırka dağından

Zülâl-i bâde-i 'aşka veripdür neş'e-i sâni

Akar sükker peykârı mesel-i zemzem dede bağından

Hakikat ni'metin ehl-i inkâr lezzetin bilmez

Ne bilsin tatmamış nân ü nemek pîrin o erhânımdan

Sürüp hâk ü der-i dergâh-ı pîre vechin ey 'âşık

Uyandır kalp kandilin Balım Sultân çerâğından

Edenler Hazreti Hünkâra candan kulluk ey [**Hilmî**]

Olur dil şâd ile âzâde elbet gam bucâğından

(508 a)

-23-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(431 b)

Hakdan özge nesne yok âlemde ey vâiz ayân

Hak nazar kıl kim hemîn Hak'dan ibâretdir cihân

Esfel ü alâda bir nûrun ziyâsı cilve-ger
Şems-i zâtın şulesidir görünen bu gün fe-kân
Kendine kendini mir'ât etti künh-i kendisi
Hüsnünü seyr etmeye her zerrede gösterdi şân

Külle yevmin hüve fî şe'n dedi Kur'ân'ında Hakk
Her mezâhir-i âlem içre gösterir Hakk'dan nişân

(432 a)Ferd-i vâhiddir Hudâ mülkünde yokdur gayrısı
Kul hüvâllâhü ehaddir fâtır-ı kevn ü mekân

Hem muhât hem muhît olmuş kemâl-i kudreti
Zât-ı bârîdir muhakkak cevher-i arâzına kân

Mest olup vahdet şarâbından bu gün **[Hilmî]** Dede
Söyleyen Hakk'dır bu nutku eyleme vâiz gümân

(431 b -432 a)

-24-

Kalenderî Mehmed 'Alî Hilmî Dede Baba

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(529 a)

Mü'minleriz ihlâs ile biz Kâlû Belî'den
Îmân-ı yakîni ile el-Hak ezelîden

Erkân-ı tarîkate de olduk dahî irşâd
Pîr-i ezeli Hazreti Bektâş Velî'den

Pür neş'eleriz şevkile rindân-ı Hudâ'yız
'Aşkın meyini nûş edeli câm-ı 'Alî'den

'Avn-i Hak ile erse n'ola pâyımız 'arşa
Biz 'ahd-i füyûz eylemişiz lem-yezelîden

Nefsin çerisin eylemişiz 'aşkla mağlûb
Mülk-i dile evlâd-ı 'Alî hükm edeliden

Biz Hak biliriz cümle mezâhirdeki zâtı
Yeksân oluruz ânın içün vekîliden

[**Hilmî Dede**] Hak'tır görünen dâim özümde
Dil hânesi tenvîr olalı nûr-ı Celî'den

(529 a)

-25-

Kalenderî Mehmed 'Alî Hilmî Dede Baba

(- . / .- . / .- . / .- .)

(529 b)

Âh eyleme bî-hûde sakın cânı üzersin
Cân içre olan sevgili cânânı üzersin

Cânâ cem-i ‘irfânda âşüftelik etme

Ma‘şûk-ı dil ‘âşık-ı cânâmı üzersin

Vâ‘iz fikr et hâlet-i merdâne-i ‘aşkı

Bir müverredle değme Süleymân’ı üzersin

Sâkî leb-i la‘lin sakın ağyârına sunma

Bezm içre ki yüz ‘âşık-ı mestâneyi üzersin

‘Âşık tel-i mızrâb-ı dil-sâza ururken

Tel kırma ki ol zülf-i perîşânı üzersin

Bin nâz ile her demde bu lâyük mı efendim

[Hilmî] gibi bir kemter-i yeksânı üzersin

(529 b)

-26-

Dîvân-ı Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(436 a)

Tâc-ı devlettir Hasan şâh-ı velâyetdir Huseyn

Fahr-i ümmetdir Hasan sâhib-i kerâmetdir Huseyn

Cedleri hatem-i risâlet rahmetellil‘âlemîn

Nûr-ı kudretdir Hasan misbâh-ı hikmetdir Huseyn

Haydar-ı Kerrâr'dır sebtîn-i ekrem vâlidî
Mâh-ı tal'atdır Hasan mühr-i şecâ'atdır Huseyn

Ol 'imâmeynin olup mâderleri beyt-i Resûl
Necl-i âfetdir Hasan evlâd-ı 'ismetdir Huseyn

Cenntin seyyidleri dünyâ vü dîn serverleri
Evc-i rif'atdır Hasan zât-ı sa'âdetdir Huseyn

Kande var böyle şerefli bir neseb-i 'âlî-cenâb
Pâk-i hilkatdır Hasan memdûh-ı sîretdir Huseyn

Müftehirdir bendelikle [**Hilmî**] âl-i Haydar'a
Bahr-i rahmetdir Hasan kân-ı şefâ'atdır Huseyn

(436 a)

-27-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(431 b)

Ben Aliyyü vassâfiyem vasfım budur leyl ü nehâr
Okurum bu ismi zikr ü fikrim oldur her ne vâr
Yâd edip nâmın bu iltifât ile hem perverd-gâr
Lâ fetâ illâ 'Alî lâ seyfû illâ Zülfekâr

Lâ fetâ illâ ‘Alî’dir cânda cânânım benim
Nefhasıdır ol şehin cismimdeki cânım benim
Dâimâ bu olup nutk-ı vird-i sühandânım benim
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfekâr

Lahmeke lahmi Muhammed’le Alî nûr-ı ehad
Nûr-ı Hazreti Halk olunmuştur bulur hayyü’l-ebed
Söyleyiptir ol şehin şânında Allâhu’s-Samed
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfekâr

Mihr-i aşkıdır senin âşıklara îmân-ı derîn
Kabe-i vechin olupdur kible-i ehl-i yakîn
Zülfikâr’ından ayân oldu nice sırr-ı mübîn
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfekâr

Yâ Alî Yâ Nûr-ı Hakk Yâ Ebe’l-Hasan Yâ Ebe’t-Türâb
Hall-i müşkil sırrıdır dîn-i şâfi yevmü’l-hisâb
Ki eder vasfin senin söyler hakikat derin kitâb
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfekâr

Zât-ı pakın şânına nâzil olubdur hel etâ
Sırr-ı Haydar nûr-ı cemâlin et şehrü’l-fehâ
Küntü kenzin gevherisin câmi kıl innemâ
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfekâr

Yer ü gök ins ü melek cinn ü vuhûş ü hem tuyûr
Her biri hâli dilince çağırıpdur Yâ Ğafûr
Vird edip söyler bu nutku hâzihî cennâtü hûr
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfekâr

[**Hilmî**]’yem kemter-kemîn ancak Alî firâşiyem
Bende-i âl-i abâyım zümre-i mekteb-i Şî’ yem
Eylerim medhin çün ol şâhın Kızılbaşiyem
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfekâr

(431 b)

-28-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(- . . - / - . - / - . . - / - . -)

(437 a)

Ey ehî ‘ârif isen eyleme aslın inkâr
Bir avuç hâk-i siyehden yaratıldın ey yâr

Çâr ‘unsurla müzeyyen ederin endâmın
Eylemiş cismin o terkîb ile Hak cevher-dâr

Geç nazar eyleme hâke o senin aslındır
Yine rahmet edeceksin sen o aslına nâçâr

Kara toprak diyerek kılma hakâretle nazar
Mâye-i cismin odur buldun ânınla refâtâr

Seni terbiyyet edip bunca zaman batnında
Sezdirip mâhiyetin etti vücûdun ısdâr

Nice ni‘metler ile ol seni besler hâlâ
Vâcib oldur edesin sen de teşekkür-i bisyâr

Hadd-i zâtını bilip kimseyi incitme sakın
Bezm-i ma‘nîde olam dersen eğer berhûr-dâr

Bir avuç hâk iken eczâ-yı vücûdun aslı
Yine mağrûrsun ey merdüm merdüm merdüm-âzâr

Menzil-i ma‘rifet-i ‘aşkı İlâhî’ye çalış
Olasın sen de sezâ-vâr-ı dem-i vuslat-ı yâr

Kıyl ü kâl ehline keşf olmadı esrâr-ı İlâh
Sa‘y kıl ‘ilm-i butûna özün eyle bîdâr

Men ‘arefe sırrına erdin ise âdem oldun
Yoksa her sûret-i insân olan olmaz huşyâr

Hâdî esmâsına mazhar olayım dersen eğer
Hak nazarla nazar et kimseyi etme ızrâr

‘Ayn-ı işfâk ile nak nâsa ‘ayb-cû olma
Olmak istersen eğer mazhar-ı lutf u sitâr

Her mezâhirde şûnât-ı İlâhî görünür
Geh hevâî, gehî hâkî, gehî mâî, gehî nâr

Tavırdan tavra giren esfel ü a‘lâ da odur
Kâbe Kavseyn-i ev ednâdaki devr-i pergâr

Yok iken cümle cihân vâr idi Zât-ı Bârî
Zât-ı Bârî’den olup cümle mezâhir izhâr

Halk-ı ‘âlem dedi ki cümlesi Hak varlığıdır
Çün eser oldu müessir ile dâim seyyâr

Hak bilir hâsiyyet-i ‘unsur ehl-i ‘irfân
Hak görür Hak işitir Hak’tır eden Hak güftâr

Hak’tan özge ne var ‘âlemde acep ey vâiz
Hak’tan özge var ise göster eğer bir âsâr

Zerreyi şems ü cihân katreyi deryâbilesin
Görme ahkar ânı sen aslını eyle tezkâr

Kimi Hâdî kimi de ism-i fasl-ı mazharıdır
Her sıfat-ı fi‘lini izhâr edecektir nâçâr

Mü’minin kalbi dürür kenz-i İlâhî el-Hak
Ne dilersen dile andan bulasın lutf-ı hezâr

Evvel ü âhir ile bâtın u zâhir [**Hilmî**]
Sıfat-ı zât-ı Hudâ’dır kamu âşiyâne ki vâr
(437 a)

-29-

Kalenderî Mehmed ‘Alî Hilmî Dede

(- . . / . - . - / . - . - / . - . -)

(529 b)

Bir dildeki Mecnûn gibi ‘aşkın eseri var
Leylâ’sına erdirmek için reh-güzeri var

Dünyâda gönül her kimi sevse güzel oldur
Milyonlar ile gerçi bu ‘âlemde perî var

Göster bana bu bezm-i civânânda ey dost
Ben sevdiceğim gibi küçük sîm biri var

Bir hayli zamân oldu gözüm görmedi yâri
Gönlümde nihân dürür eyle firkat-kederi var

Ben zâr u zebûn olmadayım ‘aşk eleminden
Bir bencileyin kimde ciğerpâreleri var

Dil hânesi yanmaktadır ey yâr meded kıl
Cismimde benim âteş-i ‘aşkın şereri var

Bir hüsn-i melek dilberin üftâdesi oldum
[Hilmî Dede] gönlümde ânın ayrı yeri var

(529 b)

-30-

Semâ‘î Mehmed ‘Alî Hilmî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(507 b)

Benim kim ‘aşk içre sanman sâde hâlim var
Tarîk-i terk-i tecrîd içre bir özge kemâlim var

Rızâ-yı dosta sarf ettim kamu dilde olan vârim
Benim ol bî-mekân şimdi ne bir mülk ü ne mâlim var

Sevâd-ı mâsivâdan el çekip ‘âlemde dûr oldum
Ne bir endîşe-i bâtıl ne evlâd ü ‘ıyâlim var

Süzüldüm pûte-i ‘aşk içre bir hafî derûn oldum
Bihamdillâh özümde hayy-ı mutlak bir hayâlim var

Zuhûrum ‘âlem-i ma‘nîde batn-ı ümmden olmuştur
Ânınçün [**Hilmî**] dünyâdan ne bir kıl ü ne kâlim var
(507 b)

-31-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(438 a)

Âlem-i nâsûta halk ‘uryân gelir ‘uryân gider
Gâh olur erhâmdan bî-cân gelir bî-cân gider

Merkez-i hestiye ‘akd-i şedd eden cümle nüfûs
Her biri bir derd ile girîbân gelir girîbân gider

Zînet-i ‘arz u semâyı seyr eden ehl-i nazar
Sâni‘in sun‘un görüp hayrân gelir hayrân gider

Rahm-i mâderden doğan etfâl-i ‘uşşâk-ı ilâh
‘Âlem-i ‘ulviyyete insân gelir insân gider

Hep mezâhirde tecelliyât-ı Hakk’ı fehm eden
‘Ârif-i billâh olur ‘irfân gelir ‘irfân gider

Men ‘arefe esrârına vâkıf olan ehl-i vilâ’
Bezm-i hâss-ı vahdete handân gelir handân gider

Handân-ı Ehl-i Beyt-i Mustafâ'yı sevmeyen
Esfel-i sâfilîne nâdân gelir nâdân gider

Âdemiyet rütbesin derk etmeyen bağı olur
Emr-i Hakk'ı tutmayan şeytân gelir şeytân gider

Gülistân-ı Kerbelâ'yı zikr edip [**Hilmî Dede**]
Bülbül-i şeydâ gibi nâlân gelir nâlân gider
(438 a)

-32-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(437 b)

‘Âşık-ı sâdık biziz cân içre cânân bizdedir
“Mûtû kable ente mûtû” Hayy olan cân bizdedir
Bende-i âl-i ‘abâyız merd-i meydân bizdedir
Biz gürûh-ı nâcîyiz âdâb-ı erkân bizdedir
Zümre-i Bektâşîyiz biz ‘ilm ü ‘irfân bizdedir

Lezzet aldık hubb-i fillâhdan kemâl-i şevkden
Müncelîdir kalbimiz âyinesi ol zevkden
Nefy-i isbât eyleyip geçdik cem‘-i firakdan
Dersimiz aldık hakikat üzre pîr-i ‘aşkdan
Zümre-i Bektâşîyiz biz ‘ilm ü ‘irfân bizdedir

Hamdülillâh sıdk ile tesbîh ü tehlîl eyledik
Hubb-ı Ehl-i Beyt'i dâim dilde tecmîl eyledik
Âl ü evlâd-ı Resûlullâh'ı tafsîl eyledik
Hâce-i 'ilm ü ledünden böyle tahsîl eyledik
Zümre-i Bektâşîyiz biz 'ilm ü 'irfân bizdedir

Âteş-i 'aşk-ı habîbullâh ile sûzâneyiz
Şem'-i bezm-i handâne cân verir pervâneyiz
İçmişiz vahdet meyinden 'aşkla mestâneyiz
Vâizin efsâne nutkundan ezel-i bîgâneyiz
Zümre-i Bektâşîyiz biz 'ilm ü 'irfân bizdedir

Sevk edip [Hilmî] Dede 'aşka fuâd-ı ecvedî
Sırr-ı tevhîde erip bulduk tarîk-i erşedi
Bâb-ı Haydar'dan bize erdi füyûz-ı sermedi
Biz kelâmullâh-ı nâtıktan okuduk ebcedi
Zümre-i Bektâşîyiz biz 'ilm ü 'irfân bizdedir

(437 b)

-33-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(. .- - / .- -/ .- -/ .-)

(436 b)

Sevme gayrıyı gönül 'âşık bir yâr yetişir
Dil-i dîvâneye bir dilber ü dildâr yetişir

Secde-i vech-i ilallâh ise maksûd ey dil
Kıble-gâh etmeye bir Ka‘be-i dîdâr yetişir

Saykal et âyine-i kalbi muhabbetle müdâm
Şem‘-i tevfik-i İlâhî dile envâr yetişir

Haşr dîvânına yetmekde ne gam ey vâ‘iz
Sâye-i hubb-ı ‘Alî basma destâr yetişir

İki ‘âlemde budur maksûdu ehl-i ‘aşkın
[Hilmî]yâ sıdk ile tut dâmen-i hünkâr yetişir

(436 b)

-34-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(- . . -/- . . -/- . . -/- . . -)

(438 a)

Bir gönül olmaz ise hubb-ı ‘Alî’ye me’nûs
Çalınur deyr-i Nasârâ gibi anda nâkûs

Sâkî-i kevseri sev mü’min isen ey merdüm
Hulle-i cennet olur sana palas melbûs

Kim ki sevmez ise evlâd-ı Resûlullâh’ı
Ola mahşerde şefâ‘atden o âdem me’yûs

Her kim ihlâs ile sevse Huseyn’i cândan
Kalbi rûşendir ânın nûr-ı ‘Alî’yle fânûs

Tab‘-ı vesvâsdan ‘ârî ‘urefâ menzildir
Giremez halka-i rindâneye sûfî sâlûs

Giydiğin atlas-ı zer-târı soyarlar birgün
Gezme sahrâ-yı gurûr içre misâl-i tâvûs

Dâmenin per edegör devşirerek [**Hilmî Dede**]
Dürr-i nazmı çıkarıp sâhile atma kâmûs

(438 a)

-35-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(437 b)

Hacı Bektâş-i Velî’nin bendesine atma taş
Taş eder Allâh seni kılma velîlerle savaş

Hemdem olma Hakk’ı bilmezlerle bir dem ey ehî
Bu meseldir kim yanar dâim kuru yanında yaş

“Kelimü’n-nâs” üzere lâni‘dir tekellüm halk ile
Kıl hazer nâ-mahreme sırr-ı tarîki etme fâş

Hüsn-i sûretle mümâşât et cemî‘ nâs ile
Mûy-ı kiberi serden et tîğ-ı tevâzu‘la tıraş

Zâhid-i zerrâkı gör mağrûr-ı zühd olmuş yatur
Hâne-i ‘acbe girip salmış tekebbürle firâş

Hak nazar kıl cümle mevcûdâta gel derviş olup
Menzil-i ‘irfân içinden pâye-i ‘arşa ulaş

Allâh allâh diyerek [**Hilmî**] Dede ihlâs ile
Hamse-i âl-i ‘abâya kıl fedâ cân ile baş

(437 b)

-36-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(438 b)

Ledün ‘ilmine erip tîz-rev ol olma yavaş
Ânı idrâk edemez gerçi ki her ‘akl-i ma‘âş
İki renk üzre velî penbe-i asl-ı kumâş
Ne güzeldir iki gömlek ki sırrı olmaya fâş
Budur erlik çıka amma birinden iki baş

Bu rumûzâtı bilen bildi hemân hâlî değil
Nitekim Hak idi anda beden hâlî değil
Cem-i kâlû belâya çünkü eren hâlî değil
Ki gelenler bu cihâna ikiden hâlî değil
Biri lâ havfe düşüpdür birisinin gözü yaş

Kimi dünyâ kimi ‘ukbâya olur ‘azm-i süvâr
Kimisi ‘âlim ü ednâ kimisi câhil ü zâr
Kimi de halka verir Hak duruyorken ikrâr
Yürü var eyle tefekkür bu rumûzu ne ki vâr
Haberî al peri andan vatan-ı asla ulaş

Okuyup mekteb-i ‘aşk içre seç ağı karadan
Dem-i vahdetde sakın çıkmayasın sen sıradan
‘Arefe esrârına er kim ere sana yaradan
Ki olar iki deryâ gide Nil’in aradan
Tuta sırrın bu cihânı kala bu cenk-i savâş

Şeref-i ‘aşka erip terk et o şöhreti şânı
Bu fenâ içre yıkaya erüben Hakk’ı tanı
Reh-i cânânda bu **[Hilmî]** gibi ver cism ü cânı
Budur âhir sana pendim diler isen ânı
Ser-i kûyunda bu nakşın yürü var durma dolaş

(438 b)

-37-

Semâ'î Mehmed 'Alî Hilmî Dede Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(507 b)

Bihamdillâh ezelden mü' minîn-i Mustafâ'yız biz
Gürûh-ı bende-i hâss 'Aliyyü'l-Murtazâ'yız biz
Muhibb-i muhlis hubb-i Hasan Hulkî Er-Rızâ'yız biz
Fedâ-yı şu'le-i 'aşk Huseyn-i Kerbelâ'yız biz

(508 a) 'Alî Zeyne'l-'Abâdır seyyidü's-sücadanız el-Hakk

Gubâr-ı pâyındır kuhl-i⁵⁸ 'uyûn-ı 'âşıkân ancak
Muhammed Bâkır'ın nûrundan ayırdı dillere revnak
Füyûz-ı âl-i Yâsîn ile dâim pür-safâyız biz

İmâm Câferü's-Sâdık imâm muktedâmızdır
Sülûk-i râh-ı Hak'ta mürşid-i 'âlî hüdâmızdır
Ezelden Mûsâ-i Kâzım Velî pîşvâmızdır
'Alî Mûsâ Er-Rızâ bâbında bir kemter gedâyız biz

Takdîr-i teşnegân feyz-i Hakk'a sâkî-i kevser
Nakî'dir zümre-i Nâcîlere misbâh-ı pür-enver
Semâvât ü zemîne verdi revnak âli peygamber
Münevver-i kalbe mâlik bende-i Âl-i 'Abâ'yız biz

⁵⁸ Sürme

Hasanü'l-Askerî'dir taht-ı dilde şâhımız her gâh
Muhammed Mehdî-i sâhib-zamândır hâdî-i âgâh
'Ulüvv-i câhımızdır çâker olmak ânlara billâh
Gulâm-ı Ehl-i Beyt'iz hamdülillah etkiyâyız biz

Gül-i güلزâr-ı vahdet-i gonce çârdeh-i seyyid-i ma'sûm
Velâyet bağının ezhârıdırlar zâde-i mazlûm
Meveddet ânlara cânu gönülde bizlere mersûm
Hulûs-ı 'aşk ile dil-beste enver likâyız biz

Erenler serveridir pîrimiz Hünkâr Hacı Bektâş
Fedâdır yoluna [**Hilmî**] Dede bin cân ile bin bâş
Sülûk et râhına sen de dilersen râh-ı Hak kardaş
Tarîkat ehliyiz biz hizmet-keşân-ı evliyâyız biz

(507 b-508 a)

-38-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(Rüsûm Zeki Baba'nın Büyükbabasına Yazdığı Eser)

(438 b)

Hacı Habîb Baba kim budur ki irşâdda

Mürşid-i âgâh idi sırr-ı sülûke âşınay

Pîr-i erkân-ı tarîk-i nâzenînden yed tutup

Hacı Bektâş-i Velî'yi eylemişdi pîşvây

Baha-i tevhîde gark olmuşdu zikr-i Hak ile
Eylemezdi sohbet-i efsâne-i çûn u çerây

Vâkı‘ât-ı Kerbelâ’yı yâr edip leyl ü nehâr
Âh u mâtemle hemîşe eyler idi hûy u hây

Himmet-i pîr ile sa‘y etti muvaffak oldu hem
Yapdı birdir ki olup bu cây ü dilgûşay

‘Âlem-i ‘ukbâya sipâh oldu seyrân etmeye
Şâfi‘i mahşerde olsun hamse-i âl-i ‘abâ

Cevher-i hazen ile [**Hilmî**] söyledim târihi
Ravza-i cennet ola Yâ Rab Habîb Baba’ya hây

(438 b)

-39-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(430 b)

Rind olur sahpâ-yı aşkı nûş eden mestânemiz
Mest olur kudret kelâmın gûş eden rindânemiz

Mübtelâ-yı müskirâtız sanma ey vâiz bizi
Bâde-i aşk-ı Îlâhî’yle dolu peymânemiz

Sâkî-i bezm-i ezeldir pîrimiz hünkâr-ı aşk
Yek-vücûduz âlem-i vahdette yok bîgânemiz

Hâce-i ilm-i ledünden ders-i hikmet ahzına
Bir dil-sitân-ı maârifdir bizim dem-hânemiz

Can evimiz zulmet-i işrâkden vârestedir
Nûr-ı tevhîd ile rûşendir ebed-i kâşânemiz

Biz kanâat ehliyiz hırs u tamadan hâlîyiz
Kenzü lâ-yefnâya mâlikdir dil-i vîrânemiz

Bende-i âl-i abâyız sıdk ile [**Hilmî Dede**]
Ehl-i Beyt'e çâker olmakîçün doğurmuş ânemiz
(430 b)

-40-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(436 a)

Âbidân-ı Mustafâ'yız biz Hüseyinîlerdeniz
Âşıkân-ı Murtazâ'yız biz Hüseyinîlerdeniz

Bâşımız top eyledik şâh-ı şehîdin aşkına
Can fedâ-yı Kerbelâ'yız biz Hüseyinîlerdeniz

N'ola mecrûh eylese a'dâ bizim endâmımız
Mest-i sahbâ-yı cefâyız biz Hüseyinîlerdeniz

Tîr-i ta'n-ı zâhide kıldık hedef biz sînemiz
Hâsıl-ı derd ü belâyız biz Hüseyinîlerdeniz

Âteş-i hubb-i İmâmeyn ile yansın cismimiz
Sûz-i 'aşka mübtelâyız biz Hüseyinîlerdeniz

Hamse-i ehl-i kisâdır serde tâc-ı fahrimız
Derviş-i bâb-ı rızâyız biz Hüseyinîlerdeniz

Hacı Bektaş-ı Velî'dir pîrimiz [**Hilmi Dede**]
Bende-i âl-i 'abâyız biz Hüseyinîlerdeniz

(436 a)

-41-

Dîvân-ı Mehmed Alî Hilmî Dede Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(438 a)

Ehl-i şevkiz meşreb-i rindâneyiz Bektâşîyiz
Zâhid-i bed-hûlara bî-gâneyiz Bektâşîyiz

Merd-i tecrîdiz 'alâikden geçip olduk berî
Bî-tekellûf sâkin-i meyhâneyiz Bektâşîyiz

Bî-garaz bu bezm-i 'işret-hâne-i 'âlemdeyiz
Câm ü 'aşk u şevk ile mestâneyiz Bektâşîyiz

Mâlik-i genc-i rumûzuz bizdedir zer-i Necef
Gerçi zâhir-bîneyiz vîrâneyiz Bektâşîyiz

Murg-ı şebbâz-ı kadîmiz âsmân-ı feyzde
Tâir-i takdîs ile hem lâneyiz Bektâşîyiz

Canımız kıldık fedâ [**Hilmî**] cemâlullahıyız
Şem'-i 'aşka yanmaya pervâneyiz Bektâşîyiz

Sâbitiz ikrârımızda şekkimiz yokdur bizim
Ahd-i yâre ser veren merdâneyiz Bektâşîyiz

(438 a)

91- MEKNÛNÎ

Dîvân-ı Meknûnî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(430 b)

Vâkîf-ı esrâr olanlar hoş görür dîvâneyi
Tarîf etmeklik ne hâcet biliriz dür-dâneyi
Aşk ile bî-hoş olanlar neylesin meyhâneyi
Mest-i müdâm olanlar mesken tutar vîrâneyi

Çâr kitâbdır, çâr mezhebdir demem gayra belî
Yürütür cansız duvârı Hacı Bektâş-ı Velî
Destgîr-i lem-yezeldir feyzi her an müncelî
Bir ulu sultân biliriz Hazreti Mevlâne'yi

Hem şerîat hem tarîkat râhına giden bilir
Aşk ile meydâna girip cân telef eden bilir
Aldılar kassamı bir bir ikrârı güden bilir
Gâfil olma görmedin mi ol garîb pervâneyi

[Meknûnî] aşkın şarâbın içeli mest ü müdâm
Hâsılı imkân bulunmaz kan döker iki dîdem
İndi Serebdîb dağına ibtidâ anam atam
Cennet içre yemedi mi ol mübârek dâneyi

(430 b)

92- MEYLÎ BABA

-1-

Semâ'î Meylî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(506 b)

Beni Mecnûn edip saldın be zâlim dâğ u sahrâya
Alıp ‘aklımı başımdan çevirdin çâk-i yağmaya
Revâ mı âh u feryâdım erişsin ‘arş-ı a‘lâya
‘Adüvvi bed-likâlara düşürdün beni gavgâya
Tulû‘-ı âfitâb vakti varam ben ol kilîsâya
Ki senden eyleyem şekvâ ben ol Hazreti ‘Îsâ’ya

Cünûnlar ser verip geçti nice Ferhâd nice Rüstem
Düşürdün râh-ı ‘aşka bana rahm etmedin bir dem
Senin nâr-ı firâkınla kan ağlıyor garîb dîdem
Bilirsin ki değil râzı bu sabûra Hazreti Meryem
Tulû‘-ı âfitâb vakti varam ben ol kilîsâya
Ki senden eyleyem şekvâ ben ol Hazreti ‘Îsâ’ya

Behey gaddâr behey dinsiz sen uğrattın beni derde
Ne bu zulmün bana gayrı çekildi çeşmime perde
Rehâ bulmak ne mümkündür elemden rûz-ı mahşerde
Sana benzer cefâkâr görmedim billâhi güzellerde
Tulû‘-ı âfitâb vakti varam ben ol kilîsâya
Ki senden eyleyem şekvâ ben ol Hazreti ‘Îsâ’ya

Serâpâ dehri müstağrak edip mâh-1 münevversin
Nazîrin görmedim aslâ efendim dürr-i gevhersin
Ne denli vasf eylesem gâyetle cân içre dilbersin
Velâkin [**Meylî**]’ye rahm eylemez bir kalbi mermersin
Tulû‘-1 âfitâb vakti varam ben ol kilîsâya
Ki senden eyleyem şekvâ ben ol Hazreti ‘Îsâ’ya

(506 b)

-2-

Kalenderî Meylî Baba

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(529 a)

Cûş etti dile lücce-i envâr-1 Muhammed
Fark oldu ôdum küşte-i âsâr-1 Muhammed

Cân buldu hayât-1 ebedî mu‘cizesinden
‘Akl ise hemîn eyledi ezkâr-1 Muhammed

Rûh kıldı fezâ remzime gûyâ-yı nübüvvet
Ettikte ‘ulûm-1 ‘âleme izhâr-1 Muhammed

‘Aşk ehline hem melce’-i me’vâ-yı emeldir
Tâ kim görünür kible-i dîdâr-1 Muhammed

[**Meylî**] olalı râhına bin cânile ‘âşık

Bin cân ile hilmî eder ikarâr-1 Muhammed

(529 a)

-3-

Dîvân-ı Meylî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(428 a)

Kible-i rükn-i cihânsın Yâ Muhammed Yâ ‘Alî

Müftî-i kutb-ı zamânsın Yâ Muhammed Yâ ‘Alî

Feth-i Rûmu ‘Arab’sın cânın fahr-i ‘Acem

Hâkim-i fazl-ı emânsın Yâ Muhammed Yâ ‘Alî

Menba‘-ı sırr-ı velâyet handân-ı mihr-i dilâ

Ya‘nî şîrû ins ü cânsın Yâ Muhammed Yâ ‘Alî

Mekteb-i râz-ı dilden kâşif-i esrâr-ı Hak

Sohbet-i dîn ü îmânsın Yâ Muhammed Yâ ‘Alî

Bâb-ı ihsânında sâildir bu [Meylî] kemterin

Sen kerîm-i âşıkânsın Yâ Muhammed Yâ ‘Alî

(428 a)

-4-

Dîvân-ı Meylî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(428 a)

Ben binâ-yı kûy-ı aşkım tâcdârımdan sakın

Mahmil-i hicrân-ı dehrim hem civârımdan sakın

Çün bilirsin yârsın hicrim seni eyler zelif
Tan taşından hazer kıl rûzigârımdan sakın

Bir dahî kopa meğer tûfân ola bu dehrde
Sırrıma âteş cânıma gül âh u zârımdan sakın

Kasd edip atma melâmet taşını benden yana
Dokunur başına elbet berk u bârımdan sakın

Semt-i [**Meylî**]’den ırâğ ol etme gâret ey adüv
Vâlih-i⁵⁹ ceng-i emîrim Zülfikârımdan sakın

(428 a)

-5-

Dîvân-ı Meylî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(428 a)

Sen harîm-i nûr-ı çeşm-i Mustafâ’sın Yâ Huseyn

Hem fûrûğ-ı âfitâb-ı Murtazâ’sın Yâ Huseyn

Hâfikayn, seyyidîn oldu vücûdun bâ’isi

Kâinât içre mazhar-ı müctebâ’sın Yâ Huseyn

⁵⁹ Hayrân, şaşakalmış

Mahşer Hâtun emniyet-i mâderindir ey velî
Sen civân-ı behcet-i hayrî'l-verâ'sın Yâ Huseyn

Gülşen-i Kerrâr-ı Haydar'dan bulup neşv ü nemâ
Ravza-i dâr-ı bülbül kul innemâsın Yâ Huseyn

Mâdihin olmakda 'âcizdir bu [Meylî] kemterin
Sen siyâdet eyle murg-ı kibriyâsın Yâ Huseyn

(428 a)

-6-

Kalenderî Meylî Baba

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(529 a)

Hikmet yolunun mektebi esrâr-ı 'Alî'dir
Vuslat meyinin sâkîsi ebrâr-ı⁶⁰ 'Alî'dir

Her kim yoluna bende-i sâdık bulunursa
Mutlak ölsün cân ile dildâr-ı 'Alî'dir

Hem-râh olana sıdk ile bin cân ü gönlullâh
Tahkîki onun hâcesi hem yâr-ı 'Alî'dir

Vird ile dile âl ile evlâdım ey dost
Dergâh-ı İlâhî'de var bûlâr-ı 'Alî'dir

Yâr olana kim yâr ola mihnet-i kevni [Meylî]
Hak bildiceğin cümle-i hünkâr-ı 'Alî'dir

(529 a)

⁶⁰ Dindar, sâlih ü müttakî adamlar

93- MISRÎ NİYÂZÎ

-1-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(439 a)

Ey gönül gel gayriden geç ‘aşka eyle iktidâ

Zümre-i ehl-i hakikat ‘aşka eyler muktedâ

Cümle mevcûdât u ma‘lûmâta ‘aşk akdem dürür

Zîrâ ‘aşkın evveline bulmadılar ibtidâ

Hem dahî cümle fenâ buldukta ‘aşk bâkî kalır

Bu sebepten dediler kim ‘aşka yoktur intihâ

Dilerim senden Hudâ’ya eyle tevfikin refik

Bir nefes gönlüm senin ‘aşkından etme gel cüdâ

Masivâ-yı ‘aşkın sevdasını gönlümden al

‘Aşkını eyle iki ‘âlemde bana âşinâ

‘Aşkla tâmûda olmak cennetidir ‘âşıkın

Lîk cennette olursa tâmûdur aşksız âna

Ey **Niyâzî** mürşîd istersen bu yolda ‘aşka uy

Enbiyâ vü evliyâyâ ‘aşk olupdur reh-nümâ

(439 a)

-2-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(442 b)

Devredip geldim cihâna yine bir devrân ola

Ben gidem bu ten sarâyı yıkıla vîrân ola

Cûş edip ‘ummân-ı cân cismim gemisin dağıda

Yerler altında bu cismim hâk ile yeksân ola

Bu vücudum dağı kalka atıla yükler gibi

Şeş cihâtım açıla bir haddi yok meydân ola

Dört yanımdan nâr u bâd u âb u hâk ede hucûm

Benliğim ânlar alıp bu varlığım talân ola

Dağıla terkibim otuz iki harf ola tamâm

Nokta-i sırrım kamunun cevherine kân ola

Cümle efkâr-ı havâssım haşr ola bu arsada

Kalkalar hep yeniden sankim bahâristân ola

Yevm-i Tüblâ’dır o gün her ma’nâ bir sûret giyer

Kimi nebat kimi hayvân kimisi insân ola

Kabrime dostlar gelip fikredeler ahvâlimi
Her biri bilmekte hâlim vâlih ü hayrân ola

Her kim ister bu [Niyâzî] derd-mendi ol zamân
Sözlerini okusun kim sırrına mihmân ola

(442 b)

-3-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(442 b)

Devrân odur kim devrini devr-i felek bilmez ola
İnsân odur kim sırrını ins ü melek bilmez ola

Merkep izinde su görüp deryâyı gördüm sanma sen
Deryâ odur kim ka‘rını aslâ semek bilmez ola

Âdem odur kim nân ola hem mâ’ hem zem’ân ola
Hayvândan ol adal dürür nân ü nemek bilmez ola

Kâmil odur kim aç susuz çok emek çekmiş
Nâkıs ol dürür bunda kim hergiz emek bilmez ola

Her bir Nebî her bir velî zilletle erdi menzile
[Mısrî]’ye söğsün şol ağız Allâh demek bilmez ola

(442 b)

-4-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(- . . - / . . - / - . . - / . . -)

(439 a)

Habs için geldi gelir ıtlâk için fermân bana

Evveli kahr-ı âhiri ihsân eder sultân bana

Erba'înim çün tamâm oldu dahi on gün geçer

Hatm olur menzil-i merâtib cân olur cânan bana

Kâbe kavseyn-i ev ednâ üç yüz ellidir bilin

Doğdu gün mağribden açtı zulmeti Sübhân bana

Geldi Hak bâtlı firâr etti dolaştı mağribe

Zâhir oldu gizli sırlar verdi Hakk bürhân bana

Oldum İsmâ'îl gibi teslîm-i Hakk etti hemîn

İki yüz bin dâhi yetmiş beşte bir kurbân bana

Anladım zebh-i azîme bir işarettir bu koç

Hem beşarettir gele Yahyâ ile mihmân bana

Halk-ı 'âlem dediler İsâ'ya [**Mısrî**] bir zamân

Dâhi bundan özge mâ evhâ dedi Kur'ân bana

(439 a)

-5-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(439 b)

Bahr içinde katreyim bahr oldu hayrân bana

Ferş içinde zerreyim arş oldu seyrân bana

Dost göründü çün ‘ayân kalmadı bir şey nihân

Tûfân olursa cihân bir katre tufân bana

Sûrette nem var benim sîrettedir ma‘denim

Kopsa kıyâmet bugün gelmez perişân bana

Kâf-ı dil ‘ankâsıyım sırrın âşinâsıyım

Endîşeler hâsıyım ad oldu insân bana

[Niyâzî]’nin dilinden Yûnus durur söyleyen

Herkese çün cân gerek Yûnus dürür cân bana

(439 b)

-6-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(439 a)

İki kaşın arasında çekti hatt-ı istivâ

‘Alleme’l-esmâyı ta‘lîm etti ol hattan Hudâ

Zât-ı ‘ilme Mustafâ esmâya Âdem’dir emîn
İkisinden zâhir olmuştur ‘ulûm-ı enbiyâ

Zât-ı esmâ vü sıfât ef‘âl ü âsâr cümle
Her zamânda bir velînin vechine bunlar ziyâ

Secde eyle Âdem’e tâ kim Hakk’a kul olasın
Eden Âdem’den ibâ Hakk’dan dahî oldu cüdâ

Sûretâ gördüler Allâh diyeni olmuş fakîr
Sandılar Allâh fakîrdir kendileridir ağniyâ

Kenzü lâ yefnâyı bilmez kandedir illâ fakîr
Bahr-i bî-pâyânı bulmaz etmeyen terk-i sivâ

Ravza-i hadrâyı bilmez Hızr’a yoldaş olmayan
Âb-ı hayvânı bu zulmü görmeyenler sandı mâ

Bil ki seddin iki kaş İskender ortasındadır
Cem‘-i cem‘ü’l-cem‘le feth oldu ebvâb-ı Hudâ

Kande bulur Hakk’ı inkâr eyleyen bu [Mısrî]’yi
Zâhir olmuşken yüzünde nûr-ı zât-ı Kibriyâ

(439 a)

-7-

Semâ'î Mısırî Niyâzî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(508 b)

Uyan gafletten ey gâfil seni aldatmasın dünyâ

Yakanı al elinden kim seni sonra kılar rüsvâ

Ne sandın sen bu gaddârı ki tâ böyle ânı sevdin

Ânı her kim ki sevdiyse dinini eyledi yağmâ

'Adâvet kılma kimse ile sana nefsin yeter düşmen

Ki asla senden ayrılmaz 'ömür âhir olunca tâ

İşittin Hakk Resûlünden nice âyât ü ahbârı

Veli neydem ki kâr etmez bu öğütler sana aslâ

Zâhir gözünü örtüp bana tut cânile gönlün

Ki her bir sözün içinde duyusun cevheri ma'nâ

Kelâmı Mustafâ zevkin dimâğında bulagör kim

Mu'âdil olmaz ol zevke hezâran men ile selvâ

Kemâli devlet istersen oku ayâtı Kur'ânı

Ki her harfin içinde var [Niyâzî] bin dürri yektâ

(508 b)

-8-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(439 b)

Aç gözün dildâra bak açıldı yüzünden nikâb

Zulmeti sürdü çıkardı ara yerden âfitâb

Şol “sakâhüm Rabbühüm” hamrın lebinden içegör

Katresin nûş eyleyen ‘uşşâk ebed görmez azâb

Otuz iki harf bildin dört kitâbın aslıdır

Safha-i vechinde yazılmış kamusı bî-irtiyâb

Mekteb-i ‘irfâna gir oku bu ‘ilmin aslını

Gör ki nice derc oluptur bu ‘ilimde dört kitap

Her ne okursan çün otuz ikiden taşra değil

Yüzünün metnini şerh eder okuyan fasl ü bâb

Her ne söz kim söylenir ‘âlemde Türkî ya ‘Arâb

Tut kulağın kim sanadır cümle dillerden hitâb

Her ne kim görür gözün andan cemâl-i yâre bak

Çünkü gitti ey [Niyâzî] kalmadı aslâ hicâb

(439 b)

-9-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(439 b)

İster isen ma‘rifetde olasın ‘âlicenâb
Ehl-i irfan eşîğinde yüzünü eyle türâb

Çok da verme kendini dünyâya bir dem çek elin
Döndüremezsın beğim katfı ağırdır bu dolâb

Bu harâbı niceler çalıştı ma‘mur etmeğē
Bir yanın ta‘mîr ederken bir yanı oldu harâb

Çok seğirtti gafletiyle bu serâbı su sanıp
Bulmadılar hiç biri bu sahrada bir katre âb

Bir zaman yüz verme dünya ehline ‘uzlette ol
‘Aklu fikrin bir yere cem‘ et yüzüne çek nikâb

Göz kulak dil kapıların bağla muhkem bir zamân
Ola kim Hak’tan yana gönlünden ola feth-i bâb

Ger ölümden kurtulam dersen yürü var ‘âşık ol
Döne döne ‘aşk oduyla cism ü cânı kıl kebâb

Gir bu derd meyhânesine koma elden kâseyi
Hiç yürek kanından özge ‘âşığa yoktur şarâb

Himmetin dâim bu olsun kim Hakk’ı anlayasın
Hakk’ı bilmekten yeğ olmaz iki ‘âlemde sevâb

Ger azâb-ı âhiretten bulmak istersen halâs
‘Ârif ol cehl odundan kopısar cümle azâb

Bu **Niyâzî** kendinden demez bu sözü ey püser
Hep âni söyler duyarsın gökten inen dört kitâb

(439 b)

-10-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(440 a)

Cân bu ilden göçmeden cânânı bulmazsa ne güç
Yârini terk etmeden yârânı bulmazsa ne güç

Sûreti insân içi hayvân olursa kişinin

Taşlar ile döğünüp insânı bulmazsa ne güç

Âdemin gönlü evinde bahr-i ‘ummân gizlidir

Dâima susuz gezip ‘ummanı bulmazsa ne güç

Şol fakîr olup gezenlerde hazîne dopdolu
Sa'y edip ol kenz-i bî-pâyânı bulmazsa ne güç

Fakru fahri devletine erişen sultân olur
Fahr-i tâma erişip sultânı bulmazsa ne güç

Herkesin derdine dermânı yine derdindedir
Derdinin içindeki dermânı bulmazsa ne güç

Bunda gelmekten murâd çünkim Hakk'ın 'irfânıdır
Ey **Niyâzî** kişi ol 'irfânı bulmazsa ne güç

(440 a)

-11-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(443 b)

Müşkülüm var size ey Hakk dostları eylen irşâd
Kim cevâbın vere olsun Hakk katında ber-murâd

Ol ne kesrettir ki ânın haddi yok pâyânı yok
Kesret içinde ne vahdettir ki âna yok i'dâd

Çoktur envâ'ı bu halkın biri insân üç bölük
Biri ehl-i hayme birisi kurrâ biri bilâd

Üç bölükten üç bölük bölünmüş ey hoca
Biri kâfir biri mü'min biri ehl-i inkıyâd

(444 a)Kangısı Hakk'dan ırağ olmuş buların söylegil
Kangısı kâdir ki Hakk emrine eyleye 'inâd

Hakk'ın iken her tasarruf bu 'abes sözler nedir
Nefsü şeytân dediğin kimlerdir eylerler fesâd

Dünyâ vü 'ukbâ dahî hem haşr ü neşr olmak nedir
Bunları bildir bana hem ne dürür mebde' mî'âd

Ahirette cennet ü nirân ü berzâh kim denir
Bunların aslı nedendir olısar yevmü't-tenâd

Kahr ü lûtfun illeti bir demenin aslı nedir
Bu ikinin vahdeti midir 'aceb râh-ı sedâd

Ya'nî râhat ayn-ı mihnet mihneti râhat mıdır
Cümleden râzı mıdır Hakk ber-târik-i ittîrâd

Hakk Te'âlî'den yakın insâna bir şey yokdürür
Lik bildir kim dürür Allâh ya kimdir 'ibâd

Men arefle mâ remeyte iz remeyte remzini
Fark ede gör mümkün ise ber-sebîl-i infirâd

Müşkülü çoktur [**Niyâzî**]'nin velî biri de bu
Zâhid anlasa Hakk'ı zühdü neden olur kesâd

(443 b – 444 a)

-12-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(445 a)

Zûlmet-i hicrinde bîdâr olmuşum Yâ Rab meded
İntizâr-ı subh-ı didâr olmuşum Yâ Rab meded

Gülşen-i vaslın nesîmin irgürüb bâd-ı sabâ
Andelîb-i bâğ-ı gülzâr olmuşum Yâ Rab meded

Kalmışam zindân-ı cism içre bugün tenhâ garîb
Bu kafeste rûzu şeb-i zâr olmuşum Yâ Rab meded

Şol şarâbı kim ânı sundu bana Rûz-i Elest
Ol zamandan mest-i hûşyâr olmuşam Yâ Rab meded

Her ne varsam yakar bu cânımı 'aşk âteşi
Yana yana külli püryân olmuşum Yâ Rab meded

Vahdet ilinde seninle yâr idim noldu bana
Kesret içre bend-i ağıâr olmuşum Yâ Rab meded

Bu Niyâzî düştü varlık câhına Yûsuf gibi
Al elim kurtar ki nâçâr olmuşum Yâ Rab meded

(445 a)

-13-

Semâ'î Mısrî Niyâzî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(509 b)

Ezelden nârına Hakk'ın yanageldim nihân içre
Akıttım nîce dem yaşlar gözümde dolu kan içre

Hak ile bî-nişân iken kamu cânlara cân iken
Düşürdü bî-mekân iken beni kevn ü mekân içre

Nice geldim nice gittim nice doğdum nice öldüm
Nice açtım nice soldum şol gül gibi cihân içre

Bulut olup göğe ağdım matar olup yere yağdım
Güneş olup gehî doğdum zemîn ü âsumân içre

Nebat olup nice devrân nice demde olup meydân
Giydirdi sûret-i insân bana devr-i zamân içre

Çü insân sûretin buldum Hakk'a hamd ü senâ kıldım
Fenâ-ender-fenâ oldum bekâ-yı câvidân içre

Erişti ma'rifet nûru gönül oldu Hakk'ın Tûru
[Niyâzî] duydu çün sırrı kemâl etti 'ayân içre

(509 b)

-14-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(443 a)

Ben sanırdım 'âlem içre bana hiç yâr kalmadı
Ben beni terk eyledim bildim ki ağyâr kalmadı

Cümle eşyâda görürdüm hâr var gülzâr yok
Hep gülistân oldu 'âlem şimdi hiç hâr kalmadı

Gece gündüz zâr u efgân eyleyip inlerdi dil
Bilmezem n'oldu kesildi âhile zâr kalmadı

Gitti kesret geldi vahdet oldu halvet dostile
Hep Hakk oldu cümle 'âlem şehr ü pâzar kalmadı

Dîn ü diyânet âdet ü şöhret ko vardı kalmadı
Ey [Niyâzî] n'oldu sende kayd ü dînâr kalmadı

(443 a)

-15-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(443 a)

Ey gönül gûş eyle gel ‘âşıkların güftârını

Nicedir gör dost ile yânikların bâzârını

Dost belâsı sehmine⁶¹ ‘üryân edip sînelerin

Sonra ol yârelerin istediler dermânını

Derdini dermân veripdür yine ol yârelerin

Anın içün arttırır âşıkların efgânını

‘Aşk odu şöyle yakıpdur cism u cânın ânların

Kül edip savurdular cümle vücûd harmânını

Vasl-ı Hakk’ı isteyen cân u cihânı terk edip

‘Aşk meydânında ol dikti anın dârını

Sâki-i bezm-i elest peymânesin içenleri

Gör ki nice keşfederler sırr-ı Hakk esrârını

Bi-nişânın menzilin kâf-ı ‘ademden izleyip

Ey [Niyâzî] böyle bulmuş bulan ol cânânını

(443 a)

⁶¹ Ok, tîr

-16-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(- . . . - / - . . . - / - . . . - / - . . . -)

(443 b)

Dilberâ gamzen oku içim dolu kân eyledi

Şol siyah zülfün teli aklım perişân eyledi

Her kimin şehrine uğradıysa ‘aşkın ‘askeri

Hep imârâtın ânın bir demde virân eyledi

Türlü türlü fitneler saçından oldu âşikâr

Halk-ı ‘âlem sandılar kim ânı şeytân eyledi

Hatt ü hâlin iki böldü bu cihânın halkını

Birini kâfir birini ehl-i îmân eyledi

Gizli sırrından haber verdikçe ‘uşşâkın dili

‘Âbid ü zâhidlerin ‘aklını hayrân eyledi

Gör ne gayrettir ki sırr-ı vahdeti seyretmeye

Cem‘ u tafsîli o gayret kul u sultân eyledi

Kudretin insânı mazhar kıldığıçün zâtına

Yüzünün nakşını hep âyât-ı Kur’ân eyledi

Örttü bu bâzâr-ı kesret gözlerin halkın velî
‘Ârif olan cümle yüzden seni seyrân eyledi

Bu ne kudret bu ne san‘at bu ne hikmettir görün
Zerreyi kevn katreyi deryâ-yı ‘ummân eyledi

Kim ki bu sırdan haberdâr oldu ‘ârifdir özü
Kurtulup hayvân adından kendin insân eyledi

Cümle esmâ vü sıfâtındır görünen gayri yok
Her birin bir vechile hûb zâtın i‘lân eyledi

La‘l-i cânân olalıdan ey [Niyâzî] meşrebin
Sözlerin ‘uşşâk içinde âb-ı hayvân eyledi

(443 b)

-17-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(443 b)

Zühdünü ko ‘aşka düş ehl-i cenân etsin seni
Pîr-i ‘aşka kulluk et cânâne cân etsin seni

Bir zaman bülbül gibi efgânın ağdır göklere
Şol kadar kıl nâleyi kim gülistân etsin seni

‘Âr u nâmûsun bırak şöhet kabâsından soyun
Giy Melâmet hırkasın kim ol nihân etsin seni

Yüzünü yerler gibi ayaklar altında ko kim
Hak Te‘âlâ başlar üzre âsumân etsin seni

Verme râhat nefesine dâim gazâ-yı ekber et
Ka‘be-i dil feth olup dârü’l-emân etsin seni

Gel [Niyâzî]’nin elinden bir kadeh nûş eyle kim
Mahv edip nâm-ı nişânın bî-nişân etsin seni

(443 b)

-18-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(443 a)

Zât-ı Hakk’da mahrem-i ‘irfân olan anlar bizi
‘İlm-i sırda bahr-i bî-pâyân olan anlar bizi

Bu fenâ gülzârına bülbül olanlar anlamaz
Vech-i bâkî hüsnüne hayrân olan anlar bizi

Dünyâ vü ‘ukbâyı ta‘mîr eylemekten geçmişiz
Her taraftan yıkılıp vîrân olan anlar bizi

Biz şol abdalız bıraktık eğnimizden şalımız
Varlığından soyunup ‘üryân olan anlar bizi

Kahr u lütfü şey’-i vâhid bilmeyen çekti azâb
Ol azâbdan kurtulup sultân olan anlar bizi

Zâhidâ ayık dururken anlamazsın sen bizi
Cür‘a-i sâfî içüb mestân olan anlar bizi

Ârifin her bir sözünü duymaya insân gerek
Bu cihânda sanmanız hayvân olan anlar bizi

Ey [Niyâzî] katremiz deryâya saldıık biz bugün
Katre nice anlasın ‘ummân olan anlar bizi

Halkı koyup lâ-mekân ilinde menzil tutalı
[Mısrî]yâ şol canlara canân olan anlar bizi

(443 a)

-19-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(441 b)

Zâhidâ sûret gözetme içeri gel câna bak
Vechi üzre gör ne yazmış defter-i Rahmân’a bak

Mushaf-ı hüsnünde yazmış Kul Hüvellâh âyeti
Gel inanmazsan geri ver mekteb-i ‘irfâna bak

Çeşmini gösterdiğince ‘âşıkın cânın alır
Leblerin açtıkça can nefh eyleyen cânânâ bak

Zülfünün her bir telinde bağlı bin mecnûnu görür
Hattının leylindeki yüz bin meh-i tâbâna bak

Âteş-i ruhsar ile yanmış kararmış çehresi
Harf libâsından soyunan nokta-i ‘uryâna bak

Hep mülâzim kulluğunda bu cihânın şehirleri
Kapusında pâdişâhlar kul olan sultâna bak

‘Âlem ânın hüsnünün şerhinde olmuş bir kitâb
Metnin istersen [**Niyâzî**] sûret-i insâna bak

(441 b)

-20-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(- - ./ . - - - / - - - / . - - -)

(445 a)

Hakk ‘ilminde bu ‘âlem bir nüsha imiş ancak
Ol nüshada bu Âdem bir nokta imiş ancak

Ol noktada içinde gizli nice bin deryâ
Bu ‘âlem o deryâdan bir katre imiş ancak

Âdemliğini her kim buldu ise odur Âdem
Yoksa görünen sûret bir gölge imiş ancak

Bu zevki eyler herkes bulmaz velî her nâkes
Eren âna Âdem’de bir fırka imiş ancak

Kim ol deme buldu yol vasl oldu [**Niyâzî**] ol
Nâcî denilen fırka bu zümre imiş ancak

Mef‘ûlü Mefâ‘îlün Mef‘ûlü Mefâ‘îlün
Âdemde olan esrâr bu demde imiş ancak

(445 a)

-21-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(441 b)

Âşinâ-yı ‘aşk olandan âh u zâr eksik değil
Keşti-i bahrde demâdem rûzigâr eksik değil

Ol cemâl-i mutlakın ‘aşkında arttıkça niyâz
Ol kadar nâz artırır bir gül-‘izâr eksik değil

Yeri cennet baktığı didâr olursa ‘âşıkın
Vech-i nûrundan ânı yakmağa nâr eksik değil

Bu nişânı ‘âşıkın râhat olur gam dirilir
Hayret ender hayreti leyl ü nehâr eksik değil

Şem‘-i aşka [**Mısrî**]yâ yandır özün yok ol müdâm
‘Âşıkâ her yokluğun üstünde vâr eksik değil

(441 b)

-22-

Kalenderî Mısrî Niyâzî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(527 b)

Cânâne görünür bana cânâ neye baksam
Kâşâne görünür heme vîrâneye baksam

Mest olup ayağım nere bastığımı bilmem
Her bâr ol iki gözleri mestâneye baksam

Mahbûb sevişinden bizi men‘ eyleme vâ‘iz
İşitmez olur kulağım efsâneye baksam

Cümle bu cihân ol sanemin vechidir el-Hak
Ger mescid ü yâ deyre yâ büthâneye baksam

Her zerre [**Niyâzî**] heme hurşîd-i münevver
Her katre hemîn lücce vü deryâ neye baksam

(527 b)

-23-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(442 a)

Ol menem kim vâkıf-ı esrâr-ı ‘ilm-i Âdem’im

Kâşif-i genc-i hakikat hem hayât-ı ‘âlemim

Bende mahfî oldu gaybü’l-gaybın esrârı hemîn

Bendedir sır-ı emânet âna kenz-i mübhemim

Ben cemâl-i Hakk’ı cümle şeyde zâhir görmüşem

Bu mezâyâyâ ânın çün baktığımca hurremim

Her sözüm miftâh-ı kufl-i küntü kenz olmuş dürür

Hem dem-i İsâ ile her bir nefeste mahremim

Cümle mevcûdâtı verdim ben vücûd-ı vâhide

Zât ü esmâ vü sıfâtın ile hâlâ yek demim

Yerde gökte her ne ki var bağıdır bâşı bana

Âşikâre vü nihâne ben tılsım-ı â‘zamım

Ben o [Mısrî]’yem vücûdum Mısr’ına şâh olmuşam

Hâdisim gerçi velî ma‘nîde sır-ı akdemim

(442 a)

-24-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(444 a)

Âdetim budur ezelden kevnde bir şân olurum

Dirilüb gâh cem‘ olup gâhî perîşân olurum

Bu cihânın halkına bir bir yolum uğrar benim

Cem‘ edip bunca kumaşı bir bezestân olurum

Geh sehâb u gâh matar⁶² gâhî doluyum gâhî kar

Geh nebat u gâhî hayvân gâhî insân olurum

Geh Nasârâ, geh Yahûdî, gâhî Tersâ gâh Mecûs

Gâhî Şî‘a gâh olur Sünnî Müselmân olurum

Gâhî ‘âbid, gâhî zâhid, gâhî fiska düşerim

Gâhî ‘ârif gâhî ma‘rûf gâhî ‘irfân olurum

Gâh olur bakır, kalay ü gâh olur altun gümüş

Gâh olur ‘âlemde her ma‘denlere kân olurum

Gâh olur benden hakîr hiç kimse olmaz dünyada

Gâhî Kâftan Kâf’a hükmeden Süleymân olurum

⁶² Yağmur, bârân

Na‘l ile tırnak arasında yerim geh dar olur
Gâhî ‘arş-ı kürsîden kim ‘âlî meydân olurum

Gâh olur bu harman-ı ‘âlemde ben bir dâneyim
Gâh kamûyu câmi‘ olmuş ulu harmân olurum

Gâh olur mevcûd-ı mâ‘dûm geh vücûd ile hıdem
Geh tecelliyle ‘ayân u gâhî pinhân olurum

(444 b)Gâhî dünya gâhî ‘ukbâ gâhî mahşer geh sırât
Gâhî berzah gâhî cennet gâhî nîrân olurum

Gâhî Mâlik gâhî âteş gâhî zakkûm geh cahîm
Gâhî hûrî gâhî gılmân gâhî rıdvân olurum

Gâhî zerre geh güneş gâhî kamer gâhî nucûm
Gâhî arz u geh semâ geh Arş-ı Rahmân olurum

Bunca sûretler libâsın gâh birbir giyerim
Geh soyunup cümlesinden şöyle ‘üryân olurum

Şimdi kesrette olan adım **[Niyâzî]** söylenir
‘Âlem-i vahdet içinde sırr-ı Yezdân olurum

(444 a – 444 b)

-25-

Semâ'î Mısırî Niyâzî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(509 a)

Gel ey gurbet deryâsında esîr olup kalan insân

Gel ey dünya harâbında dalıp gâfil olan insân

Gözün aç perdeyi kaldır duracak yer mi gör dünya

Katı Mecnûn'dur ki gönül verip duran insân

Kafeste tutîye sükker verirler hiç karar etmez

'Aceb niçün karâr eder bu zindâna giren insân

Ne müşkül hâl olur gaflette yatıp hiç uyanmayıp

Ölüm vaktinde 'Azrâil gelince uyanan insân

Kararmış kalbin ey gâfil nasîhat neylesin sana

Hacerden katıdır kalbi öğüt kâr etmeyen insân

Bu derdin çâresin bul sen elde hem var iken fırsat

Ne ıssı sonra âh u zâr edip hayfâ diyen insân

[Niyâzî] bu öğüdü sen ver evvel kendi nefsine

Değil gayriye andan kim tuta her işinden insân

(509 a)

-26-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(442 a)

Ey bu cümle kâinâtın aslını bir cân eden

Âdemi kudretle ol câna sevip cânân eden

‘Alleme’l-esmâ ile hem tâc-ı kerremnâ ile

‘Arş-ı a‘lâda melekler cem‘ine sultân eden

Vech-i Âdem’le cihân fânûsunu tenvîr edip

Küh-i zâtına o vechi hüccet ü bürhân eden

Nokta-i pergâr-ı ‘âlem Ahmed’in Zâtın kılıp

Sırrını kutb-ı hakikat mazharı Rahmân eden

(442 b)Enbiyâ vü evliyâ hep mazhar-ı envâr-ı Hakk

Mustafa’da her şuûnun cem‘ edip bir şân eden

İsmi resmi mahv iken bu ‘âciz ü bî-çârenin

Nâmını [Mısrî] verip dillerde âd u sân eden

(442 a -442 b)

-27-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(442 b)

Ey bu gönlüm şehrini bin kahr ile vîrân eden

Bî-duhân odlar yakıp bu sînemi külhân eden

Ehl-i ‘âlem derdinin mislin görür râhat bulur

Cins u misli olmayan derde beni dükkân eden

Bir bahirdir sâhili yok mevci olmaz münkesir

Leylinin fecrin getirmez gökteki devrân eden

‘Akl ü fikrim zevrâkı yollarda kaldı ser-nigûn

Belki cümle ‘akl u fikri bende sergerdân eden

Kimine meydân eden bu ‘âlemin her köşesi

[Mısırî]yâ uçtan uca her kûşe-i vîrân eden

(442 b)

-28-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(444 b)

Gül müdür bülbül müdür şol zâr u efgân eyleyen

Ten midir ya cân mıdır hem arş-ı seyrân eyleyen

Nâr u bâd u âb ü hâkin gel haber ver aslını
Kim buların her birini emre fermân eyleyen

Âteşin keremiyetinin sırrını duyur bize
Geh hilâf üzre ânı kimdir gülistân eyleyen

Yelde kimdir geh nesîm ü geh sabâ zevkin veren
Gâhî hışmiyle nice büldânı vîrân eyleyen

Kimdir ânı bana göster şol sular da durmayıp
Rûzu şeb yüz üstüne ‘aşkile cevelân eyleyen

Hâk ne ma‘dendir biter andan ma‘âdin geh nebât
Kimdir ânı gâhî hayvân gâhî insân eyleyen

Ay u gün gökleri kim döndürür vergil haber
Hem ne seyr için dönerler bunca devrân eyleyen

Bâde birdir sâkî bir meclisteki yârân da bir
Bâdenin keyfiyyetini kimdir elvân eyleyen

Kiminin mescidde boynun eğdirip zâhid kılan
Kimini meyhânedeyse serhoş u sekerân eyleyen

Zâhidin benzin sarartıp ağlatıp da hem nedir?

Kâfirin küfrü dahî fâsıkta isyân eyleyen

Halktan ayırmış yüzünü nihân çekmiş özünü

Ne arar kendini halktan böyle pinhân eyleyen

Görse mahbûbu gönül bî-ihyâr mâil olur

Ehl-i derd ‘uşşâkı kimdir zâr u giryân eyleyen

Kim bu sırdan kimin mahrum edip câhil eden

Kimini mahrem edinip ehl-i ‘irfân eyleyen

Vahdet ehli cümlede bir yüzü seyrân ettiler

Lik görmez ol yüzü kesrette tuğyân eyleyen

(445 a) Ey **Niyâzî** kim vücûdun terk ederse ol dürür

Cümle yüzler içre ol bir yüzü seyrân eyleyen

(444 b – 445 a)

-29-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(- - - ./ - - - ./ - - - ./ - - -)

(444 b)

Cânını sen terk etmeden cânâmı arzularsın

Zünnârını kesmeden îmânı arzularsın

Şol ‘uşacıklar gibi binersin ağaç ata
Çevkânı ile topun yok meydânı arzularsın

Karıncalar gibi sen ufak ufak yürürsün
Meleklerden ileri seyrânı arzularsın

Topuğuna çıkmadan suyu deniz sanırsın
Sen katre geçmeden ‘ummanı arzularsın

Var sen [Niyâzî] yürü atma okun ileri
Derdiyle kul olmadan sultânı arzularsın

(444 b)

-30-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(442 a)

Nâdânı terk etmeden yârânı arzularsın
Hayvânı sen geçmeden insânı arzularsın

“Men arefe nefsehû fekad arefe Rabbehû”
Nefsini sen bilmeden Subhân’ı arzularsın

Sen bu evin kapusın henüz bulup açmadan
İçindeki kenz-i bî-pâyânı arzularsın

Taşra üfürmekle yalınlanır mı ocak
Yüzün Hakk'a dönmeden ihsânı arzularsın

Dağlar gibi kuşatmış benlik günâhı seni
Günâhını bilmeden gufrânı arzularsın

Cevizin yeşil kabını yemekle tat bulunmaz
Zâhir ile ey fakih Kur'ân'ı arzularsın

Şarâbı sen içmeden sarhoş u mest olmadan
Nice Hakk emrine fermânı arzularsın

Gurbetliğe düşmeden mihnete sataşmadan
Kebâb olup pişmeden püryânı arzularsın

Yabandasın evin yok bir yanmış ocağın yok
Issız dağın başında mihmânı arzularsın

Bu bostanı, bağı gezdim hıyârını bulmadım
Sen söğüt ağacından rummânı⁶³ arzularsın

Başsız kabak gibi bir tekerleme sözile
Yunuslayın [**Niyâzî**] 'irfânı arzularsın

(442 a)

⁶³ Nar çiçeği renginde

-31-

Semâ'î Mısırî Niyâzî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(509 a)

Şehâ yüz döndüren senden kime dönse gerek yüzün

Gözün yuman cemâlinden kime açsa gerek yüzün

Seni terk eyleyen insan bulur mu cismine ol cân

Yüzünde âyet-i Rahmân görür her kim siler yüzün

(509 b)Saçınla kirpiğin kâşın hem evsâf-ı nakkâşın

Şübhem yoktur ayakdâşın kim ileri süre izin

Buyurdu Hakk ki Kur'ân'da edeler Âdem'e secde

Dîv-ü şeytân bunda kabûl etmez Hakk'ın sözün

Kaşın mihrâbını şimdi [**Niyâzî**] kible edindi

Katı çalıştı süründü yöneldikçe sana özün

(509 a-509 b)

-32-

Kalenderî Mısırî Niyâzî

(- - . / .- - . / .- - . / .- -)

(527 a)

‘Âriflere esrârı Hudâ’dan haberim var

‘Âşıklara dildârı bekâdan haberim var

Ey firkat ôduna yanuben bağrı göyünen
Gel kim yârene türlü devâdan haberim var

Gel ölü isen sözlerime tut kulağın kim
Cân-bahş edici nefhi nidâdan haberim var

Âdem yüzü ol yâre mukâbil dedi Ahmed
Bu sözde olan remz ü îmâdan haberim var

(527 b)Gir mektebi irfâna oku Âdem'in 'ilmin
'Âlemlere bu 'ilmi künâdan haberim var

Vechinde yedi Fâtihâ âyâtı yazılmış
Âdem'deki âyâtı Hüdâ'dan haberim var

Âdem'de bulup vasfı İlâhî'yi [Niyâzî]
Ol mecma'-ı evsâfı 'amâdan haberim var

(527 a-527 b)

-33-

Kalenderî Mısrî Niyâzî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(527 a)

Esmâ-i ilâhiyyede bî-had hünerim var
Her demde semâvat-ı hurûfa seferim var

Gönlüm göğünün yıldızının hiç adedi yok
Her burçta benim bin güneş bin kamerim var

‘Âlimlere ebced hâcesi olmak olur ‘âr
Alçak görünen ebcede ‘âlî nazarım var

‘Arş u semâvat-ı ‘ulûmun budur el-Hak
Hem dahî zemîninde tükenmez güherim var

Bununla bir oldu dem-i ‘Îsâ ile [Mısrî]
Gönlüme dahî ne gelirim ne giderim var

(527 a)

-34-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(440 b)

Kûs-i rihlet çaldı mevt ammâ henüz cân bî-haber
‘Asker-i a‘zâya lerze düştü sultân bî-haber

Günde bir taşı binâ-yı ‘ömrümün düştü yere
Cân yatur gâfil binâsı oldu virân bî-haber

Dil bekâsın dost fenâsın istedi mülk-i tenin
Bir devâsız derde düştüm âh ki Lokmân bî-haber

Bir ticâret kılmadım ben nakd-i ‘ömrüm oldu hebâ
Yola geldim lîk göçmüş cümle kervân bî-haber

Çün “gel” oldu yalnız girdim yola tenhâ garîb
Dîde giryân sine püryân ‘akıl hayrân bî-haber

Azığım yok yazığım çok yolda türlü korku var
Yolum alırsa n’ola ger dîv ü şeytân bî-haber

Yol eri yolda gerektir çağ ve çıplak aç ü tok
[Mısrî]yâ gel dedi sana çünkü canân bî-haber

(440 b)

-35-

Semâ‘î Mısrî Niyâzî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(508 b)

Bilenler vech-i dildârı bu cism ü cânı neylerler
Görünse şemsin envârı mehî tâbânı neylerler

Bugünkü cenneti ‘irfâna dâhil olsalar ‘uşşâk
Yarınki va‘d olan hûri veya gılmanı neylerler

Bugün a‘mâ olan yarın a‘mâ olur elbet
Aça gör cân gözün kim bî basar insânı neylerler

Sülûk ehline insân sohbetin bulmak dürür maksûd
O sohbet kim bulunsa sohbeti hayvânı neylerler

Gönül duymazsa vicdân ile Allah'ı hakîkatçe
Mücerred dildeki 'ilmi veya 'irfânı neylerler

Ne hâsıl şol 'ibâdetten riyâ vü 'ucb ola ânda
Gider şirki gönülden Hakk'a kim tuğyânı neylerler

Salâtı ehlirfân kiblesidir sümme vechullâh
O veche kul olanlar tâ'atı noxsânı neylerler

[Niyâzî] küntü kenzin sırrını kendinde buldunsa
Süleymân tahtını ya hikmet i Lokmân'ı neylerler

(508 b)

-36-

Kalenderî Mısrî Niyâzî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(527 b)

Şunlar ki görüp yüzünü bu dâra gelirler

Ol 'ahde vefâ eyleyip ikrâra gelirler

Ânlar ki ezel gözleri saçında kalıpdur

Bunda seni hiç bilmeyip inkâra gelirler

Çeşmin kadehin nûş eden abdâl-ı İlâhî
Ol ‘aşkla bu ‘âlemi devvâre gelirler

Zülfün teline anda kimin gönlü dolaştı
Mansûr gibi meydâna girip dâra gelirler

Şol dâneleri gör biter eşcâr olur ol
Sırrıyla içinden yine esmâra gelirler

Her tohumu neden aldın ise eksen ânı bil
Her cinsi yine bittiği eşcâre gelirler

Hiçbiri izinden çıkıp âher yola gitmez
Her birisi bir yol ile pâzâra gelirler

Yoları ne var ayrı ise hep sana ‘âşık
Cümle seni ister sana didâre gelirler

Elbette bu bağ içine kim girse [**Niyâzî**]
Hârın gezip evvel sonu gülzâre gelirler

(527 b)

-37-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(440 b)

Her neye baksa gözün bil sırr-ı Sübhân andadır

Her ne işitse kulağın mağz-ı Kur'ân andadır

Her neye mahlûk gözüyle baksan ol mahlûk olur

Hak gözüyle bak ki bî-şekk nûr-i Yezdân andadır

Kesret-i envâca bakma cümle bir deryâ dürür

Her ne mevci ki görürsün bahr-i 'ummân andadır

Vahdeti kesrette bulmak, kesreti vahdette hem

Bir 'ilimdir ol ki cümle 'ilm-ü 'irfân andadır

'İbret ile şeş cihetten görünen eşyâya bak

Cümle bir âyînedir kim vech-i Rahmân andadır

Söyleyen ol söylenen ol görünen ol gören ol

Her ne var a'lâ vü esfel bil ki cânân andadır

Mazhar-ı tâmm-ı velî Âdem yüzüdür şüphesiz

Küh-i zâtı hem sıfâtı cümle yeksân andadır

Haşr u neşrile Sırât u dûzah u mâlik-i ‘azâb
Hem dahî Rıdvân u cennet hûru gılmân andadır

Görünen sanma [**Niyâzî**]’nin hemân sen mülkünü
Gönlü bir virânedir genc-i pinhân andadır

(440 b)

-38-

Semâ‘î Mısırî Niyâzî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(509 a)

Nazar kıldıkça insâna gönül hayrâna dolandır
‘Acebdir kimi Hakk ister kimi butlâna dolandır

Gel ey dertsiz kişi dervişliğe sa‘y eyle gel bunda
Bu hâl ile olursan bil işin hüsrâna dolandır

Nedendir kâni‘ olmuşsan murad ı nefse dalmışsan
İçine hırsı almışsan işin şeytâna dolandır

Yeter çalındın ey hâce fenâ mülkün metâ‘ına
Çok uzatma ki gelir ‘Azrâil cânâ dolandır

Gönül verme bu dünyâya başını verme gavgâya
Kazandığın ‘amel bir gün gelir mîzâna dolandır

Başı devletlû kul oldur Hakk'ı bulmuş ola seri
Gözü gönlü dil u cânı kamu Sübhân'a dolanır

[Niyâzî] kulunun Yâ Râb vücûd-ı zenbini mahv et
Mülâzımdır kapında ol sana ihsâna dolanır

(509 a)

-39-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(- . . - / - . - / - . . - / - . -)

(444 a)

Ey târikat erleri ey hakîkat pîrleri
Bir haber verin bana ol bî-nişân kandedir

Kandedir dostun ili kande açılır gülü
Dost bahçesi bülbülü gül-i handân kandedir

Aradım bahr u berri bulmadım ben bu sırrı
Cism ü candan içeri gizli sultân kandedir

Mademki cân tendedir canla zindedir
Amma nidem bilmedim cânâ cânân kandedir

[Niyâzî]'ye cân olan sırrında sultân olan
Dîn ü hem îmân olan ol bî-mekân kandedir

(444 a)

-40-

Semâ'î Mısırî Niyâzî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(508 b)

Rumûzu enbiyâyı vâkıf-ı esrâr olandan sor
Ene'l Hakk sırrından geçip ber-dâr olandan sor

Yürü var ehl-i tecrîdi 'alâyık ehline sorma
Cân u cihânı terk edüb deyyâr olandan sor

Gehi kahr gehi lutfun kemâlin bilmek istersen
Fenâ ender fenâda yok olup var olandan sor

Dilâ bu Mantık'ut Tayr'ı fesâhat ehli anlamaz
Ânı ancak ya Attâr yâhûd tayyâr olandan sor

Anadan doğma gözsüzler kemâhî görmez eşyâyı
[Niyâzî] vech-i dildârı ulü'l-ebşâr olandan sor

(508 b)

-41-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(- . . -/-. - / - . . -/ - . -)

(440 b)

Derviş olan kişinin sözleri 'umrân olur
Sâlik-i Hakk olanın râhına bürhân olur

‘İlm-i ledün dersini ‘ârif olan kişiler
Hasta dil olanların derdine Lokmân olur

Her seher efgân edip bülbülü hayrân eder
Dîdeyi giryân edip sînesi püryân olur

Beyt-i dili pâk olur zikr-i Hakk’ı işiten
Sabr u karârı gider işleri devrân olur

Şem‘-i cemâle döner pervânedir ‘âşıkân
Zanneder ol câhilân devr eder ‘isyân olur

Münkirleri dahl eder kim ki sözünüz demez
Yine işi ânlara lûtfîle ihsân olur

Sanma [Niyâzî] özün derviş olupdur senin
Derviş olan kişiler şöylece sultân olur

(440 b)

-42-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(441 a)

Hazreti İsâ inip gökten tamam etti zuhûr
Ger sen idrâk eylemezsen belki sendendir kusûr

Dirilip acb-i zenebden hem cümle mevtâ ser-te-ser
Na'ra-i İsrâfîl oldu cümleye çalındı sûr

Bir kabirden bin Muhammed her birisi yüz bin
Baş olup gitti önünce zâlike yevmü'n-nüşûr

Enbiyânın âsmân-ı Hakk gibidir sözleri
Evliyânın sözlerince tezyindürür etme gurûr

[Mısrî]yâ sözünü Hakk'dan işit hak söyle kim
Ric'atiyle baksalar da görmeye kimse futûr

(441 a)

-43-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(441 a)

Halk içre bir âyineyim herkes bakar bir ân görür
Her ne görür kendi yüzün ger yahşi ger yamân görür

Şol câhil ü nâdânı gör örter Hakk'ı inkâr eder
Kâmil olan kâmillerin her sözünü bürhân görür

Medhile zemmi 'âlemin kıymette bir hardal dürür
Har o dürür harmanda buğdayı kor samân görür

Tuttu rikâbın ‘ârifin nice salâtin ol
Kâmil olan sultânı gör dervîş olan sultân görür

Dervîşi Hakk yakmış iken ânı yakan sultâna bak
Hamam içinde dilberi görmez gözü külhân görür

Dedi ulular levn-i mâ levn-i inâdır şübhesiz
Kana boyanmış göz hemîn Nîl ü Fırât-ı kân görür

Ol dilberin Mehdî adı sükker dürür halka tadı
[Mısrî] çeker bu mihneti ol râhatı Rahmân görür

(441 a)

-44-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(440 a)

Bağrımı pür-hûn eder şol çeşm-i mestâniyle bahs
Dağıtır ‘aklımı şol zülf-i perişâniyle bahs

Leblerin feyzine mu‘tad eyledin çün ağzımı
Dilemez kim eyleye şol âb-ı hayvâniyle bahs

Dürr-i yâkût-ı dehânın seveli dilber senin
Gelmez oldu dile hergiz la‘l-ü mercâniyle bahs

Vechin üzere yazılan ma'nâyı Kur'ân'ı gören
Eylemez evrak içinde lafz-ı Kur'ân'ıyla bahs

Cümle fitne kaşın ile kirpiğinden olduğun
Bilen eder mi cihândan nefs ü şeytân ile bahs

Şol ruhunla hattının sırrını zâhid anlasa
Kürsî üzere eylemezdi küfr ü îmân ile bahs

Pertev-i nûr-i cemâlin 'aksidir şems-i cihân
Ne münâsib ede ol nûr mâh-ı tâbân ile bahs

Cem' u tafsîlin rumûzun anlatsa isem ol
Etme ândan sonra aslâ kul u sultânıyla bahs

Zerre iken sen [**Niyâzî**] rûh-i a'zam nûruna
Haddini bil kılma ol şems-i dirahşân ile bahs

(440 a)

-45-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(- - - ./ - - - ./ - - - ./ - - -)

(441 b)

Dermân arardım derdime derdim bana dermân imiş
Bürhân arardım aslıma aslım bana bürhân imiş

Sağ u solum gözler idim dost yüzünü görsem deyü
Ben taşrada arar idim ol cân içinde cân imiş

Öyle sanırdım ayıryem dost gayrıdır ben gayrıyem
Benden görüp işiteni bildim ki ol cânân imiş

Savm u sâlât u haccile sanma biter zâhid işin
İnsân - ı kâmil olmaya lâzım olan ‘irfân imiş

Kande gelir yolun senin ya kande varır menzilin
Nerden gelip gittiğini anlamayan hayvân imiş

Mürşid gerektir bildire Hakk’ı sana Hakku’l - yakîn
Mürşidi olmayanların bildikleri gümân imiş

Her mürşide dil verme kim yolunu sarpa uğratır
Mürşid-i kâmil olanın gâyet yolu âsân imiş

Anla hemân bir söz dürür yokuş değildir düz dürür
‘Âlem kamû bir yüz dürür gören ânı hayrân imiş

İşit [Niyâzî]’nin sözün bir nesne örtmez Hakk yüzün
Hakk’dan ‘ayân bir nesne yok gözsüzlere pinhân imiş

(441 b)

-46-

Dîvân-ı Mısrî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(440 a)

Sırr-ı Hakk'ı nicesi fâş eyleyem ben ey sikât⁶⁴

Kâni ancak remzle etmiş beyân ehl-i nikât

Her ne denlû âşikâr etsem hafâsın arttırır

Ol 'ayân iken ânı örter delâil-i beyyinât

Ânı tevhîd eylemez illâ ki şirk ehli eder

Vahdet-i Hakk'ı duyanın dili lâldir 'aklı mât

Her ne kim fevka'l-'ulâ tahte's-serâda var dürür

Zât-ı vâhiddir velî göründü nice bin sıfât

Zâtı birdir lîk evsâfına gâyet yok dürür

Gör bu fânûsu ki ânın şem'i oldu nûr-ı zât

Zâhir ü bâtın kâmûsu bir fenerdir gayri yok

Şem'i insân oldu fânûs-ı cemî'-i mümkinât

Ey **Niyâzî** Âdem oldu çün cihânın şu'lesi

Bahş Âdem deminden 'âleme rûhu'l-hayât

(440 a)

⁶⁴ Kalbin i'timâd ü i'tikâd ettiği şeyler

Kalenderî Mısri Niyâzi

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(527 b)

Dost illerinin menzili ki âlî göründü

Derd-i dile dermân olan Elmalı göründü

Tûflere sükker bağının zevki erişti

Bülbüllere cânân gülünün dalı göründü

Mecnûn gibi sahrâlara ağlayı gezerken

Leylâ dağının lâlesinin alı göründü

Ten Ya'kûb'unun gözleri açılsa 'aceb mi

Cân Yûsuf'unun gül yüzünün hâli göründü

Kâl ehlinin ahvâlini terk eyle [**Niyâzi**]

Şimden gerû hâl ehlinin ahvâli göründü

(527 b)

-48-

Dîvân-ı Mısri Niyâzi

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(445 a)

Sen seni bilmektir ancak pîre ülfetten garaz
Noktayı fehm eylemektir ilm-i 'irfândan garaz

Halkı bunca enbiyâ kim geldi da'vet eyledi
Vahdedin sırrı bilinmektir o da'vetten garaz

Sâni'i gör günde yüz bin türlü san'at gösterir
Kendini göstermek içindir o san'attan garaz

Hep celâlin perdesidir küfr ü isyândan murâd
Bahr-i vücûdun katresidir fazl u rahmetten garaz

Nefsini bilen erermiş bir tükenmez devlete
Fakr u fahridir [**Niyâzi**] bil o devletten garaz

(445 a)

-49-

Semâ'î Mısri Niyâzi

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(509 a)

Bugün bir meclise vardı oturmuş pend eder vâ'iz
Okur açın kitâbını bu halkı ağlatır vâ'iz

İki bölmüs cihân halkın birini cennete salmış
Eliyle kürsiden birini tamuya sarkıtır vâ'iz

Çıkar ağzından âteşler yakar seytân-ı mel'ûnu
Sanasın yedi tamunun azâbı kendidir vâ'iz

Tamuya şöyle doldurmuş içinde yok duracak yer
Âna eriştirir halkı 'aceb hizmettedir vâ'iz

Yaraşır vâ'iz âna hakkâ ki yanar yakılır her dem
[Niyâzî]'nin hemân ancak cihânda adıdır vâ'iz

(509 a)

-50-

Dîvân-ı Mısırî Niyâzî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(441 a)

Tâ ezelden biz bu 'aşk içre rüsvâ olmuşuz
İsmimizdir söylenen ma'nâda 'ankâ olmuşuz

Gerçi sûret 'âleminde sandılar kesretteyiz
Kesret içre bilmediler ferd ü tenhâ olmuşuz

Şol izâfât-u ta'ayyün sofların giysek ne var
Çünkü andan soyunup ma'nen mu'arrâ olmuşuz
Mantuku't-tayr'ın lûgât-ı mantıkıdan söyleriz
Herkes anlamaz bizi, bizler mu'ammâ olmuşuz

Lafz u s̄ûret cismle anlamak isterler bizi
Biz ne elfâzız ne s̄ûret cümle ma'nâ olmuşuz

Katreler ırmağa, ırmak erdi bahre cem' olup
Karışıp birbirine hâlâ o deryâ olmuşuz

Zerreler şemse güneş eriştî vahdet kânına
Kalmadı aslâ ta'addüd ferd ü yektâ olmuşuz

Her kesâfet kim izâfet gösterir âyînede
Ol kudûret tozunu silip mücellâ olmuşuz

Zâhidin zikrettiği şol harf-i savtın resmidir
Zâkir ü mezkûr zikre biz müsemmâ olmuşuz

Sofînin şol hûyudur ya na'râsından almazız
Vasl-ı deryâyız biz ol sesden müberrâ olmuşuz

'Alleme'l-esmâya mazhar ister isen gel beri
Âdem ü hem âna ta'lîm olan esmâ olmuşuz

Ten gözüyle [Mısrî]'yi s̄ûrette görsem deme kim
Zîrâ biz ol Kâf-ı s̄ûret içre 'ankâ olmuşuz

(441 a)

94- MİHRÂBÎ

-1-

Dîvân-ı Mihrâbî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(430 a)

Kim görür hüsnün senin hayrân olur olmaz mı yâ

Kendi zâtı kendine bürhân olur olmaz mı yâ

Men arefe dersin görüp her müşkili halleyeyen

Küllî vâırın terk edip irfân olur olmaz mı yâ

“Mûtu kable ente mûtû” sırrına mazhar-ı rûşen

Cân ü baş kaydın çekip üryân olur olmaz mı yâ

Bîst ü heşt siva dü bahrine ol gavvâs olup

Güher-i aslın bulup handân olur olmaz mı yâ

Tut yüzün [**Mihrâbî**] yâre aşkla eyle niyâz

Anda elbet rahmet-i Gufrân olur olmaz mı yâ

(430 a)

-2-

Koşma Mihrâbî Baba

(539 a)

El ele tutuşup gidelim kardaş
Muhammed ‘Alî’nin yoludur bu yol
Cümlemiz bir vücûd olalım kardaş
Muhammed ‘Alî’nin yoludur bu yol

Dertliler derdinin yarârıdır bu
Merdâne merdlerin âsârıdır bu
Gerçek erenlerin esrârıdır bu
Muhammed ‘Alî’nin yoludur bu yol

Mürşid-i kâminden gûş eyle pendi
Hıfz eyle gönlünde her ne kim viridi
Cem‘ olup erenler meydâne geldi
Muhammed ‘Alî’nin yoludur bu yol

Ya‘kûb gibi ağla Ken‘ân olasın
Sabır et Yûsuf gibi zındân olasın
Kul edip nefsinin sultân olasın
Muhammed ‘Alî’nin yoludur bu yol

Erenler yoluna gitmek böyledir
Bâbında [**Mihrâbî**] kuldur köledir
Derdiğinden cem‘ et erenlere ver
Muhammed ‘Alî’nin yoludur bu yol

(539 a)

-3-

Dîvân-ı Mihrâbî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(430 a)

Beni her hâle koyar hükmü gelince kaderim
Kaderim hükmünü işlerse âna ben ne derim

Dem olur arş-ı zemîn hükmüme kâil görünür
Dem olur âciz ü bî-çâre perîşân melerim

Çekerim kanını bildirmemek ister gönlüm
Yürür izhâr yine himmetle coşup dîdelerim

Vehmim andan ki edem sabr u tahammül de kusûr
Ki şifâhâne-i aşka çıkar hem bu seferim

Nola [**Mihrâbî**] gedâ âşık-ı rüsvây deseler
Dem olur ki anıla arsa-i aşkda eserim

(430 a)

-4-

Dîvân-ı Mihrâbî

(-...-/...-/...-/...-)

(430 a)

Ahmed-i Mahmûd-ı Muhammed Mustafâ gönlümdedir

Esedullâh-ı Gazanfer Murtazâ gönlümdedir

Ben muhibb-i handân-ı Mustafâvîlerdenim

Gözlerim nûru Hasan Hulkî Er-Rızâ gönlümdedir

Dönmezem başım kesüb püryân ederse müddeî

Dînim îmânım Huseyn-i Kerbelâ gönlümdedir

Gözlerim yaşı kesilmez nice yıl kan ağlasa

Bend-i zindân-ı Hazreti Zeyne'l-Abâ gönlümdedir

Tâ ezel cânım fedâdır hakk-ı Muhammed Bâkır'a

Mezheb-i Hakk-ı Caferî sıdk u safâ gönlümdedir

Mûsâ-i Kâzım Alî Mûsâ Er-Rızâ'derd-nâk olup

Hem Takî ile Nakî çekti cefâ gönlümdedir

Askerî'ye asker oldum cân ü baş terkin edip

Bil Muhammed Mehdî-i Sâhib-livâ gönlümdedir

Çıktı arşı sarstı [**Mihrâbî**] sadâ-yı Ehl-i Beyt

Kerbelâ'da cedd-i tâ vâh ol sadâ gönlümdedir

(430 a)

-5-

Kalenderî Mihrâbî Baba

(- . / . - . / . - . / . - -)

(528 b)

Gel durma gönül râhına erkân-ı ‘Alî’dir

Ey cân gözün aç sıdk ile bürhân-ı ‘Alî’dir

Pâk eyle gönül Ka‘be’sini durma tavâf et

Her şahsa nasîb olmaz o dîvân-ı ‘Alî’dir

Kalbinde eğer doğmadı ise şems-i hakîkat

Ref‘ olsa o dem perdene meydân-ı ‘Alî’dir

Maksûdun eğer rü’yet-i dîdâr ise el-Hak

Zâtında o bir nokta-i ‘irfân-ı ‘Alî’dir

Takdîs edegör sende o [**Mihrâbî**] Elest’i

Hestin görünen ‘âleme imkân-ı ‘Alî’dir

(528 b)

95- MİR'ÂTÎ BABA

-1-

Dîvân-ı Mir'âtî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(429 b)

Ahsen-i takvîmim ammâ zâhidâ aslım türâb

Rûh-ı Kuds'e mazhar oldum ref olundu her hicâb

Bir adem-i madûmîyem ki şeş cihetle zâhirem

Subud-u bahrinde gavvasam bu dem misl-i habâb

Rû-siyâh bir mücrimim teselliyetim "lâ taknutû"

Rahmet-i Hakk-ı Müslimîne hâsdürür yevmü'l-hesâb

Vahdet iklimin bıraktım şimdi kesret-hânedede

Bir uluvv-i şân iken süfliyyet ettim irtikâb

"İz yekûlü'l-kâfirûne yâ leytenî"nin mefhûmunu

Anladık tuttuk bu remzi bilmeyiz vakt-i 'azâb

Kim ki geçti varlığından zât-ı Hakk'ı var bilip

Şübhesiz geçdi sırâtı bî-suâl bî-cevâb

[Mir'âtâ] bir gün olup izhâr olsa esrâr-ı şâh

Hiç sehâb içre kalır mı muhtefî ol âfitâb

(429 b)

-2-

Dîvân-ı Mir'âtî Baba

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(428 b)

Dâver-i 'âlem olur sulb-i ederde o meni

Ta'lîm ettikde zehî nokta-i meni 'ilmini

Reh-revân olmayıcak sanma alınmaz menzil

Söyledi şâh-ı cihân pîş ü meni

Nâ-Hudâsız⁶⁵ yürümez bahride keşti-i Nûh

Yürü bir mürşid-i kapudâna eriş kur dümeni

Her çiçek reng ü cilâ gösterir amma halis

Bezeden gonce-i sünböldür o sahn u çemeni

[Mir'atâ] nazm-ı şi'ârın işiden ehl-i dilâ

Edemez "min ledün" olduğuna şekk ü gümeni

(428 b)

⁶⁵ Allahsız, Allah'tan korkmaz, gemi kaptanı

-3-

Dîvân-ı Mir'âtî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(429 b)

Kıldı pâ-mâl dehrîde çarh Rüstem-i Zâl'ini

Nice Kârûn'un zemîne eyledi gark mâlini

İns ü cinne hükm ederdi ol Süleymân bir zamân

Kabre dört Âdem götürdü son deminde sâlini

(430 a)Çünkü demen pâsbânın mevte kıldık biz îmân

Gûşuna alman niçün bir kez ecel dellâlını

Sen seni bil sen seni gör kendine gel gendine

Eylemez Hak kimsenin senden suâl amâlini

Çekmeyenler bilmez ebed [Mir'âtî] bahr-i 'aşk nedir

Kim bilir damdan düşen damdan düşenin hâlini

(429 b -430 a)

-4-

Semâ'î Mir'âtî Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(506 a)

Meded 'âlemde ehl-i zillet ettin sen beni ey 'aşk
Cihânda şöyle me'yûs hâlet ettin sen beni ey 'aşk
Kamu akrân içinde nûkbet ettin sen beni ey 'aşk
Düşürdün rif'atim bî-rif'at ettin sen beni ey 'aşk
Esîr-i bend-i dâm-ı gurbet ettin sen beni ey 'aşk
Giriftâr-ı belâ-yı mihnet ettin sen beni ey 'aşk

Ne denli bir firâr ettimse senden sen beni tutdun
Hadenge⁶⁶ çile-i râm etmeyip bu cânıma atdın
Melâmiyyûn sıfâtında beni behlûl-mend etdin
Ayırdın hânümânımdan dahî dûr eyleyip gıtdin
Esîr-i bend-i dâm-ı gurbet ettin sen beni ey 'aşk
Giriftâr-ı belâ-yı mihnet ettin sen beni ey 'aşk

Düşürdün bir vakit mehveşler 'aşkıyla harâbâta
O yüzden çektiğim rencîde mihnet yetti gââyâta
Bıraktın Kays-veş sahrâ için Leylâ'yı heyhâta
Zebânım zabt edip açtırmadın ağzım münâcâta
Esîr-i bend-i dâm-ı gurbet ettin sen beni ey 'aşk
Giriftâr-ı belâ-yı mihnet ettin sen beni ey 'aşk

⁶⁶ Tîr, ok

(506 b)Göz açıp bakmadan [**Mir'âtî**] gerdûna ebed gamsız
Bulunmaz ben gibi sâil cihânda şâd-ı hurremsiz
Niyâzım Hazreti Hakk'a bu zahmım koyma merhemsiz
Muharremde kemâl ehli olur mu zâr u mâtemiz
Esîr-i bend-i dâm-ı gurbet ettin sen beni ey 'aşk
Giriftâr-ı belâ-yı mihnet ettin sen beni ey 'aşk
(506 a-506 b)

-5-

Dîvân-ı Mir'âtî Baba

(- . . -/- . . -/- . . -/- . . -)

(429 b)

Yine sâlûs oturup savm u salâtın söyler
Cenneti halka satıp sîm ü berâtın söyler

Beni halk eyledi dîdârına müştâk ezeli
Dinlemem sûfî hâr-ı suver bir ru'yetin söyler

Bizlere râfizî tabîr eder ol hodbîn-telebbüsü
Kendi zumunca sanır fasl-ı likâtik söyler

Sad hezâr muciz-i peygamberî görse kanmaz
Kâfiri gör yine Lat Menât'ın söyler

El-kelâm çünkü sıfâtü'l-mütekellim oldu
Her ne söylese kişi kendi sıfâtın söyler

Lâ fetâ bahrine daldı yine fülkini [**Mir'atâ**]
Hem isnâ 'aşerin remz-i cür'etin söyler

(429 b)

-6-

Dîvân-ı Mir'âtî Baba

(- . - -/- . - -/- . - -/- . - -)

(429 b)

Geç riyâdan zâhidâ savm ü salât bir noktadır

Kabe-i maksûdı bil hacc ü zekât bir noktadır

Berr ü bahr ü ne felek “seban tıbâkan mâ terâ”

Taht-ı pâye kıl nazar bin bir sıfât bir noktadır

Hâlık u mahlûk fâil hem dahî mefûl olan

İns ü cinn kâfir Mecûsî Lât Menât bir noktadır

Âlem-i suğrâ-yı küberâdan haberdâr ol yürü

Dev peri taht-ı Süleymân mûriyât bir noktadır

Noktanın sırrına vâkıf kim ki oldu [Mir'atâ]

Oldu ol Hayy u Ebed hayy u memât bir noktadır

(429 b)

-7-

Dîvân-ı Mir'âtî Baba

(- . . -/- . - / - . . -/ - . -)

(429 a)

Aslına ricat Cenâb-ı Hakk'ın fermânıdır

Hüküm ânın hükmü devrân ânın devrânıdır

Kimse tağyîr edemez takdîr-i Rabb-i İzzet'i
Bu denî dünyâ esâsen imtihân meydânıdır

Kendini bâkî sanırlar ehl-i gaflet hâlbuki
Bir iki günlük bu süflî âlemin mihmânıdır

Gâh sürdüm zevk-i dehri gâh çekerdim mihnetin
Her ne görse kul cihânda kendinin noksânıdır

(429 b) Cevdet-i fikrimle buldum en nihâyet Hakk'ımı
Murğ-ı rûhum uç Alî'nin şâh-ı ankâ şâhıdır

Kabrime gelsin beni yâd eylesin evlatlarım
Çünkü cânım haşr olunca ânların hayrânıdır

(429 a- 429 b)

-8-

Dîvân-ı Mir'atî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(428 b)

'Âlem-i kesretde kalma ey gönül gel bî-huzûr

Yevm-i olmadan bul Hakk'ı nefsin başın ur

Kendini bilmekdir ancak Âdem'e hayrî'l-umûr

Gör ne yüzden görünür dûra düşer ehl-i kubûr

Et-tünâdiyyü'm-münâdîler meded çalındı sûr

Eyyühe'n-nâs i'lemû hâzâ budur yevmü'n-nüşûr

(429 a)Secde kıl gel Âdem'e İblîs gibi âr eyleme
Emr ü nehyin bil Hakk'ın mekânını nâr eyleme
Sümme vechullâhı bil zâtında inkâr eyleme
Küntü kenzün sırrını bildinse izhâr eyleme
Ettünâdiyyü'm-münâdîler meded çalındı sûr
Eyyühe'n-nâs ilemû hâzâ budur yevmü'n-nüşûr

Haşr u neşri bunda gör davâyı ferdâya bırak
Çâr anâsır şeş cihet içre hükm eden ol şâha bak
Leyse fî'd-dâriyesinde sübûtı sendedir sanma irak
Söyleyen Hak'dır demâ-dem işiten her nutkı Hak
Ettünâdiyyü'm-münâdîler meded çalındı sûr
Eyyühe'n-nâs ilemû hâzâ budur yevmü'n-nüşûr

Salmadan uşşâka vahy-i münzel akl ü meâd
Olmadan bu kenze mâlik eyleyen bas ü fevâd
Ahsen ü takvîme baş eğ eyle Hakk'a inkıyâd
Koyma elden dâmenin mürşidin kılma inâd
Ettünâdiyyü'm-münâdîler meded çalındı sûr
Eyyühe'n-nâs ilemû hâzâ budur yevmü'n-nüşûr

Ermedi maksûduna zîrâ Muhammed bî-delîl
Refref-i aşka süvâr oldu önce Cebrâîl
Kâb-ı Kavseyn mülküne basdı kadem emr-i Celîl
Gel bu sırra âşinâ ol kalma var hor u zelîl
Ettünâdiyyü'm-münâdîler meded çalındı sûr
Eyyühe'n-nâs ilemû hâzâ budur yevmü'n-nüşûr

Bildirir erbâb-ı irfâna bu remzi hel etâ
Bilmedinse vâdî-i heyhâtda kaldın mutlakâ
Akl-ı küllden on sekiz bin âlemi kıldın nemâ
Gel dalâlet perdesin çâk eyle gör mir'âtâ
Ettünâdiyyü'm-münâdîler meded çalındı sûr
Eyyühe'n-nâs ilemû hâzâ budur yevmü'n-nüşûr

(428 b- 429 a)

96- MİSÂLÎ

-1-

Semâ'î Misâfî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(509 b)

Cemâlin sûre-i Tâhâ gözün esrâr-ı mâ evhâ
Hutûtun sırr-ı Yâsîn'dir dü zülfün 'urvetü'l-vüskâ

Yüzün âyine-i Hak'tır ki rûşen gösterir Hak'ı
Sevâd-ı a'zam hüsnün beyân-ı 'ilmü'l-esmâ

Rumûz-ı nûr-ı zâtullâh ki hüsnünde 'ayân oldu
Lebindir ma'den-i rûh ü hayât-ı câvidân-bahşâ

Dü zülfün mushaf-ı Hak'tır ki biri nûn biri cimdir
Yüzün nûr-ı hidâyettir kaşın kavseyn-i ev-ednâ

Tılsım-ı genc-i Kur'ân'dır yüzünde hatt-ı reyhân kim
Bu yüzden tâhir olmuştur cemâl-i fazl-ı bî-hemtâ

Kaşın mihrâb u ruhsârın hakikat Ka'be-i Hak'tır
Âna eyle teveccüh kim ol dürür Ka'be-i 'ulyâ

[Misâfî] cür'a-i la'lin sorup ol sırâ vâkif ol
Hayâta ermek istersen ebed çün Hızır çün 'Îsâ

(509 b)

-2-

Dîvân-ı Misâlî Sultân

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(445 b)

Tâ kim okundu cemâlinden kitâb-ı kibriyâ
Perdeden çıkdı yüzün keşf etdi gün gibi Hudâ

‘Âlem-i bâtında ya‘nî kenz-i mahfî idi zât
Hırka giydi çâr ‘unsurda olup sûret-nümâ

İsmin Âdem eyleyip geldi kıyâma ya‘nî kim
‘Arş kıldı âb ü hâki anda kıldı müttekâ

Kişver-i câna tamâm çün geldi izhâr eyledi
Çekdi kâmet otuz iki hatla dikdi livâ

Tahtına geçti pâdişâh kim ne hilâfet eyledi
Her taraf hükmünü icrâ kıldı bu arz ü semâ

Pâdişâh-ı her dü-‘âlem oldu bu ma‘nîde çok
Ya‘nî fazl-ı gaybdan ol zât bî-çün ü çirâ

Pes ruh-ı Rahmân’a lâyıık hâk-dâr-ı Âdem’i
Hâki idrâk et ki oldu zât-ı Yezdân’a likâ

Yüz tutanlar Âdem'in hâkine makbûl oldular
Ser çekenler dîv-i mel'ûn oldu tâ rûz-ı cezâ

Hâk-i Âdem'den kim esmâ 'ilmini ders etti
'Âkıbet dîdârdan mahrûm olur ender bekâ

Zâhir ü bâtın bu sûretten eğer olsa latîf
Anda gördü yakîn mi'râc edicek Mustafâ

Âdem'e döndür [Misâlî] var zinhâr yüzünü
K'olmayasın recm çün şeytân zi-dergâh-ı 'alâ

(445 b)

-3-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(445 b)

Sûret-i Hak'dan sana remzle tarh et dürr-i nikâb
Gece gündüz çarh urup bir çarh-ı mâh-ı âfitâb

Kendi sırrın gösterir çün mihr her şey' âşikâr
Gaflet etme aç gözün bîdâr olup ref' eyle hâb

Kâinâtı ser-be-ser gark eyledi envârına
Çün sıfâtın zât-ı Hak kıldı hüveydâ bî-hicâb

Sûret-i Rahmân'ı gördüm Ahsen-i takvîmde
Hatt-ı ruhsârın bana keşf etti çün ümmü'l-kitâb

Ben seni Hak bulmuşam Hak bilmişem Hak görmüşem
Hüccet istersen serâpâ âna hem sensin cevâb

Hey ne mushafdır yüzün k'oldur cemî' sırra yol
Kim ânın her harfidir "Men 'indehû 'ilmü'l-kitâb

Bezm-i hüsnünde nice mest olmayam ey mâh kim
Gözlerin peymâneler sunar lebin câm-ı şarâb

Hızr-ı kevser-bahş eğer dersem bu olmaya 'aceb
La'lin oldum k'eyleyip 'uşşâka nâzilile 'itâb

Yâre dedim kim nedir Hudâ üzre bu devrânedür
Ey [Misâlî] dedi kim güldür çıkr gülden gül-âb

(445 b)

-4-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(445 b)

İçmeseydi Hızr-ı zinde câm-ı la'linden şarâb
Kande ref' eylerdi âhir Hal cemâlinden nikâb

Tâ ezel bulmazdı kimse yed dûzahdan halâs
Açmasaydı istivâ-yı sünbülün firdevse bâb

(446 a) Nâzır oldum her taraf çün Mushaf-ı ruhsârına
Şerh eder her bir hattın men ‘indehû ‘ilmü’l-kitâb

Seyyid-i dü hayrâne vezn etti beni çün kâkülün
Mahşer-i hüsnünden açıldı bana yevmü’l-hesâb

Hayme-i mî‘âd-ı Mûsâ der kadri balâ kim
Dest ü pâda her taraf mef‘ullerin nice zenâb

Câm-ı ‘aşkın cür‘asın nûş eyleyenler çün Mesîh
Gözleri açıldı Hak’dan kalmadı başında hâb

Ey [Misâlî] çünki Hak’dan sırr-ı Kur’ân oldu keşf
Sûretimden okudum tâ ma‘nî-i ümmü’l-kitâb

(445 b – 446 a)

-5-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(446 a)

Zâhidâ dersin ki Hak’dan oldum ehl-i i‘timâd
Bir suâlim var sana dînde nedir ol ‘imâd

Niçün oldu seyyid-i dü bîst ü heşt ü bîst ne
Hem bir oldu bunların aslı değil seyr ü ziyâd

Nice geldi zâtdan pencâh dedi ol salât
On bir on beş on yedi oldu nedir bundan murâd

Pânızda oldu ne mu‘cizdir ezân çâr vakt
Ya ne hikmettir ki oldu hefde ender yâ medâd

Muhâkemât oldu niçün yirmi dokuz sûrede
Oldu hem yetmiş yedi gel sâmi‘ ol kılma ‘inâd

Bunlardır hem neden oldu müezzîn-i Resûl
Şol Habeş sûret Bilâl-i Ahmed ol pâk zât

Nîçün otuz gün ve hem yirmi dokuz oldu savm
Gel beri bu remzi fehm et âşinâ ol olma yâd

Kudüs’den niçün yüzün döndürdü Ka‘be’ye
Çün [Fevelli Vecheke] buyurdu Rezzâk-ı ‘İbâd

Kim ki girdi Ka‘be’ye niçün emîn olur dedi
Hem [Hüden li’l-‘âlemîn] buyurdu ol sultân-ı dâd

(446 b)Subhu şâm eflâk âna tâif nedendir ya melek
Niçün oldu Ka‘be ism-i [Ümmü’l-kurâ ümmü’l-bilâd]

[Kâf ü hâ yâ ‘ayn ü sâd iyyâke na‘büdü] dedi şâh
Ya niçün buyurdu Mustafâ bir Hakk-ı su‘âd

Haymenin sırrı nedir [İnnî ana’llâh] ateşi
Mûsâ niçün adın ıtlâk eyledi ânın mi‘âd

Mâh u mihrin gerdişi hem üç yüz altmış burc
Munca sâl ü mâh çarh urup nedir bu ictihâd

Ne emânetdir ki Hak yere ve göğe kıldı ‘arz
Almadı Âdem kabûl etti ânı ey hoş-nihâd

Vâkıf oldum der isen zât ü sıfâtullâhda
‘Âlem-i zâhir nedir bâtın nedir sırr-ı me‘âd

Âteşin nûru tükenmez muttasıl kuvvetde hâk
Durmaz akar su nedendir dâimâ yelmekte bâd

Cümle bu hikmet ki zikr oldu sana âyinedir

Sûretinde şâhda şânzede hatt-ı süvâd

Bu ma‘ârif kim beyân oldu belindedir ehl-i dîn
Bilmeyen Müslim değil bî-dîndir çün kavm-i ‘Âd

Bu hakâyıkı bilenler cehlden âzâd olur
Ümmet oldu Ahmed’e kurtuldu gamdan oldu şâd

Bûy-ı rahmetle gelir bunlara her subh ü mesâ
‘Âlem-i bi’l-kuvveden kâfile-i ‘aşktır dâd

Pâdişâh-ı ma‘rifettir keşf ü tevhîdde
Kim dürür bunlar katında Hüsrev ya Keykûbâd

Zâhidâ bu sırrı fehm et ‘ârif-i Rab olagör
“Âyet-i yâ leytenî küntü türâbı” eyle yâd

Nisbeti ko Hakk’a insâf et cehâlet nice bir
Rızık u tezvîr ü riyâ vü hud‘a vü buğz u fesâd

Bunda gelmekden garaz maksûd-ı ‘avdetden nedir
Fehm kıl ey pâk-i cevher-i gevher ol olma cemâd

Ma‘rifet râhında mâni‘dir sana terk eyle vâr
Mâlik ü mülk ü câh u mansıb ‘âr u neng ü nâm u âd

‘Âkıbet insân-ı kâmil olmak istersen yürü
‘İlm ü edeble hilm ü hulk u kutfun kıl ziyâd

Fânî muhkem yoldasın aç ‘aynını tefhîm kıl
Gittiğin dem lâzım olmaz mı sana zâd ü zevâd

Bu sana hakkânî bir penddir nasîhatdir işit
Hângehdir mahşer siyâh olmaya vechin çün medâd

İ‘tikâdından [Misâlî] bendeni dûr eyleme
Yâ İlâhî Hak lâm ü Hak fî vü Hak sâd

(446 a – 446 b)

-6-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(452 a)

Ey esedullâh-ı galim şâh-ı merdânım ‘Alî
Gönlümün tahtında sesin mir-i sultânım ‘Alî

Senden oldu âşikâr küntü kenzin cevheri
Ey kelânullâh-ı nâtık fazl-ı Rahmân’ım ‘Alî

Tûr üzre Mûsâ’ya kıldın tecellî nârdan
Ey beşer sûretli Hak vey nûr-ı Kur’ân’ım ‘Alî

Kâfirim îmâna gelmezsem saçın küfrüne ben
Ey kaşın mihrâb vechin dînim îmânım ‘Alî

‘Âlem fazlından erdi rûh-ı cisme füyûz cûd
Ey hayâtım vey sıfâtım Zât-ı Yezdân’ım ‘Alî

Sûretindir kıblegâhım dâim ânadır yüzüm
Ey ma‘ânî-i cennet içre âb ü hayvânım ‘Alî

Pârelerlerse [**Misâli**] dönmeye senden senden şehâ
Tâ ebed kâim seninle ‘ahd ü peymânım ‘Alî

(452 a)

-7-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(450 a)

‘Aşk-ı ruhsârıyla dil ‘arşında şâhımdır ‘Alî
Mazhar-ı zât-ı ezel fazlullâhımdır ‘Alî

‘Anberîn ebrûları mihrâb-ı ‘ayndır imâm
Hemâ ne a‘lâ secde-gâh ü kıblegâhımdır ‘Alî

Cebhe-i bedrinde cehr oldu bana şakku’l-kamer
Ya‘nî Firdevs-i cemâlullâh-ı râhımdır ‘Alî

mi olsa hüsniyle âyine-i kibti nümâ

Nûr-ı Hak'dır âfitâb-ı sayhagâhımdır 'Alî

Devr-i ruhsârında satr olmuş rumûz-ı muhkemât

Allâh Allâh eşhedü ve enlâ ilâhımdır 'Alî

Hançer-i müjgânı pür-sehm sa'âdetdir bana

Cân ü gönlüm kavs-ı ebrû siyâhımdır 'Alî

[Ey **Misâlî**] tâli 'im mes'ûd için baht oldu yâr

Bâşım üzre nûrdan tâc ü külâhımdır 'Alî

(450 a)

-8-

Kalenderî Misâlî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(528 b)

La'inde şevkim çeşme-i hayvâna erişti

Cân buldu Mesîhâ gibi cânâne erişti

Hak sûretine küfr saçına eder ikrâr

Mü'min ü muvahhid olup îmâna erişti

Hem [Men 'arefe nefseh] buyurdu nakt-ı şâh

Bu ma'nâyı kim anladı Yezdân'a erişti

Keşf oldu âna sırr-ı ezeli zâhir ü bâtın
Kim levh-i cemâlindeki Kur'ân'a erişti

Hakk-ı diyet olur 'âkıbet ol merd-i Hudâ kim
'Aşkında yüzün 'ıydına kurbâna erişti

Meydân-ı cihânda bugün ol çaldı topun kim
Gülzâr-ı gûde ki çevgâna erişti

Lutfundan olur zerre-i güneş fazl-ı İlâh'ın
Katre idi [**Misâli**] gör ki 'ummân'a erişti

(528 b)

-9-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(449 a)

Ders edelden mushaf-ı hüsnünde Hak'dan bir varak
Perde ref' oldu gözümde rûşen oldu bana Hak

Seyyid-i dü nutk-ı İlâhî keşf olaldan gönlüme
'Arş-ı heftim üzre benden Cibrîl olur sebak

Ne cemâlullâh olur Yâ Rab yüzün kim şu'lesi
Âsmân üzre tutar hurşîd hem bedr-âya dak

Nurdan sak bir tarîk üzre dizilmiş incidir
Gülşen-i hüsnünde derc ol harâretten ‘ırak

Fazl-ı Hak’dan câm-ı vahdet iç [Misâlî] vâhid ol
Ki sakın hodbîn olup kaldırma dîv gibi damak

(449 a)

-10-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(451 a)

Vech-i Âdem Ka‘be’dir hacı melek hatt dime kıyl
Dîv-i serkeş olma gel dîdâr-ı Hakk’a secde kıl

Had-şinâs olmak gerektir tâ kim ola Hak-şinâs
Hak bilmez ‘ârif nefis ölmeyince şöyle bil

Ey yüzün cennet zümrüd hatların gılmân u hûr
Vey dehânın çeşme sârından revândır selsebîl

Ey cemâlin âfitâbından münevver mihr ü mâh
Vey yanağın lâlezârından gül-i hamrâ cahîl

Düş olaldan sidre kaddin serv-i ‘aynım çeşmesi
Her taraf nehr-i revân olmuştur ‘ummân-ı Nîl

Ger likâ-yı Hazrete bulmak dilersen ittisâl
Gel bu gün mansûr-ı ‘aşk ol dâr-ı zülfünden asıl

Hubb-ı dünyâ ‘âkıbet menziler ergürmez seni
Aldanırsın ‘ârif ol el çek hisârından kesil

Âşık-ı Yezdânîsin çün ü çirâdan fâriğ ol
Zîrâ kim olmaz [Misâlî] ‘aşk u Hak’ da kıl ü kâl

(451 a)

-11-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(451 b)

Ben ezelden ol perî ruhsâra hayrân olmuşam
Gülşen-i hüsnünde bülbül gibi nâlân olmuşam

Hasret-i zülfünden ol mâh-likânın rûzu şeb
Vâlih-i âşüfteyem ‘aşıkım perîşân olmuşam

Levh-i mahfûzunda gördüm seyyid-i dü nûr-ı Hudâ
Ben kelâm-ı nâtıkam kim ‘aynı Kur’ân olmuşam

Âdem’in vechinde gördüm fazl-ı Hakk’ı zâhir
‘Ârif-i Rab ‘arif-i nefis ehl-i ‘irfân olmuşam

‘Uzlet ettim dünyâ vü ‘ukbâda oldum pâdişâh
Tâ ki sıdkla gulâm-ı fazl-ı Yezdân olmuşam

Sâğar-ı la‘linden içtim çün şarâb-ı lâ-yezâl
Zindeyem çün Hızr u Îsâ âb u hayvân olmuşam

Leyl-i zülfüne [Misâlî] ol güneş-i ruhsârenin
Gönlümü kayd eyledim Mecnûn-ı gûyân olmuşam

(451 b)

-12-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(451 a)

‘Aynım açtım çün yüzün dîdâr-ı Rahmân bulmuşam
Ben seni ser-tâ- kadem âyât-ı Kur’ân bulmuşam

Kıble ettim yüzünü misl-i semâvât-ı melek
Ânın içün kim seni Yezdân bulmuşam

Câm-ı ‘aşkla nice her teşneyi kandırmayam
Lâm u bâ la‘linde çünki çeşme-i cân bulmuşam

Leyletü’l-esrâya erdim ‘îd ile ey meh cebîn
Şâm u zülfünde yüzün çün mihr-i rahşân bulmuşam

Ger diriltirsem n'ola Îsâ gibi her mürdeyi
Ma'nî-i kur'ân gibi çün âb u hayvân bulmuşam

Mün'iden m oldum ni'met-hân-ı ezelden tâ ebed
Mahzen-i gönlümde çün kim genc-i pinhân bulmuşam

[Ey **Misâlî**] çek elin kim sende senlik kalmadı
Fazl-ı Yezdân çün dil mülkünde sultân bulmuşam

(451 a)

-13-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(451 b)

Kim ki meydân-ı vahdette bugün bastım kadem
Evvelâ bilsün nedir meydân-ı vahdet ya kadem

'Ârif-i Hak-bîn olanın secdesi insânadır
Zîrâ ser-tâ-pâ kelâmullâh u vechidir hurrem

Mazhar-ı Hak'dır Hudâ'dan gayrı bilme Âdem'i
Kâinâtın cânı Âdem'dir gözün aç ey 'adem

Çünkü her yerde Hakk'ı gördüm mu'ayyen gün gibi
Müdde'inin her cefâsından ne pâk ü yâne gam

Ey hattın seb‘u’l-mesânî vü gözün câm-ı elest
Vey lebin meyhâne-i vahdet yüzün bâğ-ı irem

Çün yüzünde ehl-i cennet hatların ders eyledim
Cennetü’l-firdevsle kevn ü mekândan fâriğam

[Ey **Misâli**] zerre denlü ‘aynıma gelmez cihân
Ol perînin cür‘a la‘line çünkim kâni‘am

(451 b)

-14-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(451 a)

Ben gedâyım gerçi dil mülkünde şâh-ı ‘âlemem
Zerreyim ammâ ki Enver-bahş-ı şems-i a‘zamem

Zinde olmadım lâ yezâl ey çehre-i mihr-i münîr
Tâ lebinden mest-i hamr seyid-i dü câm ü cemem

Nükte-i nutk-ı İlâhî’den haberdâr olmuşam
Şol zümrüd hatla tâ kim nigârım mücrimem

Re’y-i kûy-ı ‘aşkıyı ey tura-i ‘anber-feşân
Mesken edelden behişt-i câvidândan bî-gamem

Bulmuşam gencîne-i îmân Hak'tan doğru yol
Sâcidâ tâ sûret-i zîbâ-yı hüsn-i Âdem'em

Sâğar-ı mestâne 'aynından içelden câm-ı 'aşk
Câvidân-ı mest-ârâyım şadumân-ı hurremem

Sûret-i Rahmân'dan Âdem sureti Allâh âna
[Ey **Misâlî**] huccet ü âyât ü dâl-i akdemem

(451 a)

-15-

Semâ'î Misâlî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(511 a)

Cemâlin âteş-i nûr u zemîn-i âsumân buldum
Saçın küfrüne yüz tuttum yüzünü çün îmân buldum

Hayât-ı kün fe-kân sensin seninle kâim olmuştur
Cesedir cümle 'âlem seni rûh-ı revân buldum

Sevâd-ı a'zam hüsnün bana keşf etti esrârı
Ki ânı otuz iki hatt-ı kitâb-ı câvidân buldum

Kaşınla kirpiğin âyet ruh üzre zülf Bismillâh
Okudum fazl-ı Hak'tan sûre-i Nûr u Duhân buldum

Cemâlin gülşen-i Firdevs ü hattın hûr u gılmândır
Lebin tûtî-i kevser-bahş ü hem şeker-feşân buldum

Yedi gök yedi hattındır dokuz a‘zâ dokuz eflâk
Kamer ‘aynın dehen-i şerefinde nutkun mihr-i cân buldum

Gözümün perdesin çâk etti hüsnün nûru ânınçün
Seni ben zâhir ü bâtında peydâ vü nihân buldum

Melek-veş yüzüne tuttum yüzüm zu‘m-ı şeytânçün
Seni tâ mazhar-ı zât ü sıfât-ı gaybdan buldum

Yoluna cân ü baş u mâl sarf olmak gerekti lîk
‘Înâyet yine sendendir seni ger râygân buldum

Eğer insân eğer hayvân nebâtât u ma‘âdan hem
Yine kim nâzır oldumsa sana cümle nişân buldum

[Ve yebkâ vechi Rabbeke] buyurdu Yezdân Kur’ân’da
Hakîkat hüsn ü dîdârında özge cümle fân buldum

(511 b)Tecellî kıldı gerçi her kula bir nev‘ile Sübhân
Bihamdillâh gümân kalmadı ben ânı ‘ayân buldum

‘Aceb mi per ü bâl açsam semâ-yı seb‘a çün Cibrîl
Bugün çün kâf-ı kudrette sîmurg-ı lâ-mekân buldum

Cemî‘ müşkilim Hak’tan açıldı ‘ukde hall oldu
Îmân bâbında fazlullâhı çün sâhib-i beyân buldum

Niçün dünya için her düne başım eğdirem çünkim
Kerem-hânında bunun gibi şâh- kâmrân buldum

Bana ‘ayb ola şimden gerü gayra iltiyâm etmek
Serîr-i saltanatta çün şeh-i sâhib-kırân buldum

Fırât ü şatt-ı muhabbetnâme ‘arşnâme Nîl-i câvidîdir
[Misâlî] bu el-bâhrde sadev veş dürr-i feşân buldum

(511 a-511 b)

-16-

Semâ‘î Misâlî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(510 b)

Cemâlin pertev-i nûr-ı Muhammed Mustafâ gördüm
Eriştim Cennet-i ‘Adn’e saçında istivâ gördüm

‘Aceb midir kelâmullâh okursam ey perî hüsnün
Ki hattın sûre-i Tâhâ sıfât-ı Kibriyâ gördüm

Yüzün nûrundan açıldı bugün çün dîde-i kalbim
Ânınçün kande kim baktım hemân anda Hudâ gördüm

Nice ‘aşkında cevelân gördüm gidip şâd olmayam cânâ
Ki tâvûs saçın gülzâr-ı hüsnünde hümâ gördüm

Bekâ buldum kadîm oldum eriştim zâta zât oldum
Senin ‘aşkın tarîkinde çü kendimi fenâ gördüm

İkilik hırkasın çâk et giyin birlik kabâsın kim
‘Alî Ahmed bu menzilde habîb-i Murtazâ gördüm

[Misâlî] mest olup kandım şarâb-ı ‘aşka çün Hızır
Bugün tâ bezm-i hüsnünde lebin câm ü safâ gördüm

(510 b)

-17-

Semâ‘î Misâlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(510 b)

Seni derler nişânsızdır velî cümle nişân gördüm
Kitâb-ı hüsnünü otuz iki hatla beyân gördüm

Zemîn ü âsumânda günden izhârdır yüzün ammâ
Seni dîv ü her a‘mânın gözünden ben nihân gördüm

Cihân mi'âtidir hüsnün temâşâ kıldım ânı çün
Cemâl-i Hakk'ı hurşîd ü fahr gibi 'ayân gördüm

Ta'yînim kendime kendimden artık oldu ey meh-rû
Seni çün tûtî-i mir'âtimde çün kim bî-gümân gördüm

Mekân-ı Hakk'ı isbât eylemek olmaz diyen kimdir
Eğerci lâ-mekândır ol velîdir her mekân gördüm

Güneş tek vüs-semâ-i zâtın dolandım
Bugün çün kendimi heft arzla heft âsumân gördüm

Buyurdu külli şey'in hâlik Hak vechine bâkî
Bekâyı'ını kelâmîdir ki gayrın cümle fân gördüm

Cemâlin ravza-i Firdevs iki tâvûs dürür zülfün
Lebin kevser dürür lâkin seni hûr-ı cenân gördüm

Beyân ettikçe la'lin sırrın otuz iki harfle
[Misâlî] dehânın tûtî veş sükker-feşân gördüm

(510 b)

-18-

Kalenderî Misâlî

(- . / . - . / . - . / . - -)

(528 a)

Kıldım sana peymâne koy Kâlû Belî'den

Olursa belâ dönmeyeyeim işbu belîden

Her gün güneş zîneti seyrân-ı felekte

Artar kim alır lem'a-i dîdâr 'Alîden

Valsına kaçan ermek olur idi müyesser

Olmasa 'inâyet yine fazl-ı ezelden

Sırrına erişir şol kim Ahmed'le 'Alî'nin

Evlâd olamaz gelse zuhr-ı velîden

Anda göremez görmedi kim bunda İlâhı

Budur sana uslu haberi dinle deliden

Kudret kalemiyle yüzüne yazdı yüzün Hak

Nev'-i beşerin otuz iki hattı Celî'den

Döndür yüzünü hem çü mülk-i fazl-ı İlâhî

Hak kıla [**Misâlî**] bu dürür geç 'amelîden

(528 a)

-19-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(449 a)

İçmeyenler câm-ı ‘aşkın âb u kevser bulmasın
Hüsnüne ‘ayn açmayan kör olsun envâr bulmasın

Almayanlar ma‘nî-i hüsn-i Züleyhâ’ dan haber
Kendüyi Yûsuf gibi Mısr’ında sürûr bulmasın

Kûy-ı ma‘nâ çalmayan çevgân-ı zülf-i yâr ile
Ermesin meydân-ı ‘aşka pâye-i er bulmasın

Dilberâ ‘aşkın tarîkinde seng-i hâk olmayan
‘Âkıbet çün enbiyâ Yezdân’ı munzar bulmasın

Benzetenler kaddini ey sidre serv-i serkeşe
Cân budâğından senin gibi sanavber bulmasın

[Ey **Misâlî**] sormayan esrâr-ı la‘lîn ol mehin
Ma‘rifet Mısr’ında tûtî-dâr-ı sükker bulmasın

(449 a)

-20-

Kalenderî Misâlî

(- . / . - . / . - . / . - .)

(528 a)

Ger bunda bugün Hak'la sen yâr olamazsın

Dûr oldun ebed vâsıl-ı dîdâr olamazsın

Mansûr gibi menzil-i 'âlî bulamazsın sen

Tâ sünbül ü perîşân bugün vâr olamazsın

Ger bulmaz isen seyyid-i dü nutk-ı Hakk'a minhâc⁶⁷

Nefsin bilip 'ârif-i settâr olamazsın

(528 b) Vechinde bugün okumazsan 'ilm-i nücûmu

İdrîs gibi göklere seyyâr olamazsın

Çün edemedin 'ahde vefâ eyleme peymân

İkrârı dürüst yâr-ı vefâ-dâr olamazsın

Vaslın dileme dembedem ol gonce dehânın

'Aşkında eğer 'andelîb-i zâr olamazsın

Geçmezsen eğer âğ ü karadan çü [**Misâlî**]

Yezdân'a erip kâşif-i esrâr olamazsın

(528 a-528 b)

⁶⁷ Açık, doğru yol

-21-

Kalenderî Misâlî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(528 a)

Fehm etmedi Sîmurg'ı şevkim kâfi ne bilsin

Jeng⁶⁸ içre kalan âyine-i sâfi ne bilsin

Şol dûzahî kim geçmedi vechinde sırâtı

Firdevs-i likâ menzil-i A'râfi ne bilsin

Ahmed dedi insâfi eğer çi mine'l-îmân

Fehm etmeyen îmânı ol insâfi ne bilsin

Zülfün haberin aldı kim Hâlık-ı Hay'dan

Hurşide rumûz-ı nûnu hem kâfi ne bilsin

'Ummân-ı ma'ârifte şu kim olmadı gavvâsı

Sarrâf güher-i lü'lü'-i esdâfi ne bilsin

Zatında ânın kim ol tahmîri hevâtı

Savurur eser yel gibi ol lafi ne bilsin

Her teşne [**Misâlî**] değil ayık mey-i Hızr'a

Hayvân çü güneş sâgâr-ı şeffâfi ne bilsin

(528 a)

⁶⁸ Kirli, paslı

-22-

Kalenderî Misâlî

(- . / . - . / . - . / . - -)

(528 a)

Her merd-i gedâ tab‘-ı edeb-i şâhı ne bilsin

Kim nefsinı fehm etmedi Allâh’ı ne bilsin

Şol kim ki ‘urûc etti bir Tûr’a çü Mûsâ

Dîdâr-ı Hak ü nâr-ı innallâhı ne bilsin

Zülfünde ‘ubûr etmedi ol kim ki sırâtı

Firdevse duhûl etmeye pes râhı ne bilsin

Mü’min sanuben verme sakın andı ki câhil

Vallâhi, ve tallâhi, ve billâhi ne bilsin

Gel ‘aşkına kim la‘l-i lebin bağrını yakmaz

Bülbül gibi ol âh-ı seher-gâhı ne bilsin

Sûrette şunun k’olmaya îmânı [Misâlî]

Dîn ehli sanır kendini gümrâhı ne bilsin

(528 a)

-23-

Kalenderî Misâlî

(- . / . - . / . - . / . -)

(528 b)

Gördüm yüzünü nûr-1 Hudâ'dan haberim var

Ey mâh-1 ezel mihr-i semâdan haberim var

'Aşk-1 ezelî dikti bu cân mülküne hayme

Sultân-1 dilim tûğ-1 ûlâdan haberim var

Zülfünden ânın leyletü'l-esrâya eriştim

Ol şâb-1 Hasan Bahâ'dan haberim var

Sâf oldu gönül zer gibi 'aşkında şehâ çün

Hüsnün gibi mi'ât-i safâdan haberim var

Gel Tûr-1 tecellîde güzer kıl ()'dan

Ey Musâ-i hakîkat çü likâdan haberim var

Sor sırr-1 'Alî vü dahî râz-1 Muhammed

Ya'nî meh ü şems ü duhâdan haberim var

Keşf etse [Misâlî] nola Kur'ân sıfâtın

Çün Zât-1 Ezel fazl-1 Hudâ'dan haberim var

(528 b)

-24-

Semâ'î-i Misâlî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(509 b)

Kırlarlar da'vâ-yı insân velî insânı bilmezler

Ederler kırâat-i Kur'ân nedir Kur'ân'ı bilmezler

Dedi bir sûret-i Rahmân Muhammed Âdem oldu Hakk

Bu şeklullâha bakıp niçün Rahmân'ı bilmezler

Cemâl ü hüsn-i insânın hakîki Mushaf-ı Hak'tır

Velî kılmadılar rağbet ezân-ı Yezdân'ı bilmezler

Yüzü sırrında İslânullâhı kılmadılar hem derk

Ânınçün kıldılar küfre bedel-i îmânı bilmezler

(510 a)Zemîn ü âsumân bahr ü sadef dürcinde hep gevher

'Acebdür kim nedir dürr ü nedir 'ummânı bilmezler

Sipîhr-i dehri kılmıştır ebed dîdârına bürka'

Ki nâtik perde ardında velî Sübhân'ı bilmezler

Okuyup hat yazan olur kalem-i kırtası vü hem dûde

Serâpâ tenzîl ü te'vîl odur âvânı bilmezler

‘İlmi kaldırdı şâhâne cihâna zıll-i sebakında
Ezel tahtında geçmiştir kulu sultânı bilmezler

[**Misâli**] ser-be-ser ‘alem-i cesedir zât-ı mutlak-ı cân
Ne hikmettir ki ‘ayn açup ten içre cânı bilmezler

(509 b-510 a)

-25-

Semâ‘î Misâli

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(510 a)

Kanı bir ehl-i Hak dâr-ı cihânda Kird-gâr ister
Nişânından haber vermez eğer çi kim hezâr ister

Cihâna ur kafayı evvel hemîn gel sen sana yâr ol
Ki yârin aldırır şol kim özün gayrı yâr ister

Bu gün ‘aşkında şol kim ki çü Mansûr istemez ol dâra
Ârî sanma bu meydânın ki mihnettir kenâr ister

Yalan mı fânî dünyâda kanı bir gerçek er göster
Tarîk-i dînde pâk olup Hakk’a cânın nisâr ister

Cemâlin ‘aşkı cânımdan Hudâ’ya olmasın hâlî
Ki ‘âşıklar derûn-ı dilde ‘aşkın ber-karâr ister

Senin ‘aşkınla dolmuştur vücûdum şehri ma‘mûr et
Ki dil Mısır’ında çün Yûsuf seni cân-ı ihtiyâr ister

İki ‘âlemde dîdârından olsun ‘âkıbet mahrûm
Cemâlin gülşeninde gayri kim bâğ u bahâr ister

Bugün cân ile ser vermek gerektir râh-ı ‘aşkında
Şevkim bûs-leb goncaya vasl-ı gül-‘izâr ister

[Misâlî] kendi şehrinde taleb kıldı seni buldu
Düşer senden cüdâ ol kim varır gayri diyâr ister

(510 a)

-26-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(448 a)

Neylerim ben bunda çün ol tûtî-i güftâr andadır
Şol boyu serv-i hırâmân mâh-ı envâr andadır

Bu gönül murgı nice ârâm kılsın bir nefes
Çün habîbim dilberim ol çeşm-i bîmâr andadır

Kûy-ı cânâne sefer kıl ey dil-i bî-çâre kim
Cân ü dilden sevdiğin yâr-i vefâ-dâr andadır

Men nice ney gibi nâlân olmayam bağrım delip
Ki ol yüzü cennât-i ‘Adn-i bâğ-ı gülzâr andadır

Bir nazar kıl firkatinden gönlümün şehrinde kim
Türlü türlü derd-i hicrân hasret-i nâr andadır

Ey kamer sûretli dilber gerçi kim ben bundayam
Lîk cân ü dil hayâlin ile her bâr andadır

Ey **Misâli** kande görsen bir dilârâm perî
Hem-nişîin olmuş âna bir dîv-i ağyâr andadır

(448 a)

-27-

Dîvân-ı Misâli

(- . . - / - . . / - . . - / - . .)

(446 b)

Cümle cihân ten dürür Âdem ânın cânıdır
Zerre dürür dehr ol mihr dırahşânıdır

Kevn ü mekân gerçi kim kâfla nûndan vücûd
Buldu ânın evveli ol emr-i fermânıdır

Çehre-i Âdem behişt-i hûrla gılmân hattı
Lâmla yâ lebleri çeşme-i hayvânıdır

Hâtem ü sırr-ı hüdhüd nâme-i Belkîs-ı gül
Kıl taleb Âdem'de k'ola ma'nâ Süleymân'ıdır

(447 a) Âdem'e gel âdem ol tâlib-i Yezdân isen
Ki arz u semâvât ânın sohbet-i bürhânıdır

Hep cemâl ü celâl noksân ü kemâl ü zevâl
Fallâhü akvâl ü hâl yine insânın şânıdır

“Hülli şey'in hâlik” vechine bâkî dedi
Cümle cihân vechidir pes nicesi fânîdir

Ey güheri cevher ü yâkût ü dürr
Âdem-i ma'nâya gel k'olayım sîm ü hem kânıdır

Eyle [Misâlf] gibi secde melek ol melek
Âdem'e dîv olma k'ola sûret-i Rahmânıdır

(446 b – 447 a)

-28-

Semâ'î Misâlf

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(511 a)

Şükür dergâh-ı Yezdân'da bizim ki pîrimiz vardır
Muhammed Mustafâ vü hem 'Alî veş pîrimiz vardır

Hatîce Hâtun mahşer geh Fâtımâ hûr-ı cennettir
Bihamdillâh iki ümmden çü şükür şîrimiz vardır

Hasan zehr ihtiyâr ettiyse nola Hakk-ı şehîd oldu
Huseyn-i Kerbelâ gibi na gam dest-gîrimiz vardır

Göze Zeyne'l-'Abâ'nın hâk-i pâyı tûtiyâmızdır
Ganî yüz Bâkır'ın 'aşkında hoş tevkîrimiz vardır

Hakîkat Ca'fer ü Kâzım imâm-ı pîşvâmızdır
'Alî gibi tarîk-i dîn içinde mîrimiz vardır

Takî mihr ü Nakî mâh ü Hasan sultân-ı ser-'asker
Muhammed Mehdî-i devrân şeh-i mücbirimiz vardır

Tevellâ eyledik sıdkile On İki İmâm'a hem
Bilinmez çârdeh-i ma'sûma der-i takrîrimiz vardır

Muhammed'le 'Alî'nin şol ki sevmez âl ü evlâdın
Âna hem kavs-ı la'netten nice bin teberrâmız vardır

[**Misâli**] okudu yazdı 'Ali vü Mustafâ sırrın
İnanmazsın buna şâhid nice tefsîrimiz vardır

(511 a)

-29-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(448 a)

Küntü kenzin ma'nîsin gel iste kim Âdem'dedir

Ya'nî sırr-ı Zât-ı Mutlak 'Îsî-i Meryem'dedir

İns ü cin ü 'âlemi zabt eylemek âsân değil

Gel Süleymân ol oku şu nakşî kim hâtemdedir

Dâr u gîrine cihânın gurre olma husrevâ

Kim değil bâkî fenâdır 'işreti bir demdedir

Kim ki düştü derd-i 'aşka dermân oldu ol

Kıymet-i derdi bilsin şol kim fikr-i emdedir

(448 b) Hil'at-i Kur'ân giyip şol er ki abdâl olmadı

Dervîş olmaz ol eğer çi kisveti Edhem'dedir

Ba'de-i ezmikân olsun içersem mey-i humârdan

Âb u kevser çün dehânın gibi câm ü Cem'dedir

Râh-ı 'aşkında siyeh-pûş eyleyiserdir beni

Sünbülün mâdâm çün kim câme-i mâtemdedir

Kâf'dan uçmak diler Simurg veş zâhid velî
Bir güldür seyr eder bilmez ki ne 'alemedir

Cennet ehliyem [Misâlî] işte bürhân ü delîl

Tâ 'ubûr ettim sırâtı kim hatt-ı

(448 a – 448 b)

-30-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(448 b)

Bende-i 'aşk olmayan ol şâhı bilmez kandedir
Nefsin idrâk etmeyen Allâh'ı bilmez kandedir

Vâkîf olmayan bu gün esmâ-ı küllün râzına
Âdem ü Havvâ o vechullâhı bilmez kandedir

'Urvetü'l-vüskâ miskinın sırâtın geçmeyen
Cennet-i 'Adn'e selsebîlullâhı bilmez kandedir

Bilmeyen ruhsârın [Er-rahmânü 'ale'l-'arşi istevâ]

Ma'nî-i zât u sıfâtullâhı bilmez kandedir

Seyyid-i dü nutk-ı ezel sırrına bulmayan vukûf
Mahzen-i gönlünde kenzullâhı bilmez kandedir

Mushaf-ı hüsnünde ‘arşullâhı tefsîr etmeyen
Câvidân ü sırr-ı fazlullâhı bilmez kandedir

Sâcid olmadı melek gibi vücûd-ı Âdem’e
Gör ne şeytândır ki Beytullâh’ı bilmez kandedir

Men ‘arefe sırrını Hak’tan kim ki tefhîm etmedi
Ya vey kılur kendüyi vallâhı bilmez kandedir

Vechullâhı [Misâli] kendi vechin bilmeyen
‘Âşiku ma‘şûk u ‘aşkullâhı bilmez kandedir

(448 b)

-31-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(448 b)

Küfr-i zülfün görmeyen îmânı bilmez kandedir
Derd-i ‘aşkın çekmeyen dermânı bilmez kandedir

Nakş-ı ruhsârında zâhir görmeyen nakkâşını
Bî-basardır sûret-i Rahmân’ı bilmez kandedir

Bulmayan vuslat serîr-i dilde şâh ‘aşkına
Kendüden gâfil dürür Yezdân’ı bilmez kandedir

Mushaf-ı Hak'dır cemâlin kim ki tefhîm eylemez
Câhil ü nâdândır ol Kur'ân'ı bilmez kandedir

Leblerinden çeşme-i âb u hayâta ermeyen
Câvidân-ı mürde-dildir cânı bilmez kandedir

Otuz iki düre gavvâs olmadan ey cevherî
Kendüde tâ şol yedi 'ummânı bilmez kandedir

[Ey **Misâlî**] nefsinin derk-i idrâk etmeyen
Kul nedir kulluk nedir sultânı bilmez kandedir

(448 b)

-32-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(447 b)

Küntü kenzin nüktesi ol gevher-i kân bendedir
Ma'nâ-i zât ü sıfât fazl-ı Rahmân bendedir

Çehre-i cânânda göstermeye dîdâr-ı Hak
Uş delîl ü hüccet âyât ü bürhân bendedir

Kuş dilin öğrenmek istersen beri gel tâlibâ
Ki ins ü cin ü tayra hükm eden Süleymân bendedir

Bendedir nâr-ı tecellî Mûsâ-i ‘İmrân menem
Yûsuf-ı Ya‘kûb-ı Mısr ol şâh-ı Kenân bendedir

(448 a)Vâsıl oldum tâ cemâl-i ol kamer ruhsârına
Selsebîl ü cennet ü hem hûr ü gılmân bendedir

Cehlinin zi-bahtına dârû istersen gel beri
Ey fakîh-i bî-tahâret işte dermân bendedir

Bahre salma beher lü’lü’-i cânını gavvâs var
İste kim ol cevher-i cân dürr-i ‘ummân bendedir

[Ey **Misâli**] cân gözüyle sûretine kıl nazar
Dest-i kudretle yazılmış hatt-ı Kur’ân bendedir

(447 b- 448 a)

-33-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(448 a)

Bahr-i ‘aşkın gevheriyiz dürr-i ‘ummân bizdedir
Gel berî ey cevher-i la‘l-i bedehşân bizdedir

Okuduk Kur’an’ı hâ mîm, ‘ayn, sîn ü kâfdan
Kâşif-i müşkil biziz te’vîl-i Kur’ân bizdedir

Çün senindir isteme zulümâtda ‘ayn-ı hayât
Ma‘rifet Hızr’ına gel kim âb-ı hayvân bizdedir

Küfrünü terk eyle ey zâhid yakîn tahsîl kıl
Hakk’a ikrâr et gel ara dîn ü îmân bizdedir

Kendi şeklinde yarattı Zât-ı ‘İzzet Âdem’i
Kör değilsin aç gözün kim vech-i Yezdân bizdedir

Bulmak istersen şifâ emrâzı cehle ‘âkıbet
Hikmet-i Lokmân’a gel kim rence dermân bizdedir

İste Hak’dan çün [**Misâlî**] sûret-i Rahmânî kim
Seyyid-i dü hatt ü sıfât Zât-ı Sübhân bizdedir

(448 a)

-34-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(447 b)

Âdem’i fehm eyledinse ‘allemü’l-esmâ nedir

Hikmet-i muhkem rumûz-ı pâ vü çâ nedir

Kanden erer feyz-i rahmet on sekiz bin ‘âleme
Otuz iki dürrle peydâ yedi deryâ nedir

Elif ü bâ vü tâ vü sâ oldu sıfât-ı zü'l-celâl
Kılmış iki cihân zât-ı bî-hem-tâ nedir

Zülfe kaş hurûfun fehm edenler bildiler
Kâbe Kavseyn rumûz-ı leyletü'l-isrâ nedir

Cennet-i heştime dâhil olmayıser 'âkıbet
Bilmeyen Hak'dan beyân-ı 'urvetü'l-vüskâ nedir

Buldunsa ger ebr ü hayât-ı dakâyıktan hayır
Âfitâb ü mâh-tâb ü günbed-i hadrâ nedir

'Ârif oldunsa kelâmullah-ı nâtık sırrına
Men ve'l-Kur'an vü Yâsîn sûre-i Tâhâ nedir

Kible-i tahkîk bildi vech-i pâk-i Âdem'i
Fehm eden Beytü'l-Haram ü Mescidü'l-Aksâ nedir

Kâf, hâ, yâdan Âdem-i ma'nâyı idrâk eyleyen
Bildirdi nutk u sûret ü harf ü kuvvet-i eşyâ nedir

Kâf-ı tenden çünki pervâz eyleye 'ankâ-yı rûh
Kande mi'râc eyler âna menzil ü me'vâ nedir

Nokta-i bâyı [Misâli] derk eden Haydar gibi
Anladı nakkâş ü nakş ü menşe'-i inşâ nedir

(447 b)

-35-

Dîvân-ı Misâlî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . - -)

(447 a)

Tanı mı ş san ger Hakk' ı ism ü mü sem m â sı ne dir

Ya bu ismullâh içinde fazl-ı zîbâsı ne dir

‘Ârifâne cân gözüyle kendisine nâzır ol

Göresin anda Hakk' ın dîdâr-ı ‘illiyyâsı ne dir

Kâbe Kavseyn ü şehlâ gözlerine şerh eder

Ya rumûz-ı şu selâsil zülf-i turrâsı ne dir

(447 b) Ol perî sûretli mâhın levh-i ruhsârında gör

Dest-i kudretle yazılmış sîn ü tâhâsı ne dir

Hakk'a ikrâr eyledi Hak' ladır her kim ki ol

Fazl-ı Rabbü'l-Âlemîn'in bildi esmâsı ne dir

Kâfla nûndan vücûdu geldi cümle kâinât

‘Âlemin halk olması kimdendi ma‘nâsı ne dir

‘Âlemi kıldı ihâta kande baksan Hakk' ı gör

Mescidi pes firka edip kibrin külliyyâsı ne dir

Ka‘be-i Beyt-i Hudâ humhâne puthâneler
Ya rumûz-ı hayme-i mî‘âd-i Mûsâ’sı nedir

Sidre vü Tûbâ nedir dibinden akar çâr nehir
Ya Resûl-i Hazrete vahy olan evhâsı nedir

Hırka vü destârı sûfî kıvrıâydı meyhânede
Sûfî bilse dilberin la‘l ü musaffâsı nedir

Ey **Misâli** zât-ı Hakk’ı çünkü fehm emez fakîh
Ânın ehlullâh ile bu ceng ü gavgâsı nedir

(447 a – 447 b)

-36-

Dîvân-ı Misâli

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(449 a)

Ey bilen Hakk’ın kelâmın ol esmâsı nedir
Ol esmâsın bilersen söyle ma‘nâsı nedir

Kangı esmâsıyla kıldı Hak tecellâ ‘âleme
Ya ol esmâdan murâd olan müsemmâsı nedir

Ne sebebdir melâik Âdem’e kıldı sücûd
Ya nedendir İblîs’in Âdem’de ağvâsı nedir

‘İlm-i Hak’da çünki kâfir idi şeytân-ı racîm
Ya nedendir teklîf-i tâ‘at-i îbâsı nedir

Çünki dersin hayr u şerrin hâlîkı Allâh ise
Biri ikrâr ile gelmiş birinin lâsı nedir

(449 b)Cümle eşyâ çün hakîkat bir vücûd oldu hemân
Ya bu kesret gösteren emvâc-ı deryâsı nedir

Küfr ü îmân lutf u kahrın ‘illeti ma‘nîde bir
Ber-mu‘azzeb birinin Firdevs-i a‘lâsı nedir

Var mıdır sende irâdet fâ‘ili kimdir ânın
Devr eder bu ne felek başında sevdâsı nedir

Kangı âyetdir kelâm-ı Hak’da Sultân-ı Resûl
Ümmete kıldı şefâ‘at ya temennâsı nedir

Nice mi‘râc etti Hazret ya makâm-ı kurbete
Kâbe Kavseyn’nin ‘urûcu sırr-ı ednâsı nedir

Ya niçün etti gece mi‘râcı gündüz etmedi
[Sırr-ı sübhânellezî esrâ]da esrâsı nedir

Ya nedendir dedi ol sultân-ı mâ-zâgu'l-basar
'Akl u nefis ü kalb ü ruhundur beyzâsı nedir

Harf u sarfı var mıdır Kur'ân'ı Cibrîl-i Emîn
Nice inzâl eyledi âyât-ı kübrâsı nedir

Kangı Tûr'un evvelinde kıldı peygamber sülûk
Hak cemâlin gördüğüne kavî-i akvâsı nedir

Hazreti Hakk'a mukarreb cümle nedir
Ya neden buldu takarrüb ve bir tesellâsı nedir

Kıldı evvel ol Resûle Hak tecellî-i sıfât
Ne demektir de sıfâtı ya tecellâsı nedir

Bu sıfâta Hak Te'âlâ nûr-ı zâtın 'aynı mı
Gayrıdır dersen hakîkat ve bir tesellâsı nedir

Cümle eşyâda tasarruf mutlaka Hakk'ın dürür
Ya bu halkın yok yere ettiği da'vâsı nedir

Kâfir olsa mest iken mürted olur mu bir kişi
Hükm-i 'arşı ya nedir ânın müdâvâsı nedir

Dese ben korkmam Hudâ'dan dilemem cennet dahî
Ol kişi kâfir olur mu bunda fetvâsı nedir

On iki harfin içinde gizlidir cümle 'ulûm
Bilmeyen 'ilm-i ledüni zühd ü takvâsı nedir

Kaç hurûf oldu şehâdet ne sebebdir elif
Lâma mülhak oldu ânın sırr-ı ra'nâsı nedir

Yâ ile eyler nidâyı Hak Te'âlâ mü'mine
Yâ hitâbı kimedir ânın münâdâsı nedir

Ne cihetden gizlidir bu noktada cümle 'ulûm
On sekiz bin 'âlem içre nokta-i hemtâsı nedir

Kaç bölükdür Âdem aslı kaç rek'attır de salât
Ravza vü hacc ü zekâtın cümle esâsı nedir

Sordular rûh-ı Resûle hiç cevâbı gelmedi
Bilmedi vermez cevâbı vech-i ahfâsı nedir

Mazhar-ı zât ü sıfât-ı esmâ olan 'âriflere
Sor sana tahkîk ede ânın müdâvâsı nedir

A‘zam-ı âyât-ı Kur’an kangısıdır vechi ne
Ya kelâmullâh içinde a‘zam-ı esmâsı nedir

Bir midir Yûsuf peygamber bir midir Yûsuf dahî
Ehl-i tefsîr içre âyet-i tahkîk-i a‘lâsı nedir

Cennet içre cârî olan dört müdür ırmakları
Nice tahkîk eyledin bildir ki inhâsı nedir

Cümle eşyânın ki dersin kabza-i kudretten
Birin kalbi münevver birinin pâsı nedir

(450 a)Hazreti Hızır nebînin sevdiği esmâsı nedir
Yer içer mi kandedir ya Hızru İlyâs’ı nedir

Ya ne yerde cem‘ olur bunlar ede şehr-i sıyâm
Cum‘ai kande kılurlar Ka‘be-i ‘illiyyâsı nedir

Nakî nedir ya Takî bilmek nicedir hall et bunu
Rub‘-ı meskûnun hisârı yedi deryâsı nedir

Evliyâ Hakk’ı görür mü bunda fetvâ nicedir
Ya tecellî kaç dürür a‘lâ vü ednâsı nedir

Evliyânın meşrebi kaç mezhebi kaçtır ‘ayân
Feyzi bunlar kimden alır Kâf-ı ‘ankâsı nedir

Ya nice vâsıl olur hâdis-i kadîme de bunu
Mümkün ise ger cevâbın bildir imlâsı nedir

‘Âlem gaybı demişler kâinâtın ‘aynıdır
Heşt cennet yedi dûzah kasr-ı hamrâsı nedir

Çün hakikat-i ‘âlem-i kübrâ dediler ‘âleme
Ya nedendir Âdem’in kalbinde ağvâsı nedir

Oldu insân ile Kur’an ya ne sözdür tev-emân
‘Âlem-i âfâk enfüs-i Tûr-ı Sînâ’sı nedir

Dünyede nedir **[Misâli]** Hak’la söyleşmenin
Hem dahî cennette nûr u kasr u Tûbâ’sı nedir

Ey ma‘ârifden habersiz câhilân-ı har-sıfat
Ya tahâret kaç bölükdür şakk-ı zîbâsı nedir

Çelebi sultân edip keşf-i hakâyık sırrını
‘İlm-i Hak’ta dört kitâbın söyle ma‘nâsı nedir

Feyz-i mişkât-ı nübüvvetten alıpdur şöyle bil
Pes ne gam şimdengerü ânın temennâsı nedir

Küntü kenzin sırrını keşf etti yine ‘âleme
Bildi çün ‘ilm-i ledüni Hızır u Mûsâ’sı nedir

Yine deryâ-yı muhabbet eyleyip cûş u hurûş
Kalmadı havf ü recâdan zerre pervâsı nedir

Şöyle bil kim müşkilâtı halledipdür evliyâ
Kandedir bir böyle kâmil kadr-i bâlâsı nedir

(449 a – 450 a)

-37-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(447 a)

Leblerinde serv kaddin çeşme-i cân gizlidir
Hızır la‘linden taleb kıl ki âb-ı hayvân gizlidir

Gerçi yüzün yüzüne nakkâş tasvîr eyledi
Lîk kim bilsin ki nakş içinde Rahmân gizlidir

Çeşm ü sem‘-i hâcibin fazlullâhın fazlıdırha
Allâh Allâh taraf-ı ‘aynında Yezdân gizlidir

Zülfüne yol bulmayanlar dîn-i Hakk'a ermedi
Küfre benzettiler ânı lâkin îmân gizlidir

Okuyanlar levh-i ruhsârında Yâsîn sûresin
Bildiler kim ser-be-ser hüsnünde Kur'ân gizlidir

Nice bîmâr u şikest olmaya bir bir ehl-i 'aşk
Ey tabîb-i dil dehânında çü dermân gizlidir

Ey **Misâli** kapladı hayvân sû-'âlemi
Sanma her bir gördüğün âdemde insân gizlidir

(447 a)

-38-

Semâ'î Misâli

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(510 b)

Cemâlin cennet-i a'lâ (âsâ) dudağın âb u kevserdir
Kıyâmın sidre vü 'ar'ar saçın çîn-i mu'anberdir

Kaşın mihrâbına şehâ sücûda gelmedi şeytân
Bu ma'nîden ânın adı müdâm ü dîv ü ekberdir

Leb-i la'linden ey dilber hayât-ı câvidân buldum
Zülâl-i la'linin Yâ Rab ne cân-bahş şeh'r ü şekkerdir

Bugün kim nefsin Hak'tan bilip idrâk-i Rab oldu
Diyâr-ı vahdetîde emîr-i şâh u serverdir

Sıfâtından zuhûr etti Hakk'ın dîdâr-ı 'ulyâsı
Cemâlin ey kamer çehre ne zât-ı Hakk'a mazhardır

(511 a) Cemâlin beyt-i ma'mûr ü meleklerdir zümrüd hatt
Hatîb-i nergis-müşg kaşın mihrâb ü minberdir

Bahâr oldu gül açıldı cihân misl-i cenân oldu
Bugün 'irfân ile bezm et [**Misâli**] devr-i sâgardır

(510 b-511 a)

-39-

Semâ'î Misâli

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(510 a)

Bilirsin sen seni Hak'tan sana külli 'inâyettir
Ki vechin mazharı Hak'tır hattın biri bin âyettir

Gönül mehbit-i 'ilmin ki nutk ândan zuhûr eyler
Ânın her harfî bir şast-ı Hudâyîden kitâbettir

Süvâr-ı a'zamın Yâsîn ü hem ümmü'l-kitâbımdır
Bana fi'l-i Hudâ'dandır dü 'âlemden hidâyettir

Cemâlullâh ü güherullâh hatt-ı muhâkemâttır sen bil
Lîk ol ol seyyid-i dü nûr-ı kadîm bî-bidâyettir

Dü gün ü Âdem ü hayvân hurûf-ı câvidânîdir
Ne hükm-i fitrat ü tekvîn harâb olmaz velâyettir

Dedi çün dola şuûn zirâ'an Âdem'e Ahmed
Cemâli ya'nî sûtûn- hatla gâyet nihâyettir

[**Misâli**] gün gibi hakkı nazargâh eylemek
Sana fi'l-i İlâhîden 'aceb lutf u 'inâyettir

(510 a)

-40-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(447 a)

Bahr-i 'ilm-i min ledün ka'rina tâlûb iste dür
Cevher ü gevherden et dâmânın ey taraf-ı pür

Merkeb nefse çü Îsâ her kim olmadı sühâr
Dîv-i mel'ûna esîr oldu ebed olmadı har

Sünbülün küfründe şol kâfir ki îmân bulmadı
Başını cümle nebâtın tîğ-ı bürrâla yer

Âsitân-ı devletinde neyler ol mihr ü rakîb
Seg yaraşmaz Ka‘be’de lutf eyle tutma ânı ser

Mu‘cizât-ı enbiyâda vâkîf oldum der isen
Gel beyân et muhkemât-ı hatt-ı ruhsârın nedir

‘Ârif-i nefis ol dilersen ‘arif-i Rab olmağı
Çıkma yoldan sen sana gel aç gözün ma‘nâ budur

Zâhir ü bâtın [**Misâlî**] Hakk’a erdi şübhesiz
Sen yeridir günde bin derdle ey münker-i bahr

(447 a)

-41-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(446 a)

Ey gönül aç ‘aynını gel Mustafâ’ya bî‘at et
Sâkî-i kevser ‘Aliyyü’l-Murtazâ’ya bî‘at et

Mahrem-i Ahmed Hadîce hûr-ı cennâtü’n-na‘îm
Zevc-i Haydar Fâtıma hayrû’n-nisâya bî‘at et

Gel Hasan ol şevvâr-ı saf şeklinden bağla ‘ahd
Âfitâb-ı dîn Huseyn-i Kerbelâ’ya bî‘at et

Dergehinde hâk-i pâ-y ol Şâh-ı Zeyne'l-‘Âbid’in
Hem Muhammed Bâkır ol sırr-ı Hudâ’ya bî‘at et

Ca‘ferî ol Ca‘ferî ol Ca‘ferî ol Ca‘ferî
Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Rızâ’ya bî‘at et

Gel tevellâ kıl Takî’yle Nakî’ye ‘aşkla
‘Askerî ya ‘nî Hasan Mîrlivâ’’ya bî‘at et

Mehdî-i sâhib-zamân ol ser-firâz-ı kâinât
Kâşif-i kenz künûz-ı Kibriyâ’ya bî‘at et

Şirke taklîdden pâk olmak istersen eğer
Çâr-deh-i ma‘sûm pâk-i evliyâyâ bî‘at et

Ey **Misâli** cümle bunlar ma‘nîde bir nûrdur
İki sanma gel tarîk-i enbiyâyâ bî‘at et

(446 a)

-42-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(450 b)

Biz gedâ-yı mülk-i ‘aşkız fazl-ı Hak’tır şâhımız
Pây-e ebrâra erdik ‘arş dürür dergâhımız

Ve's-semâi zâti'l-burûcun üç yüz altmış hânesin
Seyr eder yirmi sekiz menzil ile hem mâhımız

Üscüdû buyurdu Yezdân oldu mescûd melek
Fehm edenler lâ ilâhe vü sırr-ı illallâhımız

Buldu Muhammed Resûlullâhdan dîn-i yakîn
Hacıyâ Âdem geh vâri ki Kudsü Beytullâh'ımız

'Âlem zulmette kalmıştı cemî' kâinât
Vechini göstermiş gün gibi fazlullâhımız

Küntü kenzin ma'nâsın gel Hazreti Âdem'de gör
Kânedir otuz iki hatla vechullâhımız

Ey **Misâlî** Hakk'ı kim idrâk ederdi Âdem'e
Kılmasa dîdârını teşrîf zâtullâhımız

(450 b)

-43-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(448 b)

Bâkî hil'at giymişiz zâhirde gerçi fânîyiz
'Aynımı aç ey gedâ kim 'âlemin sultânıyız

Ger temennâ-yı güher eylersen ey gavvâs-ı dür
Cevherî ol iste kânın kân ile ‘ummânıyız

(449 a) Bizden iste bâb-ı dînde her ne müşkil vâr ise
Ki on sekiz bin ‘âlemin esrârının bürhânıyız

Âteş ânı innallâhın rumûzun bize sor
Kim bu gün biz Tûr-ı ‘aşkın Mûsâ-i ‘İmrânıyız

İçdi elvâh-ı ‘aşkı bizden oku tâlib ol
Kim cemâlin mushafının kâşif-i Kur’ânıyız

Ey marîz-i cehl olan gel ‘ilm-i hikmet bizdedir
Şerbet-i sıhhat taleb kıl kim ânın lokmânıyız

Dürr-i zâtız cümle ‘âlem bize olmuştur sade
Ya ‘nî eşyâ bir bedendir kim biz ânın cânıyız

Sâcid olduğu ânınçündür mülk-i eflâkle
Kim Hakk’ın zâtına mazhar sûret-i Rahmânıyız

Zinde cân olmak dilersen çün [Misâli] tâ ezel
İste Hızr’ı kim biz ânın çeşme-i hayvânıyız

(448 b – 449 a)

-44-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(451 b)

Kâkûlün küfrüne biz îmâna gelmişlerdeniz

‘Ârızın bayramına kurbâna gelmişlerdeniz

Şol mu‘anber tura-i ‘anber feşânın çün bu gün

Başımız top eyleyip çevgâna gelmişlerdeniz

Şem‘-i bezm-i hüsnüne ey sidr ü Tûbâ kıyâm

Câvidânı yanmağa pervâne gelmişlerdeniz

‘Arş-ı dîdârında keşf ettik ene’l-Hak sırrını

Nâr-ı ‘anber-bârına urgâna gelmişlerdeniz

Tâ ki la‘lin cür‘asından içmişiz vahdet meyin

Sermed-i sermest olup mestâne gelmişlerdeniz

‘Anberin zincir ü leyl-i zülfüne Mecnûn-vâr

Vâlih ü hayrân olup dîvâne gelmişlerdeniz

‘Ârif-i nefis ü [Misâlî] ‘ârif-i Rab olmuşuz

Hamdülillâh mecmu‘-ı ‘irfâne gelmişlerdeniz

(451 b)

-45-

Dîvân-ı Misâlî

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(450 b)

Bizden iste cevheri ey cevherî deryâ biziz

Kâf-ı ‘aşk üstünde pervâz eyleyen ‘ankâ biziz

Bilmek istersen rumûz-ı Âdem ile hâtemi

Kıl taleb kim kâfi vü kâfu sırr-ı lâm ü yâ biziz

Nûh ü Tevrât ü Îsâ vü hayme-i mî‘âd kim

Tûr-ı dîdâr-ı tecellî âteş-i Mûsâ biziz

Hâfızâ gel mahâkim-i Kur’an’ı bizden oku kim

Kâfû’l-Kur’an ü Yâsîn Sûre-i Tâhâ biziz

Her ne görsen biz ânın ‘aynıyız hem mazharı

Zâhir ü bâtında nihân ile hem peydâ biziz

Otuz iki harfle her şeyde kaldırdık ‘ilm

Sırr-ı Mehdî bizde keşf oldu bu gün ‘Îsâ biziz

Mantuku’t-Tayr’a Süleymân’ız ki hâtem bizdedir

İns ü cinin pâdişâhı hâkim-i eşyâ biziz

Secde kıl Âdem'den a'râz etme çün İblis gibi
Beyt-i Ma'mûr ile Kuds ü Ka'be-i 'illiyyâ biziz

Ey **Misâli** 'ilmü'l-esmâya taksîm olalı
Kâşif-i sırr-ı sıfât ü zât-ı bî-hemtâ biziz

(450 b)

-46-

Dîvân-ı Misâli

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(450 b)

Fazl-ı Hak'dan bâde-i tevhîd için saf olmuşuz
Bizdedir Sîmurg-ı 'aşk lem-yezel-i Kâf olmuşuz

'İlmü'l-esmâ' bulduk nergis-i şehlâ sende
'Urvetü'l-vüskâyı gördük merd-i a'râf olmuşuz

Nâme-i hüsnünde ders ettik çü Yâsîn sûresin
'İlm-i fazlullâha erdik ehl-i insâf olmuşuz

Çün lebin câmindan içtik câvidân-ı kevseri
Câm-ı vahdet sunmağa biz Hızr-ı eltâf olmuşuz

Sûre-i seb'u'l-mesân ü hem tılsım-ı tâ vü hâ
Feth oldu fazl-ı Hak 'ilminde keşşâf olmuşuz

Sırr-ı tevhîd-i hakikat fazl-ı Hak'tan gûş edip
Gevher-i bahreyn-i 'ilmullâha sarrâf olmuşuz

(450 b)

97- MUHİBBÎ

Dîvân-ı Muhibbî [Kânûnî Sultân Süleymân]

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(427 a)

Halk içinde mu‘teber bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi

Saltanat dedikler ancak cihan kavgasıdır

Olmaya taht-ı sa‘âdet dünyâda vahdet gibi

Ko bu ‘ayş u ‘işreti çün kim fenâdır ‘âkıbet

Yâr-ı bâkî ister isen olmaya tâ‘at gibi

Olsa kumlar sağışınca ‘ömrüne hadd ü ‘aded

Gelmeye bu şîşe-i çarh içre bir sâ‘at gibi

Ger huzûr etmek dilersen ey [Muhibbî] fâriğ ol

Olmaya vahdet makâmı kûşe-i ‘uzlet gibi

(427 a)

98- MUHÎTÎ

Dîvân-ı Muhîfî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(427 b)

Ol biziz kim yetmiş iki milletin ihrâcıyız

Nûn sizin fehm eden kân ile nûn nâcîyız

“Külle yevmin hüve fî şe’n” âyetinden anlayalım

Sebû dü deryâ-yı zâtın bîst-i heşt emvâcıyız

Postumuz Seyyid Nesîmî’nindir kim soyarlarsa

Biz dahî dâr-ı Ene’l-Hakk’ın bugün Hallâcıyız

Nûr-ı Hakk’ı vech-i pâkinden görüldü Âdem’in

Ka’be-i ‘ulyâya erdin her nefeste hacıyız

Ey **Muhîfî** pâdişâh-ı ‘âlemim gerçi bugün

Eşkinden fazl-ı Hakk’ın bende-i muhtâcıyız

(427 b)

99- MÜRÛR ABDÂL

Koşma Mürûr Abdâl

(539 a)

Bir ‘aceb hâline erdik zamânın
Görüp birbirimiz bilemez olduk
Zevâli yakındır bilmem cihânın
Her dem ağlamaktan gülemez olduk

Hiç kadri bilinmez oldu ‘irfânın
Budur nişânesi âhir zamânın
Evvel sürdüğümüz dem-i devrânın
Şimdi zerresini göremez olduk

Kemâl erbâbına kalmadı râğbet
Nâdâna her yerde ederler ‘izzet
Kıyâmetten olmak gerek ‘alâmet
Bir hakîkat ehli bulamaz olduk

Nasîhati budur [**MürûrAbdâl**]’ın
Tükenmez beyânı kîl ile kâlin
Kimseye şu deyip ağlama hâlin
Kendi hâlimize gelemez olduk

(539 a)

100- NÂBÎ

-1-

Dîvân-ı Nâbî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(452 a)

Bir dilbere dil ver ki belâdır demesinler

Bir bâdeyi nûş et ki hatâdır demesinler

Bir derde esîr ol ki etibbâ-yı rûfâta

Vâbeste-i tedbîr-i devâdır demesinler

Dök nakd-i sirişkin ser-i kûyına nigârın

Tâ müdde‘iyân sana gedâdır demesinler

Laht-i ciger ü nâleni izhâra şitâb et

Tâ kim sana bî-berg ü nevâdır demesinler

‘Abdî gibi âşüfte-i hûbân olagör kim

[Nâbî] sana tâ ehl-i hüdâdır demesinler

(452 a)

-2-

Semâ'î Nâbî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(511 b)

Sakın terk-i edebden kûy-1 mahbûb-1 Hudâ'dır bu

Nazargâh-1 İlâhîdir Makâm-1 Mustafâ'dır bu

Felekde mâh-1 nev bâbü's-selâmın sîneçâkidir

Bunun kandîlî Cevzâ matla'-1 nûr-1 ziyâdır bu

Habîb-i Kibriyâ'nın hâbgâhıdır fazîlette

Tefevvuk-kerde-i 'arş-1 Cenâb-1 Kibriyâ'dır bu

Bu hâkin pertevinden oldu deycûr-1 'adem zâil

'Amâdan içti mevcûdâtı çeşmin tûtiyâdır bu

Mürâ'ât-i edeb şartıyla gir [**Nâbî**] bu dergâha

Matâf-1 kudsiyândır cilvegâh-1 enbiyâdır bu

(511 b)

-3-

Dîvân-ı Nâbî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(452 a)

Harîm-i cennet-âsâ bir makâm-ı dil-güşâdır bu

Nazargâh-ı İlâhî'dir makâm-ı Mustafa'dır bu

Sakin terk-i edebden kûy-ı mahbûb-ı Hudâ'dır bu

Elin pür-sîne gir ta'zîm ile bâb-ı hüdâdır bu

Riyâz-ı cennetin bir bak'asıdır zîb-i zînette

Nesîm-i rûhun reyhânın gülistân-ı meserrette

Habîb-i Kibriyâ'nın hâb-gâhıdır fazîlette

Şeref-bahş-ı 'arş-ı Cenâb-ı Kibriyâ'dır bu

Senâ vü hamd edip dâim takarrub eyle Allâh'a

Seni ümmetine lâyıık-ı sezâ-vâr etmiş o şâha

Mir'ât-ı edeb şartıyla gir [Nâbî] bu dergâha

Matâf-ı Kudsiyândır cilve-gâh-ı enbiyâdır bu

(452 a)

101- NÂDÎ

Koşma Nâdî

(539 b)

Bu bağ-ı ‘âlemi geçirdin böyle
Şükûfsuz, goncasız, tâze fidansız
Hele ben görmedim gördünse söyle
Var mıdır bir ‘âşık dîdesi kansız

Sûfî benden sorma sevdâyı suâl
Süleymân da dahî var idi bu hâl
‘Âşık olan sevmez mi elbette cemâl
Olur mu pervane şem‘a sûzânsız

Bî-vefâ hâlimi görsün inansın
Hak’tan havf eylesin halktan utansın
Dilerim[Nâdî]’den beş beter yansın
Pek yaktı cânımı dinsiz îmânsız

(539 b)

102- NÂİLÎ

-1-

Semâ'î Nâilî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(513 a)

Gel ey kat'-ı ümîd etme sen ol feyz-i hidâyetten
Rızâ-yı Hakk'a bağlan gel fâriğ ol bu niyetten
Hele nahnü ve kasemnâyı unutma sırr u hiddetten
Tevekkül bâbını gözle sen erbâb-ı sa'âdetten
Ne istersen yürü iste Cenâbı Rabb-i 'İzzet'ten
Temennâ-yı harâm etme sakın gerdûn-ı himmetten

Germisiz bî-mürüvvet hem hıyânetten vefâ umma
Nigâh-ı 'âşinâ kalb-i 'adâvetten vefâ umma
Ta'ayyün-i mâye-i aslı nedâmetten vefâ umma
Nihâyet sonradan görme melâhatten vefâ umma
Ne istersen yürü iste Cenâbı Rabb-i 'İzzet'ten
Temennâ-yı harâm etme sakın gerdûn-ı himmetten

Benim hâlim şudur yâhû deme her gördüğün ferde
Mihnet lokmasın zîrâ dermân olur mu ehl-i derde
Olupdur sîm ü zer ânın hakîkat-i bahtına perde
Boyun eğmek ne müşkildir cihânda ferd-i nâmerde
Ne istersen yürü iste Cenâbı Rabb-i 'İzzet'ten
Temennâ-yı harâm etme sakın gerdûn-ı himmetten

Fakrın el-fâhrın esrârın bilenler [Nâilî] her ân
‘Înâyet merhamet mürüvvet-vâr iken ey cân
Fenâ mülkünden ister mi tehî bir lutfla ihsân
Ne minnet eyle nâdâna ne ol sen hâk ile yeksân
Ne istersen yürü iste Cenâbı Rabb-i ‘İzzet’ten
Temennâ-yı harâm etme sakın gerdûn-ı himmetten

(513 a)

-2-

Dîvân-ı Nâilî

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(455 a)

Nisâr-ı nakd-i niyâz etmeye şitâbım var
Benim ol âfet ile başka bir hesâbım var

Cihân bî-kederdir çünkim fûrûğ-ı ‘aşkım nebî
Ne bir tine ne mâhım ne de âfitâbım var

Dahî mecâz ü hakîkat ne olduğun bilmez
Hevâ-yı ‘aşk sanır bir dil-i harâbım var

Benim o bâda gedâ-yı harâbım meygede kim
Elimde gül gibi bir câm-ı şu‘le-tâbım var

Piyâle tutmağa yok elimde [Nâilî] kudret
Elimde ra‘şe derûnumda ıztırâbım var

(455 a)

-3-

Semâ'î Nâilî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(512 b)

Dilâ ma'nî-i Kur'ân'ı dil-i gevher olandan sor

Sipeh-sâlâr-ı 'aşk isen ezel 'asker olandan sor

Suâl etme sözün bilmezlere esrâr-ı mi'râcı

Haremgâh-ı visâl-i Ahmed'e rehber olandan sor

Dilersen Fâtihâ Ümmü'l-Kitâb'ın remzini bilmek

Hemân var ol künûzı vâkıf-ı esrâr olandan sor

Ne bilsin şârfbin lezzerini mazmûnunu vâ'iz

Bu ma'nâyı sorarsan sen sâkî-i kevser olandan sor

Seri ver sırrı ifşâ eyleme gerçək Huseynî'ysen

Bu fetvâyı meâli meşreb-i Ca'fer olandan sor

Hele ey [**Nâilî**] açma bu bâ-i nokta-i râzı

Bu râzı ger sorarsan sohbet-i Haydar olandan sor

(512 b)

103- NAKŞÎ

-1-

Semâ'î Nakşî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(512 b)

Sun ey sâkî bize lutf et bugün câm-ı musaffâyı

Açılsın sâf olup diller içip ol câm-ı sahpâyı

Edip peymâneler devri bugün bezm içre ey sâlik

İçilsin bâde-i vahdet beyân et gel mu'ammâyı

Güşâd et kalb-i 'uşşâkı nikâbın ref' edip dilden

Cemâlin görsün 'âşıklar bugün gel et tecellâyı

Görüp hayrân-ı mest olsun gönül Mecnûn veş âhir

Sunup la'lin şarâbından uyandır 'aşk-ı Leylâ'yı

Açıp cân gözlerin göster cemâlin bunda ey dilber

Ki görmez bunda görmezse yarın anda dilârâyı

Kemâl-i kudretin hakkı bu [Nakşî] olmaya ânda

Ki kalmış kıl ü kâl içre eder bir kuru da'vâyı

(512 b)

-2-

Dîvân-ı Nakşî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(453 b)

Ben kemâl-i ‘irfânın mezheb-i ‘irfânıyım

Kâfirin küfrü cânâ mü’minin îmânıyım

Her ne var ‘arz u semâda halk olan eşyâların

Aslıyım fer‘imdir anlar bâtınında cânıyım

Genc-i esrâr-ı Hudâ’yım hem şefî‘ü’l-müznibîn

Sırr-ı Ahmed’dir özüm çün rahmetin ben kânıyım

Bir vücûd-ı bâkîyim kim zâtıma ermez halel

Gerçi kim sûret-i yüzünde bir binâ-yı fânîyim

Hûru gılmân dilersen bana gel kim zâhidâ

Bendedir miftâh-ı cennet hem ânın rıdvânıyım

Ey denî sûret bîn olma zâhire kılma nazar

Kalbe nâzır olagör kim tâ ezel rûhânîyim

Zîr-i destinde Hudâ’nın gerçi çoktur kulları

Lîk cânâ Hak bilir kim cümlenin sultânıyım

Dürr-i yektâ kim okurlar ‘âlem içre [Nakşî]yâ

Bu sade-i hâkinde âhir ben ânın ‘ummânıyım

(453 b)

-3-

Semâ'î Nakşî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(512 b)

Kanı bir dürr-i yektâ kim çekip el kâr-ı dünyâdan
Sadef karnındaki kân olmuş görünür ka' r-ı deryâdan

Açıp cân gözlerin âhir çekip el cümleden cânâ
Cümle yâri sey eyler bu mir'ât-i mücellâdan

Kitâb-ı 'aşkı ezberden o kim Mecnûn veş bilmez
Hakâyık dürrlerin anlar götürmez şehr-i Leylâ'dan

Sakın aldan ma nakşına bu dehrin bilmiş ol zâhid
Bulup nakşında nakkâşî çıkar terkîbi ortadan

Bugün 'ilm-i tarîkatten o kişi kim haberdâr olmaz
Ne bilsin ol "arefe" dersin haber yok hilm-i rü'yâdan

Ola bir kim bilez ey zâhid bu esrâr-ı safâ-bahş
Kalır ol 'âlem-i süflî ne hâsıl kuru da'vâdan

Bu sırlar kim 'ayân ettin bugün nazm içre ey [Nakşî]
Hudâ hakkı değil kesbi, hidâyettir bu Mevlâ'dan

(512 b)

-4-

Semâ'î Nakşî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(512 a)

Ayâ sen sanma kim senden bu güftârı dehân söyler

Veyâ terkîb olan ‘unsur veyâ lahm-i zebân söyler

Seni evvel sana bildirmek murâdın kasd edip Mevlâ

Anâsırdan giyip bir don yüzünden tercümân söyler

Yarattı cümle eşyâyı özün pinhân edip ânda

Göründü nice bin yüzden velî kendi nihân söyler

Kimindir bunca cünbüşler kimindir nutk eden gevher

Özünden olmadan ‘ârif ki senden özge kân söyler

Şular kim bilmedi nefsin ‘areften almadı dersin

Değildir Hakk’a ‘ârifler özün bilmez yalân söyler

Hayâl-i zıll yeter ‘ibret görünen hayme-i tende

Değildir nutk eden sûret derûnunda duran söyler

Sekâhüm Rabbehüm hamrın içen ‘âşıklar ey [**Nakşî**]

Erer ma‘şûkuna ânlar mekândan lâ-mekân söyler

(512 a)

-5-

Divan-ı Nakşî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(453 b)

Fâhir-i meydân-ı ‘aşkız kim muhabbet bekleriz

Pâsbân-ı intihâyız sırr-ı vahdet bekleriz

Bade-i ‘aşkın İlâhî cânımız mest edeli

Ol şarâb-ı lâ-yezâlî ile râğbet bekleriz

Men ‘arefe sırrını bu dil mülküne kenz edeli

‘Ârif-i Hak kuluyuz biz genc-i ‘uzlet bekleriz

Sırr-ı ahfâ eyleyüb terk edelden kesreti

Yâr ile tenhâ gönül mülkünde ‘izzet bekleriz

Kayd-ı lâdan feth-i ûlâdan zâhidâ iklîm-i dil

Fî-sebîlillâh mücâhid bâb-ı rahmet bekleriz

[Nakşî]yâ el-fakru fahrî câmını nûş edeli

Lâ-mekânın minnetiyiz uşrif‘at bekleriz

(453 b)

104- NA‘LÎ

Dîvân-ı Na‘fî

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(452 a)

Ben muhibb-i handân-ı Mustafâ’ dan dönmezem

Şâh-ı merdân şîr-i Yezdân-ı Murtazâ’ dan dönmezem

Şâh hasan ile Huseyn ol iki şehzâdeler

Hem şehîd-i Kerbelâ’ dır belâdan dönmezem

Şâh-ı Zeyne’l-‘Âbidîn’ dir hem Muhammed Bâkırî

Ca‘fer-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’ dan dönmezem

(452 b) Şah-ı Takî vü bâ-Nakî kim Mustafâ’ nın neslidir

Devlet-i âl-i ‘abâdır ben abâdan dönmezem

Söyle [Na‘fî] medhin ol Mustafâ evlâdının

‘Askerî Mehdî-i sâhib-livâdan dönmezem

(452 a -452 b)

105- NÂMIK KEMÂL

-1-

Divan-ı Nâmık Kemâl

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(452 b)

Mahv olur gayretle dûzâh şu‘le-bâr oldukça ben

Reşk eder gülzâr-ı cennet dâğdâr oldukça ben

Zerre nûr-ı Muhammededir dilimde nûr-ı ‘aşk

Her dü ‘âlem fer bulur pertev-nisâr oldukça ben

Mûlerimden haşre dek cûşân olur hûn-ı Huseyn

Kerbelâ-yı haste tende zahm-hâr oldukça ben

Vakf olur hengâme-i rûz-ı kıyâmet seyrimce

Meşhedimden yana yana âşikâr oldukça ben

Rûh-ı Mansûr eyler istkbâl için hâke nüzûl

Râh-ı Hak’ta sernâme-yi tâk-dâr oldukça ben

Der melâik reşkile [Yâ leytenî küntü türâb]

Rehgüzâr-ı devletinde hâk-sâr oldukça ben

Bang-ı Yâ Rab Yâ Rab eyleme ‘arşî kürsi lerze-nâk

Cezbe-i vecd ile [Nâmık] bî-karâr oldukça ben

(452 b)

-2-

Divan-ı Nâmık Kemâl

(- . / . - . / . - . / . - .)

(452 b)

‘Aksin ki verir şa‘şa‘aher cân ü tenimden
Bin Yûsuf-ı Ken‘ân görünür pîrûhenimden

Mahşer yıkılır nâle-i dehşet-figenimden
Dûzah tutuşur şu‘le-i dâğ-ı bedenimden

Ben mahşere bu zahm-ı mihnetle gider isem
Güller saçılır dâmen-i hûn ü kefenimden

Cân o demek ki hem tîğ-ı mest ü şehâdettir
Tâ ‘arşa çıkar na‘re-i Yâ Hay dehenimden

[Nâmık] benim ol Kays-ı beyâbân-ı belâ kim
Âsâr-ı melâmet görünür her sūhanımdan

(452 b)

106- NAZÎF

Divan-ı Nazîf

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(453 b)

Zâhidâ hakkıçün ol şâhın ki cûd-ı ekmele
Ahmed-i Muhtâr'a vahy etti kitâb-ı münzeli
Mevlevîyim, Ahmedîyim, Haydarîyim men belî
Ban pesdir bir Hudâ vü bir nebî vü bir velî
Lâ ilâhe illâ hüvallahü'l-'ale'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ feta illâ 'Alî

(454 a) Meclis-i rûz-ı ezelde çünki ikrârım budur

Dîn ü îmânım budur gönlümde esrârım budur
Zinde oldukça vücûdum dilde ezkârım budur
Cân fedâ ettikde hem âhir ki güftârım budur
Lâ ilâhe illâ hüvallahü'l-'ale'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ feta illâ 'Alî

Ma'nî-i hükm-i Resûlü çünki iz'ân eyledim
Dildeki cem'iyet-i vehmi perîşân eyledim
Mezheb-i 'irfânımı âfâka i'lân eyledim
Ey Muhammed ümmeti ben böyle îmân eyledim
Lâ ilâhe illâ hüvallahü'l-'ale'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ feta illâ 'Alî

Milletim ehl-i hakîkat Hâlık'ım Rabb'im Hudâ
Mezhebim râh-ı muhabbet şarta îmânım fetâ
Kıblem ol rû-yı Muhammed'dir İmâm Murtazâ
Dînim İslâm âşikârdır ne lâzım ihtifâ
Lâ ilâhe illâ hüvallâhü'l-'ale'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ feta illâ 'Alî

Cûylar, dağlar, taşlar, kûhlar,
 felek cin melek bahri semek nev'-i beşer
Sâkinân-ı 'arş ü ferş encüm-i şems ü kamer
Hep lisân-ı hâl-i kâliyle bu beyti zikr eder
Lâ ilâhe illâ hüvallâhü'l-'ale'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ feta illâ 'Alî

Bende-i Âl-i 'Abâ'yım Haydarî'yim Haydarî
Ey [Nazîf] bu yolda ben terk eyledim cân ü seri
Hâsılı bir muktezâ-yı meşreb-i peygamberi
İ'tikâdım böyledir nahnü ve kasemnâdan beri
Lâ ilâhe illâ hüvallâhü'l-'ale'l-müncelî
Lâ nebî illâ Muhammed lâ feta illâ 'Alî

(453 b -454 a)

107- NAZMÎ

Divan-ı Nazmî

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

(454 b)

Yâ Emîrû'l-Mü'minîn Yâ Hazreti Şah-ı Necef
Teşne-i lutf u emânım defter-i 'isyân be-kef

Senin rîz-i âsitânın şeb-i çerâğ-ı cân ü dil
Der-tâc-ı hüsrevân yanında kıymetsiz hazef

El medet ey dâver-i vâlâ-yı mezerretü'l-yakîn
El medet ey hüsrev-şâhân-ı eslâf ü halef

El medet ey hâce-i divan ü dâd-ı 'âtıfet
El medet ey kâşif-i esrâr ders-i men-'aref

[Nazmî] gerd-i reh-güzârın eyledim kûhü'l-basar
Fânî vü bâkide kâfîdir bana işbu şeref

(454 b)

108- NECMEDDÎN

Semâ'î Necmeddîn

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(512 a)

Münevver merkad-i pâkin sultân-ı 'âşıkân oldu

Mübârek âsitânın feyz-bahşâ-yı cihân oldu

Gubâr-ı merkadindir tûtiyâ-yı dîde-i a'mâ

Türâb-ı dergehın çün secdegâh-ı ins ü cân oldu

Sen ol Bektâş, sırdâş, şehinşâh-ı velâyetsin

Ki sırr-ı hel etâ nutk-ı şerîfinden revân oldu

Tulû' ettikte meşrikden ziyân çün mağribi tuttu

Şu'â'-ı Kubbe-i Hadrâ hicâbından nihân oldu

Sen ol nûr-ı 'uyûn-ı handân âl-i Tâhâ'sın

Ki ceddin seyyid-i seccâddan lisânın 'ayân oldu

Gelir bû-yı behişt hemvâre hâk-i âsitânından

Meşâm-ı 'âşıkâne tertibin 'anber-feşân oldu

Rahîk-i misk-i mahtûmu bulur 'âşıkların billâh

Ki bezm-i vuslatın sâkîleri gird-i beyân oldu

Sülûk ehline sen şems-i hüda mâh-ı velâyetsin
Ânınçün nûr-ı feyzi âlem-ârâ-yı cihân oldu

Mezâyâ-yı ledünniyâtı keşf etti kemâlâtın
Ta‘âlallâh mürîd-i dergâhın kutb-ı zamân oldu

Velâyet mesnedinde şahbâz-ı evc-i himmetin
Bu nâmın nakş-ı sadr-ı Âdem ü kaddü siyyân oldu

Mürîd-i hâkâhındır ricâlü’l-gayba evtâdın
Ki ânlar gaybda her emrine lebbeyk-hân oldu

[Elem neşrah leke sadrak] tevellâsırınâ îmâ
[Ve veda‘nâ ‘anke vizrak] teberrâna nişân oldu

Muhammed-i raufun pervâne-i şem‘-i cemâlindir
Yakar ‘aşkın demâdem vuslatın çün hırz-ı cân oldu

Hicâbımdan yüzüme perde çektim perde-dâr oldum
Kabûl-i dergehin olsa makâmım kehkeşân oldu

Pazâr-ı hakkın zer-efşânıyla [Necmeddîn] bu târîhi
Olup cennet makâmı kim muhibb-ı handân oldu

(512 a)

109- NECMÎ

-1-

Dîvân-ı Necmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(454 b)

Ol harâb ey dil harâb olmak ‘imârettir bana
Çünkü bu vîrâne gönlüm kenz-i vahdettir bana

İçtiğim ‘aşkın şarâbı, vâ‘izâ sen kevseri
Etme teklîf içmek ânı çünkü külfettir bana

Dedi çün el-fakr-ı mefhar-i ‘âlem-i Resûl
Fakr ile kılmak tefahhur şân-ı ‘izzettir bana

Ma‘bed-i hüsnünde ‘âbid olmuşam cânâ senin
Secde kılmak hüsnüne makbûl-i ‘âdettir bana

Vâkı‘â derd-i elemdir ehl-i ‘aşka ‘aşk-ı yâr
‘Aşktan dûr olmak işte ‘aynı âfettir bana

Kıble vü Ka‘be imam-ı mürşidim ‘aşktır benim
‘Aşka kıldım iktidâ bildim selâmettir bana

Menzil-i lâhûta erdim firka-i Nâcî’denim
‘Aşka cânân, elde bürhân dilde hüccettir bana

Zühd ü takvâ ile kimse yare vâsıl olmadı
Bu cihetten zühd ü takvâ bir hasârettir⁶⁹ bana

Terk edip takvâ vü zühdü ‘aşka mazhar olduğum
Hazreti Sultân-ı Kevneyn’den şefâ‘attir bana

Bulmadı cânâ bu [**Necmî**] ‘aşktan özge devleti
İşte ‘aşkın dü cihânda ‘izz ü devlettir bana

(454 b)

-2-

Kalenderî Necmî Baba

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(529 b)

Fâş etme benim sırrımı bîgâneye **Necmî**
Zâhidlere hem gâfil ü dîvâneye **Necmî**

Derd-i gam-ı cânân ile âlûde olup sen
Mihmân olasin her gece gam-hâneye **Necmî**

Bülbül gibi zâr u figân eyleme her bâr
Baykuş gibi çek kendini vîrâneye **Necmî**

Yak ‘aşk ôduna cismini râhat bula cânın
‘İbret alagör bak da şu pervâneye **Necmî**

⁶⁹ Ziyân, zarar

Pûş eyle müdâm pîr-i mugân hak-i kudûmun
Seccâde serip kûşe-i meyhâneye **Necmî**

Bu cümle cihân ma‘bed-i ma‘bûd sana ancak
Gir korkma hemân deyrler ile pinhâneye **Necmî**

Ver mülk-i Süleymân’ı bugün bâd-ı hevâya
Müştâk isen ol gözleri mestâneye **Necmî**

Vâ‘iz seni devr eylesin bâde-i ‘aşktan
Gûş urma sen ol pend ile efsâneye **Necmî**

(529 b)

-3-

Kalenderî Necmî Baba

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(529 b)

Yâr hicrin ile dil yine sevdâlara düştü
Ağyâr ile başım dahî gavgâlara düştü

‘Âşıkların âhu derd-i firâkınla senin hep
Dîvâne olup dâğ u sahrâlara düştü

(530 a) ‘Aşk âteşine yanması pervânelerindir

Feryâd ü figân bülbül-i şeydâlara düştü

Evsaf-ı cemâlinde edip kîl ile kâli
Zühhâd ile ‘uŖŖâk nice da‘vâlara düŖtü

Bir noktasın amma seni tefsîre müfessir
‘Âciz kalıcak görünce ma‘nâlara düŖtü

Dîdelerim girye vü zârı hele terk et
Gözüm yaŖı hep bu gece deryâlara düŖtü

[Necmî] arayıp buldu seni cânda bugün yâr
‘Âbid ile sûfî heme ferdâlara düŖtü

(529 b-530 a)

110- NEF'Î

Divan-ı Nef'î

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(453 a)

‘Ârif ol ehl-i dil ol rind-i kalender-meşreb ol
Ne Müselmân koy ne mülhid bî-mezheb ol

‘Akla mağrûr olma Eflâtun-ı vakt olsan eğer
Bir edîb-i kâmilî gördükde tıfl-ı mekteb ol

Âfitâb-ı ‘âlem-ârâ gibi sür hâke yüzün
Kevkebe bastır cihânı hem yine bî-kevkeb ol

Lâ-mekân ol hem mahallinde yerin bekle yine
Gâh mihr-i ‘âlem-ârâ gâh mâh-ı nûşeb ol

‘Âşık ol ammâ ‘alâikden berî et gönlünü
Ne ham gîsûya meftûn ne esîr-i ğabğab ol

Hızır’a minnet çekme var sonradan dil-i [Nef'î] gibi
Ûlâ-i âb-ı hayât feyzile leb-ber-leb ol

(453 a)

111- NEHRÎ

Dîvân-ı Nehrî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(453 a)

Zâhidâ bu râh-ı Hakk-ı ahfâda mı ifşâda mı
Ettiğin da'vâ bugün rû'yâda mı hülyâda mı
Hâlet-i Mecnûn'u gör sevdâda mı Leylâ'da mı
Hikmet-i sırr-ı İlâhî lâda mı illâda mı
Lâda var illâda var illâ hurûf-ı bâda mı

Kendi mir'âtinde gözle gör nedir kim şey cihât
Âşinâ-yı Hakk'ı iste feth ola her müşkilât
'Arz eder bu hâli böyle mecmu'ât-ı kâinât
Hikmet-i sırr-ı İlâhî lâda mı illâda mı
Lâda var illâda var illâ hurûf-ı bâda mı

Sen de 'irfân oldun ise ol hurûf-ı bâyı bul
Geç o varlıktan beri gel Meryem-i 'Îsâ'yı bul
Vâsl-ı Hakk-ı mi'râc-ı Ahmed leyletü'l-isrâyı bul
Hikmet-i sırr-ı İlâhî lâda mı illâda mı
Lâda var illâda var illâ hurûf-ı bâda mı

(453 b)[Nehrî] yâ çün cûşa geldi şol beri deryâ bugün

Nâle vü âh etmede hep bülbül-i şeydâ bugün
Bu ne hikmet bu ne kudret dediler eşyâ bugün
Hikmet-i sırr-ı İlâhî lâda mı illâda mı
Lâda var illâda var illâ hurûf-ı bâda mı

(453 a -453 b)

112- NESÎMÎ

-1-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(460 b)

Merhabâ hoş geldin ey rûh-ı revânım merhabâ

Ey şeker-leb yâr-ı şîrîn lâ-mekânım merhabâ

Çün lebin câm u cem oldu nefha-i Rûhu'l-Kuds

Ey cemîlim ey cemâlîm bahr ü kânım merhabâ

Gönlüme hiç senden özge nesne lâyük görmedim

Sûret-i 'aklım 'ukûlüm cism ü cânım merhabâ

Ey melek sûretli dilber cân fedâdır yoluna

Çok dedi lahmın lahmı kâna kânım merhabâ

Geldi yârim nâz ile sordu [**Nesîmî**] nicesin

Merhabâ hoş geldin ey rûh-ı revânım merhabâ

(460 b)

-2-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(458 b)

Başını top eyle gel gir vahdetin meydânına
Ey gönül müştâkısın gir zülfünün çevgânına

‘Âşıkın kanıyla oynar dilberin sîmîn eli
Ey yalan mı ‘âşık isem girme cânın kânına

Çekmeyen ‘aşkın belâsın görmeyen hecrin gamın
Derdi dermânsızdır ânın çâre yok dermânına

Cânını kurbân kılandır yâr içün gerçek şehîd
Her nefesi bin rahmet olsun ol şehîdin cânına

Zülfünün sırrı uzundur zâhid ânı sorma bana
Ger esîr olmak dilersen zülf-i müşg-efşânına

Ger nikâbın tarafını gülgûn yanâğından getir
Tâ gülistân gelmesin ayrık gül-i handânına

Hûbların bağında çoktur fitneli nergis velî
Fitnelik hatm oldu ânın nergis-i fettânına

Ey uman yârin günün uçmağını gel gör ki ben
Satmışım ânı bu gün yârin leb ü dendânına

La‘l ü mercândır dudağın lü‘lü’dür dürr-i dışın
Âferîn ol bahr-i kânın lü‘lü’-i mercânına

Kirpiğin nâvek okudur kaşların saçı kemân
Uğramaz ‘âşıktan özge ol okun peykânına

Ey **Nesîmî** ger sözün ma‘nâsı bî-pâyân değil
Niçün ermez kimsenin ‘aklı ânın pâyânına

(458 b)

-3-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(458 b)

Sen sana ger yâr isen var ey gönül yâr isteme
Yâr u dildâr ol sana sen yâr u dildâr isteme

Bî-vefâdır çün bu ‘âlem kimden istersen vefâ
Bî-vefâ ‘âlemde sen yâr-ı vefâdâr isteme

Gül bilinmez bu dikenli dünyânın bağında çün
Ephem ol bî-hûde külsüz yerde gülzâr isteme

Ma‘rifettir hâlis altun sikkesi fazl u hüner
Altunı tanı zegalden arı dînâr isteme

[Rabbi ernî]’nin cevâbı [Len terânî] çün gelir
Sen de gör dîdârın ânın özge dîdâr isteme

Hakk’a münkirdir fakîh inanma ol şeytâna kim
Yoktur ol cin halkının zâtında ikrâr isteme

(459 a)Ârî güftâr ey gönül gerçeklerin nutku dürür
Her dili eğride yoktur ârî güftâr isteme

Cîfedir dünyâ ânın tâlibleri adı kilâb
Olma kelb ânın kim oldu adı murdâr isteme

Şerbeti ağuludur fânî cihânın sen ânı
Şerbetinden nûş-dârû Âdem’e zinhâr isteme

Dünyânın sevgisi ağır yük imiş benden işit
Nefsine yük etme ânı ey sebük-bâr isteme

Bir emîn mahrem bulunmaz ey [Nesîmî] çün bugün
Halka fâş etme bu sırrı keşf-i esrâr isteme

(458 b -459 a)

-4-

Koşma Nesîmî

(539 b)

Yüzün gördüm dedim elhamdülillâh
Boyun gördüm okudum kul hüvallâh
Müsel sel zülfünü gördüm mu‘anber
Mukavves kaşların “nasrun minallâh”

Firâk mı gözlerin yağmalarından
Yine dönüp dedim estağfirullâh
Dudağın şerbeti ‘aynı ifâdır
“Sekâhüm Rabbehüm min rahmetillâh”

Cemâlin görmüşüm ayrılmağım yoh
Eğer inanmazsan vallâh ve billâh
Benim gönlüm sana hayrân olupdur
Ne kim Cebbâr kılar “El-hükmü lillâh”

Otuz iki hurûf oldu visâlin
Visâlidir visâlidir eyvallâh
[Nesîmî] kıldıysa bir katre tevben
Nasûhı tevbesi tûbû ilallâh

(539 b)

-5-

Semâ'î Nesîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(515 a)

Yüzün harfinden ey dilber açıldı cümle bâbullâh

Okur 'ânı müderrisler beyân-ı küntü kenzullâh

Kaşınla kirpiğin, zülfün beyânın eyleyen 'ârif

Biliptir içdin sırrın ânın adıdır ehlullâh

Yüzün elhamdülillâhtır ânınçündür yedi âyet

Yazılmış nakşla gör kim 'aceb satr u kelânullâh

Tamâm-ı Mustafâ gördüm, okudum harf-be-harf harfi

Görünmez gözüme billâh gayr-ı ez semme vechûllâh

Bu bâlâ-yı dilârâyı temâşâ eyle gel ey dil

'Aceb sûret 'aceb hey'et budur Tûr u kelânullâh

“Acâib mazhar-ı” Hak'tır hüvallahü'l-ebed dâim

Eğer Hak'tır desem vâcib budur Celle Celâlullâh

Hüve'l-evvel hüve'l-âhir hüve'l-Hâdî veyâ Mehdî

'Alî ferzendisin şâhid ki sensin Bâr-ı Bismillâh

‘Alî sensin, velî sensin vahy-ı Hakk-ı Nebî sensin
Velî gerçeklerin şâhı ki sensin sırr-ı fazlullâh

Melâik Âdem ü Havvâ ânın nutkıyla gûyâdır
[Nesîmî] asteye Hak’tan demidir nefh-i rûhullâh

(515 a)

-6-

Dîvân-ı Nesîmî

(- ... - / - ... - / - ... - / - ... -)

(459 b)

Yârını sattın bahâsız bilmedin mikdârını
Hiçe değmez ol kişi kim hiçe satar yârını

Cevheri nâdân elinden müşteri alır ucuz
Cevherî bilmez ne bilsin cevherin mikdârını

‘Âşıkın esrârını ‘âşık gerekdir kim bile
Olmayan ‘âşık ne bilsin ‘âşıkın esrârını

Kim ki kurbân olmadı ‘aşkında ol ma‘şûkunun
Çîn⁷⁰ değil da‘vâsı ânın neylerim güftârını

Her kimin fi‘li riyâdır ya sözü gerçek değil
Kavline inanma ânın hiçe say ikrârını

⁷⁰ Sarık

Neylesin yârin cefâsın çekmeyen ‘âşık müdâm
Çünkü yâr ister hemîşe ‘âşıkın âzârını

Dâra çık yan ey Ene’l-Hak söyleyen Mansûr eger
Ahiret dârından istersen selâmet dârını

Kim ki yârin zülfünü elden kodu bin cân ile
Bî-basar toprağa saldı nâfe-i⁷¹ Tâtâr’ını

Zâhidin tesbîhidir lâ havle zikri lâ ilâhe
Ey gönül sen söyle yârin la‘l-i şeker-bârını

Ey **Nesîmî** inciye dürri bilen sarrâfa sat
Cevheri nâdâne satma lü’lü’-i şeh-vârını

(459 b)

-7-

Divan-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(455 a)

Gel temâşâ eyle zâhid gör bu dem abdâlları
Mustafâ kolu tutup giyse ‘aceb mi şâlları
Murtazâ meydânına mahrem-i hakikat dalları
Meşrebi Hak râhı Hak ikrârı Hak abdâlları

Sanma ey münkir buları emr-i Hak'tan hâlîdir
‘Âlem içre ‘âşık isen bekle mihri âlîdir
Sevdiler cân u gönülden ol Muhammed ‘Alî’dir
Meşrebi Hak râhı Hak ikrârı Hak abdâlları

Geldiler halk hüsn-i şöhrette irşâd oldular
Bildiler dehr-i fenâ ölmezden evvel öldüler
Şâh Hüseyin’in yoluna pâkîze kurbân oldular
Meşrebi Hak râhı Hak ikrârı Hak abdâlları

Hazreti Zeyne’l-‘Abâ’dır vü ehlinin dermânıdır
Hem Muhammed Bâkır ol nûr-ı Hudâ’nın kânıdır
Anladılar Ca‘feri kulu mevâlî kânıdır
Meşrebi Hak râhı Hak ikrârı Hak abdâlları

Kâzım ol Rabbü’l-‘Alâ’dan eyledi keşf-i nidâ
Şâh ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’nın yoluna cânlar fedâ
Ol Takî vü bâ-Nakî emrini kıldılar edâ
Meşrebi Hak râhı Hak ikrârı Hak abdâlları

‘Askerî’nin ‘askeridir nûr ile nûrânîdir
Çün fenâdan olmuş öyle bil ki hem Sübhânîdir
Mehdî-i sâhib-zamânın kulu hem kurbânıdır
Meşrebi Hak râhı Hak ikrârı Hak abdâlları

Ey **Nesîmî** gel senâ kıl Mustafâ'nın âline
Hamdü lillâh koydu bizi ol 'Abâ'nın suâline
Çâr-deh-i ma'sûm On İki İmâm yoluna
Meşrebi Hak râhı Hak ikrârı Hak abdâlları

(455 a)

-8-

Dîvân-ı Nesîmî

(-...-/-...-/-...-/-...-)

(460 b)

Âsumân atlas kuşandı giydi zibâlar gibi
Yeryüzü şâh 'akına donandı kemhâlar⁷² gibi

Mustafâ'yı Murtazâ'yı nûr-ı vâhid bilmeyen
Kördür ânın gönül gözü kalb-i a'mâlar gibi

Kim ki Evlâd-ı Resûl'ü cân u dilden sevmedi
Yoktur ânın dîn ü îmânı put-ı Tersâlar gibi

Haydar'ın evlâdını kim cân ü dilden medh eder
Kalbi doldu nûr ile mevc urur deryâlar gibi

Ey **Nesîmî** bir gönülde hubb-ı Haydar olmasa
Ânda çanlar çalınır gûyâ kilisâlar gibi

(460 b)

⁷² İpek kumaş

-9-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(459 a)

Firkatin derdi nigârâ bağrımı kân eyledi

Rûzigâr oldu muhâlif vasl-ı hicrân eyledi

Cânımı yaktı visâlin benden ayırdı felek

Gel bu cânsız ‘âşıkı gör kim ne bî-cân eyledi

Bağrımın kânın gözümde akıtır her dem gamın

Ey sanem şevkin beni gör kim ne giryân eyledi

Derdimin dermânını fazlından Allâh eyleye

Her devâsız derde çün oldur ki dermân eyledi

Senden ayrı düştüğüm takdîr imiş benden değil

Hak’tır ey cân her ne kim takdîr-i Yezdân eyledi

Sırr-ı ‘aşkın genemiş ânın yeri vîrânedir

Yaktı ‘aşkın gönlümü ol genci vîrân eyledi

Çünkü verdi [**Nesîmî**] çün saçın zencîrin

Niçün ânın meskenin zencîr ü zindân eyledi

(459 a)

-10-

Divan-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(455 b)

Cânımı âşüfte kıldı zülf-i müşg-efsâ ‘Alî

‘Aklımı dîvâne kıldı âh bu sevdâ ‘Alî

Her taraftan çekmişim sînemde Zülfikâr

Baş açık âbidânım gitmez dilimden yâ ‘Alî

Devletinde bâde-i ‘aşkınla pür-şevkim bugün

Gül yüzüne karşı oldum bülbül-i gûyâ ‘Alî

Gamzeni gören okur lâ seyfe illâ Zülfikâr

Vasfin işitenler eder lâ fetâ illâ ‘Alî

Mâsivâ-yı ‘aşkla zâhid cihânda neylesin

Cân ü dil rahtın [**Nesîmî**] eyledi na‘îmâ ‘Alî

(455 b)

-11-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(461 a)

Ben gulâm-ı handânım pâdişâhımdır ‘Alî
Gönlümü kıldı münevver mihr ü mâhımdır ‘Alî
İhtiyâcım ânadır pest ü penâhımdır ‘Alî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır ‘Alî

Geldiler Hak’tan beyân-ı sırrın ibrâz ettiler
Hamdülillâh men gedâyı mahrem-i râz ettiler
Sözlerinden ‘âlem-i ma’nâya pervâz ettiler
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır ‘Alî

Vâkıf-ı esrârı men tavâf-ı Ka’be’yim

Dergâhında anların ben bir mevâlî bendeyim
Şöyle kim ehl-i salât ile ehl-i kibleyim
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır ‘Alî

Sa’y edip cân ü gönülden bulmuşam ben rehberi
Bî-haberdir bu mu‘ammâdan şehâ dîv ü perî
Gezmişem rûy-ı zemînde nice zamân serserî
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır ‘Alî

Tâ ezelden pâdişâhımdır Hasan Hulkî Er-Rızâ
Dünyâ vü ‘ukbâda ser-tâcım Huseyn-i Kerbelâ
Nûr-ı çeşmimdir benim nûr-ı îmânım Zeyne’l-Abâ
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır ‘Alî

Cân u dilden bende-i Bâkır gulâm-ı Ca‘fer’im
Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’ya çâkerim
Şâh Takî vü bâ-Nakî yolunda ahkar-ı kemterim
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır ‘Alî

Zümre-i Nâcî’deniz ‘Askerî’ye ‘askeriz
Mehdî-i sâhib-zamâna biz temennâ eyleriz
Ey **Nesîmî** yolumuzda ser veririz dönmeyiz
Kıblegâhımdır Muhammed secdegâhımdır ‘Alî

(461 a)

-12-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(459 b)

Gör tecellîden beri gönlümde sultândır ‘Alî
Hem elif hem nokta hem kâf Ku’ân’dır ‘Alî

Bağladı dîvin destini şol demde ol
Hem olan ber-vechi’l-emîne pîr ü civândır ‘Alî

Hem gören hem gösteren hem tîr ü hem seyf ü kemân
Hem Havâric gözlerinde tir ü peykândır ‘Alî

(460 a)Hem kopardı Hayber’in kapusını bir darb ile
Hem duran ‘arşın yolunda şîr-i Yezdândır ‘Alî

Mûsâ’ya ‘İmrân ol dürür hem Yûsuf ü Ken‘ân ol
Hem Halîl’in nârına ref‘-i gülistândır ‘Alî

İsm-i Haydar Şâh-ı Kanber gör Kayser’i neyledi
Yetmiş iki pâre kıldı dedi sübhândır ‘Alî

Çün [**Nesîmî**] medh-i Haydar’da gulâmı Haydar’ın
Zülfikâr’ı Hâricî boynunda seyrândır ‘Alî

(459 b-460 a)

-13-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(459 b)

Gözlerim yârin gamından akıtır dür-dâneyi
Gamda yanar dâimâ gör ‘âşık-ı pervâneyi

Cânını terk eyle kim bu yolda cânân bulasın
Her ki cân verdi bu yolda buldu ol cânâneyi

Naklini ‘arz etme vâiz ‘âşıkâ her dem-be-dem
‘Âşıkın hâlini bil koy bu uzun efsâneyi

Gel şarâb-ı hamrı nûş et içme her peymânedan
Tâ ebed yârin gamından içmişem peymâneyi

Çün kim eydürsün Hakk’ı her yerde hâzırdır niçün
Fark ey gâfil edersin mescid ü meyhâneyi

Genc-i ma‘mûr eyleyen gönlümde yârin vaslıdır
Vaslla ma‘mûru bildim neylerim vîrâneyi

İsterim çünkim bilinmez saçının her târrası
Gizlemiştir gâfil olma zülf-i müş-efsâneyi

Zülfünün sevdâsı erdi ‘âşık-ı dîvâneye
Zülfüne kıldı mukayyed ‘âşık-ı dîvâneyi

Ma‘rifet sanar gelir her ma‘rifetsiz cânavâr
Bî-basîrdir âşinâ bilme ko bu bîgâneyi

Hûb cemâlinden [Nesîmî] içti kıldı tamâm
Okudu andan getirdi sîn ü şın dendâneyi

(459 b)

-14-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(459 a)

Sendedir şol genc-i pinhân gezme her vîrâneyi

Denize dal ândan iste ey gönül dür-dâneyi

Cân ver cânâne bul olma bî cânâne kim

Tende cânı yoktur ânın bulmadı cânâneyi

Zâhidin efsânesinden hâsıl olmaz fâide

Vâr iken yârin hadîsin neylerim efsâneyi

Ey sekâhüm rabbehüm hamrından ikrâh eyleyen

Esridin gaflet meyinden sındır ol peymâneyi

Ey Hakk'ı her yerde hazardır diyen eğri nazar

Pes ne ma'nîden seçersin Ka'be'den büt-hâneyi

Her kim eydür Âdem'i dâme bırakan bağdadır

Görmemiştir lâle gün yüzünde müşgîn dâneyi

Ey çeken uçmağa şâhım zülf-i pür-çînin beni

Cennete zencîr-i zülfündür çeken dîvâneyi

Genc-i mahfidir saçın ey sûret-i Rahmân-ı cemâl
Niçün eylersin bu gizli gence mahrem şâneyi

İncedir zülfün rumûzun şânenin ağzı açık
Diline bırakma ânın zülf-i müşg-efşâneyi

Nâra atan cânını şol şem‘ için pervânedir
Nûruna şem‘ ol sebebden yandırır pervâneyi

Ey gelen kâlû belâdan ma‘rifetsiz cânavâr
Hak basîretsiz yaratmış tâ ebed bîgâneyi

Çün makâlîdü’s-semâvât ey [Nesîmî] sendedir
Kâf u lâmından getirdi sîn ü şîn dendâneyi

(459 a)

-15-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(460 a)

Ey bana nâ-hak diyenler kededir pes yâradan
Gel getir isbâtını kimdir bu şeyi yâradan

Gel bana bir söyle gel kimdir senin nutkundaki
Söyleyen söylettiren işittiren her âradan

Od, su, toprak, yıldan böyle soran bağlayan
Bunca dükkâna basan kendi çıkar mı âradan

Oynadım rakkâs olup ben çeng def tanbûr ile
Çünkü bende şeş cihet var dönmezem çâr-yâreden

‘Âşıkın yolunda ‘akl-ı dîn-i dünyâ mahv olur
Sorma gel ‘aşkın hadîsin zâhid-i bî-çâreden

Sen özün tanımadın ey cihânda derbeder
Birliğin Hak bilmedin kurtulmadın emmâreden

Gezme gel dîvâne sensin ey özünden bî-haber
Ger Hakk’ı istersen iste ‘âşık-ı bî-çâreden

Ey **Nesîmî** on sekiz bin ‘âlemin mevcûdu hak
Kim bu sırrı duymuştur sür çıkar devvâreden

(460 a)

-16-

Semâ‘î Nesîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(514 b)

Gel ey dilber ki kan oldu gönül ‘aşkın belâsından
Kerem kıl vasl ile kurtar beni hicrin cefâsından

Ta‘âlallâh ne sûretsin bu hüsnile bu lutf ile
Ki dîdârın nice görsem gözüm duymaz likâsından

Beni ‘aşk ôduna atan gönüldür ey nigâr kim
Yanar bağırim akar yaşım gözümün mâcerâsından

Bu gönlüm derdine Yâ Rab ne dermân eyleyem çün kim
Katı hayrân durur her dem tabîbânın devâsından

Leb-i la‘lin firâkından benim hâlimi sor ândan
Nazar kıl yüzüme gör kim ‘ayândır kehrübâsından

Bana sürme gibi gözde ayağın tozu yaraşır Sinenden
Ki yegrikdir ânın tozu hakîmin tûtiyâsından

Saçın çîninde çîn-i müşkîni nice özünü örtmüştür
Görmeden ‘anber hattın kalem çekmiş Hatâ senden

Cefâdan her ne kim gönlün rızâsıdır şehâ ile
Ki ‘âşık cevrlle dönmez dil-ârâmın cefâsından

[Nesîmî]’nin tenin şol gün ki toprak eyleye ‘aşk
Geç niyâz işit hezerân-ı merhabâsından

(514 b)

-17-

Divan-ı Nesîmî

(455 a)

Derdimdir

Çün..... demedim ağıyâre ben

.....kaldı ‘aklım

.....den âvâre ben

.....bende olduğıçün

.....den çekmezdim elem

..... dânesi lutf ederse

..... de buldum çâre ben

Ey **Nesîmî** çünkü gönül ... den hâlî değil

Gece gündüz yalvarırım Bir’e ben

(455 a)

-18-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(460 b)

Dil penâh-ı kibriyâdır yıkma kalbin kimsenin

Genc-i esrâr-ı Hudâ’dır yıkma kalbin kimsenin

Dest-i kudretle yapılmış sun‘-ı Mevlâ’dır gönül
Mülk-i Hak dâr-ı bekâdır yıkma kalbin kimsenin

Kalb-i mü’min beyt-i Hak’tır hacc-ı ekberdir gönül
Cilve-gâh-ı evliyâdır yıkma kalbin kimsenin

Mü’minin kalbi Hudâ’nın beyti derler bilmedin
İnkâr etmek hatâdır yıkma kalbin kimsenin

Mü’min isen al eline mü’minin kalbini hoş
Bil ki nûr-ı Mustafâ’dır yıkma kalbin kimsenin

Hak Resûlullâh buyurmuş ‘arş-ı Rahmân’dır gönül
Secdegâh-ı Mustafâ’dır yıkma kalbin kimsenin

Ey **Nesîmî** bil ki Hakk’ın kendi vahdet hanesi
Bil ki Sidre’l-Müntehâ’dır yıkma kalbin kimsenin

(460 b)

-19-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(458 a)

Cânımı yandırdı şevkin ey nigârım kandesin
Gözlerim nûru iki ‘âlemde vârim kandesin

Bağrımı kân eyledi acı firâkın gel eriş
Ey leb-i vuslat şarâb-ı hoş-güvârım kandesin

Firkatın hârı beni gör kim ne mecrûh eyledi
Ey gözü nergis habîb-i gül-zârım kandesin

Sabrımı yağmaladı şevkin karârım kalmadı
Ey benim ârâmım ey sabr ü karârım kandesin

Eyledi ‘aşkın beni kalkân melâmet tîrine
Ey gözü kaşı bilgilü şehriyârım kandesin

Tâ yüzün şem‘inden irak düşmüşem pervâne tek
Yanarım leyl ü nehâr ey nûr u nârım kandesin

Senden ayrı gönlümün yoktur vefâlı yâr u dost
Ey cefâsız hüsn-i kemâl-i yâdigârım kandesin

(458 b)Deldi hicrânın oku ‘aşkında yanan bağrımı
Sûret-i ma‘nîde ey çâbü-k-süvârım kandesin

Zülfüne vermiş emânet Hak ezelde sırrını
Ey emânet-dâr-ı emîn Kird-gâr’ım kandesin

Kanı müştâk olmuşam zülf ü ‘izârın boyuna
Ey yüzü gülşen saçı müşg-i Tatâr’ım kandesin

Bâd ilen gönder gündür saçın bûyun⁷³ bana her subh dem
Hân ki yandı geçti hadden intizârım kandesin

‘Âşıkın cennât-ı ‘Adn’i şol cemâlin valsıdır
Ey şarâb-ı kevserim gitmez humârım kandesin

Yâr içün her kûşede bin dîv olur düşmen bana
Ey sevâd-ı a‘zam muhkem-i hisârım kandesin

Çün [Nesîmî]’dir bugün eyyâm-ı ‘aşkın serveri
Ey şeker-leb yâr-i şîrîn ruzigârım kandesin

(458 a -458 b)

-20-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(457 a)

Yâr u dilber senden ayrı kim dedi ‘âlem de vâr
Kanı senden ayrı dilber kanı senden özge yâr

Ey gül-rû gülgûn yanağın cennetin handân gülü
Gül ki ânın hasretinden yüreğim yandırdı hâr

⁷³ Koku

Çıktı mağribden güneş keşf etti ‘aşkın remzini
Perdesi açıldı hüsnün dilber oldu âşikâr

Çün bana ‘aşkın tarîkidir Sırât-ı Müstakîm
Doğrudur Hak’tan tarîkim neyler anda yâd-ı yâr

Zâğla bir yerde tûtî gerçi yarışmaz velî
Alamaz takdîr elinden kimse ey yâr ihtiyâr

Dînle îmânı dürür ‘ahde emânet ‘âşıkın
Kimde kim yoktur emânet bil kim oldur ehl-i nâr

‘Âşıkın mi‘mârı Hak’tır yapar ânın mekânın
Ey evin Hak’tan yapılmış sensin ehl-i i‘tibâr

Devlet-i dîdâra bîdâr uğrar ey gerçek muhibb
Gözleri açık gerektir ‘âşıkın leyl ü nehâr

Gerçi ağudur firâkın şerbeti ‘âşıklara
Eylemez vaslın şarâbın içine ol ağu kâr

Ma‘rifet kesb eyle lehv ü lu‘ba meşgûl olma kim
Bunca sûret gösterir her dem yalan mı rûzigâr

Çün bekâsızdır cihânın mâl ü mülk ü ni‘meti
Devlet-i mansûra yapış işte ‘ömr-i pâydâr

‘Aşk elinden gel şarâb-ı Selsebîl-i Kevser iç
Geç bu meyden kim çekersen arte bir rencinden humâr

Gül-i firâkıdan gel ey bülbül sabûr ol ağlama
Kış geçer handân olur gülşen gelir fasl-ı bahâr

Doğru söz doğrar hasûdun bağrını şol ma‘niden
Kâfire oldu [Nesîmî]’nin kelâmı Zülfikâr

(457 a)

-21-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(456 a)

Sünbülün erbinde yüzün mâhını pinhân eder
Kâfiri İslâm’a çekmiş ğâret-i îmân eder

Ey gözüm nûru gözümden gitme ırâğ olma kim
Cânımı yaktı firâkın gözümü giryân eder

‘Anber-efşân zülfünü dağıtma nesrîn üzre kim
‘Âşıkın gönlün perîşân hâli ser-gerdân eder

Gerçi la‘lin cân verir ‘âşıklara Îsâ gibi
Gözlerin sevdâ meyinden esrimiştir kân eder

Gerçi güneştedir tâbında mâhın bu rengini
Ey kamer hurşîd ü mâhı tal‘atın tâbân eder

Gel beni kurtar firâkımdan ki kâfir cânına
Tamu etmez şol ‘azâbı kim bana hicrân eder

Cânla iki cihânın ver nigârın vaslın al
Kim bu bey’i kılmadı sermâyesi hicrân eder

La‘l ü mercânın gözümden akıtır tâneler
Gör bu in‘âmı bana kim la‘lle mercân eder

Gül yanağın hasretinden ağlasam ‘ayb etme kim
Bülbül şevkinde giryân şol gül hândân eder

Sorma ‘aşkın derdini dermân-ı tabîb-i âmane kim
Yâre sor ânı ki ‘âşık derdine dermân eder

Zülf ü hâlınden [Nesîmî] içdi kıldı tamâm
Şimdi yüzünden beyân sûret-i Rahmân eder

(456 a)

-22-

Dîvân-ı Nesîmî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(455 b)

Dişlerin nazmına dür-dâne vü gevher dediler

Göricek yüzünü halk âyet-i ekber dediler

Yazacak sûretini muhtera‘ nakş-ı vücûd

Yer ü gök halkı âna rûh-ı musavver dediler

Kirpiğinden dilerim gönlümü kaşınla gözün

Koymadı bizde ânı zülf-i mu‘anber dediler

Sordum ervâha yüzün vasfını harfâ harf

Kimsenin şerhine gelmez bu gül-ter dediler

Lebini cânlara sordum ki nedendir aslı

Rûh-ı Kudsi demle rûh-ı mutahhar dediler

Gerçi sirkatine saçındır kahrın devrinde

Kahrın fitnessi ol hâk-i müdevver dediler

Ger desem zülfüne müressil ne ‘aceb yâ Hâdî

Mu‘cizât ehline Hâdî vü peygamber dediler

Gerçi zâlimâne saçın dâldır ey fitne delîl
'Âşîka şem'-i ruhun nûruna rehber dediler

Rûşen oldu yer ü gök mihr-i ruhun nûrundan
Bu cihetten yüzünü mihr-i münevver dediler

Güle âl sunmasın ol kim dikeninden üşenir
Kim bu humrâ gelinin hârına hunhar dediler

Dediler kand ü sükker la'line yâr bî nîçün
Kevserin şerbetine kandle sükker dediler

Cennetin hamrı lebin râhıdır ol ma'nîden
Selsebîl oldu lîk adını kevser dediler

Ey **Nesîmî** nedir ayrık dileğin Hak'tan çün
Ne ki Hak'tan diledin oldu müyesser dediler

Sana güneş gibi ey fitne saçın secde eden
Ahter-i tâlî'i mes'ûd u muzaffer dediler

(455 b)

-23-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(460 a)

Meşrebidir herkese yârân olur Bektâşîler

Kimse bilmez sırrını seyrân olur Bektâşîler

Sofrasında nân u ni‘met dopdolu şâm u seher

Vârını sarf etmede merdân olur Bektâşîler

Öldüler ölmezden evvel buldular ‘aynı hayât

Zümre-i ‘irfân içinde cân olur Bektâşîler

Dest-i pîrden bir kadeh nûş ettiler Bezm-i Elest

Dâimâ esrik gezip mestân olur Bektâşîler

Hacı Bektâş Velî’nin bende-i efgendesi

Tekye-i ‘aşkda bugün mihmân olur Bektâşîler

Tâc ü hırka tîğ u bandle mürşîdine teslîm olur

Ey **Nesîmî** sînesi ‘üryân olur Bektâşîler

(460 a)

-24-

Semâ'î Nesîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(514 b)

Gözün aç ey sâkî gör kim 'Alî'dir her yana server
Muhammed 'aşkı deryâda 'Alî'dir kıymet-i gevher

Muhammed 'Alî kân oldu 'Alî nutka beyân oldu
Âna her sır 'ayân oldu 'Alî'dir Hâce-i Kanber

Ne bilsin câhil-i nâdân Muhammed'le 'Alî kimdir
Muhammed sâhib-i dîndir 'Alî'dir cüleye server

Hakîkattir 'Alî şânı 'Alî'dir cümlelerin cânı
Muhammedle 'Alî kânı 'Alî'dir yâr- peygamber

Hezâr-ı rind-i cünbüşler 'Ali emriyle her işler
Varır yazlar gelir kışlar 'Alî'dir çeşm ü cân perver

'Alî evvel 'Alî âhir 'Alî bâtın 'Alî zâhir
'Alî şemsdir 'Alî hâver 'Alî'dir nûr ile enver

'Alî her şey'e çün cân 'Alî'dir yâr ile mihmân
'Alî Râhim 'Alî Rahmân 'Alî'dir cümleye rehber

‘Alî ehad ‘Alî vâhid ‘Alî hired ‘Alî Samed
‘Alî’dir cümleye rahmet ‘Alî’dir şâfi’-i mahşer

‘Alî Sübhân ‘Alî sultân ‘Alî cennet ‘Alî Rıdvân
‘Alî dîndir ‘Alî îmân ‘Alî’dir sâkî-i kevser

‘Alî’dir ol veliyyullâh ‘Alî’den mazhar Allâh
‘Alî nûrundan eyvallâh münevver ü bir idi ahter

‘Alî’dir Haydar-ı Kerrâr ol aldı kal‘a-i Hayber
‘Alî’dir kâtil-i küffâr ‘Alî’dir mehîr-i her leşker

‘Alî nûru ile enver [Nesîmî]’nin dilâ cânı
‘Alî vü illâ ‘Alî illâ ‘Alî’dir cümleye server

(514 b)

-25-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(457 b)

Neylerim ben bunda durup çünkü dildâr andadır
Sanma kim anda dediğim ser ü sâlar andadır

Neylerim gülzâra bakmak çün boyanmış könlümün
Şol boyu serv-i hırâmân nûr-ı gülzâr andadır

Firkatin derdi beni toprak ederse ey sabâ
Bâri kıl toprağım ilet anda kim yâr andadır

Cân yanağın hasretinden değmeniz olmaz cüdâ
Kande kim görse gülder-i bülbül-i zâr andadır

Şol Moğol Çin gözlerinle çünkü kaptın gönlümü
Çün bilirsin kim ne gizli türlü esrâr andadır

Başla cân dîn ü dünyâ ‘akıl danış zülfüne
Ve bir şemm şimdi bulardan her ne kim vâr andadır

Derdimi artırma lutf et şerbetinle ey hakîm
Çün beni sayru kılan şol çeşm-i bîmâr andadır

Dişlerin ‘aksi [Nesîmî]’nin gözüne düşeli
Bahr-i Bahreyn oldu velvele-i şehvâr andadır

(457 b)

-26-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(457 a)

Sûretin pâkize nakş-ı lâ-yezâli bendedir
Benden ayrılmaz bu sûret uş hayâli bendedir

Gerçi gözden gittiğin adı firâk oldu velî
Her cihetten bakarım vaslın visâli bendedir

Neylerim bakmak hilâl ü bedre irak tâ ebed
Çünkü yüzün bedrle kaşın hilâli bendedir

Tur-ı ‘aşkındır vücûdum şol cihetten lâ-yezâl
Hüsn-i ruhsârın tecellîsi cemâli bendedir

Çün dudağın kevserinden bulmuşam âb u hayât
Selsebîlin ‘aynıyam Hızr’ın zülâli bendedir

Zülf ü hâlin şerhini ben yazarım harf be harf
Çün bu mevzûn noktanın harf-i misâli bendedir

‘Arş-ı Rahmân’dır cemâlin Zü’l-Celâl eder ânı
Ay yüzün Kur’ân beyânı Zü’l-Celâl’i bendedir

Zülfle kaşın hurûfun yazamaz her yazıcı
Ebcedin buldum bu levhin cim ü dâli bendedir

Bulmuşam mülk-i Süleymân’ı vü Kârûn gencini
Fazl-ı Hak’dan çün visâlin mülk ü mâli bendedir

Gamzesi bîmâr ü ‘aynı nâ-tüvândır sanma kim
Kimse hâlin bilmez ânın işte hâli bendedir

(457 b)Dünyâ vü ‘ukbâ cemâlin valsına oldu tufeyl
Valsını çün bildim ânın ittisâli bendedir

Gerçi fettândır gözün eder yanağın aya kim
Fitne-i âhir zamânın mekr ü âli bendedir

Sorma ‘aşkın kîl ü kâlin her fakîh ü şeyhe kim
Bilmedi dîvân-ı ‘aşkın kîl ü kâli bendedir

Ey müselsel zülfünün ‘akdinde ser-gerdân olan
Gel bana sor kim cevâbı hem suâli bendedir

Tâ ‘itâbın zevkini bildirdi la‘lin cânıma
Cennetin şîr ü şârâbı hamr u bâli bendedir

Lâ-mekânın ‘âlemin ger seyr edersen ne ‘aceb
Cebrâîle’ m Rûh-ı Kuds’ün perr ü bâli bendedir

‘Aşka mahv oldu [**Nesîmî**] tâ ki irak şem‘ine
Yansın pervâne kim ‘aşkın kemâli bendedir

(457 a – 457 b)

-27-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(456 b)

La‘l-i nâbın çeşmesinde âb-ı hayvân gizlidir

Dürc-i yâkûtunda ey cân dürr ü mercân gizlidir

Leblerin şîrîn dehânın eğerçi ol sözile

Açar esrârın velîkin sırr-ı pinhân gizlidir

Cânımın cânı gamundur şol sebebden ey nigâr

Şâd olur cânım ki canda dâim ol cân gizlidir

Şol hadeng-i gamzeni kim cânıma urdu gözün

Kan gider yürekten ammâ zahm-ı pinhân gizlidir

‘Anberîn zülfünde yüzün gizlenirse ne ‘aceb

Şeb-i nikâbında hemîşe mâh-ı tâbân gizlidir

Ey tabîb âmmî el çek çâre kılmaktan bana

‘Âşıkın canında dâim derd-i cânân gizlidir

Kâni‘ oldu derdle senden [**Nesîmî**] ey nigâr

Sol sebebden kim senin derdinde dermân gizlidir

(456 b)

-28-

Semâ'î Nesîmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(513 b)

Sekâhüm Rabbehüm hamrı dudağın kevserindendir

Bu meyden içenin nakli hadîsin sükkerindendir

Sabâ şekkin deminden kim mutahhar kılmış âfâkı

Mu'anber zülf-i pür-çînin 'abîr ü 'anberindendir

Eğerçi ehl-i tevhîde saçın hable'l-metîn oldu

Sevâddü'l-vechü fi'd-dâreyn ânın sevdalar

Dem-i 'Îsâ gibi la'lin diriltir cümle eşbâhı⁷⁴

Bu mu'ciz-i cân-fezâ la'lin müferrih cevherindendir

Kıyâmet koptu hüsnünden çalındı sûr ü haşr oldu

Bu gavgâlar ki yayılmış ânın şûr u şârâbındandır

Behiştin esvedü'l-'aynı ki hûru'l-'ayn dürür adı

Yazılmış halka bir âyet cemâlin defterindendir

Fakîh ey ahsen sûret seni mescûd eğer bilmez

Bu 'âsî dîv ü mel'ûnun hatâsı rehberindendir

⁷⁴ Cisimler, şahıslar, hayaller

Yüzündür kul hüve'r-Rahmân saçındır 'ilmü'l-Kur'ân
'Aceb şol cânların cânı ne kânın gevherindendir

(514 a) Nigârın nergis-i mesti ne fettân-ı 'aynımış gördüm
Nice Rûhu'l-Emîn esrik humârın ebherindendir

Gel ey cân 'ıyda kurbân ol ki kurbân olmayan hayda
Ne oldu fitra 'ıydından ne ânın ekberindendir

Cihânın mihneti çoktur ânın derd-i sırrından geç
Ki Hak'tan düşdüğün mahcûb ânın derd-i sırrındandır

[Nesîmî] mâsivâ Allâh'tan kesildi dilberi buldu
[Nesîmî] n'eylesün n'itsün 'inâyet-i dilberindendir

(513 b-514 a)

-29-

Semâ'î Nesîmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(513 b)

Cemâlin Yâ Rab ey dilber ne tâbân-ı mah-ı enverdir
Kim ânın âfitâbından iki 'âlem münevverdir

Yazın harfinden ey Mushaf beyân-ı küntü kenz eyler
Ta'âlallâh zehî defter bu defter kangı defterdir

Dahî hattıyla hâlimden çeri çekmiştir ey dilber
Zehî şehzâde-i a‘zam ki hoş Oğuzlu leşkerdir

Ne ra‘nâ sidredir Yâ Rab boyun ‘âlemde ay soyu
Kim ânın kadd-i bâlâsı yedi iklîme serverdir

Yedi hatt-ı kitâbından sekiz cennet ‘ayân oldu
Bu vech ile yakîn oldu ki ol zât-ı mutahhardır

Hayâlimden değil hâlî hayâlin hayli bir sâ‘at
Hemîşe sûretin nakşı berâber de musavverdir

Lebin câmindan ol cân kim Hazretin erdi maksûda
Çıkageldi dalâletten bu gün adı Sikender’dir

Bebek tek besledim dâim gözümde hâl-i hindûnu
Bebek şöyle ‘azîz olmaz ol hâl-i müdevverdir

[Nesîmî] fazlullâhın yüzün nûrundan çok gördü
Tavâf-ı Ka‘be hatm oldu safâ vü hacc-ı ekberdir

(513 b)

-30-

Dîvân-ı Nesîmî

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(456 b)

Tâbında yüzün tal'ati hurşîd-i tâbân gösterir
Şol sidre-i a'lâyı gör serv-i hırâmân gösterir

Yüzün rumûzu şerh eder innâ fetahnâ ey nigâr
Kim vahy-i mutlak sırrını 'âlemde pinhân gösterir

Câm-ı 'ale'l-arşi istevâ vahyini Hak'tan bidim uş
Ol ma'nîden kim dâimâ mu'ciz ü bürhân gösterir

Yakdı firâkın uş beni ser-tâ-kadem Mûsâ gibi
Firkatinde yanan 'âşîka gör kim ne hicrân gösterir

Lü'lü' tâbın vasfını akar gamından gözlerim
Gör kim nice her katresi deryâ-yı 'ummân gösterir

Ruhsârın üzre zülfünü dağıtma nesrîn üzre kim
Zülf-i siyâhın görünce küfr ile îmân gösterir

Gerçi dudağın vasfını sordum ben ânı 'ârife
La'lin şarâbı Hızır'a gör ne âb-ı hayvân gösterir

Oldu hayâlınden za'îf cân ü teni [**Nesîmî**]'nin
Dermân sendendir yine kim derdine dermân gösterir

(456 b)

-31-

Dîvân-ı Nesîmî

(. . - / . . - / . . - / . . -)

(460 a)

Gayb-ı mutlak sırrımı gerçi nihân gösterir

Âşikâr kendüsin bir şekl-i insân gösterir

Görmek istersen eğer Hak yüzün ‘ayne’l-yakîn

Bîst ü heşt seyyid-i dü te’vîl-i bürhân gösterir

Nûru Mushaf hatt-ı Bismillâh hâli noktadır

Sözü Rahmânü’r-Rhîm mecmû’-ı Kur’ân gösterir

[Hâzihî cennâtü Adnî fedhulûhâ hâlidîn]

Sûre-i Seb‘u’l-Mesânî hûr-ı gılmân gösterir

Valsa vâsılsan [**Nesîmî**] tut ganîmet bu demi

Gerdi-i çarh-ı felek nâgâh-ı hicrân gösterir

(460 a)

-32-

Dîvân-ı Nesîmî

(.- - /.- - /.- - /.- -)

(456 a)

Her neye baktın ise anda sen Allâh’ı gör

Hançaru kim ‘azm kılsan sümme vechullâhı gör

Bu ikilik perdesinden geç hicâbı ref' kıl
Gel bu birlik vahdetinden bak bu sırrullâhı gör

Geç enâniyet sözünden gönlünü vîrâne kıl
Nice sen tezcek bulursun küntü kenzullâhı gör

Hacc-ı ekber kılmak istersen gel ey zâhid beri
'Âşıkın kalbi içinde sen bu Beytullâh'ı gör

Cân gözüyle baktın ise kâinâtın 'aynına
Andan özge nesne var mı hasbünallâhı gör

Münkir-i rü'yet değilsen sûret-i Hak görmeye
Baktıkça her nazarda 'aynı zâtullâhı gör

Levh-i ihlâs eyledinse gönlünü ey müttakî
Kürsî-i Rahmân'a ağdın uşta 'Arşullâhı gör

Ölmeden nefsin öldürürsen cismin bulur necât
Nefha-i Rûhü'l-Kuds'den mahz-ı rûhullâhı gör

'Âlem-i hikmetten bilersen gel beri ey hakîm
Sen [Nesîmî] mantıkından dinle fazlullâhı gör

(456 a)

-33-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(455 b)

Ay yüzün nûr-ı tecellî ma'nî-i îmân budur
Her kim ikrâr eylemez insân değil hayvân budur

Sun'-ı bî-hûn eyledi zâhir yüzün yüz âferîn
Yoktur ânın sırr-ı peydâ nükte-i pinhân budur

Görmüşem zîbâ yüzünü sûret-i Rahman dürür
Sormuşam la'l-i lebini derdime dermân budur

Leyletü'l-Mi'râc zülfün Kabe Kavseyn'dir kaşın
Her kişi kim oldu münkir lâyıık-ı kurbân budur

(456 a) Sûretin levhinde yazmış nakş-ı bendegân-ı nûn
Âyetullâh-ı nûrun hüccet ü bürhân budur

Sûretin vechini buldu bildi 'ârif sırrını
Bilmedi gâfil bu sırrı câhil ü nâdân budur

Söyledi zâhir [Nesîmî] şî'rini verdim cevâb
Rûh-ı Kuds'i kıldı tahsîn dedi kim Süleymân budur

(455 b – 456 a)

-34-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(456 b)

Ey nesîm subh dem billâhi şu yârim hoş mudur

Şol habîbim dilberim ‘âlemde vârim hoş mudur

Şol mutarra’ misk-i zülfünden sabâ vergil haber

Şol yüzü gül kâmeti serv-i çinârım hoş mudur

Gonc içinde gonca olup dürc olur dürr-i ‘Aden

Şol çemen sahnında açılmış bahârım hoş mudur

Yel elimde su gözümde od içimde hâk olur

Dâim anda haşr olıcak sebze-zârım hoş mudur

Çün [Nesîmî]saldı özün ‘aşkına pervâne tek

Ey yüzü gülşen sana bu âh ü zârım hoş mudur

(456 b)

-35-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.-.- -/-.-. -/-.-. -/-.-.)

(458 a)

Âhir zamânın fitnesi şol gözleri şehlâ imiş

Gel düş ânın sevdâsına gör kim ne hoş sevdâ imiş

‘Aşkında mahv oldu cihân hüsnünde hayrân oldu cân
Ey küntü kenzin gevheri ‘aşkın ‘aceb deryâ imiş

Düştü saçın zencîrine âşüfte gönlüm neylesin
Zincire düşmektir iş her kande bir şeydâ imiş

Ey Tûbâi arzulayan alçaklu himmetler gibi
Kaddini yârin arzula kim Tubâ’dan a‘lâ imiş

‘Aşkında îmân nüshası gavgâdadır ‘âlem bugün
‘Âlemde dâim hüsle ‘aşkın işi gavgâ imiş

Tesbîhle seccâdeyi ‘arz etme ehl-i hâle kim
Hablü’l-metîn-i ‘âşıkın şol zülf-i anber-sâ imiş

Şol âli çok âle gözün gönlüm evin yağmaladı
Yağmacı Türk’ün ‘âdeti her kandese yağmâ imiş

Dünyâda vü ‘ukbâda çok hemtâ bulunmaz hüsnüne
Şol vâhidi gör kim nice bî-mesel ü bî-hem-tâ imiş

Gezdim vücûdum şehrini dolu dolu gördüm ânı
Her yerde çün senin ‘aceb adın neden bî-câ imiş

Çıktı [Nesîmî]'nin sözü mi 'râca ey hulk-i hasen
Gel gel ki sübhânellezî esrâya hoş esrâ imiş

(458 a)

-36-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(458 a)

Ay cemâlin safhasında hatm-i Kur'ân buldum uş
Saçının her karasında küfr-i îmân buldum uş

Çün hidâyet eylemiş Hak yüzün ile nûr-ı ezel
Şol sebepten kim yüzünde nûr-ı bürhân buldum uş

Sûretin mushaftır ey dilber yüzün bedr-i münîr
Tal'atın şems ü duhâdır mâh-ı tâbân buldum uş

Ey sekiz cennât-i 'Adn'i 'arz eden zâhid bana
Ben bugün yârin cemâlinde gülistân buldum uş

Cevrine kıldım tahammül sabr edip yârin müdâm
Derde dermân andan oldu derde dermân buldum uş

Ey **Nesîmî** vechullâhın kelâmıdır yüzün
Kim bu vechullâh içinde fazl-ı Rahmân buldum uş

(458 a)

-37-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(457 b)

Sen bana yâr ol ki gönlüm bir dahî yâr istemez

Gönlümün dildârı sensin özge dildâr istemez

Cennet-i ‘Adn’in gülistânı ruhun gülzârıdır

Kim ki şol gülzârı buldu özge gülzâr istemez

Gönlümün maksûdu sensin hâceti Hak’tan budur

Hâcetinden ayrı gönlüm nesne zinhâr istemez

Gel ki sensiz gönlüm ey cân ü cihânın hâsılı

Kün fekânın hâsılından oldu bîzâr istemez

Sorma ey dilber bana kim hâcetin benden nedir

Çünkü ma‘şûkundan ayrı ‘âşık-ı zâr istemez

Çün Ene’l-Hak dârını Mansûr olandan isteyen

Olmayan Mansûr Ene’l-Hak leyse fi’ d-dâr istemez

İsterim ‘âlemde yârin sırrını fâş eyleyem

Müdde‘înin cânı yanar gamdan ağyâr istemez

Yüzünü bî-perde görmek isterim dâim velî
Münkirin ‘aynı ‘âmâdır keşf-i esrâr istemez

İstedi Hak’tan [Nesîmî] valsını buldu medâr
Mâlik-i Dînâr oldu genc ü dînâr istemez

(457 b)

-38-

Semâ‘î Nesîmî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(514 a)

Firâkı çekmeyen ‘âşık visâlin kadrini bilmez
Cemîle olmayan vâsıl cemâlin kadrini bilmez

Şeb-i esrâda Kavseyn’in iki nısf eyledi ây
Bu mu ‘cizden olan gâfil helâlin kadrini bilmez

Dudağın selsebîlinden haberdâr olmayan gâfil
Ânın mâhiyeti ôddur zülâlin kadrini bilmez

Müdevvir nokta-i hâlin peykden ‘ayna kondurdum
Bebeksiz kalsın ol göz kim bu hâlin kadrini bilmez

Hayâlinden gören her kim bıraktı özge manzûra
Bu ma‘nîdendir ey cân kim hayâlin kadrini bilmez

Seni senden diler gönlüm ne dünyânın zer ü gencin
Kim ol mâlî serûn hâsir bu mâlin kadrini bilmez

Kelânullâhî ey dilber gerçi dâl oldu
Her eğri bakanın ‘aynı bu dâlin kadrini bilmez

Yüzündür perde Allâh’ın yemînin Ka‘be’si beyti
Yemîni bilmeyen bil kim şimâlin kadrini bilmez

Nihâlin i‘tidâlinde utanır Sidre vü Tûbâ
Bu kaddi benzeten serve nihâlin kadrini bilmez

Kevnin mâhın tamâmından zevâle her gün uğrar çün
Neden şol âfitâb-ı bî-zevâlin kadrini bilmez

[Nesîmî] sûfa değişirdi gamından giydiği şâlî
Kim ol sûfî safâsızdır bu şâlin kadrini bilmez

(514 a)

-39-

Kalenderî Nesîmî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(530 a)

‘Âlemde bugün ‘ahdi bütün yâr ele girmez
Yandırdı diken bağrımı gülzâr ele girmez

Ey haste gönül gör ne derim benden işit pend
Dildâre harîs olma ki dildâr ele girmez

Nâkıs mehek oldu kamunun kalbi dağlıdır
Bir sikke dürüst ayrıca dînâr ele girmez

Tîmâre gönül vermegil ey sabr u hakîm ol
Dermanını derd eyle ki tîmâr ele girmez

Gül çehresinin şem‘ine pervâne gibi yan
Ânın gibi cân yandırıcı nâr ele girmez

Seyyar gibi seyr ederim ben dâim ânınla
Şol seyr edici kevkeb-i seyyâr ele girmez

Mûsâ gibi ger ‘âşık isen gönlünü arıt
Saf olmayacak âyine-i dîdâr ele girmez

Ey âhiretin dârına ‘âşık bu fenâdan
Gel geç ki bu geçen ‘arsda şol dâr ele girmez

Elfâz-ı [Nesîmî] bugün ol mu‘cizedir kim
Benzer âna bir lü’lü’-i şhvâr ele girmez

(530 a)

-40-

Dîvân-ı Nesîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(460 b)

Kendüye dost bulamaz dünyâda insân akçesiz

Âşinâlık eylemez Âdem'e yârân akçesiz

Böyle buldum bu cihânı öldüğün vakti bile

Okumazlar rûhun için sana Kur'ân akçesiz

Gözlerinden yaş yerine kan döküp kan ağlasan

Kimseler etmez senin derdine dermân akçesiz

Tâlib olsan bir şey'e hiç ihtiyâcın yok iken

Vüzerâlar bile vermez sana fermân akçesiz

Ey Nesîmî kimseye hâlim deme şudur benim

Her ne istersen verir ol Ganî Yezdân akçesiz

(460 b)

-41-

Semâ'î Nesîmî

(.- -/.- -/.- -/.-)

(514 a)

Gel ey dilber beni gör kim nice hoş yanaram sensiz

Ôdundan acı hicrânın su oldum akarım sensiz

Hayâlin gelmiş ey hûrî gözüm karşısına durmuş
Firâkımdan yanar bağrım hayâle bakarım sensiz

İki ‘âlemde maksûdum visâline ulaşmaktır
Zamirim niyetim oldur kaçan fâl açarım sensiz

Amânsız firkatın her dem bu vîrân gönlümün şehrin
Esâs-ı resmini yapar nitekim yaparım sensiz

Sulu incilerin şevki gözümde akıttır yaşı
Bu lü’lü’ ma‘deninden göze mercân saçarım sensiz

Gel ey mahbûb-ı rûhânî ki her dem boynuma gamdan
Firâkın hasreti şevkin ipini takarım sensiz

[Nesîmî] cânını ‘aşkın yolunda eyledi kurbân
Ânın adın bu ma‘nîden kânile yazarım sensiz

(514 a)

113- NEV'Î

Koşma Nev'î

(539 b)

Âvâre gönlümüz yar senden gayrı

Sanma ki bir yerde eğlence tutar

Gedâ 'âşıklara sen eyle hayrı

Her biri karşımda el-pençe tutar

Hûrî melek misin bilmem ya nesin

Tûtûdir zannettim işitip sesin

Gayrıya bahâlı satar bûsesin

Bizlere gelince ehvence tutar

Dâimâ yanarım ol dildâr için

Esirgemem tenden cânı yâr için

Dermend-i Nev'î'ye ber-güzâr için

Elinde bir deste gül gonce tutar

(539 b)

114- NEYZEN TEVFİK

-1-

Koşma Neyzen Tevfik

(540 a)

Hicrân destânını kendinden oku
Mecnûn'dan duyup da rivayet etme
'Aşkın Leylâ'sını gördünse söyle
Söz temsîli bulup hikâyet etme

Yüz bin Leylâ doğar 'âlemde her gün
Senin aradığın zevk u sefa düğün
Tutacağın işi önden düşün
Daha ilk adımda nedâmet etme

Sevdanın ôduna pek güvenilmez
Tutuşursan eğer kolay sönülmez
Bu yolun hükmüdür geri dönülmez
Cânına kıymazsan seyâhat etme

İyi bak olmasın kabına delik
Boşuna taşırırsın gider gündelik
Ânında olmadı ettiğin iyilik
'Âlem duysun diye 'inâyet etme

Ka‘be’den maksûdun varmaktır yâra
Kör gibi tapınma kuru duvara
Hızır’ı ister isen kendinde ara
Bulamadım diye rezalet etme

Muhabbet herkesin ‘aklımı çelmez
Gönül vîrânesi kolay düzelmez
‘Âlemden çekinme bir zarar gelmez
Sen kendi kendine hıyânet etme

Şen şâtır gönlüne hicrân dolmasın
Gençliğin gülşeni gamla solmasın
[Neyzen] gibi ‘aklın yârda olmasın
‘Özründen çok büyük kabâhat etme

(540 a)

-2-

Koşma Neyzen Tevfik

(. . . - / . . . - / . . . - / . . . -)

(540 a)

Bir iftirâk ile düştüm esîr-i hicrânım
Hayâl-i fikr-i muhâle serîr-i hicrânım
Nedîm-i bâde-i ‘aşkı, zamîr-i hicrânım,
Visâl-i redd için emr-i ‘asîr-i hicrânım
Samâh-ı rûhuma çınlar safîr-i hicrânım

Cihânı bir bilirim hilkatem ‘ale’l-ıtlâk
Bu yerde ehline râci‘ bütün nifak u şikâk
Bu bezm-i meyde muhabbetle cuş eder
Eşvâk gezer terâne-i neyle perî-i ‘aşk-ı firâk
Bu künc ü nâlede ben dest-gîr-i hicrânım

Gönülde zıll-ı sa‘âdet kederle na-mahsûs
Emel dedikleri fettân mezâr ile mahrûs
Derîn, ağır gecelerle hayâl-i dil me’nûs
Çerağ-ı şûle-i hîcîye olmuşum fânûs
Yanar Azâb-ı Mukaddesle pir-i hicranım

Zâhir-i sultânımdır Muhammed Âl-i ‘Abâ
Neyim meyim ile Bektaş Cenab-ı Mevlana
Bu [Neyzen’e] o mâsivâ-i sivâ vatan
Dedikleri gurbette bî-kesim ammâ
Perî-i san‘ata mâlik fakîr-i hicrânım

(540 a)

-3-

Koşma Neyzen Tevfik

(539 b)

Dudağında yangın varmış dediler
Tâ ezelden yayan koşarak geldim
‘Alev yanaklarımı sarmış dediler
Sevdâ seli oldum taşarak geldim

Kapılmışım ôduna bir kere
Katlanırım her bir cefâyâ, çevre
Uğraya uğraya devirden devire
Bütün kâinâtı aşarak geldim

Yapmak, yıkmak bu gamlı ‘ömrü
Ben gönlümü sana verdim götürü
Sana meftûn olduğumdan ötürü
Sarhoş oldum [Neyzen] coşarak geldim

(539 b)

-4-

Koşma Neyzen Tevfik

(539 b)

Boş kafalar gezdiren seyyâhlar gibi
Keşkûlünün delik çıkmasın dibi
‘Âriften anlasın seçsin garîbi
Hakikat yolunda yorulmuş olsun

Tabân tepmiş olan gam kervânında
Dostunu konuklar tatlı cânında
Koçlar gibi duran pîr meydânında
Arslanlar yurdunda kurulmuş olsun

Gel dese de bakma nâkes aşına
Bir fırsat arar da kakar başına
Dostun nâmert dehrin mihenk taşına
Felâket pazârında vurulmuş olsun

Duysun ‘aşkın elindeki rebâbı
Okunsun alnında çile kitâbı
[Neyzen] gibi günâhkârın hesâbı
Mezâra girmeden sorulmuş olsun

(539 b)

115- NİGÂHÎ

Semâ'î Nigâhî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(511 b)

Uyurken bir gece nigâh göründü çeşmime bir er

Su'âl ettim nedir ism-i şerîfin söyledi Hayder

Dedi ben ol 'Aliyyü nâm-dâr-ı seyf-i kâhârım

Benim sâhib-kırân-ı Hayyu Kayyûm Hâliku'l-Ekber

Emîrû'l-Mü'minînîm İbni Ümm-i Mustafâ'yım kim

Benim şîr-i Hudâ fettâh-ı dîn dâmâd-ı peygamber

Benim yâr-ı Muhammed âl-i himmet sâhib-i nusret

Benim 'abd-i muzaffer Şâh-ı Hayber Hayber-i Safder

Tılsım-ı a'zamı sînemde pinhân ma'nî-i Kur'ân

Benim Cibrîl-i Emîn'in mürşidi ol sâkî-i kevser

Basîret çeşmini feth eyleyen gördü cemâlullâh

Gözün aç hâb-ı gafletten uyan ey 'âşık-ı kemter

Duyunca bu cevâbı ben o şâh-ı evliyâdan kim

Vücûdum lerzeler tuttu hâliyâ cismimde cân titrer

Dedi bîtâb ü bîmâr olmuşsun nedir derdin
Marîz-i derd-i ‘aşkım söylesem derde devâ ister

Usandım bî-vefâ hakkâniyetsiz Âdemoğlu’ndan
Aradım kendime bir yâr-ı sâdık bî-peder ü mâder

Delîlim dest-gîrim ol beni maksûduma ergür
Varılmaz nezd-i dildâra meğer kim olmasa rehber

[Nigâhî] Hakk kerîmdir kıl tevekkül Hakk’a sabr ile
Erersin vasl-ı cânâne olursun lutfuna mazhar

(511 b)

116- NİYÂZÎ

Koşma Niyâzî

(539 b)

Çün sana gönlüm mübtelâ düştü

Derd ü gam bana âşinâ düştü

Zühd ü takvâya yâr idim evvel

‘Aşk ile benden hep cüdâ düştü

Vâ‘iz eydür gel ‘aşkı terk eyle

N’ideyim sabrım bî-vefâ düştü

Nice terk etsin ‘aşkı şol ‘âşık

Âna karşı sen mehlîkâ düştü

Vechini görsem dağılır ‘aklım

Zülfün âna çün muktedâ düştü

Kim seni buldu kendi yok oldu

Vaslına ey dost cân-bahâ düştü

‘Aşka ‘uşşâkın dâvet etmişsin

Cân kulağına ol sadâ düştü

Bu [Niyazî]’nin hiç vücûdunda

Zerre komadı hep yaka düştü

(539 b)

117- NÛRÎ ABDÛ'L- EHAD

-1-

Semâ'î Nûrî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(513 b)

Ben ol bülbül değil miydim ki nâlem hep seninçüdi
Gülüm, goncam, benefşem serv-i lâlem hep seninçüdi

Sana vakf eylemiştım vârim ey mest-i mey-i nahvet⁷⁵
Şarâbım, sâgârım, bâdem, piyâlem hep seninçüdi

Hayâlin olmuştu mâhım âhım hâle etmez dem
Senin meftûnun idim mâh u hâlem hep seninçüdi

Ruhunda eşk ü çeşmim eyleyen berg-i güle şebnem
Hezâr-ı 'aşk idim gül-berg ü jâlem hep seninçüdi

Sezâ mıydı beni kırmak ben ol [Nûrî] değil miydim
Ki 'ömrü hâsılı pençâh sâlem hep seninçüdi

(513 b)

⁷⁵ Kibir, gurur, hodbînlik

-2-

Dîvân-ı Nûrî ‘Abdü’l-Ehad

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(452 b)

Şehâ termîm-i lutfunla yine âbâddır gönlümâ
Hakîkat bâb-ı Hakk’a intisâbdır şâddır gönlüm

Dil-i bî-çâremin hissettiği şâdîma pâyân yok
Nasıl kim ye’s-i cehl ile dahî berbâddır gönlüm

Hakîkatdır cemî‘ ehl-i dilbere matlab-ı maksad
Benim bir tâir-i kudsî için sayyâddır gönlüm

Değil bu âna dek bir dem dil-i bî-çâre şevk-efzâ
Kimin ye’si ile mutlak-ı cefâ mu‘tâddır gönlüm

Hemân bir ‘ârif-i kâmil şeh âgâh-ı dilzârın
Gelip dergâhına menşûr-ı irşâddır gönlüm

Şu beyt-i muttakı‘ nutkum edindim pîş-gâhında
Benim [Nûrî] dilim hâk-dâr-ı cessâddır gönlüm

(452 b)

-3-

Semâ'î Nûrî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(513 a)

İlâhî rast gelsin tîğ-ı 'aşka o çeşm-i hûnhârın

Nişân olsun hadengin âha ebrû-yı kemân-dârın

Çıkıp yüzden diyâr-ı hüsnü tutan ser-te-ser hattın

Harâb olsun hücûm-ı leşker-i hâr ile gülzârın

Tutuşsun lâle-veş hasretle sînen dağ dağ olsun

Dolaşsın pîç⁷⁶ ü tâb dûd u âha pâ-yı reftârın

Yok olsun ağzın ey büt nâra yansın ben gibi âhın

Miyâne mûyâ dönsün görmesin gün mâh-ı ruhsârın

Dil-i dîvânem nîçün halka bend-i iltifât etmez

Esîr olsun belâ zencîrine zülf-i siyâh-kârın

Nazar etmem perî olsun dahî ruhsârına kâfir

Yıkıl git taşa çal şimden gerü mir'ât-i dîdârın

Nasıl kim derde saldın [**Nûrî**] dil-hasteyi zâlim

İfâkat bulmasın hergiz senin de cism-i bîmârın

(513 a)

⁷⁶ Dolaşık ıztırâb, endîşe

-4-

Dîvân-ı Nûrî ‘Abdü’l-Ehad

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(452 b)

Hâk-pâ-yi Ehl-i Beyt'im pâydâr oldukça ben
Çünkü dil-sîr-i nûrânım hoş-güvâr oldukça ben

Bende-i âl-i ‘abâyım der isem şâyândır
Dergeh-i pîre hemân nisbet-i şi‘âr oldukça ben

(453 a)Rûhu şâd olsun Huseyn'in la‘net olsun kâtile

Gözlerimden âh ile katre nisâr oldukça ben

‘Afv eder elbet kusûrum Hazreti Huseyn Babam
İhtişâm-ı cehle karşı şerm-sâr oldukça ben

Ağla ey [Nûrî] demâ-dem Hak'dan mahrûmsun
Ağla durma ağla durma hâk-sâr oldukça ben

(452 b -453 a)

-5-

Dîvân-ı Nûrî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(453 a)

Merhabâ ey âfet-i devrânlar hoş geldiniz
Câh-ı zulmetden halâs oldu gedâ hoş geldiniz

Pertev-i hüsnün ziyâlandırdı mecrûh gönlümü
Tûtî-i bülbül sadâ nâzik edâ hoş geldiniz

Bu cihân durdukça ikbâlin felekde ber-devâm
‘Aksini müzdâd ede ol Kibriyâ hoş geldiniz

Nefsinde bakmış bilirmiş Hakk’ına nefsin felek
Reşk-i hûrîden alınmış gâlibâ hoş geldiniz

Cân içinde sevgili sultânı sensin [**Nûrî**]’nin
Uğruna bin cân fedâ olsun şehâ hoş geldiniz

(453 a)

118- NURSÎ

Divan-ı Nursî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(454 a)

Zahm-dâr-ı hayretim dâğımla yârem bağlarım
Seyl-i sahrâ-yı cünûnum hem akar hem çağlarım
Yanarım âteşlere hasretle sînem dağlarım
Ağlarım amma niçün bilmem kimin-çün ağlarım

N'ettiğim bilmem hemân ağlar gezer âh eylerim
Bezm-i gamda meyerim eşkim enînim neylerim
Sînemi çâk eylerim hasret ile bilmem söylerim
Ağlarım amma niçün bilmem kimin-çün ağlarım

(454 b) Bilmezem sâkî midir sâğar mıdır sahpâ mıdır

Âhımı belâ eden ol kâmet-i belâ mıdır
Bu cünûn mudur benim başımda ya sevdâ mıdır
Ağlarım amma niçün bilmem kimin-çün ağlarım

Kalmamış eyvâh hurşîd-i muhabbetde ziyâ
Sâğâr-ı bezm-i vefâda neş'e-i zevk u safâ
Ağlarım dîvâneler gibi gönül subh u mesa
Ağlarım amma niçün bilmem kimin-çün ağlarım

Hayretimden yâremi dâğımla bağlar ağlarım
Çalınıp taştan taşa su gibi çağlar ağlarım
Sine-i mecruhumu hasretle dağlar ağlarım
Ağlarım amma niçün bilmem kimin-çün ağlarım

Hiç karârım yok gezer âh eylerim Mecnûn gibi
Dağlarım dağlar kadar eşkim revân Ceyhûn gibi
Kan döker çeşmim demâdem [**Nursî**] dilhûn gibi
Ağlarım amma niçün bilmem kimin-çün ağlarım (**454 a – 454 b**)

119- NUSRET

Kalenderî Nusret

(- . / . - . / . - . / . -)

(530 a)

Aldım ezeli dost haberin şân ‘Alî’den

Açıldı yolum ‘aşkla erk ân ‘Alî’den

Çöktüm önüne ‘âlem-i ma‘nâda okudum

Ma‘nâsıyla o Hazreti Kur‘ân ‘Alî’den

Derc etti o dem Fâtiha’da cümle-i ma‘nâ

Hem Besmele’nin sırrını imkân ‘Alî’den

Ol Besmele tahtında olan nokta-i sırrı

Bildim ki o dem cânıma cânân ‘Alî’den

[Nusret] görünür bâb-ı ‘ulûmun kademinden

Varsın dilesin var ise ihsân ‘Alî’den

(530 a)

120- PÎR SULTÂN

-1-

Koşma Pîr Sultân

(533 a)

Hızır Paşa ikrârında durmadı
Sıdı dinsiz îmânsız vefâsını
Bir Türk'ü paşa etse vaktin kutbı
Evvelce astırır öz babasını

Koca Allâh fırsat verme zâlime
Merhamet kılmaz aslâ hâlime
Mahkûm etse 'Azrâîlsiz ölüme
Mahşerde çalarım ben da'vâsını

Hakk'ı sevmek bize suç oldu olsun
Bize kemlik eden belâsın bulsun
Pâdişâhın tahtı dönsün yıkılsın
Zırlasın ahirette eşek sıpası

[Pîr Sultân] Abdal'ı vâr eden sensin
Hoyratlar elinden dâr eden sensin
Düşmânı şâd dostu kör eden sensin
On sekiz bin 'âlemleri kahpesi

(533 a)

-2-

Koşma Pîr Sultân

(533 b)

Bir güzelin âşığıyım ağalar
Onun için taşa tutar el beni
Gündüz hayâlimde gece düşümde
Kumdan kuma savuruyor yel beni

Reyhânımı devşir devşir dest eyle
Ben deliyim öğüt verip pest eyle
Düşmânımı el yanında dost eyle
Bir gececik mihmân ile sınar beni

Ak gül olsam al yanağa sokulsam
Gül-âb olsam ak yüzüne saçılsam
Kölen olsam pazarlarda satılsam
Kölem deyü ak sînene sar beni

[Pîr Sultân] Abdâl'im gamzeler oktur

Hezârân sînemde yaralar çoktur
Benim senden özge sevdiğim yoktur
İnanmazsan ol Allâh'a sor beni

(533 b)

-3-

Koşma Pîr Sultân

(533 a)

Ne zâlimdir ne gaddârdır ne bedkâr

Tâ ezelden zâlim buldum düşmânı

Çok cevr eyleme olursun pişmân

Zahmet-i zâr ile kalasın zâlim

Kast eyledin zâlim girdin kanıma

Yağm'eyledin malım bundan sana ne

Seni şekvâ ederim Bârî Sübhân'a

Zahmet-i zâr ile kalasın zâlim

Her ne kadar zahmet edersen bana

İntizâr ederim her dâim sana

Ayrılmam yurdumdan gitmem yabana

Zahmet-i zâr ile kalasın zâlim

Hak bize vermiştir nur-ı kudreti

Bir vakit zâlime etmem minneti

Bizler için açık koydu cenneti

Zahmet-i zâr ile kalasın zâlim

[Pîr Sultân'ım] derdin kendine söyler

‘Ârif olan bundan bir hisse eyler

Gönül dalga vurur ‘ummânı boylar

Zahmet-i zâr ile kalasın zâlim

(533 a)

-4-

Kalenderî Pîr Sultân

(532 b)

Hızır Paşa bizi ber-dâr etmeden

Açılın kapılar şâha gidelim

Siyaset günleri gelip yetmeden

Açılın kapılar şâha gidelim

Gönül çıkmak ister şâhın köşküne

Cân boyanmak ister ‘Alî müşküne

Pîrim ‘Alî On iki İmâm ‘aşkına

Açılın kapılar şâha gidelim

Her nereye gitsem yolum dumandır

Bizi böyle kılan ‘ahd ü amândır

Zencîr boynum sıktı hâlim yamândır

Açılın kapılar şâha gidelim

Yaz selleri gibi akar çağlarım
Hançer aldım ciğergâhım dağlarım
Garip kaldım şu arada ağlarım
Açılın kapılar şâha gidelim

İlgın ılgın eser seher yelleri
Yâre selam eylen Urum erleri
Bize eyik geldi şâh bülbüleri
Açılın kapılar şâha gidelim

[Pîr Sultan'ım] eydür mürvetli şâhım
Yaram baş vermedi sızlar ciğergâhım
Arşa direk direk olmuştur âhım
Açılın kapılar şâha gidelim (532 b)

-5-

Nefes Pîr Sultân

(532 b)

Karşıda görünen ne güzel yayla
Bir dem süremedim giderim böyle
Elâ gözlü pîrim sen himmet eyle
Ben de bu yayladan şâha giderim

Eğer göğerüben bostân olursam
Şu halkın dilinde destân olursam
Kara toprak senden üstün olursam
Ben de bu yayladan şâha giderim

Bir bölük turnaya sökün dediler
Yürekteki derdi dökün dediler
Yayladan ötesi yakın dediler
Ben de bu yayladan şâha giderim

Dost elinden dolu içmiş deliyim
Üstü kan köpüklü meşe seliyim
Ben bir yol oğluyum yol sefliyim
Ben de bu yayladan şâha giderim

Alınmış abdestim(1) aldırırlarsa
Kılınmış namazım kıldırırlarsa
Sizde şâh diyeni öldürürlerse
Ben de bu yayladan şâha giderim

[Pir Sultan] Abdal'ım dünya durulmaz
Gitti giden ömür geri durulmaz
Gözlerim de şâh yolundan ayrılmaz
Ben de bu yayladan şâha giderim (532 b)

-6-

Koşma Pîr Sultân

(533 a)

Padişâh katlime fermân dilese
Yine geçmem elâ gözlü şâhımdan
Cellâdlar karşımda satır bilese
Yine geçmem elâ gözlü şâhımdan

On yedi yerimden vursalar yara
Cerrâhlar derdime kılmasa çâre
Kemend-i bend ile çekseler dâra
Yine geçmem elâ gözlü şâhımdan

Karadır kaşları benzer kömüre
Münâfıklar zarar verir 'ömüre
İk'ellerim bağlasalar demire
Yine geçmem elâ gözlü şâhımdan

Eğer beni katsa Mervân göçüne
Götürseler Hindistân'a Maçın'e
Urganım atsalar dâr ağacına
Yine geçmem elâ gözlü şâhımdan

Âhiri katlime fermân yazılsa
Çıksam teneşîre tâbût düzülse
Kefenim biçilse mezar kazılsa
Yine geçmem elâ gözlü şâhımdan

[Pîr Sultân] Abdâl'im derim vallâhi
Ölsem terk eylemem pîri billâhi
Huzûr-ı mahşerde dilerim şâhı
Yine geçmem elâ gözlü şâhımdan **(533 a)**

-7-

Nefes Pîr Sultân

(532 b)

Bize de Banaz'da Pîr Sultân derler
Bizi kem kişi de bellemesinler
Paşa hâdimine tenbîh eylesin
Kolum çekip elim bağlamasınlar

Hüseyin Gâzî Sultân binsin atına
Dayanılmaz çarh-ı felek zâtına⁷⁷
Bizden selâm söylen ev külfetine⁷⁸
Çıkıp ele karşı ağlamasınlar

⁷⁷ Allâh

⁷⁸ Ev halkı

Ala gözlüm zülfün keleb eylesin
Döksün mâh yüzüne nikâb eylesin
'Alî Baba Hak'tan dilek dilesin
Bizi dâr dibinde eğlemesinler

'Alî Baba eğer söze uyarsa
Emir Hudâ'nındır beyler kıyarsa
Elâ gözlü yavrularım duyarsa
Alım çözüp kara bağlamasınlar

Surum(2) işlemedi kaddim büküldü
Beyaz vücudumun bendi⁷⁹ söküldü
Önüm sıra kırklar pirlere çekildi
Daha beyler⁸⁰ bizi dilemesinler

[Pîr Sultân] Abdal'ım coşkun akarım
Akar akar dost yoluna bakarım
Pîrim aldım seyrângâha çıkarım
Daha Yıldız Dağı'nı yaylamasınlar

(532 b)

⁷⁹ Vücudumun damarları

⁸⁰ Bey ma'nâsına

-8-

Koşma Pîr Sultân

(533 a)

Yürü bre Hızır Paşa senin

Dahî çarhın kırılır

Güvendiğin pâdişahın

O da bir gün devrilir

Nemrûd gibi 'anka n' oldu

Bir sinek havâle oldu

Da'vâmız mahşere kaldı

Yarın bu senden sorulur

Şâhı sevmek suç mu bana

Kem bildirdin beni hâna

Cân için yalvarmam sana

Şehinşâh bana darılır

Hafîd-i Peygamber'im has

Gel Yezîd Hüseyin'imi kes

Mansûr'um beni dâra as

Ben ölünce il durulur

Ben Mûsâ'yım sen Fir'avun
İkrârsız şeytân-ı lâ'in
Üçüncü ölmem bu hâin
[Pîr Sultân] ölür dirilir

(533 a)

-9-

Koşma Pîr Sultân

(533 a)

Fetvâ vermiş koca başlı kör müftî
Şâh diyenin dilin keseyim deyü
Satır yaptırmış Allâh'ın la'neti
'Alî'yi seveni keseyim deyü

Şer kulların örüğünü uzatmış
Mü'minlerin bahârını güz etmiş
On ikiler bir arada söz etmiş
'Âşıkların yayın yasayım deyü

Hakk'ı seven 'âşık geçmez mi cândan
Korkarım Allâh'tan korkum yok senden
Fermân almış Hızır Paşa Sultân'dan
[Pîr Sultân] Abdâl'ı asayım deyü

(533 a)

-10-

Nefes Pîr Sultân

(532 b)

Kul olayım kalem tutan eline
Kâtip ahvâlimi şâha böyle yaz
Şekerler ezeyim diline kâtip
Ahvâlimi şâha böyle yaz

Allâh'ı seversen kâtip böyle yaz
Dün ü gün ol şâha eylerim niyâz
Umarım yıkılsın şu kanlı Sivas
Kâtip ahvâlimi şâha böyle yaz

Sivas illerinde zilim çalınır
Çamlıbelller bölük bölük bölünür
Ben dosttan ayrıldım bağrım delinir
Kâtip ahvâlimi şâha böyle yaz

Münafıkın her dediği oluyor
Gül benzimiz sararuben soluyor
Gidi Mervân şâd oluban gülüyor
Kâtip ahvâlimi şâha böyle yaz

[Pir Sultan] Abdal'ım hey Hızır Paşa

Gör ki neler gelir sağ olan başa

Hasret koydu bizi kavim kardaşa

Kâtip ahvâlimi şâha böyle yaz

(532 b)

121- PÜRYÂNÎ

Koşma Püryânî

(533 b)

Yazık bâğ-ı ‘ömrüm bir pula sattım
Vücûdum şehrinde aş bulamadım
Bir zamân kuş tüyü şiltede yattım
Bir vakit baş koyacak taş bulamadım

Şatt-ı firât cûyun veş gözyaşım çağlar
Bülbül yuvasına konmadan ağlar
Zengîn fukarâdan ziyâde ağlar
Velâkin gözlerinde yaş bulamadım

Yâreli ciğerim tâş ile ezdim
‘Âlemde cihânın işini sezdim
[Püryânî] gurbeti kırk senedir gezdim
Aradım bir dertsiz baş bulamadım

(533 b)

122- RAHMÎ

Semâ'î Rahmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(483 b)

Cemâlin pertevindendir kulûb-ı 'âşıkân pür-nûr
Şu'â'-ı mihriyle zîrâ olur her bir mekân pür-nûr

Gören nûr-ı habîbin nâr-ı 'aşkınla olur sûzân
Yanar pervâne görse şu'le-i şem'î hemân pür-nûr

Senin ey nûr-ı gonca lemha-i 'atf-ı nigâhınan
Eder kisb-i ziyâ gönlüm olur çeşmimde cân pür-nûr

Mekân ey mehlikâ eyler miskîn ile şeref-peydâ
'Aceb mi cennet-i kûyunda olsa ân ü sân pür-nûr

Derûnum nûr-ı 'aşk-ı yâr ile meşcur iken [**Rahmî**]
Tecellî ile Tûr olmuş değildi ol zamân pür-nûr

(483 b)

123- RÂMÎ

Koşma Râmî

(535 b)

Eğer meyl edersen leb-i şîrîne
Kûh-ı ‘aşkı yarar Ferhâd olursun
Muhabbet sırrının binde birine
Tâlib-i ‘aşk isen irşâd olursun

‘Âşık ‘aşk iline doğru tut râhı
Bulmak istersen poştı penâhı
Kabûl eyler ise erenler şâhı
Devrân-ı felekten âzâd olursun

Fehm eyle rumûz-ı ‘ilm-i ma‘nâyı
Oku elif bâyı bul mu‘ammâyı
Mahlasına[Râmî] dedi gedâyı
Elbet bu nâm ile üstâd olursun

(535 b)

124- REÎSÎ

Kalenderî Reîsî

(- - . / .- - . / .- - . / . - -)

(523 a)

Aldık haberi hamd ola ol Şah-ı ‘Alî’den
Dönmek nice kâbil ola çün râh-ı ‘Alî’den

Düş pâyna Kanber gibi bekle ser-i kûyun
Ayrılma sakın sıdkla dergâh-ı ‘Alî’den

Ol şâh-ı velâyet Hakk’ın kudret elidir
Dönmem bu serim gitse de vallâhi ‘Alî’den

Hem lahmın lahmı dedi çün Ahmed
Hem rûhumun rûhu ol ki âgâh-ı ‘Alî’den

Ey [Reîsî] sana görüp gösteren oldur o yâri
Var ise murâdın seher-gâh-ı ‘Alî’den

(523 a)

125- RIFKÎ

Semâ'î Rifkî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(483 b)

Muhammed Mustafâ nûr-ı ziyâ dünyâyâ bir geldi

Cemâl-i enver şemsü'd-duhâ dünyâyâ bir geldi

Saç ümmü'l-kitâbında neler halk eyledi Mevlâ

O pâk Hazreti pir bir sezâ dünyâyâ bir geldi

(484 a) Okundu şânına levlâk dilimde gel küfr-i billâh

'Aliyyü'l-Murtazâ Haydar şehâ dünyâyâ bir geldi

İki şehzâdenin 'aşkı derûnum içre muhâkemdir

Hasan Hulkî Huseyn'im Kerbelâ dünyâyâ bir geldi

Cüdâ olmam eğer mâtem görünse genc-i mihnette

O neslin kemteri [Rifkî] gedâ dünyâyâ bir geldi

(483 b-484 a)

126- RŪHÎ BAĞDÂDÎ

-1-

Semâ'î RŪhî Bağdâdî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(484 a)

Gaminla ağlamaktan görmez oldu çeşm-i giryânım
Tutuldu hasretinle inlemekten kalb-i nâlânım
Yedi kat yere indi dü çeşmimden akan yaşım
Derûn-ı çarhdan geçti hem hadeng-i âh u efgânım
Perîşân etti halk-ı 'âlemi hâl-i perîşânım
Esîr-i derd-i hicr oldum bulunmaz oldu dermânım
Belâ-yı 'aşkla yaklaştı kim tenden çıka cânım
Meded devletlü bâşınçün bana rahm eyle sultânım

Bilirsin mihnet-i hicrin esîri bir zülfikârım
Siyâh zülfün gibi âşüfte çeşmin gibi bîmârım
Söyünmüş âteşim bir bağı yanmış 'âşık-ı zârım
Gözüme uyku girmez geceler tâ subh bî-dârım
Kemend-i kâkül-i müşgînine çoktan giriftârım
Nice âh etmeyem yanında yoktur 'izzetim savârım
Belâ-yı 'aşkla yaklaştı kim tenden çıka cânım
Meded devletlü bâşınçün bana rahm eyle sultânım

(484 b)Kapından dūr olalı ağlamaktan gayrı kârım yok

Başımda kalmadı ‘aklım elimde ihtiyârım yok

Dil-i bî-tâkatimde zerrece sabr u karârım yok

Diyâr-ı hicre düştüm hem-rehim yok sâz-ı kârım yok

Beni anlar bu yâd ellerde bir hâl ehli yârim yok

Dilimde bin gamım var âh kim bir gam-güsârım yok

Belâ-yı ‘aşkla yaklaştı kim tenden çıka cânım

Meded devletlü bâşınçün bana rahm eyle sultânım

Nice bir alayım ben âh ü efgâni kıluyım zârı

Nice bir tutasın sen mahrem-i kapında ağyârı

Giriftâr eyledin yüz lutufla ol dil-i zârı

Salıp hicrâna sonra eyledin mihnet giriftârı

Senin gibi cefâkârın olam müştâk-ı dîdârı

Garaz ne böyle mehcûr etmekten ben zülfikârı

Belâ-yı ‘aşkla yaklaştı kim tenden çıka cânım

Meded devletlü bâşınçün bana rahm eyle sultânım

Yeter [Rûhî] gibi ben haste-i hicrinle zâr ettin

Dil-i bî-tâkatimden sabrım aldın bî-karâr ettin

Enîsim oldun ol sohbetimden sonra ‘âr ettin

Ten-i mecrûhumu râh-ı belâda hâk-sâr ettin

Dil-i mahzûnumu şimşîr-i mihnetle figâr ettin

Rakîbe merhametler bana zulm-i bî-şumâr ettin

Belâ-yı ‘aşkla yaklaştı kim tenden çıka cânım

Meded devletlü bâşınçün bana rahm eyle sultânım

(484 a-484 b)

-2-

Semâ'î Rûhî Bağdâdî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(484 a)

Ne yazsam yâre bilmem vakt-i firkatde kalem titrer

Tekellüm-sâz olursam 'âlem-i vuslatda fem titrer

Tabîbim nişter sertîz gamzen lâmi' oldukta

Bu cân oynar [derin]⁸¹ cismimde hem dem-be-dem titrer

Hemîşe bâğ-ı hüsnün hıfz için bâd-ı muhâlifden

O nâzik gül-'izâr üstüne 'âlem ham-be-ham titrer

Meded hançer-i oldukda sâkî fart-ı şevkinden

Gelür deryâ-yı bâde cûşa fülk-i câm u cem titrer

Alıser 'âlemde va'd-i âhın ibrâz etse her 'âşık

Sadâsından kamu mülk-i 'Arab Rûm 'Acem titrer

Rutûbet ehlinin âhından olmaz fırtına eksik

Ânınçün bîm-i tünd-bâd ile emvâc-ı yem titrer

Sükûnet-i halvetinde 'aşkı töhmet 'add eden sâlûs

Har ile halvet olsa hüccetinden fehm titrer

⁸¹ Damar

Güzellik ‘âleminin inkızâsın yâd için halhâl⁸²

Düşüp feryâd ile pâyına yârin her kadem titrer

Germ-i nâmi kim olmuş köhnelenmiş **[Rûhiyâ]** ‘âlem

Ânınçün dest-i ashâb derim titrer (484 a)

⁸² Arap kadınlarının ayaklarına taktıkları gümüş halka

127- SABRÎ

Kalenderî Sabrî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(524 b)

Gam çekme dilâ derdine dermânı bulursun

Bir gün ola sen meclis-i 'irfânı bulursun

Endîşe edip leyl ü nehâr eyleme âhı

Nasîb ede Hakk ol leb-i mercânı bulursun

Gülşâne varıp bülbül-veş eyleme zârı

Bir vakt ola sen ol gül-i handânı bulursun

Kendin gözetip verme gönül fânî cihâna

Seyyâh edegör bâkîde sultânı bulursun

Ağyâra uyup münkir ile eyleme ülfet

Kırklar demine ser ko da Merdân'ı bulursun

Sahrâya çıkıp etrâfına bak ey koca [Sabrî]

Havf etme sakın Hak'taki Yezdân'ı bulursun

(524 b)

128- SABÛRÎ

Semâ'î Sabûrî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(490 b)

Hudâ'nın 'âşık-ı sâdıkları yanında sâildir
Cemâl-i pâkine cânü dil 'aşk içre mâildir
Bu sırrı fehm edenler visâl-i Hakk'a nâildir
Hakikat mülküne mazhar olanlar ehl-i 'âkildir
Gidenler kendi 'akınca Felâtûn olsa câhildir
Bu gamdan tâlibânı kurtaran mürşid-i kâmdir

(491 a) Behey Âdem tefekkür kıl rumûz-ı 'aşk-ı Settârı

Seni katre meniden vâri kıldı Hazreti Bârî
Şehâ bülbül gibi gülzâra dilde eyleme zârı
Erenler râhına sarf eyleyip bir gün ol efkârı
Gidenler kendi 'akınca Felâtûn olsa câhildir
Bu gamdan tâlibânı kurtaran mürşid-i kâmdir

Oluptur sırr-ı emrillâh ile bu dünyâyâ gelmeklik
Gerektir 'âşık-ı sâdıklara ölmezden ölmeklik
Hünerdir sanma gâfil hevâ-yı nefsi bilmeklik
Mürüvvettir gönülden hulk-ı gıllü gışı silmeklik
Gidenler kendi 'akınca Felâtûn olsa câhildir
Bu gamdan tâlibânı kurtaran mürşid-i kâmdir

[**Sabûrî**] gel erenlerle ki sen makbûl-i Rahmân ol
Gürûh-ı ehl-i ‘aşkın kadrini fark eyle ‘irfân ol
Eğer ‘ârif isen insâna uy insâna insân ol
Seri cânı koyup Mevlâ yolunda hâkü yeksân ol
Gidenler kendi ‘akınca Felâtûn olsa câhildir
Bu gamdan tâlibânı kurtaran mürşid-i kâmilidir

(490 b-491 a)

129- SÂCİD

-1-

Semâ'î Sâcid

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(485 a)

Kulağında dehânımda nedir bildir bana Yârâb

Bir istek var bu cânımda nedir bildir bana Yârâb

Anan yoktur baban yoktur vücûdun yok mekânın yok

Münezzehsin nişân yoktur nedir bildir bana Yârâb

Eklü şürbi hûru hüsnâyı memât yok ânda ibkâyı

Cihânda kasr-ı 'ankâyı nedir bildir bana Yârâb

Sırâtın kıl gibi ince kılıçtan pek de keskince

Ben ol menzile gidince nedir bildir bana Yârâb

Kulun [**Sâcid**] bu kavgada koma maksûdun uhrâda

Cemâlini bu dünyâda nedir bildir bana Yârâb

(485 a)

-2-

Semâ'î Sâcid

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(485 a)

Ne sandın sen beni zâhid ben ol dürr-i mu‘ammâyım

Hudûd gelsem çarh-ı felekde bir müsemâyım

Yüzüm insân gözüm bürhân sözüm Kur’ân okur dâim

Çekmiş şeş cihetten beyt-i ma‘mûr-ı mu‘allâyım

Derûnum genci illâ hû şehâdet mektebindendir

Velî şol mûtû kablen ben namazgâh-ı musallâyım

Ki ben sâhib-i genc-i defîne zeyli şehvârım

Hakikat-i bî-bahâyım kadr-i ûlâ-yı mücellâyım

Benim yetmiş iki pendin ‘ulûm-ı kütüb-i esrârı

Hemân bir gülde dilberle nümâyân-ı musaffâyım

Dilim sükkerle ‘anberdir olalı [**Sâcid’in**] yâri

‘Akîk olmuş leb-i ‘ârifler içre hoş mukaffâyım

(485 a)

-3-

Semâ'î Sâcid

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(485 a)

Kalem-den levha bir nokta düşüp bin bir hesâb oldum

Okundum cümleden mevcûd yekûn-i kâm-yâb oldum

Göründüm Ahsen-i takvîm sıfâtın eyledim zübde

Bulup 'ilmü'l-esmâda kemâl-i intihâb oldum

Yürüdü on sekiz bin 'âlem seyyrân-ı tahsîlim

Oturdum yirmi beş kûşeye sâhib-i cevâb oldum

Yüz on dört sûreden nâtık-ı zebânım ben me'ânîde

Ki yetmiş iki bin dört yüz kelime-i kitâb oldum

Olup altı bin altı yüz ki altmış altı ettin

Ziyâ-yı 'âleme şems-i münevver-i âfitâb oldum

Ki üç yüz yirmi iki bin ki altı yüz hurûfum var

Ricâl-i [**Sâcid'im**] ümmü'l-kitâbda ihtisâb oldum

(485 a)

130- SADÂYÎ

Koşma Sadâyî

(537 b)

Medha şâyestedir benlerin dilber
Bir benin gaşların yaya hükmeder
Âhûdur gözlerin ruhlerin ahmer
Bir benin soluna sâya hükmeder

Bir benin bend etmiş Âl-i 'Osmân'ı
Bir benin bend etmiş Bağdâd'ı Vân'ı
Bir benin bend etmiş 'Acem Îrân'ı
Beninle Fransa'ya hükmeder

Bir benin bend etmiş Tunus'u Fas'ı
Bir benin bend etmiş Gürcü Çerkes'i
Bir benin bend etmiş bütün herkesi
Bir benin bütün dünyâya hükmeder

Bir benin bend etmiş Şâm ile Şark'ı
Bir benin bend etmiş Hicâz'ı Balk'ı
Bir benin bend etmiş [Sadâyî] 'âşıkı
Bir benin yedi deryâya hükmeder

(537 b)

131- SÂFÎ

-1-

Koşma Sâfi

(537 a)

Kadrimi bilirdi o zât-ı melek
Zerrece kendinde ‘akıl olaydı
Çok ricâ eyledim geçmedi dilin
Sözüm reddetmezdi kâmil olaydı

Öter bülbül çıkmaz vîrân bağından
Âb u kevser akar bal dudağından
Bir bûse istedim al yanağından
O kaşları kemân kâil olaydı

[Sâfi]yâ mey içer sâhpâyı bilir
Güzeller cevr ile cefâyı bilir
Okur yazar ‘ilm ü imlâyı bilir
Yüreğim yanmazdı câhil olaydı

(537 a)

-2-

Koşma Sâfi

(537 a)

Bâb-1 tevekkülde sermâyemiz
‘Aşk evrâd-ı ezkârım “sarban şekûr”
Bezm-i Elest günü hem-pâyemiz
‘Aşk ümîdi kat’ etmem “afven ğafûr”

O levha işâret eyledi kalem
Yazıldı ‘uşşâka derd ile elem
Bizlere mahremdir Allâh u ‘âlem
Sûre-i “Âdiyât” içre fi’s-sudûr

Ne gam ben de olmuş dağlarca günâh
Ma‘rifet kânıdır bize çün İlâh
Dedi “Lâ taknutû min rahmeti’llâh”
Kur’ân-ı ‘Azîm’de bu âyet mestûr

Ne kadar cürm etsen bakmaz o Hallâk
Dedi mahbûbumdur Habîb-i Mutlak
Şefâ‘at kânıdır ol şâh-ı Levlâk
Hakkında zikr oldu şarâben tahûr

Mahlasın sezâ değilsen [**Sâfi**]
Sözlerin muğlaktır ef‘âlin sâfi
Olur elbet cürmümüzün mu‘âfi
O vakit oluruz cümlemiz mesrûr

(537 a)

132- SALÂHÎ

Kalenderî Salâhî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(524 b)

Ey kaşî kemân tîğ-ı ecel cânıma geçti

Bîgânelerin her biri biryânıma geçti

Kâfir midir ol çeşm-i siyâh fülful-i Hindû

Bir bakmakla dîn ile îmânıma geçti

Şol gözleri efsûnuna sabr etme ne mümkün

Ol bakışın sîne-i sûzânıma geçti

Bus eyler iken la‘lını sarkıntılık etti

Zülf-i siyâhın halkası gerdânıma geçti

Beş beyt ile da‘vâ-yı kemâl etme [Salâhî]

Bin böyle gazel defter-i dîvânıma geçti

(524 b)

133- SEBÂTÎ

Dîvân-ı Sebâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(477 a)

Nihân-ı sır söylenirken Kâbe Kavseyn'de hitâbından
Gelip Cibrîl-i Emîn rehber-i irâde hûb-cemâlinden

Buyurdu Hak sana levlâk benim zâtımsın ey mahbûb
Hitâb-ı Rabb-i 'İzzet'den nidâ geldi gıyâbından

Dedi gel Yâ Muhammed gör cemâlullâhı sen bunda
Hicâb-ı perde-i ref' eyle gör kendi yanında

Bilirsen kendini ancak bu 'âlemde sana lâyıık
Değil mestûr o sâtır-ı kitâbın nassı nisâbından

Bilen âyât-ı Rabbânî tekellüm etti zâtınla
Ne hâcet 'ilm ü 'irfâna bu 'âlim-i şeyh u şâbından

Soyunmuş lâ-mekâna dîde-i bînâ olan nazar
Tavattun etti bâ' üzre okur zâtı kitâbından

Sebîl ettim gözüm yaşın şefî' ol Yâ Resûlallâh
Mürüvvet kıl [Sebâtî] teşneye kevser şarâbından

(477 a)

134- SELÂMÎ

-1-

Kalenderî Selâmî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(524 a)

Yâr gamı çek derdile kaddin bükülünce

Sen ağla cihân halkı sana gülünce

Güller açılır ağla sen ey bülbül-i şeydâ

Ten gülşenine katre-i eşkin dökülünce

Bî-hûde varıp geşt ü güzâr eyleme dehri

Sıdk ile ara istediğın sende bulunca

Bir Hızır'a eriş kim içesin âb u hayâtı

İskender-veş gezme tehî sende ölünce

Mürşid eşîğın bekle [Selâmî] gece gündüz

Dil mahzeni esrâr-ı İlâhî'yle dolunca

(524 a)

-2-

Kalenderî Selâmî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(524 a)

Ednâ kuluyuz fahr-i Resûlü's-sekaleynin
Ol nûr-ı Hudâ Ahmed ceddü'l-Hasaneynin

Cân tîğını 'üryân ederiz cism-i gılâftan
Kanlar saçarak kânıma Bedru Huneyn'in

Nûş eyleyelim şâh Hasan 'aşkına zehri
Çekmem elimi yoluna baş gitse Huseyn'in

Hûnâbe-i ekşimle cihân kana boyansın
Giryân olarak derdine ol kurretü'l-'aynın

Evlâdıyla ashâba selâm eyle [**Selâmî**]

Şâd ola dahî rûh-ı şerîfi ebeveynin

(524 a)

-3-

Semâ'î Selâmî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(485 b)

Hakîkat remzini zannetme erbâb-ı mecâz anlar

O râzı nûr-ı 'irfânile yine ehl-i râz anlar

Nişînân-ı sarây lî-ma'allâhî olan zâtı

Hevâ-yı hûda pervâz eyleyen bir şahbâz anlar

Belî her hâkâhda zikr eder çoklar ilâyı

Rumûz-ı vahdeti sâlikde emâkını az anlar

Şarâb-ı 'aşkla mestim sanıp gafletle her nekbet

Kalender tavrını terk-i salâta bir cevâz anlar

Cemâl-i yâri her yüzden görüp baş eğse bir 'ârif

[Selâmî] her gören ki ânı kendine niyâz anlar

(485 b)

-4-

Semâ'î Selâmî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(485 a)

Şarâb-1 'aşkı ey dil dest-i kudretten içenden sor
Olup sermest-i bâkî cism-i fânîden göçenden sor

Okursun Mushaf-1 hüsnünde hatt-1 nokta-i hâlin
Sevâd ü nakş-1 harfin nûr-1 ma'nâdan seçenden sor

(485 b)Revân etmek dilersen âb-1 feyzi şehri Şîrîn'e

Ânı Ferhâd-veş 'aşk âteşiyle dağ açândan sor

Atıp Hallâc veş meydân-1 'aşka penbe-i cismin
O da'vâyı Ene'l-Hak n'olduğun cândan geçenden sor

[Selâmî] cismini lâ etmeyenler bilmez ilâyı

Nesîmî gibi dostu post verip kanlar saçandan sor

(485 a-485 b)

135- SELÎM

Kalenderî Selîm

(- . / .- . / .- . / .- .)

(524 a)

Ey yâr-i cânân baş ile cânım senin olsun

Mezheble dînim ile îmânım senin olsun

Yüzünde olan nûr ile envârını gördüm

Bana sebep ol külliyle vârim senin olsun

(524 b)‘ Aşkım ile benim varlığımı hep san verdim

Evrâz ile ezkâr ile esmâm senin olsun

Ağlatma beni nûr-ı Muhammed’i seversen

Yakma meded ol kalb-i hazînim senin olsun

Dîvâne [Selîm] mahv olub en çıktım aradan

Bi’l-cümle olan nâm ü nişânım senin olsun

(524 a-524 b)

136- SERSEM ‘ALÎ BABA

Koşma Sersem ‘Alî Baba

(535 b)

Sabâh seherinde virdim budur bu
Allâh bir Muhammed ‘Alî’dir ‘Alî
Zikrim olan lâ ilâhe illâ hû
Allâh bir Muhammed ‘Alî’dir ‘Alî

Levlâke levlâke buyurdu Allâh
Dâim zikr ederim rızâ’ullâh
Mü’min kalbinde olur Beytullâh
Allâh bir Muhammed ‘Alî’dir ‘Alî

Kırklar ulusudur ol Şah-ı Merdân
Ânı idrâk eden kâmil-i insân
Gazaba gelirse hem Şîr-i Yezdân
Allâh bir Muhammed ‘Alî’dir ‘Alî

Îmâm Hasan, Huseyn nûr-ı ‘arşullâh
Zeyne’l-‘Abâ mürüvvet kânı billâh
Muhammed Bâkır’a dâim eyvallâh
Allâh bir Muhammed ‘Alî’dir ‘Alî

Ca‘fer-i Sâdık’tan alındı elim
Mûsâ-i Kâzım’a uğradı yolum
‘Alî Mûsâ Er-Rızâ zikr eder dilim
Allâh bir Muhammed ‘Alî’dir ‘Alî

‘Askerî Mehdî’dir sâhib-i seyfullâh
[Sersem ‘Alî] dâim der şey’en lillâh
Yezîd’e sad hezâr hem la‘netullâh
Allâh bir Muhammed ‘Alî’dir ‘Alî

(535 b)

137- SERVER 'ALÎ BABA

Koşma Server 'Alî Baba

(535 b)

Mâsivâdan meyl etmeyen varlığa

Mansûr gibi rızâ verir dârlığa

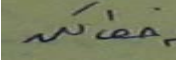
Sûfî sen karışma bu pazârlığa

'Aklın ermez bu bir ince hesâbdır

Sâkin-i dergâhız esrâr-ı 'aşkta

Bende-i Haydar'ız Kerrâr-ı 'aşkta

Sâbit kadem olduk ikrâr-ı 'aşkta

Serçe-i bizce sevâbdır

[Serverî] bu cihânın nesine hurrem

Kime bâkî kalır bu mülk-i 'âlem

Rûhu bedenden uçar vücûd-ı Âdem

Evvel türâb âhirine türâbdır

(535 b)

138- SEYFÎ

Semâ'î Seyfî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(485 b)

Muhibb-i handân ehl-i beyt-i pür-vefâsın sen

Gürûh-ı Nâciyân evliyâ-yı asfiyâsın sen

Ledünnî sırrına mazhar üli'l-ebârî ahkem sen

Meşîhât-ı ilallâhdan doğan nûr-ı rızâsın sen

Okur ânı innallâh sırrını Tûr-ı tecellîden

Rumûz-ı len terânîden tevellâ-yı vefâsın sen

Mukaddes kadr-i zîşânın göründü sırr-ı âfâkta

Hakâyık kandilinden 'azm eden bedrü'r-recâsın sen

Senin hulk-ı mahârâtın bilenler cân fedâ eyler

Ânınçün men 'arefe dersinde efsân-ı sahâsın sen

Gubâr-ı pâyına yüz sürmede fahr etti hâsıl-ı hâfir

Mukaddessin muahhirsın ezel-i sâhib-livâsın sen

Ne vassâf vasf ede evsâfını 'akl-ı beşer hayrân

Bu [Seyfî]gam-güsâra şâfi' şems-i cilâsın sen

(485 b)

139- SEYRÂNÎ

-1-

Koşma Seyrânî Baba

(535 b)

Dest-girlik ummam senden bir zamân

Göster ağacında sağlam dal bana

Pervâzıma dârdır yedi kat gökler

Dâimâ açıktır istikbâl bana

Mesnedim yok ‘azlim kaygu çekeyim

Ustabaşı gibi ölçüp dökeyim

Evvel âhir bir kurbânlık tekeyim

Vakti gelsin bıçağını çal bana

[Seyrânî]’yim boş küp gibi inlemem

Üç sıfırla bir rakamın binlemem

Elimde çaldığım sazı dinlemem

‘Aşkım sazı verir türlü hâl bana

(535 b)

-2-

Koşma Seyrânî Baba

(536 b)

Hüsne magrûr olma ey yüzü mâhım

Niceler yokuştan iniştten geçti

Kâr etmedi sana feryâd ü âhım

Tîr-i âhım kûh-ı keşîştten geçti

Seni bî-mürüvvet seni bî-vefa

Kim kime etmiştir ettigin bana

Şimdi de yâr olmak istersin ammâ

N'ideyim sevdiğim iş işten geçti

Benden sana izin ey gözü âfet

Var kimi istersen eyle mahabbet

Şimden gerü sen sağ ben selâmet

[Seyrânî] bu alış veriştten geçti

(536 b)

-3-

Koşma Seyrânî Baba

(536 b)

Sene bin iki yüz altmış sekizde
‘Alâmet dumanı çöktü çökecek
Dikilecek kudret kalmadı dizde
Ecel belimizi büktü bükecek

Bitmez oldu hurmaların eyisi
Hurma tadı verir erik kayısı
Sadria‘zam etsen eğer seyisi
Ölmüş eşek arar na‘lin sökecek

Hiç çoban koyunu güder mi dağda
Olmasa gözleri süt yoğurt yağda
Meyvesi bitmedik ağacı bağda
Sökerler [Seyrânî] daldan kökecek

(536 b)

-4-

Koşma Seyrânî Baba

(536 a)

Eyvâh fukarânın beli büküldü
Medet ticaretin gücüne kaldık
Eyiler ‘âlemden göçtü çekildi
Bizler zamânenin picine kaldık

Rüşvet ile yazar hâkim hücceti
Hüccet ile alır kadı rüşveti
Halk bilmiyor dîni, şer‘i, sünneti
Bozuldu sikkenin tuncuna kaldık

Sene bin iki yüz altmış beş tamam
Okunur ezanlar boş bekler imâm
[Seyrânî] bu nutkun sonu vesselâm
İnanın dünyânın ucuna kaldık

(536 a)

-5-

Koşma Seyrânî Baba

(536 b)

Ara bul şem‘anı yak da
Su gibi engine ak da
Ne tırnak idim ayakta
Ne taç gibi serde idim

Ne martıyım bahre daldım
Ne dili ‘ummana saldıım
Ne er gibi ‘avrat aldım
Ne zen gibi erde idim

Mahremiyim Hak râzının

Ma'kesiyim âvâzının

'Âlem-i ervâh sâzının

Kolunda bir perde idim

[**Seyrânî**] kader göçünde

Ne bir iki ne üçünde

'Âlem-i ervâh içinde

Himmetli bir pîrde idim (536 b)

-6-

Koşma Seyrânî Baba

(536 b)

'Aşkın arasına düşürme telâş

İster isen benden bal kara gözlüm

Muhabbet dilersen semtinde dolaş

İdilemezsen gamda kal kara gözlüm

Er gerektir erin kadrin bilmeğe

'Âşık gerek ma'sûk gülün dermeye

Mevlâ kul keyfince meyva vermeye

Kâdîr yaratmağa dal kara gözlüm

İnsan dedikleri hep bir soy imiş
Kudret ölçüsünde hep bir boy imiş
Gönül kimi severse güzel o imiş
Sen Hak'tan dileğin al kara gözlüm

Yükseklerde taşkın esme yel gibi
Bulandırma [**Seyrânî**]'yi sel gibi
Haddeden çekilmiş demir tel gibi
Çek beni bağrına çal kara gözlüm

(536 b)

-7-

Koşma Seyrânî Baba

(536 b)

Gönül serden geçer yârdan geçemez
Bağlanmış ikrâra kavî özlüyüm
Her sözüm dinleyen özüm seçemez
Sırat köprüsünden ince sözlüyüm

Benim sözüm çürük değil sağ gibi
Çürük sözler erir akar yağ gibi
Üzerinden kervân geçer dağ gibi
Yokuşluyum sanma beni düzlüyüm

Yolcu ateş yanmak ile yol yanmaz
‘Arifin batlığı hiç bir çul yanmaz
Cehennemde günâh yanar kul yanmaz
Ben günâhtan sürmelenmiş gözlüyüm

Dâimâ aradım onu her yerde
‘Aşk-ı hakîkatle düştüm bu derde
Tuttum günâhımdan yüzüme perde
Rabbim dîvânında kara yüzlüyüm

(536 b)

-8-

Koşma Seyrânî Baba

(536 a)

Mahkeme meclisi îcâd olduğu
Çeşme-i rüşvetin akmaklığından
Kazâ belâ ile ‘âlem dolduğu
Kazların kadıya uçmaklığından

Selefin rüşvetle hüccet yazması
Halefin anlayıp bozmaklığından
Yıkılan binânın birden tozması
Asıl sermâyenin topraklığından

Asıl sermâye-i niyâbetleri
Emvâl-i eytâmdır ticâretleri
Da‘vet-i rüşvete icâbetleri
Sıdk ile gönlünün alçaklığından

Bülbülün ‘aşkıdır dalda ettiği
Çobanın süttür koyun güttüğü
Toprağın Hâbil’i kabûl ettiği
Şübhesiz yüzünün yumşaklığından

Dünyâdan ahrete gidip gelmemek
Olmasa iktizâ eder ölmemek
Balık baştan kokar bunu bilmemek
[Seyrânî] gâfilin ahmaklığından

(536 a)

-9-

Koşma Seyrânî Baba

(536 b)

Ateş vapurunu îcâd edenlen
Yelken açıp yelin kadrin ne bilsin
Süleymân’dır kuş dilini söyleyen
Her Süleymân dilin kadrin ne bilsin

Hayvânlarda bir kaç çeşit firkalar
Kimi düzden aşar kimi yorgalar
Necaâsete müştâk olan kargalar
Has bahçede gülün kadrin ne bilsin

[Seyrânî Baba]'nın beli büküldü
Ağzının içinde dişi söküldü
Dâvûd Nebî sadâsından çekildi
Saz çalmayan telin kadrin ne bilsin
(536 b)

-10-

Koşma Seyrânî Baba

(536 a)

Ne hikmettir şu dünyâya
Gelen ağlar, giden ağlar
Soralım yoksula bâya
Aslı nedir neden ağlar

'Ömrümün defterin dürdüm
Hâk-i pâye yüzüm sürdüm
Bir 'acâib kal'a gördüm
Burc-ı bâr u beden ağlar

Bir deveci yeder deve
Yularından seve seve
Birbirinden ive ive
Deve ağlar yeden ağlar

[Seyrânî]'ye acep ne olmuş
Derûnı dert ile dolmuş
Kimi (y)itmiş kimi bulmuş
Bulan ağlar (y)iten ağlar

(536 a)

-11-

Koşma Seyrânî Baba

(536 a)

Câna cânânımdan yakın kimse yok
Ten zâhirde göze hicâb görünür
Dilden çıkar sözün her biri bir ok
Kimi günâh kimi sevâb görünür

Hak her cânı bir cisimle sınadı
Cân cevheri Hak'tır etme 'inâdı
Dest-i kudretinde çarhın kanadı
Bize döndürdüğü dolâb görünür

Hakikat kapısının muhabbet açar
Muhabbetten kaçan Hak'tan da kaçar
İyilik el kuşudur kanatsız uçar
Kemlere iyilikten azâb görünür

Her gülün kokusu kendi özünde
Zanneyleme yokuşunda düzünde
Hakk'ı buldum 'âriflerin sözünde
Hak söz [Seyrânî]'ye kitâb görünür

(536 a)

-12-

Koşma Seyrânî Baba

(536 a)

Bir âyineye kılsam nazar
Sağ tarafım sol görünür
Pâdişâhlar fermân yazar
Tatarlara yol görünür

Her ölüye olmaz tâbût
Atlas eskir olur çaput
Olsa ak çuhadan kaput
Eskiyince çul görünür

Eğer [Seyrânî]'nin yâri
Olsa hûrî melek peri
Gönül sevmedikten geri
Kız olsa da dul görünür

(536 a)

-13-

Koşma Seyrânî Baba

(536 a)

Eski libâs gibi ‘âşıkın gönlü
Söküldükten sonra dikilmez imiş
Güzel sever isen gerdânı benli
Her güzelin kahrı çekilmez imiş

Bülbül daldan dala yapıyor sekiş
O sebebden güller ediyor çekiş
‘Aşkın iğnesiyle dikilen dikiş
Kıyâmete kadar sökölmez imiş

Sevdiğim değildin böylece ezel
‘Aşkımın bağına düşürdün gazel
İbrişimden nâzik sandığım güzel
Meğer polâd gibi bükölmez imiş

(536 a)

140- SEYRÎ BABA

Semâ'î Seyrî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(484 b)

Kokuzluk şehrine vardım şikârım var kopukluktan

Bana takdîr ede yardım medârım var kopukluktan

İhâta etti etrâfım ânınçün kalbile sâfım

Ki ben bir başlı sarrâfım 'ayârım var kopukluktan

Beni mahzûn koyan yâre varılmaz semt-i dildâre

Salan bin türlü efkâre nigârım var kopukluktan

(485 a) gelsin olan bende vücûd hâsıl olan tende

Âna ta'rif edem ben de şikârım var kopukluktan

Nedir bu ettiğin devvâr açıp her işlere esrâr

Hemân [Seyrî] gibi nâçâr güzârım var kopukluktan

(484 b- 485 a)

141- SEYYİD SEYFÎ NİZÂMOĞLU

-1-

Kalenderî Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(524 a)

‘Aşk âteşine yan ey gönül yâre erince

Cândan dahî pek sevgili dildâre erince

Bülbül gibi her şâm ü seher ile figânî

Nâlânın erişsin göğe gülzâre erince

Hum-hâne-i ‘aşkın yürü nûş eyle şarâbın

Şol ‘âlem-i ma‘nâdaki esrâra erince

‘Âşık âna derler ki fedâ eyle cânın

Pervâne olan cânı n’ider nâra erince

Su gibi karâr etme [Nizâmoğlu] müdâmî

Pîrlere yüzün sür yürü dîdâra erince

(524 a)

-2-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(489 a)

Temennâmız budur Hak'tan nice yüz bin safâyile

Olavuz rûz-ı mahşerde Muhammed Mustafâ ile

Kıyâmet susuzluk erdiği vaktin

İçevüz âb-ı kevserden 'Aliyyü'l-Murtazâ ile

Yezîdler yüzleri üzre sürüne zâr-ı ser-gerdân

Biz olsak kürsîler üzre Hasan Hulkî Er-Rızâ ile

[Livâ'ü'l-Hamd'in] altında derlese cümle mü'minler

Cenâbı Hazrete gitsek Huseyn-i Kerbelâ ile

Sırât-ı Kürsî üstünde münâdîler nidâ etse

Sevenler Mustafâ neslin geçin Zeyne'l-'Abâ ile

Kaçan mîzâna vardıkta Muhammed Bâkır ü Ca'fer

Deseler bunu 'âfv eyle İlâhî bin 'atâ ile

İmâm Mûsâ-i Kâzım'dan ricâmız bile haşr olmak

Müebbed cennet içinde 'Alî Mûsâ Er-Rızâ ile

Takî sultân-ı dîn-i server götürsün bizi topraktan
Olavuz andan a'lâda Nakî Sâhib-Liva ile

İmâm 'Askerî şâh-ı velâyet-i himmet ergürse
Kıyâmet günü haşr olsak kamu Âl-i 'Abâ ile

Muhammed Mehdî devrânı erişse ölmedin görsen
Hâric ehlini derde eriştirsın belâ ile

Yürü [Seyyid Nizâmoğlu] muhibb-i Ehl-i Beyt ol kim
Şefâ'at eyleye ceddin sana lutf-ı Hudâ ile

(489 a)

-3-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(487 a)

Nazar kıl kudret-i Hakk'a yâr etti çünkü insânı
Âna kalb eyleyip i'tâ edindi âyine ânı

'Acâib katredârim bulunur nice bin deryâ

'Acâib zerrede kim var nice hûrşîd-i rahşânı

Hicâb oldu ara yerde benim bu nefs-i bed-kârim

Aradan perde ref' olup görünse cânımın cânı

Vatanı terk eyleyip düştün diyâr-ı gurbete ansız
Yine ‘azm eyleriz ânda koyup dünyâ-yı vîrânı

Eğer [Seyyid Nizâmoğlu] dilersen vuslat-ı yâri
Ferâgat eyle sen senden bulasın sende sen ânı

(487 a)

-4-

Semâ‘î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(486 b)

Îlâhî nefis-i emmârem yakarsın âteş-i lâdan
Dolar bu hâne-i kalbim benim envâr-ı illâdan

Edenler zikr-i Mevlâ’yı bulurlar câh-ı a‘lâyı
Komayan dâr-ı dünyâyı nasîbi olmaz ‘ukbâdan

Eğer bildinse Hallâk’ı edersin ‘ömrünü bâkî
Olurmuş Hızır âna sâkî için bu câm-ı sahpâdan

Kaçan kim eyle hayrı ve yâhud sehv ile şerri
Görür mahsûlünü fevrî bilen ta‘bîr-i rü’yâdan

Yürü Allâh’ı zikr eyle ne ise Hakk’a şükr eyle
Ölürsün [Seyfî] fikr eyle ferâgat eyle dünyâdan

(486 b)

-5-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(487 a)

Tecellî Şevk-i zâtınla ben oldum vâlih ü hayrân
Yetirdim varlığım külli ki oldum garka-i 'ummân

İçelden zât-ı sahpâyı kodum dünyâ vü 'ukbâyı
Kamu gitti odur Şimdi gönülde eden cevelân

Çün ol vahdet meyin içtim o dem hep gayrıdan geçtim
Ene'l-Hak sırrını 'açtım benim mestân ü hem sekerân

Sürekli mest ü hayrânım gözüm hiç gayrıyla görmez
Hemân her kande kim baksam görünür sûretâ Rahmân

Ki mahv-ı mahz-ı zât oldum fenâ ender fenâ buldum
Bekâ-yı lâ-yezâlîde Hak'la olmuşam bî-nişân

Tecellî eyledi Bârî kamudan olmuşam 'ârî
Ki gitti kalmadı gayrı hemân ol Hâlik-ı Yezdân

Çü geldi miske mâlik ki oldu külli Őeyin hâlik
Dedi kim sen aradan çık hemân ol mülküne sultân

(487 b) Benim Mâlik benimdir mülk benim Hâlık benim Rezzâk

Benim ma‘şûk benim ‘âşık benim her cân ile cânân

Benim Hâmid benim Mahmûd benim Sâcid Benim Mescûd

Benim Şâhid benim Meşhûd benim Ma‘bûd benim Sübhân

Benimdir kuvvetü kudret benimdir nusretü ‘izzet

Kemâlime zevâl ermez erişmez bana hiç noksân

Kadîmî lâ-yezâlim ben hakîm-i bî-zevâlim ben

Ben evvel vâir idim ol ki yoğidi zamânü ezmân

Benim ol Vâhid-i Mutlak mekânım yok ‘ale’l-ıtlâk

Kamu yerde benim hâzır benim fî külli yevm-i şân

Zamânsız bî-zamânım ben mekânsız bî-mekânım ben

Hemîn ân ü ânım ben bî-în ü hem bî- ân

Kamu şeyden ‘ayânım ben velî gözden nihânım ben

Kamu cânlarda cânım ben kamu derde benim dermân

Benim ‘âlemlerin Rabbi müdfrem hem fasl-ı Hâdî

Benim ol dâimü’l-Bâkî ki benden gayrı külli fân

Mukaddestir benim zâtım nakâyısdan nakâyızdan
Şerîkim yok nazîrim yok benim ol Vâhid ü Mennân

Hüvallahü ahad şânım ki Allâhü's-Samed vasfım
Ki lem yelid velem yûled ki kefim yok benim Deyyân

Benim ol fâ'il-i muhtâr işimden hiç suâl olmaz
Benim hikmetlerimde halk kamusu kaldı ser-gerdân

Mesciddir kamu eşyâ beni tesbîh eder dâim
Feleklerde melekler hep bana mahkûmdur ins ü cân

Eğer suğrâ eğer kübrâ muhîtim cümle mevcûdu
Hezerân ki kamu nûrdan benim her dem eden seyrân

Muhîtim cümle eşyâyı ki 'arş-ı kürsîye sığmam
Velâkin kalb-i mü'minden tecellî eylerim her ân

Semâda sırr-ı esrârım cihânı tuttu envârım
Ki oldum katrede pinhân gehî deryâ-yı bî-pâyân

Benim ol necm-i âhir benim bâtın benim zâhir
Benim gâib benim hâzır benim her gideni devrân

Kime kılsam fazl-ı ihsân eder tevhîdimi ikrâr
Olur hikmetimce ‘ârif dolar kalbi ânın ‘îrfân

Hatâ etse eğer ‘abdim hayâ etse günâhından
‘Atâ kıluram âna kim benim ğâfir benim ğufrân

Eğer kılsa ‘ibâdetler bana zikr ile tâ‘atler
Edip cennâtıma idhâl verirem hûr ile ğılmân

Nevâfil kurbına eden kulum ile bile oldum
Ferâiz kurbına erse benim ânda olan gûyân

Gelirse bir karış ‘abdim verirem bir zerrâ‘ âna
Ezelden sevmişem ânı ki ayrılmağa yok imkân

Velî gelmekte geçmekte münezzeh pâdişâhım ben
Bana hergiz ‘ukûl ermez erişmez bana hiç

Ki ben bir gizli kenz idim ta‘ayyün-i lâ-ta‘yînden
Ki gaybü’l-gayb idi zâtım hüviyyetde idim pinhân

Ta‘arruz eyledi hayyım kadîm-i bahrim gelüb cûşa
Hemân-dem vâhidiyetten zuhûra geldi bu a‘yân

Yarattım cümleden evvel habîbim Mustafâ nûrun
Ki ola vehime mir'ât nazar-ı kiblem âna her ân

(488 a) Yarattım hep zâtımdan ki mazhar ola zâtıma
Ki sübhânellezî esrâyı dedim şânında ol ân

Vücûd-ı hilkatın evvel önüydü muktedâ oldu
Odur Bâis ü Bârî yaradılmağa bu eyvân

Ânın nûrundan oldu hem bu 'arşu kürs bu eflâk
Eğer halk etmesem ânı yaratmazdım bütün cihân

Geliptir kâf ile nûndan vücûda kavm-i mahlûkât
Eğer bir kez yok ol dersem olur fânî bu kevn-i mekân

Kemâl-i fazl-ı cûdumdan yarattım evimi ol
Mükerrem eyledim ânı giyirdim hilkat-i îmân

Âna nefh eyledim rûhum ânı bana muzâf etti
Ki ola bana âyine ki andan edeyim leme'ân

Halîfe eyledim ânı kamu halka ola râ'î
Ki ta'lîm ettim esmâ'ı olsa âyineme bürhân

Ânı cümle melâikden çü kıldım a‘lem ü efhem
Ki ol kible-i ‘âlem âna sâcid ola her cân

Kamuyı cem‘ edip ânda ki emr ettim âna secde
Sücûd etti melâik hep ibâ etti velî şeytân

Ben idim secde emr eden ben idim ânda nutk eden
Ben idim ânda görünen beni görmedi ol nâdân

Kaçan kim Âdem’e geldim o dem hamd ü senâ kıldım
Kim ânda vechini gördüm ki bedr oldu meh-i tâbân

Dâdımdan gelip [Şît’e] kim oldu mahrem ü hem-dem
Gelip ândan dahî [Nûh’a] ki verdim kavmine tûfân

Gelip [İbrâhîm’le] ben atıldım nâr-ı Nemrûd’a
Âna bir vey selâm ettim velî kâfirlere nîrân

Ki [İsmâ‘îl İbrâhîm’e] zebh et deyü emr ettim
Belâma oldular sâbir fedâ ettim âna kurbân

Benim [Ya‘kûb’u] ağlatan bugün bu beliyet-i ahzânda
Ki oldum [Yûsuf’a] ihvân ki oldum Yûsuf-ı Ken‘ân

Gehî [Hûd] gehî [Yahyâ] gehî [Eyyûb] gehî [İdrîs]
Gehî [Dâvud Süleymân'ı] gehî [Hızır'ı] gehî[Lokmân]

Gehî [İsâ'ı] rûhumla 'urûc ettim semâvâta
Çıkıp Tûr-ı münâcâta ki oldum Mûsâ-i 'Umrân

Bu sûretle libâsını gehî bir bir giyip geldim
Gehî cümle sıfâtımdan soyunup olmuşam 'üryân

'İmâret eyledim seyrân geçip cümle 'avâlimden
Gelip bu 'âlem-i mülke göründüm sûretâ insân

Ahadden ben ahad geldim kamuyı hep ayru buldum
[Muhammed]den 'ayân oldum ki bir şey kılmadım nihân

Ânı bana habîb ettim kamu derde tabîb ettim
Ânın dostluğuna oldu kamu bu kevnile mekân

Nübüvvet hil'atin giydi kamu halka imâm oldu
Bugün taht-ı risâlette odur şâh-ı şehinşâhân

Ki irsâl eyledim ânı ki kevnine ola râ'î
Biline vahdetim sırrı ede tevhîdimi i'lân

Ânın hakîkatin inkâr eden münkirlere hüccet
Ki Cebrâîl-i Emîn'imle ki inzâl eyledim Kur'ân

Bugün her kim âna uydu hakîkatte bana uydu
Ânı inkâr eden hergiz bulamaz cennet ü rıdvân

(488 b)Şehâ Sultân-ı Murtazâ 'Alî'dir menba'-ı 'irfân
Ki kıldım fazl-ı lutfumdan ledün 'ilmin âna ihsân

Ânı halka imâm ettim hilâfette edip teşrîf
Odur esrârıma mahrem odur şimdi şâh-ı merdân

İmâmeyn-i hümâmemyn geçübün cümle sâdâtı
Kamusundan gelip şimdi ki oldum sırrına mihmân

Benim dillerde söylenen benim her işte görünen
Ki müşriktir inanmayan ezel âhir benim her ân

O dem kim vahdete erdim hemân ben 'ayn-ı dost oldum
Çü geldim 'âlem-i firkana oldum hâk ile yeksân

Çün ayrıldım o yârimden cüdâ düştüm diyârımdan
Ânın vaslu firâkından dünü gün ederim efgân

Beni koy bu gurbette ki bâkî nâr-ı firkatte

Yine ol zât-ı vuslatta İlâhî eyle gel

Fakîr [Seyyid Nizâmoğlu] ki mahv oldu bu aradan

Göründüm cümle eşyâdan benim her görünen gören

(487 a-488 b)

-6-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(486 b)

Gözünden ehl-i inkârın nihân ender nihânsın sen

Muvahhid kande kim baksa 'ayân ender 'ayânsın sen

Çü sensin evvel ü âhir dahî hem zâhir ü bâtın

Mekânü lâ-mekân bî-şekk kamer-i kevn ü mekânsın sen

'Acâyib bahr-i hiddetsin ki her dü 'âlem emvâcın

Kenârı ka'rı yok Bahr-i 'Amîk-i bî- girânsın sen

Gözümdeki gören sendin dilimde söyleyen sensin

Semâ'imsin semâ'-ımsın benim cânımda cânsın sen

Tefekkürle bilinmezsin ta'akkulla bulunmazsın

Mukaddessin, münezzehsin ne sensin ibn ü ânsın sen

Bu yanmaktan yakılmaktan murâdın Hak ise Sûfi
Vücûdu aradan mahv et nazar kıl görene kânsın sen

Vücûdu varlığın [**Seyyid Nizâmoğlu'nun**] al gitsin
Ulaştır aslına ânı hayât-ı câvidânsın sen

(486 b)

-7-

Semâ'î Seyyid Seyfi Nizâmoğlu

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(486 a)

Bize pend etme vâ'iz derd-i dilden bî-habersin sen
Beni 'aşk etti âvâre bana bilmem n'idersin sen

Muhabbet âteşi yaktı vücûdum gülü kül etti
Yok olmuş Âdem'e vâ'iz nasîhat mi edersin sen

Gürûh-ı ehl-i 'aşkız biz bezm-i dershânemiz 'arşdır
Delîl-i 'akl ile Hakk'ı nice idrâk edersin sen

Hüve'l-evvel hüve'l-âhir hüve'z-zâhir hüve'l-bâtın
Görüp kendini ey miskîn sanır mısın ki varsın sen

Yine [**Seyyid Nizâmoğlu**] değıştin cânı cânâne
Bugün meydân-ı 'aşk içre mukarrer gerçek ersin sen

(486 a)

-8-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(488 b)

Firâk-1 yâre sabr ile visâl-i yâri istersen

Cefâsın cânına cân bil cemâl-i yâri istersen

Eğer zehr ise nûş eyle cenâbından gelen yârin

Ânın derdini şîriîn tut zülâl-i yâri istersen

Mücellâ eyle dil levhin küdûrât-1 tabî'atden

Gönül âyinesin sâf et hayâl-i yâri istersen

Harâbât ehli ol nûş et şarâb-1 'aşk-1 dildârı

Gözün yaşın revân eyle nihâl-i yâri istersen

[Nizâmoğlu] dost derdi devâdan yeğdir 'uşşâka

Cemâl-i hûr mukarrerdir celâl-i yâri istersen

(488 b)

-9-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(487 a)

Hakîkat sırr-1 esrârın cihânda ehl-i hâl anlar

'Avâm olan ne bilsin hâleti 'aşkı vebâl anlar

Görür mü her tahâretsiz sanırsın ‘âlem kalbinde
Gönül seyrin beyân etsen basîretsiz hayâl anlar

Okurlar levh-i mahfûzun kitâbın ehl-i ‘aşk olan
Kalan zâhirde billâhi hemân bir kîl ü kâl anlar

Bekâ câmı şarâbından müyesser olmaya şahsa
Cihânın zehrini nûş edüben bîçâre bâl anlar

Tefekkür ede mi [**Seyfî**] rumûz-ı ‘aşkı her Âdem
Hakîkat sözlerin her şahs ne bilsin hoş hısâl anlar

(487 a)

-10-

Kalenderî Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(524 a)

Mecnûn-ı Hudâ olanı zincire çekerler
Şol tâlib-i Hakk-ı ‘âşıkı bir pîre çekerler

Fer‘iyle bilinir yine ol ‘âlemin aslı
Ma‘nâ bileni lafzıyla takrîre çekerler

Dil-i derde düşüp istese dîdâr-ı Hudâ’yı
Pîrân-ı hakîkat ânı tedbîre çekerler

Bu kân-ı yekûn ile ey hâce bu olmaz
Bu dersi gören ‘uşşâkı tefsîre çekerler

[**Seyfî**] bilirim deme sakın ‘ilm-i ledünni
Erbâb-ı tarîkat seni ta‘bîre çekerler

(524 a)

-11-

Semâ‘î Seyyid Seyfî Nizâmoglu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(487 a)

Muhabbet bezminin câm u cemin her câne vermezler
Ânı sermest-i ‘aşk olan içer hayrâne vermezler

Yürü ‘ankâ gibi kâf-ı kânâ‘at ihtiyâr et kim
Muhabbet geşt-i zârından sana bir dâne vermezler

Şeh-i ‘aşk olmak istersen çekip ten cübbesin çâk et
Ki zîrâ câme-i şâhı ki her ‘üryâne vermezler

Şarâb-ı bezm-i vahdetten nasîbin yoktur ey sûfî
Bu mecliste olan bîgâneye peymâne vermezler

Diyâr-ı dilde ey [**Seyfî**] ma‘ânî tıflî vardır kim
Mısır sultânı olan Yûsuf-ı Ken‘âne vermezler

(487 a)

-12-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(486 b)

Benim bu dîn ü îmânım Muhammed Mustafâ'dandır

Tenim içindeki cânım 'Aliyyü'l-Murtazâ'dandır

İçirdi İbn-i Süfyân ile Mervân zehri ol şâha

Ciğer bin pâre olduğu Hasan Hulkî Er-Rızâ'dandır

Yezîdler kıydılar Âl-i Resûl'ün hûnun içtiler

Ânınçün cûş eden kanım Huseyn-i Kerbelâ'dandır

Vücûdun eylediler yetmiş iki pâre ol şâhın

Şerhler çekdiğim bu sîneme Zeyne'l-'Abâ'dandır

Muhammed Bâkır 'ilmin bahridir evlâd-ı peygamber

Âna mihr-i muhabbet eylemek 'ayn-i îmândandır

Hele ben Ca'fer Sâdık yolunda hâk-i pây oldum

Kemâle erdiği takvâm o şâha iktidâdandır

Eritip ağzına kurşun akıttılar Harîcler

İmâm Mûsâ'nın 'aşkına yananlar evliyâdandır

Katıp engûre zehri verdiler kan o şâha
Sarıp solduğu benzim ‘Alî Mûsâ Rızâ’ dandır

Gürûh-ı ehl-i İslâm’ın Takî’dir muktedâsı bil
Ziyâsı dîn ü dünyânın Nakî nûr-ı Hudâ’ dandır

Hasan El-‘Askerî mülk-i velâyet padişâhıdır
Zuhûr-ı Mehdi’nin ‘âşıklara derde devâ dandır

Yürü [Seyyid Nizâmoğlu] Hâric kahrına sabr et
Bize bu derd ü mihnetler Cenâb-ı Kibriyâ’ dandır

(486 b)

-13-

Semâ’î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(485 b)

Cemâlin âfitâbından iki ‘âlem münevverdir
Mu‘teber bûy-ı mûyından sekiz cennet mu‘attardır

Yüzün bir mâh-ı tâbândır ki nûrundan cihân rûşen
Ki etrâfında müressiller sanasın ‘ayn-ı ahterdir

Senin evlâdına her kim muhabbet eylemez bundan
O mel‘ûnlar kıyâmette şeyâtînden de ebterdir

Habîbim zikr eder her kim mübârek nâmını durmaz
Mukarrerdir ki ol kimse mutahhardır mutahhardır

Cemâlin nûrunun şevki tecellî edeli kalbe
Ânınçün [**Seyfi'nin**] gönlü ki çarkı 'arşa berâberdir
(485 b)

-14-

Semâ'î Seyyid Seyfi Nizâmoğlu

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(488 b)

Bir bilinmezsin ey sûfî ulu dergâhımız vardır
Gönül âyinesi gibi temâşâ-gâhımız vardır

Murâd-ı nefis için şâh-ı cihâna iktidâ etmem
Bizi ma'dûm iken mevcûd eden Allâhımız vardır

Sakın vâ'iz görüp âşıkların 'aşkına dahl etme
Derûn-ı sîneden 'arşa erişir âhımız vardır

Bihamdillâh dalâlet yolların Allâh'a döndürdük
Huzûr-ı Hazreti Hakk'a gider bir râhımız vardır

[**Nizâmoğlu**] 'aceb mi 'asker-i nefse fenâ versen
Bezm-i tevhîd gibi billâh seyfullâhımız vardır

(488 b)

-15-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(489 a)

Bihamdillâh zehî minnet bizim ma'bûdumuz vardır

Ne yerde istesen ancak bizim ma'bûdumuz vardır

Görüp sûfilerin derûnun ey vâ'iz gider dahli

Senin aklın buna ermez bizim maksûdumuz vardır

Muhabbet âteşinden biz fenâ ender fenâ olduk

Bu bir pazâr-ı varlıktır ki yokluk sûrumuz vardır

Harâbât ehliyiz meyhâne-i 'aşkdan şarâb içtik

Ne 'ırz u nâmûs ne bir kişiden ûdumuz vardır

Bana [Seyyid Nizâmoğlu] demişler gerçi dünyâda

Bizim ol 'âlemde dilde bir özge âdımız vardır

(489 a)

-16-

Semâ'î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(488 b)

Esîr-i nefis-i emmâre zelîl olmak mukarrerdir

Gönül ihyâ eden Âdem halîl olmak mukarrerdir

Yapış bir mürşide cehd et sana Hakk'a delil olsun
Delile iktidâ eden delil olmak mukarrerdir

Murâd-ı nefsi terk eyle fenâdır 'izzet-i dünyâ
'Azîz olan beden ânda zelil olmak mukarrerdir

Nazar-gâh-ı Hudâ'dır dil ânı pinhân ettin sen
Huzûr-ı Hakk'a vardıkta hacil olmak mukarrerdir

Şular kim âteş-i 'aşk-ı İlahî'den münevverdir
[Nizâmoğlu] gibi yanıp nahil olmak mukarrerdir

(488 b)

-17-

Semâ'î Seyyid Seyfi Nizâmoğlu

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(486 a)

Bu gönlüm şehrine girdim zehî minnetgeh feth oldu
'Acâib nesnelere gördüm zehî minnetgeh feth oldu

Uyandım hâb-ı gafletten çü gördüm nûr-ı kudretten
Bana esrâr-ı vahdetten zehî minnetgeh feth oldu

Benim bu lâ-yı illâ hû makâm etti a‘lâ hû
Cemâl-i nûr-ı Mevlâ hû zehî minnetgeh feth oldu

Bana rehber Muhammed’dir şefâ‘at âsâ Ahmed’dir
Sözüm hep ganî hikmetdir zehî minnetgeh feth oldu

Gidip hep varlığım benden göründü dost yüzü cândan
Bilindi Hak bana benden zehî minnetgeh feth oldu

Nihân iken ‘ayân oldu rumûz-ı ‘aşk beyân oldu
Gönül ol gence kân oldu zehî minnetgeh feth oldu

Bana mürşid kelâmullâh bu yolu gösteren Allâh
Şükürler eyle [Seyf]ullâh zehî minnetgeh feth oldu

(486 a)

-18-

Semâ‘î Seyyid Seyfî Nizâmoglu

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(486 a)

Sanırsın sana bâkî kalır dervîş beden mülkü
Yıkılır bozular âhir behey miskin bütün mülkü

Bu dünyâ fânîdir fânî Muhammed Mustafâ kanı
Eğer vâr ise idrâkin bekâda sen edin mülkü

Yaşarsan eğer eğer bin yıl hemân bir güncedir sen bil
Hevâ-yı nefsi terk eyle kazan îmân ü dîn mülkü

Koyup bu dâr-ı dünyâyı ricâ et mülk-i ‘ukbâyı
Hidâyetler edip Mevlâ müyesser ola cân mülkü

Diler [**Seyyid Nizâmoğlu**] visâlin Hayyu Kayyûm’un
Bekâ ender bekâ içre ola tâ câvidân mülkü

(486 a)

-19-

Semâ’î Seyyid Seyfî Nizâmoğlu

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(485 b)

Bu dehr-i pîre-zenden geçmeyen Mevlâ’sını bilmez.
Gönül tevhîdile pâk etmeyen takvâsını bilmez

Temâşâ etmeyen mir’ât-i dilde kendi ahvâlin
Bir âhir kişinin seyr ettiği rü’yâsını bilmez

(486 a) Hakîkat ‘ilminden dem uran dünyâyâ tâlibler
Yalan söyler inanman ettiği da‘vâsını bilmez

Bekâ mülkünü safâsından haberdâr olan ‘âşıklar
Bu çarh-ı bî-vefânın aslı yok da‘vâsını bilmez

Gönül âyine-i İskender’i nûr-ı İlâhî’dir.
Bunu seyr etmeyen kanden gelir a‘dâsını bilmez

Tecellâ-yı cemâl-i yâre her kim mazhar olduysa
Yakar pervâne-veş ol şem‘a pervânesini bilmez

‘Aceb mi [**Seyfiyâ**] devrânla dahl etse zâhidler
Başında âşık-ı şûrîdenin sevdâsını bilmez

(485 b-486 a)

142- SEZÂÎ

Semâ'î Sezâî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(484 b)

Verip cân ü dili dildâre varlıktan berî oldum
Fenâ bahrine gark oldum ebed ölmez diri oldum

Ne mâzîden muhâsibim ne istikbâl fikrim var
Fenâ bulmuştur ahvâlim ânınçün serserî oldum

Soyundum harf libâsından eriştim nokta-i sırra
O nokta içre mahv ettim vücûdum Haydarî oldum

Tecellî etti mir'ât-i dile burc-ı hüviyyetden
Bihamdillâh bugün dîdâr-ı Hakk'ın mazharı oldum

[Sezâî] gülşenin sırrına mazhar olup geldim
Bugün râh-ı muhabbette kamunun rehberi oldum

(484 b)

143- ŞEM'Î

-1-

Semâ'î Şem'î

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(490 a)

Melâmet hil'atin giy ey dilârâ-yı fenâdan geç
Rızâullâha meyl et cennet-i bâğ-ı bekâdan geç

Sînende ney mîsâli yâre aç bâda beğendir sen
Kemâl-i râhat-ı 'aşka râhî ol tîr-i kazâdan geç

Yönün dergâhına dur 'ârşın altında sücûd eyle
Yürü ey devr-i âhım pertev et heft semâdan geç

Kanâ'at tekyesin tekye-nişîm ol çıkma dünyâya
Ümîdi ünsiyeti ülfeti pâ-yı gedâdan geç

Fitîl-i şem'ini beyhûde yakma bezm-i a'mâda
Çekip bir kûşeye vaktin değil [Şem'î] ziyâdan geç

(490 a)

-2-

Koşma Şem‘î

(537 a)

Bir güzel perçemin çıkarmış festen
Gülerek meclis-i ‘irfâna geldi
Mest olup bâde-i Bezm-i Elest’ten
Dürr-i meknûn söyler mestâne geldi

Bilemem melek midir şîrîndir sözü
Çarh-ı felek gibi raks eder gözü
Sürüden ayrılmış bir körpe kuzu
‘Aşkın tekyesine kurbâna geldi

Mecnûn olanların yoktur hesâbı
Olmuş ‘âşıkların ayak türâbı
Bu gece açıldı cennetin bâbı
Bir melek yavrusu meydâna geldi

Bir gece misâfirhânedede kalmaz
Mevlâ’m bu fırsatı her kula vermez
Bir girdi eline bir dahî girmez
Uyan [Şem‘î] gedâ pervâne geldi

(537 a)

-3-

Koşma Şem‘î

(537 a)

Tuna gibi kimse bilmez başımı
Dâim akar boz bulanık selim ben
Derin ırmak almıyor gözüm yaşını
Şatt ü Murât, Ceyhûn, nehr-i Nîl'im ben

Benim bağımda var lâle gül sümbül
Seyrâna gelenler halleder müşkül
Cennet bahçesinden koparmadım
Bir gül uzatmadım pây çektim elim ben

Dâim ağyâr ile işim savaştır
Yaralıyım kûy-ı yâre dolaştır
Hızır bana âb-ı hayat ulaştır
Kûşe-i vahdette nişînim ben

Çoktan beri arzularım dostumu
Dost yoluna fedâ ettim postumu
Gelen geçen ko çiğnesin üstümü
Dosta doğru gider tozlu yolum ben

Mahlasım [**Şem‘î**]’dir bilâdım Konya
Bizim bağa girmez bülbül-i şeydâ
Bir kenar-ı sahrâda olmuşum peydâ
Kimse bilmez ne revnakta gülüm ben

(537 a)

-4-

Semâ‘î Şem‘î

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(490 a)

Riyâdan gayrı destinde ne var bir nesne ey zâhid
Bu yolda terk-i cân eden başıyla buldı cânânın

Rızâullâh ne yüzden olduğun bilmezsin ey sûfi
Ararsın cennetin ekl ile şürbün hûri gılmânın

Ezeleden dâmenin âşinâsın çâre vermiştir
Niçün bağbâna değildir bülbül beyhûde efgânın

Eder lutf u ‘inâyet hasmına kahr u gazab etmez
Ne denlü pâre pâre etseler çâk-i girîbânın

Dururken kendi hâlinde yakar mı başına odlar
Hasm ‘add eylese kendine [**Şem‘î**] nâr-ı sûzânın

(490 a)

-5-

Semâ'î Şem'î

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(490 a)

Elim ermez ne çâre serv kaddin kâmeti mevzûn
Seninçün çektiğim sevdâ-yı 'aşkı çekmedi Mecnûn

Sanırlar deldi Ferhâd dağları Şîrîn'in 'aşkına
Ânında destine ben tîşe verdim eyledim me'zûn

Ne denlü ben iltifât ettikçe sen ihtiyâr eylen
Rakîb-i nâ-sezâ ağyârlar etti korkarım efsûn

Seni görmekliğe arzu çeker kan döker çeşmim
İki nehr oldu görsen biri Şâr biri Ceyhûn

Gulâm olmaktan özge bilmezem gurbete bir yol
Senin hüsnüne yetmez kıymet olsa defîne-i Kârûn

(490 b) Visâl-i lutfuna lâyıık olan kul-ı ber-murâd olmak

Değil mi şevket-i hüsnünde şâhım yoksa ol kânûn

Kalır gam kûşesinde zulmet-i hicrânla kullara
Yetür [**Şem'î**] ruhsârında 'adâlin olmasa mahkûn

(490 a-490 b)

-6-

Semâ'î Şem'î

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(490 a)

Geçince destine sâgâr-ı şarâb erguvân ağlar

Hicâbından sürâhî titrer elde sâz-ı kemân ağlar

Dil inler sînem üzre ney gibi birden âvâz eyler

Derûnum gözleri hâlî değıldir her zamân ağlar

Sînem sentûr edip kaşın gibi kaddim kemân ettim

Kaçan kim diredirsem gûş eder kevn ü mekân ağlar

Benim sayt u figânımdan felek sadasını çınlatmaz

Melekler mâtem eylerken görür hûru cinân ağlar

Huzûr-ı Hakk'a vardıkta yârın bir sayha eylersem

Nedir bu [**Şem'î**]'nin hâlî deyü ehl-i dîvân ağlar

(490 a)

-7-

Semâ'î Şem'î

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(490 b)

Sırr-ı encâm-ı dil-i dîvânemiz bir bir duyan ağlar

Gözü yaşıyla evrâk üstüne derdin yazan ağlar

Cihânda başka bir derde ciğer derdi kıyâs olmaz
Kuzusun alsalar hayvân iken elden harrân ağlar

‘Atasın hâline rahm etmeyip elden alırlarsa
Mükedder kaldığın bilse vezîr-i ‘âlîşân ağlar

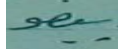
İşitse zümre-i erbâb-ı diller mâtem eylerken
Melâikler duyar âh u efgânım gökte kan ağlar

Erer ‘âşıkların âhı semâlardan geçip ‘arşa
Recâ eyler Cenâbı Kibriyâ’dan âsumân ağlar

Yakar ‘aşk âteşi rûy-ı zemînde belki ot bitmez
Efendim kûhu sahrâlardaki âb u revân ağlar

Şecerler yaprağın silker seher vaktinde zârından
Kan ağlar gül eder feryâd bülbül-i bağbân ağlar

Gidersem âsitân-ı devlete pîr olduğum hâlde
Verirse ‘arzu hâl insâf eder tahtında kan ağlar

Harâb etti vücûdum şehrini ol tîşe-i hikmet
Yeter gibi cisminde cân-ı kalb-i vîrân ağlar

Eğer himmet erişmezse kalkar mı secdeden başım
Yönün dergâh-ı Hakk’a döndür [Şem‘î] nihân ağlar

(490 b)

-8-

Semâ'î Şem'î

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(489 b)

Tulumban al yetiş ey sevdiğim imdâda yangın var

Dedi zâhirde mi 'âşık dedim ahfâda yangın var

Sefîne-i kalbime yağlı paçavra attın ey dinsiz

Bülend-i âvâz ile dersin bakın deryâda yangın var

(490 a)Erince şu'le-i âhım semâlardan geçip 'arşa

Melekler zanneder kim mesken-i 'ayâda yangın var

Bu mâhtâbla deryâ yanar derlerse gereklidir

Hemân sende midir [**Şem'î**] bütün 'âlemde yangın var

(489 b-490 a)

-9-

Koşma Şem'î

(537 a)

Bülbülden bir nidâ geldi güllere

Safâsın sürmeden geçti gidiyor

Üftâdeler yalın ayak yollara

Ağlayı ağlayı düştü gidiyor

Bahar eyyâmında bülbül sesinden
Çıkarmış perçemin fino-fesinden
Eyvâh gönül kuşu cân kafesinden
Pervaz edip edip uçtu gidiyor

Gönüller bâbında beysin paşasın
Mevlâ'm 'ömür versin çok yaşasın
Yetiş ey bî-vefâ helâlleşesin
[Şem'î] ecel câmin içti gidiyor

(537 a)

-10-

Semâ'î Şem'î

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(490 b)

Kapatma 'âlemi vâ'iz cihân meyhânesiz kalmaz
Şikest olsa sürâhî sâkîler peymânesizi kalmaz

Suda aksin görünce sûretin zâhid hazer eyler
Dalar 'aşk bahrine ğavvâs olan devrânesiz kalmaz

Boşandıysa eğer zencîr-i 'aşkdan cümle Mecnûnlar
Bize bâkî kalır dâr-ı şifâ dîvânesiz kalmaz

Hudâ rezzâk-ı 'âlem gün bu gün sâ'at bu sâ'at
Bulur taksîmini gendüm-i deĝirmen darısız kalmaz

Kuru feryâd ile bülbül ummak mı vuslatı gülden
Yakar başına odlar [Şem'î] de pervânesiz kalmaz

(490 b)

144-ŞEMİMÎ

Semâ'î Şemîmî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(489 a)

Emîrim seyidim Âl-i Resûl'dür derde dermânım
Yalanım yok dürür vallâh ben İbn-i Şâh-ı Merdân'ım

Eğer nâdân bana derse Kızılbaşsın değil mânî'
Kamaşmış gözleri görmez ki ben mihr-i dirâhşânım

İnanmaz gerçeğe münkir münâfık müdde'î müşrik
Kamu şeyden nişânım var elimde dilde bürhânım

'Aceb kılma temâşâ hem benim köhne bu şâlîma
Bi-emrillâh bi-iznillâh bugün bir merd-i meydânım

[Şemîmî] sûretâ kemter dürür bir katreyim ammâ
Cihânı kaplamış ma'nâda ben bir bahr-i 'ummânım

(489 a)

145- ŞEMSÎ

Kalenderî Şemsî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(524 b)

Cânân ilinin güllerinin bağı göründü

Dost ikliminin lâlesinin dağı göründü

Ya 'kûb' a bugün Yûsuf'unun kokusu geldi

Eyyûb'a dahî sıhhatinin çağı göründü

Envâr-ı Muhammed doğuben tuttu cihânı

Şakku'l-kamerin mu'cizinin parmağı göründü

Kaygı gecesi geçti kamu kalmadı korku

Vuslat gününün gündüzünün ağı göründü

[Şemsî] de bugün 'aşk ile vâ'ize erişti

Vâr ise ânın hayât-ı âbının ırmağı göründü

(524 b)

146- ŞERÎFÎ

Semâ'î Şerîfî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(489 b)

Düşüp hengâme-i 'aşka yine sâhib-i serîr oldum
Muhabbet neydüğün bildim dil-i sırdan habîr oldum
Ma'ârif-i âsitânında ne bir mâh-ı münîr oldum
Bu dil uslanmadı gitti ganî oldum fakîr oldum
Kemend-i kâhkül-i yâre düşüp bend-i esîr oldum
Mey-i mahbûbdan el çekmek nasîb olmadı pîr oldum

Ne yüzden 'arz-ı hâl etsem 'aceb ol şâh-ı hûbâna
Nice bir derd-i hasretle yanıp bu nâr-ı sûzâna
Güzeller cevrini çekmek ezelden 'âdet insâna
Sezâ eyler deyü bir gün beni lutf ile ihsâna
Kemend-i kâhkül-i yâre düşüp bend-i esîr oldum
Mey-i mahbûbdan el çekmek nasîb olmadı pîr oldum

Sever gönlüm göricek gözleri âhû dilârâyı
Nice bir sevmeyem böyle müsellemler bu tarz-ı etvârı
Kemâl-i Hakk'ı ey zâhid sakın gel etme inkârı
Cünûn-ı 'aşk ile rüsvâ olan söyler bu güftârı
Kemend-i kâhkül-i yâre düşüp bend-i esîr oldum
Mey-i mahbûbdan el çekmek nasîb olmadı pîr oldum

Hayâl-i hâl-i hattıyla işim âh ü figân oldu
Kaşın turrası fikriyle elif kaddim kemân oldu
Derûnum nâr-ı hicrâna yanıp dilde nihân oldu
[Şerîfî] ‘aşk-ı rüsvâyâ düşelden çün zamân oldu
Kemend-i kâhkül-i yâre düşüp bend-i esîr oldu
Mey-i mahbûbdan el çekmek nasîb olmadı pîr oldum

(489 b)

147- ŞİFÂÎ

Semâ'î Şifâî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(489 b)

Karârım kalmadı bir yerde ey nûr-ı basar sensiz
Cihân-ı cennet de olsa eylemem 'atf-ı nazar sensiz

Diger gûn oldu hâl-i pür-melâl-i mestmendânem
İhâta eyledi etrâfımı derd-i keder sensiz

Gamın dilden hayâlin dîde-i gam-ı dîdeden çıkmaz
Çıkarsa her şeb efgânım 'arşa tâ vakt-i seher sensiz

Ne hikmettir ki cân düştü cüdâ seyr-i cemâlinden
Vatan şimdi bana dârü'l-hüzndür ser-te-ser sensiz

[Şifâî'yi] gönülden hiç ferâmûş etme sen cânâ
Edersem dâr-ı fenâdan bekâ mülküne sefer sensiz

(489 b)

148- TESLÎM ABDÂL

Koşma Teslîm Abdâl

(533 b)

Süren erenler süreği

Süre gelmiş süre gider

Münkir cehennem direği

Dura gelmiş dura gider

Uyma münkirin gücüne

Taşı dokunur kışına

Münkir cehennem için

Gire gelmiş gire gider

Bir gerçeğe(1) indir başı

Durmaz akar gözüm yaşı

Yezîd'in elinde taşı

Vura gelmiş vura gider

[**Teslîm Abdâl**] çün basılmaz

Hakk'ı bâtıla batırmaz

İt ürür kervan kesilmez

Üre gelmiş üre gider

(533 b)

149- TÜRÂBÎ DEDE BABA

-1-

Semâ'î Türâbî Dede Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(476 a)

Gönül bir mehlikâ hûb-ı nâzenîne oldu üftâde
Ne lezzet buldu bilmem bu serîr-i 'aşk u sevdâda

Görünce ravza-i hüsn-i melek şol 'andelîb-âsâ
Hemân-dem başladı giryân olup efgân ü feryâda

Kemend-i dâm giysû-yı dilârâya esîr oldum
Hezârân-ı âferîn olsun cihânda böyle sayyâda

Felek düşkünü hicrân âteşinde bağı sûz olmuş
Benim tek derd-keş gamhânesi hiç var mı dünyâda

Melâl-i def'-endûh etmeye ey sâkî-i gül-ruh
Peyayı bir piyâle devr edip 'uşşâka ver bâde

Leb-i şîrîn-i yârin 'aşkına bin kûhı feth ettim
Eğer 'âkil isen var nisbetim benzetme Ferhâd'a

[Türâbî] 'âşıkı men' etme zâhidâ redd-i dilberden
Senindir gûşe-i mihrâba var tesbîhü seccâde

(476 a)

-2-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(477 a)

Ne hoş şevk-i cemâlin dilde nakş ettim nihânımda

Hayâl-i leblerin mesken edipdür şimdi cânımda

Sevâd noktalar olmuş katar mînâ-yı gerdâne

Bu resme mehlikâ hiç görmedim âhir zamânımda

Ne mümkün kaşlar yayın çeker bir 'âşık-ı şeydâ

Hemân ben çekmemişim ham-kadle şâhid civânımda

Siyâh gîsû-yı çîni pîç pîç ol rûyına dökmüş

Defîne üzre sanki ejder yatur lûkn-i zebânımda

Irak olmuşsa hûb-rû sûretâ gerçek değil mâni'

Ânın bir vechle her sevgisi elbette yanımda

Gönül levhinde tahrîr eyledim şol hatların cânâ

Dehânın şerhini nazm eyledim defter-i dîvânımda

[Tûrâbî] pür-şerâre od düşüpdür dil-rübâdan kim

Yanar pür-şu'ledir cismimde mağz-ı istihvânımda

(477 a)

-3-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(474 b)

Beni efsâne pendin dâd edip gel zâhidâ yorma
Yürü mescid senindir bezm-i 'âşık içre sen durma

Küdûret salma sahn-ı dillere isem artura Refta
Meded 'aşk ehline var git cehennem dâmını kurma

Zebân-ı ahkerinden bir şerârın yakdı dünyâyı
Meğer tamuna sensin sûz edip ruhsârı soldurma

Firâkım kılma efzûn âteşin güft ü gûlarla
Yetişmez mi zebânîler çomağın başıma urma

Cihân kaygusu, mevtin havfı var nâsın yeter derdi
Tazallum-ı nâr-ı şiddetle kulağın herkesin yorma

(475 a)Ne dersin rahmeti vâsı' olan Hallâk gününe
Ferâgat kıl bu halk-ı 'âlemi gayyâya daldırma

Marîz-i 'aşk olup bîhûde ser-geştelik kârım
[**Tûrâbî**] 'âşıkın ahvâl-i derdin gayrı hiç sorma

(474 b-475 a)

-4-

Kalenderî Tûrâbî Dede Baba

(520 a)

Dedim dilber senin aslın nereli
Konya tarafında Bor dedi bana
Dedim ‘aşkın ile sînem bereli
Dermânı bulunmaz zor dedi bana

Dedim zülfün eyle boynuma zencîr
Dedi var yıkıl git hey ihtiyâr pîr
Dedim ta‘lîm edip ol sen mu‘anber
Bir rû’ yâ görmüşem yor dedi bana

Dedim rûhun ahmer yoksa âl midir
Dedi serv kaddim hûb nihâl midir
Dedim şîrîn lebin söyle bâl midir
Şirin değil biraz şor dedi bana

Dedim bir bûsecik in‘âm edip ver
Dedi hışma gelip bu herif ne der
Dedim hemân yanımda birdir
Sîm ü zer dervîş fakîr sefil hor dedi bana

Dedim kemendimdir gîysû-yı telin
Dedi [Tûrâbî] çek sen benden elin
Dedim seyreyleyim gerdânda hâlin
İşte gözün görmez kör dedi bana

(520 a)

-5-

Kalenderî Tûrâbî Dede Baba

(- . . / . - - . / . - - . / . - -)

(520 a)

Cânım sıkılır mihnet ü gam yârı görünce

Yâr ile bile münkir-i ağıyârı görünce

Meyl edemem bâde-i engûr-ı ‘arâka

Hoş şîre-i keskince esrârı görünce

Bîzâr oldum dünyâda gör cân ile tenden

Fevkîimde dönen ‘aksine devvârı görünce

Bir lerze alır n’eyleyem başdan ayağa

Mahmûr bakışı dîdesi sehhârı görünce

Îmâna gelir sıdkla ger kâfir olursa

Zülfün ressini ‘ukde-i zünnârı görünce

Ta‘n etme ‘uşşâka deyü handeler eyler

Ta‘zîm ederim zâhide nâçârı görünce

Hak râhını ibtâl kılar gerçi [**Tûrâbî**]

Şol ehl-i tama‘-ı hırsla dînârı görünce

(520 a)

-6-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(475 a)

Nemiz var destimizde bir dolu peymânedен gayrı

Selâmet gûşesi yok 'âlemde meyhânedен gayrı

Hayfâdan özge âsâr-ı vefâsın görmedim aslâ

Usandım câna yetti geç rû-yı devrânedен gayrı

Hayf kim parelendi senin endûhundan o bîçâre

Ümîd-i kat' kıldım ben dil-i perîşânedен gayrı

Nihâyetsiz belâ girdâbıdır andan kadem çekdim

Bu dünyâdır bir yer-i nâtüvân-ı vîrânedен gayrı

Eğer kim cüst-cû ile isen lezzet-i rûhânî

Bulunmaz kesret içre müsned-i gülşânedен gayrı

Yürü şol tâlib-i dünyâyı sen münîrân-ı 'akl eyle

Ne var ânlarda 'âşık-ı mağlata efsânedен gayrı

[Tûrâbî] rîş-i hand ettiğine nâsın firîb olma

Sana yâr-ı vefâdâr olmaya pervânedен gayrı

(475 a)

-7-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(475 b)

Bulanlar buldular hep rütbesin biz kemterî kaldık
Bu deşt-i hayret-i dünyâya düştük serserî kaldık
Gam-ı hicrân-keşlikten kemikle bir deri kaldık
Neler gördük bu 'âlemde ne günlerden geri kaldık

Düşüp mihnet durağında hezârân-ı âh u vâh ettim
Gehî gam-ı yârile kadim büküp 'ömrüm kütâh ettim
Güzâr-ı geştle her câya bir hoşca nigâh ettim
Neler gördük bu 'âlemde ne günlerden geri kaldık

Rehâ kıldım baş olmaz zâhid râhın mey-i câm oldum
Sanemler zülf-i târında varıp bend-i gulâm oldum
Melâmet hırkasında bir vakit rüsvâ-yı 'âmm oldum
Neler gördük bu 'âlemde ne günlerden geri kaldık

Eğer takrîr kılsam şerh-i hâlim bir hikâyetdir
Felek dîn ettiği baht-ı siyâhımdan şikâyetdir
Suâl etme ne hâcet sergüzeştim bî-nihâyettir
Neler gördük bu 'âlemde ne günlerden geri kaldık

[Tûrâbî] dünyâda çok nesne-i lezzet geçirdik biz
Nice demler muhabbetler nice mihnet geçirdik biz
Nice hicrân odundan sûz olup hasret geçirdik biz
Neler gördük bu 'âlemde ne günlerden geri kaldık

(475 b)

-8-

Semâ'î-i Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(474 a)

Dil-i bîçâreyi cevr ü cefâdan pek usandırdık
Nihâyet perr ü bâlin derdiyle gör 'aşka yandırdık

Gönül târın idi zulmet bucağında oturmuş
Bihamdillâh uyardın rûy-ı şem'inden uyandırdık

Felekten kâse-i zehri ederdin dem-be-dem 'işret
Bu mihnet-hânedede murg-ı dile hem-derd kazandırdık

Atıp nâmûs u 'ârı biz melâmet râhına düştük
Bu kâr-ı nâ-pesend ile kamu halkı utandırdık

Seri âzâde kılmak kaydına düştük idi ammâ
Bu pejmürde vücûdu 'aşkla bin câdûlandırırdık

Ferâgat eyledik dehrin 'umûrundan berî olduk
Rızâ-yı Bârî'ye her re'yimiz âhir daynadırdık

Murâd üzre bu 'âlemde cihânın reng-i fâmından
[Tûrâbî] dürr-i lü'lüvâna bu sevdâyı boyandırdık

(474 a)

-9-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(475 a)

Kalender dervîşim dünyâ içinde mülk ü mâlım yok

Kamusundan ferâgat eyledim cenk ü cidâlim yok

Kanâ'at bâbının der-bânıyım ben genc-i 'uzlette

Tevekkül hırkasım giydim gönülde kıl ü kâlim yok

Tecerrüd-i 'âlemi seyrânına çıktım delîlim 'aşk

Muhabbet râhına girdim benim gayrı hayâlim yok

Sırr-ı zülfünde bir yârin mukaddem olmuşum merbût

Rehâ olmaklığa ândan usûlüm de mecâlim yok

Rızâ meydânına ser koymuşum râh-ı erenlerde

Süleymân mesnedin dâd etseler aslâ meyyâlim yok

Gerek bey' ü şîrâ sûd-ı ziyândan geçmişim cümle

'Umûr-ı dünyevî 'alem gibi gör işti'âlim yok

Beni sehpa-yı mey mest eyleyip sergeşte kılmıştır

[Tûrâbî] bâr- dünyâ çekmeye vallâhi mecâlim yok

(475 a)

-10-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(474 a)

Ne bilsin zevk-i 'aşkı her kişi sırr-ı Hudâ'dır 'aşk

Hakikat râhına hem pîşvâ-yı rehnümâdır 'aşk

Olur olmaz gönüllerde mekân etmez o bir şâhdır

Ne mümkün âşiyân etsin velî murg-ı hümâdır 'aşk

Sa'âdet tâcıdır devletlü ser-lâyık âna cânım

Hidâyet şem'asından şû'le-i nûr-ı ziyâdır 'aşk

Dokuz eflâk-i gerdûn 'aşkla mevcûda gelmiştir

Ezelden bî-nihâyet bil ânı sen ibtidâdır 'aşk

'Urûc etti ânınla Fahr-i 'Âlem 'arş-ı a'lâya

Delîl ü enbiyâ vü evliyâyâ muktedâdır 'aşk

'Umûr-ı dünyevî uhrâ eğer zâhir eğer bâtın

Eder müşkilleri âsân kamu derde devâdır 'aşk

Odur maksûd-ı 'ârif ey [**Tûrâbî**] kevn-i 'âlemde

Basâret-i ehl-i 'uşşâka kemâl-i intihâdır 'aşk

(474 a)

-11-

Kalenderî Tûrâbî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(519 b)

Ey şûh-ı cihân-ı âfet-i devrânım efendim

Rahm eyle bana dîdesi mestânım efendim

Dil haste-i mecrûhun olup lutfunu gözler

Bir pûş-ı kerem eyle saded cânım efendim

Tâ subha değın gülşen-i kevnîde nigârım

Gûş eyle meded ehline efgânım efendim

‘Uşşâkıını sûz etti şehâ nîm nigâhın

Tekrâr bizi yakma ki sûzânım efendim

Ya ‘kûb misâl oldu yerim külbe-i ahzân

Giryân ile ey Yûsuf-ı Ken‘ân’ım efendim

Tâ vâr ola cismimde cânım rûh-ı revânım

Medhinde gazel-i nûkte-i gûyânım efendim

Katl etme [**Tûrâbî**]’yi çekip gamze-i tîğın

Âlûde kılur dâmenini kânım efendim

(519 b)

-12-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(476 b)

Ne gûnâ olduğun bu pîre-zen dünyâyı öğrendim
Tecessüs eyledim bîhûde der-i da'vâyı öğrendim

Ferâgat gûşesinde genc-i vahdet ihtiyâr ettim
Tecerrüd 'âleminde nakş olan imlâyı öğrendim

Bana teessür kılmaz güft-gû efsâne ey vâiz
Yeter takrîr kılma nehrin deryâyı öğrendim

Nedir ma'nâ-yı Âdem fi'l-hakîkat remzini bildim
Erenler himmetiyle 'ilmü'l-esmâyı öğrendim

Güftâr-ı belâ-yı dâm zülf-i yâre bend oldum
Dil üftâde olduğu dem çile-i sevdâyı öğrendim

Firîb etmiş füsûn-ı 'işvede 'uşşâkı ol meh-rû
Mürüvvette senâ etmez melek-sîmâyı öğrendim

Nazar-gâh-ı Hudâ'dır ey [**Tûrâbî**] fehm-i idrâk et
Hakîkat-i ma'nevî dil-i Ka'be-i 'ulyâyı öğrendim

(476 b)

-13-

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(475 b)

Cihânın kîl ü kâlin bir kuru gavgâya benzettim

Dırâz-ı endîşini bîhûd olan da'vâya benzettim

Okudum hüsn-i hattın levh-i rûyunda o dildârın

Hakâyıktan rumûzun 'ilmü'l-esmâya benzettim

Döküldü katre katre cem' olub bir gâyete yetti

Revân olmuş dü çeşmim eşkini deryâya benzettim

Ferâgat eyledim nâmûsı 'ârı mihrine düştüm

Reh-i 'aşkında Mecnûn'um seni Leylâ'ya benzettim

Demişler kaddine serv nigârın ta'n kılmışlar

Ânı ben cennet içre vâr olan Tûbâ'ya benzettim

(476 a) Visâle destim ermez tâli'-i nahsım mıdır bilmem

Bu mu'allak sırrın âhir hükmünü Mevlâ'ya benzettim

Gönül derler hakîkatte [**Tûrâbî**] bir nazar kıldım,

Tavâf-ı hacc-ı ekber Ka'be-i 'İlîyyâ'ya benzettim

(475 b-476 a)

-14-

Koşma Tûrâbî Dede Baba

(533 b)

Güzeller âl ile gönlüm aldılar
Ânların fitnesi rengine düştüm
Zâyi‘edip ‘aklımı derde saldılar
Ta‘nı ‘âlemlerin sengine düştüm

Bir mahbûb-ı yârin kaldım pâsında
Şîveler görmüşüm hûb arasında
Gark olmuşum şimdi ‘aşk deryâsında
Kenârı bulunmaz engine düştüm

Mânendi bulunmaz böyle bir güzel
Şem‘ine olmuşum pervâne ezel
Ağyârı çok imiş bilmedim evvel
Hayf ‘adüvlerin cengine düştüm

[Tûrâbî] semişim ‘aşkile birin
Takmışım boynuma sevdâ zincirin
Vasf ederken ânın la‘l-i kevserin
Dehen-i hokka-i tengine düştüm

(533 b)

-15-

Kalenderî Tûrâbî Dede Baba

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(520 a)

Görmek dilerim ruhleri envârı sabâhdan

Keşf eyleyem gizlice esrârını sabâhdan

Bir bûsesini almak tenhâda murâdım

Ta‘cîli bırak fikr edelim bâri sabâhdan

Şerh etmeyeyim râz-ı dili yâre diyem ben

Bezminde bulunmaz ise ağyârı sabâhdan

Hicrinde firâk âteşine olmuşum ihrâk

‘Arz etmeliyim hâlîmi nâ-çârı sabâhdan

Nâlân-sezâ gülşen-i hüsnünde [Tûrâbî]

Feryâd edeyim bülbül-veş zârı sabâhdan

(520 a)

-15-

Semâ‘î Tûrâbî Dede Baba

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(476 b)

Cihân bî-zâr olupdur nâle-i feryâd-ı zârımdan

Tuyur-u vuhşlar ‘âcizdir bekâ-i bî-karârımdan

Tehî koymaz beni sevdâ-yı ‘aşkın hâleti ey dost
Sadâ-yı âh u efgânım değildir ihtiyârımdan

Bu ‘âlem-i vakt Nûh Tûfânı veş hep seyle gark oldu
Hücûm etmiş revân-ı cû-yı eşkim çeşm-i yârımdan

Güzâr etmek ne mümkün nezdime eşgâl-i dünyâ kim
Melâmet sengiyle bünyâd olan çevre-hisârımdan

Yanıp hicrân odundan hâk olup kıymet-i bahâ buldum
Felek tûtiyâ edipdür dîde-i şems-i gubârımdan

O yârin rûyuna hasret gidersem devr-i ‘âlemde
Firâkım dûd-ı fehm ile çıkar elbet mezârımdan

[Türâbî] lâ-mekân iklîmi hûb-ı câ-yı kadîmimdir
Ânınçün böyle giryânım ba‘îd oldum diyârımdan

(476 b)

-17-

Semâ‘î Türâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(476 b)

Haber verdi bana bâd-ı sabâ ruhsâr-ı enverden
Lebi mül serv-kad tâzeyim gonca-i terden

Meşâm ettim damâğım hoş mu‘attar oldu mest oldum
Getirmiş kâkülü müşğîn ruhını bû-yı ‘anberden

Peyâm ile meserret kesb edip mihr ziyâsından
Dil-tâbınca bir şu‘le düştü şems-i hâverden

Beni men‘ etmeye dîdâr-ı yârdan pend eder vâiz
Ne mümkün fâriğ olmak ruhları gülnâr-ı ahmerden

Bu dil pîrâmeninde gamze-i gaddâr gird eyler
Tegâfûl-i vehm kılmaz tîz olan hûn-rîz-i hançerden

Nigârın reh-güzârında hayâli zikr-i şevkiyle
Feşân ettim sirişkim la‘ldir nâ-yâb-ı gevherden

Tarîk-i ‘aşka girdim şehr-i vuslat ‘azmim olmuştur
Taleb-kârım [Türâbî] himmet-i ‘ulyâ-yı berârdan

(476 b)

-18-

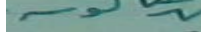
Semâ‘î Türâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(474 b)

Selâmet gûşesin tutsam bu bir şaşkın gedâ derler
Kemâl-i rütbe kesb etsem ‘aceb tarz-ı edâ derler

Halâyıktan beri ‘uzlet-i makâm-ı ihtiyâr olsam

Yakîn hizmet kaçkını değnek revâ derler

Otursam ‘ârifâne söylesem mîr-keîâm olsam

Kamu halkı usandırdı yalan mı dâimâ derler

Eğer sâkit olup bir kimseye sohbet demez isem

Tekebbür kendini almış derûnu pür-riyâ derler

Sîm ü zer cem‘ine düşsem diyeler ehl-i dünyâdır

Bu dervîş olmamış hâlâ işi bâd-ı hevâ derler

Fakîr-i bî-nevâlıkta geçirsem ‘ömrümü dâim

Hayırsız başına imdâdı yok lâyıık-sezâ derler

[Türâbî] kendini halka beğendirmek ne mümkündür

Cehâletten berî ol sen buna ‘âlem-i fenâ derler

(474 b)

Semâ'î Tûrâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(475 a)

'Umûr-1 dehri ancak tâlib-i dünyâ olandan sor
Bu tûl-i endîşeyi var sen yürü âşinâ olandan sor
Şarâb-1 la'l-i zevkin teşne-i sahpâ olandan sor
Usûl-i tarz-1 'aşkı 'âşık-1 şeydâ olandan sor
'Arefe sırrın vücûdu 'ilmü'l-esmâ olandan sor

'Ulûm-1 şer'-i akvâlin sakın dîvâneden sorma
Ne bilsin hâl-i bîdârı ser-i mestâneden sorma
Râh-1 mescid suâl et zâhide meyhâneden sorma
Küh-1 'ârif bilir kim 'ârif-i nâdâneden sorma
Ledün esrârını ber-vâkıf-1 esrâr olandan sor

(475 b)Nahvını seb'-i âyânın hutûtı vech-i Âdem'dir

Hurûf-1 Fâtilhâ ümmü'l-kitâbda derc-i mübhemdir
Hakikat bîst ü heştin menba'ı Âdem'de muhkemdir
Velî Âdem nedir fehm eylemek 'irfâna elzemdir
Rumûz-1 nokta-i 'ilmin katresi deryâ olandan sor

Tarîk-i ‘aşka gir tut cânla dâmân-ı mürşîdi
Sana keşf eylesin ‘âlemde şol ma‘nâ-yı tevhîdi
Gönül mir’âtini sâf et yeter tahkîka taklîdi
Peyâm olmak dilersen ki serîr-i mülk-i tecrîdi
Nişîn-i genc-i ‘uzlet bekleyen tenhâ olandan sor

Rehâ kılma [**Türâbî**] dünyâda dâmen-i ‘irfânı
Hudâ her câda hazırdır tehî sanma bu meydânı
Ne bilsin câhil-i nâdân olanlar kâmil insânı
Tecessüs eyler isen lezzet-i envâr-ı rûhânı
Kanâ‘at hırkasın pûş eyleyen yektâ olandan sor

(475 a-475 b)

-20-

Semâ‘î Türâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(474 b)

Bozulmuştur muhabbet bezmi dünyâdan kadem çekmiş
Mürüvvet bâbı bend olmuş yedin ‘âlî-himem çekmiş

Kamu ‘âlem tutup dâmânını hırsla dînârın
Diger-gûn oldu ahvâl-i cihân heşt ‘alem çekmiş

Şu sûret-i hâle dünyâyı koyunca gör ki bir gûnâ
‘Arak-rîz eylemiş serden felek hayli elem çekmiş

Bu resme tarz-ı devvâr olmaklığı takdîre yazmışlar
Ezel kâtibleridir gâlibâ levh-i kalem çekmiş

Benim bu zulmet-i hicrânda giryân olduğum vechî
Cerîd-i tâli'imde çarh-ı güç esved rakam çekmiş

Beni vuslat bekâmından ba'îd etmek için gerdûn
Gazab-ı müstağleb olmuş ol vakit şart-ı aksâm çekmiş

[**Türâbî**] çektiği hicrân elinden bî-nihânîdir
Şikâyet olmasun hiç der miyim hâlâ demem çekmiş

(474 b)

-21-

Semâ'î Türâbî Dede Baba

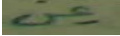
(. - - / . - - / . - - / . - -)

(474 a)

Sadefde dürr-i zî-kıymet girip deryâda gizlenmiş
Rumûz-ı nokta 'alemi 'ilmü'l-esmâda gizlenmiş

Ne bilsün echel-i a'mâ o zât-ı rûh-ı kudsîden
Ki hâlâ kutbu'l-'ârif kûşe-i tenhâda gizlenmiş

Bu günü halk eden Hallâk-ı 'âlem ber-muhît olmuş

Meseldir seyirde vardır ammâda gizlenmiş

(474 b)Eğer kim sen seni fehm eyledinse cüst ü cû kılma
Çâr ‘unsur batûnunda kamu eşyâda gizlenmiş

‘Usûl-i şer‘de mezmûm olur takrîr kılsam ben
İhâta etme dü günü cümleten her câda gizlenmiş

Eğer teftîş edersen ‘ârif isen sırr-ı Ku‘ân’ı
Evâil-i sûrelerde kim mühim ma‘nâda gizlenmişer

Nihâyet fehm edip bir cüz’îce ‘aşkı o cânânın
[Türâbî] derd-mendi ‘âşık-ı şeydâda gizlenmiş

(474 a-474 b)

-22-

Semâ‘î Türâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(476 a)

Bu tab‘-ı şî‘rime bâ‘is benim bir nev-civân oldu
Lebi müll, kadd-i serv gül-ruh kâşî kemân oldu

Cefâ-cû mâh-ı tal‘at cezb-i muhkem bir gül-i ‘Îsâ

Dilimde mihr-i tâbî pertevi hurşîd oldu

Nihâyet âteş-i ‘aşkında cismim sûz olup gitti

Gönülde muhtefî sırrım kamu halka ‘ayân oldu

Varıp bî-ihdiyârî zencîr-i zülfünde bend oldum

Rehinde mihnet-endûhla ekşim revân oldu

Derûnum bahr-i mevcinden zuhûr-ı nûkte-i nazmım

Dağıldı bezm-i ‘âlem içre nâmımdan nişân oldu

Eğer ‘ilm-i karîn olmak dilersen bunda târ-ı necm

Hurûf-ı nokta encâm-ı mısra‘dan beyân oldu

Hudâ tevfikidir ol erenler himmet-i sâni

[**Türâbî**]’nin mücevherle dîvânı hûb-resân oldu

(476 a)

-23-

Semâ‘î Türâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(476 a) Bahâr eyyâmı geldi bâğ-ı sahrâ sebze-zâr oldu

Şitânın leşkeri sandı kamu hep târumâr oldu

Çıkıp çiydem kamunun müjdesin dehre getirmiş

Şükûfân içre ol ‘âşık ânınçün berhudâr oldu

Sabâ refâtârını duymuş çemen seyrâna çıkmıştır

Haber ol şebneme erdi gelip sadef-i saf-katâr oldu

O dem servi salındı sâyesi urmuş zemîn üzre
Kızardı rû-yı lâle şol sabâdan şerm-sâr oldu

Zemînin dayesi rengin otağın kurmağa durmuş
Darrân esbâbını cem‘ eyleyip terk-i diyâr oldu

Açıptır kâr-gâhın yâsemîn-i bûyun feşân etmiş
Deyip susen-i müheyyâ hançeriyle âşikâr oldu

Benevşe, sünbül, reyhân ‘arz eyler bu takrîri
Olup âgâh nergis ‘aşka geldi bî-karâr oldu

(476 b)Gül ol dem serde tâcın çâk edip meydâna çıktıkta
Giderdi sabr-ı bülbül dîdeden nem cûy-bâr oldu

Kamu eşyâ [Türâbî]bir zamânında zuhûr eyler
Niçün kim kâfu nûn emrindedir fi’l-cümle vâr oldu

(476 a-476 b)

-24-

Kalenderî Türâbî

(- . . / .- .- / .- .- / .- .-)

(519 b)

Hicrân âteşi düştü benim cânıma yâhû
Sûz olma gönül gelme sakın yanıma yâhû

Var rehğüzârında bugün sen bekle nigârı
Şerh eyle meded hâlimi sultânıma yâhû

Rîz etmedeyim âhla hûn-âb-ı sirişkim
Rahm eyleye bu dîde-i giryânıma yâhû

Ta'cîz kılar 'âlem-i dünyâyı figânım
Ress olmadı hiç âfet-i devrânıma yâhû

Gördükte ânın ravza-i kûyındaki zârım
Tahsîn-i hezâr eyledi nâlânıma yâhû

Mihnet günü elbette bana merdüm-i gamdır
İmdâd edecek derdime dermânıma yâhû

Zulm etti [**Türâbî**]’ye felek dâğ-ı firâkı
Bastı bu garîb sîne-i sûzânıma yâhû

(519 b)

-25-

Semâ'î Türâbî Dede Baba

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(477 a)

O yârin mihr-i sevdâsı dil-i şeydâdan ayrılmaz
Hayâl-i fikrimi gör kim leb-i humrâdan ayrılmaz

Ne mümkün ayrıla dilden hayâl-i fikri ol yârin
Bu rûşen-i râygândır nûn olan deryâdan ayrılmaz

Nîçün vehm eylemez cânım diler şol tığ-ı hûn-rîzi
Olup bir tîre sipihr gamzesi garrâdan ayrılmaz

Temâşâ etmeye ruhsârını arzu eder gönlüm
Bilirsin kim garîb bülbül gül-i humrâdan ayrılmaz

Nihâyet iştiyâk-ı rûyetin matlûb eden Mecnûn
Dolansa kûhu sahrâyı saçı Leylâ'dan ayrılmaz

Ne bilsin zâhidâ 'aşk ehlinin etvâr-ı resmin kim
Hakîkatdir kelâm 'âşıkân mu'tâddan ayrılmaz

[Türâbî] derd-mendin hâhişi Hak'tan hidâyettir
Ânınçün dîde râhat omuş der-i Mevlâ'dan ayrılmaz

(477 a)

150-VAHDETÎ

-1-

Semâ'î Vahdetî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(516 b)

Ben ol nutk-ı mu'allâyım ki geldim şekli insâna
Zuhûr için tenezzül eyledim bu hatt-ı imkâna

Hurûfa lafz-ı savt oldum ma'ânîden haber verdim
Eğerci sığmazam hergiz beyân-ı nısfı tebeyyâna

Kelâm-ı fazl-ı Yezdân'ım ki 'aynı kuvveti zâtım
Beni inkâr eden inkâr eder elfâz-ı Kur'ân'a

Tenim lâfında Sîmurg'un mekânı zâhir olmuştur
Otuz eczâlî Kur'ân'ın gelelden a'yen-i a'yâna

Tılsım-ı genc-i Mevlâ'dır eğerci cümle eşyâ
Zamîrim mazhar-ı güldür vücudum taht-ı şâhâne

Hutût-ı vechime gel bak çün hatt-ı dest-i Mevlâ'dır
Bu hattı okuyan 'ârif erişti sırr-ı yezdân'a

İnnallâh âyetin hükmün okursa [**Vahdetî**] her dem
Ânı fehm eylemez zâhid ki gelmez 'akl-ı iz'âna

(516 b)

-2-

Dîvân-ı Vahdetî

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(465 b)

Gel gönül ‘azm edelim şevkle Şâh-ı Necef’e

Gün gibi yüz sürelim dergeh-i Şâh-ı Necef’e

Sebze-zâr ü felek ü sidre vü ‘arş ü Tûbâ

Ser-fürû eylediler nahl ü giyâh-ı Necef’e

Bir yalın tîğ ile feth etti güneş gerdûnu

Mukarrin olmakla pertev-i mâh-ı Necef’e

Kûh-i Kâf ile vü Ka‘be vü Kuds ü Sînâ

Sığınur hâkdir ‘arş-ı penâh-ı Necef’e

[Vahdetî] secde eder şems ü kamer leyl ü nehâr

Hâdî-i cinn ü beşer nûr-ı İlâh-ı Necef’e

(465 b)

-3-

Dîvân-ı Vahdetî

(. .- - / . .- -/ . .- -/ . .-)

(464 b)

Baş çekip burc-ı felekden yine rûz-ı ezeli
Tutmadı hurşîd-i kemâl ezel-i lem-yezeli
Menzil edindi meğer hâne-i burc-ı hameli
Şem‘-i bahtın uyarıp eyledi rûşen zuhali
Gün gibi şu‘le verip ‘âleme ‘ilm ü ‘ameli
‘Âlemi altına alıp kamu nûr-ı zıleli
Bin güneş doğsa bulunmaz ânın aslâ bedeli
Bir nazarda edip âsûde nice gûr u meseli
Devşirip mâ-hân ü velâyetle kerâmeti ‘Alî
Hak çerâğın uyarıp eyledi izhâr velî
Mazhar-ı nûr-ı nebî mahzen-i esrâr-ı ‘Alî
Pîr-i erkân-ı tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

Nokta-i nûr-ı nebî nüsha-i Kur’ân oldur
Bâd-ı bismillâh sûre-i Rahmân oldur
Ehl-i inkâr olanın küfrüne îmân oldur
Şeb-i zulmette güneş tek meh-i tâbân oldur
Haste dil-i cânına cân derdine dermân oldur
Rûz-ı mahşerde dilâ mihr-i dırahşân oldur
Hüccet-i kâtı‘ eyle âyet-i bürhân oldur
Fukarâ ‘askerine sürûr-ı merdân oldur
Sırr- pîrân-ı ‘Acem Şâh-ı Horasân oldur
Kâbil-i kavî-i makâlât-ı ‘azîzân oldur
Mazhar-ı nûr-ı nebî mahzen-i esrâr-ı ‘Alî
Pîr-i erkân-ı tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

Zinde-i nesl-i Muhammed gevher-i şîr-i Hudâ
Hasan ile Huseyn sırrı olup Zeyne'l-'Abâ
Bâkır u Ca'fer-i Sâdık'tan olur râh-nümâ
Ceddi Hûr-ı Kâzım idi ibni 'Alî Mûsâ Rızâ
Şâh Takî ile Nakî 'Askerî rûz-ı bekâ
Mehdî-i nutk-ı beyân fazl-ı Hudâ nûr-ı Hüdâ
Ehl-i Beyt'in ocağını eyledi ey dil-i ihyâ
Şem'-i Hak'tır ki verir haşre deĝin nûr-ı ziyâ
Nûr-ı çeşm bedeli pertev-i mihr-i a'lâ
Rûm-ı Kayser eşiĝinde ânın olurdu gedâ
Mazhar-ı nûr-ı nebî mahzen-i esrâr-ı 'Alî
Pîr-i erkân-ı tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

(465 a)Kutlu baştır ki çeke 'aşkla kaş

Âna kurbân olanın yoluna bin cân ile bâş
Gün yüzün nice görür şaşalardan huffâş
Nûr-ı Hakk'ı göremezmiş nitekim 'akl-ı ma'aş
Minkirin kalbine yazılmadı mühri Bektâş
Sikke-i şâhîye lâyıık olur mu her kara taş
Münkir olma gözün aç eyleme gaflet kardâş
Fâş-ı gûyem benüvid gâfil ü gümrâh mübâş
Bu tarîka giremez bilmiş ol aslâ kallâş
Râh-ı Hak olduğuna şâhid olupdur dâĝ u tâş
Mazhar-ı nûr-ı nebî mahzen-i esrâr-ı 'Alî
Pîr-i erkân-ı tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

Evliyânın birisin bir gün olup şîre süvâr
Yılanı kamçı edip oldu ‘azm-i dîdâr
Lâzım olur ki ona karşı çıkuben Hünkâr
Bindi bir taş kayaya ol şeh-i ‘âlem-mikdâr
Emr edip dedi yürü yürüdü ol demde dîvâr
Dedi canlıyı yürütmek lîkin azdır ey yâr
Hüner oldur yürüye cansız iken bu kûh-sâr
Kâfir-i mutlak olur her kim ederse inkâr
Bunun emsâli nice kıldı kerâmet izhâr
Binde birin demeğe bende dahî yok mikdâr
Mazhar-ı nûr-ı nebî mahzen-i esrâr-ı ‘Alî
Pîr-i erkân-ı tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

Yüz bin ihlas ile on iki imamın kuluyuz
Âdeme secde eden rükn-ü kıyâmın kuluyuz
Ehl-i Beyt ile sırr-ı selâmın kuluyuz
Kemterin kemteriyiz ya’nî gulâmın kuluyuz
Rûm sâdıkları abdâl-ı makâmın kuluyuz
Hasretiz dergehine Şâh-ı İmâm’ın kuluyuz
Vech-i hâtemde olan nutk-ı kelâmın kuluyuz
Fukarâ içre dînin kavî-i peyâmın kuluyuz
Şey’en lillâh mevâlî-i ‘izâmın kuluyuz
Tâc-ı Bektâş çekip sanma ‘avâmın kuluyuz
Mazhar-ı nûr-ı nebî mahzen-i esrâr-ı ‘Alî
Pîr-i erkân-ı tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

‘Âşıkâne nefsin [**Vahdetî**] meydâna ilet
‘Aşk meydânımı gözle Şâh-1 Merdân’a ilet
Yüzünü yere sürüp Cenab-1 divâna ilet
Bâde-i ‘aşkla lâ yakıl ü mestâne ilet
İsmi Sersem ‘Alî’dir mürşid-i erkâna ilet
Nice mürşid nazarı ekme-i insâna ilet
Ya‘nî Sultân Balım’ın nakd olan câna ilet
Fukarâ hayline Ser-‘asker Sultân’a ilet
(465 b) Dergeh-i Şâh-1 Felek kadr-i melek şâna ilet
Kuş dilin fehm edici zât-1 Süleymân’a ilet
Mazhar-1 nûr-1 nebî mahzen-i esrâr-1 ‘Alî
Pîr-i erkân-1 tarîkat Hacı Bektâş-i Velî

(464 b-465 b)

-4-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/.- -/.- -/.-)

(466 b)

Ehl-i dildir ey dil dil-i Mevlâ dilini
Kande her zâğ-1 siyâh fehm ede ‘ankâ dilini

Bahr-i ‘aşkın haberini sorma dilâ nâdâna
Fehm eden Nûh Nebî’dir yevm-i dârâ dilini

Eh reh-i aşk kimin kim sırrını kıldı dü-tâ
İstivâdır bilir ey dil Zekeriyâ dilini

Vermedi feyz-i Hudâ merd-i hasîsin dileğın
Verdi cömerd âline cennet-i me’vâ dilini

(466 b)

-5-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(464 a)

Secdegâh-ı ‘aşka gel gir Mustafâ’ya secde kıl

Sâkî-i kevser ‘Aliyyü’l-Murtazâ’ya secde kıl

Şah Hasan’dır kible-i îmân-ı erkân ey ehî

Mü’min isen Şâh Huseyn-i Kerbelâ’ya secde kıl

Şâh Zeyne’l-‘Âbidîn’dir nûr-ı çeşm-i evliyâ

Ol Muhammed Bâkır-ı ehl-i safâyâ secde kıl

Şâh Takî vü bâ-Nakî’ye eyle ikrâr cânile

Ol İmâm ‘Askerî Mîr-livâ’ya secde kıl

Mehdî-i sâhib-zamândır ‘âdil-i perverd-gâr

Kâşif-i sırr-ı ezel fazl-ı Hudâ’ya secde kıl

Kîl ü kâlden kalbini pâk eyle gel ey [Ey **Vahdetî**]

Hâk-i pây-ı enbiyâ vü evliyâyâ secde kıl

(464 a)

-6-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(465 b)

Gûşuma bir sayha erdi kıssa-i Mansûr'dan

Verdi bir hâlet ki bilmem sayha-i Mansûr'dan

Kûyun içre rûyunu görsem görünür kalbime

Şol tecellîdir ki Mûsâ'ya göründü Tûr'dan

Zülf-i hattın sırrını fi'l-cümle idrâk etmeyen

Yakasın kurtarabilmez hubbun mâr u mûrdan

Ehl-i 'aşka hâke hâkister düşmek yek gelür

Pâdişâh örtündüğü sincâbla semûrdan

Nâr-ı 'aşkınla yanıp bezm-i fenâyâ [**Vahdetî**]

Şem' gibi bir elif tâcile geldi nûrdan

(465 b)

-7-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(465 b)

Sûret-i Âdem'de geldim nutk-ı Yezdân'ım bugün

Ya'nî Tevrât Zebûr İncîl-i fermânım bugün

Çarh-ı çarımdaki dürc-i burc seyrimdir benim

Şevk-i cân-ı sûzımla zâhir-i mihr-i rahşânım bugün

Kavl-i şeytân 'aynda gûş tutmam bir nefes

'İlmü'l-esmâya mazhar sırr-ı insânım bugün

Küfr-i tahkîke erelden zülf-i hatt-ı yârdan

Mihr-i ruhsârı gibi ben nûr-ı îmânım bugün

Zulmet-âbâdı münevver etmek için gün gibi

Eyleyip ref'-i mürâtib mâh-ı tâbânım bugün

Seyyid-i dü nutk-ı İlâhî fehm edelden dâima

Kahr-ı lutf ile gönül mülküne sultânım bugün

Taşırıp dil Mısır'ını cân Yûsuf'una [**Vahdetî**]

Hüsni hulk-ı ma'rifetten şâh-ı Ken'ân'ım bugün

(465 b)

-8-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(464 a)

‘İlmü’l-esmâ rumûzu ey birâder rûdadır

Mushaf-ı Hak’tır bu rû kim Hak kitâbı mûdadır

Kul hüvallâhü ehadden buldunsa ger halâs

Zâhir ü bâtında Hû’dur her ne derse Hû’dadır

Vâcib-i bi’z-zât çünkim mümkinâtın ‘aynıdır

Men ‘arefeden gâfil olma hep nazar-ı mercûdadır

Âdem ile hâtemi görmek dilersen rû-be-rû

‘Ârifâne bak ki bîst ü heşt seyyid-i dü dûdedir

Kim ki vech-i Âdem’e buldu hulusla ü vusûl

Ka’be-i tahkîke erdi eymen-i âsûdedir

Kâbe Kavseyn’in rumûzu leyletü’l-esr ile

Ol hatt u zülf-i mutarrâ ile ol ebrûdadır

(464 b) Hak Te‘âlâ gün gibi Âdem’de kılmıştır zuhûr

Dîv ü şeytânlar velâkin cümlesi uykudadır

Her ne hikmet vâr ise rûz-ı ezelden tâ ebed
Nokta-i hâkile bâd ü âteş ile sudadır

‘İlm ü fazl-ı Hak dūrūr esmâ-i gülden mâ-hasal
Andan özge her ne kim vâr söylenür bî-hûdedir

Rü’yet-i envâr-ı gaybîye vâsıl olmaktan murâd
Dilberin vechine bak kim mutlak ol göz gûdadır

Vechne karşı n’ola kurbân olursa [**Vahdetî**]
Cümle eşyânın i’âdı cânib-i med‘ûdadır

(464 a-464 b)

-9-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(466 b)

Ey ma‘âriften habersiz urduğun lafin nedir
Kendi kendi zâtını bildin mi evsâfin nedir

Per ü bâlin altına aldın mı cümle ‘âlemi
Murg-ı Sîmurg oldun ise ta ten-i Kâf’ın nedir

Tûr-ı kalbe resûl oldunsa eğer Mûsâ gibi
Ger tecellî gördün ise ya dil-i sâfin nedir

Hâkimem hem kâf u nûnun yümniyem dersin velî
Çünkü sensin göster imdi nûn ile kâfin nedir

Murtazâ'nın Zülfikâr'ı der ger
Nev-be-nev ey [**Vahdetî**] ya âna iğlâfin nedir

(466 b)

-10-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(466 a)

Vâkıf-ı esrâr olan insânı her cân anlamaz
Sûret-i ma'nâ nedir peydâ vü pinhân anlamaz
Dilberin mâhiyetini dîv ü nâdân anlamaz
Rûh-ı insân neydüğün her tab'-ı hayvân anlamaz
Ya'nî nûr-ı Ahmed'i bu cehl-i Mervân anlamaz

'Aşkla yanan bilir mihr ü muhabbet nârını
Her nefis ol nâr ile görür bu 'âlem-i vârını
Seyr eder bil her ne yüzden olur ise yârini
Münkire 'arz eyleme ânın güzel dîdârını
Hod bilirsin sûret-i Rahmân'ı şeytân anlamaz

Mebhas-i 'irfân bâb-ı noktadır yârin femi
Hak Te'âlâ anda koydu genc-i sırr-ı Meryem'i
La'l-i yâkûtunda gizlidir Süleymân hâtemi
Leblerinden bir kinâye tutarız câm u cemi
Şöyle bil bu nükteyi belki Süleymân anlamaz

(466 b)Bağladı inkâr-ı zünnarı beline ol şakî
Göz göre setr eylemek ister vücûd-ı mutlâkî
Gözlerinin nûru yoktur göremez sırr-ı Hakk'ı
Mushaf-ı ruhsârına îmân getirmiş fakî
Öldürün ol câhili kim kadr-i Kur'ân anlamaz

Ma'nîde birdir müessirle bu âsâr hem eser
'Âşık-ı ma'sûk-ı 'aşk olduğu gibidir meğer
Nûr-ı vâhid mi değil mi kevkeb ü şems ü kamer
Çeşm-i nâ-bînâ velî bir zerre görmez nûr-ı fer
Nûrsuz kalsın o göz kim vech-i insân anlamaz

Râzını ketm eyle nutka açma gel aslâ dehen
'Ârif isen ey gönül gûş eyle senden bir sühen
'Ayn-ı vâhiddir eğerçi fi'l-hakîka cân ü ten
Nefes-i demden bir haber verme velî nâdâna sen
Nefs-i hikmet yolunu dîv ü beyâbân anlamaz

Râz-ı 'aşkı ben nice tesvîd ü tahrîr edeyim
Nûr-ı pâki ya nice a'mâyâ tenvîr edeyim
Âfitâbı ya nice huffâşa ta'yîn edeyim
Hâk-i hattın dilberin ben gece tefsîr edeyim
[Vahdetî] her birini te'vîl-i Kur'ân anlamaz

(466 a-466 b)

-11-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(466 b)

Biz şarâb-ı ‘aşkın ile kânagelmişlerdeniz
Bâş u cân terkin edip meydâna gelmişlerdeniz
Âteş-i sûzân-ı şevke yâna gelmişlerdeniz
Secde-i hâkdir cânâna gelmişlerdeniz
Dermendiz ‘âşıkız dermâna gelmişlerdeniz

(467 a)Hem-dem-i yâr-i musâhib olmazuz nâdân ile

Mûnisiz insâna, yoktur bûnumuz şeytân ile
Girmişiz fakr u fenâyâ terk-i bâş ü cân ile
Çün müyesser oldu vuslat ol gül-i handân ile
Bülbül-i gûya gibi efsâne gelmişlerdeniz

Hubb-ı dünyâdan geçip fakr ile kıldık ihtiyâr
Mülk-i fakrın şâhıyız ya‘nî esîr-i ‘aşk-ı yâr
Olmuşuz merd-i kalender kılmışız terk-i diyâr
Bahr-i dilde gevher-i maksûdu kıldık der-kenâr
Gitti firkat vusla-ı cânâna gelmişlerdeniz

Salik-i râh-ı hakikat olanın yoldaşınız
‘Ârifiz ‘âriflerin yoldaşı hem kardaşınız
Lâubâlî rind ü ıyâr ü cihân kallâşınız
Sanma ‘ârif kim ma‘ârif bezmi içre nâşîyiz⁸³
Ma‘rifet câmnı içip mestâne çekmişlerdeniz

[**Vahdetî**] rûz-ı ezelden ‘aşk olupdur pîrimiz
Ol sebebdan tekke-i fakr u fenâdır yerimiz
‘Addolur nev‘-i beşerden gerçi kim tasvîrimiz
‘Âb u kilden sanma ey zâhid bizim tahmîrimiz
Nûr-ı Hak’tan sûret-i insân gelmişlerdeniz

(466 b-467 a)

-12-

Dîvân-ı Vahdetî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(466 a)

Sâbir-i derdullâhız kim müdâvâ bilmeyiz
Kâşif-i esrâr-ı tenzîliz mudârâ bilmeyiz

Hakk’ı inkâr eyleyen eylese la‘net sad hezâr
Menzil-i ikrâra erdik zâhidâ illâ bilmeyiz

⁸³ Nakşî ma‘nâsınadır

Seyr-i fillâh eyleyip bulduk mekân-ı lâ-mekân
Mebde'-i mî'âda erdik lâ vü illâ bilmeyiz

İbn-i vakt olduk eriştik cennetü'l-insâna biz
Ehl-i dîdârız gam-efrûz-ı ferdâ bilmeyiz

Bekleriz kûy-ı ma'nâyı semâ olunca mufassal
Sana cennet zâhid, biz gayrı me'vâ bilmeyiz

Seyyid-i dü nutk-ı Hudâ'nın mazhar-ı tâmı biziz
'ilmü'l-esmâ' bildik özge esmâ bilmeyiz

Terk-i kıl ü kâl edip tahkîke verdik gönlümüz
Hâsılı kizb ü riyâ ile kinâyâ bilmeyiz

'Ulvî vü süflî Hakk'ın zâtına nisbet bir dürür
Ânın için kimseyi 'âlemde ednâ bilmeyiz

Cümle mevcûdât-ı Hakk'ın çün sıfâtıdır yakîn
Bizden özge göreni billâhi bînâ bilmeyiz

Dânişgede zâhidin gerçi sikâmet âşikâr
İstikâmet 'arz edip ednâ vü a'lâ bilmeyiz

Öyle mest olduk şarâb-ı lâ-yezâlîden bugün
Kahr u lutf u nîk ü bed bend ü kin aslâ bilmeyiz

Kâşif-i esrâr zülf-i hatt-ı mahbûbuz ‘ayân
‘İlmü’l-esmâdan özge hatt-ı esmâ bilmeyiz

Fazl-ı Yezdân’ın kulu kurbânıyız biz [**Vahdetî**]
İki ‘âlem içre andan gayrı Mevlâ bilmeyiz

(466 a)

151- VÂSIF

-1-

Dîvân-ı Vâsıf

(. . - - / . . - - / . . - - / . . -)

(463 a)

Yâr edip Hak bana bir rehber-i dil-âgâhı
Bende-i halka benus etti dil-i gümrâhı
Cân u dilden bu yola oldum ânınla râhı
‘Âbid-i fâsıka Mevlâ’nın açık dergâhı
Beni de böyle kabûl etti erenler şâhı

(463 b) Ne şekil ağlamayam inlemeyem etmeyem âh

Bilirim kimsede yok bende olan cürm ü günâh
Sanırım ‘alem eder dahl-i ta’n vâh bana vâh
Görüp âlûde beni etme hakâretle nigâh
Beni de böyle kabûl etti erenler şâhı

Derdi olan olur elbette tabîbe muhtâc
Haste diller verir eczâ-yı etibbâ-yı ‘ilâc
Derdime derdim olur olur ise yine ‘ilâc
Derd-i ‘aşkıım yine lâzım bana bu hırka bu tâc
Beni de böyle kabûl etti erenler şâhı

Ola müdâm ki erenler kapusı cilvegehim
Bâb-ı Mevlâ'ya çıkar doğru şâhim rehim
Doğrudur Hakk'a özüm değme geç olsun külâhım
Urma urma yüzüme kesret-i cürm-i günehim
Beni de böyle kabûl etti erenler şâhı

Eyleyip mahz-ı kerem bende-i bîçâresine
Feyz-i himmetle meded kıldı bu âvâresine
Rahmet-i şefkat-i lutf ederdı dilin yâresine
Bakmayıp hâsılı [Vâsıf] yüzümün kâresine
Beni de böyle kabûl etti erenler şâhı

(463 a-463 b)

-2-

Dîvân-ı Vâsıf

(. .- - / . .- - / . .- - / . .-)

(463 b)

Kim olur zor ile maksûdına reh-yâb-ı zafer
Gelür elbette zuhûra ne ise hükm ü kader
Hakk'a tefvîz-i umûr et ne elem çek ne keder
Kıl sözüm 'arif isen gûş-ı kabûlile gevher
Mihneti kendüye zevk etmededir 'âlemde hüner
Gam-şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

Reh-i ‘irfân hakîkatte budur edeb-i usûl
Matlabı terk eylemedir menzil-i maksûda vusûl
Ne iliş kâma ne ol kat‘-ı ümîd ile melûl
Yâr ise başına ‘aklın sözümlü eyle kabûl
Mihneti kendüye zevk etmededir ‘âlemde hüner
Gam-şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

Zâhir-i hâle bakıp etme dahl bir ferdi
Çekilir çile değil çile-i sırr u merdi
Kendi hâlince olur her kişinin bir derdi
Tükenir mi feleğin mihnet-i germ ü serdi
Mihneti kendüye zevk etmededir ‘âlemde hüner
Gam-şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

(464 a)Seni vâsıl edemez şehr-i murâda bu gidiş
Meclis-i ‘aşk u muhabbette edeb öğren alış
Ko bu bîgâneliği mürşid-i râh ile biliş
Yardan hâtır-ı ehl-i dil şekvâ değil alış
Mihneti kendüye zevk etmededir ‘âlemde hüner
Gam-şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

Bezmân-ı nefha-i ney-i nâleme nisbet ne idi
Nâliş-i mihr-i muhabbet ile yağım eridi
Zevki fehm eylememek gamdan o demlerde idi
Kime gamdan bunalıp derdimi yandımsa dedi
Mihneti kendüye zevk etmededir ‘âlemde hüner
Gam-şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

Dinleme birbirini nâsın ‘abestir faslı
Kalmasın jeng-i nedâmetle derûnun paslı
Elemin ‘an-asl-ı ‘âlemde emeldir aslı
[Vâsıfâ] zevkine bak bu gamın aslı faslı
Mihneti kendüye zevk etmededir ‘âlemde hüner
Gam-şâdî-i felek böyle gelür böyle gider

(463 b-464 a)

152- VELÎ BABA

Koşma Velî Baba

(540 a)

Kınamayın ‘aklım yitirdikçe ‘âşık
Ma‘şûkunu deli eyler imiş
Mâh-tâb-ı gözlerin âteş közü yakar
Bu bendeyi kül’eyler imiş

Hûblar göçü uğradı da yol etti
Kimse bilmez elif kaddim dal etti
Çeşm-i mestâne dîdelerim kan etti
Beğenir bir güzel gül eyler imiş

Sular gibi akıp akıp durulan
Meğer ‘aşk atına binmez yorulan
Yûsuf gibi Züleyhâ’sına sarılan
Satar kendi özün kul eyler imiş

[Veli]’m eydür yâre kullar olurum
Yâr el katmazsa bu dertten ölürüm
Çektiğim çileyi senden bilirim
Neylerse Âdem’e fi’l eyler imiş

(540 a)

153- VÎRÂNÎ

-1-

Semâ'î Vîrânî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(516 b)

Cemâlin nakşını her dem temâşâ eylerim cânâ

Ânınla cân u dil levhin musaffâ eylerim cânâ

Kesiptir çün gönül meylin cihânın cümle vârandan

Hemân vasl u visâlinle tesellî eylerim cânâ

Dilimde Yâ Hû Yâ Men Hû müdâmî ismi Bismillâh

Ki 'ayn ü lâm ü bâ ismin müsemâmâ eylerim cânâ

'Alî evlâdıyla mutlak seffîl-i hâk-i pâyim ben

Dahî her dem muhabbette tevellâ eylerim cânâ

Seversen âl ü evlâdın gulâmın cân ile dilden

Velâkin âl-i merdâne teberrâ eylerim cânâ

Bugün meydân-ı 'aşk içre 'Alî diyenlerin bî-şekk

Yüzüm râh-ı gubârında mülemma' eylerim cânâ

Benim sermest-i lâ-ya'kul 'Alî yolunda ol rûhum

Diler ise ne gam gussa semi'nâ eylerim cânâ

Şükür şehâ yine ânın cemâl-i ‘aşk u mihriyle
Gönül âyinesin her dem mücellâ eylerim cânâ

[Vîrânî] kamu şeyde dahî emvât ile hayda
Kadîm-i zât-ı yektâ bî-tecellâ eylerim cânâ

(516 b)

-2-

Dîvân-ı Vîrânî

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(462 a)

Ey perî vech-i rûyunda gizli sultân olmasa
Secdegâh olmazdı hüsnün sende Sübhân olmasa

Kimse maksûd etmez idi görmeye dîdârını
İki zülfün arasında râh-ı cinân olmasa

Yanmaz oldu ‘aşk oduna ‘âşık-ı bî-çâreler
Sûretin levhinde cânâ hûr-ı gılmân olmasa

Vermez idi ‘aşk yolunda hiç kimesne bâşını
Gül yüzünde cümle eşyâ mest ü hayrân olmasa

Cânını kurbân etmez idi ins ü cinn ü hâss u ‘âm
Hak cemâlin safhasında belki pinhân olmasa

Bilmez idi bir kimesne derdinin tîmârını
Leblerin ihsân edip derdine dermân olmasa

‘İlmü’l-esmâ rumuzun kimdir ânı fehm ede
Defter-i garaz-ı hidâyet nutk-ı ‘irfân olmasa

Hilkat-i Âdem’de ‘ilm-i min ledünni bilmeye
Mümkün olmazdı [Vîrânî] fazl-ı Yezdân olmasa

(462 a)

-3-

Semâ’î Vîrânî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(515 b)

Cevâbım gûş-ı cân eyle işit ey tâli‘-i mes‘ûd
Yüzün harfinden açıldı cihânda her ne vâr mevcûd
Eğer serçe değilsen sen bu ‘ankâ lokmasın gel yut
Hüve’l-evvel hüve’l-âhir yüzünde kible-i ma‘bûd
Bu ma‘nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed Muhammed
Cihâna gelmeden maksad hemân dîdâr imiş maksûd

Nazar kıl câvidân içre ne te’vîl eyledi Yezdân
Vücûd-ı vech-i Âdem’e ne ma‘nâ eyledi ihsân
Şükr-i Hakk’a kibildirdi nedir desem nedir
Sevâdd-ı a‘zâmın sırrın rumûzun eyledi âsân
Bu ma‘nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed Muhammed
Cihâna gelmeden maksad hemân dîdâr imiş maksûd

Nice âyet Hudâ'dan çün inipdür ey ahî burca
Muvâfık bunca âyâta dedi Ahmed dahî burca
Göründü zâhir ü bâtın ü ma'nâ dahî burca
'Aceb niçün sücûd etmez bu sâbitle fakrı burca
Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed Muhammed
Cihâna gelmeden maksad hemân dîdâr imiş maksûd

Tılsımı kerrattadır yüzünde yazılan defter
Ânın nûrundan olmuştur serâpâ dü cihân enver
Ta'âlallâh zehî kudret zehî ma'nâ zehî dilber
Düşen sevdâ-yı dîdâra cihânın darlığın neyler
Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed Muhammed
Cihâna gelmeden maksad hemân dîdâr imiş maksûd

Ne mâl-i mansıb-ı dünyâ ne mülk ne 'iyâl ister
Ne hûr-ı 'izzet ne hûr-ı ziyet ne bir gayrı hayâl ister
Ne cennetten diler şâdlık ne dûzahdan melâl ister
Geçin kim rûz-ı mahşerde zamîri vasl-ı âl ister
Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed Muhammed
Cihâna gelmeden maksad hemân dîdâr imiş maksûd

(516 a) Gel ey 'âşık eğer 'aşkın yüzünde var ise zerre
Cemâl-i 'aşk-ı dîdârın seninle yâr ise zerre
Ko elden gayrı sevdâyı gözün bîdâr ise zerre
Sa'âdet ol kulundur ki ümîd-i dîdâr ise zerre
Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed Muhammed
Cihâna gelmeden maksad hemân dîdâr imiş maksûd

[Vîrânî]'nin ezel-i evveli bu idi 'ahd ü ikrârı
Hemân bir lokma bir hırka ola bu dünyâda vâri
Budur bu ehl-i 'isyânın ümîd ü isteği kârı
İki 'âlemde maksûdu 'Alî' nin âl-i dîdârı
Bu ma'nâyı hadîsinde buyurdu Ahmed Muhammed
Cihâna gelmeden maksad hemân dîdâr imiş maksûd
(515 b-516 a)

-4-

Semâ'î Vîrânî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(516 a)

Muhabbettir âyâ sâdık beyân-ı bîd-ı bismillâh
Muhabbettir ki feth oldu ser-â-ser bâb-ı 'ilmullâh

Muhabbet kenz-i mahfidir gönül mülkünde pinhândır
Muhabbet bilmeyen bilmez nedir bu küntü kenzullah

Muhabbet câmi'-i cemdir fenâ vü fakr mülkünde
Muhabbet nûş eden bildi nedir âb-ı hayâtullâh

Muhabbet câmesin giy kim gider kibr ü hased senden
Muhabbetle 'ayân oldu sıfât-ı hatt-ı zâtullâh

Muhabbet sanma sen ânı kopar şehvet safâsından
Muhabbet ol dürür 'aşk-ı tecellî râh-ı Hakkullâh

Muhabbet râhına hergiz kadem basmak revâ olmaz

Muhabbetten hidâyettir hidâyet ol veliyyullâh

Muhabbetle [Vîrânî] abdâl gönül mülkünde bir şâhdır

Koyupdur dem-be-dem söyler muhabbet dilde zikrullâh

(516 a)

-5-

Dîvân-ı Vîrânî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(461 b)

Bülbülüm gülşen benimdir hâra minnet kalmadı

Yâr ile yâr olmuşam ağyâra minnet kalmadı

Ben belâ bendim belime bağlayaldan ey sanem

Lâdan aldım bendimi zünnâra minnet kalmadı

Girmişem pâzâr-ı ‘aşka olmuşam mir’ât-i ‘aşk

Gördüm ânda şâdımı pâzâra minnet kalmadı

Burc-ı mağribden güneş doğdu kaçan dil mülküne

Cümle yıldız mahv olup seyyâra minnet kalmadı

Tâ görelden nakş içinde nakş eden nakkâşî ben

Seyr için ol nakş olan dîvâra minnet kalmadı

Çeşm-i ‘ibret cân u dilden feth olaldan zâhidâ
Ten gözüyle seyr eden bî-dâra minnet kalmadı

Handâne cân ile ol dem ki ikrâr eyledim
Her hayâsız bî-hüner inkâra minnet kalmadı

Bu cihânın kesretinden el çekildi ey fakîh
Sikke rû-yı zeri dînâra minnet kalmadı

Bu [Vîrânî] fahr olaldan âl-i Haydar ‘aşkına
Fârîğ oldu cümleden her kâra minnet kalmadı

(461 b)

-6-

Dîvân-ı Vîrânî Sultân

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(462 a)

Derdimin dermânı sensin lâ fetâ illâ ‘Alî
‘Ömrümün bîmârı sensin sensin lâ fetâ illâ ‘Alî

Düşmüşem elden ayağa pâydâr olmaz vücûd
Zahmımın tîmârı sensin lâ fetâ illâ ‘Alî

Geceler tâ subh olunca zâr u efgân eylerim
‘Âşıkın bida sensin lâ fetâ illâ ‘Alî

Dâimâ kıldım nazar ol nakşa kim nakş eyledin
‘Âşıkın dîdârı sensin lâ fetâ illâ ‘Alî

Şeş cihâtı çâr ‘unsurdan mürekkeb bir kalem
Cümlenin ‘ıyâzı sensin lâ fetâ illâ ‘Alî

Lâ şerîk velâ nazir zerrece hiç misli yok
Dünyânın diyârı sensin lâ fetâ illâ ‘Alî

Çün beşerden geldi doğdu bu [**Virânî**] ânedin
Döndüren devrânı sensin lâ fetâ illâ ‘Alî

(462 a)

-7-

Dîvân-ı Vîrânî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(461 b)

Hamdülillâh tâ ezelden Mustafâ’ya bendeyiz
Handân-ı Şâh-ı ‘Aliyyü’l-Murtazâ’ya bendeyiz

Bizde yoktur mühr-i dünyâ el yuduk bu cîfeden
Şâh Hasan ü Şâh Şehîd-i Kerbelâ’ya bendeyiz

Cân ü bâş kalmazuz Şâh Zeyne’l-‘Abâ’nın ‘aşkına
Hak Muhammed Bâkırî Hakk-ı rehnümâyâ bendeyiz

Sûretinden bu cihânın geçtik abdâl olmuşuz
Ca'fer ü Kâzım 'Alî Mûsâ Rızâ'ya bendeyiz

Hem Takî vü bâ-Nakî'dir dînimiz îmânımız
'Askerî Mehdî-i sâhib-livâya bendeyiz

Terk-i tecrîd-i fenâ iklîmin sultânıyız
Çâr-deh-i ma'sûm-ı pâk Âl-i 'Abâ'ya bendeyiz

Bu [Vîrânî] Abdâl 'Alî'nin bir kemîne kemteri
Âsitân-ı 'izzetinde hâk-i pâye bendeyiz

(461 b)

-8-

Dîvân-ı Vîrânî Sultân

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(461 b)

Çün bana rûz-ı ezelde sundular peymân-ı 'aşk
Ol sebepten olmuşam ben mest ile hayrân-ı 'aşk

Her kime kim feyz-i ilhâm-ı İlâhî ermedi
Hiç âna te'sîr eder mi dîn ile îmân-ı 'aşk

Bu tarîkat âteşine yanmayan pervâne veş
Perverîş olmaz ne bulsun kim nedir erkân-ı 'aşk

Bir çöpe saymaz cihânın vârnı ser-tâ-kadem
Her kime mihmân olupdur zerrece ‘irfân-ı ‘aşk

‘Aşk ile hem-dem olaldan bu [Vîrânî] hâk-i pây
Âna mir’ât-i Hak oldu sûret-i insân-ı ‘aşk

(461 b)

-9-

Kalenderî Vîrânî

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(530 a)

El-minnetullâh ki bugün câna eriştim

Şükrâna verip cânımı cânâna eriştim

Ya‘kûb gibi ağlamağım sâkin olupdur

Mısr’ıma kaçan Yûsuf-ı Ken‘ân’a eriştim

Bir derde düşüp ister idim derdime dermân

Ol istek ile hikmet-i Lokmân’a eriştim

Bir zerre idim gözler idim şu‘le-i şemsi

Bir katre idim sa‘y ile ‘ummâna eriştim

Bir nokta idim çekti beni hâme-i kudret

Heft âyet olup ma‘nî-i Kur‘ân’a eriştim

(530 b) Bir teşne idim ister idim sâkî-i bâkî
Zulmetde gördün çeşme-i hayvâna eriştim

Bir ‘âşık idim ma‘ŝûkumun vaslın umardım
Elverdi vize Âl-i ‘Alî câna eriştim

Bir bende idim bilmez idim kimdir o sultân
Bildirdi özün lutf ile ihsâna eriştim

Bir ism-i [Vîrân] koydu bana pîr-i tarîkat
Merd-i mülk edip ben dahî merdâna eriştim

(530 a-530 b)

-10-

Semâ‘î Vîrânî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(515 a)

Vücûdum şehrine erdim o şehri pür-safâ gördüm
Hakîkat ‘ilmine erdim ‘aceb nûr-i Hudâ gördüm

şerî‘at ŝartını bildim tarîkat ehline geldim
Hakîkat bahrine daldım ‘Alîyyü’l-Murtazâ gördüm

Hakîkat ‘ilminin sırrın ne bilsün her tahâretsiz
Bu sırra ermeyen münkir ânın katlin revâ gördüm

(515 b) Vücûdum şehrine girdim eriştim gevher-i kâna
Ser-â-ser gönlümün şehrin bilen nûr-ı Hudâ gördüm

Elestü bi-Rabbiküm sırrı dehânımdan ‘ayân oldu
Gözün vettîni vezzeýtûn yüzün şems-i duhâ gördüm

Gönül şehrinde ol dilber benim Rûhü’l-Emîn’imdir
Yüzün seb‘u’lmesânîdir yedi hat istivâ gördüm

Kamu eşyâ vücûdunda sen ol Settâr-ı ‘âlemsin
Cemalin âsitânında [Vîrânî]’yi gedâ gördüm

(515 a-515 b)

-11-

Semâ’î Vîrânî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(516 a)

Gel ey ma‘bûd maksûdum seninle ‘ahd ü amân olsun
Yoluna cân ile baş verem nigâr-ı tercümân olsun

Cemâlin gülşenin göster buyun bülbül-i şeydâya
Demâdem medh edip hüsnün işim âh ü figân olsun

Bu sahn-ı dâr-ı dünyâda ümîdim dil-rübâsından
Muhît-i bahr-i ‘aşkında mekânım lâ-mekân olsun

Meded ey gevher-i yektâ mürüvvet kânısın şeksiz
Bû olmuş cismime ‘aşkın dilerse cân-ı cân olsun

Huzûr-ı âsitânında gulâm-ı bir siyâh rûyum
Yüzüm şeb rengine kalmasa bi-hakkın ‘aşıkân olsun

Kerem kıl yâ veliyyullâh yolunda bir avuç hâkim
Bu hâkin zerre miktârın kabul kıl câvidân olsun

[Virânî] abdâl fakîrindir terahhum eylemek senden
Kerîmâ rahmetin çoktur bi-hakkın handân olsun

(516 a)

-12-

Dîvân-ı Vîrânî Sultân

(-.- -/-. -/-. -/-. -)

(462 b)

Zâhir oldu çün bize dîdâr-ı vahdet âşikâr
Hatt-ı zâtında yazılmış gördük ânı satr-ı çâr
Zeyn-i mürekkeb, zeyn-i kalem, zeyn-i kâtib perverd-gâr
Zeyn-i kelâm vahy-i münzel nâm-ı Haydar yâdigâr
Oku bu nutku dilersen olmaya şeklin humâr
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfikâr

Kün kelâmı çünkü rûşen oldu ‘aleme
Feth-i nusret eyledi hem ins ü cinni Âdem’e
Hem Süleymân Nebî yazmıştı mühr ü hâteme
Hem bu esmâ ile Îsâ düştü batn-ı Meryem’e
Bu cevâbı şâfiye zinhâr zinhâr lâ deme
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfû illâ Zülfikâr

(463 a)Levh-i mahfûzu kaçan gördü Muhammed Mustafâ
Ders-i satr gördü yazılmış âyet-i Hudâ
Biri sebz, biri sürh, biri ak, biri kara
Cân ile dilden okuyup dedi kim Yâ Murtazâ
Evvel ü âhirde sende zâhir oldu dü serâ
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfû illâ Zülfikâr

İşbu ders-i satrın içinde ders-i kelâm geldi nihân
Ders-i kelâm on iki nokta konulmuş hem ‘ayân
Her birisi bir kitâbın ‘ilmini kılur beyân
Lâ fetâ şehrinde gel gör on iki nokta hemân
Bil ‘Alî’nin âlini kalmaz derûnunda gümân
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfû illâ Zülfikâr

Şâh Hasan Şah Huseyn’in nûrudur bu şems ü mâh
Dün gün eyler tecellî anla gel kimdir İlâh
‘Âbid ü Bâkır’dır mü’minlere pest ü penâh
Ger dilersen olmayasın dü ‘âlemde rû-siyâh
Dedim işte tut kulağın sana bir doğru râh
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfû illâ Zülfikâr

Ca‘fer-i Kâzım Rızâ’dan isteyen îmân u dîn
Kat‘ eder fânî cihândan maksadın ol yakîn
Hem Takî vü bâ-Nakî’dir ‘Askerî rûh’ul emîn
Mehdî oldu hüccet-i kayyûm imâmü’l-müttakîn
Oku bu ismi dilersen olası ehl-i yemîn
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfikâr

Ey **Vîrânî** çardeh-i ma‘sum düvâzdeh hem imâm
Emr ile buldu ‘âlem-i serîr böyle nizâm
Kes ümîdin dünyenin kat‘ et sevdâsını tamâm
Olmayasın en sonunda peşîmân sen ey hümâm
Sad selâm olsun ‘Alî’nin âline vü sad selâm
Lâ fetâ illâ ‘Alî lâ seyfü illâ Zülfikâr

(462 b-463 a)

-13-

Dîvân-ı Vîrânî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(462 a)

Küntü kenzin râzını dîvâneler fehm ettiler
Sırr-ı ‘aşkın gencini vîrâneler fehm ettiler

Yâ ‘Alî hergiz senin zâtın kaçan idrâk eder
Şem‘-i ruhsârın şehâ pervâneler fehm ettiler

Her hayâsız Âdemî tevhîd meyın nûş eylemez
Cür‘a-i câm u cemin mestâneleler fehm ettiler

Sâfî ol ey dil-i sâfın râzın deme bîgâneye
Bir sadele-hâhı olduğun dür-dâneleler fehm ettiler

Dünyâdan el çektiler sâdık olan abdâllar
Bu tecerrüd ‘âlemin şâhâneleler fehm ettiler

Pür-necisdir dedi Ahmed mâl-i mülkün cem‘ine
İt gibi poh yemeğe nefâneleler fehm ettiler

Dünyânın sevdâsını hem şehvetin lezzâtını
Râh-ı Hak’ta baş çeken bîgâneleler fehm ettiler

Evvel nedir, âhir nedir, bâtın nedir, zâhir nedir
Hak ile bâtıl nedir hakkâneleler fehm ettiler

(462 a)

-14-

Semâ‘î Vîrânî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(515 a)

Bihamdillâh senâ-gûyem elimde defterim vardır
Dilimde lâ-fetâ illâ ‘Alîyyü’l-ekberim vardır

Fenâ-i fahr-i fillâhım ferâgat râhına girdim
Şükr ü minnet ‘Alî gibi önümde rehberim vardır

Bugün mest ü harâbâtım elimde cür‘a-i sâkî
İçip nûş eylerim ânı ‘Alî’den kevserim vardır

Ne gam gussa havâricden velî zerrece havfim yok
İki ‘âlemde billâh benim bir Haydar’ım vardır

Hasan Şâh’ım Huseyn gibi İmâm ‘Âbidîn-i Bâkır
‘Akâid ‘ilmine hâdî hakîkat Ca‘fer’im vardır

İmâm Kâzım Rızâ’dandır Takî dînim Nakî şâhım
Tamâmen elli bin Nâcî güzîde ‘Asker’im vardır

Muhammed Mehdî’nin cânâ yolunda hâk-sâr oldum
Mahz-ı cânâ minnettir gönülde isteğim vardır

Yezîdler hep helâk oldu ‘âşıklar ‘aşk-ı pâk oldu
Bu cismim cümle hâk oldu içimde gevherim vardır

[Virânî]’yim benim cânım fedâdır âl ü evlâda
Münâfık boynun urmağa elimde hançerim vardır

(515 a)

-15-

Dîvân-ı Vîrânî Sultân

(-.- -/-.- -/-.- -/-.-)

(462 b)

Zâhid-i hod-bîni gör Allâh'ı bilmez kandedir

Cennetü'l-me'vâyı ister yolu bilmez kandedir

Ermeyen savm-ı salâtın remzinin ahvâline

Bu peresten üzre Beytullâh'ı bilmez kandedir

Dalmayan kendi vücûdun 'ilmine ğavvâs tek

Bunca ni'met-i nakş-ı 'ilmullâhı bilmez kandedir

Sûret-i Âdem'de Hakk'ı görmeyenler âşikâr

Kalmadı zulmet içre zâtullâhı bilmez kandedir

Men 'arefle cismini her kim ki bünyâd etmedi

'Âlem-i ma'nâda 'arşullâhı bilmez kandedir

Levh-i Mahfûz'un tılsımın her kim ki te'vîl eylemez

Âdem'in vechinde vechullâhı bilmez kandedir

İçmeyen Hızr elinden çeşme-i Âb u hayvân

[Ey **Vîrânî**] işte fazlullâhı bilmez kandedir

(462 b)

-16-

Dîvân-ı Vîrânî Sultân

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(462 b)

Dünyâyâ gelmekten ey cân cânâna yetmektir garaz

Ten hicâbın ref` edip cânâna yetmektir garaz

Râh-ı evlâd-ı ‘Alî’de cümle fânîden geçip

Cân ü diller sarf edip Merdân’a yetmektir garaz

Süflîyi ‘ulvîye tebdîl eylektir ey fakîh

Men ‘arefe sırrını bilip Rahmân’a yetmektir garaz

Dünyâda Ya‘kûb gibi çok ağlamaktan ma‘nâ bu

Mısır içinde Yûsuf-ı hûbâna yetmektir garaz

‘Aşk içinde derd-i mihnet çekmekten Eyyûb gibi

‘Âkıbet himmet bulup dermâna yetmektir garaz

Zerre zerre bahş olup hurşîde ermekten murâd

Katre katre damlayan ‘ummâna yetmektir garaz

‘İlm-i tahkîke erip Hakk’ı muhakkak görmeden

‘Âlem-i ma‘nîde uş insâna yetmektir garaz

Fahr evinde bir nefsile tâc hem post giymeden
İsteyip bir sâhib-i erkâna yetmektir garaz

Ey **Vîrânî** bu me'ânî sözlerinden 'âkıbet
Tayyib ü tâhir olup Sübhân'a yetmektir garaz

(462 b)

-17-

Dîvân-ı Vîrânî Sultân

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(461 a)

Hamdülillâh biz Muhammed'den okuduk defteri
Nokta nokta harf be harf bildik rumûz-ı Haydar'ı

Şâh Hasan Şâh-ı şehîd-i Kerbelâ meydânını
Severiz cân u gönülden 'Âbidîn ü Bâkır'ı

Uymazam bir dem Yezîd'in kavline vü fi'line
Mezhebim Hak'tır hakikat Ca'ferî'yem Ca'ferî

Ben İmâm Kâzım'ın râhında kurbân olmuşam
Şâh 'Alî Mûsâ Rızâ destinden içtim kevseri

Hem Muhammed'dir Takî tâcım sermede âşikâr
Gün gibi verdi ziyâ zâhir olupdur enveri

‘Âlem-i vahdet-i câvidânı bil Nakî’dir vâ‘izâ
Bir nazar kıl vechim üzre hatt-ı şâh-ı ‘Askerî

Mehdî-i sâhib-zamândır‘asl u fer‘i mü’minât
Huccetü’l-kayyûm odur olduk ânın çâkeri

Dünyâdan el çekmişiz hem de ferâgat olmuşuz
Ne hesâb ne ‘azâb gör ve ne yevm-i mahşeri

Hâkipâ-yi Haydar’ım ismim [**Vîrânî**]’dir benim
Olmuşam ben cânla uş Kanberî’nin Kanber’i

(461 a)

154- YEMÎNÎ

Kalenderî Yemînî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(530 b)

Dillerde kimin haber eyle kim yâdı ‘Alî’dir

Der-i rûz-ı haşr ânların imdâdı ‘Alî’dir

Var mı görecek dîde-i dünyâ ile ayâ

Cibrîl-i Emîn’in dahî üstâdı ‘Alî’dir

On iki imâmın bendesi ol hûlûs-ı mahlûs

Makbûl-i Hudâ’dır bular evlâdı ‘Alî’dir

Sevdiği ile haşr eyler ise Âdem’i Mevlâ

Ey hâce sevdiğimin adı ‘Alî’dir

Gam çekmesin her dilde kim her demde [Yemînî]

Hem zikri Muhammed ‘Alî hem tâdı ‘Alî’dir

(530 b)

155- YESÂRÎ BABA

-1-

Semâ'î Yesârî Baba(Didinli)

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(518 a)

Gel ey sâkî yetiştir teşneyem câm-ı musaffâyı
Musaffâ la'lin ey şûh kandırır bezm-i muhibbâyı

Muhibbâ bezmine ârâm eden vardır teveccühle
Teveccühle gören 'ayne'l-yakîn kurb-ı senîhâyı

Mesîhâ ibni Meryem mürdeyi zinde edip cânâ
Edip cânâ o dem hayrette koydu kavm-i a'dâyı

'Adüvlerden değildir bir nefis hâlî gözüm nûru
Gözüm nûru tevellâ eyle dilden dil-firîbânı

Firîbâyı ferâmûş eyler ol yâri ba'îd etmez
Ba'îd etmez [Yesârî] dilden ol mahbûb-ı Mevlâ'yı

(518 a)

-2-

Dîvân-ı Yesârî Baba

(-.- -/-.- -/-.- -/-.- -)

(469 a)

Melce’-i ‘âlem Muhammed Mustafâ’dır sevdiğim

Lahmın lahmı ‘Aliyyü’l-Murtazâ’dır sevdiğim

Hadîce hayrû’n-nisâ Fâtıma fâhrû’n-nisâ

Hem Hasan-ı mihrim Huseyn-i Kerbelâ’dır sevdiğim

Seyyid-i Zeyne’l-‘Abâ cânım Muhammed Bâkır’a

Mezhebim Ca‘fer-i imâm-ı pîşvâdır sevdiğim

Raks edip şol sîne-i gönlümde îmânım gibi

Mûsâ-i Kâzım ‘Alî Mûsâ Er-Rızâ’dır sevdiğim

Cânın cân pâresi râhında kurbân olduğum

Şâh Takî vü bâ-Nakî nûr-ı Hudâ’dır sevdiğim

‘Askerî’nin ‘askeri çâkerînin çâkeri

Mehdî-i sâhib-zamân sâhib-livâdır sevdiğim

[Ey **Yesârî**] on iki şehzâdenin meddâhıyım

Hazreti Hakk’ın habîbi kibriyâdır sevdiğim

(469 a)

-3-

Kalenderî Yesârî

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(530 b)

Aldı der-i dergâhına ol yâr kereminden

Bin türlü vefâ eyledi ol yâr kereminden

Meydân-ı hakîkatte ‘azîm bâde-i ‘aşkı

Sundu bize ol sâkî-i ebrâr kereminden

Mahrûm komaz ol kân-ı şefâ‘attir efendim

Mahbûb-ı Hudâ Ahmed Muhtâr kereminden

On iki imam çâr-deh-i ma‘sûm katârından

Dûr eylemez ol Haydar-ı Kerrâr kereminden

Hallâk-ı cihân dünyeye vü ‘ukbâda [**Yesârî**]

Sabr ile eder vâsıl dîdâr kereminden

(530 b)

-4-

Kalenderî Yesârî Baba

(- - . / . - - . / . - - . / . - -)

(530 b)

Hurşîd-i Muhammed feleğın mâhı ‘Alî’dir

Herkes eremez sırrına âgâhı ‘Alî’dir

Sâbit kadem ol ikrârına pîr-i tarîkın

Sehv eyleme kim Hakk’a giden râhı ‘Alî’dir

Ey dil bulayım dersin eğer Nûh-ı necâtı

Eşiğine sür yüzünü dergâhı ‘Alî’dir

Yok cümle halâyıktan ânın sırrına mahrem

Cumhur erenler sırrı hem şâhı ‘Alî’dir

Ol şîr-i hatt-ı server dâmâd-ı Muhammed

Vallâhi [**Yesârî**] ‘Alî billâhi ‘Alî’dir

(530 b)

-5-

Dîvân-ı Yesârî Baba

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(469 a)

Sanma ey zâhid cihân içre sevâbı bekleriz

Terk-i tecrîdiz velî bâb-ı rızâyı bekleriz

Demeniz meyhâne gencinde neniz var ey fakîh

Böyle bir ehl-i harâbâtız burayı bekleriz

Hakk'ı bilmektir cihân mülküne gelmekten merâm

Biz gürûh-ı Nâcî'yiz bizler livâyı bekleriz

Âsitân-ı devlete arzu çeken 'âşıklarız

Kimimiz yüklendi ammâ daha hâbı bekleriz

Zâhid-i nâr-ı mihnete ersen [**Yesârî**] bir bana

Biz günâhkar ehliyiz kân-ı sehþâyı bekleriz

(469 a)

156- YETİMÎ

Dîvân-ı Yetîmî

(-.- -/-. -/-. -/-.)

(469 b)

Geceler tâ subh olunca zârı var Bektâşî'nin
Genc-i vahdette müdâm erkânı var Bektâşî'nin
'Ahdine sâbit-kadem ikrârı var Bektâşî'nin
Haydar-ı şîr-i Hudâ kerrârı var Bektâşî'nin
Hacı Bektâş-ı Velî Hünkâr'ı var Bektâşî'nin

Sâhib-i esrârı dinle sen 'aşkı boylama
Zâhidâ gel ehl-i 'ilmim deyü da'vâ eyleme
Kâmilin hakkında bir bîhûde sohbet eyleme
Kande görsen bir harâbât ehlini ta'n eyleme
Hacı Bektâş-ı Velî Hünkâr'ı var Bektâşî'nin

Hem şerbetten haberdâr hem tarîkat ehlidir
Ma'rifet bâbında tekâmîl hem hakîkat ehlidir
Bâzı câhil dahl eder bilmez ne 'işret ehlidir
Birler, üçler, yediler bezminde vahdet ehlidir
Hacı Bektâş-ı Velî Hünkâr'ı var Bektâşî'nin

Bu harâbât ehli pendin merd isen gel eyle gûş
Ârî kıl mir'ât-i kalbin bin bire dûş
Köhnesine hor bakıp deme yek ânlar hırka pûş
Bir gün ola ettire esrâr-ı 'aşkı bahr-i cûş
Hacı Bektâş-ı Velî Hünkâr'ı var Bektâşî'nin
Bu ikilik perdesinden geç olasın tâ ki pîr

‘İnd-i Bârî’de [**Yetîmî**] bir olur bâ-y u fakîr
Yâ İlâhî dâm-ı nefis içre bizi koyma esîr
Bizdedir ve’l-hâsıl zâhir ü bâtın cümle sır
Hacı Bektâş-ı Velî Hünkâr’ı var Bektâşî’nin (469 b)

157- YÛNUS EMRE

-1-

Kalenderî Yûnus Emre

(- . / . - . / . - . / . - .)

(530 b)

Var derd ile yan yürü dermâna erişince

Sıdk ile kulluk eyle sultâna erişince

Sular gibi serin eyle bir yerde karâr etme

Alçaklara akar su ‘ummâna erişince

Eyyûbleyin sabr eyle Ya‘kûb gibi çok ağla

Yûsuf gibi sen dahî Ken‘an’a erişince

Şöyle hôr-ı hakîr ol şâyed Halîl olasın

İsmâ‘îl gibi sen de kurbâna erişince

[Yûnus] sen bu cevheri niçün verdin nâdâna

Bu yolda neler çektin ol kâna erişince

(530 b)

-2-

Dîvân-ı Yûnus Emre

(- - . - / - - . - / - - . - / - - . -)

(469 b)

Hak bir gönül verdi bana hâ demeden hayrân olur

Bir dem gelir şâdî olur bir dem gelir giryân olur

Bir dem sanasın kış gibi şol zemherî olmuş gibi

Bir dem beşâretten doğar hoş bağlar bostân olur

Bir dem gelir söylemez bir sözü şerh eylemez

Bir dem cehâlette kalır hiç nesne bilmez ân olur

Bir dem dîv olur ya perî vîrânelerinde olur

Bir dem uçar Belkîs ile sultân-ı ins ü cân olur

Bir dem verir mescidlere yüz sürer anda yerlere

Bir dem varır deyre girer İncîl okur ruhbân olur

Bir dem gelir ‘Îsâ gibi ölmüşleri direr kılur

Bir dem girer kibr evine Fir‘avn ile Hâmân olur

Bir dem döner Cebrâ’il’e rahmet saçar her mahfile

Bir dem gelir gümrâh olur Miskîn [**Yûnus**] hayrân olur

(469 b)

158- ZAHMÎ

Koşma Zahmî

(535 b)

Kimse almaz bizim nakkâşımızı
Bin bir yüz görünür mir'âtımızda
Hızır'a hemdem ettin yoldaşımızı
Hayyu'l-ebed gizli memâtımızda

Mâzî müstakbele mâ-sadak biziz
'Ulemâya 'ilm-i muhakkak biziz
Men re'ânî fekad rea'l-Hakk biziz
Sıfat-ı Hak zâhir sıfâtımızda

[Zahmî] mezâhibin sâhibleriyiz

Dârında 'âlemin râğıblarıyız
Biz Âl-i Resûl'ün sâhibleriyiz
Bir nokta yazılı berâtımızda

(535 b)

159- ZARÎFÎ

Koşma Zarîfî

(537 b)

Sevdâ-yı muhabbet serimden gitmez

Bu da insan için eser mi böyle

Hâl-i perîşânım artıyor bitmez

‘Aceb haşre kadar gider mi böyle

Geleli bu dehre bir dem gülmedim

Huzûr-ı dilberle cüz’î durmadım

Vuslat-ı vefâyı hergiz görmedim

Hasret çekmek bana kader mi böyle

Hasta gönül düştü dâim belâyâ

Kimse dût olmasın böyle sevdâyâ

Sabr eyle [**Zarîfî**] işbu cefâyâ

‘Âşık olmayan âh eder mi böyle

(537 b)

160- ZÂTÎ

-1-

Koşma Zâtî

(535 a)

Safâ bulmaz kişi sâf olmayınca

Hem ânda hüsn ü evsâf olmayınca

Kalır zulmet içinde murg-ı cânı

Derûn-ı sîne şeffâf olmayınca

Hakâyıktan dem urma zâhid huşk-ı

Ma'ârif birle 'arrâf olmayınca

Mezâhirle bilinmez sırr-ı sultân-ı

Nihân 'ilme sarrâf olmayınca

Cehâletle kalır meftûn-ı mahrûm

Hudâ'dan [Zâtî] eltâf olmayınca

(535 a)

-2-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(482 a)

Kapındır mesned-i devlet ne devlet devlet-i a'lâ

Tapundur mirsad-ı rif'at ne rif'at rif'at-i bâlâ

Ki sen nûr-ı ‘ayneynsin ne ‘ayneyn şâh-ı kevneynsin
Ne kevneyn sırr-ı vahdetsin ne vahdet vahdet-i kübrâ

Sen ol Serdâr-ı Ekrem’sin ne ekrem nûr-ı akdemsin
Ne adken ‘aynı rahmetsin ne rahmet rahmet-i Mevlâ

Kelâmın dürr-i gevherdir ne gevher âb ü kevserdir
Ne kevser bil ki hikmettir ne hikmet hikmet-i garrâ

Vücûdun mazhar-ı ‘irfân ne ‘irfân bâ’is-i îmân
Ne îmân mahzen-i ni‘met ne ni‘met ni‘met-i ‘uzmâ

Çü sensin maksad-ı Âdem ne Âdem mefhar-i ‘âlem
Ne ‘âlem rehber-i cennet ne cennet cennet-i ‘ulyâ

Seni medh edemez şâ‘ir bini de bir mâhir
Ne mâhir [Zâtî] bî-himmet ne himmet himmet-i ednâ

(482 a)

-3-

Kalenderî Zâtî

(- . / . - . / . - . / . -)

(523 b)

Esrâr-ı lebin fâş olalı ey saçı Leylâ
Cân bûlbûlünü eyledi âşüfte vü şeydâ

Âsâr-ı ruhun gamz edeli hüsn-i cemâlin
Oldu bu cihân içre nice fitne hüveydâ

Şol hüsn-i behiştine konmuş dâne-i fülful
Bu murg-ı dili sayd ede tâ dilber-i ra'nâ

Ebrû-yı kemânında tutar tîr-i hadengin
Maksûdu ânın bu hedef-i cânedir ammâ

Sahrâ-yı dile dikildi 'ilm-i o şeh-i hûbân
Kasd eyledi cân mülkünü tâ eyleye yağma

Ol pâdişehin rû-yı celâlin görüp 'âlem
Baş eğdi cihân halkı âna etti temennâ

Gark etti fenâ bahrine hep ismile resmi
'Azm etti bekâ mülküne bu [Zâtî-i] ednâ

(523 b)

-4-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(480 a)

Nedir bu kenz-i mahfînin nümâyân olduğun cânâ
Nedir 'âlemde her ma'denlere kân olduğun cânâ

Sen ol zât-1 mu‘llâsın nazîrin yok senin ammâ
Nedir ya sûretâ envâ‘ u elvân olduğun cânâ

Beni bu bâğ-1 dehr içre kimesne bilmedi dersin
Nedir dilden dile ‘âlemde destân olduğun cânâ

Demişsin ben semâvât-1 zemîne sığmazam aslâ
Nedir mü‘minlerin gönlünde pinhân olduğun cânâ

Yakarsın nâr-1 hicrâna velî ‘âşıkları her dem
Nedir valsınla gâhî derde dermân olduğu cânâ

[Bu **Zâtî**]’nin vücûdun mahv edip hep varlığın aldın
Nedir cânında ânın yine cân olduğun cânâ

(480 a)

-5-

Semâ‘î Zâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(482 a)

Düşelden ‘aşkına cânâ görünmez gözüme dünyâ
‘Aceb kâr eyledi cânâ bu ‘aşk-1 yâr ile sevdâ

Bir özge sırdır eğlenmez gönül bâğ-1 cihân içre
Görünmez ‘âlemin zevk u safâsı gözüme aslâ

Benim ol murg-ı lâhûtî kimesne bilmez ahvâlim
Garîb-i gülistân oldum benim bir bülbül-i şeydâ

Ne bilsinler bu esrârı nice fehm eylesin gâfil
Ledünnîden haber bilmez gezer bî-pâk ü bî-pervâ

Kanı bir sînesi yanık bana hem-dem ola her dem
Kanı derd-i dilârâdan olan Mecnûn gibi rüsvâ

Bu mîkât-ı muhabbette giyen ihrâm-ı tecrîdi
Sezâdır âna ey [**Zâtî**] visâl-i Ka‘be-i ‘ulyâ

(482 a)

-6-

Koşma Zâtî

(535 a)

Doğdu vahdet meşrikından âfitâb
Ref‘ olundu rû-yı kesretten nikâb
‘Arz-ı dîdâr etmeye her zerreyi
Mushaf-ı hüsnüne kılmış bir kitâb

Cân meşâmına erelden bû-yı dest-i
Bülbül cân görmeye eyler şitâb
Nâr-ı hicrâna nice sabr eylesin âteş-i
‘Aşk bağrını kıldı kebâb

Leyle-i kadrini gözle [Zâtî]yâ

Açılır elbet sana bir kutlu bâb

(535 a)

-7-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(482 a)

Semâ-yı sadrımın mâhı şu dem kim eyledi pür-tâb

Sanasın bu derûnumda açıldı nice yüz bin bâb

Gelip tahtı kurdu cânımda vücûd iklîminin şâhı

Gönül mülkü olup ma'mûr kuruldu minber ü mihrâb

Yüzüm bî-nihâyettir safâ-yı câvîdânîdir

Bunu sanma ki her şahsa verir ol 'âlem-i Vehhâb

Bu bir kenz-i hafîdir kim buna 'aklın eli ermez

Ki zîrâ sırr-ı sultândır bilir ânı ülü'l-elbâb

Var imdi sen de ey [Zâtî] bu sırrı âşikâr etme

Bu bir deryâ-yı hikmettir sözünü eyleme itnâb⁸⁴

(482 a)

⁸⁴ Sözü uzatma

-8-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(480 b)

Cemâlin âfitâbı 'akl ü fikrim eyledi târâc

Kalıp deryâ-yı hayrette beni gark eyledi emvâc

Visâlin Ka'besin hergiz tavâf etmektedir kasdım

Kılam tâ cânımı kurbân odur 'âşıklara mi'râc

Hakîkat yüzünü gördü vücûd mahv-ı mahz oldu

Ene'l-Hak dârına ber-dâr ânınçün oldu ol Hallâc

Benim bugün senin zülf-i celâlin dârına Mansûr

Benim Mecnûn-ı âvâre güzârım dâğ ü taş

201

Cemâlin şem'ini yandır visâl-i rûyuna kandır

Bu kemter [**Zâtî**]’yi cânâ serâba eyleme muhtâc

(480 b)

-9-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(480 b)

Gel ey sûffî visâl iste bugün gayrı hevâdan geç

Hemân rû-yı cemâl iste yeter hubb-ı sivâdan geç

Gönül mülkün musaffâ kıl gider hâr ile hâşâki
Hulûs üzre ‘ibâdet kıl gel ‘ucb ile riyâdan geç

Bilirsin bu fenâ mülkünü değildir kimseye bâkî
Bekâ-yı lâ-yezâl iste bu mülk-i bî-vefâdan geç

Sakın âline aldanma seni sayd etmesin dünyâ
Nukûş u rengine bakma ko tâc ile kabâdan geç

Bilirsin kim her iş takdîr elinden işlenir [**Zâtî**]
Ki herkes hilkatın icrâ eder gel mâcerâdan geç

(480 b)

-10-

Semâ‘î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(481 a)

Harâbât-ı hakîkatte bu gün mahcûruz ey zâhid
Şarâb-ı hoş-güvârîden içip mahmûruz ey zâhid

Velî kûy-ı harâbât içre rüsvâ olmuşuz ammâ
Biz ol abdâl ‘âşıkız tâ ezel ma‘zûruz ey zâhid

Gehî hicr ü firâk-ı yâr ile mahzûn ü ser-gerdân
Gehî rû-yı cemâliyle ‘aceb serveriz ey zâhid

Bize ‘ıyd ü visâlin gurresi günden ‘ayân oldu
Ânınçün ‘ıyş ü işretten bugün rumuzuz ey zâhid

Hakâyıka nazar kılma bize bu bâğ-ı dehr içre
Palas altındaki erler biziz destûruz ey zâhid

Dem-i imsâk eyleriz [**Zâû**] eğerçi biz Ene’l-Hak’dan
Velî dâr-ı cemâl-i yâre biz Mansûr’uz ey Zâhid

(481 a)

-11-

Semâ‘î Zâû

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(481 b)

Geçirme ‘ömrün ey sûfi sakın kim kıl ü kâl üzre
Me‘ânî yolların gözle ne yürürsün hayâl üzre

Bu dünyânın metâ‘ına hârîdâr olma ey gâfil
Buna her kim gönül verse geçer ‘ömrü melâl üzre

Hakîkatçe nazar kılsan bu dünyâ ehline cânâ
Ederler dirliği dâim bular ceng ü cidâl üzre

Bu dünyâyâ neler geldi benim deyip koyup gitti
Bilirsin bu fenâ mülkü yarattı Hak zevâl üzre

Kaçarsan yetişir sana kovarsan yetişemezsin
Ki dünyâ gölgeye benzer denildi bu misâl üzre

Kanı bir mü'min-i kâmil gönül vermeye dünyâya
Nazar kılmaya hiç âna kaçâ ândan kemâl üzre

Giderken râh-ı 'ukbâya âna yol vermedi dünyâ
Ânınçün [**Zâtî**] bu nizâmı getirdi hasbihâl üzre

(481 b)

-12-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(483 a)

Hayâl-i hüsn-i yâr ile gezerken ben garîb nigâh
Cemâl-i 'aks göründü dilârânın bana çün mâh

Ne bağın vird-i handânın getirmiş rû-yı gülzâra
Ne gülşânın mu'anber sünbülüne zülfüdür eşbâh

Cemâlin seyr eden 'âşık n'ider dünyâyı 'ukbâyı
Eder âh-ı seher-gâhı yanar ol derdle her gâh

'Acemîdir eğer düşnâm ederse zâhid 'uşşâka
Olar sırr-ı hakîkatten ki zîrâ olmadı âgâh

Cihânın mâverâsını temâşâ edeli [**Zâtî**]

Göründü âna her yüzden cemâlin 'arz edip ol şâh

(483 a)

-13-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(480 b)

Ledünî 'ilminin kenzin açarsa ol Ganî Fettâh

Nisâr edem size ândan ma'âriften olam işrâh

Velî sende sakın Mûsâ gibi Hızr'a edip a'râz

Ânın ef'âline sabr et cevâba olmagıl ilhâh

Vücûdun fülkini gel Hızr-ı Pîr'e eylegil teslîm

Delip ânı fenâ kılsın yeniden eylesin ıslâh

Ger bu fülke enfüs-i bed fi'âl âl sunmasın tâ kim

Görüp bu hâli şâd olsun safâlar eylesin mellâh

Dahî emmâre nefsin nevcivânın eylesin maktûl

Gele ervâh-ı kudsîden ânın yerine bir vazzâh

Dahî vîrâne kalbin ol binâsın eylesin muhkem

O zîrâ kenz-i sultândır ânı açmaya her miftâh

Gel ey [**Zâtî**] ferâgat kıl bu esrâra nihâyet yok

Bununla iktifâ eyle nice bir olasın bevâh

(480 b)

-14-

Semâ'î Zâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(481 b)

Âlâ-yı tâlib-i esrâr nedir bildin mi sen ânı
Ki remz-i fakr-ı fahrinden göründü vech-i Sübhân'ı

Kaçan kim fakr evvelâ âhir fenâ fillâh olur 'ârifkıl
Bekâ billâh olur ancak küfür derler bu îmânı

Vücûdun gel müberrâ kıl 'avâiktan⁸⁵ 'alâiktan
Girip vahdet sarayına süregör hükm ü devrânı

Bu meşrebden içen sâkî bu şerbetten içen sûfî
Kamu mezhebden el çekti ki zîrâ buldu cânânı

(482 a)Nazar kıl cümle mevcûdât o vahdetten haber söyler
Tut âna gûş-ı cânı sen tefehhüm et bu 'irfânı

Münezzeh gördüler zâtın 'ubûdiyyet kuyûdundan
Erişip âhiri fakra nider ânlar Müsermân'ı⁸⁶

Gidenler râh-ı Ahmed'le sivâyı n'eylesin [**Zâtî**]
Tutar mı küfr-i dîn ânlar olupdur cümleden fânî

(481 b-482 a)

⁸⁵ Müşküller, mâni'ler

⁸⁶ Müslümân

-15-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(481 b)

Senin nûr cemâlinden eden 'âşıkları işrâk

Senin rû-yı visâlindir eden bu dilleri müştâk

Halîl'e nâr-ı Nemrûd'u gülistân eyledin ammâ

Benim nâr-ı muhabbetle derûnum eyledin ihrâk

Eğerçi Nûh Tûfânı'ndan necât erdi Cenâbından

Beni deryâ-yı 'aşkında bi-küll eyledin işrâk

Şarâb-ı hoş-güvârından şifâlar verdin Eyyûb'a

Bu ben bîçâreyi kıldın şehâ derd ehline ilhâk

Senin şevk-i cemâlinle bugün bu [Zâtî-i] ednâ

Döner meydân-ı 'aşk içre başı açık yalın ayak

(481 b)

-16-

Kalenderî Zâtî

(- - ./.- - ./.- - ./.- -)

(523 b)

Hem-dem-i Bezm-i Elest'iz bize peymâne gerek

Zîrâ ol bezm-i vefâ hemdemi mestâne gerek

Özümüz dâr-ı harâbâtta harâb eyleyelim
Bu vücûd şehri fenâdır yine vîrâne gerek

Koyalım kevser-i 'ukbâyı mey-i 'aşk içre kim
Uralım na'ra-i Yâhû dahî âyâne gerek

Yakalım nâr-ı muhabbetle gönül mülkünü biz
Şem'-i cânâne bu cân bülbülü pervâne gerek

Yürü ey müdde'î lâf eyleme bî-hûde yere
Bu rehin sâliki gâyet ile merdâne gerek

Ko desinler sana [**Zâtî**] bir dîvâne-i 'aşk
Kişi ma'sûkuna karşı velî dîvâne gerek

(523 b)

-17-

Semâ'î Zâtî

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(481 b)

Gelip vahdet bahârından bu kesrette şitâ bulduk
'Anâsırdan giyininip ecsâm katı renc ü 'anâ bulduk

Düşüp sahrâ-yı gurbette firâk-ı dertle nâgâh
Gezerken zâr-ı ser-gerdân hele bir reh-nümâ bulduk

Demâdem sırr-ı vahdetten haberler verir ‘uşşâka
Ânı vahdet diyârına gider bir pîşvâ bulduk

Gubâr-ı mukaddemi yeğdir ânın kehl-i safâhâtden
Ki zîrâ hâk-i pâyin çeşm-i câna tûtiyâ bulduk

Cihân-ı halkın hakikatçe temâşâ eyledik bir bir
Îrâde görmedik hiç yâd-ı bi-küllî âşinâ bulduk

Koyup ism ile resmi hep mücerred olduk ey [Zâtî]
Fenâ-ender-fenâda Muhammedullâh bekâ bulduk

(481 b)

-18-

Semâ‘î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(482 b)

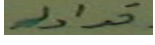
Şehâ derd-i firkatinden gönül bulmadı hiç ârâm
Şarâb-ı lâ-yezâlîden sun ey sâkî bize bir câm

Yine ‘ayş ile nûş olsun gam-ı hicrân yeter oldu
Çekilsin leşker-i hicrân safâ-bahş olsun hengâm

Esîr-i ‘aşkım ey hâce beni ta‘n eyleme hergiz
Sana bu sûz ü sâzımdan değil mümkün edem i‘lâm

Bu ‘aşk bir bahr-i ‘ummândır buna hadd ü kenâr olmaz
Giriftâr olmayan bilmez eğer A‘râb eğer A‘câm

Gel ebedî şem‘-i ‘aşka bir yakar pervâne ol [Zâtî]

Geceler tâ kim ola gündüzlerin yayaram

(482 b)

-19-

Semâ‘î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(483 a)

Gel ey sâkî mücerred ol geçip dünyâ vü ‘ukbâdan
Ğmâ-yı lâ-yezâlî bul elin çek zîr ü bâlâdan

Bu halkın güft ü gûsundan sana ey cân dürür hâsıl
Otur genc-i ferâgatte yeter vazgeç bu gavgâdan

Gözün aç hâb ü gafletten geçirme ömrünü zâyi‘
Hakk’ın esmâsını zikr et haberdâr ol müsemâdan

Gider benlik hicâbını “len terânî” sırrını fehm et
Ledünnî ‘ilmin öğren yetişüb Hızr u Mûsâ’dan

Şular kim Kâbe Kavseyn’in rumûzun eyledi tefhîm
Erer ma‘ânî-i mi‘râca olar [Zâtî] o fenâdan

(483 a)

-20-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(482 b)

Dilâ hep zât-1 Bârî'nin zuhûrudur vücûd-1 imkân

Hakîkatçe nazar ile ne sûret gösterir Rahmân

Velî zât-i nihânîdir kemâl-i ihtifâ senden

Ânı 'akl etmedi idrâk ânınçün görmedi a'yân

Celâl-i mâverâsından cemâlin 'arz eder dâim

Kanı şol dîde-i Hak-bîn cemâline olsa hayrân

Anın 'aşk-1 hevâsında uçar 'âşıkları her dem

Fezâ-yı lâ-mekânîde eder kudsîleri cevelân

Kuru da'vâ zâhid sakın bildim deme Hakk'ı

Ânı bilen fedâ eyler buluna nice yüz bin cân

Gel ey [**Zâtî**] fenâ ender fenâ ol sen dahî ta kim

Saray-1 ser-vahdet seni bâkî kıla cânân

(482 b)

-21-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/.- - -)

(483 a)

Şehâ bu benliği pazâr-ı 'aşkda senden aldım ben

Ânınçün bu derûnumda aradım seni buldum ben

Ne sen bensiz bilinirsin ne ben sensiz bulunurum

Seni bende beni sende bulup seninle doldum ben

Ne hikmettir bu 'âlemde kimi Mecnûn kimi Leylâ

Hemân bu cümlesi sensin görüp hayrette kaldım ben

Çü sensin 'âşık-ı ma'sûk dahî Şîrîn ile Ferhâd

Nîçün Ferhâd olup bu varlığım dağını deldim ben

Ne sen bensin ne ben benim ki sen ben şirk olur zîrâ

Bu sen ben zikrini ol sebebdir ki söyledim ben

Vücûd iklimini bir bir teferrüc eyleyip âhir

Çü sensin [**Zâtî**]yâ maksûd ânınçün sana geldim ben

(483 a)

-22-

Kalenderî Zâtî

(- . / . - . / . - . / . -)

(523 b)

Ahsen-i takvîmini Âdem'de peydâ eyledin

Kimin a'lâ edip kimin ednâ eyledin

Bir avuç toprağa verdin kendi hüsnünden ziyâ

Ânınçün 'aşkile 'uşşâkı rüsvâ eyledin

Gerçi ma'şûkun ammâ sûretâ 'aşık olup

Dîde-i 'uşşâkdan hüsnün temâşâ eyledin

Halka halka eyleyip zülfün ruh-ı dildârı

Murg-ı gönlümü benim ol dâma ilka eyledin

Gör tahammül eylemezken sûretâ arz u semâ

Hey'et-i Rahmân'a bu insânı me'vâ eyledin

Gülşen-i vahdette [**Zâtî**] nice efgân etmesin

Bülbül-i şûrîde-veş sen ânı şeydâ eyledin

(523 b)

-23-

Semâ'î Zâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(480 b)

Dilâ keyfiyet-i 'aşkı yürü meyhûr olandan sor
İçip vahdet şarâbını ebed mahmûr olandan sor

Sakın sen sırr-ı 'ârifânı mezâhir ehline sorma
Ânı ancak ma'ârifle dolup pür-nûr olandan sor

Eğer mahiyet-i lutf ile kahrın bilmek istersen
Ânı var derd ile Eyyûb gibi meşhûr olandan sor

Fenâ erbâbının keyfiyetin bilmek ise maksûd
Libâs-ı ma'rifet içre girip mestûr olandan sor

Ene'l-Hak şarâbını [**Zâtî**] riyâset ehline sorma
Ânı sen dâr-ı dildâre bugün Mansûr olandan sor

(480 b)

-24-

Semâ'î Zâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(481 a)

Bu 'aşk zünnârını cânâ kuşandım etmedim nâmûs
Tutup büthâne-i dilde bu nefsi eyledim mahbûs

Meşâm-ı cânıma erdi muhabbet-gûsunun savtı
Bu deyr-i çarh-ı mînâda sanasın çalınur nâkûs

Senin şevkinle ey şâhım derûnum pür-ziyâ oldu
'Aceb revş-i hamîr oldum vücûdum oldu bir fânûs

Senin meydân-ı 'aşkında şu denli eylerim cevelân
Sanasın gülşen-i kuds içre sâz ü raks eder tâvûs

Der-i dîvânına cânâ durup hayrân ü sergerdân
Bu [Zâtî] valsını gözler kerem kıl eyleme me'yûs

(481 a)

-25-

Koşma Zâtî

(535 a)

Yine hâce bize destân getirmiş
Ne destân kıssa-i cânân getirmiş
Rızâsın mürde cisme yeniden
Varıp cânân elinden cân getirmiş

Yazıp evsâf-ı hüsn-i dil-rübâyı
Derûnum derdine dermân getirmiş
Görüp bu hâleti nefis-i bed-endîşi
Koyup lâyı âna îmân getirmiş

Visâl-i Ka‘be-i cânâne şâhım

Bu [**Zâtî**] cânını kurbân getirmiş

(535 a)

-26-

Semâ‘î Zâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(482 b)

Gel ey dil iste Mevlâ’yı elinde var iken fırsat

Neden sevdin bu dünyâyı nedir ânınla bu ülfet

Hevâlardan yeter el çek hevâ-yı vasl-ı yâr iste

Nevâfilden geç ey sûfî odur farz âna kıl niyet

Musaffâ kıl gönül âyinesin sa‘y-i belîğ ile

Tecellî-i cemâl ede sana her rûz u şeb Hazret

Ğınâ-yı lâ-yezâli bul bugün gel fakr-ı fahrîden

Bulunmaz hiç ânın gibi cihânda bir ulu devlet

Şitâ-yı kesret içre gel koma cân bülbülün mahbûs

Bahâr-ı vahdete irgür gel ey [**Zâtî**] edip gayret

(482 b)

-27-

Koşma Zâtî

(535 a)

Alaylar bağlamış sahn-ı varakta
Sanasın bir ulu dîvân eder hatt
Oturmuş şâh-vâr-ı sîmîn bisâтта
Demâdem durmayıp fermân eder hatt

‘Adem şehrinden elfâz u hurûfa
Alıp bu ‘âleme i‘lân eder hatt
Cihân halkı serâser tapusunda
Kimîn gûyâ kimîn hayrân eder hatt

Kimini düşürüp havfla hüzne
Demâdem işini giryân eder hatt
Kimin irgürüp zevk u safâya
Kimini güldürüp şâdân eder hatt

Tesellî eyleyip ‘uşşâka gâhî
Gönüller derdine dermân eder hatt
Gehî erbâb-ı ‘irfân ile [**Zâtî**]
Nihânî kıssa-i cânân eder hatt

(535 a)

-28-

Koşma Zâtî

(535 b)

Hakk'ın sun'ı bana hikmet göründü

Yine baksam kamu 'ibret göründü

Hakîkatçe nazar kılmadı zâhid

Ânınçün gözüne kesret göründü

Haberdâr olmadı sırr-ı Hudâ'dan

Bu 'âlemde âna firkat göründü

Edemez küntü kenzin sırrını idrâk

Buyur hep âna vahşet göründü

Ma'ârif erleri bildi bu remzi

Ânınçün ânlara ülfet göründü

Erip vahdet makâmına [**Zâtî**]

Bihamdillâh âna rihlet göründü

(535 b)

-29-

Semâ'î Zâtî

(.- - -/.- - -/.- - -/ .- - -)

(481 a)

Yine meydân-ı 'aşk içre kuruldu minber-i feyyâz

Çıkıp üstüne va'z etti hemân bir dilber-i feyyâz

Hakikat hokkasın açtı dürr ü la‘lin nisâr etti
Kanı râğb-ı harîdâr kim saçıldı gevher-i feyyâz

Ma‘ârif çarhın ‘uşşâka güşâd edip salâ etti
Simât-ı lâ-mesâlîden çekildi şeker-i feyyâz

Bu dem bir sâkî-i bâkî erişti Hazreti Allâh’tan
Dilinden feyz edip çıktı kelâm-ı kevser-i feyyâz

Erip eltâf-ı Sübhânî göründü ma‘rifet şehri
Safâ derdi dil-i câna ziyâ-i tîr-i feyyâz

Vücûd-ı fülkünü saldı hakikat bahrine [**Zâtî**]
Yürü deryâ-yı vahdette bugün İskender-i feyyâz

(481 a)

-30-

Koşma Zâtî

(535 a)

‘Aşk ile devr edeli sâ‘atimiz
Artmadadır şevk ile lezzâtımız
Hüsn-i cemâldir bizim dâimâ
Mekteb-i ‘irfânda ‘ibâdâtımız

Bezm-i fenâ tekyesi abdâliyız
Anlayamaz her biri hâlâtımız
Mısr-ı dile ‘azm-i sefer edeli
‘Ayn-ı riyâh oldu seccâdâtımız

Mahv u sıfât eyleyeli [Zâtî]
Şems-i minber oldu bizim zâtımız

(535 a)

-31-

Semâ‘î Zâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(482 b)

Şerî‘at bârgâhının bilin firâşıdır vâ‘iz
Sarây-ı kalb-i zühhâdın şehâ nakkâşıdır vâ‘iz

Çıkıp bir ‘âlî kürsüde nasîhat eyler ehîbbâya
Cevâhîrler nisâr eyler ki san kardaşdır vâ‘iz

Gehî tamunun envâ‘-ı ‘azâbın nakl eder halka
Şu denli korkutur halkı ki gözler yaşıdır vâ‘iz

Gehî evsâf-ı cennâtı beyân eyler kemâliyle
Cennâtda gûyâ Rıdvân’ın bile yoldaşdır vâ‘iz

Nasîhat eyleyip halka eğer kendüsi tutmazsa
Bu halk-ı ‘âlem ey cân hemân kallâşdır vâ‘iz

Dilber râhını inkâr edip eylerse düşünâmı
Kümâhı görmez eşayâyı bilin ki şaşdır vâ'iz

Gerkdir vâ'izin içi dola 'ilmile hikmetle
Bu [Zâtî] gibi ednânın hemân bir taşıdır vâ'iz

(482 b)

-32-

Koşma Zâtî

(535 a)

Bizi sanma beyim bîgâneyiz
Biz hakikat şem'ine pervâneyiz biz
Şarâb-ı lâ-yezâlîden içeliden ayılmaz
Bir 'aceb mestâneyiz biz

Bizim zincirimiz 'aşk-ı Hudâ'dır
Baş açık devr eder dîvâneyiz biz
Bıraktı ism ü resmi âd ü sâni
Ezelden tâ ebed vîrâneyiz biz

Yeter âbdâl 'aşık olduk cihânda
Ola kim [Zâtî]yâ uslanayız biz

(535 a)

-33-

Semâ'î Zâtî

(. - - - / . - - - / . - - - / . - - -)

(481 a)

Derûnum eylemez aslâ safâ-yı bî-vefâdan hazz

Likâ-yı dilber ister eylemez gayrı hevâdan hazz

Giriftâr olalı gönlüm kemend-i zülf-i dildâre

Nukûş-ı dehre meylim yok bu cân ile cefâdan hazz

Bu pâzâr-ı fenâda oldum hergiz harîdâr men

Derûnum zerrece etmez benim bey' u şîrâdan hazz

Dil-i nâ-şâdımın zahmına hiç kimse 'ilâc etmez

Benim derd-i derûnum eylemez zîrâ devâdan hazz

Kemân ü çeng ile olmaz tesellî bugün aslâ

Gel ey mutrib figân etme bu cân etmez nidâdan hazz

Gönül bir sîne ister kim yanıp 'aşk-ı İlâhî'den

Fenâ-fillâh olup [**Zâtî**] ala zevk u bekâdan hazz

(481 a)

161- ZEKÂÎ

Kalenderî Zekâî

(- . / . - . / . - . / . -)

(523 a)

Bir dilber-i mümtâzı der-âgûş edeyim mi

Dîvâne olup kendimi bî-hûş edeyim mi

Mestâne isem la‘l-i lebin sun bana bir dem

Her dem bu cefâ zehrini nûş edeyim mi

‘Ahd ettim zülfüne ber-dâr olam âhir

İki gün için ‘ahdi ferâmûş edeyim mi

Bir pîr-i harâbâtla ettim nice sohbet

Vâ‘iz sûzunu dağdağa-i gûş edeyim mi

Ey zâhid-i bîgâne-meniş sen de ne dersin

Nûş-ı mey edip gönlümü medhûş edeyim mi

Meyhânedede ger sâğar-ı dil pârelenirse

Her pâresini gûşuma mengûş edeyim mi

Sâkî dedi bir kâse sunup zâhid huşkî

‘Aşkıyla [Zekâî] gibi serhûş edeyim mi

(523 a)

162- ZIKRÎ BABA

-1-

Kalenderî Zikrî Baba

(- . . / . - . / . - . / . - .)

(523 a)

Esbâb-ı mey ile sen sahpâ ne durursun

Amâde ise sâkî getir yâ ne durursun

Mir'âti dili tuttu elim jeng-i humârı

Âyinimizi eyle musaffâ ne durursun

Göz yaşı ile ağız açarak gözler isem dem

Sâkî meded et hâsılı musaffâ ne durursun

Nûş eyleyem sâkî getir câmı uzatma

Et bezm-i harâm kâmet-i bâlâ ne durursun

Sâkî öpelim bir dem ayağın bize lutf et

Lutf eyle bezm-i câm u Cem-ârâ ne durursun

(523 b) Ayağına düştük elimiz tut meded eyle

Üftâdelerin hâli hüveydâ ne durursun

Hem 'âşık-ı dîdârınız hem teşne-i câmın

Ey sâkî yetiştir bize şâhâne durursun

Sâkî mezesiz mey içilmiyor ne demektir

Her câmda bir boş kıl i‘tâ ne durursun

Gülçehreyi sâkî ile mey mâye-i şakkdır

Nûş et meyi ey [Zikrî] şeydâ ne durursun

(523 a-523 b)

-2-

Semâ‘î Zikrî Baba

(. - - / . - - / . - - / . - -)

(483 a)

‘Alî’nin fazlını sâil Muhammed Mustafâ’ dan sor

‘Alî’nin sırrına ermek dilersen taht-ı bâdan sor

‘Alî şânında inzâl oldu ‘adlin hel etâdan sor

‘Alî şîr-i Hudâ “Lâ raybe fîh” ehl-i semâdan sor

‘Alî kadrin ne mikdâr olduğun fevka’l-‘alâdan sor

Zülâl-i âb ü nâbı menba‘-ı feyz-i Hudâ’ dan sor

Bu remzi vâkıf-ı esrâr olan bir âşinâdan sor

(483 b) ‘Alî ey hâce-i dâna ki var ‘ile ‘âmildir

‘Alî cünbüş-nümâ-yı rûzigâr fi‘le fâ‘ildir

‘Alî gözden nihân dilde ‘ayân gayr-ı menâzildir

‘Alî tahkîk olursa cümle eşyâya mukâbildir

‘Alî rezzâk-ı ‘âlemdir desem olmaz mu‘âdildir

Zülâl-i âb ü nâbı menba‘-ı feyz-i Hudâ’ dan sor

Bu remzi vâkıf-ı esrâr olan bir âşinâdan sor

‘Alî’dir ‘âlem-i âyineden yüz gösteren ey yâr
‘Alî her renk ile nâs cismine kendin kılur izhâr
‘Alî hallâk-ı mahlûktur desem bana derler küffâr
‘Alî ibni Ebî Tâlib demek lâzım gelir nâçâr
‘Alî evlâdına billâh bu rütbe i‘tikâdım var
Zülâl-i âb ü nâbı menba‘-ı feyz-i Hudâ’dan sor
Bu remzi vâkıf-ı esrâr olan bir âşinâdan sor

‘Alî bu ‘âlemin emn ü necâtı şübhe yoktur yok
‘Alî her zerrenin zât ü sıfâtı şübhe yoktur yok
‘Alî her sûretin mir’ât-i zâtı şübhe yoktur yok
‘Alîd’dir resm eden savm ü salâtı şübhe yoktur yok
‘Alî hay kıldı kürrâtla memâtı şübhe yoktur yok
Zülâl-i âb ü nâbı menba‘-ı feyz-i Hudâ’dan sor
Bu remzi vâkıf-ı esrâr olan bir âşinâdan sor

‘Alî şânında bir şemme getirdim ehl-i ‘irfâna
‘Alî mihrinden aldım zerre neşr ettim muhibbâna
‘Alî râhında bir katre mukâbil heft ‘ummâna
‘Alî meddâhıyam dâim şükrümü eylerim âna
‘Alî abdâhıyam [Zikrî] baş indirmem Süleymân’a
Zülâl-i âb ü nâbı menba‘-ı feyz-i Hudâ’dan sor
Bu remzi vâkıf-ı esrâr olan bir âşinâdan sor

(483 a-483 b)

-3-

Koşma Zikrî Baba

(534 b)

Bâğ-ı nübüvvetin virdine her kim

‘Âşık olur çeşmi kanlı yaş olur

Evlâd-ı Resûl’ün derdine her kim

Düşer derdi her bir derde baş olur

Gel ey tâlib sen de eriş iste

Bu dem delîl-i sırr-ı Âdem’e

Gördüğün ört görmediğin söyleme

Erenler esrârı deme fâş olur

Hidâyet sırrını bâhâne edenin

Sa‘âdet cânını cân edenin

Velâyet şâhına îmân edenin

Nâs beyninde nâmı Kızılbâş olur

[Zikriyâ] zâtını seçmeyen Âdem

Muhabbet meyinden içmeyen Âdem

Çenber-i felekten geçmeyen Âdem

Nâzenin olamaz nâ-tirâş olur

(534 b)

SONUÇ

Kadîmî olarak bilinen Ali Rıza Öge, Tekirdağlıdır. Şairin doğum tarihi 1881'dir. Babası, büyükbabası ve akrabaları hep Bektâşî olan Ali Rıza Öge iyi bir eğitim görmüştür. Ali Rıza Öge Bektâşîliğe gönül vermiş, bir derviş ve Bektâşî babasıdır.

Ali Rıza Öge'nin Bektâşî Şairleri Antolojisi'nin 381-540. sayfaları arasında 162 şairin 902 şiir bulunmaktadır. Antolojinin çalışmaya dahil olan sayfaları arasında aruz vezniyle yazılmış 216 divan, 217 semâî, 180 gazel, 87 kalenderî, 37 tesdîs, 21 muhammes, 20 murabba, 9 tahmîs, 5 müseddes, 3 terci-bend, 2 müsemmen, 1 müsebba, 1 mu'aşşer, 1 terkeb-bend vardır. Hece vezniyle yazılmış 89 koşma, 12 tane de semâî yer almaktadır. Çalışmada toplam 17 aruz vezni kullanılmıştır. Kalıplar Remel, Hezec ve Recez bahirlerinde yoğunlaşır. Çalışmada ilk sırayı Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün alır. İkinci sırada Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün, üçüncü sırada Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün bulunur. Bunların yanında Müfte'ilün/ Mefâ'ilün/ Müfte'ilün/ Mefâ'ilün, Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün, Mef'ülü/ Mefâ'ilün/ Mef'ülü/ Mefâ'ilün, Mütefâ'ilün/ Fe'ülün/ Mütefâ'ilün/ Fe'ülün vezinleri de birer kez kullanılmıştır.

Ali Rıza Öge'nin Bektâşî Şairleri Antolojisi içerdiği zengin şiirler ve nazım biçimi zenginliğiyle Türk şiirine muhteva ve nazım biçimi açısından yeni ve zengin bir kaynak olacağı görüşündeyiz.

KAYNAKÇA

ALPTEKİN Ali Berat ve SAKAOĞLU, Saim, (2006), *Türk Saz Şairleri Antolojisi (14.-21. Yüzyıllar)*, Ankara, Akçağ Yayınları.

ARTUN Erman, (2002) , *Halk Edebiyatı*, Ankara, Akçağ Yayınları.

AYAN Hüseyin,(1990), *Nesîmî Divanı*, Ankara, Akçağ Yayınları.

BANARLI Nihat Sami,(2001), *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C.II, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

ÇAKIR Mumine, (2015), *Kadîmî (Ali Rıza Öge) Hayatı ve Şiirleri*, Ankara, Akçağ Yayınları.

ÇAKIR Mümine, (2011), “Bir Bektaşî Babası Kadîmî'nin Mektupları”, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, Ankara, Sayı 59

DAĞLI Muhtar Yahya,(1935) , *Bektaşî Tomarı ve Nefesleri*, İstanbul, Bozkurt Yayınları Matbaası.

DAL Sefer,(2005) , *Muhubbî Divanı*, Kaknüs Yayınları, 2008.

DEMİRCİ Yakup Orkun, (2010), Kadîmî Divanı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman Yrd. Doç Dr. Mustafa Tatcı) Ankara.

DEVELLİOĞLU Ferit,(2001) , *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara, Aydın Kitapevi Yayınları.

DOĞAN Muhammed Nur, (2009) , *Fatih Divanı ve Şerhi*, İstanbul, Yelkenli Yayınevi.

ELÇİN Şükrü, (2000), *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara, Akçağ Yayınları.

EKREM Ali, (1992) , *Namık Kemal*, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

ELMALI Hüseyin, (2002) , " *El-Keşkül* " , Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.25.

ERGUN Sadettin Nuzhet, (1945) , *Bektaşî Şairleri ve Nefesleri*.

GÜNEŞ Burhan, (2003) , *Halk Şiiri Antolojisi*, Ankara, İlke Kitabevi Yayınları.

İPEKTEN Haluk, (2000) , *Fuzulî Hayatı Sanatı Eserleri*, Ankara, Akçağ Yayıncılık.

KAYA Doğan, (2014) , *Türk Halk Edebiyatı Terimler Sözlüğü*, Ankara, Akçağ Yayınları.

KUTLU Şemseddin, (1988) , *Dertli*, Ankara, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

OCAK Ahmet Yaşar, " *Bektâşîlik* " , Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.5.

ONAY Ahmet Talat, (2000) , *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*, Ankara, Akçağ Yayınları.

ÖNGÖREN Reşat, " *Tasavvuf* " , Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 40.

ÖZÇELİK Mustafa, (2005), *Türk Tasavvuf Edebiyatı Sufî Şiirler Antolojisi*, İstanbul, Lamure Yayıncılık.

SARAÇ M. Ali Yekta, (2004) , *Emrî Divanı*, İstanbul, Eren Yayıncılık.

SOYSAL M. Orhan, (2002) ,*Eski Türk Edebiyatı Metinleri*, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

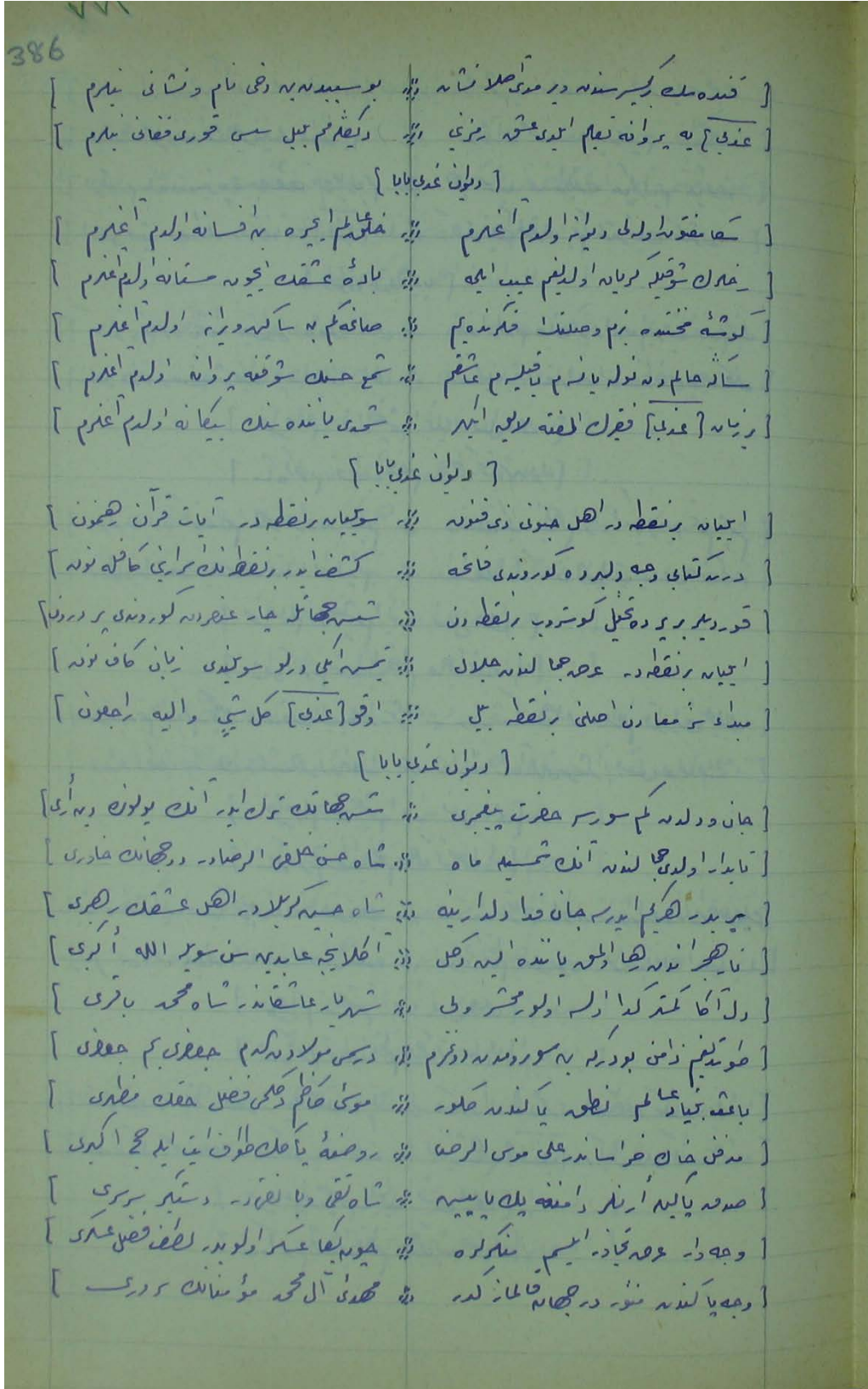
TATCI Yrd. Doç. Dr. Mustafa ve Şen Yrd. Doç. Dr. Cafer, “*El yazmalarına Artık Vuruyor Güneş: Ali Rıza Öge'nin (Kadîmî) Bektaşî Şairleri ve Şiirleri Antolojisi*”, 2. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik ve Bektaşilik Bilgi Şöleni Bildiri Kitabı C.II Ankara

TUNCALI Ali İhsan, (1966) , *Emlek Alevi Şairleri*, İzmit.

UZUN Mustafa,(2003) , “*Mecmua*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C.28.

YENİSEY Fazıl, (1946) , *Bektaşî Kadın Şairlerimiz*, İzmir, Pazar Neşriyat Yurdu.

YÜCEBAŞ Hilmi, (2004) , *Neyzen Tevfik*, İstanbul, L&M Yayıncılık, İstanbul.

[روحیاد اولون صلیک لختی اولون قاتمه بیله لوز کورده آه ایلم قطره نثار اولدیجه]
 [عضدیر البت قصورم حضرت صیه بیایم بیله اختتام ججه قاری شرماء اولدیجه]
 [آغلائی [نور] دمام عقده حرورک بیله آغلا طورم آغلا طورم غاساء اولدیجه]

[دیوان نثر]

[عارف اول اهد اولد زید قدر مشرب اول بیله نه سلطان قوی نه ملکی بی مذهب اول]
 [عقده عقود اول اول اولون وقت اولک اثر بیله برادرب جانی کوردکده کشف منت اول]
 [آفتاب عالم اراک سور خاتم بوزک بیله کولبه با صبر جهان همینه بی کولبه اول]
 [لایقان اول هم مجتهده ویک بقه نیه نه کاه مد عالم آرا کاه ماه کشف اول]
 [عاشق اول اما علائقده بی ایت کولگی بیله نغم لیسوب قصود نه سیر غضب اول]
 [خضر منتی بیله اول صاده ده دل [نثر] بیله اولو آت عیان فیض لب رلب اول]

[دیوان نثر]

[رهبا ای آنت دورم لر خوسه کلدی بیله جباه طاقینه خلامه اولی کلاهوسه کلدی بیله]
 [برتو خسته ضیا ندره جروج کولگی بیله صوفی سبیل عا نازک ادا خوسه کلدی بیله]
 [بو جهان کور دیمه اقبالک فلکده بر دلم بیله کمانی مردار ایه اول لبریا خوسه کلدی بیله]
 [تقنده باشمه بیلمه حقیقه تفک فلک بیله نیک خوریدیم انسه غالباً خوسه کلدی بیله]
 [جان ایچده سولگی سلطان نیک [نور] نیک بیله ادرینه بیله جان نیا اولسون شها خوسه کلدی بیله]

[دیوان نثر]

[اهد بوزجه اختفاده می انشاده می بیله ایدیکلک اول بولون روادری هیلاره می]
 [هالقه مجنون کور سوزده می لیلاره می بیله هالقه سزالله لاده می اذره می]

[لاده - اولاده - اولاده]

[لای سرائقه نوز کور دیم تسمه حجات بیله آشای حق ایتنه فتح اولد کسکلت]
 [خوصه اید بوشای بول مجتعات کائنات بیله هالقه سزالله لاده می اذره می]

[لاده - اولاده - اولاده]

[سنه وفاته اولدک لیه اول عرفن بای بول بیله کیم اولد لقصه بی کل مریم عیسی بی بول]
 [اصل حوره معراج احمد لیلته الاسری بول بیله هالقه سزالله لاده می اذره می]

[لاده - اولاده - اولاده]

[عیون اول قضا حیدر ده نیم سبب رعنا ... کوروب اول عالی دل برده لرادوی اهیما]

[واسطه علم نبی زاده اولاد علی]

[نامک نام محمد حاجی تپاسه دلی]

[سن او شاه قراغین که اول ذات خجول ... سن او نسی عدلک نسیک آل رسول]

[سن او وصفه ایله بالله که معجزه عقول ... جم آیه طریقتی اولان اصل اصول]

[کما صدق علی نبوی آیه الطوری مدون ... در لطفده بو [هاشمی] قولی ایل قبول]

[... مقصده برادرم کما اوله موصول ... اولیم بنده اولموره قبول و مقبول]

[واسطه علم نبی زاده اولاد علی]

[نامک نام محمد حاجی تپاسه دلی]

[دیوان محمد علی دده بابا]

[ای ولایت مملکت انوری نور منجلی ... دی قضیقه تحسنت شاه سریر املی]

[هدایتند چراغ انبیا بر اقتضای ... قطره جم صوفیه مایه افسانک دلی]

[سنک اول در ولایت حیدر زاده علی]

[کولهر سر اراقت حاجی تپاسه دلی]

[شاه من خلف الرضا دند ... شرافت دانته ... شاه صیه کربلا دند سیادت دانته]

[شاه علی بن العبا دند ... ولایت دانته ... شاه باقر همدانند ... کرامت دانته]

[سنک اول در سیادت حیدر زاده علی]

[کولهر کما ز شرافت حاجی تپاسه دلی]

[هدیام بیعت الصادقه اتیک فتح باب ... فضل عالم سریر عاقبت خیلک کما سیادت]

[شاه علی بن رضانه کوروب وجه ضیاء ... نوره نور اولدک همچان اول نورده اولو نصیاء]

[سنک اول در امامت حیدر زاده علی]

[کولهر پنج سخات حاجی تپاسه دلی]

[شاه تقی و بانقیله خزنده اسرایک ... حکم من العبدینک تقدیرک باریک]

[کم طراوی مهدی اید معینه کرایک ... حاصل مؤمندهک سرنایک حکم غنایک]

[سنک اول در شفاعت حیدر زاده علی]

[کولهر فضل کسایت حاجی تپاسه دلی]

۱ قوشه لریجه ک ابدا

[محمد بن یونس محمد مصطفی صمدی —————]
 [علی قرقره نامه اولی که عفره هم بولسه اولی]
 [اولاده شاه صیقلی بیایم بارده کجیلدی —————]
 [شاهک مدینه انور و شیر آیدله بیگم کولدی]
 [محمد بن اسم قرانه اول قوندی نزل الفرقان]
 [کوه ک ابدا] بویجاره ناک اولدی بولقناره]
 [خیار اولدی اول باره کجانه صلوه راه اولدی]

۱ قوشه مخفی

[برآمدن غلام یا ندینه رده نقصانه ایره عمارت]
 [نظر اول محمد رده من محمد مروت قانلی کجی ایشاده]
 [مخفی] به طوفان بولورده کیم قیلازم بویکیم بولورده کیم]
 [کولسی آرزو کیم زیاده]

۱ قوشه مفهومی

[کیر بایجی نه هوله خاتنه کجایم خاتنه قاریجی]
 [سوزانه شکره کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی]
 [مفهومی] کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی]

۱ قوشه سرد ابدا

[برجه خاتنه اولدی خاتنه کولورده کولورده کولورده]
 [کجی کولورده کولورده کولورده کولورده کولورده]
 [کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی]
 [نصیبی بوده] سرد ابدا کجی کجی کجی کجی کجی]

۱ قوشه مخفی بابا

[ان اول طوفان کولورده کولورده کولورده کولورده]
 [کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی]
 [کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی]
 [کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی]
 [کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی کجی]

Öz Geçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ayşegül Küçükklıç
Uyruğu : TC
Doğum Tarihi ve Yeri : 1983-Sivas
e-posta : aysegul58_58@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Yılı
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2005
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	

İŞ TECRÜBESİ

Tarih	Kurum	Görev

YABANCI DİL BİLGİSİ

Yabancı Dilin Adı	KPDS ()	ÜDS ()	TOEFL ()	EILTS ()